Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Postilla moralis in vetus et novum testamentum

https://hdl.handle.net/1874/327896

Hs.
3 J 11

Aevum medium.
Scriptores ecclesiast.
N°. 321

Kr 3 [illegible]
N: 11

248 *(Eccl. 321.) Membr. fol. 156 ff. 2 col. Saec. XIV.*

(Nicolaus de Lyra), Moralia super totam bibliam, fol. 1—140a.

(Incipit:) Vidi in dextra sedentis super thronum, cet. Fol. 140b, 141 vacant.

Petrus Blesensis, Tractatus super Job, fol. 142—151b.

(Incipit:) Henrico dei gracia illustrissimo Anglorum regi, cet. Fol. 151b: Explicit tractatus super librum Job, finitus et completus.

Tractatus de claustro animae, fol. 151b—152a. 3

(Incipit:) Introduxit me rex in cellam vinariam, cet. Sequuntur quaedam: De oratione et oratorio, fol. 152a; De cellario et tribus ejus mensis, ibidem; De dormitorio et lampadibus in eo accensis, fol. 152b; De infirmaria quomodo anima confortetur, ibidem.

S. Blasius, De vita solitaria, fol. 153a—155b.

(Incipit:) Libet de singulis uite meritis pauca perstringere, cet. In fine: Explicit liber beati Blasij de uita solitaria. Laus Deo. — Fol. 156a. Tabula operis Nic. de Lyra. In fine: no(ster?) do(minus?) Heynricus de Sancto Nycholao habet ysa(iam) et ihere(miam) expositas (sic) per Nycholaum de Lira et ex optima materia ut dicit dominus Thadeus canonicus in Traiecto.

Fuit capituli S. Mariae Trajecti ad Rhenum.

248

S. Blasius, De vita solitaria, fol. 153a—155b.

Alibi (codd. 112, 173, 332) libellus exstat sub nomine BASILII. Est tamen neutrius, sed PETRI DAMIANI fragmentum (cap. XIX) ex opere *Dominus vobiscum* (Migne, *P.L.* **145.** 246—51).

B

Moralis ...

Vidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum intus et foris. Apo. 5°. Sedens super glorie thronum est deus, glosa, et sublime regens universum. In cuius dextera est sacra scriptura divinitus data, secundum quod dicitur Deut. xxxiii: In dextera eius ignea lex. Lex enim veteris testamenti et novi vocatur ignea, quia revelatione spiritus sancti qui divino igne sunt inspirata. Et hec scriptura vocatur liber scriptus intus et foris: foris quantum ad sensum litteralem, intus quantum ad sensum misticum sub littera latentem. Deus enim qui est auctor huius scripture non solum utitur vocibus ad aliquid significandum, sed etiam rebus per voces significatis. Et sic res veteris testamenti significant ea que in novo testamento fiunt, sicut dicit apostolus i Chor. x°: Omnia in figura contingebant illis. Sensus igitur qui per voces significatur primus dicitur litteralis. Ille vero qui per res significatas misticus nominatur, et est triplex: quia si per res significatas significetur aliquid pertinens ad credibilia dicitur allegoricus; si autem pertineat ad agibilia dicitur moralis; si autem ad speranda in beatitudine futura dicitur anagogicus, ab ana quod est sursum et goge ductio, quasi sursum ductivus. Unde versus:

Littera gesta docet, quid credas allegoria,
moralis quid agas, quo tendas anagogia.

Exemplum in hoc nomine Jerusalem, quod secundum litteralem sensum significat quandam civitatem in terra Judee sitam, et quondam hec civitas a deo fuit electa ad divinum cultum ubi habetur iii Reg. xi°, que colitur in anima misterii divini et in ecclesia militante et triumphante. Ideo Jerusalem secundum sensum moralem in sacra scriptura significat animam fidelem, secundum allegoricum ecclesiam militantem, et secundum anagogicum ecclesiam triumphantem. Et licet sacra scriptura habeat quadruplicem sensum predictum, hoc tamen non est in qualibet sui parte, sicut dicitur in collatione prima ... collationum. Nam alicubi habet tantum sensum litteralem, sicut Exo. xx: Audi Israel, dominus deus tuus unus est; et Deut. vi°: Diliges dominum deum tuum ex toto corde tuo etc. In istis enim et in consimilibus non est misticus sensus requirendus. Alicubi vero non habet sensum litteralem proprie loquendo, ubi Judicum ix°: Ierunt ligna ut ungerent super se regem; et Math. v°: Si manus tua scandalizat te, abscide eam et proice abs te. Sensus enim litteralis est qui per voces significatur, ut predictum est, et talis sensus ... hic ... quod enim quantum ad litteram sacre scripture est falsum, quia ligna unquam facere hoc nec facere potuerunt. Similiter salvator non monuit quod homo manum abscidat ad litteram, sed in istis est tantum sensus misticus qui per res significatas intelligitur. Nam per ligna intelliguntur habitatores urbis Sichem qui fecerunt Abimalech super se regem, ut ibidem in textu exponitur. Et per manum abscidendam intelligitur amicus quantumcumque propinquus per quem ... vel familiaritas ... debet abscidi a se. Quod autem aliqui doctores dicunt sensum parabolicum esse litteralem, hoc intelligendum est large loquendo, quia ubi non est sensus qui per voces significatur, parabolicus est primus, et ideo large loquendo litteralis, eo quod litteralis primus est ibi, et ad hoc significandum ipsi dicunt parabolicum contineri sub litterali et non litteralem absolute, sed hoc modo loquendo ergo sensum parabolicum vocant in pluribus locis litteralem secundum diversos libros sacre scripture. Alicubi vero sacra scriptura habet sensum litteralem et misticum, sicut in Gen. dicitur quod Abraham duos filios habuit, scilicet Ysaac et Ysmaelem, et hoc est verum secundum litteralem sensum et similiter secundum misticum. Nam per illos allegorice significantur duo testamenta, ut dicit apostolus ad Gal. iiii°. Et eodem modo moraliter possent significari duo filii spirituales unius prelati, quorum unus deficit et alius proficit; et anagogice angeli stantes et cadentes. Item quandoque ... sensus misticus ... per res significatur, et unius rei sumitur secundum pluralitatem proprietatum realium et aliquando valde diverse. Ideo una res sumitur aliquando mistice pro diversa significat, sicut leo propter ... Christum significat, Apo. v°: Vicit leo de tribu Juda; et propter feritatem dyabolum, i Pet. v°: Adversarius vester dyabolus tamquam leo rugiens circuit querens quem devoret etc. Postquam autem sacram scripturam cum dei adiutorio exposui secundum litteralem sensum, et dedit in spacium vite, confisus de dei auxilio propono eam iterum exponere secundum sensum misticum ubi est mistice exponenda prout mihi deus dabit. Non tamen intendo omnes sensus misticos ... singula verba discurrere, sed aliqua breviter

anagogicus

no[ta]

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT.

ordinare. ad quem lectores biblie et predi
catores sibi di recurrere poterunt quotiens
quotiens videbitur expedire. Nec tamen in
rectum sit expositio mistica per ea dimittam
nam hoc etiam propter simplices et quia sic fe
cerit per textus expositores. Sic et expositio quam
mathei xiii et marci iiii. exposuit parabola
bola seminantis. illud quod dicitur in fine. de
dere fructum. aliud centesimum. in expositum
dimisit. et in aliis parabolis expositionibus
quod sic fecit. Igitur in nomine domini nostri
ihesu christi incipiam a libro genesis et post alios
quos dextera quorum dominus donabit sua
gratia in vita. et ista sub presenti compilatione fe
ci in primo litteralis expositione

In principio creavit deus celum et

In hoc capitulo creatio mundi de
scribitur. per quam bene homo designatur
creatio. eo quod homo minor mundus dicitur
a philosophis. et est astris. breviter expositionis
illud marci ultimo. predicate evangelium omni
creature. dicit omni creature non significat ho.
mundus est et universitas creature idem
potest significat. Igitur primo describitur hominis
perfectio in esse nature cum dicitur. In principio creavit
deus celum. id est spiritum humanum qui celum dicitur eo
quod a deo celitus donatur. et terram. id est
carnem humanam quod dicitur terra eo quod est quo
modo terrea. caro vero hominis post lapsum
non habet ex se aliquod motum bonum quoniam ro.
vii. non habitat in me. id est in carne mea
bonum. unde subdit terra autem erat inanis
et vacua. scilicet a bono motus. et tene
bre erant super faciem abyssi. Nomine ab
yssi potest anima humana significari propter
suum profundum. vel ie. xvii. pravum est cor
hominis. et inscrutabile. anima enim translato
habet profundum est cor hominis et. Nec obstat
quod spiritus hominis est eidem quod anima. super per te
lum significatur. Nam unum et idem propter diversas
potentias suas per diversa nomina significatur
ut dicitur in prologo. anima humana in sua
creatione caret scientia licet ut habetur in de
anima propter quod bene dicitur de ipsa. et tenebre
erant super faciem abissi. Et quoniam ho
stire naturaliter desiderat ideo subditur
et spiritus domini. id est spiritus hominis qui quaerentes sunt

potest spiritus domini (eo quod est a deo creatus) fereba
tur super aquas. id est naturaliter desideratas sci
entias quae nomine aquarum designatur prout .y.o
Inplantatio aquas tuas vide doctorum
publice Dixitque deus fiat lux. scilicet ro
mo naturalis quod est impressio domini luminis
in nobis ps. iiii. Signatum est super nos
lumen vultus tui domine. appellavitque lucem
diem et tenebras noctem. Cognitio enim
lux est. et ignorantia tenebra. Sequitur
fiat firmamentum. id est cognitio primorum
principiorum indelebilis et firma. in medio
aquarum. id est scientiarum quarum aliqua sunt sub isto firma
mento. quia deducte sunt ex primis principiis et ali
que super firmamentum quia sunt a deo per revelatio
nem date. Sequitur Congregentur aque que sub ce
lo sunt in locum unum. Nam omnes scientie sunt intel
lectum. et sic apparet terra arida. id est
caro scientiis vacua quia per celum. id est spiritum guber
natum proficit in operatione bonorum operum. Ideo
subditur Germinet terra herbam virentem
per sensum honestate lignumque pomiferum
applicando membra corporis ad bonorum opera
tionem. Sequitur Fiant luminaria in firmamen
to celi. per que virtutes politice possunt
designari per sole quod est luminare maius prudentia
tia quae dirigit alias virtutes. per luna vero
iustitia. de qua dicitur v. ethicorum quod neque hesperus
neque lucifer est ita admirabilis. per stellas
vero cetere virtutes intelliguntur. Sequitur pro
ducant aque reptile anime viventis et volatile su
per terram et per aquas intelliguntur scientie quarum ali
que sunt speculative quae per aves significantur. et alique prac
tice quae significantur per pisces. Sequitur producat ter
ra etc. per bestias et iumenta intelligi possunt
artes mechanice quae sunt quasi hominis iumenta in cor
porali vita. acquiruntur etiam per motum corporis propter
quod dicuntur provenire de terra. Post formationem hominis
in esse nature quantum potest eius formatio in esse gratie secundum
tres virtutes theologicas. Faciamus hominem
ad ymaginem et similitudinem nostram. per ymaginem
fides quae designatur breviter secundum ezechielem
facies itaque ad fidem pertinet. per similitudinem vero ca
ritas quae transfert amatum in amantem. et
inspiravit in faciem eius spiraculum vite. per quod signi
ficatur spes. quae certitudinem fortiter spirat ad celestia
et facit hominem in animam viventem. scilicet vita gratie
quae est perfectio naturalis vite

Plantaverat autem dominus deus paradisum et

No caro vero hominis post
lapsum non habet ex se
aliquod motum bonum

Nō [illegible]
intellectum

e n p

Per paradisum uero militantis ecclesia designatur
Unde dicitur Can. iiii. Ortus conclusus fons signa-
tus soror mea sponsa ortus conclusus emis-
siones tue paradisus. In hoc autem paradiso
describitur fons et flumius quod sacra scriptura seu
theologia designat. Unde enim fons quantum
ad articulos fidei. flumius autem quantum ad ea
que ex articulis deducuntur. et dividitur in
iiii.or capita propter quadruplicem sensum contentum
in ea sicut superius est expositum. In hoc et pa-
radiso ponitur lignum vite. id est doctor sane
doctrine de quo dicitur ps. primo. In lege domini vo-
luntas eius et in lege domini meditabitur
die ac nocte. et erit tamquam lignum quod
plantatum est secus decursus aquarum. quod
fructum suum dabit in tempore suo. id est doctri-
na sana in auditoribus fructificet et fruc-
tum gratie consummate. lignum scientie boni et
mali. per quod intelligitur doctor hereticus cuius
doctrina est mortifera. Unde dicitur lignum boni et
mali. quia nulla doctrina est ita pestifera
que non habeat admixtum aliquid boni. Per alia
vero ligna quorum vesci licitum erat homini de-
signatur doctrina bona que quidem est simpliciter
verbis autem exemplis ad bonos mores
inducens. In hoc autem paradiso ponitur homo
id est quicumque est in ecclesia merito et numero ad
operandum et custodiendum et ad factorem bonorum operum
consummandum. Non est bonum hominem esse solum.
Hic agitur de formatione mulieris de viro. et secundum
Augustinum per virum intelligitur ratio. per mulierem
autem sensualitas seu appetitus sensitivus. Unde
autem mulier formatur de latere viri quia appeti-
tus est rationalis participans et eius adiu-
torium viri. id est rationis quam regulat vene perfi-
cit viri temoli.

Sed et serpens erat callidior. Per ser-
pentem intelligitur dyabolus qui in serpente
loquebatur. qui bene dicitur callidior. de cuius calliditate
dicit Leo papa in sermone de epiphania omnium ven-
tilat cum autem discutit omnes aures scru-
tatur et ibi querit causas nocendi ubi viderit
quemquam studiosius occupari. propter quod mulierem
id est appetitum sensitivum fragilem incitat ad
malum per suggestionem et delectationem sequentem
et ipsa delectata virum id est rationem attrahit
ad consensum et consequenter ad operationem peccati mor-
talis consummationem. Unde Et cognoverunt se esse
nudos. quia post peccatum perpetratum ratio percipit peccati

non merito sed numero
sed illius maior quam non
fructum. sed per ipsum ope-
rantur. numero.
non augmentat meritum
cum est in choro de
se est et ad bonum
trahunt

m c. 8

[illegible]tudinem et sic incipit delectari extremitate
ut dicit Boetius de consolatione. [illegible] voluptatum esse
voluptatum esse exitus [illegible] quisque libidi-
num suarum reminisci volet [illegible] intelliget.
Unde sequitur et ait dominus ad serpentem etc.
Serpens igitur qui hominem decepit maledicitur. Nam
ex hoc pena eius augmentatur. sicut gloria sanctorum angelorum
ex hoc quod inducunt electos ad bonum. Mulier
et vir maledicuntur. per quod designatur quod anima et
corpus post resurrectionem in inferno punientur.
Unde sequitur. emisit eum dominus de paradiso. Per quod de-
signatur quod peccator per peccatum mortale desinit esse
de ecclesia militante merito licet sit numero.
Per hoc autem quod gladius flammeus ponitur ad pa-
radisum. designatur quod peccato manente mortali
non est reversio ad ecclesiam militantem secundum
meritum. Unde dicitur gladium versatilem. quia sibe-
ra prima sequitur. hoc secundum meritum ad eam re-
vocatur. Unde dicitur Ezechielis Nolo mortem
peccatoris sed ut magis convertatur et vivat.

A

Adam vero cognovit uxorem suam etc. Hic
agitur de gloriosa per quam simpliciter
intelligitur operatio humana ad quam concurrunt vir et
mulier. id est ratio et pars sensitiva. Nam operatio non
potest dici humana nisi procedat a ratione. secundum philosophum
methaphisice anima prima magnitudine et incorpore di-
mit. hec autem ratio et intellectus. Operatio vero est singula-
ria cum sit in operabilibus nam singularium est
singularium autem est sensus. sicut universalium intel-
lectus. propter quod opera humana producuntur a ratione
et parte sensitiva. igitur si pars sensitiva trahat
consensum rationis ad illicitum delectabilem. generat
opera mala. per Cayn significata. quia fuit malus.
si autem sensus obediat rationi generatur Abel per quem
opera bona significantur. Abel enim vapor interpretatur.
cuius proprium est ascendere sursum. sic opera bona
tendunt in deum. Abel autem a Cayn interficitur. Quia
opera meritoria per mortale peccatum superveniens morti-
ficantur. Jacobi i. peccatum cum consummatum fuerit
generat mortem. Cayn autem a deo maledicitur
quia malum opus a deo punitur. Et erit Cayn vagus
et profugus. quia mortale peccatum est re-
cessus a deo. quo secuto per diversa vitia inclinatio
vagatio. Nam abissus abissum invocat ps. xli. Al-
legorice per Adam intelligitur christus qui i. Chor. xv. dicitur Adam
novissimus. per evam autem ecclesia quia est mater om-
nium viventium vita gratie. Ex ipsis autem generantur
filii boni et mali. quia licet omnes per baptismum generentur
boni multi tamen postea fiunt mali. Mu-
nera vero Abel. per quod ministri significantur deo placent

de more

c. iiii.

Animea vo[cem] cain q[ui] male sig[nificat] q[ui] displicet deo d[omi]no. vo
cem vo. vic[ti]me ip[s]o[rum] ab[s]q[ue] . . . vo
ta at . . . plac[e]t alia d[omin]o. In ip[s]o vo
cain ip[s]i . . . maledicunt sic d[icitu]r i[n] ep[isto]la iu
de. ve illis q[ui] i[n] viam cayn abierunt. Ite
Cayn exiuit a d[omi]no vag[us] [et] p[ro]fug[us]. q[uia]
pecc[at]or a deo recedens. p[er] d[omi]n[u]m a vita eua
gat q[uo]d b[e]n[e] sig[nifica]t luce xv. In filio p[ro]digo
q[ui] recedens a p[at]re dissipauit s[ubstanti]am suam
viuendo luxuriose. Ite cayn genuit
lamech. Lamech q[ui] int[er]p[re]tat[ur] de[cem] s[igni]f[ica]t
malu[m] ho[m]i[n]em literatu[m] q[ui] decipit d[omi]n[u]s tuos
res. i. p[re]lat[us] b[e]n[e]fi[ci]a eccl[es]i[ast]ica q[ui] . . . debe
re p[ro]p[ter] suffic[ient]e[m] . . . statu[s]
[et] p[er]s[on]e. Genuit au[tem] duos pueros. s. iabel
q[ui] fuit p[at]er habita[n]tiu[m] i[n] tentoriis atq[ue] pastor[um]
mutat enim tentoria pastor[um] ad querendum
pastua de loco ad locu[m]. [et] io sig[nifica]t multi
plicitatem [et] dissi[militudine]m fervulor[um]. et tubal
q[ui] fuit p[at]er canentiu[m] i[n] cythara [et] orga
no [et] lira . . . q[ui] sig[nifica]t . . . disso
lutor[um]. et tubalcayn q[ui] fuit malleator
i[n] cunct[a] op[er]a eris [et] ferri. Et p[er] h[oc] sub
intelligunt[ur] alia metalla. s. auri [et] argen
ti [et] c. et sig[nifica]t multiplic[ita]tem [et] . . .
vasor[um] auri [et] argenti [et] h[uius]modi. et noe
ma. q[uae] reperit lanificium ad curiositate[m]
vestiu[m] cu[m] p[ri]us ho[m]i[n]es pellib[us] a[n]i[m]aliu[m] vtere
ntur. . . . fecit deus ade [et] uxori sue
tunicas pelliceas. In p[ro]cessu vero m[u]l[t]i exper
. . . ut de an[n]o
t[em]p[or]ib[us] ad q[uae] inuenit ista m[u]l[t]i . . .
66 Hic e[st] liber g[e]n[er]ac[i]o[n]is adam . . . Hic agi[tu]r
de g[e]n[er]a[ci]o[n]e ade p[er] seth i[n] q[ui]a . . . infra
q[uo]d iared qui int[er]p[re]tat[ur] robor[ans] . . . genuit
enoch q[ui] int[er]p[re]tat[ur] dedicat[us] vel dedica
cio. P[er] q[uo]d moral[ite]r designat[ur] q[uo]d . . .
bus ta pugna . . . mundi. carnis.
[et] d[iaboli]. seq[ui]t[ur]. pax [et] tranq[ui]llitas mentis
. . . p[er]e-
grin[us] dedicatu[m] . . . q[uo]d sibi . . . q[ui] am
bulauit cu[m] deo. . . . [et] no[n]
apparuit vlt[er]i[us] i[n] p[rese]nti vita. q[uia] . . .
de . . . ad qua[m] nos . . . p[er]
ducat amen
c. 61 Hic agit de g[e]n[er]ac[i]o[n]e arche [et] diluuii p[er] q[uo]d
designat[ur] diluuiu[m] p[e]cc[at]or[um] . . .
. . . maledictu[m] . . . ho[m]i[nu]m . . .
adultor[um] inundauerunt [et] sanguine[m] sa[n]g[ui]ne[m]
tetigit . . . diluuiu[m] . . . p[ost]
videntes filii dei. i. clerici [et] religiosi ad di
uinu[m] deputati . . . filias
ho[m]i[num]. i. . . . mundanor[um] . . .
res . . . ex hoc . . .
. . . diluuiu[m] . . . Nam layci imitantur
mala cor[um]. dicentes. . . .
cu[m] sacerdotes. clerici [et] religiosi faciant
ea. Cont[ra] hoc aut[em] p[ro]ponit[ur] remediu[m] cu[m] d[icitu]r ipi
noe p[er] q[uo]d bonus prelatus sig[nifica]t[ur] Fac tibi archa[m]
i. vn[ionem] . . . de lignis leuigatis. i.
dolatis. p[er] fabrica[m] enim . . . motus
interiores . . . exteriores . . .
. . . remota ad . . . rectitudinem
reducunt[ur]. Mansiunculas i[n] archa fa
cies. p[er] q[uas] distincti . . . desig
nat[ur]. na[m] alii dicu[n]t[ur] politici vel mundani
alii vero . . . ut habe[n]t . . .
et . . . distingu[u]nt[ur] na[m] alii . . . exempla
res. [et] alii p[ro]gressi [et] alii p[ro]gressi . . .
. . . Et bitumine. i. carita
te linies eam. intus et. i. caritate ad deu[m]
et extrinsecus. i. caritate ad p[ro]ximu[m]. [et] . . .
. . . caritas . . . Trecentor[um]
cubitor[um] erit longitudo. P[er] q[uo]d
designat[ur] meritu[m] p[er]fector[um]. s. . . .
martir[um]. [et] doctor[um]. et meritu[m] . . .
. . . Quinqua
ginta cubitor[um] latitudo. i. meritu[m]
. . . Triginta cubitor[um] altitudo.
i. meritu[m] . . . q[uo]d . . .
p[ro]. Fenestram i[n] archa facies.
P[er] qua[m] designat[ur] oro devota. q[uia] p[er]
ea[m] . . . ingreditur sapie[nti]a . . .
. . . et
i[n] cubito co[n]summabis su[m]mitatem eius. P[er]
cubitu[m] q[ui] e[st] mensura minima . . .
. . . intelligit[ur] . . . humilitas. q[uae] ad su[m]
ma elevat . . . q[ui] se humiliat ex
altabit[ur]. Ostium arche pones i[n] late
re. habuit enim archa . . . p[er] q[uo]d
. . . cardinales designantur
. . . ostium . . . desig
nat q[uo]d . . . in aliis virtu[ti]b[us]
[et] io p[er] ea[m] . . . archam q[ui] . . .
. . . Cenacula
[et] tristega. repetitio . . .
mansiunculas . . . nomi[n]e hic
pone . . .
. . . caritas designat[ur] . . .
. . . dei. s. [et] p[ro]ximi. . . .
hoc . . . de . . .

charitatem · designat quod tantum ecclesie nobis hec · quod
vero ventum edificium manent · tolles quoque te-
cum ex omnibus que mandi possunt · scilicet ex scriptu-
ris sacris que instruit omnes fideles ut re- C vii
ficiant.

Hic agit de arche ingressu · et
ingressis ad salutem · et est exposite-
ritu quantum ad primum · omnia verbo dicit sicut ipsa
vi dicitur · dixit dominus ad noe ingredere tu
et per ipsum in archa a se inclusa · vnde sub-
dit · et clausit a foris ostium dominus · per
quod significatur quod nullus perfectus ingressus ecclesie ingredi-
tur et in ea permanet nisi dei gratia ad-
iuvet unde apostolus in ii corinthios iii non quod simus sufficientes
cietes aliquid cogitare a nobis quasi ex nobis
sed sufficientia nostra ex deo est · et si non
possimus cogitare · multo minus facere
Quantum ad secundum sciendum quod in contextu archa
salvata sunt aues · bestie · et similiter
salvati sunt homines · per quod designatur
quod in archa contentum salvatur contempla-
tiui ad alta volantes · et activi
in terra degentes · et prelati ut serpentes pr[u]-
dentes · Quantum ad tertium omnia que fuerunt
extra archam mortua fuerunt vnde dicitur cun-
cta que habent spiritum vite mortua sunt · Nam excu-
si ab edificio viventes iam mortui
sunt morte culpe · licet adhuc vivant
vita nature sicut dicit apostolus primo ad Thimoteum
habens · quod vivas et mortuus es C viii

Hic describitur egressus de archa
quod ut dicitur significat exitum iustorum
tum vnde per hunc egressum designatur
mors iustorum in conspectu domini preciosa post
quam enim transierint iusti perfe-
ti ad palatium celi vnde dicitur recorda-
tus est dominus · scilicet ipsum ad se vocando
et tunc egredit virtuosus de archa
virtutum nam in patria non manent
cardinales virtutes nec etiam de theo-
logicis fides et spes saltem quantum ad actus
quos habent in presenti · et post positum diluvii
cessatio vnde dicitur imminute sunt aque
et post terra arefacta est ...quod per aquas in-
undantes significatur vite presentis temptationes
que post mortem cessant · hinc est cessatio

me ... columba · id est spiritus sancti per gratiam
consummata · gratia enim et gloria consummata
et quia sancti ad gloriam translati tantum magis
nobis compatiuntur orationibus suis · quanto pro-
piores sunt domino maiestatis vnde subdit
Crescite et multiplicamini super terram · scilicet
ut meritum ut pro orationibus ... tuis ce-
rant ad vitam eternam · unde subdit
egressus igitur noe etc · per quod [...]
et ministerium angelorum electi ... de
vita presenti et transferuntur ad celestia
... statim et ut mortuus est mendicus
et portaretur ab angelis in sinum Abra-
he · quod nobis concedat etc. C ix

Benedixitque dominus noe et filiis eius
per noe et eius filios intelliguntur boni
prelati et subditi eorum imitatores qui sal-
vat a diluvio vitiorum vnde dicitur Benedixitque
dominus noe et filiis eius · et quia non solum
salvat eos a vitiis · sed etiam multiplicat
in spiritualibus bonis vnde subdit Crescite
et multiplicamini etc · sequitur quasi olera
virentia tradidi vobis · propter hoc quod debili- Nota propter hoc quod humana
tata in diluvio humana natura concedit natura debilitata fuit
esum carnium et piscium · quod dicit quod subve- in diluvio concedit
niendum est nature debilitate excepit sangui- esum carnium et piscium.
ne per quod significatur peccatum quod non est alienum
concedendum psalmus Libera me de sanguinibus
deus deus salutis mee etc · Arcum ponam
more diluvii signum dat eum dicit Arcum
meum ponam in nubibus etc · Arcus ce-
lestis arcus per quod significatur Christus in quo est for-
te lignum et corda mollis · per quod significatur
virtus divinitatis et fragilitas humanitatis · et
sicut in arcu corda mollis flectitur lignum
sic in passione humanitatis flexus fuit vigor
ministerii et severitatis · que quod pura et Nota quod iudei fide pura et
devote respiciunt arcum securi sunt a di- devote respiciunt ar-
luvio vitiorum etc · vide arcum et bene- cum securi sunt a diluvio
dic qui fecit illum · Sequitur Cepit autem noe vitiorum etc. Vide
vir agricola etc · Contingit autem ... pec- arcum et benedic qui fecit
cantem et penitentem quia bonus prelatus illum
qui per noe significatur primus in terris spiritualibus ter-
renorum ... unde dicitur
quia cepit exercere terram et plantavit

vinea. Vos quoque mola ad sustinendam ... eam cum domus inebriat, id est quoniam mensura romanus potest ad popularem gulam et luxuriam abutendo. Et mutabit eum Bersabea. Per istam quoque aliquando intelligit in sacra scriptura scientia, sicut dicitur in III Regum XI de Salomone cum tamen sapientiam ... depravaretur ... mulieres, que tamen valde bona fuerat in iuventute. Propter quod Nathan propheta vocavit eum Ydida, id est amabilis domino, et sapientia eius attingit in divisionem ... Non est mirandum ... id est in terris et temporibus ubi prelati fuerunt valde boni. Parentes quoque et tuti vigent propter ... caritatis ... fervens ut de ... propter quod plures ... quod cum vidisset Cham et cetera. Per istum quoque primo ... quia nunc amant significat subditi ... maliciosi, qui ... eos appellat non ad correctionem, sed ... diffusionem et ... malignam ... Sed et Cham callide ... At vero Sem et Iaphet et cetera. Per istos quoque verecunde ... operuerunt significat boni subditi, qui superiora delinquentem cum debita reverentia monet caritative ... vel superiori prelato aliquod remedium adhibere.

c. x.

Hic non occurrit in moralitatibus nisi de Nemproth, qui significat regem vel principem seu dominum quemcumque malum de eius potestate dicitur quod cepit esse potens in terra. Et decipit ... mala subditis quia robustus venator hominum. Nam talis rex princeps aut dominus per machinationes ... et violencias rapit bona subditorum sed subditis coram domino, quia dominus videt talia ad puniendum ... ex quo ... potentes potenter tormenta patientur. Fuit autem principium regni eius Babilon, que confusio interpretatur. Tale namque regimen caret ordine rationis et confusione repletur.

c. xi.

Erat autem terra labii unius. Per terram homo intelligitur qui formatus fuit de terra Genesis I. Est autem homo labii unius quando similiter loquitur de Christo in presentia et absentia eius sicut linguae dupliciter. Qui bona loquitur in presentia Christi et mala ipso absente. Et de talibus dicitur ... Bismuro et bilinguis maledictus ... habent ... loquentes. Puniunt ... per labia

... exteriores homines ... eo quod conveniant aliquo modo disponere animum ... ab ore suo facere ... id est faciendo secundum omnes ... Igitur terra et labii unius ... exteriores homines conveniunt ad unitatem ... Cumque proficiscerentur de oriente. Hoc faciunt exteriores ... qui recedunt a lumine veritatis ... attracti delectabilibus et ... mutuo se hortantur ad faciendum ... que dicuntur et ad hoc tendunt ... interiores animam per ... Sed deus confundit labium eorum, scilicet puniendo per gehennam ubi nullus ordo et per ... ibi est ... confusio. Allegorice per terram intelligitur multitudo ... Per labium unum predicatio et doctrina ... Erat autem labium ab ecclesia primo fuit unum predicando et docendo unum deum, unam fidem, sicut dicit apostolus ... Cum ... recessissent aliqui ab oriente, id est Christo de quo dicitur Zacharias VI Ecce vir oriens nomen eius ... de ... fabricata est, ex quo secuta est ... linguarum per doctrinas et predicationes ...

c. xii.

Dixit autem dominus ad Abraham et cetera. In vocatione Abrahe designatur homo vocatus ad religionem ... fuerunt beatus Antonius, Gregorius et plures alii qui multum ... in saeculo ... tamen per inspirationem dicitur a domino Egredere de terra tua, id est ... possessiones, et de cognatione tua, ... et de domo patris tui, id est ... mores et gestus ... secularium. Aliter non valet habitum sumere religiosum. Exemplum de asino quem fingit poeta pellem leonis assumpsisse; qui cum ... pellem leonis ad eum accedere ... asinos eum recognoverunt et ad suam ... reduxerunt ... Sic est de aliquibus sub habitu religioso mores et gestus seculares ... tenentes in sua redigit ... et veni in terram, scilicet ... quam religiosus ... quanta gratia datur accipientibus habitum religionis devote, quanta datur fidelibus in baptismo ut dicitur in collationibus patrum. Et per hunc iam ... ad terram ... quia gratia est terra gloriae. Et hec terra ... fluit lacte ... sicut dicit apostolus in ... lac vobis potum dedi, et melle devotionis ... Faciamque in

Non quanta gratia datur accipientibus habitum religionis devote, tanta datur fidelibus in baptismo

in contemplatiua. per confusionem aliorum ad
bonum. et benedicam tibi. multiplicatione bonorum
spiritualium. et magnificabo te. per regni
celestis meritum eris quoque benedictus. glorie
namque collatio a deo perfecta benedictio est.
Tulitque Sarai uxorem suam. id est
sapientiam prius acquisitam. de qua dicitur sapientie
x. hanc amaui et exquisiui in spon
sam assumere. Et loth filium fratris sui. id est
carnem. id est per ipsum intelligitur amor studii
quo quis uacat ab tumultu terrenorum
negociorum. hec enim in religione conuerti
debent in obsequium dei sicut fecerunt
doctores superiores. Pertransiuit Abraham
usque ad locum Sichem. qui interpretatur
humerus. quia religiosus supponere debet
humerum ad onera religionis por
tanda usque ad conuallem illustrem
id est humilitatem. que bene dicitur conuallis il
lustris. quia doctrinis et consiliis omnes al
tas uirtutes. Apparuitque dominus Abra
ham. religioso spiritualiter consolando
qui edificauit ibi altare. deo gratias
agendo de sua uocatione. et inde trans
grediens ad montem. id est ad religio
nis perfectionem. tetendit ibi tabernaculum
in bono perseuerando. progrediens
ad meridiem. id est in feruore caritatis
proficiendo. Facta est autem fames
dominus enim aliquando permittit famulos suos
egere ut a secularibus percipiant
corporalia. et seculares ab ipsis
spiritualia. exemplum in propheta de helya et
uidua sareptana. unde dicit apostolus i ad
Chorinthios ix. Si nos uobis spiritualia seminaui
mus magnum si uestra carnalia metamus. Descen
ditque Abraham in egyptum. ad queren
dum uictum corporalem et dandum spiritualem
dicit enim iosephus in libro antiquitatum quod ipse
[illegible] docuit egyptios de moribus. et
aliquibus scientiis spiritualibus. Sic plerumque religio
sus descendit de claustro ad secula
res. ut eos doceat mores bonos.
Sequitur. Dic ergo obsecro quod soror mea
sis. Religiosi enim sapientiam a deo sibi
datam uocare debent sororem quia unde

dicit sapientie soror mea es. hec enim [illegible]
cant egyptios. quia religiosi sapientiam
sibi datam a deo. dicite ergo igitur …
ut per hoc benedicat homines gratia pre
sentis et glorie in futuro

Ascendit ergo Abraham de egypto
per quod designatur quod religiosus
postquam fecerit in doctrina secularium suo
… redire debet ad agendum deo
gratias et orationis studio uacandum
Reuersusque est per iter quo uenerat
a meridie. Nam eadem caritas que descen
derat propter edificationem proximi. redire
debet ad contemplationem dei. Sed quia talis reli
giosus aliquando assumitur ad regimen cete
rorum sicut beatus augustinus et gregorius et plures alii
et hinc contingit in eo quedam uariatio uel con
tentio. Nam quando in religione habitat a
tractat ipsum ad contemplationem. onus autem
prelatorum ad actionem. Unde dicit augustinus
Otium sanctum querit caritas. negotium iustum
suscipit caritatis necessitas. Et quia
in tali habitante minor est obligatio pas
toralis cure. ideo Abraham separat a
loth per quod designatur quod religiosus
aptus per naturam subditorum interrumpe
re debet otium contemplationis saltem ad tempus
Per hoc autem quod loth elegit regionem
delectabilem et irriguam. significatur quod contempla
tio est ualde delectabilis. Per hoc autem
quod subditur. Abraham autem habitauit
in terra chanaan. que interpretatur commu
tatio seu mutatio. que habet terram et
amplitudinem … designatur quod pla
… status est amplitudinibus plenus. et
quia talis indiget consolatione diuina. ideo
subditur. Dixitque dominus ad Abraham
ipsum consolando de magnitudine meriti
omnem terram quam conspicis etc. per
quam designatur terra uiuentium. Sequitur
edificauitque ibi altare domino. per gratiarum
actiones extanta bonorum promissione

Hic agit de captione loth et debel
latione sodomorum et eius liberatione
per Abraham. Annotandum sunt captionis
autem eas occasio fuit bellum iiii regum
contra quinque. quia reges … posuit

C. xiii
a

C. xiiii

quicq sensus cor nam cor delectacoi obedi
unt multi / ptr q reges dici put. et de
istis d q servieruat codorlahomor. q
sm hebreos fuit ipe nemroth q fuit
robustus venator hoium vt supra dcm e
io signat dyalu de quo d. Petr. 5o
adusarius vr dyals tanq leo rugiens
circuit querens q devoret / et ei servie
runt quicq sensus cor q ad parum / ad
q p delectacoes mouetr et filiis illi
q sensui delectacoibs obediunt et xiiijo
ano recesserunt ab eo. ca alia re
cipiscunt a servitute dyali / et bn d xiiijo
ano / na p iiijorum sigtr fide trium
et p dencarum observacoe decem peceptorum
et hec dno resilire faciunt a dyalo de
quo valde dolens itum mittit eos subi
cere sibi / et assumit secu treos alios re
ges. s. concupiam carnis / appetitum hono
ris et concupiam rei tpalis / q reges
dicuntur eo q multi sciunt eis / et istis trbs
regibus ad sui mcitum utitur dyals debel
lat eni multos peccantes et eos iterum subi
cit p pctm recidium. et cu eis capit
loth q ut supra dcm e contemplacoem sig
ficat seu religiosum vl alicui dd de mino
religiosorum a dno capitur p insultu
trium regum dcorum Et ecce unus qui euaserat
nunciauit abraham. p istu
signatur hom euadentes insultu dyali
q ipi abraham. i. plato q pest et
precept peccata denunciant sociorum suorum
vt apponatur remedium et ipe liberat denun
ciatos de dyali ptate et liberatur
loth de dyali captivitate dixit at rex so
domorum ad abraham. da mi aias.
cetera tolle tibi. p istu signatur illi
q offerunt plato munera vt desistat
a correccoe debita. sz bonus platus oia respon
it excepta qpetenti refecoe p suza fa
milia io subdit exceptis hiis q come
derunt iuuenes. et iste platus bn melchi
sedech. d p q dns nr ihe xpc signatr
sicut exposuit aplus hebreorum
Xpo q
Secundum hebreos. abraha ex victoria
tam excellenti de iiijor regibus hi
ta timuit ne foret i hoc sua misericordia
remuneata / ptr q dns dixit ei ne ti
meret. Igitur abraham sigt qulibz iustu
q exaltatus ex aliquo dono dei timet ne
forte de bonis suis remuneatus sit
i puti. ptr q dns consolatur eu p ipsi
vaom mitiam d. noli timere ego
ptector tuus et merces tua magna
nimis. s. in futurum resuata / ho
ubi sic visitatus a do reputat se
par aut nichil fecisse sm i luce xviijo
cu oia bn fecerimus dicite sumus inutiles
servi. sic dicebat bte frans de suis
fribus suis / nos incipiamus servire deo
q vsq nunc parum pfecimus. Ideo subdit
ego vadam absq liberis. i. absq
opibus bonis i q cu deo gra. ho per
manserit. i. ille q offio vel stadio e me
minor i opibus bonis erit heres
meus. i. hereditabit vita eternam me
extensus / vel saltem erit mecum ibidem
i maiori loco. ptr q subdit assen
rato de q° cu d suspice celum et
numera stellas si potes. sic erit
semen tuum. qi d. plus q posses e
de augmentabitur meritum tuum ego
dns q eduxi te de vr caldeorum. i.
de medio vicioru vt darem tibi
terram. s. viuencium et de ho q dat
signum / cu d sume t vaccam trien
nem. i. humilitate q p vacca sigtr
eo q vacca mgis subiectr q bn d
fennis. q p humilitate ho subicitur in
minori. esse i. et merui et capram
trimam. i. veram pniam i qua ofi
tetur ho sua pcca. ptr q° p capram
sigtr et d trima ptr iii. ptes pnie
q sunt contricio confessio et satisfaco. et
arietem annorum trium. i. fortitudinem qua
aries designatur q cornibus fortiter
pugnat. et d annorum triu / q p vir
tutem fortitudinis ho sustinet paciet
dura verba. vel dapna. vel cor
poris suppli. et turturem q sigt castitate
et columbam. i. caritatem / q spe sco
apparuit i spe columbe sr xpi huma
tate / oblatio vo sca deo de istis
signum e missam que qcetualiter
de adepcoe fuit cetui meus. Ideo se p hec

Et apparuit clibanus fumans et lam-
pas ignis. que sunt signum divine accepta-
tionis sicut habetur in libro Regum de igne descendente
super sacrificium helye et levitici 9 super sacrificium
C. xvi Aaron et filiorum eius in ... [illegible]

Hic describitur conceptio hysmaelis de ancilla
cum dicitur. Ingredere ad ancillam meam. et
per abraham intelligitur vir quicumque bonus
habens in sua domo. id est in corpore suo sarray. que
interpretatur princeps mea. propter quod per ipsam significatur
ratio que debet dominari. Et agar ancillam. id est
carnem. que debet subici. Propter hoc ergo quod sarray
dixit. Ingredere ad ancillam. intelligitur quod con-
iunctio fit carnis cum rationali. sed quia difficile
est retinere modum debitum ergo frequenter ex hoc consur-
git rebellio carnis ad spiritum. quod notatur cum dicitur
despexit dominam suam. sed cum ratio denunciat
homini talem rebellionem debet rationem subicere carnem
quod notatur cum dicitur Abraham ecce ait.
ancilla tua in manu tua est. scilicet ad castigandum
eam. et si caro talem castigationem refutat
debet nichilominus redire ad rationis obedientiam sicut in sequentibus
dicitur ei angelus. revertere ad dominam tuam
et humiliare sub manu ipsius. Sequitur peperitque
agar abrae filium. quia cum obedit spiritui producit
opus bonum. quod vocavit nomen eius ysmael.
quod interpretatur audiens. nam ex dei beneficio procedit
tale opus. propter quod reguratiandum est
ei. dicendo illud per prophetam. refloruit ca-
ro mea. et ex voluntate mea confitebor illi.

In hoc capitulo ponitur circumcisio carnalis preceptum. quod significat circumcisionem spiritualem signum
pactum. Non ... cum quia in manifesto membro est. neque
quia in manifesto in carne circumcisio. sed qui in abscon-
dito membro est. et circumcisio cordis in spiritu
non littera cuius laus non est ex hominibus sed ex deo est.
Infans octo dierum circumcidetur in vobis. christi
per dico intellectum ... id est ... anno
dedit ... infans cum octo annorum
incipit habere rationis usum. et ex tunc vestitur est a
... et ... per quam vestem intelligitur
circumcisio spiritualis. propter quod dicit philosophus ... ethicorum
non parum facit ad virtutem a puericia as-
suesci ad virtutis opera. De masculinum ... masculinum intelligitur fortitudinem ... mulie-
bris ... est. ... fragilis. per hoc ... designatur quod illi ... fortes ... in virtute

Habiles. sed spiritualiter ... mollis autem
et instabiles sunt efficiati

Hic primitus tractatur de ... sodomorum
interitu. circa primum dicitur. Apparuit autem
ei. scilicet abrahe. in convalle mambre. per hoc
autem designatur quod revelationes divine fiunt
illis qui sunt in humilitatis convalle. unde dicitur. Confite-
or tibi pater domine celi et terre quia abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et revelasti ea
parvulis. Sedenti in ostio tabernaculi sui. Et
cum sursum levasset oculos vidit tres viros et eos adoravit, iuxta
vet. et ecce tres viri. id est angeli in specie
hominum per quos designantur predicatores fideliter
ministrantes. qui non solum sunt suscipiendi sed
etiam devote imitandi ... subditi
in ... . ad eos devotissi-
me imitandum ... et hoc
modo suscepit galathe paulum ... galat
... sicut angelum dei suscepistis me. Et lavate
pedes vestros. scilicet per famulos meos. ecce
humilitas. ponamque buccellam panis. ecce
humilitas quod predicatoribus est impendenda. qui dixe-
runt fac ut locutus es. predicator ...
... accipere debet que sibi a suis
hospitibus offeruntur. Qui dixit revertens
veniam ad te. sequitur. et habebit filium sa-
ra. per hoc ostenditur quod predicatores non debent
suis hospitibus dicere simoniam sed edifica-
tiva. ex quo sarra per quam ratio signi-
ficatur ut dictum est supra concipiat et pariat
opus bonum. Clamor sodomorum
descendam et videbo utrum clamorem
qui venit ad me opere compleverint. per hec
domini verba ... et
apta adhibet ... ostendit nobis quod sententia
contra aliquem non est cito sed post diligentem
... non delebo
propter quinquaginta. et post ea subdit. non
delebo propter decem. ex quo patet quod propter
paucos iustos ... multi. ...
bono ... et ... mali sine pietate
bonorum non possunt ... propter quod salva-
tor dicit ... Sinite utraque crescere
usque ad messem. ne colligentes eradicetis simul et triticum. C. xix
In hoc capitulo tria describuntur. scilicet ipsius
loth salus. sodomorum interitus. et
ipsius loth incestus. circa primum dicitur. Vene-

vide textum
C. xvii
C. xviii

runt duo angeli. per quos designantur predicatores
scilicet ob manifestationem lucis. De predicatoribus
enim misit illos binos ante faciem suam et
quod dicitur venientes sodome idest ob quod ad malorum
destructionem. Sedente loth in foribus civitatis
ut peregrinos duceret ad domum suam. per quod de-
signatur quod bonus iustus studet alios inducere
ad iustitiam. prout christi. Et cogitat iustus
de domo ipsius ut retrahat ipsos a malo
et quantum potest iustus intendit ipsos a malo eri-
pere. Sic ipsi iustos ad malum inducere
unde subditur. Viri civitatis vallaverunt domum
ut cum angelis quos homines putabant
facerent opus nephandum. Et quamvis iustus
non posset malum intentum impedire. unde sub-
dit. ipsa dona eius. Habeo duas filias et
per quas intelliguntur et corporalia temporalia et cor-
poralia. hec enim pro pravorum salute sunt
exposita. Sed quia mali nolunt acceptare ver-
bis bonorum. ideo puniuntur. primo cecitate postea
damnatione sed per ignem et sulphurem et per eter-
nam damnationem. Apocalypse xxi. pars illorum in stag-
no ignis et sulphuris. Dicit autem ipsi loth
per quem significatur iustus. Noli respicere post ter-
gum. quia damnatis non est compatiendum
sed magis de iustitia dei congaudendum
secundum quod dicitur psalmo. letabitur iustus cum viderit
vindictam. manus suas lavabit in sanguine
peccatoris. Sequitur. scilicet ipsi loth salutem dei
ascendit autem loth de segor. quia periculosum est
viro iusto manere prope locum peccatorum
ne pereat in eis. Vel corpore propter scandalum
vitandum corporis. Sed supra xiiii capitulo dictum est de isto
loth. quod fuit captus a Codorlaomor
occasione sodomorum. Et mansit in mon-
te. scilicet iustitie de quo dicitur psalmo xxxvi. iusticia
tua sicut montes. Timuerat enim ma-
nere in segor. timendum est enim viro iusto
ne cadat a iustitia ex malorum consortio
Seque. scilicet iustum loth quod significat homines
iustum. scilicet quod licet homo sit iustus. aliquan-
tum diabolo procurante et deo permittente
labitur in peccatum cuius modus subditur cum dicitur
inebrientur eum vino. per duas fi-
lias loth intelliguntur temporalium habundantia
et carnis copia. Sicut dictum est supra. hec
autem due vinum iustum inebriant et
aliquando. magnum malum incurrere in domos inclinant
secundum quod legitur de salomone quod per delicias
carnis et libidinem carnis. ad ydolatriam
inclinavit. Dicitur enim ebrietas ab ebrio quod est
extra et bria quod est mensura. illeque fuerat
iustus sicut inebriatus in vitium per luxuriam
et avaritiam. quod significat per gaza moab
et amon. propter quod in bivium figura dicitur Deuteronomium xxiii.
amonites et moabites post decimam
generationem non intrabunt in ecclesiam dei. idest ingre-
dientur. quia luxuriosi et cupidi non
sunt in terra promissionis
Profectus inde abraham in terra
australem. hodie autem prelatus qui per
abraham significatur. tendit ad affectum
caritatis que per austrum significatur eo quod inde
provenit fervor caloris Job xxxvii. nonne
vestimenta tua sunt calida cum perflata
fuerit terra austro. Dixitque de
sara uxore sua. soror mea est. C. xx
Uxor prelati est sua ecclesia. Vel uxor alicuius
pro ipso sumitur accipitur sicut dicitur de aliquo
ille est desertus. eo quod deserta sit uxor eius
et sic aliquando uxor potest accipi pro ipsa uxore
prelatus et uxore sua dicit esse sororem
idest alii nubile quando uxor esse sue parti
ecclesiam vel congregatione. Et contingit aliquando quod
tyrannus eam rapit iniuste. quod significat
cum dicitur misit ergo abimalech rex gerara-
re et tulit eam. Sed quia tyrannus
ex hoc meretur penam. ideo subditur. Et mo-
rieris. hoc enim dicit dominus tyranno per predi-
catorem. Vel bonum confessorem. Vel per simile
rerum mala commutatione. non gustum
servantium et iustam inficiens. Multi ty-
ranni propter consuetudinem mala dicunt se innocentem al-
legantes aliquam causam apparentem sicut dicitur primo Regum xv
de preda amalech male accepta. Saul
excusavit se per dicta satisfacta. Et in legenda
sanctorum Johannis et Pauli. Dicitur quod Julianus a-
postata ausferens predam christianis avari-
tiam suam evangelii testimonio colorabat dicens christus
enim dixit. Nisi quis renuntiaverit omnibus que possi-
det non potest esse meus discipulus. Sed tales
aliquando restituunt sicut constantinus quod fuerat
ecclesie persecutor. postea multa bona fecit ecclesie
sicut dicitur in legenda silvestri. quod significatur per hoc
quod Abimalech magna dona dedit abrahe
et sare. Nam aliqui antea sunt eterne. et alia
ecclesie prelatis. Orante autem abraham et cetera. prela-
ti namque pro se et pro subditos suos debent
orare et pro benefactoribus suis et ecclesie sue

c. xxi

Hic agitur de separacione hysmaelis ab ysaac
et de confederacione abymalech et abra-
ham. Circa primum dicitur Eice ancillam et filium
eius. Per ysaac enim bonus quem per abraham signi-
ficatur habet in terra sua vel diocesi aliquos
filios bonos qui per ysaac significantur et aliquos
malos et discolos qui significantur per hysmaelem
(Item textus supra de ipso xvi° capitulo. Hic erit
ferus homo. manus eius contra omnes etc. et ut consur-
gente seditione per quam significatur rixa. per prela-
tum a bonis debent separari per excommunicacionem vel corpora-
lem separacionem si sub ipso fieri exemplo pauli de quo
dicitur actuum xix. Cum autem quidam indurarentur
et non crederent maledicentes viam domini coram
multitudine discedens ab eis segregavit disci-
pulos. Dure accepit hoc abraham. Per
quod designatur quod talis separacio subditorum dis-
plicet quandoque prelato quandoque per racionem hoc fa-
cere cogatur. Consimili modo potest exponi de prela-
to religioso. qui subditos malos et re-
belles debet ab aliis separare per reclusionem
vel eieccionem ab ordine, ne alios inficiat
quia omnis morbida separanda est a grege. Dure
tamen debet esse prelato quandoque cogatur hoc facere. De
racione ... sui dicitur Eodem tempore dixit abi-
malech etc. principes et potestates qui fuerant
ante prelatos videntes quod deus adiuvet prela-
ti consueverunt cum prelatis ante amicicia federa-
ri. Cum significatur per fedus abimalech regis
cum abraham patriarcha. et quod prelati non
debent hoc refugere. Salva tamen veritate iusticie subditorum
dixit quod abraham ego iurabo. scilicet tenere
amiciciam bonam

c. xxii

In hoc capitulo agitur de oblacione ysaac cum
dicitur tolle filium tuum unigenitum etc. Per
ysaac qui interpretatur risus intelligitur ihesus christus
in cuius nativitate risum fecit nobis dominus luce
ii° evangelizo vobis gaudium magnum. quod erit
omni populo. quia natus est vobis hodie salvator etc.
Per abraham autem qui interpretatur pater multarum
gencium intelligitur deus pater. qui caritate qua de[illegible]
temptavit. id est ad offerendum filium unigenitum
induxit in iohannis iii°. Sic deus dilexit mun-
dum ut filium suum unigenitum daret. Ipse enim
est unigenitus dei filius naturalis, alii vero sunt filii
adoptivi. Et offeres illum in holocaustum.
id est per caritatem incendium. Unde ex caritate ma-
gna pater ipsum optulit et ipse filius voluit offer-
ri ysaias liii. Oblatus est quia ipse voluit Super
unum moncium. id est calvarie locum. quem dixe-
ro tibi. Quod autem caritas cum pater deus patrem in
duxisse. sicut et eodem modo dicitur est in sequentibus
ubi est talis modus loquendi. Igitur abraham
de nocte consurgens. id est deus pater. vetus
testamentum quod ad legalia velut que. quia autem
vetus testamentum nox dicatur habetur
ro. xiii. Nox precessit. dies autem appro-
pinquavit etc. Stravit asinum suum. id est iudai-
cum populum quem stravit id est paravit. dando eis le-
gem et prophetas ducens secum duos iu-
venes. et ysaac filium suum. Per duos iu-
venes possunt intelligi petrus et iohannes qui passio-
nem secuti sunt christum. Et duo iuvenes eo quod
de novo erant vocati per apostolatum. vel quia novum
erat preceptum quod esset apti pati cum christo. Io-
hannes. Expectate hic cum asino cum adora-
verimus revertemur ad vos. scilicet in resur-
reccione. Et migravit hic pater cum filio. Per ipsos
inseparabiles ioh. xiiii° qui videt me videt et
patrem meum. Tulit quoque ligna holocausti
et imposuit super ysaac filium suum. Ita ut dispo-
sicione christus portavit lignum crucis
ioh. xix. Et baiulans sibi crucem. Ipse vero
pater portabat in manibus ignem et gladium.
Per ignem intelligitur ardor interior ad occidendum
christum. et per gladium lancea militis. qua perfo-
ratum fuit christi latus. Hec enim deus pater porta-
vit quia ea fieri permisit. Ubi est victima ho-
locausti. Quasi diceret. Amide est assumenda. Et
per hoc innuit quod significat christi verba
horrore carnis expressa [illegible]
Pater mi si fieri potest transeat a me calix
iste. Deus providebit sibi victimam holo-
causti. Deus enim pater pati christum suum pro-
vidit et implevit actuum ii° secundum quod per os omnium
prophetarum prenunciavit pati christum suum imple-
vit sic. Et subditur. et venerunt ad locum
scilicet immolacionis. Tamen ysaac non fuit immola-
tus sed aries. quia divinitas christi non fuit
passa. sed fragilitas humana. Et ecce an-
gelus domini etc. Per angelum loquentem cum abra-
ham intelligitur caritas. [illegible]

q ipsa indurpat dominum precem. Et quia christus per passionem
suam humiliavit se, ideo deus exaltavit eum, et ipsi christianorum
multiplicati sunt. Ideo possidebit semen tuum por-
tas inimicorum suorum. quia christus cum quo est semen
de propria resurgens fregit portas infernorum
appellaturque nomen loci illius dominus videt. visio
namque clara dei per passionem christi sanctis patribus in limbo
sunt data. et tunc viderunt deum suum, in quo sunt
visi erant ab eo in choro xiii. tunc autem cognos-
cam sicut et cognitus sum. Moraliter autem intelli-
gitur exponi de homine religionem intrante qui deo
reputat, id est probat, deus per inspirationes intrinsecam
Tolle filium tuum quem diligis ysaac, id est mundanam
gloriam aufer a te. assumendo voluntariam vo-
luntarium luctum. Et quia dicitur Matthei v° capitulo beati qui lugent
quia ipsi consolabuntur, ideo ysaac non immolatur. sed
aries. quia carnale gaudium per arietem significatum
asperitate vite truncatur. et spirituale gaudium aug-
mentatur, psalmo Gaudete in domino, et iterum
dico gaudete.

c. xxiii Hic agitur de morte sare, per quam designatur
mors cuiuslibet persone bone. Unde subditur
mortua est in civitate arboe, id est quatuor, quia
boni moriuntur in iiii^or virtutum moralium
perfectione. sicut apostoli. Similiter dicitur quod erat in mandro
porta. Venitque abraham ut plangeret
et fleret eam. quia mors cuiuslibet fidelis anima defuncti
quem nati pie mortem plangit mortem anime
et emit agrum sepulture locum. per quod designatur
emptio celi. sicut infernus est sepulture
locus malorum. Luce xvi°. Mortuus est dives
et sepultus est in inferno. et ibidem premittitur
de lazaro. factum est autem ut moreretur
mendicus et portaretur ab angelis in sinum abra-
he. Iste ergo sinus ante tempus ascensionis christi est com-
parari celi locus. qui emitur per suffragia bonorum

c. xxiiii In hoc capitulo describitur matrimonium ysaac et rebecce
per quod designatur allegorice coniunctio christi et ecclesie.
Igitur abraham sicut deum est significat
deum patrem, de quo subditur dixitque ad servum
seniorem. domus sue. per quem significantur predicatores
qui dicuntur seniores per virtutem humilitatis et senior
per maturitatem honestatis. et iste vocatur fuit
eliezer. quia mittuntur pro ecclesia dei ut adiutores. Unde
paulus de se et aliis predicatoribus dicit i^a ad chorinthios iii°
dei adiutores sumus. Et accepit decem ca-
melos. per camelum qui est animal oneribus assue-
tum, significatur patientia virtutis que est necessaria predicatoribus
prima xix. Doctrina enim per patientiam noscitur. per decem
vero mandatum significatur observantia decem preceptorum
seu mandatorum que in predicatoribus exigitur ut
assistant christo. de quo dicitur actuum x° cepit ihesus
facere et docere. perrexit in mesopotamiam
ad urbem nachor. quia predicatores debent fieri
fidelium civitati. quam per urbem significat. Cumque ca-
melos fecisset accumbere extra oppidum. nam
predicator ante predicationem debet se recolligere extra
strepitum negociorum tumultum. iuxta puteum
id est sacre scripture studium dixit domine deus domini mei
abraham occurre obsecro. Ista in predicatoribus fine
mens debet fieri oratio. et ecce rebecca et cetera. Per
quam puella decora nimis, morum honesta-
te. virgo et fidei integritate. et talis est ecclesia
sine macula et sine ruga ephesios v° christo
desponsari digna. et ad hoc voluntaria, ut
sequitur postea. Vis ire cum homine isto. que
ait. vadam. Ecclesia namque gentium audita
predicatione christi. discipulorum benignum prebuit
assensum. Quem festinus revertebatur ad dominum suum
predicator cum post predicationem ad deum
redire debet per gratiarum actionem et attribuere
ei predicationis fructum. Eo tempore deambu-
labat ysaac. id est christus, qui descenderat
fuerat de sinu patris in mundum. quis
est ille homo qui venit in occursum nobis. Dixitque
ipse est dominus meus. Dominus enim prius occurrit
nobis, quam nos sibi. Augustinus super Iohannem. Ille
veritque gratia dei prevenit. et accepit
eam uxorem. per dilectionem perfectam et in
tantum dilexit eam. ut dolorem qui ei de
morte matris acciderat temperaret. Mor-
tuus christi synagoga potest dici que mortua
fuit quantum ad legalia in morte christi. sed
ecclesia de gentibus collecta multo plus christo
dilecta fuit. et sic pactum reforma-
tum. Moraliter potest exponi de quolibet mu-
liere que ad verbum predicatoris con-
cipit spiritum devotionis. et velamento pastu-
secularis atque luxum. christo desponsatur per
observantiam castitatis. Secundum illud apostoli ii^a ad chorinthios
xi° Desponsavi vos uni viro virginem
castam exhibere christo.

c. xxv Hic agitur de ortu et conceptu Iacob
et esau. per quos designantur boni et
mali in ecclesia militante seu regnante
secundum illud malachie i°. Iacob dilexi, esau

aut odio habuit. Igitur cum ad eorum co
ceptum dicitur deceptus est ysaac dominum.
pro uxore sua etc. Per ysaac intelligitur
bonus prelatus secularis vel religiosus qui decipit dominum
pro uxore sua. i. ecclesia vel religione sua ut concipi
at et pariat filios ad dei cultum aptos. sed ipsa
parit geminos. s. aliquos bonos et aliquos malos
per iacob et esau significatos ut dictum est. Unde subdi
tur. factus est esau vir gnarus venandi et ho agri
cola. i. terrenis et cupidus. Iacob autem vir simplex
habitans in tabernaculis. i. studiosus in bonis moribus.
ysaac amabat esau. Per quod designatur quod pre
latus bonus cautelis et dolis subditorum malorum
decipitur propter quod infra ysaac. caligaverunt oculi
eius. et rebecca diligebat iacob. i. ecclesia vel
religio non contra ecclesiasticas. et ecclesia vel reli
gionis. magis diligunt simplices et bonos. quam
astutos et malos. Coxit autem iacob pulmentum
cuius appetitu vendidit esau primogenita. et sic
per cibum preter decepit. per cibum primogenita
perdidit. secundum illud sapientie xi°. per que peccat
quis. per hec et torquetur. et abiit. parvipendens
quod primogenita vendidisset. secundum illud proverbiorum xviii°. pec
cator cum in profundum peccatorum venerit contempnit etc.

In hoc capitulo agit de peregrinatione ysaac in ge
raris. Sicut quia sunt duplices multi
prelati curati et clerici seculares et
religiosi possessiones habentes sunt boni licet et
ad predicandum apti. quia cura et negotiis aliis animi
tempore occupati non possunt hoc facere quod expe
dit fidelium saluti. Unde dominus luce x°. messis
quidem multa operarii autem pauci. rogate ergo dominum
messis ut mittat operarios in messem suam. propter
quod dominus misit pauperes religiosos a terrenis
expeditos et per consequens. quia ad hoc ad discurrendum
et predicandum magis aptos. et isti significantur
per ysaac de quo dicitur. orta autem fame. non panis
materialis. sed spiritualis videlicet audiendi verbum dei
ut dicitur amos viii°. abiit ysaac. i. pauper predica
tor ad predicandum. apparuitque ei dominus et ait
ne descendas in egyptum. i. ad populum in infidelitate
obstinatum contra illud mathei vii°. Nolite sanctum dare canibus etc.
sequitur. Mansit itaque ysaac in geraris. que interpre
tatur advene appropinquantes per quos significantur populi devoti
qui licet multi sunt advene a patria celesti. tamen
libenter volunt audire de ea per predicatores verbum
dei sicut quilibet advena libenter audit bonos
rumores de patria sua. cumque interrogaretur
a viris loci eius super uxore sua. per quam intelli
gitur sapientia secundum illud sapientie viii°. hanc quesivi in spon
sam assumere. Respondit soror mea est. quia
mulier debet scire acceptare sapientiam habere. propter quod
pictagoras non dixit se esse sapientem sed
philosophum. i. sapientie amatorem a philos quod est amor
et sophos sapientia. per quod significatur non sororem quasi
amabilem esse (non) tamen sponsam. prospiciens abi
malech rex etc. per quem intelligitur pessimus pon
tifex habens regimen omnium aliis ecclesie propter quod
videns religiosos confidenter vitam sanctam sapientie
et dicit verbo mentis et oris. perspicuum est
quod uxor tua sit. per eundem modum dicuntur appa
ruisse sapientiam sponsam eorum esse sicut propter ho
norem beatum anthonium de ordine minorum
qui dum sapientiam suam celaverat. archam
testamenti vocabat. potuit quis sapientiam coire
de populo cum uxore tua. i. sapientiam in te la
tentem fedare sine derisionibus propter quod
tibi re simplicite in victu et habitu. et induxe
ras super nos grande peccatum. Magnum
enim esset peccatum si permitteretur contemptum sa
pientia pauperis unde sequitur. qui tetigerit
hominis huius mulierem. i. sine derisio
nibus et detractionibus fedaverit pauperis sa
pientiam. morte morietur. s. culpe. Sevit
autem ysaac. i. pauper predicator se
men verbi dei. et invenit in ipso anno
centuplum. i. fructum multiplicem benedixit
que ei dominus. multiplicatoque fructu
et merita et famam eorum sed ob hoc inde
tes ei palestini. qui interpretantur cotidie contenden
tes ore. ideo significant clericos potius scien
tes qui contendunt verbis sine re. omnes
puteos obstruxerunt. i. corda fidelium
ab amore fratrum pro viribus retraxerunt
et etiam aliquos prelatos contra fratres excitave
runt. Unde subditur. Intantum ut ipse abime
lech. per quem significantur prelati a clericis exci
tati diceret ysaac. per quem fratres significantur
recede a nobis. s. in potestate fratribus dene
gando. vel restringendo. vel exstirpa
re eorum potestatem indebite eis invitando.
Unde subditur. quia potentior nobis factus es
. i. fieri velles. et ille discedens. quia fra
tres sed patientes contempnunt bonis spiritualibus
intendere propter quod subditur quod ysaac tres
puteos fodit. per quos significantur. confessio.
predicatio. lectio. et ut dicitur in textu per duobus
primis contenderunt pastores. i. aliqui cu
rati sacerdotes inhibendo fratribus ne in suis
ecclesiis predicarent. et sine procura
tione. nec confessiones ad fratres venirent
pro tertio vero. s. lectione non contende

vnt. sz ad scalas sum aliqn veniunt
ppt q° plim plati vitam sum et
doctr3 considerantes reiecerunt eos in
gram. q° sig^r p ipi3 abimelech
cu ysaac fedam. Cu subdit: meam q
fedus &c. et spam q adhuc inho
rem gram platorum meorum dnoscte
venit ad ysaac. & Cahgamt
octi ei9 &c. P que sig^r bo9
plat9. eo q abraham fuit priarcha
dicit t caligante oculis. eo q bo9 pla
tus aliqn domo & verbis adulatum
decipit. Vnd^r q aliqn bo9 dormitat
homerus. Ex^m de dauid q verbis &
factis adulatorijs filij mi tantu de
ceptus fuit q medietatem dedit miphybo
seth sibi dedit ij° Re xix et sic contingit
aliqn q plat9 deceptus studet ad pmo
cionem malorum i pmdicm bonorum. Q° no^r
cu d^r venit q esau &c. Ad hoc enim
cu venit ut bndccem ipi iacob debi
tam e° daret. Q° cu audisset re
becca &c. P quam sig^r ecca plati
spsa. ppt q° ex° rebecce d3 modos
& vias que aliqn ipediant pmociones
iniustas. et hm. sic rebecca bndccem
esau pdent^r ipediunt. & iacob illa
accepit. & cu bo9 plat9 hoc aduertit
e° non displicet. sz magis placet.
ppt q ysaac aduertens dm volunte
bndccem iacob non reuocauit. sed
magis confirmauit. d. Bndixi q ei
& erit bndict9.

Vocauit itaq ysaac iacob &c.
sicut dcm e sup^r xxvij° c°. p ysaac
sig^r ficat9 fuit xps. cui9 filius e p adoptione
gram qlibz bo9 xpianus. q by p iacob sig^r
eo q iacob supplantator mi pt^r. bo9 aut
catholic9 supplantare vicia conat^r. & hi
aliqn xpe ispirat contine(n)tie ppom & vot
eu. d. Noli accipe cmge de gne chanaan
q itpta^r possio. i. ne qras carle mat
moniu q° hz ancexa cura possionu. sed
vade ad domu batuel. i. continentie. q3
batuel itpta^r virgo. continentia vero se
cur9 pnat^r i religioe. ideo illis aliquan
do dispont ipam itrare. ideo subditur.
Igitur egssus iacob de bersabee. i. de domo
pntu pergebat aram. q itpta^r
vigilia psti. ppt q° sig^r at religioem qua

intrantes vigilant i obsequio dei. Cuq venisset
ad qdam locum. s. religiosu. et vellet in
eo requiesce. simmedo hitu tulit de lapidib3
q iacebant et supponens capiti suo &c. P
lapides intellim^r religionis austitates q sibi
debet expoi & si sit pat9 ad eas sustinendu
q° sig^r p suppoem lapidu capiti suo tuc
d3 recipi viditq i sopnis. q'erom contepla
cionis scalam. stante sr fra. i. religio
nis altitudinem. hui9 at scale latera sunt
lectio & oro deuota. gradus at. pnie
opa. p q ascendit i celum. h^t in pmam
agite apprigbit cum vertice celorum et dnm
innixu scale. i. xpm q vixit i austerita^te
pnie. & finalit fuit posit9 i scala crucis. Iste
habet em religios9 vide d3 i sta medita^de
et angelos q3 sz ascendentes. religiosorum
merita offendo et descendentes. ad eorum
custodia reuertendo. post talem medita
cionem religios9 magis appetit sm stat9
meditac° d. Non e hic aliud nisi dom9
di & porta celi

Profession vo sca contendit studiu sa
cre scripte q° no^r cu d^r et vidit pu
teum. i. sacra scriptam q fo. m° puteus al
tus d^r in agro. s. militatis ecce. de quo
d^r. n^t pri3 dne none bo9 semen seiasti i agro
tuo. Et os ei9 grandi lapide claudebat^r. La
pis iste xpc est de quo d^r i petri ii°. Ad
que accedentes lapidem viuu. & ipe clau
dit & nemo apit. scilicet scripture in sensu. apo. iii°
q claudit & nemo apit. apit & nemo claudit
amouit lapidem &c. q3 religios9 deuot9
porcem & studiu ipetrat a xpo reuela
re sibi scam scripte intellem. adaquat gregem
fidelium. p scam doctri. Et q3 am sm gregorium
omel xxxviij cui9 vita despicit^r restat vt
ei9 predicacio contepnat^r. ideo accipit vxo
res lyam & rachelem q sig^r at actiue vite &
conteplatiue pfec°es. et prius copulat^r qma
dit gregorius lib° vi moral. q conteplacionis
arcem tenere desiderat. prius necesse est
vt i campo actois p exerciciu se pbent. Ser
uiuit at iacob p qlibz vxore vij anis. et p hoc
sermonem sig^r vij opa mie corpalia
corpalia vo continet in hoc vsu. Visito
poto cibo tego colligo redimo condo
q sic int^r. visito infirmum. poto sicientem
cibo famelicum. redimo captiuum. tego. i.
vestio nudum. condo. i. sepelio mortuum.
Spualia siuit^r continetur i hoc vsu. Con
sule castiga. remitte. solare. fer. ora.

at iacob
Nota q d^r hic seruiuit p qlibz vxore q° hoc int^r sit i lib° hebraicis sancti ...

qui sit mundus. Consule dirigendo dubitantem
et docendo ignorantem et sit sub uno verbo
uno opera innocentie et munditie. Castiga delinquen-
tem. remitte offensam tibi illatam. fer
i. supporta firme infirmitates. ora pro omnibus.
et predicator sit perfectus pascit verbo
et exemplo greges laban. episcopi vel cu-
rati. quos laban ut prelatus candidos et
variegatos dicit candidos honestate
c. xxx. Nato autem ioseph dixit iacob socero
suo. Generatis autem filiis spiritualibus
per sanam doctrinam et acquisitis dictis mortuorum
per vitam explare querit predicator reli-
giosus quod per iacob significatur. ad claustrum
redire. ex explorandum propriam conscientiam
et ad meditandum de exitu presentis vite
per mortem. sed aliquando bonos prelatos vel cura-
tos mali cum retinere. Dimitte me ut [illegible]
ciam in aspectu tuo. Ut pascat adhuc
gregem meum verbo et exemplo. Et quoniam non omnes
prelati et curati labore suum habent gra-
tum quod tamen per laban signatur sed et ingrati
et hoc propter redemptionem officii. ideo per talibus
in istis dicitur. Vult quod laban defraudare
voluit iacob. i. predicatore mercede de-
bita. propter quam mundus subsidium temporale. quod licet
non sit merces principalis cum tamen merces sa-
via sed dicit luce x. de predicatoribus. Dignus
est enim mercenarius operarius mercede sua
propter quod in recompensacionem hic subditur. Tollens
ergo iacob virgas etc. Per hoc enim quod ia-
cob posuit virgas varias in canalibus
et oves conceperunt et peperunt varios
fetus. quos tulerunt ipse iacob. et per hoc
designatur. exponitur fideliter frequenter pauperes compulsi sunt
fidelibus. quos per oves designat
suas varias [illegible]. et etiam varia
suffragia que sunt per benefactoribus suis. et
per hoc plurimi fideles concipiunt propositum bene fa-
ciendi eis. et cetera fecerunt
c. xxxi. Postquam audivit iacob verba filiorum
laban. Sicut dicitur. per laban intelliguntur
prelati et curati quorum filii sunt increpatores alieni
mundi qui fuerunt et sunt aliquando de prosperitate suum
dolentes. et quoniam isti invidentes quod
multi prelati denegant curatis prelatum predicandi
et confessiones audiendi in dyocesibus suis. Propter
quod fratres quos per iacob designat ut dictum est
compulsi fuerunt refugere ad ysaac patrem videlicet
i. ad summum pontificem omnium fidelium patrem
quoniam pie considerans utilitatem eorum de predica-
tionibus et consiliis fratrum concessit fratribus
potestatem predicandi et confessiones audiendi in tan-
tum quod non rationabiliter negaretur. et quod prepositi fra-
tres presentes commendatis et clericis ha-
buerunt. ideo ad significandum hoc subditur. quod laban
assumptis fratribus suis persecutus est eum. i. ia-
cob per quem pauperes designatur. et quoniam multi
prelati receperunt eos in gratiam et adhuc in posterum
plus facient deo concedente. ideo subditur in-
confederacio utriusque
c. xxxii. Hic agitur de timore iacob ab esau
per quod significatur timor boni viri a ma-
lo. propter quod premonenda que dicitur. penitet propter peccatum quod
erga deum per emendationem vite. concedit eum
Iacob autem abiit in itinere suo. perfinere
de bono in melius in via morum. fuerunt que ei an-
geli dei obviam ad eius custodiam secundum quod dicitur psalmus
lxxxx. Angelis suis deus mandavit de te
ut custodiant te in omnibus viis tuis. Misit autem
nuncios ante se ad esau. s. verbis pacificis
et humilibus ut proverbiis xv dicitur. verbum dulce multiplicat ver-
bum dulce multiplicat amicos et mitigat
inimicos. et in hoc significatur quilibet bonus homo
quoniam querit quantum potest omnium pacem secundum apostolum ro. xii.
si fieri potest quod in vobis est cum omnibus hominibus pacem
habentes. timuit iacob etc. quod nec tamen pru-
denter est timenda et cautela adhibenda ideo
subditur. Divisit populum qui secum erat greges quoque
et in duas turmas. Per quod autem per duas tur-
mas intelliguntur bona spiritualia et temporalia. et si persecu-
tor aufert temporalia. spiritualia per pacienciam
maneant salva exemplo beati Job. et quoniam humana
cautela non sufficit sine protectione divina ideo
subditur. oravit iacob. Deus patris mei etc. Erue
me de manu fratris mei esau. et sic pax
cum adversariis salva vera temptatione quam eodem
ideo non solum verbis dulcibus sed et muneribus
separavit de hiis que habebat munera esau. et
quoniam oratio devote facta exaudita. ideo sequitur. et
ecce vir luctabatur cum eo. Per hunc enim luc-
tam significabatur ad litteram quod iacob finaliter ipsi
esau prevaleret. quod sunt in plateis temporibus david. quod
terram possidere et subiecerunt. et per hoc moraliter
significatur quod boni malis finaliter prevalebunt. Ezechiel
cesserabunt isti in magna constantia adversum eos
qui se angustiaverunt etc. et tunc mutabit
nomen iacob in israel. ideo subditur. Nequaquam iacob

appellabitur nomen tuum. sed israel. et cum lucta vite presentis que victa per iacob significatur cessabit et clara dei visio que significatur per israel succedet.

Aliter exponi potest de appetitu sensitivo et intellectivo qui dum fratres eo quod sunt ab eadem essentia anime procedentes et quamvis ex ordinatione intellectivus debeat dominari. tamen frequenter sensitivus est potentior et trahit ad se intellectivum ut patet in incontinentibus. Iacob bene hoc propter timere ne esau per sensualitatem superet in ipso et super hoc deum deprecatur. et munera mittere esau precedendo tamen illud quod secundum deum convenienter cum illi. et quando debita concordia sibi tunc iacob vocatur israel. quia sedatis passionibus sensitive partis. homo per intellectum est cognitor veritatis [illegible] et credendo et contemplando fit divine sapientie particeps.

C xxxiii

In hoc capitulo agitur de concordia esau cum iacob. per quam designatur concordia superbi cum humili. ex parte esau ponitur elatio. Cum dicitur levans autem iacob oculos vidit venientem esau. et cum eo .cccc. viros. ex parte iacob humiliatio. Cum dicitur ipse progrediens adoravit pronus in terram et septies donec appropinquaret frater. concordis susceptio cum dicitur currens itaque esau obviam fratri suo. amplexatus est eum. In hoc significatur quod humilis cum superbo pacifice conversatur et hoc est speciale in humilitatis virtute. In aliis enim virtutibus non est sic. castus enim non potest pacifice morari cum luxurioso nec iustus cum iniusto sed humilis pacifice moratur cum superbo. Nam humilis semper est velle subiacere. superbus autem preesse. et dum uterque habet suam voluntatem et per consequens pacem. et de tali humili dicitur psalmo cum hiis qui oderunt pacem eram pacificus. Verumptamen quamvis humilis habitet in terra sunt aliquando imperfecti qui peiorari possent ex societate superbi. sed declinare ab eius societate. et hoc est quod dicitur parvulos habeo teneros etc. per quos designatur imperfecti. et iacob venit in socoth quod interpretatur tabernacula. Nam declinando societatem superborum transivit in salem. quod interpretatur pax. Nam de tabernaculis militie vite presentis est transitus ad pacem superne civitatis.

C xxxiiii

Egressa est autem dina. Per dinam que egressa fuit domum patris. significatur anima vaga que egreditur claustrum rationis. quam cum vidisset sichem. qui interpretatur ebrius. id est per ipsum significatur dyabolus qui superbie ebrietate cecidit de celo in aerem caliginosum filius emor. id est subiectus alteri demoni superiori. nam in demonibus remanserunt naturalia integra secundum [illegible] donum. et per consequens ordines secundum gradus nec et rapuit trahens eam ad consensum mortalis culpe. et dormivit cum ea. inducendo ad effectum. vi opprimens. Non decipitur hic vi proprie. quia dyabolus non potest aliquem ad peccatum violenter inducere. sed decipitur hic improprie sicut de christo dicitur luce [illegible] et coegerunt eum etc. tristemque blandiens delinivit. Aliquando post peccatum perpetratum peccator incipit dolere. sed tunc ad debitam penitentiam perveniat dyabolus ei blanditur promittendo quod dicitur [illegible] magnitudine et statim quod mora parva redeundo ad meos [illegible] ut damna et beati petrus et consilium. accipe mihi puellam hanc coniugem. [illegible] dyabolus ut cum diu traxerit ad culpam. ipsam ulterius trahat ad peccandi consuetudinem et ei inseparabiliter coniungat. et ad hoc querit aliquem superiorem demonem adiutorem. sicut in angelis sanctis inferior adiuvatur a superiori sicut patet danielis x. dicitur enim angelus loquens danieli. Nemo adiutor est meus nisi mychael princeps vester. Sed duo fratres dyne per quos significantur predicatores [illegible] qui ad predicandum luce x. mittuntur. accepti duobus gladiis. scilicet oratione et predicatione invadunt civitatem dyaboli et tollunt sororem suam de domo sychem. id est dyaboli per veram penitentiam eam ad statum gratie reducendo.

C xxxv

Hic agitur de recessu iacob cum filiis suis. per quod designatur recessus prelatorum cum suis subditis a peccatoribus ne per malos corrumpantur. sicut fecit paulus actuum xix. cum quidam indurarentur et non crederent maledicentes viam domini coram multitudine discedens ab eis segregavit discipulos. Et quia in bonis recedentibus a societate malorum contraxerunt aliquas malas reliquias que operent ydola notant. ideo subditur. Iacob vero convocata omni domo sua ait. abicite deos alienos etc. Bonus enim prelatus debet esse valde sollicitus ut male reliquie predicte a suis subditis auferantur. ideo subditur. At ille infodit eos. Nam in bonis

nichil dum apparet quod contrarium fuit ex malorum
societate. Venit ad iacob lusam. quod alio nomine
vocatur bethel. i. domus dei. et ibi sicut locum
deputatum deo eternum. Ad quem locum prelati debet
venire et ibi hostias de laudibus pro se et
suis prout offerre habet vero. Omnis pontifex ex hominibus
assumptus pro hominibus constituitur in hiis que sunt ad
deum ut offerat dona et sacrificia pro peccatis.
Sepelivit rachel et. Per beniamin
quem rachel peperit. allegorice significatur paulus apostolus
qui fuit de tribu beniamin quod ipse dicit. philippenses iii.
et ipse prius fuit filius doloris ecclesie. Alter per-
sequendo ecclesiam actuum ix et xxvi. Postea vero
filius dextere ecclesiam edificando verbis et
doctrinis. et ipsam multiplicavit consolando. Abiit
ruben et dormivit cum bala. concubina
patris sui. Per ruben qui interpretatur visionis
filius [illegible] vel super alios reli-
giosos elevatus. eo quod ruben fuit primogenitus
et hoc sicut ille qui seculares fuit sive reli-
giosi fuit. et eo gratia sibi data aliquem
erigit in superbiam. et violat concubinam
sui uxorem. i. ecclesiam patris eternam vel dignitatem
tate eius. et per hoc machinatur ad eius destructionem
vel mortem

Hee sunt generationes esau et. In hoc ca-
pitulo occurrit in sensu mistico nobilis exemplum
ibi iste est ana et. Per istum anam qui interpretatur
prelatum donatum michi. intelligitur clericus devo-
tus secularis vel religiosus qui est dona
tus ad serviendum humiliter et devote
sub [illegible] qui invenit aquas calidas in so-
litudine cum pasceret asinas patris sui. per
eum intelligitur vel religiosi et superiores
vel prelatos eius asinas pascit quem adeo
volunte. humilibus officiis libenter exercet. et
invenit aquas calidas. per quas designatur
lacrime contritionis exretor dans [illegible]
et lacrime devotionis ex dilatione celestium bonorum

Ioseph cum esset xvi annorum et.
Ioseph a patre dilectus. significat filium
dei nostrum ihesum christum de quo dicit deus pater matthei
iii. hic est filius meus dilectus. pascebat cum
fratribus patris sui. Christus enim fideles pavit
pabulo verbi. et ex quo actuum i. cepit ihesus fa-
cere et docere et. et erat cum filiis bale et
zelphe. cum fuerat ancille. per quos que erant
filii erant in gradu humiliori. per istos per-
ipsos designantur apostoli cum quibus fuit christus in
xpi dilectione amne quibus [illegible] et humiliter.
Accusavit fratres suos. i. scribas

doctores et phariseos. [illegible] arguendo
et per [illegible] fecitque ei tunicam polimitam
[illegible] pater hominem christo fecit vestem [illegible] ex
omnibus donis et charismatibus contexta [illegible]
postea. Vade et vide si cuncta prospera sint
erga fratres tuos. Per quod designatur quod
christus a patre plus fuit missus ad iudeos
qui fratres eius erant secundum carnem. propter quod dicit
christus Non sum missus nisi ad oves que perierunt
domus israel. Ecce sompniator venit. Scribe
namque et sacerdotes. christi doctrinam reprehenderunt
sed vanam sompnia. falso [illegible] nudaverunt
eum tunica. non secundum veritatem quod non abstule-
runt ab eo vestem virtutum sed secundum apparentiam
tamen imponentes ei falso crimina multa ante
pylatum. et posuerunt eum de cisterna vendide-
runt eum ysmaelitis qui erant gentiles
Illa eum venditio fuit quedam decisio. nam
[illegible] more [illegible] et hec fuit figura
mortis christi. quod per gentiles occiderunt iudei
Mortuus autem ioseph qui interpretatur accre-
scens. significat innocens secularem vel religio-
sum aptum ad ea bona et iste pascit gre-
gem cum filiis ancillarum. i. humiliter officia
facit et cum humilibus. Accusavit fratres
caritate denuncians ei qui peccatum et propter
quod fecitque ei pater tunicam polimitam
i. [illegible] varietatem vir[tutum]
vatam [illegible] manipulus stat erectus
i. eius opera bona stabilia sunt perseverando
Aliorum vero manipuli inclinantur. nam
instabiles sunt in operibus bonis [illegible] solem et
per solem intelligitur sapientia. que est cognitio de
divinis. Per lunam vero prudentia. que de
agibilibus humanis est. per stellas xi. intelliguntur
xi virtutes morales quas ponit philosophus ethi-
cis. s. fortitudo. temperantia. liberalitas.
magnificentia. magnanimitas. mansue-
tudo. veritas. eutrapelia. philotimia.
iusticia. hee enim adorant virtuosum
qui reddunt ipsum ab aliis honorandum
Sed quia ista faciunt ipsum invidiosum odiosum
ipsi [illegible] spoliant eum tunica. impone-
ntes falsa crimina. et vendunt ipsum per
[illegible] machinatores. Sic virtuosus ex
ioseph omnia sustinet patienter quia sic
vere bonus te [illegible] sine vituperio ut
dicit philosophus ethicorum iiii.

[margin:] Exodi xxiii
[margin:] [illegible]

C xxxviii Eodem tempore descendens iudas a fratribus suis. Per quem significantur cleri//
ci seculares vel religiosi descendentes
a culmine virtutis vidit ibi filiam
hominis chananei vocabulo sue. talis enim
descendens a virtute quia parum curat de deo
vult inter homines apparere et ideo accipit uxo//
rem .i. ecclesiam vel officii dignitatem symoniace
quod notatur per hoc quod filia dicitur hominis chananei .i.
mercatoris. chananeus enim lingua sua significat mer//
catorem. et accipit per illum qui symo//
niace fecit et vendidit et ei illum
tradidit chananeo et hoc modo accipit
hic vocabulo sue. que interpretatur lotio
per quod designatur quod ecclesiam symoniace acquisit a no
[illegible] sit eam acquisivit sponsam vere sed
tamen non. que concepit et peperit etc. ex hac
uxore iudas genuit tres filios. quorum pri//
mus fuit her qui dicitur in textu. Erat autem//
hic vero detestabilem per quem patet quod fuerunt
pessimi. de tercio non dicitur. per hoc designa//
tur quod fuit inutilis. Et per hunc modum ad eccle//
siam symoniace i illa facit pessimos filios
vel inutiles hoc modo clericos symoniace
et per hunc modum [illegible] et in methaphora [illegible]
[illegible] generat iste etc. et ad eius punicio//
nem aliquando contingit quod eius symoniace
[illegible] et ecclesia sua iniste [illegible] quod sig//
nificatur cum dicitur Evolutis autem multis diebus
mortua est uxor iude. Et ita unus
symoniacus moritur qui ea [illegible] et ideo
[illegible] ad tondendas oves .i. ad ra//
piendam bona simplicium quod requisit ad ma//
licias et fraudes [illegible] abyssus abyssum
invocat per quod xlii Dimitte me. ut exeamtetur per
hoc quod vadens ad tonsionem omnium commisit
incestum. designatur quod declinans ad rapinam
incidit frequenter in luxuriam. vel per [illegible] ali//
ter ita ut [illegible]

C xxxix Igitur ioseph ductus est in egyptum. emitque
eum putyphar. Ioseph autem venditus
in servum. et ex quo moralem [illegible] iniquitati//
quod aliquando [illegible] capi ad phara[onis] sue pa//
cie. et in sinu vendi. per hoc dicitur ex quo io//
seph domino suo servire fideliter et castitati
per hoc. Servum subditi [illegible] in omni timo//
re domino. non tamen bonis et modestis sed

etiam discolis. hec enim gratia est per fideliter et
castitate servanda. dicitur si non adoceat qui
ioseph carcerem et adversa omnia sustinere
[illegible] quod deus facit cum temptacione proventu
ut fideles sui possint in adversitate conso//
lari. Et dominus dedit graciam ipsi ioseph. per
[illegible] dominus sui ad consolandum in labore ser//
vitutis. secundo in conspectu custodie carceris ad
consolandum eum in afflictione reclusione et
de [illegible] consolacione sperare debet quod affligit pro
veritate. Aliter predicta quod per ioseph quod templa
[illegible] significatur [illegible] seculares similiter
et devote [illegible] parentibus. sed dominus suus
[illegible] tamen desiderat vita per ingressum
religionem. sed amor carnis parentum et
petulancia carnis ipsum ab hoc ingressu
retrahunt et ad [illegible] carnale matrimonium
inducunt. quod notatur per hoc quod de muliere
egyptica dicitur. et ait ipsi ioseph dormi mecum//
tamen etc. et aliquando [illegible] temptacio quod notatur
cum subditur At illa apprehensa lacinia
vestimenti eius etc. [illegible] relinquere pallium
.i. seculare [illegible] consurgit ad locum reli//
giosum [illegible] Et [illegible] fu// C xl
giens et mansit in solitudine

His itaque gestis accidit ut peccarent
duo eunuchi. Per regem egypti [illegible]
regie dignitatis [illegible]. Per duos autem
eunuchos duo populi s. gentiles et iudei
quod ambo peccaverunt in regi [illegible]. unde omnes
peccaverunt et egent gratia dei. Et per pincer//
nam qui ponit [illegible] populus gentilis. et
per pistorem qui ponit [illegible] iudaicus populus
gentilis enim incipit ab inicio mundi. iu//
daicus a tempore abrahe qui circumcisione acce//
pit quod est signum distinguens ipsum a gentibus.
Misit eos in carcerem principis militum in
quo erat vinctus ioseph. Per carcerem
[illegible] penalitas vite [illegible] fuerunt gen//
tiles et iudei. per ioseph autem qui fuit cum eis [illegible]
[illegible] ipse christus de quo dicitur Io. i. Ecce
agnus dei qui tollit peccata mundi. ipse [illegible]
[illegible] fuit in carcere penalitatis [illegible] quam assump//
sit voluit [illegible] ad satisfaciendum pro peccatis huma//
nis. et ipse precepit [illegible]

ad fidem. quam per primitias significatur. Per pistorem
vero qui indocti et peccatores sunt. De utrisque vero
dicitur Mat. viii. multi venient ab oriente
et occidente et recumbent cum Abraham Ysaac
et Iacob in regno celorum. Filii autem regni eicien-
tur in tenebras exteriores. Et vocatio gentium
per predicationem apostolorum. Et obstinatio indoctorum fac-
ta est post tres dies. per quos tria tempora signi-
ficantur. scilicet tempus nature. et tempus legis mosay-
ce et tempus gratie. quod incepit a Christi incarnatione.
Moraliter potest dici quod per eunuchos reges
affectiones mentium peccatorum quasi in domo ordi-
nata aliquando peccatores revertuntur ad gratiam
et isti significantur per primitias de quibus dicitur in littera
quod vidit vitem tres propagines habentem. et
significatur Christum ipsum dicentem. Io. xv. Ego sum
vitis vera. tres vero propagines. tres uvas
in se continentes. significat. scilicet dotes. anime et
corporis. Vere enim peccatores ista videntur Christo
quod ... totum hominem ... et totum hominem ex
anima vel corpore continentem. Vinum autem
expressio. Christi passionem significat. quia ex tunc peni-
tentes consequuntur remissionem peccatorum. Heb. ix.
Sine sanguinis effusione non fit remissio. et
hec remissio plenaria fit post tres dies per
quos significantur contritio. confessio. et satisfactio.
Alii vero peccatores in sua peccata remanent
obstinati. et isti per pistorem significantur. qui desti-
bus oneratus tribus canistris. id est pessimis
criminibus peccatis sicut quod dicitur ... Psalmus ... impii
cum in profundum peccatorum venerit contempnit. et
... sua dampnatio post tres dies
... peccati perpetratio. assue-
tudo ... peccatoribus pro predicatore ... sig-
nificatur per Ioseph visionum expositorem
nam predicator est visionum prophetalium expo-
sitor.

Post duos annos vidit pharao sompnium
per vii boves pingues. moraliter vii virtutes
tres theologice et iiii cardinales. quas per
boves significantur eo quod sunt pulcre a bonorum operum
et boves per cultum fructificationis agrorum
... Ubi vero multe segetes ibi manifesta fortitudo bovis. quasi dicat pulchre eo quod
gratie anima decorat et esse nimis quasi pinguedine
gratie animam impinguant. Psalmus. Sicut
adipe et pinguedine repleatur anima mea. Post
vii vero boves deformes moraliter vii vicia
capitalia. et dicuntur fede quia pulchritudinem yma-
ginis deformant. Confectis macie. quia
gratie pinguedinem extenuant. Unde spice
pullulabant in culmo uno. Per spicas
idem significatur quod per boves. Unde in littera dicitur. per
Ioseph autem qui requiritur ad expositionem vi-
sionum significatur vir literatus et bonus. Et ideo dicitur
in littera. puer hebreus etc. puer propter mo-
destiam vite. et hebreus quod interpretatur transiens
scilicet ad contemplationem sacre scripture. Tales enim
debent reges et potentes querere et ipsis
in agibilibus credere et non deceptoribus fraudu-
lentis. et ipsos honorare exores egip-
ti. Propter hoc autem quod subdit postea. ape-
ruit Ioseph universa horrea egipti
designat quod homo litteratus cui dedit dominus gratiam
docendi. nulli debet claudere horrea doctrine
sed consilii ... omnibus liberaliter aperire. quia dicit
dominus Mat. x. gratis accepistis gratis date.
... hoc videtur quod subditur et vendebat
egiptiis. propter quod sciendum quod huius venditionis pre-
cium non est aliud. quam labor discipulorum in ad-
discendo. et reverentia ad magistrum et sustentatio eius si indigeat quantum ad victum et vesti-
tum. Unde legitur in tempore quod tempore Karoli magni
duo monachi venerunt parisius in philosophia eruditi
valde. clamantes si quis cupidus esset sapien-
tie veniat ad nos. nam apud nos venalis est
quos adductos Karolus interrogavit quid pro
ea peterent. loca optima. et animas ingenio-
sas. et alimenta. et ipse libentissime exhi-
buit et tunc studium parisius incepit.

Audiens autem Iacob quod alimenta vende-
rentur in egipto. Per Ioseph qui multum
... et sapientia plenus dicitur doctor bonus moraliter
per filios autem Iacob qui de longe venerunt
ad eum pro frumentis emendis moraliter dili-
gentes discipuli ad bonum doctorem venientes de
partibus longinquis ut inde reportent alimen-
ta sane doctrine. Unde dicit Ieronimus in epistola ad
Paulinum de omnibus sacre scripture libris. Ad
Titum Livium lacteo eloquentie fonte manantem
de ultimis hyspanie gallieque finibus quosdam
nobiles venisse legimus. et quos ad sui contempla-
tionem Roma traxerat unius hominis fama
perduxit. et vero per filios Iacob qui supplanta-

Nota quod studium parisiensis primitus parisius viguit.

Ephi a

tor mt pta. bom discipli mt dnr. q
dz esse supplantatores vitior. Dr em
p° ethy q sapie non e audit or
oneus. sectator passionum dnr. etiam
filii iacob ee de eorum q venerat ad sig.
fidt pfect discipl q de duab conue
pfecti. Et i signum huius vetmet ben
iamin domi tq pruulus z ipfectus. Dic
at comer sr lib boecij de gsp q athe
no. quod athenienses probabant discipulos de virtute patientie. Unde quod
nes aliqtn p° pbabant discipli de vir
tute patie. ita q i porta p qua
ibant iuuenes ad locu studii sedebat
vng senex q sciebat optie iuuenes ad
ipatiam puocare. Et qn videbat
aliq q verba vituperii z derisione
paciet non audiebat. ipm tq iapien
repellebat. Et i sig huius filii iacob
p q designat apti discipli. p° gerciam
tur de pacia. verbo. cu dr eis ex
ploratores estis. s° facto cu dr
tradidit eos illos custodie. i. car
ceri. Et eadem roe simeon alijs dimissis
retinet i carcere. cu dr tollens si
meon z ligans eu zc. saccos eor
iplerit frumento. p q° designat
q animi discipulor p bonis doctrinam repleti
sapie docentis. Et eor pecunia i saccis
suis reponit. ad signifi q sapia p
cium non eperam sed labor. Et dilige
z gratitudo discipulor sicut dcm e supra.
Et sic post acqsita sapiam ad pa
triam redeunt
Interim fames oem terram vehemet
premebat. Eccli. xxiiij. dr i psona
sapie. q edunt me adhuc esurient
Et io discipli iam edocti desiderant
ad doctore redire ut plenius instruant.
Et hoc sigr in reditu filior iacob
ad ioseph. p q doctor sigr. progre
dis alimentis. i. sapie docentis. sz re
dire noluit nisi cu beniamin minimo. p
q humilitas desig. Aliter no pficeret
sicut dicit salmon. ait xpe. Confiteor tibi dne
pr celi z tre q abscondisti hec a sapie
tibus z prudentibus. s. i ochis suis z reue
lasti ea puulis. at deserte bruo mme
C. xliiij. J.
ra. i. doctor reuerentia debita z honorem
Et tu hoc si indigeat subsidium tpale sic
eni subdi i coral no° qui nos vob seiam
spualia no est magnum. si vra carnalia me
tamus. pcepit dispesatori domus sue m
tere dona viros i domum. Na venientes debi
te p studio sapie sic benigne recipi qm ho
die mecum sunt comesturi. cibu sapie q
reficit aiam meridie. i. cu feruore
caritatis. Aliter scia no valet i coral. Qui
scia iflat caritas at edificat. Illi aut
parabat munera donec ingrederetur ioseph
discipli em dz esse parati doctore honorare
i ad titu v°. q bn psunt presbiteri dupli ho
nore habeant. maxime q laborat i vbo
z doctrina. at ille clemeter resalutatis
eis zc. p° videntes sine beniamin. p
q sigr humilitas ut pdictum e. tumuerunt
timore rustici. postea videntes eum
ipo fuerunt mansueti. p q sigr
q scribi sunt i expandi dare. z humiles
recipi mansuete. Et i hoc e conformas
ad dnm Jacobi iiij. deus superbis resistit
humilibus aut dat gratiam. Seorsum fratribus
egyptiis. q vescebant sit seorsum
q sm diuisam dispoem auditor e smo
docentis formandus. Ancor ps vero beia
min. p q° desig humiles sunt doctore sapie
magis capaces vnde lucas expon. q maria
sedebat sec pedes dni. sic q° humilis
sedebat tanto aplius capiebat z pnde
xpe. ubi humilitas. ibi sapia. biberuntque
cu eo. s. potu sapie salutaris inebria
ti sunt. ebrietate bona de qua dr Can. v° co
medite z bibite z inebriamini karissimi
Dr em ebrietas ab e. q° e extra z bria
q° e mensura q sup mensuram aliorum sunt p
sapiam eleuati
Precepit ioseph dispesatori zc. sciphum
ciphum at meu argenteum. et pcium q°
dedit tritici ponere i ore sacci minoris
sm sensum litteralem ad hoc ioseph fecit abscondi
ciphum i sacco beniamin fratris sui uterini
z ipm minori de furto apparenti. ut per
hoc pbaret si fres alij vere diligerent
ipm q si retento beniamin. ipi statim abissent
sig sumis sz midie z odij. ad ipm. sed q pr
no. hic
No.
C. xliiij
p

plus omnes ipsum diligebat. sicut ioseph exceptus
fuerat de cippo. Per hoc autem quod omo tona-
ti sit eum liberare apparuerunt veritatis di-
lectores ad ipsum. Per hoc autem moraliter intelligitur
quod bonus doctor qui per ioseph significatur ut predictum est
non solum debet esse sollicitus de discipulis suis
promovendis in scientia. sed etiam de intendendis
ipsis. et confirmandis in caritate mutua. exemplo
christi dicentis Io. xiii. mandatum novum do vobis
ut diligatis invicem. Et item ibidem. in hoc
cognoscent omnes quod discipuli mei estis. si di-
lectionem ad invicem habueritis. et ideo si unus eorum
accusatus de crimine sicut fuit beniamin. alii
tenentur eum liberare quantum possunt. salva tamen iu-
sticie puritate. Allegorice vero per ciphum argen-
teum in sacco beniamin positum prefiguratum
fuit paulus ex tribu beniamin nascitur
qui fuit. qui fuit vas electionis sapientia dei ple-
num. et eloquentia bona. que per sonoritatem ar-
genti designatur. ad portandum nomen domini nostri
ihesu christi coram regibus et gentibus et filiis israel
ut habetur actuum ix°. Per liberationem vero ben-
iamin significatur liberatio pauli in damasco
de qua fratres fuerunt valde solliciti.

Non poterat ultra se continere ioseph etc.
Per hoc autem quod ioseph postquam probaverat
fratres de patria. et fideli amicicia. revela-
vit eis veritatem occultam. designatur quod bonus
doctor et magnus qui per ioseph significatur ut predictum
est. postquam probavit discipulos de scientia. non
debet eis aliquid celare de speculabilibus scientie
exemplo ipsius dei qui est doctor supremus. postquam probaverat
abrahe probaverat in caldea ubi pro fide unius
dei fuit in igne proiectus. et item in terra cha-
naan. de fidelitate quam per liberationem loth cum
paucis hostibus respective pugnavit contra iiii reges
gen xiiii. dicit non potero celare abraham
que gesturus sum etc. ut habetur gen xviii. Sic etiam
ipse ioseph postquam probaverat fratres suos de
patria. et de fideli amicicia erga beniamin
fratrem suum uterinum ut predictum est. manifesta-
vit se eis dicens ego sum ioseph. et ne
timeret eos quod ipsum vendiderant eos confor-
tavit dicens Nolite pavere. et ad
maiorem consolationem eorum. osculatus est omnes
eos. Unde. nec vobis durum videatur quod vendi-
distis me in hiis regionibus pro salute enim
vestra etc. Et bonus doctor discipulos probatos.

non solum debet occulta veritatis revelare
. sed etiam defectus prelatos propter eorum emenda-
tionem secrete monere. Et quia ioseph ...
fuit exaltatus tenetur honorare paren-
tes. ideo subdit. Festinate et ascen-
dite ad patrem meum et dicetis ei.
Ad maiorem eius consolationem. Hec mandat filius
tuus ioseph. Et quantum ad eius visionem
subdit. descende ad me ne more-
ris etc. Consulitur bonus doctor qui docet
alios de honore parentum. debet hoc facere
ut non solum ipsi ioseph. sed et christo con-
formetur. de quo scribitur actuum i°. ce-
pit ihesus facere et docere. Quo audito
iacob quasi de gravi sompno evigilans etc.
Per patriarcham iacob qui audita prosperitate
ioseph filii sui fuit valde gavisus
significatur bonus prelatus secularis vel reli-
giosus qui audita bona fama filii sui
spiritualis in scientia proficientis et in vita. debet
valde gaudere sicut scriptum est proverbiorum x°
filius sapiens letificat patrem. Et cum
hoc deo gratias agere ut sic sit sacrificium laudis
offerre pro tanto beneficio. ideo subditur
Venit ad puteum iuramenti et ibi
mactatis victimis etc. Quia gra-
titudo de beneficio accepto reddit
hominem aptum ad aliud recipiendum
ideo subdit. Audivit eum per visionem
noctis. prelatus vero deo gratias agens meretur a deo no-
va illuminationes et etiam populi sui multipli-
cationes in bono. ideo subdit. Faciam te
ibi in gentem magnam. et etiam vite
presentis quietam terminationem ideo subditur
ioseph quoque ponet manum suam super
oculos tuos etc. et etiam bonum successorem
qui significatur per ioseph. cum dixit iacob
. Unde etiam infra. Iam letus moriar quia
vidi faciem tuam et superstitem te relinquo.
Multum enim consolatur bonus prelatus. quando adhuc
vivens scit se bonum successorem habitu-
rum. sicut fuit de moyse et iosue successore
te. et de beato petro. et clemente et de
sancto martino et bricio et multis aliis
spirituali vita venerabilibus

c. xlv

b Cap. xlvi

Cxlvii.

Ingressus igitur ioseph intimauit pharaoni dicens et cetera. Per hoc autem quod ioseph exaltatus a rege fratres suos studuit promouere ostendit quod quilibet exaltatus a deo maxime quando ad regimen cure debet esse sollicitus de promotione bonorum qui digni esse eius fratres. quare sicut patet in vitis patrum fuit dictum. quando fere aliquid fuit de talibus promotis subditur Viri pastores omnium sumus et sicut prelatus honoratur a subditis. ita debet prelatum superiorem honorare propter hoc subditur Post hec intulit patrem suum ad regem. scilicet celestem quod per patrem intelligitur. propter regiam dignitatem. dicitur autem prelatus quando mouens patrem suum ad regem suum intulit duces. quando pro peccatoribus suis orat deum deuote. vt veniat ad conspectum regis glorie cum benedictione illi. et subditur. et benedicto rege et cetera. Veniens enim ad conspectum dei clarum. benedicitur ab eo dono glorie quod est summa benedictio et ergo ipse benedicit deum benedictione laudis et cetera per psalmum. beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. Pharao autem subdidit. Est autem consistoria. non enim intelligitur recessum a deo sicut dicit psalmista Qui inierit salutem in eo per me si quis introierit saluabitur. et ingredietur et egredietur et pascua inueniet. Nam vbi reficiuntur introitu in aspectum diuinitatis christi. egressi in aspectum humanitatis et hoc vocat hic ingredi et egredi. et nota per aliquem recessum a deo. Cum defecisset emptoribus precium et cetera. Per hoc enim quod egyptii bona mobilia et immobilia dederunt pro alimentis per quod sapientie doctrina significatur vt super dicitur est datur intelligi. quod omnia temporalia bona propter acquisitionem sapientie sunt parui pendenda. vnde de ipsa dicitur sapientie vii. diuitias nichil esse duxi in comparatione illius. nec comparaui illi lapidem preciosum. quoniam de omnium in comparatione illius arena est exigua. et tamquam lutum estimabitur argentum in conspectu illius et prouerbiorum quid prodest stulto habere diuitias cum sapientiam emere non possit Et de anaxagora legitur quod cum de studio sapientie rediret ad terram suam et videret possessiones suas dissipatas dixit. dicens. ego non essem saluus nisi iste perissent. Cumque appropinquare cerneret mortis diem vocauit filium suum ioseph

per hoc autem quod iacob de loco sepulture sue fuit ita sollicitus innuitur quod sapientes esse solliciti de sepultura sua in loco sacro. et vbi copia suffragiorum habetur. Qui extendens manum suam dexteram posuit super caput effraym minoris fratris. Ex hoc habetur duplex moralitas. vna est quod propter maiorem etatem non est aliquis ponendus in regimine seculari vel ecclesiastico nisi concurrat aliud ad regendum requisite conuenienter. hoc etiam modo dauid salomonem regem instituit. reprobata adonye institutione. in libro primo regum quod salomon sapientior esset. Similiter petrus apostolus regimen ecclesie tradidit beato clementi. quamuis haberet alios discipulos seniores. alia moralitas est sumpta ex nominibus. Manasses enim interpretatur obliuio et significat excellere in contemplacione quod deus considerando obliuiscitur inferiorum. Effraym autem interpretatur fertilitas et significat bonum actuum in operibus concurrentibus humane vite fertile. propter hoc quod dicitur in ethicorum quod anaxagoras et consimiles sapientes dicebantur. quod considerabant altissima non tamen prudentes. quoniam non considerabant conferencia humane vite. de quibus experiencia. quare considerat humane vite conferencia et cetera vero bonum actiuum pertinet ad prudentes dicitur non tamen sapientes regimen autem ecclesie pertinet ad prudentes. dicitur quod est altissima et prima causa. Sapientes vero et quia contemplatiui sunt et sapientes qui per manassem significantur sunt magis apti ad regimen ecclesiasticum. et in hoc ponendi prudentes vero per effraym significati magis sunt apti ad regimen seculare. quoniam per se respiciunt conferencia humane vite et hoc fecerunt apostoli actuum vi quod cum dyacones ordinauerunt circa administrationem temporalium et ipsi liberius intenderunt orationi et predicationi vt ibidem dicitur. Competit tamen debere vtraque perfectionem quod dicit gregorius in pastorali. Sit rector singularis actione precipuus sit pre ceteris contemplatione suspensus. prelatus tamen perfectio magis est attenda in promotione ad statum ecclesiasticum

Cxlviii.

(alia moralitas

Nota

(Exemplum de anaxagora

c xlix

lcm · q̄ sequitur · ut satis p3 ex p̄dictis · q̄.
In hoc ca° ponit ap̄plia iacob de
suis filiis et de ruben dicit
Ruben p̄mogenitus meus. P iacob
patriarcha · de q° pt queriunt m̄bri · Nam
patriarcha d̄r a p̄r̄ z archos q̄ e p̄ri
ceps q̄ principes p̄m q° p̄fuisse deo
geniti · p ruben go p̄mogenitu · primus
angelus q̄ e p̄ma creatura · io subditur
tu fortitudo mea · na dei pote̅ magis
apparuit i illo q̄ i al'is · et q̄ primo
peccauit subdit · tu p̄n̄ doloris mei · de
peccatis eni d̄r deus dolere gen vi° videns
at deus q̄ multa malicia hoium esset i t̄ra
sequit · et tactus dolore cordis delebo
inquit hoiem q̄ cauit · prior dignitate
in donis nālibz · et i sp̄ualibz sistentis
maior imperio · q̄ fuit sum̄ int̄ oms
Effusus es sicut aq̄ · p sup̄bia tua no crescas
q° descendas de celo i t̄ra · q̄ ascendisti
cubile patris tui · i · gl̄am soli deo debita
vsurpare voluisti et maculasti stratu
eius · i · celum empyreum ascendendo alios
angelos ad p̄cm · et q̄m moraliter reg̃
sup̄ oes filios sup̄ dic iob xli° de p rubeu
int̄ligit̄ oes sup̄bi · et d̄r p̄genitus · q̄
vult alios p̄cellere z fortitudo mea · s ·
sm̄ estimatom̄ p̄pria · q̄ se reputat alios
p̄valere p̄n̄ doloris mei · sm̄ veritate
q̄ sup̄bia p̄n̄ e oīs pcti · de q° deus dolere
d̄r gen vi° · prior i donis · virtutibz
gracys g̃tis datis · sm̄ ey estiacioz · Nam
maior imperio · Na cibus vult imp̄are · ·
due ex sup̄bi · tibi q̄ d̄r p̄ p̄ncipe videatur
Effusus es sicut aq̄ · t̄t̄ · g̃re fatuor
effunder · non crescas · i · descendas sicut
q̄m oīs q̄ se exaltat humiliabit · ascendisti
cubile patris tui · gl̄am de bonis q̄ d̄r t
datis · attribuendo · et maculasti stratu
eius · i · mentem tua p̄p sup̄bie maculasti
i qua sicut i strato deus q̄escere nūit · q̄ re
bat p̄bi vi° · delicie mee esse cu filys hoim
Symeon z leui fr̄s · vasa iniq̄tatis · P istos
duos i malo q̄firmatos int̄ligitur duo vicia
sese cōcomitancia · s · gula z luxuria q̄ ey dicit
ieronimus vent̄ z genitalia sibi membra p̄pinqua
et ex vicinitate membror̄ vicior̄ Nam ex
ebrietate que p̄tz ad gulam surgunt lites ·
z bella q̄ p̄tz ad p̄mu et sit̄ ex luxuria
Nam bellum troianu q̄ fuit valde g̃ue z diu
tum tpe sunt valde magnu ex helene
raptu sunt ortum z fuit de mlere q̄ve
bellus q̄ narrare nimis est ex luxuria In
q̄silium eor̄ no veniat aia mea · P q̄siliu
et i cetu eor̄ no veniat gl̄a mea · i · nūq̄
in q̄gregat gl̄am de talibz q° faciunt gulosi z
luxuriosi · maledictus furor eor̄ · q̄ p̄t̄mox ·
Nam intellectum vicior̄ p̄sequi e cum intus
eius · in furore suo occiderunt viru · ista
nā q̄ vicia subvertunt rōem z intellectum q̄ vir
dr̄ · sm̄ aug · et i volunte sua foderunt
murum · an fodendo vigilia q̄ e q̄dā custodia
virtutum · et ex̄hibet aditum vicior̄ · p̄t̄ q°
d̄r de m° frone mlieris meretricis facta e
t · noluisti erubescere · Dimidiam eos · i · dimi
nuta et cetera na q̄ vicia —— aliquor
hoim sit p̄pria · q° fraus z dolus i creator
Symonia cultor̄ · p̄ p̄ma potencii z
de al'is sz gula z luxuria diffusa sit p
oi statum vite p̄ut · inda te laudabunt
fr̄es tui · P iudam ad cuius tribu tus
lata fuit dig̃tas regia designatur
bonus rex sue p̄nceps io subditur · te lau
dabunt fr̄es tui · i · boni principes bonitate
tui regiminis audientes · Manus tua i
ceruicibus inimicor̄ tuor̄ · s · p̄tas tua
destruat illos q̄ iniq̄ue s̄bant vel tua
dnt reg̃ tui · te adorabunt filii patris
tui · boni na q̄ q̄ sit filii dei patris om̄m
debita reuerenciam faciunt regie maiestati
i petri ii° Subditi estote oī cr̄e hūane
p̄p deum · sine regi tanq̄ p̄cellenti · sine
ducibz tanq̄ ab eo missis ad vindictam
malor̄ · laude vero bonor̄ · Catulus leonis
iuda · bonus em rex vel p̄nceps d̄r eē ca
stanis q° leo p iusticia · ad p̄dam ascendisti
ad uersarios iusticie destruendo eor̄ bona i velle
rei publice q̄tuendo · requiescens accubuisti
ut leo · q̄ iusti reg̃e z q̄sistere nullus
audz inuadere ex̄ q̄ se videri · q° loco tpe reg̃
nantis i pace · q̄is suscitabit eu · Sed
eius reg̃ q° d · nullis ibi subditur · no aufe
ret sceptrum · i · reg̃um bonum no aufertur
de talia p̄ncipe t̄ra · donec veniat q̄ mittendus e

nō vi hom̄ ortum bellum troianu

Symeon z leui fr̄s · q̄ i male hoio in strato · i · de · q̄ deus q̄escit

.i. ipse christus qui venit in morte boni principis
quod pro bono regi .i. christo celeste donatur
Mathei xxv. Euge serve bone et fidelis quia in
pauca fuisti fidelis super multa te constituam
intra in gaudium domini tui. Et ipse erit exspe-
ctatio gentium .s. christus quem omnes gentes
in fine mundi iudicaturum [illegible] ligans ad vi-
neam pullum suum etc. Istud refertur ad inda-
gationem boni regis. Et per ea que dicit hic
de habundantia lactis et vini. In sorte
iude significatur [illegible] talem quod tota [illegible]
[illegible] reperitur in regno nostri regis et
pacifici quia tunc agri et vinee parturient spe-
rantibus celi [illegible] primo quod ait me audierit
absque terrore requiescet et habundantia perfruetur
terrore malorum sublato. Zabulon in
litore maris. Quia litus maris
quod est medium inter aquam et terram inde
elongatam [illegible] significat clericalis [illegible]
medius est inter statum clericorum et laicorum
huius mundi fluctibus [illegible] et statum
religionis a mari huius mundi [illegible]
gatum. et in statione navium .i. in portu
ubi stant naves. Per quod significatur quod laici
ventos per mare huius mundi habent re-
dire ad clericos tamquam ad portum et refrige-
rium [illegible] quia tamen alii per malitiam [illegible]
[illegible] que querunt [illegible] temporalia laycorum
ideo [illegible] subdit. pertingens usque ad
sydonem. quod venatio interpretatur. Ysachar
asinus fortis. Per quem possunt intelligi religiosi
qui tamquam asini super scapulas debent portare
crucem mortificationis dicit christus [illegible] Si quis vult post
me venire abneget semetipsum et tollat cru-
cem suam et sequatur me. accubans inter terminos .s.
vite presentis in qua habet habitare corpore propter
[illegible] vite corporalis et vite celestis in qua
debet habitare mente [illegible]
[illegible] Vidit requiem. vite contemplative
quod esset bona [illegible] maria optimam partem elegit
et terram .s. [illegible] quod esset optima. nam ibi
[illegible] bonum et supposuit humerum. ad por-
tandum .s. religionis onera mente devota et
factus est sub tributo serviens .i. regi [illegible]
[illegible] sine [illegible] et in [illegible] Dan iudi-
cabit etc. Per Dan qui interpretatur iudicium bonus
iudex secularis vel ecclesiasticus designatur. Iudex debet
iudicabit populum suum quia non debet iudicare [illegible]
[illegible] sicut Fiat Dan coluber in via .i.
[illegible] per viam [illegible] etc.
[illegible] Cerastes in semita
per semitam que rectior est via publica [illegible]
[illegible] quod dicitur lege [illegible] tam [illegible]
[illegible] debet esse in bono iudice tam [illegible]
[illegible] et cerastes serpens cornutus
per quod designatur quod bonus iudex cornua sue
potestatis debet malos [illegible] a malis [illegible]
[illegible] et alii [illegible]. Mordens un-
gulas equi ut cadat ascensor eius retro
Per ascensorem equi [illegible] potest [illegible]
[illegible] quod bonus iudex debet [illegible] et [illegible] pro-
cedere ut [illegible] superbia eius et qui debet in hoc
[illegible] amplius [illegible] subditur. Salutare tuum
domine exspectabo. Gad accinctus preliabitur
Per Gad qui accinctus interpretatur [illegible] cin-
gulo castitatis accinctus [illegible] lumbi
[illegible] precincti. quod exponens gregorius dicit lumbos
[illegible] cum carnis luxuriam per conti-
nentiam [illegible] preliabitur ante eum. per hoc
designatur quod bellum quod [illegible] luxurie occurrit
in iuventute et ipse accingetur retro
[illegible] concupiscentia carnis per castitatem
debet armari [illegible] ne de [illegible] victoria
insurgat quia aliquis [illegible] est [illegible]
[illegible] magis [illegible]
non [illegible] de virginitate insolescere. Aser
pinguis panis. Per aser qui interpretatur beatus
potest significari dominus ihesus christus quem [illegible] est
[illegible] et [illegible] aliorum obiectis. pinguis panis
eius .s. sacramentum eucharistie in quo dat nobis christus in
nutrimentum spiritualis vite Jo. vi. Ego sum panis
vivus qui de celo descendi. Si quis manducaverit
ex hoc pane vivet in eternum. et prebebit
delicias regibus. Per reges [illegible] ti-
nes cum christo regnaturos qui deliciantur in aspectu christi
nam in terra reficiuntur in aspectu [illegible] et
[illegible] in aspectu [illegible] Neptalim cervus
emissus. Per neptalim qui dilatatio interpreta-
tur [illegible] predicator diligens [illegible]
qui per spirituales filios dilatatur. cervus [illegible]
[illegible] ad [illegible] per predicationem [illegible]
et emissus. nam ab alio debet mitti [illegible] quo-
modo predicabunt nisi mittantur. dans eloquia
pulchritudinis. nam predicator non debet predicare

quod terestes

De fabulis et fictionis

[illegible]

dm elo — de fabulis et fictionibus. sed de satiris sermones de
quibus dicitur psalmo xi. eloquia domini eloquia casta argentum igne
examinatum etc. Joseph. per Ioseph qui a iuventute
tam zelum habuit castitatis. quod propter eam susti-
nuit penam carceris. convenienter intelliguntur in-
nocentes religiosi vel seculares habentes zelum casti-
tatis. et dicuntur hic accrescentes propter castitatem
mentis et corporis. et decorus aspectu. per honesta-
tem conversacionis. et esse pulchritudinis corporis
filie discurrerunt super murum ad videndum eum.
Sunt enim aliquando puelle [illegible] innocentem
allicere aspectibus et verbis impudicis ad pollutionem
sine castitatis sicut dicitur fuit de Ioseph. sed et exas-
peraverunt eum. Istud in sensu litterali refertur
ad fratres Ioseph. quod in sensu mistico referri
debet ad alios homines insolentes qui etiam in-
nocentem eius desiderium exasperant. [illegible] eos enim
mollem [illegible] valoris. inviderunt que ei
propter famam sue bonitatis. habentes iacula.
i. verba pungitiva. vocantes eum ypocritam
falsum. Sedit in forti arcus eius. i. in Christo
propter quod ille non movetur a suo proposito. Et
dissoluta sunt vincula brachiorum eius. i.
[illegible] ad [illegible] superflua et [illegible] veri-
tas que vocatur [illegible] corrigia [illegible]
vinculorum. per manum potentis Iacob. i.
per virtutem dei que requirit observantiam
perfecte castitatis sapientium [illegible] et [illegible] quod non
possunt esse continentes nisi deus det. Inde
egressus est pastor. talis enim innocens aptus
est suo tempore promoveri ad officium pastora-
le. lapis Israel. i. firmus et stabilis in suo proposito
Deus patris tui erit adiutor tuus. Deus enim
pater domini nostri Ihesu Christi. quia Christus est pater talis in-
nocentis seu prelati et eius adiutor in operibus suis
et per hoc totaliter ad eius opera [illegible]
et omnipotens benedicet. multiplicando in spiritua-
libus bonis. benedictionibus celi desuper. et abyssi
iacentis deorsum. per abyssum intelligitur infer-
ni pena. et per celum desuper. gloria superna
per hoc ergo quod dicitur benedictionibus etc. intelligitur eva-
sio gehenne et adeptio glorie. que sunt benedic-
tiones magne benedictionibus uberum et vulve.
et per hoc intelligitur [illegible] filiorum spiritualium. et [illegible]
cio eorum in moribus et fide [illegible]
platos benedictiones [illegible] gra[illegible]

patres et filios sapientes benedictiones patris tui. i.
quas Christus pater tuus dedit tibi. confortate
sunt benedictionibus patrum eius. i. maiores sunt et
efficaciores quam benedictiones date patribus
antiquis ex quibus descendit Christus secundum car-
nem. nam illi quantumcumque iusti. non admittebantur
ad regnum. sed descendebant ad limbum
filii vero Christi per baptismum admittuntur ad regnum.
Christus vero veniens in mundum per mortem suam
sanctos patres de limbo eduxit. et ad ce-
lum empyreum transtulit. Ideo subdit. Do-
nec veniat desiderium collium eternorum. i.
donec veniret Christus de quo dicitur Aggei ii.
Et veniet desideratus cunctis gentibus.
Et ideo subdit desiderium collium eternorum.
i. sanctorum patrum qui desiderabant Christi ad-
ventum. et dicuntur colles eterni propter eminen-
ciam sanctitatis et [illegible] propter eternitatem. Fi-
ant in capite Ioseph Nazarei inter
fratres suos. i. in capite innocentis dicto
modo descripti. qui est nazareus. i. sanctus inter
fratres suos veniant benedictiones predicte. Ben-
iamin lupus rapax. secundum quod dicit Augustinus
per Beniamin prefiguratur Paulus apostolus
qui fuit de tribu Beniamin sicut ipse dicit ad
Philippenses iii. et ideo de ipso subdit Mane
rapiet predam. nam in sua iuventute val-
de [illegible] persecutus fuit ecclesiam ut dicitur Actuum
viiii et ipse [illegible] fuit ad fidem et con-
vertit valde [illegible] [illegible]
factus fuit de lupo pastor et de predone
custos. Ideo subdit et vespere dividet spo-
lia. quia post suam conversionem valde multos
gentilium convertit ad Christi fidem qui erant ipsius
spolia. nam eos de manu dyaboli eripuit
et ecclesie Christi aggregavit. Ego congregor ad
populum meum sepelite me cum patribus meis.
per hoc ostenditur quod bonus homo debet esse valde sol-
licitus ut in sacro loco sepeliatur ubi sufficien-
tiorem copiam habeat
[illegible]

Cl

Quod cernens ioseph etc. In hoc
capitulo describitur magna sollicitudo ioseph
de sui patris implenda voluntate quam ad eius se-
pulturam. quia adimplevit cum magnis val-
de laboribus et expensis. et per hoc ostenditur
quod bonus filius debet esse multum sollicitus de ultima
voluntate parentum adimplenda contra illos qui per fraudem
et violentiam ipsam nituntur multipliciter impedire
quibus ipse videt. Nolite timere etc. Hic
ostenditur clementia ioseph quia de bonis mutari
Non enim solum eorum nequitiam in se exercitatam
dulciter remisit. sed etiam ipsam amicabiliter
excusavit dicens Vos cogitastis de me
malum. et deus convertit illud in bonum. quasi dicat
hoc provenit ex divina providentia. et non solum
eos excusavit. sed et ipsos cum suis familiis
sustentavit ibidem subdens ego pascam vos et
parvulos vestros. Item notandum quod aliqui volentes impe-
dire providentiam per illam viam per quam impedire
nituntur etiam implere coguntur. fratres enim
ioseph ipsum vendiderunt ut eum non adora-
rent sicut omnia sibi visio pretendebat ut
habetur supra xxxvii capitulo. et per hoc coacti sunt
ut ipsum adorarent ut patuit ex superdictis
et est in hoc capitulo ubi dicitur. et pronum adoran-
tes dixerunt. servi tui sumus etc.

Explicit liber genesis. deo gratias

Exodus incipit

Hec sunt nomina filiorum israel. Per filios israel
existentes in egypto. allegorice significantur
christiani degentes sub romano imperio. In primitiva
ecclesia per predicationem apostolorum aliorumque discipulorum
miraculis evidentibus confirmata multiplica-
ti sunt valde christiani per orbem quod notatur cum
dicitur. filii israel creverunt et quasi germinantes
multiplicati sunt. Sed per imperatores romanos
fuerunt multum afflicti in fodiendo arenam
et deportando pro edificandis domibus et hoc
notatur cum dicitur. Posuit itaque eis magistros operum
qui eos affligerent oneribus etc. Postea
vero preceperunt christianos in confessione
christi constanter perseverantes occidi. pu-
sillanimes autem christum negantes in vita dimit-
ti quod notatur per hoc quod dicitur. pharao autem pre-
cepit omni populo dicens. quicquid masculini sexus natum
fuerit in flumen proicite. quicquid autem feminei re-
servate. Per masculos enim intelliguntur christiani
constantes. per feminas vero inconstantes. Moraliter
autem per filios israel manentes in egypto intelligun-
tur virtuosi manentes inter viciosos. Per
regem autem egypti diabolus intelligitur qui dicitur prin-
ceps huius mundi Jo. xii. hic autem rex concitat
populum suum id est malorum collegium adversus iustorum
ut per ipsorum insidias frangat. sed frequenter ama-
licantes deo per hoc magis crescunt in virtute
per meritum patientie. Nisi enim esset persecutio
tyrannorum non esset gloria martirum. Per obste-
trices que faverunt populo israel contra mandatum pha-
raonis. boni principes et prelati qui favent
bonis et iustis contra voluntatem diaboli intelliguntur.

Post hoc egressus est vir etc. Allegorice
per virum qui dicitur a virtute potest intelligi deus pater
qui sapientia verbo dicitur omnium artifex. Iste
huius virtute accepit uxorem. id est virginem
mariam quam sibi desponsavit per fidem. que conce-
pit et peperit filium. scilicet ihesum christum auctorem
... absque ... signat per hunc filium qui fuit lator
veteris testamenti abscondit tribus mensibus propter
persecutionem pharaonis. et ideo ihesus christus in egyp-
to latuit propter persecutionem herodis capitulo 2. In die-
bus illis postquam creverat moyses egressus est
ad fratres suos. Quia christus anno xxx etatis sue
exivit ad predicandum iudeis qui dicuntur eius fratres
eo quod secundum carnem de iudeis fuit natus. et in eius
persona dicitur psalmo: narrabo nomen tuum fratribus
meis. quod adimplevit predicando iudeis. Vidit virum
egyptium percutientem quendam de hebreis fratribus
suis. Per egyptium qui tenebrosus interpretatur
diabolus intelligitur qui iaculo peccati mortalis percutit
christianum mentem. Percussum egyptium abscondit
sabulo. christus enim diabolum percussit virtute
eius quodammodo et aliquando in infernum detruden-
do ubi lucem non videt quia demones rogabant eum
ne mitteret eos in abyssum. Egressus itaque altera
die conspexit duos hebreos rixantes. dixitque
ei qui faciebat iniuriam. De multis enim invenis
legitur christum fecisse inter iudeos in suis sermonibus
increpasse. Audivit quoque pharao et querebat

occidere moysen. Per quem designatur quod diabolus
per iudeos conivit christi mortem. Qui
fugiens etc. Per fugam moysi ad sacerdo-
tem madian intelligitur ascensus christi ad patrem qui nomine
sacerdotis intelligitur eo quod sacra dans ethy-
mologisatur. Moraliter. Egressus vir
per quem intelligitur spiritus sanctus vel predicator de domo levi
dicitur mens bona que per fidem et devotionem com-
mittitur que concipit filium idest bonum opus conceptum
et parit deducendo ad effectum sed in principio oc-
cultari ne per inanem gloriam valeat fructum
[illegible]. Per hoc autem quod subditur egressus ad fratres
suos. significatur quod in homine perfecto bonum opus est
ponendum in publico ut proximus edificetur et
deus glorificetur matthei v. Sic luceat lux vestra
coram hominibus ut videant opera vestra bona
et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Percu-
tientem egyptium. idest diabolum qui de dei gloria et edifi-
catione proximi dolens est et impius. Et intelligitur per alterum
hebreum idest peccator proximus cuius peccatum arguen-
do ostendit de actibus bonis aliis. Per hoc
autem quod moyses fugiens pharaonem pervenit
ad sacerdotem madian. designatur
quod proximus sentiens forte demonis impug-
nationem. debet per orationes devotas refugere
ad deum sacra dantem.

Moyses autem pascebat oves etc. Alle-
gorice per moysen significatur Jo. baptista
pastoris fideles christi conversi sunt. Nam matris eius
cognata fuit marie matris christi ut dicitur luce
i. Et ecce elizabeth cognata tua etc.
Johannes enim predicationis pabulo fideles christi pa-
vit ut dictum est. Cumque minasset
gregem ad interiora deserti. idest ad apicem
perfectionis quam predicavit [illegible] Venit ad
montem dei. idest ad christum qui in daniele
non lapis qui percusserat statuam factus est
mons magnus etc. Ad hunc montem venit
beatus Jo. [illegible] confitendo et eum baptizan-
do. Apparuitque ei dominus in flamma ignis
idest in plenitudine spiritus sancti. Nam in baptismo christi Johannes
vidit sicut [illegible] spiritum sanctum descendentem in co-
lumbe specie ad donorum in christo plenitudinem. sed fit de
medio rubi. per rubum spinosum intelligitur similitudo
carnis peccati que fuit in homine christo. Et videbat
quod rubus ardebat et non comburebatur.
Quod designat quod mortalitas carnis non absor-
bebatur in [illegible] divinitatis. Vadam et videbo vi-

sionem hanc etc. Volebat enim plenius cognoscere
misterium incarnationis. Non accedas inquit huc etc.
quasi dicat. Talis cognitio quam tu queris in vita presenti
non habetur. ideo sequitur. Solve calciamentum etc. Ac si
diceret prius oportet te carnem mortalem deponere
sicut dicit dominus infra xxxiii. Non videbit me
homo et vivet. Sed veni ut mittam te ad pha-
raonem. idest ad limbum patrum qui est in parte in-
ferni ad dominum diu sanctis patribus eorum liberationem
compugnans. Gregorius omelia [illegible] [illegible] enim per-
venis nascendo incarnaverat hinc moriendo
et ad inferos pervenit. Moraliter per moysen
oves pascentem intelligitur predicator verbo et exemplo
pascens domini gregem. Cumque minasset grege
ad interiora deserti. idest ad perfectiorem cognitio-
nem morum et fidei. Venit ad montem. idest ad alti-
tudinem contemplationis et orationis. Exemplum de quo dicitur
matthei xiiii. Dimissa turba. ascendit solus orare.
Apparuit ei dominus in flamma ignis. illuminando
plenius eius intellectum. et inflammando affectum
eo tamen modo quo competit aliquando carnem mortalem
tamen. ideo subditur. De medio rubi. Per quem mor-
talis infirmitas designatur et quod talis contempla-
tio excitat desiderium ad amplius cognoscendum.
ideo subdit. Vadam et videbo visionem hanc etc.
Et quia talis contemplatio per non est continua debet
aliquando interrumpi. ideo subditur. Sed veni ut mit-
tam te. Ad liberandum populum meum de servitute
diaboli qui per pharaonem designatur per tua consilia
et hortamenta. Aliter potest exponi. Vadam et
videbo etc. quia contemplatio viri excitat desi-
derium contemplationis patrie quod aliquando retardat
tamen propter necessitatem proximi. Sicut de beato Johanne evangelista
qui dixit christo sibi apparenti per suam mortem
cognoscens rogamus te ut venire ad te et
dixisti in [illegible] ut liberes populum [illegible]
[illegible] Et de beato martino legitur sicut eius desiderium
vivere te expectemus sed salva sit tua prima et nec
dilata munimenta sui potius misereri quos
deseris.

Hic agitur de missione moysi in egyptum
per quem designatur predicator missus ad
predicandum. In quo debent esse tria. primum est
carnis mortificatio in corpore ideo castigo
corpus meum et in servitutem redigo etc. quia ut de
esse mansurata [illegible] [illegible] exhibeatis corpora vestra hostiam viventem sanc-
tam deo placentem. [illegible] rationabile obsequium
vestrum. Et hoc significat [illegible] per virgam in colubrum
versam. Nam per virgam que correctionem
significat intelligitur carnis castigatio. Et per-
corp

colubrum proiecta q est recta vel agibilium ut
v. probate prudentes sic serpentes ut pedim est
distinctio ad discernendum inter lepram et non lepram
Et hoc designat per manum moysi q lepra et
munda de sinu moysi extrahitur. Et passione
xpi meditatio in corde ut Non iudicaui me aliquid
scire inter vos nisi ihesum xpm et hunc crucifixum
et signatur per aquam versam in sanguinem predicator
sic dispositus insufficientem se reputare debet
Ideo subdit Obsecro domine non sum eloquens etc
Et dicit Ieremias a a a domine deus nescio
loqui debet etiam desiderare adiutorem sibi
dari predicatorem. Ideo sequitur obsecro domine mitte quem
missurus es. Et salvator dicit luce x Ro
gate dominum messis ut mittat operarios in messem
suam. Et quod tum predicatori a deo misso credendum
est Ideo sequitur in fine capituli Fecit signa coram
populo et credidit populus.

C. v. Post hec ingressi sunt moyses et aaron et
dixerunt pharaoni. Per moysen qui
interpretatur extractus de aquis conuenienter
potest intelligi status religionis extractus de
delitiis mundanis. Per aaron pontificem in
telligitur status clericalis. Isti tres autem
in hoc duplici statu a deo destinantur ut per eorum
vitam doctrinam et exemplum populus a seruitute
diaboli liberetur ut eam viam trium dierum
in solitudine et sacrificium domino. Per hec
autem intelliguntur contritio confessio et satisfactio
et sic offeratur deo sacrificium acceptum Per
intelligitur populus consistit in luto Per quod intelligitur con
cupiscentia carnis. Et fornace laterum per quam
intelligitur concupiscentia oculorum. Unde dicit boetius li de con
solatione Feruor ignibus ethne ardet amor ha
bendi. Et palea per quam intelligitur superbia vite
eo quod captatur a vento Regnaque sabitis pa
leas populus etc. Dyabolus enim comparatur rex do
lentes opere de sequuntur cum aliquid subs
tat palam i vanam gloriam ut per hoc agnoscatur
sua sunt etc. Et magnum hec gloria impedit aliquam
gratiam et pacem sicut gloria de fama honestatis
impedit virum formationis ut habetur in coll.
primo coll. serapionis abbatis. Et ideo
substracta dicta gloria per hoc quod homo
non curat de fama honestatis vel eam
parum reputat labitur in pacem fortasse
vel adulterium quod per infamiam facit odore
fetidum. Ideo post substractionem palearum
subdit Fetere fecistis odorem nostrum coram

C. vi. Locutus est ~~moyses~~ dominus ad moysen.
~~Per quem signatur~~ signat predica
tor ecclesie Nam sicut lex vetus figura
fuit noui testamenti in corde ergo sicut
figura contingebant illis. Ita moyses

legislator predicatorem ecclesie significat Ego dominus
qui apparui abraham etc. Et nomen meum adonay
non indicaui eis. Per quod designatur quod declaratio
veri sunt cognitionem dedit apostolis quod fuerint predicatores
ecclesie quibus veteris testamenti luce ut multi reges
et prophete voluerunt videre que vos videtis et non viderunt. Nam
misterium incarnationis et redemptionis ab antiquis patribus
fuit multum desideratum sed adhuc tempus fuit plenitudinis Et
Ego dominus educam vos de ergastulo egyptiorum.
Per quod designatur infernus. Nam ergastulum dicitur ab
ergo quod est labor et stolon missio et significat locum ad
quem mittebantur dampnati ad laborandum. Et re
dimam in brachio excelso. i. in brachio exten
tis accipiendo singulariter per plures quod extensa fuit sa
cerdotum a xpo. Unus vult misericordia quam plurima. Ypo enim
per extensionem suorum brachiorum in cruce re
dimit nos a dyabolo sunt etc. Et assumam vos mihi
per salvationem baptismum quod virtute habet a passione xpi
et inducam in terram. s. viuentium. Narravit
igitur moyses etc. Nam ista per predicatores ecclesie sunt fide
libus predicanda et non acquieuerunt. Nam pauci fidelium
gratie recipiunt verbi dei predicationes cum effectu me
liorationis vite. Ecce filii israel non me audiunt et
quomodo me audiet pharao. Per quod intelligitur fidelis
hoc enim possit dicere ille qui mittitur ad predicandum
infidelibus eo quod pauci fideles per predicationes emendantur.
Ecce constitui te deum pharaonis etc. Post
infra Tulitque aaron virgam suam etc. Per
virgam doctrina significatur. eo quod antiquitus in signum
doctrine a doctoribus portabatur que ver
sa est in colubrum. s. verum secundum augustinum
et ideo per hanc virgam significatur doctrina sane
que veram continet veritatem Per virgas
autem magorum quae verse sunt in dracones
non veros sed apparentes tantum significa
tur doctrine false et supersticiose Et
deuorata est virga aaron virgas
eorum. Per quod significatur quod doctrina vera con
uincit doctrinas falsas et supersticiosas et
quidquid in doctrina alie veritatis sibi reperitur.
Percussit aquam fluminis que versa est in
sanguinem. Per hanc aquam significatur sapien
tia scribarum et phariseorum qui tamen versa
sunt ad iudeorum confundendum et non pote
rant egyptii bibere. Per egyptios
autem qui tenebrosi interpretantur demones
significantur qui fuerunt afflicti ex effusione sanguinis
xpi eo quod per hoc sancti patres de inferno fue
runt liberati. Fuit et iudei in sua malicia
obtenebrati post dictam effusionem sanguinis

fuerunt afflicti. Nam in vindictam mortis
Christi fuerunt per Romanos partim occisi, partim
captivati. ¶ Moraliter per aquam in sangui-
nem conversam intelligitur sapientia malignantium
qui iacobi m° dicitur terrena animalis et dyabolica
et ista tota convertitur ad nocendum sanguinem
comprehendendum per malicias et fraudes cogni-
tas
Hic agitur de tribus plagis egypti. Pri-
ma est plaga ranarum de qua dicitur
Ecce ego percutiam omnes terminos tuos ra-
nis etc. Per ranas vero que morantur
in aquis immundis scilicet in paludibus et fossa-
tis et sua vociferatione clamores inquietant
significantur advocati in delictis carnis
immunde viventes qui sua loquacitate pro-
garrulando omnes mundum qui per egyptum signi-
ficatur inquietant multipliciter et perturbant
sed per moysen ducem et aaron pontificem
restringuntur vane

l bm

Rou?

restringunt vrine

restringunt rane cum subditis. Constitue in qui de precer pro te. sequitur ut abigantur rane a te et a domo tua. per quod designatur quod principes et prelati in suis curiis debent restringere advocatorum loquacitatem. 2a plaga est cinifum qui propter sui subtilitatem vix videri possunt et tamen acriter pungunt et significant detractores qui vix possunt cognosci eo quod in presencia blandiuntur et in absencia graviter pungunt. Per ipsos autem affligitur egyptus id est mundus quia producunt rixas et bella eccl. 28. Susurro et bilinguis maledictus multos enim turbant pacem habentes. 3a plaga est muscarum diversi generis de qua dicitur Ego mittam in te et servos tuos et omne genus muscarum per quas significantur conventicula infidelium et hereticorum et specialiter hebreos inter istos erant alique venenose per quas significantur heresiarche qui veneno sue heresis student effundere in simplices ignorantie tenebris involutos propter quod per egipcios designantur.

In hoc capitulo agit de aliis tribus plagis egipti prima est pestis de qua dicitur Ecce manus mea erit super agros tuos et super equos et asinos et camelos et boves pestis valde gravis. per hec animalia bruta intelliguntur homines voluptuosi viventes vita bestiali vide 1o ethicorum vitam voluptuosam dicit vitam pecudum super istos autem venit pestis valde gravis quia primo super eos venit mors culpe et postea mors iehenne. 2a plaga est vesicarum turgentium de qua dicitur Erunt in hominibus et iumentis et vulneris ulcera et vesice turgentes in universa terra egipti. Egyptus interpretatur tenebra propter quod homines egipti dicuntur qui suum studium applicant ad extendendum peccata que sunt tenebrarum opera. ysa. 29 Ve qui profundi estis corde ut abscondatis a domino consilium quorum sunt in tenebris opera et dicunt quis videt nos. iumenta vero dicuntur qui in talibus operibus auxilium consilium et favorem dant. dicuntur enim iumenta quasi iuvamenta et super istos cum aliis veniunt vesice turgentes id est pungentes per quas intelligitur pena vermis consciencie qui perpetuo manebit in dampnatis ysa. ultimo. vermis eorum non morietur et marci 9 ubi vermis eorum non moritur. 3a vero plaga est ignis et grandinis de qua dicitur Grando et ignis mixta pariter ferebantur. per quam intellige illa pena dampnatorum de qua dicitur Job 24. ab aquis nivium transibunt ad calorem nimium. pro hoc autem quod dicitur in textu Qui timuit verbum fecit confugere servos suos et iumenta in domos. que fuerunt salvata. significatur quod peccatores refugientes ad dominum etc. per opera vere penitentie evadunt penam iehenne.

Hic agit de duabus plagis. prima est locustarum viridia corrodencium de qua dicitur Ecce ego inducam cras locustas in fines tuos etc. locuste saltantes ad corrodendum viridia significant demones festinantes ad destruendum bonorum operum inicia ut sic sequens fructus impediatur. ipsi vero torquent dampnatos in inferno quia sicut peccatores fuerunt ei subiecti in culpa ita subiciuntur in pena. Sequitur Devorata est omnis herba terre etc. ita quod non remansit viride quia quod designatur quod dampnatis in inferno nichil remanet consolabile. sed sempiternus horror inhabitat. 2a vero plaga est tenebrarum palpabilium de qua dicitur Dixit autem dominus ad moysen Extende manum tuam in celum et sint tenebre super terram egipti ita dense ut palpari queant per quas significantur ille tenebre de quibus dicitur math. viii Eicientur in tenebras exteriores. scilicet illi qui vitam egipciorum sequuntur et errores.

In hoc capitulo indicatur a domino spoliacio egipciorum cum dicitur Dices igitur omni plebi ut postulet vir ab amico etc. et hoc voluit dominus in aliquam recompensacionem laborum quos populus ysrahel fuerat iniuste afflictus ab egipciis. Acceperunt autem ab eis aurum per quod designatur sapientia que est notitia de divinis sed argentum quod significat scientiam que est notitia de creaturis. Et armati ut habetur supra capitulo 13o. ubi dicitur quod armati ascenderunt filii ysrahel de terra egipti et certum est quod non habebant arma propria cum timentur de eorum rebellione et fuga accommodaverunt ut latronibus possent defendere illa preciosa ab egipciis sibi accommodata. per hoc autem quod filii ysrahel egipcios talibus spoliaverunt significatur quod quecumque sunt in libris gentilibus accommodata fidei nostre sive moribus ad doctorum eorum communiones sunt sicut sermocinales que docent modum loquendi arguendi et credendi ab eis tamquam ab iniustis possessoribus sunt accipienda. augustinus de doctrina christiana. Si qua vera dixerunt philosophi non solum formidanda non sunt sed ab eis tamquam ab iniustis possessoribus in usum nostrum vendicanda. 2o agit de morte primogenitorum egipti de qua dicitur Hec dicit dominus media nocte egrediar in egiptum et morietur omne primogenitum. Egiptus interpretatur tenebra propter quod primogenita egipti intelliguntur homines

mali i tenebris ignorant et culpe nutriti et
obstinati et electi i inferno conclusi permanent
p hoc aut q subdit Apud oms filios israhel
no muttet canis. Significat q dyabolus qui per
cane intellr nocendi fidelibz i bono perse
verantibz no habebit potestatem

vij In hoc capitulo et sequenti agitur de imolatione
pasthalis agni De qua ponuntur quinque
i tractatu. Sciendum q no procedo sed ordine lre
sed materie. primo est imolate rei condicio. 2m
tempus determinat. Tercium comedencium disposicio
quartum comedendi modus. 4m comestionis
locus. Circa primum dicitur q res imolata sit
agnus i quo notatur xpi mansuetudo Jeremie xi.
Ego quasi agnus mansuetus qui portatur ad
victimam et q sit sine macula. s. peccati i
peccatoris 2o quia peccatum no fecit nec inventus est
dolus i ore eius et masculus. p quod designatur
perfectio hominis xpi rone sexus perfecti. ipse
enim ab instanti concepcionis fuit homo perfectus i
sexu et virtutibz Anniculus. i unius anni
et accipitur iste annus ab octava die na
tivitatis. na ante no poterat offerri et sic
patet q erat adhuc tenellus et p hoc significatur
in xpo pietatis teneritudo Juxta quem
ritum tollet et hedum scilicet quando no habebatur
talis agnus poterat accipi hedus eiusdem
temporis et condicionis cu agno et p hoc signi
ficabatur in xpo similitudo carnis peccati
Ro. viij Deus filium suum mittens i simi
litudine carnis peccati Circa 2m sciendum q
decima die primi mensis erat assumendus
p quod significabatur q i lege p decalogum
intellecta xpus fuit prefiguratus et promissus
un dicit sanctus hebreus dicens super Zachariam
omnes prophete locuti sunt de diebz messie
et quartadecima die imolandus p quod significabatur
passio xpi complenda tempore evangelij qua
druplicis descripti ad vesperam quia secundum hebreos
incipit ab hora nona xpus autem circa horam
nonam exspiravit ut habetur in xvj.
et luc. xxiij et de nocte comedendus sicut
dicitur in textu Et edent carnes illas noc
te assas igni. p quod significatur q xpus non est
in Eucharistie sacramento nisi visibiliter sed p
fide que est de no apparentibz creditur
et p caritatem sumitur virtus huius sacramenti
Circa 3m sciendum q comedentes debant
esse constituti in figura q ad sacramentum
Eucharistie no admittuntur nisi baptizati
sicut circumcisio figura fuit baptismi
Et accincti renibz. i. casti et mundi luc
xij Sint lumbi vestri precincti q expositionis

gregorius dicit. lumbos enim precingimus cu car
nis luxuriam p continentiam coartamus Et
calciati. ad significandum q sumentes Eucharistie
sacramentum debent esse parati ad ambula
dum in via morum. Et tenentes baculos i
manibz et profitentes se esse peregrinos in
hoc mundo 2 cor. v. dum sumus i hoc corpore
peregrinamur a domino Circa quartum sciendum q
de agno pasthali no debebat aliquid cru
dum comedere. q sacramentum Eucharistie no de
bet sumi cum dubitatione i fide nec coctum
aqua. i. sine devotionis fervore Sed assu
tum igni. i. i fide caritate formata debet
sumi cum lactucis agrestibz. hebreus
sed cu amaritudinibz. i. cu peccatorum commissorum
doloribz ysa. 38 Recogitabo tibi omnes
annos meos i amaritudine anime mee Ca
put cu pedibz et intestinis. p caput
deitas p pedes humanitas. p intestina
plenitudo gratie latens intus significatur. Est
igitur sensus caput cu pedibz etc. i. di
vinitatem cu humanitate plena gratie i hoc
sacramento esse credendo p fide incorporabitis
et comedetis festinanter. i. p virtutem huius
sacramenti festinabitis ad patriam paradisi
sicut propter quod dicitur hebreorum 4o festinemus
ingredi i illam requiem Et os eius non
confringetis. i. robur divinitatis p carnem
assumptam debilitatam falso esse no opi
nabitis nec xpm in hoc sacramento frangi
vel dentibz atteri q solum convenit speciebz +
Circa 5m dicitur in una domo comedetur
p quod designatur q sacramentum Eucharistie su
mendum est i ecclesia canticum vj. Una est co
lumba mea etc licet enim plures agni
fierent et i pluribz domibz tamen omnes ag
ni unum xpm figurabant et omnes domus
una ecclesiam in qua sumendum est Eucharistie
sacramentum et no i conventiculis hereticorum
nec de carnibz eius efferetis foras. i. spe
cies Eucharistie no vertemus ad sortilegia
seu quecumque alia ad que no sunt ordinate
Et suplumnare et postes linebat agni
sanguine. p duos postes intelliguntur ve
teris ac novi testamenti patres. et p suplim
nare ipse xpus supereminens utrisque pa
tribz. p dictam linitionem significatur q
patres veteris ac novi testamenti erant
xpi sanguine redimendi et q xpus
foret in cruce suo sanguine rubrica
tus

p Ret illa q dicta sunt capitulo xij. adhuc

de agno paschali tria posuit. s. p(ri)mogenito(rum)
ysrahel sa(n)ctificatio(n)e(m) (et) ossi(um) Joseph apporta(ti)o(nem)
et p(er) columpna(m) ignis (et) nubis p(o)p(u)li deduc(ti)o(nem)
Per p(ri)mu(m) i(n)tellig(itu)r p(ro)pollens sa(n)ctitas q(ue)
q(ua)e debz ee i(n) cleric(is) secularib(us) (et) religios(is)
ad cultu(m) dei deputat(is) s(e)c(un)d(u)m ad nepocia(m)
Clericus q(ui)ppe dicitur ex(e)c(utor) s(e)c(un)d(u)m vocabulu(m) sui
int(er)p(re)tatur (et) inte(rpre)tat(ur) ee q(uo)d d(icitu)r Cleros en(im)
grece sors latine d(icitu)r. Ideo cl(er)ici dicu(n)t(ur) eo q(uod)
sunt de sorte d(omi)ni et q(ui)a d(omi)n(u)s ip(s)e sors ul
hereditas cl(er)icor(um). Tales ig(itu)r se exhibe(re) debz
ut (et) ip(s)i possideat d(omi)n(u)m (et) a d(omi)no possideant
(ur). P(er) 2(m) ond(i)t(ur) q(uan)ta diligen(tia) d(e)b(et) adhi-
beri i(n) obs(er)uat(i)o(n)e Juramenti na(m) moyses
erat sup(er) modu(m) occupat(us) i(n) educt(i)o(n)e tanti
populi (et) t(ame)n no(n) omisit apportac(i)o(n)e(m) ossa
Joseph eo q(uod) p(o)p(u)l(u)m ysrahel de h(oc) adiura-
uerat gen(esis) vl(timo). P(er) 3(m) s. columpna(m)
p(o)p(u)l(u)m deducte(m) i(n)tellig(itu)r ip(s)e xp(ist)us q(ui)
per exe(m)pla pacie(n)cie i(n) hu(m)anitate sua os-
tensa fidelib(us) ad terra(m) viuenciu(m) p(ro)ficis-
centib(us) refrigerat estu(m) tribulac(i)o(n)is (et) sue
deitat(is) luce depellit tenebras noctis
ignora(n)cie atq(ue) culpe

Uoluit (i)c aut(em) d(omi)n(u)s In h(oc) c(apitul)o agi(tur) de
pharaonis (et) sui exercit(us) i(n)secuc(i)o(n)e
post p(o)p(u)l(u)m ysrahel de s(er)uitute emissu(m)
ut ip(su)m reduceret ad pristina(m) s(er)uitu-
te(m). P(er) que(m) sig(nifica)t(ur) dyabol(us) cu(m) a(n)gelis suis
q(ui) exeu(n)tes de s(er)uitute sua i(n) pecc(at)is enor-
mib(us) tra(n)seu(n)tes ad meliore(m) vita(m) toto
conatu nititur ad pristina(m) reduce(re) vi-
litate(m) i(m)mittendo eis forciores tempta-
c(i)o(n)es (et) concitado (contra) eos tribulac(i)o(n)es (et) i(n)felicib(us)
fracti iter(um) ei(us) se subiciat s(er)uituti sicut fi-
lii ysrahel territi dicebat moysi recede
a nobis ut s(er)uiam(us) egipciis multo me-
li(us) e(st) s(er)uire eis q(uam) mori i(n) solitu(dine). Ve(rum)
(con)tra h(oc) subdi(tur) Et ait moyses ad p(o)p(u)l(u)m
nolite timere. P(er) moysen q(ui) i(n)t(er)p(re)tat(ur)
extract(us) de aquis i(n)tellig(itu)r p(er) exterior
ho(mo) extract(us) a fluxu carnis q(ui) rep(ri)-
mit t(er)rore sensualitat(is) (con)fides de
auxilio diuine virtut(is) q(ue) solet assiste(re)
i(n) casib(us) desp(er)at(is) ideo subdi(tur) Tolle(n)sq(ue)
angelus d(omi)ni. P(er) que(m) i(n)tellig(itu)r xp(istu)s
q(ui) ysa. ix. d(icitu)r magni (con)silii a(n)gel(us)
s(e)c(un)d(u)m tra(n)slac(i)o(n)e(m) lxx. Ista ip(s)e oppo-
nit se dyabolo (et) exercitui ei(us) s(e)c(un)d(u)m q(uod) d(icitu)r i(n)
cor(inthiis). x. fidelis deus q(ui) no(n) pacietur
vos temptari sup(er) id q(uod) potestis s(ed) faciet
cu(m) temptac(i)o(n)e p(ro)uentu(m) ut possitis sustine(re)
Et cu(m) hoc paries columpna nub(is) (et) ipa
et erat columpna ignis. Vn(de) subdi(tur)

et erat nubes tenebrosa (et) illumina(n)s
noctem. P(er) columpna(m) ig(itu)r nubis i(n)telli(gitur)
hu(m)anitas xp(ist)i in qua dedit fidelib(us)
pac(ienc)ie exe(m)pla ex quor(um) (con)sidera(ti)o(n)e ho(m)i(nes)
i(n) tribulac(i)o(n)ib(us) (et) temptac(i)o(n)ib(us) v(e)niu(n)t i(n)
co(n)stancie. P(er) columpna(m) aut(em) ignis di-
uinitas xp(ist)i illumina(n)s homine(m) luce sue
g(rati)e (et) sic fideles tra(n)seu(n)t mare p(re)sent(is)
seculi sine lesione mortalis pecc(at)i ideo
seq(ui)tur Erat aq(ua) erat eis p(ro) muro q(ui)a tribula-
c(i)o(n)es q(ue) eos exaltare sunt eis materia
gaudii s(e)c(un)d(u)m q(uod) act(uum) 3(o) Ibat ap(osto)li gaude(n)-
tes a (con)sp(ec)tu (con)silii q(uonia)m digni habiti sunt
p(ro) no(m)i(n)e ihesu (con)tumelia(m) pati. Et uide-
ru(n)t egipcios mortuos. P(er) q(uo)d desig(na)t(ur)
q(uod) tra(n)sito mari p(re)sent(is) seculi b(ea)ti uident
penas demonu(m) q(ue) d(icitu)r mors Jehenne

Cantemus d(omi)no (et)c. H(oc) p(ost) g(ra)c(i)ar(um) acc(i)o(n)e
p(ro) dei b(e)n(e)ficio prestito i(n) egipcior(um)
submersione (et) p(o)p(u)li ysrahel liberac(i)o(n)e
nec e(st) hic (con)cedu(n)t alius sensus mistic(us)
n(isi) q(uod) p(er) hoc docem(ur) deo g(ra)c(i)as age(re) de
b(e)n(e)ficiis accep(t)is. Et q(ui)a cl(er)is (con)suetudo e(st)
disp(ositi)o ad alia recipie(n)da. Ideo i(n) eode(m) ca(n)ti-
co subd(itu)r p(ro)ph(et)ia de habitatorib(us) t(er)re
chanaan t(er)re(n)dis (et) debella(n)dis cu(m) d(icitu)r
Ascenderu(n)t p(o)p(u)li (et) irati su(n)t (et) obtinue-
ru(n)t dolores habitatores philistiim
Et se(quitur) obriguer(un)t om(ne)s habitatores
chanaan. Et p(er) h(oc) docem(ur) p(ro) (con)tinu(u)m
de b(e)n(e)ficiis percept(is) sperare de futur(is)
accipie(n)dis. Et subdit(ur) aut(em) dulcora(ti)o(ne) aq(ua)r(um)
marath cu(m) d(icitu)r Qui ondit ei lignu(m)
q(uo)d cu(m) misisset i(n) aquas u(er)se su(n)t. P(er)
aquas amaras sig(nifica)nt(ur) tribulac(i)o(n)es
vite p(re)sent(is) ysa. xviij. Ecce adducet
d(omi)n(u)s sup(er) eos aquas flu(min)is fortes (et)
multas rege(m) assirior(um) (et)c. P(er) lig(nu)m
aut(em) i(n)tellig(itu)r cru(x) (ve)l passio xp(ist)i q(ue)
si mitta(tur) p(er) fide(m) forta(m) in cor ho(m)i(n)is re-
pletu(m) aquis tribulac(i)o(n)is uertit illas
i(n) dulcedine(m) p(ro)p(ter) (spem) future pacie (et) p(er)pe-
tue retribuc(i)o(n)is e(ter)ne mt(h). v. Cu(m) uos oderi(n)t
ho(m)i(n)es (et) separauerit (et) p(er)secuti uos fue-
rit (et) dixerit o(mn)e malu(m) adu(er)sus uos
mencie(n)tes p(ro)p(ter) me gaudete (et) ex-
ultate q(uonia)m merces v(est)ra copiosa e(st)
i(n) celis (et)c. No(n) bene (con)s(er)uat(ur)

Iste h(oc) c(apitul)o agi(tur) de murmurac(i)o(n)e p(o)p(u)li (con)t(ra) moy-
sen (et) (con)t(ra) aaron p(ro)p(ter) defectu(m) cibi cu(m) d(icitu)r
murmurauit o(mn)is (con)g(re)gac(i)o filior(um) ys-
rahel (con)t(ra) moysen (et) (con)t(ra) aaron. P(er) q(uo)d sig(nifica)t(ur)
murmurac(i)o religiosor(um) q(ui) p(er) ysrahel
sig(nifica)ntur (con)t(ra) bonu(m) prelatu(m) p(ro)p(ter) paup(er)tate(m)

tate victus. dixerit q3 ad eos utinam mortu
ui essem9 in egipto .i. usq3 ad morte mansis
sem9 in seculo p egiptu significato eo q
interptat tenebra seculu aut e tenebrosu
ignorancia z culpa Cu sedebam9 sup ollas
carniu .zc. ho aut frequent dicunt qquo
illi qui fuerut paupiores i seculo et fuiss
ibi contenti illis que admistrantur sibi. Re
ligiosi en mendicantes cotidia dicentes mlti
deberet qfundi cu i ingressu religiois
No nichil sibi pmissu fuit n pauptas Et3 fm
dom apphe qfusione no st qfusi z erubescite
nescierunt z io fros mulieris meretricis fra
e eis zc Et3 qm dns multa bnficia pres
tat ingratis io sequit dabit uob dns carnes
vespe. Iste carnes fuerut cotrnici ut sub
dicitur i textu per quas roe uolatus itellige
celestiu meditato ad qua induunt mali reli
giosi p exhortaco bom plati Et mane pa
No nes in saturitate Et isti panes fuerut ma
na p qua figurata fuit Eucha Et p ho q
mana sequt cotrnices signtur q suptione
Eucha debz pcede celestiu meditato tanq
dispo requisita ad ipam suptoem ho cibo
aliti sut usq3 quo tangeret fines terre
.s. pmissiois p qd figuratu fuit q Eucha
sacra ... cibus e spualis fidelm quousq3
veniat ad tra viventiu zla z illi qui sut
i purgatorio resitut ho sacro

xvij Hic agr p° de educ aq de petra ad re
focillandu populu sitibundu si scebit
pcuties q3 petra z exibit ex ea aq zc per
hac petra signtur xps qui in cruce fuit
lancea pcussus z inde exiuit sanguis z aq
Jo 19 Ex quibz ututu hnt ecc sacra i qbz
qfertur aqua gre salutaris qua refocilla
pplus xpianus i co x. bibebat aut de spua
li qsequte eos petra petra aut erat xps 2°
agr de pugna iosue q amelech dixit q
moyses ad Josue elige viros z egressus
pugna q amalech. per amalech qui itptat
gens bruta signtur caro q p ca ho quenit
cu aialibz brutis ppe q fm ethi e vita vo
luptuosa dr vita pecudu Ipa uero pug
nat q spm qui p ysrahl signt eo q sps
nat9 e uidere deum hic per fidem z i
pria facie ad facie de hac aut pug
dr gal. v° Caro concupiscit adusus
spm et sps adusus carne Caro uero
debellat per Josue gladiu qui gladius
e sacre scpture studiu fm q dr Eph
vi° Et gladiu sps qd est uerbu dei
Et de hac debellacoe dicit Jeo ad rusti
cu monachu Ama scaru scptuaru studia
~~et carnis studia~~ et carnis vicia no
amabis Et3 ut de carne habeat
plena victoria requitur cu hoc orod de
uota q signbat p oroem moysi Josue
pugnante z virga dei i manu p qua
significat castigato carnis q si remittitur
caro q spm roborat z ho signt cu dr
Si aut paululu remisisset supabat
Amalech. Et3 qm istoru qtinuacio diffi
c e io dr q manus moysi erat graves
ppe qd subdit q aaron z hur sustetabat
manus eius. Per aaron qui montanus
interptat meditato celestiu significatur
Per hur qui itptat ignis itelligit
fervor caritatis Igr ista duo manus
graves sustetat q no e aliqd tam grave q
no faciant illud leve z sic de carne he
plenaria victorie
Cum audisset Jetro. Per ietro qui
erat gentilis z honorabilis itpre
tat secularis virtuosus itelligit Talis
en est honorabilis na honor e pre
miu virtutis e ethi Talis aut audi
ens bona que fecit dns expdientibz de seculo
p religiois ingressu q signt p egressu
de egipto z igressu deserti corp aliqn
pposuit similit facere ppe q venit ad moy
sen .i. ad illius religionis supiore uolens
accipere statu illu si Jetro de gentilitate
qusus fuit ad iudeismu Et qm talis e
caritative recipiendus io subdit q moyses
.i. religiois platus occurrit z osculatus
fuit eu z q narravit ei vniusu labo
rem qui accidisset ei i itinere Platus
en recipiens aliquem ad religione omia
grauia religiois dz sibi exprimere z si fuit
pmptus ad recipiendu recipit eu satisfaciend
qd fiat de seipo p religiois ingressum
fm illud Ro xij Exhibeatis corpa vra
hostiam viuete scam deo placentem zc z
sic signt cu dr obtulit g Jetro cognatus
moysi .i. sibi fratnitate religiois quietus holo
caustomata z hostias Per ho aut q sequi
postea Quibz auditis moyses fecit omia
que suggesserat. ostendit q qm prudentes
et lrati hoes veniunt ad religioz qsiliu
eoru ppe nouitate no e qtepnendu Et3
gratanter accipiendu Moralit aut per
verbu Jetro .s. puide de oi plebe isti
intur pricipes z plati pmone sine pso
naru accepcoe viros aptos p regimine
fm condicoes hic positas in sensu litali
qui et moralis e ut p3 intueti
In ho ca° agr de dispoe ppli ad lege
dei recipiendu q data fuit 40 die

ab egressu ppli de egypto/ qui signat
datione spus sci p que radicat lex
eterna in fidelium cordibz/ z sicut fuit aplis
z alijs existentibus cum eis 40 die a dni re
surrexione tamquam de egypto exemptis de tenebris
culpe z ignorancie. Spd recepcionem no sps sci
quatuor disponit. f. donorum bnficiorum gra
titudo/ obediencie prompti[tudo]/ gustacionis sancti
tudo/ ornatie pulchri[tudo] p[rim]u sign[atu]r cum dr Vos
ipsi vidistis q fecerim egipciis quo portav
erim vos etc. q. d. vos debetis esse grati q
gratitudo de bnficiis acceptis e dispo
p alijs recipiendis io subdit Si g audi
eritis vocem meam etc seq[uitu]r eritis in regnum
sacerdotale z gens sca. 2[m] tangit cum dr
Respondit ppls simul cuncta q locutus est
dns faciemus. 3[m] no[tatu]r ibi lauent vesti[menta]
p vestium lotione intelligit status z munda
conversatio. 4[m] tangit ibi z ne appropinquetis
vxoribz vris. Copletis aut quatuor dictis
infundit sps scus i nobis invisibilit/ sic
in signo visibili datus fuit aplis

Hic primo dant decem legis precepta que
sunt moralia quo[rum] qd no est hic alia
moralitas requirenda n[isi] in precepto de
observacione sabbi qd e ceremoniale quantum
ad determinacoem tpis f. diei sabbi. Qu
cum homo aliquo cesset de opibz servilibz
et intendat divino cultui morale est de dictamine
iuris nalis/ Sz determinacio diei sabbati fuit fi
guralis et sm sensum allegoricum figurauit
quiete xpi in sepulcro/ sm sensum mo
ralem significauit quiete hois in deo et
cessacoem hois a pcco. sm no sensum
anagogicum signauit quiete btorum in pa
tria celesti. 2[o] ponuntur queda alia cum
dr no facietis mecum deos argenteos n[ec] deos
aureos facietis vobis. h[oc] cum faciunt cupi
di et auari qui tota spem sua i rebz
ponunt qd scus Job excludit a se z sibi
similibz. d. si putaui aurum robur meum
et si obrizo dixi fiducia mea etc z por[rigi]
hic s. p no Altare de terra facietis michi
p terram q e infimum elementum humili
tas designat/ in qua sicud deo oblacio
acceptat[ur] dan[ielis] 3. In aio contrito z spu
humilitatis suscipiamur Q[uo]d si altare lapideum
feceris mi no edificabis illud de lapidi
bus sectis Per firmitatem lapidum
firmitas fidei designatur Et qm sunt
plures arti[culi] fidei io d[icitu]r de lapidibz
in plali/ z qe sunt integre tenendi sic
tenet etc[ia] absque scisione heretica ul scis
matica. io dr no edificabis illud de
sectis lapidibz cuiusmodi genus faciunt heretici z

scismatici

Si emeris seruum hebreum etc. predicator
verbi diuini seruum emit qn ad dei
seruitute pctorem adducit. Sz iste dr he
breus q interptat[ur] transiens qui p vite
puitis viam sex annis transit ad pa
triam vij anis seruiet. i. i pfectione vite
actiue que pficitur p senarium num[erum]
design[atu]r eo q deus in sex diebz mundi
machinam pfecit Gen. i. Exercitium no
vite actiue disponit ad conteplatiua
gnl[ite]r vij mors. Qui contemplacois arte te
nere desiderat/ sub vite e ut i capo
accionis se p exercitium pbent. Et ideo
exercitatus in actiue vite opibz disponit
est ut transeat ad contemplacoem/ ppterea
q subdit[ur] in septio egredietur liber
i. transibit ad contemplacoms quiete q
significat[ur] per libertate Si hns uxo
rem intrauerit. i. hns sapiam de qua
dr sapie viij[o] hanc quesiui m sponsa
assumere Et uxor egredietur simul. i. tm
vel plus. sapida que dr eius uxor eius s[ecundu]m
notitia in contemplacoe sicud fuerat i accoe
Si aut dns dedit sibi uxore. i. si pdi
cator qui eum emit mo predicto docuit
eum sapiam mulier z liberi eius erunt
dni sui. i. ministri illius sapie z fructus
sequentes qui p liberos designatur ad me
ritum doctoris cedet/ qz tn p h[oc] discipuls
no frauda[tu]r merito ppo io subdit Ipse
vo exibit in vestitu suo. p vestitu n
meritum sign[atu]r eo q p ipm glie vestis
acquir[itu]r Sz si dixerit seruus no egre
diar liber. i. nolo transire ad libertate
contemplacois sz volo manere in seruitute
accionis sicud aliquo contingit eo q illis ac
tiuus mags credit pficere in actiua vi
ta q in conteplatiua Offerat eum dns
diis. i. pdicator ul doctor qui emerat
ipm mo pdco recomendet eum agelis
scis qui dicuntur dij principatie Et applicabitur
ad ostium. i. ad xpm qui dr Jo. x[o]
Ego sum hostium Et ad postes. i. aplos
qui sunt postes etc. Per hac applica[cione]
intelligitur recomendacio qua pdicator
suum discipulum in actiua vita remanere
volentem recomendet xpo angelis z
aplis/ orando deuote ne ex humana
laude q surgere solet ex opibz actiue
inquietetur io subdit Perforabit aure
eius. Tunc enim aureis boni acti pfo
ratur qn no ppter laude humanam
sz ppter deum bonum operatur Si quis uen

diderit filia sua in famula. per filia homis
opacio eius bona de gñe intellige q tn bn
fieri pt z male sd dare eleosina ppt xpm
vel ppt laude homi ß tnc in famula ven/
dicioe qn spe mercedis et(er)ne in deu ordi/
nat ut subdit. No egrediet si ancille
q^r fmis eq no est malus sicut eleosie
date ppt laude hnana. ß e valde bo9
ppt q egrediet libere q no^t cu d^z oz
dimitter ea. s. libera ña p tlem opa
glorie libertas acqrit de qua d^r. Ro.
viii ipa creatura liberabit a suitute
corrupcois in libertate glie filio^r dei
Qui pcusserit hoem voles occidere
hoc moralit fit qn ad pctm morle
verbo ul fco inducit pxrimu itendit
ut subdit morte moriet. s. culpe et
postea Jeheme n vere penitut Qui
aut no est insidiat9 ß deus illu tdid
re^r aliqn no ptingit q ex verbo ul fco
alic9 male intellecto alius icad^t i morle
pctm ut d^r q deus tradid^t illu .i. ppt
sua malicia pmisit eu cade Constitua
tibi locu quo fuge debeas. s. sacmetu
pnie q^r qmuis no sit qstius q fuit pro
imo ca ruine dz tn de hoc sibi timere
Si quis per industria occiderit pxi^m
z insidiis euelles eu ab altari meo na
ecclia no dz eu tueri ut vid^t p hoc
q habet ex^a de homicidio Si quis pe
alit expon euelles eu rex .i. repelles eu a
sac corone z eccl^a pmocione Qui p/
cusserit prem suu aut mrem .i. pla/
tu seu ecclam ul religione scandali/
zauit morte moriat. s. culpe z Jehene
Qui maledixerit pri suo vel mri .i. blas/
phemauit xpm vel ecclam Qui fu/
rat hoem .i. pxm a fide seducedo z ven/
diderit eu dyabolo morte moriat
s. culpe z Jehene Et qui pcusserit muli/
ere pregnatem .i. persona ecnale
a conceptoe boni ppositi auertit subia
cebit dapno .i. pnietur a dno s^m qtitez
boni qd ipedivit Si quis aperuit cist/
na .i. sacre scripture pfunditate i discre
te ceciderit q^z bos ul asin9 .i. p h^o fuit
occasio ruine simplicibz reddet pciu
iumentorum .i. a deo pnietur s^m sim
delictu
Si egressus ignis .i. zelus hois idiscre
tus invenit spinas z qphendit aceruos
re^r p spinas psone seculares p aceruos
qitates intelligunt quas si quis p zelu
indiscretu scandalizauit a dno pniet

s^m qtitate delicti. Decimas z pmicias tu/
as no tardabis afferre. per pmicias
intelligunt icia bonorum et p decias
perfecciones eorum eo q denarius nus
pfect9 e z limes nnorum ut d^r 3 phi^c
et p hec duo intelligunt media bonorum
operum hec em omnia duo sit attribuc/
da tamq^m omni bonorum actori ipsa pbi
omnia opa nra opat9 es i nobis dne
Carne que a bestiis fuit pgustata
no comedetis .i. doctrina i qua inicti
fuerit supsticiosi ul hetici no comedetis
ea acceptando. ß piciet canibz illa di/
mittendo infidelibz obstinatis qui dic/
cantes in^t vii. Nolite sctm dare canibz
Si occurreris bovi inimici tui aut asino
errantibus reduc eu .i. si videris
aliquem de subditis prelati ul curati
odientis te ab eius obediencia recedentem oz
recedente p bonum qsiliu z exhorta/
debes eu reduce ad obediencia debite
no obstante odio dci plati ul curati
q tc Sex annis seiabis terra tua re^r
p tra colenda intellige cor hnanu
qd e seminadu semine virtutum Sex
annis .i. toto tpe vite pntis qd p sena/
riu designatr eo q e nus pfectus
resultans ex suis ptibz q sit vnu
duo tria Anno septio dimittes ea
z requiescere facies ut comedat pau/
peres re^r Septim9 aut ani apud
hebreos requiei erat ut pz pdicta
per hoc igit q illo anno sine laboe
fructus oriebant ex quibz pauperes
z bestie agri sustentabat. designatr
q sti qui sit i quiete celesti orant p
sibi deuotis q^mcunq simplicibz z abiectis
Tribz vicibz p singulos annos m festa
celebrabitis re^r pmu festu celebraba^t
ppt bnficiu exitus de egipto z fuit
figura resurrecciois dni nri ihu xpi
que exim9 de tenebris culpe z igno/
rancie Scdm celebrabat ppt bnficiu
legis date q no^t cu d^r Et sollepni^tatez
mensis pmiciorum. tnc em fiebat obla^cio
de novis panibus z fuit figura da^cio/
nis spus sti 40 die a resurrec^cione
dni Tercium fuit festu tabernaculorum q
celebrabat i memoria q dns hitare
fecit filios isrl in tabernacul i deserto
z no^t cu d^r Solepnitate quoqz i ex/
itu anni q^r celebrabat in qtadecima
die septi mensis s^m ordine festorum
z vltim9 mensis exstat s^m acta homis
sine homi sic em accipi^do canus nou9
incipit in lunacoe ppinquiori equinoccio
autupnali Et illud festu figura fuit

solepnitatis omnium sanctorum / sic enim tres so-
lepnitates resurrectionis penthecostes et
omnium sanctorum in ecclesia sunt sollepniores Non
coques hedum in lacte matris sue per hedum
peccator intelligitur math 24 statuet oves
a dextris / hedos aut a sinistris / hedus
igitur in lacte matris coquitur quando adulatorum
blandiciis peccator delinitur. psalmus 1 quoniam
laudatur peccator in desideriis anime sue et
iniquus benedicitur Ecce ego mitto angelum
meum qui precedat te. per angelum domini
prelatus bonus secularis vel religiosus
intelligitur. malach. 2o. labia sacerdotis custo-
dient scientiam et legem ex ore eius requi-
rent / angelus enim domini exercituum est et
ipse subditos suos precedere debet in via
morum verbo pariter et exemplo Non erit
infecunda nec sterilis in terra tua. per hoc
designatur quod in congregatione religiosorum seu
aliorum bonorum non debet esse aliquis a bonis
operibus sterilis

Venit ergo moyses et narravit plebi
omnia verba domini etc. per moysen
promulgatorem veteris testamenti allegorice
christus significatur qui fuit promulgator novi
ipse vero exiens a patre venit in mun-
dum ad annunciandum hominibus sermonem ewangelii
Omnia verba que locutus est dominus faciemus
per hoc intelliguntur illi qui veraciter
acceperunt legem christi Et hoc verbum omnia
que locutus est dominus etc. bis hic scribitur
ad significandum quod lex christi dupliciter est reci-
pienda scilicet in corde ad credendum / et in
ore ad confitendum Ro. x. Corde cre-
ditur ad iusticiam / ore autem confessio fit ad
salutem Construxit altare / scilicet christum in
cruce / quia ipse est altare nostrum et hostia
et in fide eius offerimus omnia / et xii
titulos .i. apostolos qui post ipsum dicuntur
esse fundamenta apoc. 21o. misitque iuve-
nes de filiis ysrahel et obtulerunt ho-
locausta. per istos intelliguntur mar-
tires qui dicuntur iuvenes propter eorum anio-
sitate ad consequendum martirii palmam
et ipsi obtulerunt holocausta / dicebatur
enim holocaustum sacrificium ad honorem
dei totaliter incensum / martires vero in
fervore caritatis obtulerunt se holocaustum
domino medullatum Tulit itaque moyses
dimidiam partem sanguinis etc. per hoc autem
quod sanguis iste partim super altare fuit
effusus / et partim super populum respersus / sig-
nificatur quod sanguis martirum fuit effusus
ad honorem ihesu christi qui est altare nostrum
et sanctificacionem populi christiani Ascenderunt
moyses et aaron etc. sequitur Et viderunt

deum israel. per hoc autem significatur visio dei
clara et fruitio perfecta que per christum san-
guinem et martirum est donanda suo
populo christiano

In hoc capitulo describitur constructio arche
testamenti cum dicitur Archam de lignis sethim
compingite. per archa ista significata fuit virgo
maria in qua reposita fuit sanctus sanctorum ihesus
christus qui est rex et sacerdos et cibus fidelium
et hee tres condiciones figurate fuerunt per ea
in archa reposita. scilicet tabulas continentes legem
et significant regiam dignitatem ad quam spectat
ferre legem / et virga aaron que significat
sacerdocium / et manna quod significat cibum fidelium
viatorum in sacramento eucharistie et beatorum in patria
spe / facta vero fuit archa hec de lignis
sethim que sunt imputribilia ad significandum
puritatem virginis marie que fuit purissima
mente et corpore et eciam post mortem conser-
vata a corrupcionis putrefactione Et de-
aurabis eam auro mundissimo intus per caritatis
ardorem / et foris per conversacionis honestatem
facies que super coronam auream etc. quia regina
sanctorum et super angelos sunt in celis seu eius
sanctum et superum angelorum [illegible] propiciatorium etc. propiciatorium
misterii facies et propiciatorium etc. / propiciatorium
precibus suis fuit deum nobis propiciando
duosque cherubin per duos designatur assistencia
angelorum huic regine famulancium fac-
ies et mensam etc. per hanc mensam que po-
nitur significatur ecclesia in qua nobis proponitur
panis vite in sacramento eucharistie et figuratur
per xii panes positos in hac mensa se-
cundum perfeccionem figuratur per plura in perfectam
Et inaurabis eam auro purissimo. i. fer-
venti caritate / can. 2o. i. de in prout ecclesie
ordinavit in me caritatem facies illi la-
bium etc. per labium in circuitu et coronam
interrasile et coronam aureolam intelliguntur
tres corone reddende virginibus / doc-
toribus et martiribus ecclesie parabis et ace-
tabula ac phialas etc. per huiusmodi vasa
diversa significantur persone in diversis offici-
is et statibus ecclesie que per misericordiam dei sunt va-
sa gracie conservativa facies et candelabrum
per quod significatur christus qui dicit Jo viii ego
sum lux mundi De auro purissimo in quo
designatur puritas a peccato quia peccatum non fecit nec inventus est dolus in
ore eius ductile. scilicet / ferro cum mar-
tello. per quod designatur austeritas tribulacionis
in qua fuit christus a principio vite usque ad
finem Spherulas ac lilia. per que perfeccionis
et caritatis opera designatur
Facies et lucernas vii. per quas intelliguntur

sapiencie dona spiritus sancti in Christo secundum propheciam Ysa-
ie xi. Et requiescet super eum spiritus domini
spiritus sapiencie et intellectus spiritus consilii et for-
titudinis spiritus sciencie et pietatis et replebit
eum spiritus timoris domini. hec enim auctoritas ad
literam de Christo loquitur secundum doctores hebray-
cos et latinos

exodi

Tabernaculum ita fiet. per tabernaculum
significatur ecclesia dei. huius autem taber-
naculi primo describuntur operimenta que
fuerunt quatuor scilicet cortine saga pel-
les rubricate et desuper pelles iacintine
per hec operimenta que protegebant inte-
riora tabernaculi ab intemperie aeris sig-
nificantur defensores ecclesie qui sunt in dupplici
differencia. Nam ecclesia contra hereticos defenditur per
doctores qui per cortinas significantur que
scilicet fuerunt de quatuor coloribus scilicet de bisso re-
torta. per bissum quod est genus lini candidis-
simi castitas figuratur. per hoc autem quod
dicitur retorta repressio carnis intelligitur
propter quod Paulus doctor gencium dicebat
i Cor. ix. Castigo corpus meum et in ser-
vitutem redigo ne forte cum aliis predica-
verim ipse reprobus efficiar. Et iacinctino
qui est coloris celestis propter quod significat me-
ditacionem celestium. phil. 3o. Nostra autem
conversacio in celis est. Et purpura. per quam
significatur desiderium martirii vel saltem
meditacio passionis. i Cor. 2o. Non iudicavi me
aliquid scire inter vos nisi Christum Ihesum et
hunc crucifixum. Cocco bis tincto per quem
significatur gemina caritas scilicet dei et proximi. Gregorius
om. 3e. Qui caritatem erga alterum non habet
predicacionis officium nullatenus suscipere
debet. hec autem quatuor esse debent in doctoribus
ecclesie qui sunt contra hereticos defensores. Con-
tra vero tiranos ecclesie defensores sunt mar-
tires quorum aliqui pro defensione fidei mor-
tem sustinuerunt corporalem et illi figu-
rantur per pelles rubricatas. Aliqui
vero sunt in voluntate que est mors civilis et isti
figurantur per saga cilicina que sunt aspera
et propter hoc significant penitenciam voluntatis.
Aliqui vero contra ... et isti figurantur per
pelles iacintinas que sunt coloris celestis
hii qui de terrena patria sunt expulsi debent
celestem patriam meditari. Facies et tabu-
las stantes. hic 2o agit de lateribus taber-
naculi que fuerunt de tabulis stantibus sub
operimentis predictis et per eas significantur
fideles simplices in fide stantes sub dis-
ciplina doctorum et paciencia martirum.
Binae bases singulis tabulis. et iste bases
fuerunt argentee ut dicitur in textu. per hoc
autem designatur quod fides cuiuslibet christiani

innititur testamento novo et veteri quasi duabus ba-
sibus argenteis. unde dicitur ps. xi. Eloquia
domini eloquia casta argentum igne exa-
minatum. Vero vero testamenta sunt eloquia
divina. iste due tabule iuncte fuerunt su-
perius vinculis per quam iuncturam signi-
ficatur caritas dei. Et in medio iuncte fue-
runt vectibus et anulis per quod significatur
caritas proximi. hac autem dupplici caritate
debent fideles adiungi coniungi. Facies et velum.
hic 3o agit de velo quod erat ante sancta sanctorum
et fuit figura humanitatis Christi que fuit ve-
lamentum divinitatis. unde dicitur hebre. x. Iniciavit
nobis viam novam et viventem per vela-
mentum id est carnem suam pulchra varietate
contextum. per hoc id est hoc Christo intelligitur va-
rietas carismatum et donorum. quod appendes
ante quatuor columpnas per quas ewan-
geliste quatuor designantur qui Christi vitam
et opera conscripserunt. Facies et tentorium
in introitu tabernaculi. quod fuit figura
Iohannis baptiste qui fuit velut novi testamenti
principium. quod velum fuit positum in introitu tab-
ernaculi et fuit et veteris testamenti finis secundum quod dicitur
Mt. xi. lex et prophete usque ad Iohannem. Secundo
subditur. Quinque columpnas deaurabis lignorum
sethim ante quas ducetur tentorium. per quas
quinque libri moysi designantur. Fuit autem hoc
velum factum de iacincto et purpura cocco bis
tincto et bisso retorta. per que quatuor significantur
in Iohanne baptista per iacinctum celorum ingressus
ab eo denunciatus Mt. 3o. penitenciam agite
appropinquabit enim regnum celorum. per bissum
retortum eius virginitas cum austeritate vite.
per purpuram eius martirium. per coccum bis
tinctum in Iohanne fervens dileccio dei et proximi
designatur.

Facies et altare etc. hic describitur altare
holocaustorum in quo carnes animalium
offerebantur et significat penitenciam in qua caro
propria immolatur. habebit quinque cubitos
in longitudine. per quos significantur quinque etates
in quibus debet penitencia durare scilicet adoles-
cencia iuventus status virilis senectus et
senium. In puericia vero et etate decrepita
penitencie austeritas non habet locum. Et totidem in
latitudine. quia quinque sensus exteriores debent
in penitencia exerceri. Et tres in altitudine. per quos
significantur tres partes penitencie que sunt contricio
confessio et satisfaccio. Cornua autem per quatuor
angulos ex ipso erunt. per cornua vero
sursum tendencia intelliguntur celestis
patrie desideria que sunt in vera penitencia. Facies
et in usus lebetes. per huiusmodi vasa intelli-
guntur instrumenta penitencie vel exercicia que sunt
ieiunia vigilie paupertas victus aspicus

vestitus et filia Craticula quoque in qua comburebantur
carnes imposite. et significat fervorem dilectionis vir-
tute cuius aduruntur motus carnis. unde dicitur
ps. 25. ure renes meos et cor meum domine
Inane et gratum intrinsecus facies id est per quod
significatur quod vere penitens debet esse vacuus a
terrenorum cupiditate Facies et atrium tabna-
culi. per hoc atrium in quo fuit tabernaculum
et altare et ministerium sacerdotum et levitarum
figurata fuit dilatatio fidei christiane usque
ad terminos terre habitabilis cuius longitu-
do secundum philosophum primo metheororum incipit ab orie-
te in occidente et latitudo a meridie in aqui-
lone et sicut dicit ibidem longitudo excedit
latitudinem plusquam quinque excedunt tria quod
est fere in medietate quod autem modicum est non
computatur secundo phisicorum. Unde dicitur hic quod longitudo
atrii ab oriente in occidente fuit centum
cubitorum et eius latitudo que incipit a meridie
in aquilone quinquaginta cubitorum per colump-
nas huius atrii significantur etc. plateque
earum enee et capita earum argentea per es
autem intelligitur fortitudo patientie et per argen-
tum honestas eloquentie que debent esse in
prelatis per cortinas in columpnas appensas
intelliguntur predicatores ex parte prelatorum
destinentes ad informandum populum verbo
predicationis et exemplo bone conversationis
Precipe filiis ysrael ut offerant tibi oleum etc.
per filios ysrael intelliguntur christiani qui debent
offerre oleum id est pietatis secundum quod secundum apostolum
ad thi. 4. valet ad omnia promissionem habens vite
que nunc est et future pilo quoque contusum id est pilo
recte intencionis a gloria vana repressum matthei
6. te autem faciente elemosinam nesciat sinistra
tua quid faciat dextera tua ut ardeat lucerna
id est operatio bona ad honorem dei et edifica-
cionem proximi

a nordo

Applica quoque aaron etc. in hoc capitulo agitur de
ornamentis aaron et filiorum eius per que
designantur virtutes ministrorum ecclesie. Fuerunt autem
quatuor ornamenta communia aaron et filiis eius
primum fuit feminalia linea ad operiendum turpitu-
dinem carnis sue et per hoc significatur castitas
secundum tunica linea per quam significatur conversationis
honestas tertium balteus sive cingulum vestes
restringens per quod designatur moderatio cum
superflua restringeret quartum fuit mitra in
capite per quam designatur rectitudo intencionis
ut omnia fiant ad gloriam dei i. cor.
10. Omnia in gloriam dei facite Ista quatuor
esse debent in omnibus ecclesie ministris communia
Preter hec autem fuerunt quatuor ornamenta
aaron pontificis per que significatur quatuor que
specialiter debent in episcopis refulgere primum
fuit lammina aurea pendens super frontem
in qua sculptum erat nomen domini tetragra-

maton per quam intelligitur iugis memoria
domini. secundum superhumerale per quod intelligitur
quod pontifex debet infirmitates subditorum
supportare hebr. 5. Omnis pontifex ex homi-
nibus assumptus pro hominibus constituitur sequitur qui
condolere possit hiis qui ignorant et errant
Et tertium rationale iudicii per quod intelligitur potestas
et sciencia iudicandi quartum tunica iacintina que
erat coloris celestis in significat conversationem
celestem secundum quod dicitur phil. 3. Nostra autem conversatio
in celis est. In hac autem tunica erant tinti-
nabula aurea et mala punica per que signifi-
catur sana doctrina cum bona vita quod cuius
vita despicitur restat ut eius predicatio contempna-
tur omnes proximi

xxix

Tolle vitulum de armento etc. hic agitur de
consecratione aaron et filiorum eius per quam fuit
figurata ordinatio ministrorum ecclesie. Cumque la-
veris patrem cum filiis aqua. per quod intelligitur
quod ordinandi in ecclesia primo debet lavari
aquis contritionis ad ablutionem precedencium
peccatorum et aquis devotionis ad desiderium
superiorum Indues aaron vestimentis suis
per que designantur virtutes descripte capitulo
precedenti Applicabisque vitulum. per quem signifi-
catur christus passus in cruce cuius virtute
consecrantur ecclesie ministri Sumptum quoque sanguinem
etc. per hoc quod sanguine vituli ponebatur super
quatuor cornua altaris significabatur quod fides
christi passi dilatanda erat ad quatuor partes
orbis Sumes et adipem etc. per hoc quod a-
deps cremabatur super altare significabatur
quod passio christi acceptissima deo fuit eo quod de
plenitudine gratie eius Io. i. vidimus eum quasi
unigenitum a patre plenum gratie et veritatis que
plenitudo per adipem designatur Carnes vero
vituli et corium combures extra castra. per quod sig-
nificabatur quod christus extra Iherusalem erat pas-
surus Unum quoque arietem etc. et sequitur postea Tolles
quoque arietem alterum. per istos duos arietes
immolatos intelliguntur petrus et paulus
duces christiane plebis sicut arietes sunt du-
ces gregis quorum martirio consecrata est
ecclesia romana post dominum christum et per quos alie
ecclesie. Istorum autem unus aries totus incensus
significat paulum amore christi totum incensum alius
aries de cuius sanguine tingebantur extreme
auricule et pollices manus ac pedis dextri
figuravit petrum qui ecclesie romane obedi-
entiam est in hiis que sunt fidei que est ex au-
ditu ro. x. et hoc significatur per tinctionem
auricule et pollicis manus ac pedis dex-
Sicut in hiis quantum ad mores quod significatur per tinctionem
manus ac pedis dextri quia manus est orga-
num organorum propter quod significat operationem bo-
nam de genere et pes dexter affectionem rectam

et utrumque requiritur ad bonum moris. Torturamque panis etc. tres modi panis offerebantur in consecracione sacerdotum qui omnes erant de simu-
la tritici et iste figurabat eucharistiam que conficitur in pane triticeo sicut plura in-
perfecta figurant unum perfectum. Eucharistia
vero sollempniter offertur in ordinacione
ministrorum ecclesie. vii diebus consecrabis ma-
nus eorum. per quod significatur quod ministri ecclesie
debent esse sancti toto tempore vite sue. quia per
dierum septenarium designatur. exo. xix.
Sacerdotes qui accedunt ad me sanctificentur.
Comburens reliquias igni. per quod significatur
quod illa que est sacramentum eucharistie et que humanio-
ri a nobis non comprehenduntur sunt dimittenda
potencie spiritus sancti qui plus potest facere
quam nos apprehendere valeamus.
xxx Facies quoque altare etc. hic describitur altare
incensi. per quod significatur cor hominis devoti in quo
crematur incensum oracionis devote secundum illud
ps. c. xl. Dirigatur oracio mea sicut incensum
in conspectu tuo domine. De lignis sethim
que sunt inputribilia propter quod significatur puritas
que requiritur in anima devota. quadran-
gulum. quadratura quatuor virtutum car-
dinalium. vesties quod illud auro. per quod significatur
caritas que maior est ceteris virtutibus
i. cor. xiii. maior autem horum est caritas sicut
aurum inter metalla est preciosius. Thimia-
ma id est quod in hoc altari cremabat ex qua-
tuor speciebus aromaticis conficiebatur per quas quatuor
condiciones in oracione significantur. s. vera humiliacio
ecc. xxxv. oracio humiliantis se nubes pe-
netrabit. Et salubris postulacio. Oracio namque
devota est de illis que pertinent ad salutem
Jo. xvi. Si quid pecieritis patrem in nomine
meo dabit vobis. quod exponens theologus dicit
non petitur in nomine salvatoris nisi que perti-
net ad racionem salutis. Tercia condicio est mentis
ascensio quod sicut dicit damascenus Oracio est
ascensus mentis in deum i. cor. xiiii. ora-
bo spiritu orabo et mente. Quarta est continuacio
i. thess. v. sine intermissione orate. Cum tu-
leris summam etc. per hanc populi numeracionem
electorum numerus designatur et cuilibet numeratorum
dimidius siclus qui continet x. obulos in-
ponitur. per quod significatur quod omnes ad observanciam
decalogi similiter obligantur. Facies et labru-
eneum etc. in quo lavabant pedes et ma-
nus sacerdotum quod debebat in altari mi-
nistrare propter quod fuit figura sacramenti confessi-
onis in quo sacerdotum manus id est opera et pe-
des id est affectiones debent lavari cum ad of-
ferendum sacrificium eucharistie sunt accessuri.
xxxi Quare vocavi ex nomine bezeleel etc. hic
agitur de artificibus tabernaculi. Taber-
naculum non ecclesiam significat ut supra dictum est
et propter quod structores tabernaculi significant
structores ecclesie sub xpo principali actore

et isti fuerunt apostoli specialiter petrus et paulus
i. cor. 3. adiutores dei sumus. Gal. 2.
Qui operatus est petro in apostolatum circumcisio-
nis operatus est et mihi inter gentes. Et con-
venienter significatur per nomina principalium
artificum quorum primus vocatus fuit beze-
leel qui interpretatur umbra dei et bene sig-
nificat petrum nam ad tactum umbre eius
divina virtute sanabantur infirmi act.
v. Secundus vocatus fuit ooliab qui interpretatur
habitacio mea pater et bene significat paulum
apostolum qui recte habitabat in deo pa-
tre omnium sicut ipse dicit phil. 3. Nostra
autem conversacio in celis est. Dedit moysi du-
as tabulas testimonii in quibus scripta erant
decem precepta decalogi digito dei propter
quod significatur intellectus hominis et affectus in
quibus lex nova scripta est per fidem et cari-
tatem opere spiritus sancti qui dicitur dei digitus
6. viii. cap. De hac autem descripcione
nove legis dicitur ier. xxxi. post dies
illos dicit dominus dabo legem meam in
visceribus eorum et in corde eorum scribam ea
et quod loquatur de nova lege patet ibidem
per litteram precedentem ubi dicitur feriam do-
mui ysrael et domui iuda fedus novum
non secundum pactum quod pepigi cum patribus
vestris in die qua apprehendi manum eorum
ut educerem eos de terra egipti
Videns autem populus. secundum quod dicit gregorius pro
qualitatibus subditorum disponuntur acta
regencium. unde sepe fit ut pro culpa gregis
vere boni delinquat vita pastoris
Et ponit exemplum de david qui pro culpa
populi permissus fuit a deo peccare in elacio-
ne numeracionis 2o Re. xxiiii. propter quod david
non fuit punitus in persona propria sed licet hoc
peccatum a deo ut habetur ibidem sed populus
fuit graviter punitus. Similiter credendum est
quod aaron propter maliciam populi petentis si-
bi deos fieri permissus fuit peccare in vi-
tuli conflatilis fabricacione propter quod aaron xxxii
in persona propria non fuit punitus. sed populus
In hoc aaron figuram tenuit bonorum principum
vel prelatorum qui propter maliciam subditorum
aliquando permittitur in peccatum labi. Ite et re-
dite de porta usque ad portam per me-
dium castrorum et occidat unusquisque
fratrem et amicum et proximum suum. per quod patet quod
quod propter deum amico quicumque proximo non est
parcendum et philosophus dicit primo ethicorum quod ambobus
existentibus amicis sanctum est prehonorare
veritatem. Rursum nota quod mora faciente
moyse cum domino. xl. diebus populus suus
ad ydolatriam inclinavit. propter quod multo
plus prelati qui non solum xl diebus sed annis
multis pluribus continue in curiis regum tenere
debent ne propter eorum absenciam populus sibi
commissus ad ignominiosa crimina dilabatur

z eis imputet sed pilotaco nauis imputatur
naute absenti qui tenet eam gubernare

xxvi Et hoc cap° dicitur loquebatur autem dominus ad moy-
sen facie ad faciem sicut loqui solet homo
ad amicum suum. per quem significatur homo quantum
perfectus in contemplacione presentis vite que
consistit in oracione z scripture sacre medi-
tacione. Nam in oracione homo cum deo loquitur
et in lectione sacre scripture deus loquitur
cum hoc. Et quia talis contemplacionem pa-
trie celestis desiderat subdit Ostende mihi
faciem tuam per apertam visionem. verumptamen
propter bonum populi aliquis talis detinetur
in vita presenti sicut paulus apostolus scri-
bens ad phil. 1° c° de se desiderium
habens dissolui et esse cum christo. permanere
autem in carne necessarium propter vos. Ideo tali
dicitur a domino Est locus apud me per
quem intelligitur ecclesia militans ut vlo.
Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus
vsque ad consummacionem seculi Stabis super
petram .i. firmus in fide i° cor. x. petra
autem erat christus Cumque transierit gloria mea
.i. cen. mee visio clara que datur in hac
vita transire ab hominibus eo quod non datur
eis sicut predicitur in hoc cap° non videbit
me homo et viuet ponam te in foramine
petre z protegam etc. .i. ad hunc retinebo
te in contemplacione christi passi quia est per fidem
Quia tamen talibus datur maior cognicio
quam simpliciter fidei sicut data est prophetis
z maiore apostolis ideo subditur tollam manum
meam z videbis. scilicet maiori cognicione
quam per fidem simplicem videri tamen quod sit
clara dei visio ideo subditur videbis poste-
riora mea. Qui enim videt hominem a
parte posteriori cognoscit quod sit homo sed non
tamen cognoscit determinate utrum sit sor-
tes vel plato ideo subdit faciem autem meam
videre non poterit.

xxviii Ac deinceps precide ait tibi duas tabulas
lapideas ad instar priorum etc. per
primas tabulas que fracte fuerunt signi-
ficatum fuit vetus testamentum quod per nouum
euacuatum est. Nam a tempore publicacionis
euangelii ceremonialia sunt mortifera
iudicialia vero non obligant nisi de nouo
fuerint instituta. moralia non remanent
in quantum continent dictamen iuris naturalis et
hec notantur cum subditur Et scribam super
eas etc. sequitur Nullus ascendat tecum
etc. quia solus christus per moysen figu-
ratus accepit nouum a patre z aliis
publicauit. quod autem subditur postea quod moy-
ses velata facie loquebatur ad populum fuit
ad significandum quod ea que traduntur exempli-

cate in nouo testamento fuerunt sub uelamento
figurarum in veteri testamento z quod tempore noui
testamenti uelamen remanet super corda
iudeorum pro maiori parte. Quod autem subditur
de moyse quod ingressus ad dominum z loquens
cum eo auferebat velamen significat quod in
patria non remanebit uelamen figurarum
veteris testamenti nec etiam enigma noui sed
sicut dicit apostolus i° cor. xiii. videmus nunc
per speculum z in enigmate tunc autem facie ad
faciem

xxvii Egressaque omnis multitudo etc. hic
agitur de oblacionibus populi pro constructione
tabernaculi z aliorum pertinencium ad ipsum
de quo subditur omnis voluntarius z prono animo
offerat domino etc. non enim placent deo
sacrificia coacta. propter hoc dicitur omnis volun-
tarius etc. per ea uero que fuerunt oblata
ad constructionem tabernaculi corporalis intelliguntur
ea que faciunt ad edificacionem spiritualiter
per aurum enim intelligitur fulgor sapientie
quam offerunt doctores. per argentum uero
puritas consciencie quam offerunt innocentes per
es sonoritas eloquencie quam offerunt pre-
dicatores per iacinctum qui color est ce-
lestis intelligitur meditacio celestium quam
offerunt contemplatiui. per purpuram recordacio
dominice passionis quam offerunt christo capiti
compassiui. per coccum bis tinctum gemina ca-
ritatis incendium quod offerunt caritatiui per
byssum honestas conuersacionis quam offerunt
honestate decorati per pilos caprarum ex quibus
fit cilicium asperitas penitentie quam offerunt
carnem propriam macerantes per pelles arie-
tum rubricatas. desiderium martirii quod
obtulerunt martires. per pelles iacinti-
nas quarum est color celestis. vita confessorum
quam offerunt ipsos imitantes. per ligna
sethim. que sunt imputribilia. firmitas in
bono quam offerunt perseuerantes. per oleum
pietatis. suauitas quam offerunt miseri-
cordes. per lapides onichinos. exempla edi-
ficatiua que offerunt homines exempla bona pre-
bentes per gemmas spiritualiter sumptas intelli-
guntur quecumque bona in fide vel moribus
ecclesie edificatiua

xxix Posita parte tercii cap° de racione offerendorum z
constructione tabernaculi hic consequenter ponit
execucionem cum dicitur Cotidie mane populus uota
offerebat. per hoc insinuatur quod populus christianus
z multo fortius etiam principes z prelati
ut singulis diebus intendant deo vel
mentem mittant
tum anteque ad opera propria mentem sit. hoc enim pos-
plus offert populus quam
simus diebus istis dicere quod populus christianus
z principes tot z tanta obtulerint prelatis
z ministris ecclesie. saltem in pluribus terris quas as-
cendunt ultra necessarium. Immo etiam concupiscentie

ppt abusu inde septem / na bonis cet^e datis
multi nimis abutuntur p pompa tenenda
z amicorum suorum carnalium excessiua dita-
/ ut de alijs ueniendo obz taceamus Iussit ergo
moyses preconis uoce clamari. ut nec mulier
quicquam ultra offerat etc. sic exemplo moysi su-
periores in ecclesia debent ut uidetur
finem imponere temporalium augmentacioni / saltem
in illis locis ubi talis augmentatio non
prodest / sed multum obest / eo quod multis ministris
ecclesie prebet occasionem multiplicis ruine Secundum
si prouerbiorum 30. dicitur sanguisuge due filie sunt di-
centes semper / affer affer etc. Iste sunt amor inor-
dinatus proprie excellencie / z inordinatus
zelus carnalis parentele qui non solum clamat
affer affer .i. tolle tolle secundum eam propter quod
bonis quibus sunt disposuit in hoc ponere modum
ut dicit dominus hugo cardinalis super locum istum
Facies z propiciatorium .i. oraculum. per quod de-
signatur ecclesia in qua fiunt laudes z pre-
ces ad propiciacionem dei paranda de auro
purissimo / nam ecclesia non debet habere ma-
culam neque rugam / duos cherubim. per quos sig-
nificantur ecclesie prelati nam cherubim interpretatur
plenitudo sciencie que debet in prelatis esse / debet
enim scire uetus z nouum testamentum per
hoc autem quod dicitur duos. gemina caritas dei
z proximi designatur / que debet in prelatis
euidencius feruere / cum ex officio pro salute
populi sui corporalem uitam exponere si casus
necessitatis occurrerit teneantur Io. x. bonus
pastor animam suam dat pro ouibus suis Io
subditur Ex auro ductili. fierent enim sicut
cum martello. per quod designatur quod ecclesie prelati
debent semper esse parati ad sustinendum persecuciones
pro salute gregis sui quos posuit ab utraque
parte propiciatorij / per quod designatur quod prelati semper
debent intendere suarum ecclesiarum regimini / z non
stare in curijs regum uel principum nisi in causa
necessitatis / z ad hoc uocati extendentes alas
.i. intellectum suum z effectum applicantes contempla-
cioni / z non ad ducendum longam comitiuam
equorum z domicellorum z tegentes propiciatorium
.i. per opus actiue uite intendentes ad ecclesie
subsidium uerbo et exemplo informantes populum
sibi commissum Gregorius in pastorali. Sit prelatus actione
precipuus z pre ceteris in contemplatione suspensus
. sicut in scala iacob angeli ascendebant et
descendebant. sed aliqui eorum sunt sicut milui
qui non descendunt nisi ad cadauera recipien-
da / sicut isti ad bona temporalia querenda / quos tamen
paulus apostolus arbitratur ut stercora
phil 3o
Illud quod in principio huius capituli ponitur supius
expositum est iniustice propter hoc hic dicta
et plura alia dimisi z dimittam eadem racione
Fecit et labrum eneum cum basi sua de speculis
mulierum. per specula mulierum significantur diuina
precepta in quibus anime deuote speculantes z
meditantes uident quid amouere debeant a
se ipsis s. maculas uiciorum / z quid uirtutes

apponere s. ornamenta uirtutum hec .n. duo
precepta diuina manifeste ostendunt que docent
duas partes iusticie s. declinare a malo z fa-
cere bonum qui excubabant in atrio tabernaculi
per tabernaculum hic intelligitur ipsum celum
quod anime deuote non possunt ingredi durante
uita presenti. sed diligenter attendunt qualiter
possunt intrare post finem presentis uite. per hoc
igitur quod labrum eneum in quo pedes z manus
sacerdotum debebant lauari fiunt dicitur de speculis mulierum
significabatur practica noticia diuinorum preceptorum
ex qua quidem noticia procedit aqua uere con-
tricionis et deuocionis in qua pedes z manus
sacerdotum .i. affectiones z opera eorum qui ministri
sunt in ecclesia debent lauari per contricionem z con-
fessionem antequam attendant ad missarum celebraciones
Facies z rationale opere polimito etc. pro ra-
tionale iudicij in quo ostendebatur quid agi
debebat aut dimitti. per intelligi bonus
princeps z prelatus secularis uel religiosus
per cuius iudicium debent agi uel dimitti opera
subditorum / In hoc autem rationali fuerunt quatuor
ordines lapidum preciosorum / z in quolibet
ordine tres lapides preciosi. Igitur per quatuor
ordines intelliguntur uirtutes cardinales cum
adiunctis sibi uirtutibus quae debent esse in iudicibus
bonis secularibus aut religiosis / Primus
ordo pertinet ad prudenciam que est auri-
ga uirtutum. z secundum tullium ipsius prudencie
sunt tres partes s. memoria rerum preteritarum
intelligencia rerum presencium / z prudencia respectu
futurorum. Secundus ordo pertinet ad iusticiam
cuius secundum philosophum v. ethicorum 2o sunt tres partes s.
iusticia distributiua penarum z honorum
secundum demerita z merita hominum / z commutatiua
que est proprie mercatorum / z epikeya que est
ipse uirtutum diriges eos in casu particulari
ad legislatoris intellectum / Tercius ordo per-
tinet ad fortitudinem que respicit pericula bel-
lorum pro re publica sustinenda / z ad eam
requiritur audacitas in ingressu constancia
in progressu / z sequitur uictoria in egressu
Quartus ordo pertinet ad temperanciam cuius sunt
tres partes. s. temperancia particularis que
est repressiua delectacionum contra legem ma-
trimonij in coniugatis / z simpliciter in alijs
et abstinencia que est repressiua ciborum
et sobrietas potuum secundum tamen modum z
regulam recte racionis
Mense primo die prima mensis erectum est
tabernaculum. et hoc secundum suas
partes descriptas supius z expositas
per hoc tabernaculum dei conuenienter
potest anima fidelis intelligi nam in ea deus
per graciam inhabitat apocalipsis xxi. Ecce
Tabernaculum dei cum hominibus z habi-
tabit etc. hoc autem tabernaculum sursum

p spem bonorum celestium ex meritis et gratia proue-
nientium et figitur seu stabilitur per firma
fidem eorum que tenet et docet sancta mater
ecclesia et dilatatur per dei et proximi caritate
Et ista fiunt primo mense prima die mensis
i in initio vite et hoc competit ad pueros bap-
tizatos secundum habitus decorum virtutum qui
dantur diuinitus in baptismo Sed actus
eorum tunc apparet quando incipiunt habere
usum rationis ut sic cum gratia operetur libero
arbitrium ad consecucionem vere beatitudinis quam
nobis concedat dominus etc.

Incipit leuiticus

Uocauit autem dominus etc. In hoc libro
principaliter agitur de sacrificiis of-
ferendis domino inter que principalius
est holocaustum. ideo de ipso agit primo cum
dicit Si holocaustum fuerit eius oblatio etc.
holocaustum uero dicebatur sacrificium incensum
totaliter ad honorem diuinum propter quod moraliter
signat opus boni de genere factum ex caritate
propter deum et si tale opus sit prelatorum ecclesie uel
significatur per holocaustum de ar-
mento i. de bobus boues enim sunt animalia in
agro laborantia propter quod signant prelatos et
doctores qui laborant in agro dominico propter
quod dicit paulus i cor. 3. dei adiutores su-
mus dei agricultura estis Si uero boni
opus ex caritate procedens sit simplicium xpia-
norum significatur per holocaustum de ouibus et
capris eo quod sunt animalia simplicia propter
quod significant simplices xpianos secundum quod dicitur
psal. xxi iste autem grex quid commeruit
Si uero bonum opus ex caritate factum sit religio-
sorum uel clericorum significatur per holocaustum de auibus
quia religiosi et clerici deputati sunt ad cultum
dei et sic intendere debent diuine contemplacioni
propter quod significatur per aues uolantes dicitur autem
in textu quod iste aues debent esse turtures
uel columbe. per turtures autem que gemitum
habent pro cantu intelligentur proprie religiosi
qui gemere debent pro peccatis propriis ac etiam
populi vnde dicitur in decretis xvi. q. i. monachus
non doctoris sed plangentis habet officium per
columbas uero clerici designantur qui in eorum con-
uersacione debent columbina simplicitate
refulgere. Allegorice uero potest totum hoc exponi
de xpo quia immolatus fuit pro nobis ex max-
ima caritate dei patris Jo. 3. Sic deus
dilexit mundum ut filium suum vnigenitum
daret. Ipse et xpus ex maxima caritate
mortem sustinuit ysa. liii oblatus est quia
uoluit. Et sic patet quod xpus perfectissime fuit
holocaustum. propter quod fuit figuratus in quolibet
holocausto predicto s. de bobus ouibus
et auibus. dicitur n. bos ratione laboris quem
in mundo sustinuit et ouis propter innocentiam quam
semper tenuit dicitur enim turtur ratione castitatis
et columba ratione simplicitatis

Anima cum obtulerit etc. In hoc capitulo describitur
oblacio facta de panibus et quibusdam
aliis que reducuntur ad panem. s. farina que
materia panis propinqua et de granis adhuc
contentis in spica que sunt materia panis ma-
gis longinqua. Moraliter igitur per panem intelligitur
verbum dei Deut. viii. Non in solo pane vi-
uit homo. sed de omni uerbo quod procedit de ore
dei. Igitur farina que est materia panis propin-
qua. offerunt domino scolares theologi qui
ad hoc student ut de propinquo competenter
predicare ualeant uerbum dei. panes coc-
tos in clibano offerunt docentes sacram
scripturam in scriptis ex caritate occupati in studio
quasi in clibano clausi. panes coctos in sarta-
gine i. frixos offerunt docentes in scolis
ex caritate. panes coctos super craticulam qui
ponuntur in patenti loco. offerunt predicatores
populis in publico. lagana uero que sunt panes
in aqua cocti offerunt confessores. qui bonis
cohortacionibus peccatores inducunt ad lacri-
mas contricionis que sunt aque calide procedentes
ex cordis dolore Spicas autem adhuc vi-
rentes offerunt boni pedagogi. qui pue-
ros inducunt ad bonos mores secundum capaci-
tatem illius etatis Quia secundum philosophum libro
ethicorum 2o non parum primo multum facit ad
virtutem assuefactio ad opera virtutis ab ad-
olescencia prouerbiorum xxii. Adolescens iuxta viam suam
et cum senuerit non recedet ab ea. Notandum
autem quod in dictis sacrificiis et oblacionibus tria
generaliter includuntur s. thus oleum et sal. per
thus significatur mentis deuocio per oleum
pietatis vnccio per sal discrecio. Et duo
generaliter excluduntur s. mel et fermentum. per
mel significatur lasciuie dissolucionem et fermentum
peccati corrupcionem i cor. v. modicum ferme-
tum totam massam corrumpit Allegorice uero
exponi potest predicta de xpo. Ipse namque
pro nobis oblatus conuenienter dicitur farina mo-
lita mola tribulacionis. panis coctus in
clibano i. in utero uirginali ubi corpus eius
formatum fuit virtute spiritus sancti. Similiter panis frixus
in sartagine i. in angone quando imminente pas-
sione factus fuit eius sudor sicut gutte sanguinis
decurrentis in terram ut habetur luc. xxii. Item pa-
nis coctus in craticula i. in sancte crucis ara. Item
et panis coctus in aqua calida s. deuocionis
quando clamans spiritum emisit cum lacrimis hebr. v.
preces supplicaciones que clamore ualido
et lacrimis offerens exauditus est pro sua re-
uerencia

Quod si hostia pacificorum etc. per hanc autem
hostiam xpus allegorice intelligitur. quia per
ipsum tamquam per hostiam pacificam deus
pater pacificauit ea que in celis sunt et in terris
ut dicitur colos. i. hostia uero pacifica fiebat

in lege de bobus ovibus et capris per quas
omnes figurabatur oblacio christi in cruce
futura sicut perfectum per plura imperfecta
figuratus enim fuit per hostiam de bove
propter eius fortitudinem laborantem et per
hostiam de ove propter innocentiam perseverantem
propter quod in hoc sacrificio ponebatur cauda
que perseverantiam significat sicut dicit Gregorius in
pastorali. In cauda quippe finis est corporis
et ille bene immolat qui sacrificium boni
operis usque ad finem debitum perducit ac-
tionis. Item significatur per hostiam de capris
propter carnem christi similem carni peccati quo-
niam misit filium suum in similitudine carnis
peccati. Moraliter autem nos hostiam pacificam deo
de bove offerimus cum fortitudine nostram in
divinis laboribus exercemus. Sed de ove cum
cauda hostiam facimus cum in innocentia perse-
veramus. De capris hostiam pacificam
offerimus cum carnem proclivam ad peccata pro-
nam per penitencie rigorem cohartamus. In
fine vero huius capituli ubi dicitur omnis adeps
etc. Esus adipis et sanguinis generaliter prohi-
betur. Per adipem vero bonum temporale et etiam
spirituale designatur. Divites enim temporaliter
pingues dicuntur. Similiter dormi(e)runt pingues
pingues terre. Spiritualiter pingue-
do nominatur psalmus lxii. Sicut adipe et pin-
guedine repleatur anima mea etc. Ille
igitur adipem comedit qui bonum temporale vel
spirituale suis meritis et non deo attribuit.
Similiter sanguinem comedere est de labore alieno
iniuste vivere

m Hic agit de sacrificio pro peccato. Et quia sacer-
dos qui pro aliorum peccatis offert sacri-
ficia debet esse mundus a peccato, ideo primo
agit de sacrificio summi sacerdotis cum dicitur Si
sacerdos qui unctus est peccaverit delin-
quere faciens populum. Nam a peccatis sacerdotum
assumit populus peccati argumentum dicens quare
non facere hoc ex quo sacerdos meus fecit.
Unde Gregorius in pastorali. Cum pastor per abrupta
graditur consequens est ut grex ad precipitium
sequatur. Offeret pro peccato suo vitulum. Vitu-
lus enim est animal gulosum. Ier. l. Effusi estis
sicut vitulus super herbam. Est enim etiam animal
gesticulosum. Malachie ultimo Salietis sicut vituli
de armento. Sacerdos igitur vitulum immolat
cum castrimargiam per abstinentiam et leves ges-
tus per maturitatem studiens mactat. Quod
si omnis turba Israel etc. Sicut populus sequitur
sacerdotem in malum, ita sequi debet in bonum.
Et ideo post sacrificium pro peccato sacerdotis po-
situm sacrificium pro peccato multitudinis et ponitur simile sa-
crificium cum dicitur Offeret pro peccato suo vitulum
et exponatur eius immolacio sicut de sacerdote.
peccato maior est gradus virtutis requiritur
in sacerdote propter excellentem gradum vite
Si peccaverit princeps. Hic agit de sa-
crificio pro peccato principis cum dicitur

cum dicitur Offeret hostiam domino hircum de capris
nam hircus durior est capra et sicut princeps
subditorum. Est enim animal fetidum et per hoc sig-
nificatur quod peccatum principis est infamie et scan-
dali plenum. Et ideo princeps pro peccato suo
hircum offert quando per emendacionem de-
bitam scandalum et infamiam aufert sicut
sicut legitur David fecisse ii regum xii. et
Manasses ii paralipomenon ultimo. Quod si peccaverit anima
hic agit de sacrificio pro peccato singularis per-
sone cum dicitur Offeret capram vel ovem ut
dicitur in eodem capitulo. Hoc autem moraliter facit qui
stoliditate vel ignorancia que sibi causa peccati
fuit per attencionem divine legis et impleccio-
nem eius contritum ad ea que sunt de necessitate
salutis excludit. Allegorice vero potest de christo
totum exponi. Dicitur enim i Io. ii. quod ipse est propi-
ciacio pro peccatis nostris et non pro nostris tantum
sed etiam totius mundi. Christus quod figuratus fuit
per sacrificium sacerdotis, multitudinis, prin-
cipis et persone singularis. Christus quod per
vitulum immolatum figuratus fuit racione
sue passionis et per hircum et capram propter
similitudinem carnis peccatricis et per ovem
racione vite innocentis

Si peccaverit anima etc. Hic sensus litteralis est
moralis nam ille qui tenetur testifi-
cari veritatem quam novit et tacet peccat
de quo debet satisfactionem facere per debitam
penitenciam. Et si per taciturnitatem proximum dam-
nificavit tenetur ad restitucionem. Item
Anima que tetigerit aliquid immundum etc.
apud deum immundum reputabitur nisi
peniteat. Et ideo moraliter immundum tangit
qui peccato corde consentit vel quod peius est
opere perficit. Et si quippiam de immun-
dicia hominis tetigerit. Immundiciam hominis
tangit qui eo suadente verbo vel ope-
re exemplo peccatum consimile facit. Subiacebit
delicto id est pene pro peccato secundum arbitrium
boni confessoris. Anima que iuraverit. Hic
agit de transgressione iuramenti per
oblivionem implendi. Ideo subditur postea
intellexerit per recordacionem agat
penitenciam de omissione eius quod iurave-
rat facere et offerat agnam id est redeat
ad innocenciam que per agnam significatur
et hoc facit cum fideliter implet quod
promisit sive capram id est agat penitenciam
corporalem si eius quod omiserat non habet
implendi facultatem. Vel duos turtures
id est corde et ore gemendo si fuit impotens
ad penitenciam corporalem. Vel duos pullos
columbarum id est actus gemine caritatis. Unde
universa delicta operit caritas. Proverbiorum x.
Vel similam id est farina tritici que per fractionem
significat contricionem eo quod farina teritur

m[ente]r imolas. Anima si p[ec]cav[er]it h[ic] agit[ur] de
sacrificio p[ro] p[e]cc[at]o illius qui divino cultui de-
putatus vestes i[n]digne tractat vel vasibus
suis applicat. Cu[m] d[icit] Offeret p[ro] delicto suo
arietem. p[er] que[m] signi[fica]t[ur] Xp[istu]s qui ducto[r] e[st] sim-
plicium sicut aries ovium. Offert aut[em] Xp[istu]m
uno m[od]o in eucha[risti]e sacra[mento] vel in orac[i]one
devota ip[su]m deprecando seu q[uo]dcu[m]q[ue] aliud
bonu[m] amore ip[s]ius faciendo. Ip[s]um q[uo]d intulit
dampnu[m] restituet et quinta[m] p[ar]te[m] ponet sup[er].
Si en[im] accepit res ecc[lesi]e debet restitue[re].
Per hoc aut[em] q[uo]d p[ost] quinta sup[er]addenda
d[icitur] dat[ur] intelligi q[uod] q[uo]sq[ue] sensus hominis
ad divinu[m] obsequiu[m] debeat applicari. Anima
que peccaverit. [et]c[etera] Hic agit[ur] de sacrificio p[ro]
p[e]cc[at]o per ignoranciam et venialit[er] su[m]pto
q[uod] p[ate]t ex hoc q[uod] subdit[ur] Fecerit unu[m] ex
hiis que in lege d[omi]ni p[ro]hibentur. Per h[oc]
aut[em] q[uod] subdit[ur] Iuxta mensura[m] estimac[i]onis
p[e]cc[at]i [et]c[etera] designatur q[uod] in nova lege et
foro [con]scie[nti]e pene s[un]t arbitrarie s[ecundu]m iudici-
um discreti confessoris n[isi] p[er] sup[er]iores
eccl[esi]e aliud fuit determinatu[m].

Anima que peccaverit. H[ic] agit[ur] de p[e]cc[at]o
fraudis in negociac[i]o[n]e et idem intelligi[tur]
de quocu[m]q[ue] alio p[er] fraude vel molestiam
habito de quibus d[icitur] Reddet o[mn]ia [et]c[etera] et hoc
e[st] de iure n[atur]ali. Q[uod] aut[em] subdit[ur] Et quinta[m]
insup[er] parte[m]. P[er] hoc dat[ur] intelligi q[uod] no[n]
solu[m] reddendu[m] est id q[uod] e[st] ablatu[m] in ne-
gocio vel fraude. S[ed] et dampnu[m] q[uo]d homo
habuit ex subtractione rei sue sive quinta
p[ar]s fuit sive alia plus vel minus. P[ro] p[e]cc[at]o
aut[em] [et]c[etera] q[ui]a p[ost] debitam restitu[ti]o[n]em tenet sa-
tisfacere deo s[ecundu]m arbitriu[m] discreti confes-
soris q[ui]a no[n] solu[m] peccavit in hoiem s[ed] et
in deu[m]. Locutus q[uo]q[ue] e[st] d[omin]us [et]c[etera] Hic agit[ur] de
cultu altaris holocausti de quo d[icitur] infra
Ignis aut[em] in altari sup[er] ardebit. Hoc altare
mistice d[icitur] cor humanu[m] in quo d[e]b[e]t offerri
devoc[i]o[n]is et orac[i]o[n]is holocaustu[m] et in hoc
altari d[e]b[e]t ignis caritatis semp[er] ardere
p[er] fervore[m] dilec[ti]o[n]is divine. P[ro] quem
nutriet sacerdos. Sacerdos aut[em] atten-
dens et nutriens igne[m] caritatis in cordi-
bus humanis e[st] sp[iritu]s s[an]c[t]us qui b[ene] d[icitur]
sacerdos i[d est] sac[ra] dans q[ui]a dat sac[ra] dona.
Subiciens ligna [et]c[etera] ligna ad nutrienda
igne[m] caritatis s[un]t divina b[e]n[e]ficia et s[an]c[t]o[rum]
exempla ad dilecc[i]o[n]em dei et p[ro]ximi infla-
mancia que subicit sp[iritu]s s[an]c[t]us in altari
mei cordis nobis hec ad memoria[m] redu-
cendo s[ecundu]m q[uo]d d[icitur] Jo[hannis] 14[o] Sp[iritu]s s[an]c[t]us docebit
vos o[mn]ia et suggeret vobis [et]c[etera] Imposito
holocausto desup[er] ac igne cremet. Holo-
caustu[m] istud est opus bonu[m] de genere s[ed]
tu[n]c crematur in altari q[ua]n[do] fit ex caritate
ideo d[icit] ap[ostolu]s i[a] co[r] xiij O[mn]ia vestra in cari-

tate fiat. In suavissimu[m] odore[m] d[omi]no. Na[m]
tal[e] opus benigniter acceptat[ur] a d[omi]no.
Et locutus e[st] d[omin]us [et]c[etera] Hic agit[ur] de ob-
lacione sacerdotis in die sue [con]secrac[i]o[n]is
cu[m] d[icitur] Hec e[st] oblacio aaron et filiorum eius
qua[m] offerre debet d[omi]no in die unccio-
nis sue. Et signi[fica]t[ur] oblac[i]o[n]e[m] qua[m] moralit[er]
facere debet sacerdos nove leg[is] in die
sue ordinac[i]o[n]is. P[er] simila[m] en[im] q[ue] est fa-
rina tritici purgatissima intelligitur
puritas vite que max[im]e requiritur
in novo sacerdote. Sed hec simila deb[et]
oleo [con]spergi ut puritati vite d[e]b[e]t pie-
tas adiungi et frigi in sartagine p[er] zelu[m]
iusticie divine ne pietas sit nimis
remissa et zelus sine pietate eet
nimis durus. Debet e[ss]e offerri cali-
da q[ui]a sine calore caritatis no[n] p[ro]sunt op[er]a
iusticie nec et pietatis. i[a] co[r] xiij Si
distribuero in cibos paup[er]um o[mn]es fa-
cultates meas et si tradidero corpus meu[m]
ita ut ardeam caritate[m] aut[em] no[n] habuero
nichil m[ichi] p[ro]dest. Hec quoq[ue] e[st] lex p[ro]
delicto. Per ha[n]c hostia[m] p[e]n[itenti]a designat[ur]
per qua[m] delictu[m] expiatur et de hac
hostia d[icitur] q[uod] sacerdos ea[m] offerens comedat
ipsam. Hec aut[em] hostia a sacerdote nove
leg[is] offertur q[ua]n[do] peccator in foro [con]scie[nti]e
ab eo ut penitens iudicat[ur]. Sed tu[n]c ab
ip[s]o comedit[ur] q[ua]n[do] p[er] absoluc[i]o[n]em debita[m]
Xp[ist]o reco[n]siliatur et corp[or]i ei incorporatur
sicut act[uum] x[o] d[icitur] Surge petre macta et
manduca.

Hec est lex hostie pacificorum si p[ro] gra[ciarum]
accione [et]c[etera] Hec aut[em] hostia eucharis- vij
tiam figuravit et hic ponit[ur] q[ui]nq[ue] mo[d]i
panu[m] per quos figuratus fuit unus pa-
nis vivus et p[er]fectus qui de celo descen-
dit sicut unu[m] p[er]fectu[m] p[er] plura imp[er]fecta
ut s[upr]a dictum e[st] ca[pitulo] 2[o]. Hunc aut[em] panem
offert sacerdos gratus de b[e]n[e]ficiis a
deo sibi collatis devote celebrando et bo-
nus sacerdos s[ive] p[ro] gra[ciarum] acc[i]o[n]e p[ro] b[e]n[e]ficiis
sibi collatis facit sacerdote[m] celebrare
et sil[itu]r paup[er] no[n] h[ab]ens unde hoc faciat
nichilo[minus] [con]sim[ilite]r pane[m] offert suo m[od]o mis-
sam devote audiendo et aliquid plus p[ro]-
ficit sibi q[ua]m sacerdoti celebranti. Hic aut[em]
panis d[icitu]r [con]spersus oleo ut gra[cia] dei
que p[er] oleu[m] designat[ur] [con]fert[ur] largi[us]
in hoc sacra[men]to p[ro]pter q[uo]d vocatur eu-
charistia i[d est] bona gra[cia]. Cu[m] pa[n]ibus
aut[em] predas offerebantur vel imolantur
q[uod] p[ate]t ex hoc q[uod] seq[ui]t[ur] Cuius carnes eade[m]
comedent[ur] die et p[er] hoc signi[fica]bat[ur]
q[uod] sub sp[eci]ebus panis vera caro Xp[ist]i
[con]tinetur sicut ip[s]e d[icit] Jo[hannis] vi Panis que[m]
ego dabo caro mea est p[ro] mu[n]di vita
cuius effect[u]s suscipi[tur] fide caritate forti
que no[n] pacitur secu[m] mortale peccatu[m]
ideo subdit[ur] qui fuit mundus vescet[ur]

ca/ z no alius qz scribit i cor. xi. pbet se ipm
homo ut sic de pane illo edat z de calice
bibat/ qui enim manducat z bibit indigne
iudiciu sibi manducat z bibit/ no diiudi-
cans corpus dni/ notand aut qz hostia pa-
cifica in tres partes diuidebatur na totu
adeps in parte dni cedebat z ad eius honore
sup altare cremabat/ pectusculu z armus dex-
ter erat sacerdotis offerentis/ reliquie no-
ter carnes cedebat i usum illor p quibz hostia
pacifica offerebat ut pz ex pcedentibus Et p
hoc significabat qz sacramentu eucharistie pmo
et principalit ad honore dei offertur/ 2o
ad bonu sacerdotis celebrantis/ 3o ad bonu illo-
ru pro quibus offert

viij Locutus qz e dns ad moysen etc In 8o ca.
agit de inductione aaron z filior eius
vestibus suis/ z eor consecratione eo mo q pcepi
8 exo. xxviij. z xxix. et ibi ponte fieret
expositioes mistice/ ppt qz no oz eas hic re-
petere/ tn in fine huius capli unu addit
cu dr de ostio quoqz tabernaculi no exi-
bitis septe diebz. Septenario dierum totu tps
reuoluit. P hoc gr qz sacerdos. vij. diebus
sue consecrationis in tabernaculo oz manere
significat qz sacerdos noue legis toto tpre
vite sue recedere no oz a sanctitate vite
vn dr luc. 9o. nemo mittens manu
ad aratru et respiciens retro aptus e reg-
no dei

ix Dixit qz aaron etc post consecrationem aaro
et filior eius hic agit po de exercitio
sacerdotalis officij/ in qua aaron po obtulit
sacrificiu pro pcto suo cu dr statimqz aaron
accedens ad altare obtulit uitulu p pcto suo
p qd significat qz sacerdos noue legis accedens
ad altare po oz confiteri se peccatore esse ppt qd
dr in pncio Confiteor/ p uitulu immolatu i-
telligit/ xps cuius sanguine mundam consciē
nre hebr. ix. Sanguis xpi emundauit co-
scias nras ad seruiendu deo uiuenti/ carnes
uo z pellem eius extra castra combussit/ qz xps extra
Jhrlm passus fuit ut hr. Jo. xix. z hebre.
xiij/ immolauit z holocausti uictima. s. arie-
tem qui signt xpm eo qz ipe dns fidelium
sicut aries est ouiu/ z p pcto ppli offe-
rens mactauit hircu/ qui e aial fetidum
ad signu pcti cuius quantitate/ na sicut
bonu quanto est comunius tanto e diuinius/ sic
pctm quanto e gnius tanto e peius ceteris pa-
ribus/ immolauit z boue atqz ariete hostias
pacificas populi. s. p gratiar actione ex sa-
cerdotu consecratioe. na magnu bonu est
ppli qn sacerdotes st boni qui medij int
deu z pplm. ideo subdit Et extendens
manu etc ppluz. s. aaron benedixit ei. s.
imprecando bona pplo/ z multo fortius
sacerdos noue legis oz bona populo sibi
subdito imprecari Et egressus ignis. p
hoc designatur qz gra spus sci qui super
aplos in spe ignis apparuit dat pplo

ipe

xpiano p benedictioes z oroes pontificu z et
sacerdotu. abiu

Arreptis nadab z abiu filij aaron
thuribulis etc. p istos offerentes igne
alienu cora dno. figurati fuerunt sa-
cerdotes noui testamenti qui cu igne
cupiditatis uel luxurie ministrant i altari
ppt qz pereunt morte culpe et pbea p-
ciuntur morte iehenne qz nimis gra-
uiter peccant/ vn dicit Jo. in quoda ser-
mone/ Dic sacerdos dei clerice quid tibi
cu feminis qui cotidie ad altare cu dno
fabularis quo eisde labiis deosculari
filiu virginis quibus osculatus es filiam
meretricis O iuda osculo filiu hois tradis
p hoc aut qz uestes nadab z abiu reman-
serut intacte significat qz in noua lege
res sacre ex abusu malor sacerdotum
no sunt contaminate p hoc aut qz nadab
z abiu extra castra fuerunt sepulti significat
qz mali sacerdotes noue legis a sctor co-
sorcio sunt seclusi z cu diuite epulone se-
peliendi de quo dr luc. xvj/ mortuus e
diues z sepultus e in inferno Dixit
quoqz dns ad aaron vinu z omne qd ine-
briare pt no bibetis qn intrabitis taberna-
culu testimonij. P hoc ondit qz sobri-
etas noue legis requirit/ na tabernaculum
illius tpris no fuit n umbra z figura
ecclasiastice dignitatis

Hic hoc ca. agit de cibis mundis et
immundis sm legem Circa qz sciedu
qz sicut dr i. Thi. 4o. omis creatura dei
bona z nichil reiciedu qd cu graar actione
percipitur et ad tit. 1o. omnia munda mundis
et io aialia dnr hic immunda uel pisces uel
aues/ rones mistice sunt/ qz figurant aliqua
uiciosa que sunt a nobis uitanda/ z econtra
aliq dnr munda qz figurant aliq uirtuosa
q st nobis incorporanda Generale aut
de gressibilibz aialibus illa dnr munda q
diuidunt ungula z ruminant. Immunda uo
dnr que carent utroqz uel altero/ p diuisione
ungule discretio boni z mali designatur. p
ruminationem uo q est reductio cibi ad supio-
rem gutturis ptem significat applicatio
boni precogniti ad operatioem z utrumqz requi-
rit ad opus uirtuosu qz discretio no oz
sine operatione/ nec aliqd opus bonu e sine
discretione. Pt aut hanc regula gene-
ralem aliq dnr immunda qz significant aliqua
uicia spalia ut camelus qz signt superbia
ppt gibbu que ht sup dorsum/ Et cyro-
gryllus terrena cupiditate eo qz i terra ht
habitatioem/ Et lepus qz signt timorem
irronabilem/ Et sus qz signt luxuria
ppt sui immundiciam De piscibz aut illi
dnr mundi qui pinnulas z squamas
hnt/ na p pinulas designatur contemplatio
celestiu/ z p squamas que st aspere
mortificatio motuu carnaliu/ Caren

ysti immunda dicuntur. De avibus autem immundis dicitur que sequuntur. Aquila que dicitur rex avium et vivit de preda, ideo significat rapinam potencium. Griffes qui volat et pedibus graditur, ideo significat rapinam maliciosorum sub specie lucri boni rapiencium simplicium. Milvus qui rapit pullos, ideo significat rapinam officialium qui non possunt rapere magna sicut domini eorum. Milvus qui pullis insidiatur, ideo significat rapinam latronum. Vultur qui sequitur exercitum ut pascatur carnibus occisorum, significat illos qui mortem desiderant aliorum. Animalia distruentes claustra sub habitu religionis. Strucio que cum sit avis, tamen volare non potest, significat religiosum negociis secularibus implicatum. Nocticorax de nocte videt et non de die, ideo significat astutos in temporalibus et in spiritualibus cecos. Larus in aere volat et in aquis natat, ideo significat querentes vitam voluptuosam sub specie contemplativa. Accipiter desinit hominibus ad predam avium, et ideo significat illos qui raptoribus prebent ministerium. Bubo qui de nocte pastum querit et de die se abscondit, significat luxuriosum. Unde dicitur Job xxiiij: Oculus adulteri observat caliginem. Mergulus qui in aquis mergitur, significat gulosum qui se mergit in aquis voluptatum. Ibis serpentibus pascitur, ideo significat illum qui delectatur in malis aliorum. Cignus candidus est et longo collo et rostro cibum trahit de aque profundo, propter quod ypocritam significat qui candorem sanctitatis ostendit exterius, sed questum intendit interius. Onocrotallus qui semper est famelicus significat avarum qui semper anhelat ad magis acquirendum. Unde dicit poeta: Crescit amor nummi quantum pecunia crescit. Porphirio omnem cibum suum aqua tingit et significat hominem singularem qui nichil vult facere nisi quod tangere aqua proprie voluntatis. Herodion i. falco velociter volat ad interficiendum alias aves, ideo significat homines promptos ad effundendum sanguinem humanum. Caradion avis est garrula, propter quod significat personam loquacem. Upupa in stercoribus nidificat, ideo permanentes in fetore luxurie designat, quia in fetore tristis est et in fetore luxurie. Vespertilio volat circa terram, ideo noticiam significat sola terrena querentem. Volatile quadrupes dicitur immundum, quod significat abusum quatuor evangeliorum. Immunda tamen dicuntur que habent crura retro longiora, per que saliunt, quod significat homines a tali abusu per veram penitenciam resilientes.

4 Hic agitur de immundicia et emundacione puerpere, per quam significatur mens humana que tunc parit quando aliquod propositum conceptum exterius perducit. Iste non conceptus potest esse duplex, uno modo ex instinctu spiritus sancti. Et tunc mens humana parit bonum opus quo non polluitur ipsa mens. Alio modo ex instinctu spiritus maligni. Et tunc parit opus malum quo mens polluitur. Hoc tamen opus potest esse maius peccatum vel minus. Si sit maius significatur per partum femine quo mulier pariens magis pollui dicitur. Si autem minus significatur per partum masculi quo minus dicitur minus pollui. Ab utroque tamen peccato emundatur mens humana per oblacionem agni, turturis et columbe, ut dicitur in litera. Agnus autem qui est animal simplex moraliter offertur quando humane menti peccatum perpetratum vere displicet et non simulacione. Turtur autem qui habet gemitum pro cantu tunc offertur quando peccatum non solum ei displicet, sed et mens acriter gemit et dolet. Columba vero que spiritum sanctum in baptismo Christi representavit offertur quando per spiritum sanctum graciam peccatrix anima confortatur.

xiij Hic agitur de immundicia lepre que triplex est ut hic describitur, scilicet in hominibus, in vestibus, in domibus, et hec tria ponuntur capitulo sequenti. Secundum doctores catholicos per lepram intelligitur falsa doctrina hereticorum in moribus vel in fide, et ideo secundum apostolum leprosi dicuntur qui de vero [illegible] [illegible], sed varias sequuntur maculas errorum. Igitur lepra in carne et cute inciderunt manichei qui veram carnem in domino nostro Ihesu Christo negaverunt fuisse, quorum aliqui dixerunt ipsum habuisse carnem tamen fantasticam. Alii vero dixerunt ipsum habuisse carnem celestem et isti incurrerunt lepram in labiis qui negaverunt Christum fuisse passum, natura enim celestis inpassibilis est. Lepram autem in capite incurrerunt arriani dicentes Christum non esse deum sed puram creaturam. Dicitur enim i. Cor. xi: Caput Christi deus, propter quod in capite patitur lepram qui negat Christi deitatem. Capilli et barba sunt ad decorem humane nature, propter quod lepram in capillis et barba incurrerunt helvidius et sui sequaces qui decorem virginitatis beate Marie quantum in ipsis fuit fedaverunt dicentes ipsam post Christi nativitatem a Joseph eius sponso fuisse carnaliter cognitam et de ipso filios genuisse qui in evangelio Christi fratres nominantur. Per hoc autem quod subditur quicumque maculatus fuerit lepra et separatus est, significatur quod hereticus est ab ecclesia per excommunicacionem separandus. Per hoc autem quod dicitur habebit vestimenta dissuta, significatur quod hereticus doctrinam prohibetur. Lepra vero vestis significat exteriora signa heresis, quibus heretici unius secte mutuo se cognoscunt et ab aliis ignorantur, ne in suis maleficiis capiantur. Per lepram domus significatur locus occultus in quo conveniunt heresiarche cum discipulis suis ad simplices subvertendum, et talis locus cum ecclesie notificatus fuit est tollitur subvertendus.

|| scindit fidei unitatem. Per hoc quod dicitur os veste contextum significatur quod hereticus

|| scindit fidei unitatem. Per hoc quod dicitur os veste contextum significatur quod hereticus

xiiij In hoc capitulo agitur de leprosi emundacione per quam
significatur reuersio ab heretica prauitate. ubi
primo describitur sacerdotis diligens inquisicio
cum dicitur qui egressus de castris cum inuenerit
lepram esse mundatam et per hoc designatur quod pla-
tus debet reuertentem ab heresi diligenter exa-
minare de fide et ecclesiasticis sacramentis et
si inuenerit eum fideliter credentem precipiet ei
ut offerat duos passeres uiuos. per quos
intelligitur corpus et spiritus quos talis
reuertens offerre debet deo in obsequium
fidei christiane. et unus scilicet ille per quem signi-
ficatur corpus immolari debet per carnis morti-
ficacionem super aquas uiuentes scilicet baptismi
les per quod significatur quod debet omnem heresim ab-
iurare. et alius passer per quem significatur
spiritus dimitti debet ut libere auolet. per quod
significatur celestium meditacio quia reuertentes ab he-
resi debent intendere de celo secundum illud philippenses 3 nostra
autem conuersacio in celis est. Radet omnes pilos
corporis sui et lauabitur aqua. per hanc rasionem
significatur resecacio omnium circumstanciarum heresis
per locionem uero corporis et uestium pura
et perfecta confessio designatur. Assumet duos
agnos immolatos et ouem anniculam etc. per
ouem anniculam significatur intelligencia
que per peccatum debet in obsequium dei
captiuari. Per duos agnos intelliguntur
uoluntas et memoria quia uoluntas debet offerri
in holocaustum per incendium caritatis et me-
moria recolendo quanta beneficia diuine
largitatis. debet etiam offerre similam que est
farina tritici purgatissima per quam significatur
puritatem consciencie et oleum quod significat opera miseri-
cordie. Tanget extremum auricule dextre
etc. per hoc quod sacerdos tangere debet auriculam eius qui
mundatur et pollices manus et pedis dextri
significatur quod reuertentes ab heresi debent de cetero esse
obediens ecclesie eius mandata audiendo quod
significatur per tactum auris et opere adimplendo
quod significatur per tactum manus que est orga-
num organorum ut dicitur 3o de anima et quod pro-
cedat de bono in melius secundum illud psalmi ibunt
de uirtute in uirtutem et uidebitur deus deorum
in syon et talis processus de bono in melius
per tactum pedis significatur.

xv Vir qui patitur fluxum seminis secundum dominum
saluatorem luce viij. semen est uerbum
dei. uir igitur seminifluus est doctor theologus
uel predicator curiosus et uane gloriosus
qui uerba multiplicat ad suam ostentacionem
uel questum et non ad utilitatem audien-
cium. Omne stratum in quo dormierit
inmundum erit. per hoc stratum intellige
fauor et laus hominum in quo tamquam in lecto
talis doctor uel predicator quiescit. et
ubicumque sederit id est talis doctor uel predi-
cator sedet in cathedra pestilencie
Si quis hominum tetigerit lectum eius etc.
per tangentem lectum eius et sedentem in eius loco
intelliguntur illi qui fouent eum in suo ma-
lo. Cum saliua etc. per saliuam eius que dicitur infec-
tiua intellige uerbum malum progrediens
ab ore eius. doctor enim uel predicator qui non
intendit nisi questum uel fauorem hominum
frequenter cum bonis que dicit precipit uana
mala et inhonesta. Nam ex habundancia cor-
dis os loquitur mathei xij. Vas fictile quod tan-
gerit confringetur. per uas fictile intelligitur
auditor ad malum pronus quia uero si doctrina
talis doctoris in corde tangat ita cor-
rumpetur de quo cum sit quod ad nichilum ua-
lebit ultra quod significatur per hoc quod dicitur confringetur
Vas autem ligneum lauabitur aqua. id est si au-
ditor non sit ita pronus ad malum quod per
eius auditum corrumpatur tamen ex ea peiorat
et sic indigebit locione per contricionem et
confessionem et sic exponitur in aliis in quibus
mencio de locione. Si sanatus fuerit etc.
hic agitur de emendacione dicti doctoris scilicet pre-
dicatoris mali. Nam durante statu pre-
dicto nullus est ita malus qui reuerti possit
ad statum gracie non subditur. Numerabit vij
dies post emundacionem suam. Cum emunda-
tus fuerit per ueram et perfectam contricionem et con-
fessionem. Per vij dies intelliguntur vij
dona spiritus sancti que cum gracia infunduntur et or-
dine naturali ueram contricionem sequuntur. Quan-
tum uere contritus et sanatus confiteri tene-
tur. sequitur. Et lotis uestibus et toto corpore
per quod intelligitur pura confessio quantum ad
peccata que significantur per corpus et circum-
stancias aggrauantes que significantur per
uestes. Octauo die sumet duos tur-
tures id est inmediate post confessionem in-
cipiet satisfacere per opera penitencie que significantur
per turtures propter cantum gemitum habentes
et bene dicitur duos turtures nam opera
penitencie non ualent nisi fiant ex caritate que
per binarium significatur scilicet caritatem
dei et proximi caritatem. Vir de quo egre-
ditur semen coitus lauabit aqua
omne corpus suum etc. per tale semen
quod est inmundum intelligitur uerbum ma-
lum scurrile et inhonestum. per locionem
totius corporis intellige predicti emun-
dacio aqua contricionis et confessionis. Ves-
tem et pellem quam habuerit lauabit
id est conuersacionem suam exteriorem melio-
rabit. Mulier que redeunte mense pa-
titur fluxum sanguinis. per sanguinem
intelligitur peccatum mortale. psalmo li.
libera me de sanguinibus deus etc. per
mulierem igitur sic pacientem intellige
homo mollis et effeminatus et instabilis
qui frequenter peccat mortaliter et penitet
et iterum recidiuat. Septem diebus sepa-
rabitur. Cum septenario dierum totum tempus
reuoluitur non per vij dies intelligitur

toto tpe quo talis subiacet pcto / z toto illo tpe inmundus est et euitand9 ab aliis ne pcto eius inficiatur ido subd^z Omnis qui tetigit ea inmundus e. p talem em tactu intelligit. aliqua co(n)uersatio mala cu(m) tali peccatore. Mulier que patit^z multis diebz zc. p hanc intelligit^z homo mollis z effeminatus in pcto suo pseuerans z toto tpe illo inmundus e z euitandus ab aliis ne e9 pcto inficiat^z Si stetit sanguis .i. si pcm cessauit p ueram z pfectam contricionem Enumerabit vii dies zc. Expo(n)it^z sicut s^a. eod. ca^o. ubi d^z Enumabit septe(m) dies zc.

In leuiticus c. e dns zc. h^a agit^z d^e ingressu summi po(n)tifice i s(an)c(t)a s(an)c(t)orum i die expiacionis que erat dies decima septi mens. Allegorice no p hunc ingressum figurat9 fuit ingressus xpi in ipm celum / no in alieno sanguine sicut po(n)tifex legis intrauit. Sz p pprium sanguinem sicut expo(n)it aplus hebre. ix^o. Et qm ipe xpus sicut e sacerdos ue(r)itas e z hostia p nobis imolata z no hostia qu(ae)cu(m)q(ue) / s hostia pfectissima ido figurat9 fuit p plures hostias po(n)tifice legalis hic posi tas sicut uni pfcm p pla ipfecta .s. p uitulu ariete z hyrcu / ipe n e uitul9 e bos iuuencul9 z tenell9 / sicut aut sup dcm est / xpus d^z bos ppt fortitudinem ad labores sustinendu / In iuuentute uero sua .i. i pueritia sua labores sustinuit i psecucoe herodis / na tuc portat9 fuit in egiptu p uia(m) longa et asperam. Tunc em morte ymo mltas mortes ut sic liceat loq quoda(m)o sustinuit / Na i quolibz puero ab herode occiso querebat^z z sic i eo quodamo occidebatur / z sic pz q figurat9 fuit per uitulu imolatu. Similr p ariete na ipe est dux fidelium / sicut aries ouium z p ipis imolatus fuit sicut ipe dicit Jo. x^o. animam meam pono p omibus meis. Similr p hyrcu ppt similitudinem carnis pcti / In hac aut oblacoe fuit duplex hyrcus. un9 imolat9 i tabernaculo / alius emissus i desertu a feris deuorand9 z p utrumqz fuit xps figuratus / na passus fuit i ciuitate Iherusalem in qua erat teplu / flagellacoe z spinee corone iposicoe z et ex^a ciuitate crucifixio(n)e. Moralit aut p ingressu summi sacerdotis in s(an)c(t)a s(an)c(t)orum significat^z accessus sacerdotis noue legis ad offerendu eu in altari qui est s(an)c(tu)s s(an)c(t)orum de quo sacerdote d^z hic q primo debz lauari s. p ueram confessionem / deinde uestiri z primo quatuor ornamentis comibus

pontifici z aliis sacerdotibz / z^o i co(n)summacoe sacrificii quatuor aliis summo sacerdoti ppriis que uero st ista ornamenta / z que moralit eorum significacio dcm est s^a. exo. xxviii / oblato uero huius sacerdotis est ipe xps i sacramento eucharistie co(n)tentus qui figuratus fuit p uitulu arietem z hyrcu / sicut supi9 est expressu

In hoc ca^o cu d^z homo quilibz de domo ysrl si occiderit boue zc. no phibetur quelibz occisio aialis / s illa que fit p modu sacrificii uel oblacois q phibita fuit fieri ex^a locum a deo d(e)t(er)ia(n)tu / qui primo fuit tabernaculu moysi / postea uo templu salomonis / z p utrumqz figurata fuit eccl(es)ia ext^a qua no est licitu fieri sacrificiu sicut faciunt heretici z scismatici Sanguinem uniuse carnis no comedetis zc. per hanc phibicoem moralit intelligit^z phibicio detractionis in qua comedit^z sanguis aiarum / z silr homicidii / p qd effundit^z sanguis corporum / z sic t(ra)ditur auibus et bestiis ad icorporandu Et silr phibetur oppressio inocentu in qua comeditur sudor z sanguis eorum

In h^o ca^o. ponuntur phibicoes d^e reuelacoibus turpitudinu. p quas itelligit^z moralit reuelacoes indebito mo fre peccatorum occultorum. Reuelare em pcm occultu cuiuslibet indebite e mortale c9 turpi^nes reuelac. n. sm formam caritatis s. ei qui pest z pt pdesse z psonarum z statuum periculis pcaue. Ad mulierem que patit^z menstrua no accedas. p hanc mulierem itelligit^z sensualitas sm aug9 z uo d^z uir e9 sm eu. Mulier g^o dr menstruosa qn sensualitas uicijs e corrupta ad qua uir accedit qn ro in malo sibi assentit / et ex tali assensu se^z pctu malis ptus / sicut ex accessu ad mulierem menstruatam de eo^d coitu se^z ptus menstruosus. De semine tuo no dabis ut co(n)secret^z ydolo moloc. sicut dcm est sup^a semen est u(er)bu dei / i^z semen ydolo moloc co(n)secrat^z qn uerbu dei ad excitanda sortilegia nequit^r applicat^z sicut uenenu lates sub melle pp(ri)ma^z Mulier no succubet iumento. Moralit mulier succubit iumento qn discipulus mollis z effeminatus doctori pestifero se subicit / z p talem doctrinam discipulus iumentis insipientibz co(n)patur / z silis illis efficit^z

In huius capli pcessu plura ponu(n)t^z quorum sensus litteralis e et moralis propter qd sit in scienda Si imolauerit hostia pacificorum dno ut sit placabilis

eo die quo fuit immolata comedetur ea et die
altero. per hostiam pacificorum moraliter intel-
ligitur opus meritorium. per duos dies duo
tempora scilicet tempus productionis rerum a deo et tempus re-
demptionis scilicet tempus productionis rerum a deo et tempus re-
dutionis omnium in ipsum / secundum mutum tempus est ab
adam usque ad xpistum / secundum non a xpisto usque
ad iudicium. Per hoc ergo quod dicitur quod hostia pa-
cifica comedi debet primo die et altero / signi-
ficatur quod opus meritorium in duobus diebus te-
poribus habet locum et non post iudicium. Cum
messueris segetes terre tue etc. per hoc da-
tur intelligi quod de omnibus bonis a deo datis
homo debet indigentibus inter subuenire / et
maxime de bonis spiritualibus que communicata aliis
non diminuntur / sed potius augmentantur. Non
maledices surdo. per surdum hic intelligitur
quicumque non intelliget alterius maledictum
siue sit surdus corporaliter siue absens
localiter / uel maledicens ydeoma male-
dicentis / nec coram ceco pones offendiculum
dando simplici occasionem ruine. Math. xviii.
Quicumque scandalizauerit unum de pusillis
istis qui in me credunt expedit ei ut
suspendatur mola asinaria in collo eius. et dicitur in predicto
Iumenta tua non facies commisceri cum alteri-
us generis animantibus. per iumenta significantur
subditi simplices qui non sunt permittendi
cum hereticis et malis hominibus habitare
qui de facili decipiuntur. Non seres agrum
diuerso semine. per agrum intelligitur ecclesia
que non est seminanda doctrina hinc
mixta cum ueris falsa. Veste que ex duobus
contexta est non indueris. quod moraliter fit
qui habitum partim religiosum et partim se-
cularem induunt. Vel ille qui sub habitu re-
ligioso seculariter uiuunt. Poma que germinant
immunda erunt uobis. per poma germina-
cia intelliguntur bonorum operum primitia
que pro tanto dicuntur immunda / quia non sunt ab
aliis commendanda / nec de ipsis debet ope-
rans gloriari / que de facili possunt in opposi-
tum mutari. Neque in rotundum attondebitis
comam neque radetis barbam. Moraliter
comam attondit qui ipsam ad excitationem
carnalis lasciuie curiose disponit. Vel ille
barbam radit qui uirilitatem ad in femineam
molliciem conuertit. Super mortuo non incidetis
carnem uestram. Moraliter autem hoc faciunt qui
de morte amicorum immoderate tristantur
et contra deum murmurando loquuntur. Neque figu-
ras aliquas et stigmata facietis uobis. Mora-
liter hoc ypocrite tristes faciunt qui exter-
minant facies suas ut appareant hominibus
ieiunantes. Math. vi.

In hoc capitulo repetuntur aliqua superius prohibi-
ta ut addatur pena ut de ydolo mo-
loc et turpitudinibus non reuelandis quorum
sensus misticus est superpositus. Item hic ponuntur
aliqua quorum litteralis est moralis et ideo sunt pertran-
seunda usque prope finem capituli ubi dicitur Vir
siue mulier in quibus phitonicus aut
diuinationis spiritus fuerit morte moriantur. Per
phitonicum spiritum intelligitur ars et uolun-
tas adinueniendi mendacia / et maxime
cum talis fictione quod habeant talia ex reuelatione
dei uel angeli boni uel etiam mali / uel ex a-
liqua uirtute occulta quecumque sit illa. Et de
istis dicitur morte moriantur / quia moriuntur hic
morte culpe / et postea morientur morte
iehenne que apocalypsis xxi dicitur mors secunda.

Non contaminetur sacerdos etc. hic minores
sacerdotes arcentur ab ingressu ad fu-
nera non ualde propinquorum scilicet patris et
matris et filii filie fratris et sororis uirginis / Pon-
tifex autem ab omni funere penitus arcetur
ut habetur infra eodem capitulo. Per hoc autem significatur
quod minores sacerdotes noue legis debent
ab operibus mortuis que sunt peccata magis ceteris
hominibus elongari quanto sunt in statu digni-
ori. De utrisque uero dicitur Non radet caput
nec barbam. Moraliter caput radere est
superiori detrahere. Vel ille radit barbam qui
uigore animi sui ad molliciem reducit muli-
ebrem. Nec in carnibus suis facient incisu-
ras. id est in capitulis uel collegiis suis non
faciant scismata uel discordias. Scortum
et uilem prostibulum non ducet uxorem. per scor-
tum intelligitur carnalis sapientia que uilis est
quia est terrena animalis et dyabolica ut dicitur Iac.
3°. hanc autem sapientiam non debet sibi coniungere
pontifex uel sacerdos noue legis. Sed sapi-
enciam spiritualem que desursum est de qua dicitur
sapientie viii hanc michi quesiui sponsam assu-
mere. Sacerdotis filia. per hanc intelligitur
monialis xpisti summi sacerdotis filia spiritua-
lis si deprehensa fuerit in stupro et uiolauerit
nomen patris sui uotum castitatis frangendo
flammis exuretur. scilicet iehenne nisi purgetur per
opera penitentie. Pontifex id est sacerdos maior
scilicet uerum per ea non egredietur de sanctis id est de sua
diocesi nisi urgente necessitate ut possit patri
suo populo subuenire. Virginem ducet
uxorem id est sapientiam que desursum est que bene
dicitur uirgo quia est incorrupta ut possit dici
illud sapientie viii hanc michi assumi sponsam
assumere. Viduam et repudiatam et sor-
didam atque meretricem non accipiet / per
uiduam intelligitur sapientia legalis quantum ad
cerimonialia que a tempore mortis xpisti est sine
sposo / per repudiatam sapientia terrena que
distrahit animum a diuinis / per sordidam sa-
piencia animalis que bene dicitur sordida quia uer-
satur circa carnis delectabilia / per meretri-
cem intelligitur sapientia dyabolica que in

libri prohibitis continetur. Tales enim sponsas non debet assumere sed a se abicere. Homo de semine aaron. Hic ponuntur repulsi a sacerdocio leuitico per quos spiritualiter intelliguntur repellendi a sacerdocio ewangelico cum dicitur. Si cecus fuerit .i. ignorans que requiruntur ad officium sacerdotale. Si claudus .i. declinans a rectitudine ueritatis agnite. Si grandi uel paruo uel torto naso. per nasum qui discernit odores discrecio significatur. Per defectum autem discrecionis aliquis excedit homo mensuram recte racionis quod significatur per nasum grandem. aliquis uero deficit a mensura recte racionis quod signatur per paruum nasum. Aliquis uero iniqua agit quod signatur per nasum tortum. Si fracto pede .i. inpotens ad procedendum in uia morum. Si manu .i. inpotens ad agendum ea que spectant ad sacerdotale officium. Si gibbus. per tumorem superbie. Si lippus .i. nimis carnalis ad propinquos per hoc enim mens obscuratur. Si albuginem habens in oculo .i. nimis presumens de candore proprie sanctitatis. Si iugem scabiem que significat carnis petulanciam. Si inpetiginem. que sine dolore totum corpus occupat et carnem fedat quod significat auariciam que omnia membra mouet ad male acquirendum. et hominem uilem reddit et odiosum. Vel herniosus .i. ruptus per quem significatur male custodiens secreta qui non est aptus ad sacerdocium propter confessionis secretum.

Locutus quoque est dominus etc. Hic agitur de excludendis a comestione sanctificatorum legis per quos figurantur a percepcione Eucharistie tempore noui testamenti separandi. Cum dicitur. Homo de semine aaron qui fuerit leprosus. per quem significatur homo peccatis assiduus. qui peccat ex corrupcione habitus aut pacientis fluxum seminis. per quem intelliguntur assuetus mendacibus uerbis. Qui tetigerit inmundum. per inmundum ex tactu intelligitur luxuriosus. Nam luxuria est circa delectabilium tactus. Morticinum et captum a bestia non comedent. per inmundum ex esu intelligitur gulosus super cibum et potum inmoderate effusus. Omnis alienigena non comedet de sanctificatis. per quem intelligitur excommunicatus .i. a consorcio fidelium precisus. Inquilinus sacerdotis et mercenarius non vescentur ex eis. per inquilinum qui non habet stabilem mansionem intelligitur inconstans et uagabundus. et per mercenarium cupidus et auarus qui habet oculum nisi ad temporale lucrum. isti non sunt apti ad recipiendum eucharistiam sacram.

Si filia sacerdotis cuilibet ex populo nupta fuerit de hiis que sanctificata sunt et de primiciis non uescetur. per filiam sacerdotis intelligitur christianus mollis et effeminatus qui nescit resistere peccatis. propter quod ad recepcionem eucharistie non est aptus. Homo qui obtulerit uictimam pacificorum. hic excluduntur animalia ad sacrificium inepta. per que figurantur persone inepte ad offerendum deo per religionis ingressum cum dicitur. Si cecum fuerit per quod intelligitur homo stolidus carens industria. Si fractum .i. inpotens ad religionis onera preferenda. Si cicatricem habens .i. notam infamie racione criminis enormis. Si papulas .i. pustulas dolorem et scabiem et fetorem offerentes. per quas intelliguntur murmuratores aut detractores. Aut scabiem uel inpetiginem .i. carnis petulanciam uel auariciam sicut dictum est in capitulo precedenti. Bouem et ouem aure et cauda amputatis ex hiis non potest uotum solui domino. per defectum auris intelligitur rebellio et inobediencia per defectum caude designatur defectus perseuerancie. homines autem istos defectus habentes non sunt recipiendi ad uotum professionis in religione. Omne animal quod uel contritis uel sectis uel ablatis testiculis est non offeretis domino. per quod intelligitur quod inpotentes ad generandum filios in ecclesia dei uerbo et exemplo non sunt in ea promouendi. De manu alienigene non offeretis panes deo uestro. per quod significatur quod in ecclesia non est recipienda excommunicati oblacio.

Locutus est dominus ad moysen etc. Hic agitur de vii solempnibus ueteris testamenti. scilicet sabbati. pasche. et penthecostes. tubarum. expiacionis. tabernaculorum. cetus. Festum sabbati figurauit quietem spiritualem mentis in christo. Festum pasche resurrectionem christi de sepulchro. Festum penthecostes descensum spiritus sancti in signo uisibili super apostolos alios que credentes. Festum tubarum predicacionem apostolorum. Festum expiacionis emundacionem populi christiani a peccatis. Festum uero tabernaculorum figurauit fidelium peregrinacionem in hoc mundo in quo de uirtute in uirtutem proficiendo. Festum cetus figurauit collectionem sanctorum in regno celorum propter quod istud festum sanctissimum uocabatur. xxiii [margin: scilicet cetus]

Precipe filiis israhel ut afferant tibi oleum de oliuis purissimum ad concinnandas lucernas. Moraliter lucerne iste prelati sunt et doctores ecclesie de quibus dicitur matthei v. uos estis lux mundi. Iste lucerne concinnande sunt oleo in corde et corpore purissimo .i. segregato ab intencione laudis humane ac lucri [margin: xxiiii concinnandas] per sanctam edificacionem matthei v. Sic luceat lux uestra coram hominibus ut uideant opera

vera et glorificet patrem vestrum qui in celis est. In ta
bernaculo federis etc. in ecclesia ubi conveniunt fideles
in fide catholica a vespere usque mane i. toto tempore
vite presentis quod est vespertinum usque ad tempus vite
future quod est matutinum per apparenciam vere
lucis. Super candelabro mundissimo i. Christo per
quem sustentat bonos ecclesie prelatos et doc
tores sicut ipse dicit Jo. xv. sine me nichil
potestis facere. Accipies quoque simula que est
farina tritici purgatissima et significat doc
trina ewangelica que est sanctissima et co
trina ewangelica quibus signantur xii
gues ex ea xii panes quibus signantur xii
apostoli ewangelica doctrina per Christum informati
et igne spiritus sancti decocti. Et pones super
eos thus devote orationis. Per singula sabba
mutabuntur. per sabbatum quod quies interpreta
tur celestis requies significatur. terminatis enim laboribus
apostolorum translati fuerunt ad requiem celorum et
successerunt eis sancti episcopi imitantes predecessores
illorum qui similiter translati sunt et sic erit de imi
tatoribus apostolorum usque ad finem mundi et hec est
imitacio dextre excelsi. Ecce autem egressus
hic agitur de quodam blasphemi pena
per quam significatur punicio heretici qui blas
phemat ecclesiam dei cum dicit. Educ blasphe
mum extra castra; nam hereticus excomunicandus
est et separandus ab ecclesia et si perman
serit obstinatus iusticie seculari debet tradi
morte puniendus. Ideo subditur. Et lapidi
bus eum populus obruet. Qui percusserit et oc
ciderit hominem morte moriatur. Ille mo
raliter occidit hominem qui pertrahit ipsum ad
mortale peccatum et sic incurrit mortis
eterne penam. Qui percusserit animal reddat
vicarium etc. inferens enim dampnum tenetur
ad restitucionem et si non habet debet agere penitenciam
secundum culpe quantitatem
Locutus est dominus etc. hic agitur de septimo
anno in quo quies erat terre cum
dicitur septimo anno sabbatum erit terre. per
annum vero septimum potest intelligi septenarius
virtutum quibus quiescit terra i. homo de
terra formatus ut habetur Gen. i. quia per
quatuor cardinales habet homo quietem in
se ipso. nam per temperanciam et fortitudinem
quiescunt vires concupiscibiles et irascibiles
et passionibus inordinatis. per prudenciam
autem et iusticiam quiescunt intellectus et vo
luntas a motibus indebitis. per tres vir
tutes theologicas scilicet spem fidem et cari
tatem quiescit homo in deo quiete que
datur per graciam in vita presenti. Numera
bis tibi quoque vii. ebdomedas annorum
hic agitur de quinquagesimo anno qui erat
annus requiecionis generalis. per quam figu
rata fuit requies patrie celestis propter
quod annus ille dicebatur Jubileus. ad
significandum continuam celestium iubilacionem ps.
83o. Beati qui habitant in domo tua domine
in secula seculorum laudabunt te. Item in
anno iubileo singuli redibant ad pos
sessiones suas in signum quod in patria
celesti singuli electi accedunt ad man
siones sibi debitas secundum quod dominus varios
meritorum propter quod dicit salvator Jo. 14o. In
domo patris mei mansiones multe sunt
si quominus dixissem vobis vado parare
vobis locum. Si attenuatus frater tuus
vendiderit possessiunculam suam. per fratrem
attenuatum significatur christianus et virtute
destitutus qui vendidit possessiunculam suam
i. animam dyabolo per mortale culpam
propinquus eius potest redimere. per propinquum
istum intelligitur predicator vel homo
quicumque bonus per bona exhortacione sua
vel consilium reducit eum ad gracie statum
Non facietis vobis ydolum etc. Illa que
ponuntur in huius capituli principio su
perius sunt posita usque i. Si in preceptis
meis ambulaveritis etc. ubi observantibus
dei mandata promittuntur bona temporalia sub
quibus intelliguntur bona spiritualia princi
paliter esse promissa. cuius racio est quia dei
premium principaliter intentum non est
minus bonum. sed maius quam opus meritori
um. nam finis melior est hiis que sunt ad finem.
bonum autem temporale minus bonum est quam opus
meritorium. propter quod sub bonis temporalibus hic
promissis intelliguntur bona spiritualia
principaliter promissa cum dicitur. Dabo vobis
pluvias scilicet doctrinas salutiferas
Deut. 32o. Concrescat ut pluvia doctrina
mea fluat ut ros eloquium meum temporibus
suis quia tempus est loquendi et tempus tacendi
eccl. 3o. Et terra gignet germen suum
per terram intelligitur corpus humanum quod
fuit de terra formatum ut dicitur Gen.
1o. Legitur terra gignit germen suum quando cor
pus humanum exercitatur per opus meritorium.
Et pomis arbores replebuntur i. vires
autem interiores bonis actibus meritoriis
applicabuntur. Comedetis panem vestrum
in saturitate hic est panis eucharistie qui dat
hic plenitudinem gracie et postea dabit
saturitatem glorie. Et absque pavore habi
tabitis in terra vestra. nam in primitiva
ecclesia fideles saltem quantum ad multos
persecutoribus non terrebantur. sed magis con
solabantur Act. V. Ibant apostoli gaudentes
a conspectu concilii quoniam digni habiti sunt
pro nomine ihesu contumeliam pati. Dabo pacem
in finibus vestris scilicet cordis de qua dicitur
luc. 2o. gloria in altissimis deo et in terra
pax hominibus bone voluntatis. Auferam
malas bestias et demonum furias quia
per Christum restricta est potestas. Et gladius
non transibit terminos vestros i. demonum

xpo

virtutes

Videt

uictus non preualebit super vos. Vel aliter exponi litera potest ab illo loco. absque pauore habitabitis in terra. de terra viuencium vbi non est pauor hostium et ibi est pax que exsuperat omnem sensum. Infernales et bestie non habent ibi accessum nec pergens ibi timetur gladius eorum. persequemini inimicos vestros. id est demones coram vobis fugientes. Jac. 4o resistite dyabolo et fugiet a vobis. potest et hoc exponi de apostolis et aliis uiris sanctis qui fugabant demones de corporibus obsessis. Respiciam vos oculo clemencie et crescere faciam quod patet impletum in multiplicacione etc. Comedetis vetustissima veterum. id est accipietis vobis illa que promissa fuerunt patribus antiquis. vnde dicit xpistus apostolis luc. x. Multi reges et prophete voluerunt videre et non viderunt. Et nouis supervenientibus vetera proicietis. per vetera significantur terrena bona que promittebantur in veteri testamento. ysa. 1o. Si audieritis me bona terre comedetis. Per noua vero intelliguntur bona spiritualia et celestia que promittuntur in nouo. Mt. v. Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. tempore vero noui testamenti multi a se abiciunt bona terrena et temporalia ut consequantur spiritualia et eterna ut manifeste patet in pauperibus religiosis. Ponam tabernaculum meum in medio vestri. id est ecclesiam meam de qua dicitur apoc. xxi. Ecce tabernaculum dei cum hominibus et habitabit cum eis. Et non abiciet vos vltra anima mea. societatem vestram fugiendo. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummacionem seculi. Quod si non audieritis me etc. hic comminatur transgressoribus mandatorum suorum deus comminatur mala temporalia sub quibus intelliguntur mala spiritualia cum dicitur visitabo vos velociter in egestate subtrahendo a vobis bona gracie et glorie et ardore. permittendo accendi in vobis ignem concupiscencie et postea ignem gehenne. Frustra seretis sementem. id est frustra facietis opus bonum de genere quod ab hostibus vestris rapietur. id est a demonibus propter sine intencionis recte presumpcionem. quia bonum illud non facietis propter deum sed propter finem malum. Et corruetis coram inimicis vestris. id est coram demonibus qui facient vos ruere de peccato in peccatum et finaliter in infernum. fugietis quod nemine persequente. id est peccabitis ex sola malicia absque temptacione alia. Daboque celum vobis desuper sicut ferrum. i. sub traham a vobis mee teneri tudi ne. et terram eneam. nam ad subtrac cionem diuine gracie sequitur mentis

obstinacio que per terram eneam designatur. Consumetur in cassum labor vester quia sine gracia non valet exercicium corporis vel mentis in operibus bonis propter quod sequitur non proferet terra que de facili potest applicari ad propositum. id est dimitto ad prolixitatem vitandam.

Hec sunt precepta etc. hic agitur de voto et eius redempcione. duplex autem votum hic tangitur. vnum de personis. aliud de rebus possessis. et inter istas res computantur serui et ancille quia sunt quedam res domini sui licet sint racionales creature. Quantum ad primum votum fit distinccio personarum secundum sexum et secundum etatem et secundum precium quo vendi possent. et sic maior est redempcio viri per votum deo obligati quam mulieris. Et similiter maior est redempcio viri in etate forciori scilicet a xx. anno usque ad lx. quam ante xx. annum vel post lx. Igitur per etates sexus et fortitudines mistice significantur diuersi status in quibus homines ad plura vel pauciora deo sunt obligati. Nam layci obligantur ad obseruanciam preceptorum. clerici vero in sacris ordinibus constituti cum hoc obligantur ad obseruanciam castitatis. professi vero religiosi cum hoc obligati sunt ad viuendum in obediencia et sine proprio. et religiosorum aliqui plus aliis secundum arciorem regulam et statuta sunt obligati. prelati vero ad ponendum animam pro subditis suis quod est maximum obligantur. Redimi igitur quod in diuersis statibus persone deo maioribus sunt obligate. secundum hoc per votum suum dat deo maius precium si bene obseruat suum statum ceteris tamen paribus scilicet quod equali caritate operetur et huiusmodi. et hoc proporcionabiliter intelligendo. et secundum hoc spectat maius premium de deo. Res autem que deo obligantur per votum sunt serui ancille domus et agri ut patet in textu. et quanto sunt maioris valoris tanto maior est voti redempcio in illis dumtaxat que poterant redimi. nam animalia immolaticia deo redimi non poterant sed oportebat ea immolari. per redempciones igitur istas mistice significatur quod illi qui de rebus possessis plus expendunt in obsequiis diuinis maius premium expectant a deo ceteris cum paribus scilicet facultate caritate et huiusmodi quantum ad meritum operantur. Nam paupercula vidua que duo minuta misit in gazophilacium plus obtulit deo quam principes qui magna munera secundum testimonium saluatoris Mt. xii et luc. xxi.

~~Incipit liber numerorum~~

Locutus est dominus etc. In hoc capitulo

describitur populi numeratio per moysen et aaron et xii principes populi. Mistice autem per moysen ducem et aaron pontificem intelligitur christus qui simul dux est populi christiani et sacerdos summus. Per xii principes intelliguntur apostoli et eorum successores. Per populum numeratum populus credentium ad predicationem apostolorum christo tamquam principale operante, propter quod ipse dicit Jo. xv. Sine me nichil potestis facere. Numerantur autem hic potentes ad bella procedere per quos signantur fideles qui dum sunt de corpore militantis ecclesie. Sunt autem sexcenta tria milia quingenti quinquaginta. Per sexcenta tria milia qui est maior numerus intelligitur multitudo credentium obligatorum ad precepta decalogi adimplenda in fide trinitatis, eo quod isti numeri resultant ex multiplicatione et replicatione denarii ex trinario. Per quingentos vero quinquaginta qui est minor numerus intelliguntur illi qui non solum tenentur ad decalogi precepta sed cum hoc ad consilia, eo quod l numerus est spiritus [illegible] spiritus sanctus datus fuit apostolis in signo visibili l° die a festo paschali. Perfectis autem in religione qui se obligant ad observationem consiliorum saltem aliquorum tanta datur gratia quanta datur in baptismo ut refert Jo. in vitis patrum. Quingenti vero resultant ex replicatione quinquaginta ut de se patet. Levite autem in tribubus familiarum suarum non sunt numerati. Per quod signantur clerici generaliter sumpti qui sunt ad ministerium ecclesie deputati sicut levite ad ministerium tabernaculi ut plenius dicetur in sequentibus. Propter hoc etiam per tonsuram et ordines ab aliis fidelibus sunt distincti.

Locutus est dominus ad moysen etc. In hoc ca. agitur primo de levitarum officiis in generali sed infra 3 ca. de ipsis agitur magis in speciali, propter quod sensus eorum misticus ibidem magis proprie locum habet. 2° describitur situs castrorum per xii tribus cum dicitur singuli per turmas signa atque vexilla et domos cognationum suarum castra metabuntur filiorum israel per gyrum tabernaculi federis. Moraliter autem tabernaculum domini est anima iusti secundum illud eccl. xxiiii. Qui creavit me requievit in tabernaculo meo. Habet autem istud tabernaculum aspectum ad orientem, per quem intelligitur expiatio sordium in ortu lucis gratie. Ad meridiem per quem intelligitur inflammatio cordis quia inde provenit virtus caloris. Ad occidentem per quem intelligitur meditatio mortis in quo occidit lux vite presentis. Ad aquilonem per quem intelligitur colluctatio contra demonis insultum secundum quod dicitur Jer. primo: Ab aquilone pandetur omne malum. Igitur ad orientem sunt ysachar iudas et zabulon. Per Judam qui interpretatur confitens intelligitur confessionis veritas, per ysachar qui interpretatur memorans dominum orationis assiduitas, per zabulon qui interpretatur pulchritudinis habitaculum conversationis puritas. Per hec enim tria sordes cordium expiantur. Ad meridiem sunt ruben simeon et gad. Per ruben vero qui interpretatur visionis filius intelligitur splendor veritatis intellectum perficiens, per simeonem qui interpretatur audiens amor caritatis bonis consentiens, per Gad qui interpretatur felicitas dulcor suavitatis reficiens intelligitur. Hec enim tria inflammationem cordis comitantur. Ad occidentem vero sunt effraym et manasses et beniamin. Per effraim qui interpretatur crescens intelligitur profectus spiritualium ad quem monet vite brevitas. Per manassen qui interpretatur oblivio contemptus temporalium ad quem monet corporis defectibilitas, per beniamin qui interpretatur filius dextre appetitus celestium quem monet eorum eternitas. Hec enim tria meditationi mortis associantur. Ad aquilonem vero sunt dan neptalim et aser. Per dan qui interpretatur iudicium intelligitur timor iudicii. Per neptalim qui interpretatur implicatio pudor opprobrii si quis implicetur vilitati peccati. Per aser qui interpretatur beatitudo amor premii. Et hec tria faciunt contra insultum demonis fortiter colluctari, de qua colluctatione dicit apostolus ad eph. vi. Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates, adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequicie. De quibus concedat nos triumphare leo de tribu iuda qui est victor et benedictus deus.

Hec sunt generationes aaron etc. In hoc ca. agitur de officio sacerdotum et levitarum cum dicitur: Applica tribum levi etc. Officium vero sacerdotum veteris legis erat offerre sacrificia et officium levitarum ministrare sacerdotibus in sacrificiis offerendis, per quod significabatur quod officium sacerdotum nove legis est offerre eucharistiam in missarum celebratione. Tamen eucharistia est sacrificium nove legis figuratum per plura veteris legis sacrificia sicut unum perfectum per plura imperfecta. Externeus qui accesserit morte morietur. Per hoc significatur quod offerens eucharistiam non ordinatus in sacerdotem moritur morte culpe et meretur [illegible] penam mortis gehenne. Numera filios levi. Hic agitur de officiis levitarum et eorum situatione circa tabernaculum per quatuor partes orbis. Gersonite vero situati erant ad occidentalem partem et eorum officium fuit custodire et portare mollia, scilicet cortinas tabernaculi et atrii et funes et operimenta pellium. Caathite vero ad partem meridionalem et eorum officium fuit portare vasa sancta, scilicet archam testamenti propitiatorium

mensam candelabrum et altare incensi. Me-
rarite ad aquilonem et eorum officium fuit
portare dura s. tabulas tabernaculi, co-
lumpnas eius et atrium et bases et huiusmodi.
Moyses autem et aaron cum filiis suis ad
orientalem partem tabernaculi habentes cu-
ram tocius populi. Secundum sensum allegoricum
tribus levi significat ministros ecclesie qui divi-
duntur in quatuor partes s. prelatos, sa-
cerdotes, religiosos et clericos simplices.
Igitur moyses et aaron qui fuerunt duces
populi ps. lxxvij. deduxisti sicut oves po-
pulum in manu moysi et aaron. Ideo sig-
nificant prelatos ecclesie qui sunt duces populi
christiani. Per hoc autem quod moyses et aaro
fuerunt ad oriente ubi erat ingressus
tabernaculi significatur quod per ordinacionem
prelatorum ad ecclesiastica officia ceteri
debent ingredi. Merarite vero qui interpre-
tantur amari significant religiosos habi-
tantes in amaritudine penitencie et luctu pro
peccatis propriis et alienis. Iero. ad ripinum mo-
nachus plangentis habet officium. Per hoc
autem quod merarite portabant dura signi-
ficatur quod religiosi debent vivere in austeri-
tate penitencie et non in mollicie deliciarum. Per
hoc autem quod erant ad partem aquilonarem
unde venit frigus significatur quod religiosi
debent uti cibis frigidis et vestibus.
Gersonite vero qui portabant mollia sig-
nificant clericos qui minus pondus habent ceteris
in ecclesia. Et quod multi eorum vivunt in mol-
licie deliciarum per quas frequenter in alia
vicia cadunt significatur per hoc quod gersonite
erant ad occidentem. Caatite vero qui por-
tabant sacra vasa significant sacerdotes qui sancti-
ficant et elevant in altari. Per hoc autem quod ca-
atite erant ad meridiem unde venit fervor
caloris significatur quod sacerdotes fervere debent
ardore caritatis. Secundum moralem sensum
tabernaculum domini est anima fidelis ut dictum
est capitulo precedenti. Ad eius quatuor latera
debent esse actus quatuor virtutum cardi-
nalium s. prudencie que est auriga virtutum
propter quod significatur per moysen et aaron du-
ces populi qui erant in parte orientali
et sic est actus prudencie qui precedit omnes
actus aliarum virtutum. Actus vero fortitudinis
que habet sustinere dura significatur per merraritas
qui dura portabant et dicuntur esse ad occidentem
nam difficile est sustinere dura sine casu.
Actus vero iusticie est ad meridiem. Unde
bernhardus maius lumen et de iusticia dicitur
li. v. ethicorum quod videtur preclarissima virtutum
et neque hesperus neque lucifer est ita ad-
mirabilis. Actus vero temperancie qui reprimit
ardorem carnalis concupiscencie ad aquilo-
nem est unde provenit frigus caloris repressivum.

vus et significatur per gersonitas qui adve-
ne interpretantur, nam temporalia qui pauci sunt
respectu aliorum qui advene ab eis reputantur.
Levitus est dominus etc. In hoc capitulo describuntur
officia levitarum in motu castrorum et primo
Caatitarum et dicitur hic est cultus filiorum caat
per quos significantur sacerdotes noue legis
ut predictum est. Ipsi vero portabant archa
testamenti mensam candelabrum altare incensi
et altare holocausti per que quatuor significatur
que debent esse in sacerdotibus noue legis. Primum
est sacre legis noticia per archa testamenti
significata malach. 2o labia sacerdotis custo-
diunt scienciam et legem ex ore eius requirent
quia angelus domini exercituum est. 2m est ver-
bum doctrine quod per mensam significatur, nam in
hac mensa panis spiritualis proponitur deutro.
viij non in solo pane vivit homo sed in omni
verbo quod procedit ab ore dei. 3m est lumen
exemplaris vite quod significatur per candelabrum
mathei v. nemo accendit lucernam et ponit sub
modio sed super candelabrum ut luceat omnibus
qui in domo sunt. 4m est odor orationis de-
vote et significatur per altare incensi ps. c xl
dirigatur oratio mea sicut incensum in conspectu
tuo. 4m est rigor disciplinae et significatur
per altare holocausti ro. xij. obsecro vos
per misericordiam dei ut exhibeatis corpora vestra
hostiam viventem sanctam deo placentem. Hoc est
officium familie gersonitarum per quos clerici
significantur ut supra dictum est. Ipsi portabant
cortinas et vela tabernaculi operimenta
et funes per que tria significatur que debent
clericis inesse. Primum est ornamentum spirituale
quatuor virtutum cardinalium quod significatur per
cortinas et vela que texebantur ex quatuor colo-
ribus. 2m est caritatis connexio que significa-
batur per funes. 3m est exterior honestatis
conversacio que per operimenta tabernaculi sig-
nificabatur. Hoc est officium familie merraritarum
per quos significantur religiosi. Ipsi vero
portabant dura s. tabulas vectes et bases
et columpnas. Tabule vero simul iuncte per
vectes et bases faciebant parietes taberna-
culi sicut habetur exo. xxvj. Per quod datur intelli-
gi quod religiosi docendo populum verbo et exemplo
et pro bono statu populi deprecando dati sunt
a deo quasi murus defensionis post prelatos
ecclesie populo christiano. Propter quod de malis religiosis
dicitur ezech. xiij. non ascendistis ex adverso neque
opposuistis vos murum pro domo israel. Per co-
lumpnas vero significatur quod ipsi sunt notati in
parte sollicitudinis ad supportandum omnes
ecclesie et hoc ex fraterna caritate. Prelatis
autem hoc convenit ex officii auctoritate. Per hoc autem
quod onera levitarum disponebantur per filios
aaron minores ut habetur exo. xxxviij sub
precepto suo datur intelligi quod omnia ecclesie

iiij

No quatuor debent esse in sacerdotibus noue legis

officia p summu pontifice z prelatos eccl'e sunt
disponenda. Ite per hoc q oia predca por-
tabiliter uelata signatur q opa bona sa-
cerdotu clicorum z religiosorum agenda st
no ad ostentacoem sua sz ad dei laude z
pximi edificacoem ita q opa sint i aperto
sz intencio maneat in cordib secreto Greg
om. 36. Sic aut sit opus in publico
qtus intencio maneat in occulto ut de bo-
no ope pximis prebeamus exemplu z tn
in intencone qua soli deo placere querimus
semp optemus secretu

Precepitq dns ad moysen d. Precipe
filiis ysrl ut eiciant de castris zc
per leprosum intelligit hereticus. p hoem
qui semine fluit doctor uerbosus qui ad
sui iactancia dicere studet erronea z p ho
diffluit ad falsa z periculosa z p pollutu
sup mortuo significat discipulus doc-
trina doctorum sequens z approbans z isti ei-
ciendi st de castris .i. de fidelium collegiis
ne sua puersa doctrina alios inficiat z cor-
rumpant Vir siue mulier cu fecit ex oib;
peccatis zc in quibus dampnificat pximus
furtiua fraude ul dolo confitebuntur pec-
catu suu satisfaciendo deo p pniam et
pximo predco subdit et reddent ipm caput
.i. illud q e ablatu quintamq parte desup .i.
dampnu qd sustinuit de absencia rei sue
Si aut no fuit qui recipiat tunc est uaga
restitucio z debet reddi dno .i. i piis opi-
bus expectando scdm disposicoem prelati ul co-
fessoris discreti ul scdm aliquos q tenet
in hoc locu dei Vir cuius uxor errauit
per uiru doctor intelligens significatiue
p uxore eius sapia de qua dicit sapie
viii hanc amaui a iuuentute mea z qsiui
ni in sponsam assumere de qua dz esse — i. suspicione ha/bens
zelotipus z maxime cu tradit ea in
sceptis timendo ne sit ibi fornicacio p
corrupcione aliqua falsorum cu ueris io
subdit Adducet ea ad sacerdote .i. ad
magis peritu z probatu doctore ut exa-
minet ea. Per ho aut q subdit q mu-
lier polluta putrescebat z moriebatur
innocens aut no ledebatur sz faciebat libe-
ros. significat q doctrina hns corrupcione
falsorum cu ueris e occasio meroris et
mortis. Illa uo que pura e z sana gau-
dii z fructificacois

In ho ca agit de nazarei obseruacia
et eius oblacone zc q notandu q nazarei
fuerunt in duplici gradu na aliqui fuert naza-
rei ad totu tps uite sue sicut legit de samu-
ele .i. Re. i. Et de sampsone Jud. xiii Et i.
fuerunt figura religiosorum in noua lege quorum
votu per tota obligat uita. Alii uero fue-
runt nazarei ad tps determinatu z isti voto p-
acto redibant ad uita coem aliorum ppterea
q no fuerunt figura religiosorum de quibus d

luc. ix. Nemo mittens manu ad aratrum et
respiciens retro aptus e regno dei. Sz
illorum fuerunt figura qui faciunt votu
de aliquo ope superogacois ad tpus
exercendo ut de peregrinacoe ul alio pio
ope Et quid illo tpe debet religiosius
uiuere id subdit Avino z oi q inebri-
are pt abstinebunt. per q significatur
q illo tpe debent in potu ee magis
sobrii Vuas recentes siccasq no co-
medent .i. tunc debent ee in cibo magis
parci Nouacula no transibit sup caput
eius .i. no resecabit aliquid de illis que
cadunt sub obligacoe voti sui Super
mortuu no ingredietur .i. no consentiet
alicui in ope mortalis pcti Si aut
mortuus fuerit quispia cora eo pol-
luetur. per q designat q opus boni
in caritate factu si superueniat mortale
pctm mortificat Cu dies quos ex
voto decreuerat complebuntur zc hic agit
de oblacione nazarei i complecoe voti sui
et ponitur hic triplex eius sacrificiu. Vnu
e holocaustu qd totu incendebatur ad
honore diuinu. p q significat q ho tpe
voti adimplendi dz ad amore diuinu plus
alias inflammari Aliud aut sacrificiu
erat p pcto p q signatur q licet ho
votu suu impleuit tn timere dz ne mi-
nus debite fecit Tercium erat hostia paci-
fica p graciarum actione p q significatur
q homo votu suu adimplens debz deo
regraciari de hoc q dedit sibi gratiam
adimplendi. Addebatur ultra oblacio
panum azimorum p q significatur panis
Eucharistie q votu adimplens debet
huiusmodi sacrificii oblacoi deuote assistere
Tunc radet nazareus zc. qd erat sig-
num voti completi z sic licitu erat na-
zareo redire ad coem modu uiuendi
Et silr in noua lege implens votu
ad illud amplius no tenetur

Factu est aut hic agit de oblacoe
principu in erectione tabna-
culi que fuit duplex. Vna p deportacoe
tabernaculi z utensilium eius Et in
hac oblacoe duo principes simul coni-
nati obtulerunt vnu plaustrum z qlibet
vnu boue p xii principes figurati
fuerunt .xii. apli z eorum successores
qui st epi ut dz dis. xxi. i nouo
testamento. per combinacoem principu geri-
na caritas dei s. z pximi figuratur que
pre ceteris dz in epis vigere ut pa-
re sui grege teneatur uita exponere
Jo x. bonus pastor aiam sua dat
p ouibus suis qd e actus maxime cari-

lo xpi maiore hac dilcoem qz ut dicam sua
ponat quis p omnibus suis Et p hanc
dilcoem offerunt plaustra .i. suppor coz
subditoz quoz st currus z aurige
sicut d' e iiii Reg. ii de helya pr mi curus
ysrl z auriga eius p boue qm e aīl
aptū agriculture sicut d' pu. xiiii
ubi nō plime st segetes ibi manifesta
e fortitudo bouis sigt q plati tene
in agro dnico exceri. s. extirpando
vicia et nutriendo uirtutes Alia fuit
oblacio pncipū p vasis z hostiis i ob
sequio tabernaculi licet aut singuli
principes singulis diebus obtulerunt
p ordinē ~~per ordine~~ ut habet i tex
tu tn uniformis erat oblacio Quantum aut
ad vasa quilibet optulit acceptabulū vnū
q est instrumentū ad pbandū arida si eent
p oblacoibus apta s. simula thus zc Et
phialam vnā s. ad pbandū liquida s.
vinū z oleū Per hoc aut significat q p
lati debet opa sua vite active q signi
ficatur p arida z vite conteplatiue que
significatur per liquida diligēter examia
re ne sit ibi gmixtio appetitus laudis
humane uel aliquid aliud p qd inepta
reddantur in cospectu dei z mortario
lum ad terendū species ex quibus fie
bant thimiamata Per q significatur
q in prelatis eccl'e debet motus car
nales conteri exemplo apli dicētis i co
9° Castigo corpus meū z i suitute
redigo ne forte cū aliis pdicauerim
ipē reprobus efficiar Quantum aut ad
sacrificia quilibz pnceps obtulit hos
tiā p pecco z hostiā pacificā p gratiaz
actione z holocaustū incensum super
altare p que significat q plati gtinu
e q sā debet se peccores reputare
et p bn̄ficiis sibi a deo collatis gras
agere z zelo fidei p ceteris feruere
Locutus qz est dns ad moysen zc
hic agit de mensa ppōnis z can
delabri situacōe Heb. xxv. dcm
fuit q per mensa significat ecclia
p candelabrū uō xpus eccliaz illumināt
Ipē q d' h' q candelabrū siciai debz
contra mensam s. ad illuminandū eam
Certū uō q dne hic de candelabro z
mensa fuerunt ibi mistice exposita
Tolle leuitas h' agit de purifica
cione leuitaz sacerdotibz ueteris
legis ministrancium p quos significatur
clerici ministrantes sacerdotibz noui
testā. Ipē qd' dz purificacōe et for

purificacōis sibi Aspergat aq lustracōis
Ipē q intelligit actus gfessionis pure
et recepte Et radat omīs pilos carnis
sue propter q intelligit dispositio sup
fluitatis bonoz temporaliū ultra ncitate
status et persone que debet i opibz
pietatis Cumq lauit uestimenta sua
per lauacione uestis intelligit honestas
exterioris conuersacionis Tollet boue de
armentis zc per boue oblatū p pecco
intelligitur q debet ee fortes ad mo
dū bouis pccoz temptacōibz resistendo
z Bouē aut alterū zc qm offerebat
in holocaustū p quē significatur q clica ca
ritate feruē debent ad pficiendū
Cumq qnquagesimū annū etatis impleuerit seruire
cessabunt zc p q significatur q illi qui
diu z bn̄ seruierunt in eccā a laboribz
i feriorib' imunes sunt dimittendi z
ad maiora pmouendi in quibz labor
nō requiritur corporalis
Faciant filii ysrl phase i tpe suo zc
per hoc q filiis ysrl precipitur
celebracō phase tpe determīato sub pena
mortis significat q omīs catholici tenent
celebrare pascha determīato tpe ab eccā et
tunc recipe debet eucharistie sacramentū aliter
incurrunt mortale pccm̄ nisi legitimū ha
beat ipedimentū quo cessante debet de
uote coicare sicut filii ysrl ipediti se
cunde mense primo faciebat phase mē
se 2° Modus aut celebrandi phase z
sensus eius misticus positi st H. ex. xii z xiii Igit die qua erectū e taber
naculū operuit illud nubes zc Per nube
ista significatus fuit xps qui stat sup
eccliam qsi columpna ignis repellens te
nebras noctis ignorancie z qsi columpna
nubis de die refrigerans estū tri
bulacionis mundane Cunctis diebus
quibus stat nubes sup tabnaculū
manebat in eode loco Per hoc aut
q filii ysrl pficiscebat ad motū nu
bis z nō aliter significat q hoies mo
ueri nō debent ad motū passionis
s ad instinctū racōis que e quedā pti
cipacō diui luis in nobis s'm q d' ps
Signatū est sup nos lumen vultus
tui domine
Fac t duas tubas per quas pdica
tores mistice designat ysa xlviii
Quasi tuba exalta uocem tuam et
anuncia pplo meo scelera eoz Dne
aut due ppē gemina caritate que
debet in predicacoibz ee z ad hoc
significandum luc x° d' bini missi

Marginal notes (right margin): Nō dnt sz tenet recipe pascali tpe sacrm eucharistie nisi sint ipediti ut filii ysrl fuert ipediti mense primo (z tc fecert mense 2° h' zc) z hoc sub obligacōe pene mortis pcti

Other marginal notes: expendi; no; d; f

sunt ad predicandum. Secundum quod dicit Gregorius omnium
prophetarum argenteas ductiles ... fiant ad
martello. Per argentum significatur puritas
vite. per ductilitate vero virtus pacie
que debent in predicatoribus esse. Quibus
conuocare possis multitudinem. usus enim istarum
tubarum erat ad quatuor scilicet ad populi congregationem
ad castrorum motionem. ad belli congressionem
et ad festi celebrationem. per quem desig-
natur et ad festi predicatores populum catholicum
significatur quod predicatores debent ad unitatem fidei et ad
conuocare debent ad vnitatem fidei et ad
persistendum per viam vite et ad bel-
landum contra insultus dyaboli et ad fes-
tum celestis gaudij. Eleuata est nubes de
tabernaculo federis etc. hic agitur de profectione
filiorum Israel. et primo profecti sunt qui erant in
parte orientali. 2º qui erant in parte
meridionali. 3º qui in occidentali. 4º qui in
aquilonari. ex quo patet quod proficiscebantur
secundum ortum solis qui incipit ab oriente et per
meridiem transit in occidentem. et flectitur ad a-
quilonem etc. id est. Oritur sol et occidit et ad lo-
cum suum reuertitur gyrat per meridiem et
flectitur ad aquilonem. per hoc 1º significatur
quod proficiscentes ad terram viuentium que est
terra fidelibus promissa secundum debent in-
stitutum solis iustitie scilicet domini nostri Ihesu Christi
cuius vita in terra morum disciplina fuit. quod
dicit Io. xij. Si quis mihi ministrat me
sequatur et ubi ego sum illic et minister
meus erit. Et bene dicit ubi ego sum quia ex
tunc erat in perfecta beatitudine. Secundum ad ani-
mam. Dixit moyses adobab filio raguel
etc. sequitur noli nos relinquere tu enim nosti
in quibus locis per desertum castra ponere
debeamus et eris ductor meus. Quamuis enim
deus esset ductor illius populi. tamen ad hoc
moyses volebat habere ductorem hominem predictum.
Ex quo docemur quod licet deus nos dirigat
in via morum tamen non debemus negligere
adiutorium humanum. nam in hoc homines sunt
Dei adiutores ut habetur i. Cor. iij.

xi Interea ortum est murmur populi
quasi dolentium pro dolore contra dominum. per
hoc autem quod ignis accensus a domino combussit
murmuratores contra eum significatum fuit quod
ignis iehenne comburet murmuratores
contra potentiam vel equitatem iustitie diuine
Uulgus quoque promiscuum quod ascenderat
cum eis etc. Per istos qui flagrauerunt
desiderio carnium significantur religiosi qui
volunt nimis laute viuere et acriter mur-
murant contra illos qui pro victu illorum pro-
curando fideliter laborant sicut populus
iste contra moysen nequiter murmurabat ut
ex dictis est expositum. xi. Per hoc autem quod dicitur
in fine capituli et ecce furor domini concitatus
in populum percussit eum plaga magna
nimis. significatur quod tales murmuratores
querulosi punientur igne iehemali. Per
hoc autem quod eum percussione ista dominus de-
dit eis coturnices in habundancia magna
que sunt aues delicate quasi satisfaciens
eorum irrationabili desiderio. significatur quod
dominus aliquando condescendit peticionibus
malorum ad eorum interitum eo quod sit oratio
eorum in peccatum. Cur imposuisti pondus
vniuersi populi super me. Per hoc autem
quod moyses plenus scientia tam acquisita
quam infusa et cum hoc tantam gratiam habebat
erga dominum quod loquebatur cum eo sicut homo
solet loqui cum amico suo et tamen petiuit
adiutores ad regimen populi. datur exemplum
curatis quod non abhorreant habere bone vite
et sufficientis literature sibi datos a deo
in adiutorium oneris sui supportandi pre-
dicando et confessiones audiendo. sed
magis eos diligant et foueant et multi-
plicationem eorum desiderent repellentes
contrarium consulentes. dicentes cum moyse
Quid emularis pro me quis mihi tribuat
ut omnis populus prophetet et det deus
eis spiritum suum

Locuta que est maria et Aaron contra moysen
propter vxorem eius ethiopissam? etc. Per hoc autem quod et Aaron et maria
Ipsi namque eleuati per donum prophetie inue-
nerunt et false locuti sunt contra moysen mi-
tissimum ut dicitur in litera. Per istos allegorice
significantur heretici in utroque sexu qui propter
aliqua noticia sibi data superbientes locuti
sunt contra Christum mitissimum. Cum Christus dixit
Discite a
me quia mitis sum et humilis corde. Contra
Christum enim locutus est arrius et eius sequaces
Christi diuinitatem negantes et manichei
negans humanitatem eius et sic de aliis. ex
quo vicium heresis per lepram significatur
ut dicitur Leuit. xiij. Maria quia presumptuose
se contra moysen cepit loqui percussa fuit
lepra. non autem Aaron quia sacerdos erat et
quia statim penituit et culpam humiliter recog-
nouit. Per hoc autem quod ad preces moysi
maria fuit sanata. figuratum fuit quod sy-
nagoga reuertentes ad ecclesiam sunt recipi-
endi. Moraliter autem per maria et aaron irreue-
renter loquentes contra moysen qui tamen erat
mitissimus significatur discipuli sub benigno
magistro superbientes et contra personam eius
vel doctrinam irreuerenter loquentes et tales
sunt grauiter obiurgandi. sicut aaron et maria
et usque ad satisfactionem condignam a
societate aliorum discipulorum eiciendi. Unde
refert commentator super boecium de conso-
latione quod in ciuitate Athenensi ubi an-
tiquitus vigebat studium philosophie quidam
discipulus propter quoddam verbum irreuerenter
contra magistrum suum de loco studij fuit eiec-
tus per quinquennium.

Et profectus est populus sequentes mitte viros
qui considerent terram. allegorice.

per exploratores terre promissionis signantur
sacerdotes et scribe veteris legis qui per scrip-
turam explorabant Christi adventum quantum ad
tempus et locum et alias circumstancias unde cum
2o requirente herode ubi christus nasceretur
rinderent in bethleem inde allegantes
ad hoc scripturam que habetur michee v.o in
aliqualiter aliter in verbis Et tu betlehem
terra iuda nequaquam minima es in principi-
bus iuda ex te exiet dux qui regat po-
pulum meum ysrael. unde super illud mathei ii. herodes
est heres dicit glosa ex hoc patet principes iu-
deorum non ex ignorancia sed ex invidia cru-
cifixisse dominum nostrum ihesum christum Et quia pre-
dicabat contra eorum vicia subversa fuit in
eis cognicio quam habebat de ipso (christus
autem convenienter dicitur terra promissionis
eo quod ad terram viventium nos introducit
(et quia corpus eius terrenum est terra nobis
promissa in lege et prophetis (per hoc autem
quod pauci exploratores scilicet caleph et iosue
tantum in veritate steterunt aliis ab ea de-
clinantibus et pervertentibus populum figuratum
fuit quod in adventu christi pauci de doctoribus
starent firmi in veritate scilicet nichodemus et ga-
maliel et nathanael et aliqui alii aliis a
veritate declinantibus et seducentibus populum
et inducentibus eum ad petendum mortem
christi ut habetur mathei xxvii et marci xv. et luce
xxiii. Apostoli vero qui steterunt in verita-
te non fuerunt de doctoribus iudeorum sed
fuerunt homines simplices et sine litteris ut ha-
betur actuum 4o. Moraliter autem per explorato-
res in veritate non stantes et ab ea populum
avertentes significantur prelati et doctores
ecclesie mali qui per noticiam scripturarum
exploratores sunt terre viventium Et per
suam vitam malam ab eius ingressu de-
ficiunt et et alios impediunt mathei xxiii
ve vobis scribe et pharisei ypocrite qui
clauditis regnum celorum ante homines vos enim
non intratis nec introeuntes sinitis intrare
Igitur vociferans omnis turba flevit
nocte illa etc. In hoc capitulo agitur
de murmuracione populi ysrael contra moysen
et aaron et eius rebellione contra deum propter
quod data fuit sententia mortis in deserto super
eos qui exierunt de egipto a xx annis et supra
mis et ultra exceptis iosue et caleph. Per hoc
allegorice fuit figuratum quod pauci de
iudeis comparatione ingressuri erant ad fi-
dem christi in adventu eius qui quidem
ingressus per fidem est introitus terre
viventium in spe Et hoc eciam scribitur
in quodam libro hebrayco qui dicitur cenhedrin
apud hebreos habito quo exposito illud
Ieremie 3o assumam vos unum de civitate
(et duos de cognacione (dicitur glosa ut sicut
est egressus de egipto egressum eorum in
terram promissam (et duo tamen de sexcentis
milibus ingressi sunt (sic erit in diebus
messie quod patet impletum (nam pauci val-
de de iudeis in christum crediderunt respectu
non credencium (Moraliter autem per hoc quod pauci
existencium de egipto intraverunt terram pro-
missionis signatum fuit quod pauci de cre-
dentibus qui exierunt spiritualiter de egip-
to per virtutem baptismi terram viventium
id est celestem patriam sunt intraturi mathei xx.
Multi sunt vocati pauci vero electi et luce xiii.
Contendite intrare per angustam portam
dico vobis quod multi querent intrare et non
poterunt
Locutus est dominus ad moysen etc. In hoc capitulo xv
ponuntur aliqua de modo offerendi sacri-
ficia que sunt mistice superius exposita propter
quod hic pertranseo (Factum est autem cum essent
filii ysrael in solitudine etc. hic agitur
de colligente ligna in sabbato quem dominus
precepit a populo lapidari. per quod ostensum fuit
quod graviter dominus puniret violatores diei
dominice cuius observancia prefigurata fuit
in observacione sabbati in quantum illud preceptum
est ceremoniale. Dixitque dominus ad moysen
etc. hic agitur de habitu iudeorum quibus
precipitur quod faciant sibi fimbrias per angu-
los palliorum et ponant ibi vittas iacinti-
nas. Vitte vero iacintine sunt coloris celestis
Iudei vero figura fuerunt christianorum no-
ve legis dicitur i ad corinthios x. Omnia in figura
contingebant illis per vittas iacintinas
in habitu iudeorum signatum fuit quod christiani
debent esse gustatores celestium philippensium 2o nostra
autem conversatio in celis est (quas cum viderint
recordentur omnium mandatorum domini (Medi-
tacio namque celestium recordari facit divinorum
mandatorum
Ecce autem chore filius ysachar etc. Chore xvi
chore. datan. et abiron qui congregaverunt
sibi multitudinem ad movendam sedicionem
ut per hoc obtinerent sacerdotii digni-
tatem significantur qui inter seculares vel religi-
osos seminant contenciones et discordias
aggregantes sibi caudam magnam ut obtine-
ant multitudine quod consequi non poterant
racione (et hoc in principatibus et regnis quantum ad
statum laycorum In ecclesiis vero quantum ad
statum clericorum (in religionibus quantum ad sta-
tum religiosorum (et sicut chore datan et
abiron descenderunt ad infernum (sic et
isti descendunt cum ipsis (nisi debito modo
penituerint de peccatis. Moraliter autem in
eodem homine discordia et scissura fiunt

motus irascibilis et concupiscibilis cordiali
et habitus ex eis generati. Nam ipsi tra-
hunt et inclinant hominem ad malum, ratio vero
et synderesis trahunt ad oppositum, et sic in eodem
homine fit scissura, propter quod de talibus dicit
philosophus in ethicis: Contendunt ipsorum anima et
hoc quidem trahit huc, hoc autem illuc quasi ad-
modum discrepantia. Et concludit conclusionem
utilem dicens: Igitur si sic miserum est malum esse, fu-
giendum malitiam intendere. Illi vero qui per
negligentiam reprimendi motus inordina-
tos irascibiles et concupiscibiles sunt causa divisionis scis-
mat(is) digni sunt pena jehennali. Sed et
ignis egressus a domino interfecit ducentos
quinquaginta viros qui offerebant incensum.
Per istos usurpantes sibi sacerdotium in-
telliguntur ambiciosi dignitatum et officiorum in
religionibus et ecclesiis, et isti puniri merentur
pena ignis jehennalis. Precipe eleazaro
etc. Per thuribula ambiciosorum predictorum
qui sibi volebant usurpare sacerdotium possunt
intelligi verba falsa, opera ficta et occulta
munera, per que ambiciosi querunt obti-
nere in ecclesia gradum indebitum. Sed
thuribula ducuntur in laminas quando mani-
feste detegitur et debite punitur ambicio-
sorum falsitas, et iste lamine figuntur in al-
tari quando manifestatio et punicio dicte falsitatis
rediguntur in scripturam ita ut sic sint aliis
in signum ne querant indebite honoris
statum. Murmuravit autem omnis multitudo
etc. Hec murmuratio contra moysen et
Aaron fuit valde iniusta, propter quod murmura-
tores puniti fuerunt incendio corporali. Per quod
significatur quod murmurantes iniuste contra bonos
superiores puniuntur nisi peniteant igne
jehennali. Per hoc autem quod aaron de pre-
cepto moysi obtulit thymiama pro illis qui
comburebantur et cessavit incendium signi-
ficatur quod boni superiores subditis suis et
ingratis et indignis exhibere debent caritatis
beneficium, Matthei v°: Benefacite hiis qui oderunt
vos et orate pro persequentibus et calumpnian-
tibus vos.

xvij Et locutus est dominus ad moysen etc. Hic
agitur de certificatione dignitatis sacer-
dotalis per signum virge germinantis. Mo-
raliter per virgam intelligitur doctrina,
propter quod antiquitus philosophi portabant virgam in
signum doctrine. Et ille christus discipulis
ad predicandum missis dixit quod non portarent
nisi virgam tantum. Igitur ille doctor cuius virga ger-
minat, floret et facit fructum promoveri
dignus est ad pontificis statum. Germinat
autem discipulos, floret vero faciendo eos
verbo et exemplo bonos et honestos, sed facit
fructum faciendo eos doctos et ad docendum
aptos. Allegorice vero per virgam aaron que
germinavit sicca figurata fuit virgo ma-
ria de qua scribitur ysaie xj: Egredietur
virga de radice yesse et flos de ra-
dice eius ascendet, per quem florem christus
intelligitur secundum doctores hebraycos et
latinos. Hec autem virga germinavit sine
humore virilis seminis concipiendo, flo-
ruit autem sanctissime conversando, sed fructum
protulit nobis deum et hominem in una perso-
na pariendo.

Dixit quoque dominus ad Aaron etc. Sequitur. Ex- xviij
cubabant levite ad precepta tua
et ad cuncta opera tabernaculi ita dun-
taxat ut ad vasa sanctuarii et ab actu of-
ferendi sacrificia in altari holocaustorum
significatur quod clerici qui sunt sub sacerdotibus et in
aliis sacris ordinibus constituti non debent
exercere actus pertinentes ad officium sacer-
dotum. Alienigena non miscebitur vobis.
Per hoc quod populus communis arcetur ab in-
gressu loci divini cultus et conceditur sacer-
dotibus et levitis eis ministrantibus, significatur
quod in novo testamento populus communis arcen-
dus est a cancello vel choro ubi divinum
officium celebratur. Omnia que sanctificantur
a filiis ysrael tradidi tibi etc. Per hoc autem quod
sacerdotibus assignantur primicie et levitis
decime pro sustentatione sua familiarumque
suarum ostenditur quod in novo testamento po-
pulus tenetur providere ministris deo
de victu et vestitu secundum conditionem sta-
tuum et personarum, et istud observatum fuit
ab antiquo et apud gentiles sicut patet
genesis xlvij, ubi dicitur quod sacerdotes egypti
tempore famis non fuerunt compulsi vendere
possessiones suas sicut alii, quia statuta
cibaria sibi ex horreis publice prebeban-
tur.

Locutus est dominus ad moysen etc. In xix
hoc capitulo agitur de immolatione vacce
rufe de cuius cineribus aque commixtis
fiebat aqua lustrationis ad purificationem
immundorum. Per hanc vaccam que debebat
esse sine macula figurata fuit caro
christi sanctissima. Et licet hec vacca in trans-
latione nostra dicatur rufa, tamen in hebreo dicitur
rubea, quia christi caro fuit in suo sanguine
rubricata. Debebat et esse etatis inte-
gre, quia christus xxxiij° anno etatis sue pro no-
bis fuit immolatus, secundum aliquos autem
passus fuit xxx° anno, sed hoc non refert
ad propositum, quia utrumque annus est etatis per-
fecte. Que educta extra castra immolabitur,
in quo figuratum fuit quod christus extra ihe-
rusalem erat passurus ut habetur Johannis xix.
Asperget contra fores taberna-
culi septem vicibus, ad significandum quod per asper-
sionem sanguinis christi mundatur ecclesia

perfecte que perfectio significatur numero septenario
eo quod septem diebus totum tempus revolvitur. Com-
buretur eciam vacca significandum quod Christus ex maiori
caritatis fervore fuit passus. Per hoc
autem quod cineres vacce aquis miscentibus
quibus purgabatur immundicias carnis
significabatur quod virtus Christi passi in aquis
baptismalibus purgaret immundicias mentis
et in aquis prius immundicias post baptismum
contractas hebre. 9. Si sanguis hircorum
aut vitulorum aut cinis vitule aspersus
inquinatos sanctificat ad emundacionem carnis
quanto magis sanguis Christi qui per spiritum sanctum se
metipsum obtulit immaculatum deo emundabit
consciencias nostras ad serviendum deo viventi. Per
hoc autem quod in combustione vacce ponebatur
lignum cedrinum ysopus et coccus significabat
tres personas cum Christo passe duo per compassionem
mentis tercia per passionem carnis. Prima fuit
beata virgo maria per ysopum que humilis her-
ba significata que fuit humillima luce
2o respexit humilitatem ancille sue. 2a
fuit Johannes evangelista significatus per cedrum que est
arbor multum alta ipse non fuit elevatus
ad videndum secreta celestia apoc. 4. 3a
fuit latro Christum confitens in cruce significatus
per coccum bis tinctum quod Christo compaciebatur
mente et luce Christum hic autem nichil mali
fecit et cum Christo paciebatur corpore.
Venerunt filii ysrael. In hac 2a agitur
de aquis contradiccionis ubi moyses
et aaron peccaverunt dubitando de ubi
divini impleccione propter maliciam populi secundum
doctores latinos. Secundum hebreos autem pec-
caverunt transgrediendo verbum domini quia
non dixerat eis percutite petram sed loqui-
mini ad petram et illa dabit aquas ut
plenius dixi passum istum tractans exodo
Per hoc igitur quod isti qui erant sanctissimi
peccaverunt debemus metui timor aliis
quicumque sunt ne cadant in peccatum secundum 1
cor. 10o qui se existimat stare videat
ne cadat. Misit itaque nuncios moyses
de cades ad regem edom. Per edom
qui interpretatur terrenus intelligitur
mali christiani in bonis terrenis nimis
confidentes et isti frequenter nituntur impedi-
re bonos christianos qui sunt fratres eorum
in fide et professione in via morum ne ipsi perve-
niant et alios inducant in terra vi-
vencium Et hoc aliquando faciunt pluri ma-
lo consilio [illegible] et alii [illegible]
qui bonos homines et beatos impediunt
a predicacionibus et confessionibus audien-
dis in hoc similes regi edom qui filios
ysrael impedivit in progressu ad terram
promissionis. Pergat inquit aaron
ad populum suum etc. Hic agitur de morte aaron
et eleazari substitucione cum dicitur Cumque nu-
daverit patrem veste sua etc. Per hoc quod
aaron nudatus vestibus sanctis statim
mortuus fuit corporaliter significatum
fuit quod in novo testamento seculares vel
religiosi statum quod mutantur vestibus
virtutum mortui sunt spiritualiter licet ad
hunc corporaliter vivant apoc. 3o Nomen
habes quod vivas et mortuus es. Per hoc autem
quod aaron spoliato eleazarus induitur fuit
significatur quod aliquibus a gracia cadentibus
alii subrogantur apoc. 3o Tene quod ha-
bes ut nemo accipiat coronam tuam
Quod cum audisset chananeus rex arad xxxi
Arad interpretatur descendens supra
per regem arad intelligitur dyabolus
rex inferni qui videns fideles per
filios ysrael significatos ad terram viventium
anhelare nititur eos impedire et aliquando de-
bellat eos et depredatur sicut rex arad
victor exinde duxit de ysrael predam
Sed quia varius est eventus belli non
debent fideles ex hoc desperare sed cum
dei adiutorio forcius vires resumere
quod notatur cum dicitur At ysrael voto se obligans
Est enim votum promissio deo facta de me-
liori bono et sic triumphat de dyabolo.
Et tedere cepit populum itineris et laboris
etc. Isti figurant accidiosos qui licet ex
operis boni labore fractos et spiritualiter
pauperes religiosos ex defectu virtutis
et bestiis insite murmurantes contra suos su-
periores emendare non potentes ut
3o dictum est exo. plus Quamobrem misit
dominus super populum ignitos serpentes
per quos significatur demones quos dominus
permittit tales murmuratores invadere et
igne concupiscencie forcius in eis accendere
propter quod debent penitenciam agere et veniam im-
plorare et tunc per aspectum serpentis enei
sanatur id est per aspectum Christi fide vera sicut
enim serpens eneus similis fuit anali
venenoso tamen nichil habuit de veneno
sic Christus habuit carnem simile peccatrici
nichil tamen habuit de veneno peccati ideo
dicitur Jo. 3o Sicut exaltavit moyses
serpentem in deserto ita exaltari oportet filium
hominis ut omnis qui credit in eum non
pereat sed habeat vitam eternam Et in eodem
loco aperuit puteus. Per quem significatur
sacra scriptura ubi haurit salutaris
sapiencia de quo puteo dicitur Jo. 4o puteus
altus est id est intellectus sacre scripture
profunditatis est magne vel sublimis quem
foderunt principes id est apostoli alii et doc-
tores ad aperiendum eius intellectum

lealem z misticu cu dei adiutorio fideliter
laborates Misit aut ysrl nuncios ad seon
ab isto loco usqz ad fine huius capli agit
de regibus seon z Og intendentibz impe-
dire filios ysrl a transitu usqz ad terram
sibi pmissam per quos designatur de-
mones z hereses mali qui intendunt impe-
dire bonos in pcessu virtutis Sz sicut
seon z og a filiis ysrl fuerunt debel-
lati sic demones z mali hereses cu dei
adiutorio a bonis superatur z sic iter
suu gradiuntur ps homm ibunt de
virtute in virtute videbitur deus deorum
in syon

xxii Videns aut Balac ir p balac q i arto
positus recurrit ad consiliu z auxiliu
balaam arioli significatur illi qui i infirmi-
tatibus ul aliis necessitatibz positi recurru-
ad illos qui sunt magicis artibz imbuti et
sicut iste balaac in hoc magnas ex-
pensas fecit z tn nullu comodu sz ma-
gis oppositum reportavit Sic z illi gra-
viter valde peccant z nulla utilitate re-
portant Cernens asina angelu stante
in via. per hoc aut q ail stolidu vi-
dit angelu que balaam reputatus sa-
piens no videbat significatur q divina se-
creta frequenter hominibus secularibz sa-
pientia presumentibz absconduntur z ho-
minibus illiteratis atqz simplicibz revelantur
mt xi. Confiteor ti dne pr terr q
abscondisti hec a sapientibz z revelasti
ea parvulis

xxiii Dixitqz balaam ad balac zc p balac
z balaam qui p diversos modos et
vias querebant malu pplo ysrl cont dni
voluntate balaam inducendo z balac ex-
equendo signatur illi qui divisqz viis malu
innocentibus machinantur Sz dno dispo-
nente malu sup eos revertitur sicut balac
z balaam occoe huius mali p filios ysrl
fuerunt occisi ut habetur ix Simile no hus
habetur ii° Re xvii z xviii na achitofel
z absolon querebant morte david Sz
dno disponente david salvatus fuit et
achitofel manu ppia se suspendit z abso-
lon capillis corporis in quercu suspensus
a ioab principe milicie fuit occisus Sic
dyabolus morte xpi procurans p hoc de-
victus fuit ac et spoliatus ps ixo In-
fixe sunt gentes i interitu qui fecerunt i
laqueo isto que absconderunt comprehensus
e pes eorum

xxiiii Cumqz vidisset Balaam zc p balaam
qui veram prophetiam habuit z tn
male vixit fuit significatur doctor quiqz
vel predicator habens vera z bona
doctrina sz malam vita cuius doctrina

alijs pdest sibi tn obest luc xii Servus
qui cognovit voluntate dni z no fe-
cit vapulabit multis plagis p ho
aut q balaam filios ysrl debellare
no potuit per demones z tn eos
confudit z afflixit consilio suo p mulie-
res ostenditur nobis quam horreda
e familiaritas mulierum atqz fugi-
ent In invenii muliere morte ama-
riore que laqus venatorum sagena
cor eius vincula st manus illius qui
aut placet deo effugiet ea xxv
Morabatur aut ysrl eo tpe i sechim
z fornicatus e populus cu filia-
bus moab. per hoc aut q pplus ysrl
trahens mora ppe mulieres gentiles z
ydolatras tractus fuit ad luxuria et
ydolatria monemur nos elongare ne
verbis earum lascivis z aspectibz decipiam
q scribit ecci iii qui amat periculu in
illo peribit Et ysiderus de bo z honesta
conversatione Si vis a fornicatione ec-
tutus esto a muliere corpe z visita
districtus Iuxta serpete z ppinquus periculo
diu illesus no eris ppe igne diu tutus
no eris ferreus sis aliqn tn dissolueris
Quod cu vidisset phinees zc p phinees
qui zelo dei concitatus occidit principe
tribus simeonis z filiam nobilissimi
principis madianitarum significatur iudex
bonus tpalis ul ecclasticus qui humano
timore sublato no omittit facere iusticia
de personis que st in scandalu contactis
licet sint alti status ul sanguinis p ho
aut q phinees ex hoc facto p ordina-
dei pmotus fuit ad summi sacdocii dig-
nitate datur intelligi q boni iudices
ppter timore humanu nichil de contingen-
tibus omittentes dignitate celestis cu-
rie consequentur in qua omnes reges st
z sacdotes apoc i fecit nos regnum z
sacerdotes deo z patri
Postquam noxiorum sanguis effusus e
zc p hoc q dns precepit post morte
peccatorum qui fuerunt xxiiii milia numerare
remanentes in vita moraliter significatum
fuit q coram deo recolere debemus z numerare
pccta nra que st opa mortua z opa
bona que sunt viva illa ad dolendum
ista ipius veniam postulando ista vo ad agen-
du gras deo de cuius adiutorio st facta
Io xv Sine me nichil potestis facere
et ysa xxvi Omnia opa nra operatus es
es in nobis dne
Accesserunt aut filie salphaat zc p
hoc aut q istis mulieribz ex devocione

dominum data fuit hereditas inter uiros sui ge-
neris significatum fuit quod in adepcione here-
ditatis eterne nulla facit differenciam diuersitas
sexuum uel statuum. Unde super meritorum Gal.
3o. Quicumque in Christo baptizati estis Christum
induistis in quo non est Iudeus neque gre-
cus non seruus neque liber. non masculus
neque femina. Omnes enim uos unum estis in
Christo Ihesu. Si uos autem unum estis in Christo
Ihesu semen Abrahe estis secundum promissionem
heredes. Unde et beata uirgo Maria non solum
super omnes uiros. sed et super omnes angelos
in celis creditur exaltata. Cumque uideris
ipsum et tu ad populum tuum. per hoc autem quod
Moyses audito domino ubi de sua morte
tunc non rogauit eum de prolongacione uite
sue. sed quasi obligatus rogauit eum pro bono
populi sibi subditi. dicens. Prouideat dominus deus
spirituum omnis carnis hominem qui sit super multi-
tudinem hanc et possit exire et intrare an-
te eos et cetera ordinatur quod bonus princeps ut pre-
latus de bono populi sui sit sollicitus/ pro quo
uitam suam debet exponere Io. x. bonus pas-
tor animam suam dat pro ouibus suis. Et de
rege Codro refert Valerius maximus quod
cum responsum habet ab Apolline Delphico
quod si interficeretur ab aduersariis populus eius
uictoriam haberet et manus debellaret/ iste
ter et latenter se exhibuit ab hostibus in-
terficiendum ut suum populum liberaret.
Dixit quoque dominus ad Moysen et cetera. In
hoc capitulo et sequenti agitur de solemp-
nitatibus ueteris legis quarum expositiones
mistice 6o. sunt exposite leuit. xxiii. propter
quod hic dimitto
Si quis uirorum uotum domino uouerit et cetera. In hoc
capitulo agitur de uoti obligacione et eius
reddicione et etiam de eius irritacione in quibus
sensus litteralis est et moralis propter quod non est
hic alia moralitas requirenda
Ulciscere prius filios Israel de Madianitis
et cetera. Madian interpretatur iniquitas et
ideo bellum contra Madianitas significat bellum
hominum contra uicia et peccata de quo bello dicit
Seneca pacem habeto cum hominibus et cum uiciis
bellum. Illi uero qui ad bellum contra Madia-
nitas iuerunt mares occiderunt primo et
feminas reseruauerunt ut dicitur in textu et
ideo per illos significantur illi qui spiritualia ui-
cia querunt extirpare carnalia reseruantes
Nam secundum Augustinum per uirum significatur intellectus
uel racio/ per feminam uero sensualitas
propter quod uidetur per mares spiritualia uicia. per
feminas uero carnalia designantur. Et quia
per utraque dampnatur homo/ non sufficit ex-
tirpare illa sine istis propter quod a Moyse de
mulierum reseruacione fuerunt increpati
dicendo Cur feminas reseruastis/ nonne ille sunt que
deceperunt filios Israel/ et ideo districtit de
mulieribus/ uidelicet illas que cognouerant ui-
ros in coitu precepit iugulari/ et alias
reseruari/ per primas autem significantur motus
sensuales racionem ad consensum mortalis peccati
trahentes et isti motus sunt totaliter extir-
pandi. per uirgines autem significantur motus
sensitiue partis qui non trahunt racionem ad con-
sensum peccati mortalis sed magis racioni deseruiunt
in opere uirtutis sicut dicit philosophus 2o. ethicorum quod for-
tis per racionem excitat in se motum ire ut
expedicius actum fortitudinis exequatur. Offe-
rimus in donariis domini singuli quod in pre-
da auri potuimus inuenire. per hoc significatur
quod uictores uiciorum hanc uictoriam attribuere
non debent uirtuti proprie sed bonitati diuine xxxv
Filij autem Ruben et Gad et cetera. per Ruben
qui fuit primogenitus Iacob et tamen macu-
lauit stratum eius ut dicitur Gen. xlix. intelliguntur
mali prelati qui tenent statum primatum te-
nent in ecclesia dei/ et tamen ipsam que est struc-
tura dei maculant multipliciter per uitam suam malam
de quo dici potest illud Ps. lxxviii. Deus ue-
nerunt gentes in hereditatem tuam polluerunt
templum sanctum tuum et cetera. per Gad uero qui fortu-
na interpretatur. significantur clerici cupidi qui
cum fortune bonis sunt intenti. per Manas-
sen uero qui interpretatur obliuio significantur reli-
giosi qui domum patris sui debent obliuisci
et quamuis inter eos sunt aliqui ualde mali propter
quod dicit Augustinus sicut non inueni meliores hiis
qui in monasteriis profecerunt/ ita non inueni
deteriores illis qui in ipsis defecerunt/ et isti
mali significantur per dimidiam tribum Ma-
nasse que cum filiis Ruben et Gad accepit
possessionem extra promissionis terram dimidia
tres uiri quod in terra promissionis erant habi-
turi. Per hoc autem significatum fuit quod pre-
lati clerici et religiosi mali in sua ma-
licia perseuerantes possessionem non sunt in
terra uiuencium habituri. Et sunt bonis ante
positis contenti discrecione de istis in textu dicitur
quod fuerunt parati ad acquisicionem terre
promissionis non pro se sed pro aliis per quod significatur
quod licet habeant malam uitam multi tamen corpo-
rum sanam doctrinam Matth. xxiii. Super cathe-
dram Moysi sederunt scribe et pharisei quod-
cumque uobis dixerint facite secundum opera autem
illorum nolite facere. dicunt enim et non faciunt
Et sic per bonam doctrinam alios ad terram
uiuencium inducunt et ab ea se ipsos per ma-
lam uitam excludunt
Hee sunt mansiones filiorum Israel et cetera. per xxxvi
hoc autem quod populus Israel exiens
de Egipto uenit ad terram promissionis
per xlii mansiones intelliguntur mistice
xlii generaciones per quas dei populus ab
Abraham patre fidei nostre uenit ad Christum
ut dicitur Matth. 1o. Ab Abraham usque ad Da-
uid generaciones xiiii. a Dauid usque ad
transmigracionem Babilonis generaciones xiiii.
Et a transmigracione Babilonis usque ad
Christum generaciones xiiii. que simul iuncte
sunt xlii. Christus autem est hereditas nobis

promissa in veteri ac novo testamento. Secundum ambrosium
vero in sermone xl° per xlij mansiones
figurati fuerunt xlij dies quibus in obser-
vatione xl° ieiunamus dicens sic eodem tempore
moyses per mansiones peruenit ad requiem
quo et nos per ieiunia properamus ad celum

xxxiiij In hoc capitulo describuntur termini terre pro-
missionis secundum quatuor partes orbis
que sunt oriens occidens aquilo meridies
Per terram vero promissionis significatur terra
viuencium sive vita beata que non est proprie loquendo
celum empireum. nam omnes angeli secundum doc-
tores catholicos fuerunt ibi creati non tamen
tunc fuerunt beati quia sic nulli cecidissent quod est
falsum igitur terra viuencium que idem est quod vita
beata dupliciter accipitur uno modo obiective et sic
ipse deus vita est beata vel habet terminos sed
infinita baruch 3° O ysrael quam magna est
domus dei et ingens locus possessionis eius
magnus et non habens consummacionem excelsus
et immensus Alio modo accipitur subiective
prout est formaliter in ipso beato et sic est beata
vita beata hominis tamen sic prout assignatur Ab
oriente claritas visionis sicut ab oriente
nobis prouenit ortus lucis. A meridie vero
suauitas fruicionis proueniens ex feruore
dilectionis sicut a meridie prouenit feruor
caloris. Ab occidente firmitas tencionis
certi enim sunt omnes beati quod nullo modo ca-
dent a sua beatitudine. Ab aquilone vero
a quo est malum Ieremie 1° Iocunditas exultacionis
qui videndo penas dampnatorum quas
euaserunt ex hoc habent materiam exultacionis.
hec sunt nomina virorum etc. per nouem prin-
cipes terram diuidentes promissionis prout
conueniunt intelligi nouem ordines angelorum
nam per eorum ministerium electi perducuntur ad
terram viuencium eam secundum varios gradus beatitu-
dinis possessuri quos saluator Io xiiij
mansiones appellat hebre 1° dicitur de an-
gelis nam omnes sunt amministratorij spiritus in minis-
terium missi propter eos qui capiunt heredita-
tem ministerij

xxxv Precipe filiis ysrael ut dent leuitis de
possessionibus suis urbes ad habitandum
etc. per hoc significatum fuit quod principes
et populi christiani debent prouidere illis qui
deputati sunt ad cultum dei non solum de
victu et vestitu sed etiam de locis ad habitandum
oportunis. De eisdem que urbes esse debeant
in presidia fugitiuorum Ad hoc autem fue-
runt sex urbes assignate tres ultra Ior-
danem et tres citra. Iordanis autem interpretatur
riuus iudicij propter quod per ipsum significatur
rigor examinis extremi Sunt igitur
tres ciuitates. i. tres ciuium unitates nam
ciuitas est ciuium unitas in quibus uniuntur
fideles qui sunt ciues sanctorum et domestici
dei ephe 2° has autem ciuitates vel ciuium
unitates in quibus omnes electi in anima et

corpore constituti uniuntur dici prout tres per-
sone in trinitate personarum et unitate
essencie. Ita quelibet personarum est una perso-
naliter et tres persone sunt unus deus essen-
cialiter. prout eciam dici tres iste ciuitates
dei visio clara fruicio perfecta et tencio fir-
ma Ante tamen iudicium anime sanctorum di-
uinam essenciam et tres personas vident
et ea fruuntur et in ipsa firmiter stabiliuntur

Hec sunt verba etc. sequitur Cepitque
moyses explanare legem. moraliter
per hoc ostenditur quod non solum
licitum est sed etiam meritorium homi-
bus litteratis sacram exponere scripturam secundum fidei
tenorem et eius obscura minus intelligen-
tibus declarare propter quod in persona sapiencie
dicitur ecclesiastici 24° Qui elucidant me vitam
eternam habebunt. Erat scriptura vero propter
sapientiam 1° est capitulo hec est sapiencia vestra et in-
tellectus coram populis Non valeo solus
negocia vestra sustinere. per hoc autem quod
moyses sapiens et deo familiaris in
tantum quod cum deo loquebatur sicut loquitur solet
homo ad amicum suum et in pressus onere
regiminis populi constituit adiutores sibi
instruuntur principes et prelati ac etiam cu-
rati qui sub imposito sibi onere sunt valde
pressi querere et instituere sibi adiutores
ad subleuacionem oneris sui. principes in
regimine temporalium. prelati vero in regimine
spiritualium Quales autem esse debeant adiu-
tores isti subditur cum dicitur viros sapien-
tes. quantum ad naturalem industriam et sacre
scripture noticiam et hoc in regimine spi-
rituali. In temporali vero debent esse industri-
osi circa consuetudines et iura ciuitatum
et terrarum ad quas se extendit regimen
suum Et gnaros. quantum ad solicitudinem
debite prudencie quorum conuersacio sit pro-
bata per experienciam bone vite et hec
duo ultima in utroque regimine scilicet spirituali
et temporali requiruntur Mittamus viros
qui considerent terram Sensus misticus cor-
que dicitur de istis exploratoribus positus
est Numeri xiij et xiiij.

Profecti inde etc. sequitur In possessionem
esau dedi montem seyr et de
ceteris moabitarum et amonitarum dicitur
in eodem capitulo quod dominus dedit eam filiis
loth in possessionem sicut et filiis ysrael
dedit terram chanaan et tamen ydumei et
moabite et amonite erant ydolatre
filii vero ysrael erant cultores unius veri
dei ex quo patet quod deus terrena bona et
temporalia dat indifferenter bonis et malis
sic autem non est de spiritualibus bonis et ce-
lestibus nam bona gracie et glorie solis bonis
conceduntur et ideo collacio bonorum temporalium
non est certum signum amicicie diuine Sed
aliquando magis est ad contrarium Iob 21° Quare
igitur impii viuunt sublevati sunt confortati-
que diuiciis etc. sequitur Ducunt in bonis

dies suos et in puncto ad inferna descendunt.

Mayr filius manasse etc. Per manassen qui interpretatur oblivio significari pot-
est primus pater alicuius religionis approbate, beatus ✓fur
augustinus, benedictus et beatus franciscus et sic de
aliis quia quilibet ingrediens oblivisci debet
populi sui et domus patris sui. Per Jayr vero
qui interpretatur vigilans vel illuminans significatur
quilibet bonus religiosus qui sui patris exemplo
vigilat ad proficiendum in scientia et vita et
iste obtinet regionem argob que interpretatur
maledicta et sublimitas, id est significat excellencia
superborum maledictam. Job v°. Vidi stultum fir-
ma radice et maledixi turpitudini eius. Omnis
autem superbus est stultus, augustinus ethimologia
est statu altus. Jayr autem optinet argob
id est excellenciam superborum, quia bonus religio-
sus verbo et exemplo superbos reducit
ad humilitatem bonorum et sic vertit nomina eorum vo-
cans eos anoch Jayr, id est villas iayr, quia facti sunt
habitacula dei qui habitat in mentibus humilium.
Ysa lxvi. Super quem requiescet spiritus meus nisi
super pauperem et contritum et timentem sermones
meos, ubi vero translatio nostra habet pauperem, alia
translatio habet humilem et idem significat. Nam Mt. v. Beati
les dicit pauperes spiritu, id est non habentes inflatum
spiritum ut exponit augustinus. **Predicite fratribus vestris
filios ysrael.** Tales enim religiosi ad edificationem
aliorum apti ad predicandum et confessiones audiendum
a suis superioribus sunt mittendi. **Absque uxoribus
et parvulis et iumentis.** Per uxores intelliguntur
carnales qui carnibus sunt ligati, non tamen sunt mit-
tendi seculares mittendi, quia plus nocent mala vi-
ta quam proficiunt doctrina, eo quod in moralibus magis
movent facta quam verba. **Per parvulos autem** in-
telliguntur novicii vel de novo professi, qui
non sunt adhuc bene firmati et isti simpliciter non
sunt mittendi. **Per iumenta vero** intelli-
guntur fratres simplices et illiterati, qui propter
defectum scientie non sunt apti ad predicandum.

Et nunc israel audi precepta etc. In hoc
capitulo moyses promittit filiis ysrael faci-
lem ingressum terre promissionis et eius
possessionem pacificam si tamen observent dei man-
data diligenter. Si vero transgrediantur
comminatur eis eiectionem de terra illa et
captivitatem in aliena terra ubi diis servirent
alienis sicut frequenter factum est. Per terram
promissionis intelligitur terra viventium, ad quam duplex
est ingressus, unus in re sicut ingressi sunt
beati, et qui ingrediuntur nunquam eiciuntur, omnes
enim sunt certi de sue beatitudinis stabilitate. Alius
est ingressus eius in spe et sic ingrediuntur
fideles dei gratiam recipientes, quia tamen ab
ipsa possunt cadere per mortale peccatum deo
permittente et dyabolo procurante, et aliquando
sic cadunt et sic de terra viventium eiciuntur
et fiunt captivi et servi viciorum. Jo. viii. Qui
facit peccatum servus est peccati. Et quia multa
sunt vicia et peccata, ideo serviunt diis alienis
in pluralitate. Gulosus enim ventri suo servit

sicut deo suo. Phil. 3°. Quorum deus venter est
et gloria in confusione eorum qui terrena sapi-
unt. Sic et avarus servit auro et argento et
lapidibus preciosis tamquam ydolis suis, propter quod
apostolus colos. 3°. avariciam vocat ydolorum ser-
vitutem. Nam avarus tot ydola sibi colenda
statuit quot quasi deum concupiscit.

Vocavit que moyses omnem ysrahelem etc. v
In hoc capitulo recapitulantur precepta
decalogi posita supra exodi xx. Vos autem
postquam audistis vocem meam etc. Per hoc autem
quod populus non potest sustinere verba domini lo-
quentis precepit quod solus moyses audiret
immediate a domino et referret populo, et dominus
hoc approbavit. Significatum fuit quod prelati et
doctores credenda et optanda debent accipere
a deo qui loquitur eis in sacra scriptura et ipsi
per doctrinam aliis tradere debent eo mo-
do quo capere valent. Gregorius in pastorali: secundum qua-
litatem auditorum formari debet sermo doctorum. Et
apostolus i ad cor. 2°. dicit: Sapientiam loquimur inter perfectos.
Et ibidem 3° capitulo: Tamquam parvulis in christo lac
vobis potum dedi non escam, nondum enim po-
teratis intelligere.

Hec sunt precepta etc. sequitur **sicut pollicitus vi
est dominus deus patrum tuorum dare tibi
terram lacte et melle manantem.** Ista terra
figura fuit secundum sensum allegoricum virginis
gloriose de qua dicitur ysa. xlv. Rorate celi de-
super et nubes pluant iustum, aperiatur terra et
germinet salvatorem. Ista terra fluxit lac-
te ad nutricionem parvulorum et melle est ficiendo
perfectos in contemplacione, nam utrosque sua dul-
cedine fovet et consolatur. Secundum autem sen-
sum anagogicum terra ista fuit celestis ✓figura
patria de qua dicitur ps. c. xli. Portio mea
in terra viventium. Manat autem ista terra
lacte et melle, nam in ea completur totum desi-
derium. **Eruntque verba que ego precipio tibi hodie
in corde tuo.** Ex quo patet quod moyses loquitur
de verbis dei. Secundum vero Jeronimum in epistola ad
paulinum de omnibus sacre scripture libris,
deutronomium est nove legis prefiguratio,
que est lex amoris, et ideo debet esse in corde
scripta, propter quod a christo scripta non fuit in tabu-
lis lapideis vel cartis sed in cordibus creden-
tium per missionem spiritus sancti in signo visibili. Act.
2° sicut predictum fuerat Jere. xxxi. Ecce di-
es veniunt dicit dominus et feriam domui ysrael
et domui iuda fedus novum, non secundum pactum
quod pepigi cum patribus vestris etc. sequitur: Dabo
legem meam in visceribus eorum et in corde
eorum scribam eam et ero eis in deum et ipsi mihi
erunt in populum. **Et narrabis ea filiis tuis.**
Sicut enim pater tenetur providere filiis de
victu et vestitu, ita et de documento sciendi
ad agenda et credenda que sunt de necessitate
salutis, et tanto magis eis in istis providere tenetur
quanto que sunt anime corporalibus preferuntur. Certa non
indiget moralitate, quia sensus litteralis est
moralis.

Cum introduxerit te dominus deus tuus vii

nota pigri aliquo impediti quando metuunt quod moneat se exponere in pigritia ut ipsi dicunt

|| commutans

in terra etc. In hoc capitulo vij gentes enumerantur
de quibus precepit dominus filiis israel ut nullum
fedus cum ipsis haberent sed totaliter destruerent
per quas moraliter intelliguntur vij vicia
capitalia que sunt a fidelibus totaliter destruenda
Primum scilicet accidia que est quedam tarditas et pi-
gricia in bonis operibus inchoandis et continua-
dis et significatur per etheum qui formidans in-
terpretatur. Accidiosus enim semper formidat
et trepidat in bonis operibus incipiendis. Prover-
biorum xxij dicit piger leo est in via leena in
itineribus. Secundum vicium est avaricia cuius ethi-
mologia est eris avida etc. Ut dicitur Avarus
non implebitur pecunia et signatur per chana-
neum qui interpretatur commutans et possi-
dens nam in commutacionibus rerum frequenter
fiunt fraudes et dolus ex avaricia. De-
narius est ita tenaciter tenet ea que habet
quod nec prosunt aliis nec sibi. Ieronimus in epistola ad
paulinum de omnibus sacre scripture libris
Tantum deest avaro quod habet quantum
quod non habet. Tercium vicium est superbia
que semper nititur alios sibi subicere et per-
dere eos a statu et honore debito propter
quod significatur per gergeseum qui interpretatur
colonum prophetans. Superbi inique age-
bant usquequaque cunctos volentes suppe-
ditare. Quartum vicium est invidia que est tris-
titia de bonis proximi et significatur per
amorreum qui interpretatur amarus. In-
vidus enim amare fert prosperitatem alte-
rius prov. Nequam est oculus invidi quia non
potest videre bonum proximi. Quintum vicium est
ira que est appetitus vindicte propter quod
significatur per eveum qui interpretatur colliges
lapides. Iratus enim lapide vel alio
ledente statim percutit proximum iniuriose
ideo dicitur prov. xxij. Spiritum ad irascendum
facile quis poterit sustinere. Sextum vicium
est gula et significatur per iebuseum qui interpretatur
presepe meum. Gulosus enim fere velut
est in presepe ciborum super cibum et potum
se effundens sicut animal brutum. Unde de
divite epulone dicitur luce xvi quod epulabatur
cotidie splendide. Septimum vicium est luxu-
ria que significatur per phereseum qui disseia-
cio interpretatur per luxuriam enim semen
humanum disseminatur unde sap. ij dicitur in
pso luxuriosorum nullus pratum sit quod non
pertranseat luxuria nostra

vim

Omne mandatum etc. sequitur infra. Dominus
enim deus tuus introducet te in terram
bonam. Secundum sensum allegoricum per terram
istam significatur militans ecclesia que bene dicitur
terra rivorum aquarum et fontium. Per fon-
tes intelliguntur doctores in scolis per
rivos scolares audientes ab ipsis per
aquas vero predicatores populis prov. v. Deri-
ventur fontes tui foras et in plateis
aquas tuas divide. In cuius campis

et montibus erumpunt fluviorum abissi
per quod designatur sacramentum baptismi
quod datur a sacerdotibus qui dicuntur mon-
tes ~~propter montes~~ propter altitudinem
status super populum datur et in necessitate a
simplicibus laycis qui camporum planicie
designantur et sic fluvius baptismalis erumpit
de montibus et campis. Terra frumenti
ordei et vinearum. Dicitur autem ecclesia terra
frumenti racione corporis christi quod in ea conficitur
in pane frumenti propter quod christus grano
frumenti se comparat dicitur Io. xij. Nisi granum
frumenti cadens in terram mortuum fuerit ipsum
solum manet etc. Dicitur et terra vinearum racione
sanguinis christi qui in ea conficitur in vino. Item
dicitur et ordei terra propter sacramentum penitencie
quod exigit austeritatem vite. In qua sunt
eciam dulcedo mansuetudinis que debet
esse in fidelibus et maxime in prelatis etc.
Et malogranatorum ubi grana intus continentur
et per hoc concepcio fidelium in caritate
significatur. Et olivetorum id est pietatis operum
terra olei et exultacionis mentis ps.
xliiij propterea unxit te deus deus tuus
oleo leticie. Et mellis degustacionis bo-
nitatis divine ps. 33. Gustate et videte
quoniam suavis est dominus. Cuius lapides
ferrum. Per quos significantur simplices
christiani qui dicuntur ferrum propter firmi-
tatem fidei que frequenter magis viget
in eis quam in hominibus literatis. Et de
montibus eius eris metalla foduntur.
Per montes intelliguntur prelati et doc-
tores per metalla vero que sunt sono-
ra intelligitur sonus predicacionis et so-
nus divine laudis qui educuntur de pre-
latis et eorum ministris et de doctoribus et eorum
discipulis. Ductor tuus fuit in solitudine
scilicet dominus per solitudinem intelligitur religionis
status de quo dicitur ps. liiij Ecce elongavi
fugiens et mansi in solitudine. Et ad
hanc solitudinem adducit dominus sua sancta
inspiracione. In qua erat serpens flatu ad-
urens id est dyabolus cuius anhelitus pru-
nas ardere facit ut dicitur Job xli. Dya-
bolus enim forcius temptat religiosos
acrius quam seculares unde dicit leo papa
de dyabolo. Illos pulsare negligit quos
quasi subiectos tenet. Et scorpio qui blan-
ditur et cauda pungit. Propter quod temp-
tacionem significat quia sub specie boni ma-
lum inducit et hoc modo temptandi dya-
bolus frequenter religiosos seducit. Et
dipsas qui illum quem percutit siti mori
facit. Id est significat temptacionem de vicio proprietatis
qua religiosus percussus moritur siti cu-
piditatis

Audi israel tu transgredieris hodie
iordanem et sequitur. Dominus deus

tuus ipse tribuit tibi. Per hoc docemur quod nullum bonum actum debemus nobis attribuere sed totum actui divine. Videmus enim in instrumentis alicuius artis quod licet sint optime constituta in esse sibi competenti tamen nichil agerent sine motu artificis ut securis carpentarii acuta scindere non potest nisi moveat manus carpentatoris. Res autem naturales comparantur ad deum sicut ad artificem sapientie vij. Omnium enim artifex omnem habens virtutem et ideo res constitute in esse naturali operari non possunt sine dei motione generali quia causa prima plus influit in causatum quam secunda. Prima propositio de causis. Eodem modo homo in actu meritorum non potest exire sine speciali dei motione. Memento ne obliviscaris quo ad iracundiam provocaveris dominum etc. Licet enim bonorum actuum meritorum debeamus dimittere deo gratias agendo qui principalis est actor eorum ut dictum est tamen peccatorum nostrorum frequenter memores debemus dolendo de ipsis et veniam postulando quia peccatum totum est a nobis ... peccatum. Deus enim non est causa peccati secundum quod ipse dicit Osee xiij. Perditio tua ex te Israel ex me tantum auxilium tuum. Dimitte me ut conteram eum. Ex hoc verbo quod dicit dominus moysi de populo peccatore patet quod boni prelati suis meritis et orationibus retinent a peccato populo vindictam. Et quia pauci sunt tales ideo dicitur Ysaie ... non est qui invocat nomen tuum qui consurgat et teneat. Cetera sunt moralia vel replicationes ~~vel replicationes~~ sanctorum quorum sensus misticus suppositus est.

In tempore illo dixit dominus ad me dola tibi duas tabulas sicut priores fuerunt. Sicut supra dictum est tabule prime que fracte fuerunt signant vetus testamentum quod factum est irritum quantum ad cerimonialia precepta et iudicialia. Secunde vero tabule que remanserunt integre signant novum testamentum quod est permansurum. In primis enim tabulis homo nichil operatus est sed dominus dedit moysi illas tabulas dolatas et scriptas ut habetur exodi xxxij. In secundis autem tabulis homo scilicet moyses cooperatus fuit scilicet eas dolando ut dicitur hic et exodi xxxiiij. Per quod significatum fuit quod tempore dationis veteris testamenti deus non erat homo et sic datum fuit a solo deo sed tempore novi testamenti in una persona est deus et homo qui dedit novum testamentum. Et iste secunde tabule posite fuerunt in archa de lignis sethim imputribilibus facta ut dicitur hic. Per quam significatur fidelis anima que per naturam est immortalis et per gratiam a peccati putrefactione conservatur. In hac autem archa servari debet novum testamentum per veram et firmam fidem caritate formatam. Ad deportationem autem huius arche deputata fuit tribus levitica sicut dicitur infra eodem capitulo. Eo tempore separavit tribum levi ut portaret archam etc. Per quod significatum fuit quod sacerdotes qui per tribum levi significantur et maxime curam animarum habentes per exempla bone vite et hortamenta sane doctrine et operarie debent portare fideles. Cetera vero huius capituli moralia sunt. Ideo non est alia moralitas querenda.

a Ama itaque dominum deum tuum etc. sequitur infra terra ad quam ingredieris possidendam non sicut terra egipti. Per terram egipti que tenebras interpretatur malorum vita significatur que peccatorum tenebris est obscurata. Psalmo. Fiat via illorum tenebrosa et de terra egipti subditur. Ubi iacto semine in ortorum more aque ducuntur irrigue. Per quod significatur quod vita malorum aquis deliciarum carnalium irrigatur sicut de divite epulone dicitur luce xvj. Qui induebatur purpura et bisso et epulabatur cotidie splendide. Et per talem autem irrigationem vicia pullulant nutriuntur et augmentantur. Per terram a deo promissam significatur vita bonorum. Et de promissa dicitur hic quod non est sicut terra egipti per quod significatur quod vita bonorum non irrigatur aquis deliciarum ad pullulationem viciorum et augmentum eorum sed ad sustentationem corporis in exercitio virtutum. Sed montuosa et campestris de celo expectans pluvias. Quia vita bonorum dicitur esse montuosa id est sursum elevata per meditationem celestium. Philippenses 2°. Nostra enim conversatio in celis est. Et campestris per exercitium bone actionis de celo expectans pluvias id est desiderans et postulans influentiam divine gratie sine qua non potest homo proficere in operibus active vite et contemplative. Psalmus lxvij. Pluviam voluntariam segregabis deus hereditati tue. Et hec pluvia infra eodem capitulo dicitur temporanea et serotina. Per temporaneam et serotinam significatur gratia iustificans in presenti. Per serotinam gratia glorificans in futuro. Gloria namque dicitur gratia consummata. Psalmus lxxxiij. Gratiam et gloriam dabit dominus. Iste vero pluvie a domino deo dantur obedientibus sicut in textu dicitur. Si ergo obedieritis etc. Rebellibus denegantur. Ideo sequitur. Cavete ne decipiatur cor vestrum etc. sequitur iratusque dominus claudat celum subtrahendo gratiam suam cor emollientem per hoc ipsa subtracta sequitur obduratio cordis et per consequens defectus fructus bone operationis. Ideo sequitur nec terra proferet germen suum. xi

b Hec sunt precepta etc. sequitur. Subvertite omnia loca etc. Hec tria loca notantur in quibus exercebatur ydolatria scilicet montes excelsi scilicet colles. Ligna frondosa sive luci. Colles autem collocat 3° avaricia notat ydolorum servitute quod non est intelligendum proprie sed similitudinarie quod avarus colit pecuniam suam sicut ydolatra suum ydolum et per tale modum loquendi quilibet vicium ydolatria potest dici. Secundum hoc igitur super montes excelsos ydolatrant illi qui sunt multum in superbia elevati contemptentes alios et se nimio reputantes xij

sicut ille phariseus de quo luce xviij Non sum sicut
ceteri hominum quod exponens augustinus dicit quia sunt ceteri
homines non omnes preter ipsum Super colles
ydolatrant ambiciosi / collis enim collo dicitur co
quod est ibi quasi collum montis inter cacumen eius
et partem inferiorem existens / et sic est in ascensu
montis. Sic autem est in ambiciosis qui
semper querunt ascendere ad gradum
indebitum sibi / et per modum illicitum Subter
ligna frondosa et in lucis ydolatrant lux-
uriosi qui latibula querunt ad explendum sui
peccati Iob xxiiij Oculus adulteri observant
caliginem quod bene significatur per lucum qui dicitur
a luceo res per contrarium. Unde usque lucus et of-
ficium bellum libitina quod parca. Ista per an-
tifrasim dicuntur nota montes et cetera qui dicuntur
a moneo moves per contrarium. Igitur ydolatria
montana subvertitur quando superbia per ve-
ra humiliacionem deicitur exemplum danielis
iiij° / de nabugodonosor valde superbo
qui vere humiliatus dixit Ego nabuchodonosor
laudo et magnifico et glorifico regem ce-
li quia omnia opera eius vera et omnes vie
iudicia et gradientes in superbia potest
humiliare / ydolatria vero collium subvertitur
quando ambicio vel cupiditas abicitur
per contemptum omnium mundanorum / exemplum de
matheo qui surgens de theolonio secutus
est xpistum ut habetur mathei ix° / et non est
dubium quin omnia reliquerit sicut / et alii
apostoli propter deum / ydolatria vero lucorum
subvertitur quando luxuria per castitatem omnino
repellitur Exemplum de magdalena luce vij°
de qua dicit Gregorius Convertit ad virtutes
numerum criminum ut totum deo serviret in penitencia
quod ex se deum contempserat in culpa
xiij Si surrexerit in medio tui propheta
et cetera per istum prophetam falsum qui percipit interfici
significatur omnes divinatores et doctores super-
sticiosi qui primo sunt occidendi spirituali gladio
per excommunicacionem / et si permanserit obstinati
dimittendi sunt iusticie secularis occidendi per
mortem corporalem / Si tibi persuadere voluerit
frater tuus. Ex hoc videtur quod in tali causa nulli per-
sone quantumcumque propinque parcendum sit in perfidia
heresis si fuit obstinata et maxime si studeat
ad subversionem aliorum mathei xviij Si manus
tua vel pes tuus scandalizet te abscide
et proice eam abs te / per manum enim vel pedem
intelligitur persona familiaris et propinqua Si
audieris in una urbium et cetera Ex hoc patet quod
licet in multis casibus parcendum sit civita-
ti non tamen in causa ydolatrie vel heresis
est parcendum
xiiij Filii estote domini dei vestri et cetera Non
incideritis vos neque facietis calvicium super
vobis super mortuo / per hoc docentur
ypocritam quod immoderate non debet af-
fligi de morte amicorum suorum / hoc enim

quedam signum est defectus fidei quantum ad arti-
culum resurrexionis et vite beate / et tale
afflictionem immoderatam faciebant infideles
vitam aliam non sperantes / Non comedetis
que immunda sunt et cetera Mistice racio istorum po-
sita est super levitici xi / tamen hic additur
inter aves immundas yricion quae est avis
minor miluo et est multum alba et est
de genere vulturis que pascitur cadaveribus
et significat ypocrisim quae propter laudem
humanam pretenditur exterius albedinem sanctitatis
et intus pascitur cadaveribus iniquitatis mathei
xxiij Ve vobis scribe et pharisei ypocrite
quia similes estis sepulcris dealbatis que a
foris apparent hominibus speciosa intus vero
sunt plena ossibus mortuorum et omni spur-
cicia
Illa que ponuntur hic moralia sunt in precedenti
secundo usque ibi Cum tibi venditus fuerit
frater tuus et cetera cuius sensus misticus habetur po-
situs est exodi xxi. De primogenitis autem
que nascuntur in armentis et ovibus et cetera de
primogenitis istis duplex sensus ponitur
misticus a doctoribus unus sensus est quod per
primogenita significantur bonorum operum inicia et
de istis dicitur quod est sexus masculini sancti-
ficabis domino et cetera quod est ibi perfeccionis deo
attribuimus Sexus autem masculinus per-
fectus est ideo significat perfeccionem deo attribuendam
Si autem habuit maculam et cetera per quod significatur quod si
in operibus nostris bonis defectus aliquis
sit admixtus attribuendus est nobis de-
fectum osee xiij perdicio tua ex te ysrael
ex me autem auxilium tuum. Alius sensus
misticus est quod per primitiva significentur homines
de novo conversi incipientes sive neophiti
et de istis dicitur non operaberis in primogenito
bovis et cetera per quod incipientes vel neophiti
non debent operi doctrine vel predicacionis
significato per opus bovis applicari Ma-
xime opus doctrine vel predicacionis requirit
maturitas et firmitas Vel autem per agri-
culturam que est opus bovis significetur pre-
dicacio et doctrina habetur i corinthiorum 3° ubi
apostolus dei adiutores sumus dei agricultura
estis Non tondebis primogenita ovium per
quod significatur quod opera bona neophitorum non
sunt exterius denudanda ne per inanem gloriam
amittantur Gregorius primogenita ovium tondere
est occultacionis tegimen inchoacionum bonarum
nudare solum autem firmis et perfectis dicitur
illud mathei v Sic luceat lux vestra co-
ram hominibus ut videant opera vestra bona et
glorificent patrem vestrum qui in celis est
Observa mensem novarum frugum
hic replicat moyses de tribus
sollempnitatibus scilicet pasche et penthecostes et
tabernaculorum de quibus actum est le-
vitici xxiij et exodi xxiij / Primum autem
istorum figura fuit resurreccionis xpisti

passi qui e pascha nrm ut d' apls i co'
vi pascha nrm imolatus e xps itaq
epu. no in fermento veteri neq i fer-
mento mal' z ne qz i azi sin: z veritat
Igit' p vij dies azimor signifcat' to'
temp' nrm / eo q p vij dieb' revolvit'
br de greg' om xps / z iste septenari'
dz deduci sine fermento malicie z ne-
quitie z i azimis sinceritat' z veritatis
Et tunc revertem' in tabernacula nra
.i. ad mansiones patrie celest' sicut filij
ysrl celebrat' vij dieb' phase ad
loca sua revertebant'. de 2° festo .s. pe-
thecostes d' / vij ebdomadas numerabis t'
ibi p quas figurata fuere vij dona
sps sci qui datus fuit in pethecoste ne
aplis aliisq' discipulis in signo visibi-
li. de 3° vo festo d' Solepnitate q'q
tabernaculor celebrabis p vij dies.
Fiebat eni istud festu i memoria q dns
filios ysrl habitare fecerat i taberna-
culis pe de p desertu ad tera pmissionis
ppe q figura fuit nre pegrinacois
in hac vita q to' decurrit p septe dier
revoluc' ut pdcm est Tribz vicibz
apparebit omne masculinu tuu i con-
spectu dni. p sexu masculi qui per-
fecti' e significat' opa pfectionis. z p
tres vices significatur trinitat' fides
p hoc igit' signat q opa in conspectu dni
fieri debet in fide trinitat'. per istu
etiam ternariu pt intelligi devocio cordis
oris z opis Non apparebis an dnm
vacuus .s. a scis meditacoibz

Non plantabis lucu z oem arbore
iuxta altare dni. hoc fuit preceptu
ad excludendu luxurie vicium qd' ex-
cebat' ppe altaria ydolor / z p hoc sig-
ficat' q sacerdotes novi testamenti qui
accedunt ad altare xpi z corp ministri
nunde debet ee z casti Si difficile
z ambiguu ee se' Venies ad sacer-
dotes levitici gnis z ad iudice qui
fuit illo tpe. p q ondit' q xpiani de-
bent in dubiis ad pontifices recurre
qntu ad spualia / z ad pncipe qntu
ad tpalia / z eor firmit' tene snias
n errore contineat manifestu Cum
fuit constitutus .s. rex de quo loquit'
Non multiplicabit s' equos zc. Ex
hoc ondit' q reges catholici no debet
ee supbi nec lubrici nec cupidi aut
avari Sz humiles etc. 3° Quato maior
es humilia te in omnibus z cora deo
invenies gram / Debet etia ee conive-
tes liberales z dne leg' z cultores
et iusticia in oibus conservates io sub-
d' in fine neq declinet ad dextra
pte. ppt favore ul utilitate tpale
a iusticia declinado / neq i sinistra ex
affecoe pusa ul odio iusticia pver-
tendo ut logo tpe regnz ipe z filij ei'

Non habebunt sacerdotes z levite zc. / Ista
sunt precepta supius exposita ppe qd
prosequo Nec inveniat' in te qui lustret
filiu suu aut filiam duces p igne cho-
ralit aut hoc faciunt illi qui filios suos aut
filias in carnalibz delicijs z lascivijs aut
cupiditatibz nutriunt indecenter. sic eni
faciunt stipulam ad incendiu vehemte pa-
ta aut qui ariolos sciscitet'. Arioli dice-
bant' qui in aris ydolor inspiciendo di-
vinabant. z io p illos signatur mali
sacerdotes in altari male ministrantes. et
ille sciscitat' ariolos qui p confessione et
absolucoe sciet recurrit ad sacerdotes
ignaros Et observet sopnia. Illi vo
sopnia observat qui visiones certas
ea reputat Atq auguria. q faciut
illi q ex volatu aium ul garritu p-
nosticant supsticiose futura Ne sit ma-
leficus. p que signat' quicuq verbis
ul factis e simplicium deceptor Nec phi-
tones consulat. phitones pnt dici ypo-
crite z heretici quor fictoibz decipiunt'
incauti

In huius capli pn° agit' de Civitatibz
refugij de quibz est dem 6 z 4°
ca° z consequent' agit hic de homicidio casu-
ali ad d' / Si abisse simpl' cu eo i silua
per silua que e latibulu ferar signi-
ficantur pcta ul pcatores in quibz est
habitacio demonu apoc' 2° Scio ubi
habitas ubi sedes e sathane Ille i simpl'
cu amico ad abscidenda ligna i silua
vadit qui pia itencoe pximu corripe
satagit. Si ferru securis manu ei' fugit
qn ad correpcoem indiscreta pcipit
et tunc ferru pxim' occidit q ex tali
indiscreta correccoe pxim' novu pec-
catu incurrit / q pt contingere dupl' / vno mo
si pximus corripiendus ad suspicioe cor-
ripient no sit dispositus / ut q ad huc e
in passioe / ul aliq alia roe / z io correccoe
no recipit. Si mag' pctm defendit' q est
contra i° Reg. xv / Quasi pctm ariolandi
est repugnare / z q' scelus ydolatre nolle
acquiescere / Alio mo contingit ex parte
corripient' qui zelo indiscreto aspe cor-
ripit pctm nimis aggravado / z sic pctor
labit' in desperacoem sicut d' in collac'
prm de quoda sene qui quedam iuve-
nem querete consiliu ab eo sup temptacoe
grave carnis qua paciebat' ita iuve-
nis passione aggravavit q iuvenis despe-
rans ad seculu redire voluit. / Si alius
senex mansuete corripiens z confortans
eu redimit' sm illud ps. 89. qm sup-
venit mansuetudo z
corripiem'. Igit'

//malasient op at
nec incantator . p
q sig quecumq

xviij

xix

ille qui ex indiscreta correctione proximum occidit ad ciuitatem refugij recurrere debet i. ad ecclesiam per sacramentum penitentie et tunc proximus occisi non persequetur eum. Super hunc proximum intelligitur Christus qui se amicum ostendit peccatoribus luc. xv. hic peccatores recipit et cum eis manducat dicitur de Christo. ipse non illum non persequitur qui sub uera penitentia peccatum suum cognoscit

xx Si exieris ad bellum etc. Sermo quod dicit apostolus ephes. vi. Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem i. aduersus homines tantum. sed aduersus principes et potestates aduersus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequicie. Et licet sint multi et fortes tamen non debemus pauore dissolui quia plures et fortiores sunt in adiutorium nostrum ideo sequitur quia Dominus Deus uester in medio uestri est. cuius fortitudo est infinita. Item in adiutorium nostrum sunt angeli sancti et omnes boni qui sunt in maiori multitudine quam spiritus maligni. omnes enim catholici nobiscum sunt caritate coniuncti. propterea quod cum helizeo possumus dicere iiii reg. vi. plures nobiscum sunt quam cum illis. Ad istud autem bellum inepti reputantur illi qui de nouo duxerunt uxores per quos significantur molles et effeminati. Item illi qui de nouo domos edificauerunt ad suam magnificentiam per quos designantur homines elati in superbia. Item illi qui de nouo plantauerunt uineas per quos designantur homines nimis occupati et terrena cupiditate. Item homines pauidi per quos intelliguntur illi qui temptationibus non resistunt sed statim per consensum demonibus se tradunt

xxi Quando inuentum fuerit in terra quam dominus deus tuus daturus est tibi hominis cadauer occisi homo primus a die sue transgressionis fuit occisus gen. ii. In quocumque die comederis ex eo morte morieris Cuius homicida fuit dyabolus hic mistice occultus eo quod est inuisibilis hominibus Seniores ciuitatis eius tollent uitulam de armento. per istos seniores intelliguntur prophete ueteris testamenti per uitulam autem humanitas Christi. hanc autem uitulam tulerunt prophete i. solliciti predixerunt in eius passione que non traxit iugum i. nullum contraxit peccatum. Nec terram scidit i. mala seditionem commouit Et ducent eam ad uallem asperam et saxosam i. eam diu predicent ad populum que dicitur uallis propter eius lapsum in malis aspera et saxosa propter eius duritiam et rebellionem contra prophetarum et etiam Christi uerba qui dicit. Ierusalem ierusalem que occidis prophetas et lapidas eos qui ad te missi sunt etc. Et sub ditur que nunquam arata est scilicet aratro timoris dei Nec sementem recepit i. uerbum dei quod dicitur semen luc. viii. et cedent in ea ceruices uitule i. credi predicant uera prophete predixerunt me

Christum hominem passurum in ierusalem ubi caput eius cesa fuit corona spinea. Et auferetur ab eis reatus scilicet homicidium qui auferebat a ciuibus non tamen ab homicidis. per quod significatum fuit quod mors Christi profutura erat sanctis patribus et prophetis in limbo detentis non autem dyabolo et angelis eius quorum peccatum est inexpiabile et pena interminabilis. Si egressus fueris ad pugnam sequitur et inter captiuos uideris mulierem pulchram. per hanc mulierem significatur peccatrix anima que pulcra dicitur ratione ymaginis. sed captiua ratione criminis Io. viii. qui facit peccatum seruus est peccati. hanc mulierem adamat Christus aliquando sicut patet de magdalena luc. vii. Et uult eam sponsam habere per fidem caritate formatam. Sed oportet quod deponat uestes in quibus capta fuit i. omnia uicia et peccata perpetrata per ueram contritionem et confessionem et quod radat cesariem et circumcidat ungues. per quod designatur quod peccatorum circumstantias aggrauantes per confessionem debet deponere et occasiones peccandi cauere et quod fleat patrem suum et matrem et dolere debet et plangere quod hunc dyabolum patrem sicut dicitur io. viii. uos ex patre dyabolo estis et quod matrem hunc malorum congregationem sicut ecclesia que congregatio est fidelium est mater iustorum Si genuerit homo filium contumacem. prelatus uel predicator bonus pater spiritualis est illius qui per eius exhortationem uel ministerium suscepit baptismum et si talis renatus in malis fuit obstinatus debet per prelatum excommunicari et ulterius si in contumacia perseuerauit in casibus aliquibus tradi iusticie seculari

Non indebis bone etc. moraliter sic possit exponi. Non induetur mulier ueste uirili nec uir utetur ueste feminea per hoc significatur quod mulier exercere non debet actus uiriles ut predicare docere et similia nec uir actus muliebres ut filare lauare panos et similia Aliter potest exponi per uirum intelligatur ratio et sensualitas per mulierem sicut accipit augustinus. Igitur mulier induit ueste uirili cum rationi sensualitas incipit dominari. Et ueste feminea uir utitur quando ratio per sensualitatem ad mollia carnis et similia protrahitur Si ambulans per uiam in arbore uel terra nidum auium inueneris etc. mistice sacra scriptura nidus dicitur in quo contemplatiui qui dicuntur aues celi requiescunt mater huius pullos. sensus dicitur literalis pulli uero sensus misticus qui sub litera inueniuntur et crescunt non tenebis eam cum filiis suis scilicet matrem per quod significatur quod et tempore publicationis euangelij in quo cerimonie ueteris testamenti sunt mortifere sensus literalis est dimittendus et sensus misticus sunt tenendi Cum edificaueris domum nouam etc. moraliter domum nouam edificat qui religionis ingressum uel nouum sacerdocium inchoat facies

mutu tecti p cemen zc debz eni clis sensus suos z actus diligent custodire ne sint alias occo ruine sibi q imputet ad interitu vehemente No seres vinea tua alio sere .i. ecclaz tue custodie gmendata. per te uel p aliu no desterues misceido cu seme uerbi diuini zizania male doctrine No arabis simul i boue z azino .i. opus pdicatois no impones silr sapien z ignaro No indueris vestimeto qd ex lana lino q gtexto e In tali naq veste lmu abscondit sub lana. moralit igit tali ueste induitur qui sub uerbis innocetie celat subtilitate malicie Funiculos q in fimbriis facies hoc e expositu s. viii. ps.

Non intrabit Eunuchus zc. p h sigt q vir ipotens ad generadu uerbo z exemplo filios in ecclia dei ad curam aiarz no dz pmoueri No ingrediet mamser zc ab hoc silr excludit qui defectu natalu patitur Amonites et pg decima gnacoem no intrabut i ecclia dni inetum. p istos qui qnd potuere ipedimere filios ysrl ab ingressu tre pmissionis significant illi qui deuotos qnq pnt impedire ab ingressu religionis z ingressos p se z p alios ipedire nitutur ab actu pfessionis z tales priuari merent ab ingressu patrie celestis. No abbominaueris ydumeu zc ho uerbu d filiis ysrl per quos intelligidutur hoes lrati qui no debent despicere simplices xpianos et trena occupatos. pptr q significatur p ydumeos qui terreni interptant z eo dd subdit cu d q frat tuus e .i. regniatus ex xpo z ecclia sicut et tu qui es lratus nec egipciu q aduena fuisti in tra eius. per egipciu qui tenebrosus intpretat pctor significat. que iusti no debet abbhomari quia fuit aduena in eius tra .i. pctor sicut ipe i. Jo. i. Si dixerimus q pccm no habemus ipi nos seducimus et ueritas in nobis no est Si fuit inter vos ho qui nocturno fuit pollutus sopore p sompnia egredietur extra castra. Ex hoc inoleuit gsuetudo q sic polluti no celebrat ul comcant i crastino ni necitas aut diei solepnitas reopensat ul pbabile credat q a dyabolo talis pollucio pcurat ut a polluto fructu eucharie subtrahat. Vn le in coll. prm q quidam frat in diebus solepnibz quibz alii comcabat tale pollucoem cont paciebat z senes pceperut q comcaret sicut alii z sic cessauit illa machinacio dyabli No tradas seruu dno suo qui ad te confugerit. per serui sigtur pctor de quo d Jo. viii. qui facit pccm suus est pcti. qui p pnam z spem venie gfugit ad gfessorem qui dz eu tam caritatiue tractare z districte q no det

ei ocasione readinadi in culpa Ingressus vinea proximi tui comede uuas zc per vinea intelligitur ecclia ysa. vinea dni exercitum domus ysrl. Igit intrans ecclesiam alti9 z saluti aiaru gsulens pdicando et confessiones audiendo ibidem uuas gmedit nam z sibi pficit. s ext portat qui hoc sine licencia curati ul superiors prelati hoc face psumit //q aut ibide subdit de messe ide sub alio noie est

Si accepit ho uxore zc moralit per uxorem viri intelligi ecclia plan que si post eius acceptoem displicuerit plato eo q no uidet ibi se pficere s magis deficere. ppt ipsius malicia uel alia causam si ppt hoc ea dimittat intrans religioz z si alius illa ecclam accepit z ex sili casu similit dimiserit uel mortuus fuit z sic ecclia vacet no potest prior maritus recipe ea in uxore dimittedo religione quia scribit luc ix nemo mittens manu ad aratru z aspiciens retro aptus e regno dei No accipies loco pignoris inferiore z superiorem molam. Superior mola spem uite celestis sigt. que eleuat ad superiora Inferior aut sigt timorem qui deprimit gsciam Confessor igit ul doctor qui a pctore penitete pignus accipit p pcti satisfacce molam accipit superiore qn per increpacoem nimis duram facit eu labi in desperatione sicut fecit senex de quo s. dom est ca. xix. Accipit aut molam inferiore qn p magnitudine diuine mie aufert ei peccandi timore et secudz morte inducit spualem Si depre hensus fuit ho zc. p hoc sigficat q ille qui hoem dyabolo vendit p inductoem ad pccm mortale. meruit pena vehemente Obserua dilige ne incurras plaga lepre p qua hesis sigtur ut dom e s. leuit xiii Incurritur aut p mala doctria ifidelium vel hereticorum io subdit s facies quecumqz te docuerit sacerdotes .i. boni z sani doctores No negabis mercede indigentis .i. victu paupis pdicatoris de q d luc x. dignus est operarius mercede sua. Non occident patres p filiis q intelligitur de morte spuali z etna Cu messueris segetem zc p ho aut q manipulus oblitus phibet a metente colligi. sigtur q precedens doctor ul pastor no debz attribuere sibi meritu sequentis. ubi gra. dicedo q sequens nichil addidit ad dcta sua asserens q in dcis suis qcqd boni sequens dixerit realit ul uirtualit gtinebat. Et si ho forte fuit in doctrina uiris pt dici manipulus Si aut in ope pietatis. oliue fructus segetis

Si fuit ca zc morale e usqz i No ligabis os bouis triturantis. rustice bos triturans. predicans est sue doctis cuius no dz os ligari s eius doctrina ipediendo ul ei victu denegado. i. cor. ix. Si nos vobis spualia seminamus no est magnu xxvi

si ira carnalia metamus. Qn habitauerit
fres simul etc. per hanc frm cohabitacionem
figurata fuit habitacio xpi cu aplis aliis
q discipulis de quibz d ad hebre. 2° fr
quia cau no confundit eos vocare fres
xps aut dicit pt mortuus absqz libero
id an mortem eius pauci valde cognatie
fuere eius filii p fide. q aut modicu est
no est computandu ut habet 2° phi. Accipi
et ea frat eius etc. q ipletum est mistice
in aplis de quibz quilibz eorum insolidu
accepit officiu generandi filios i ecclia
xpi ipi xpo et ex eius noie nominandos
xpianum nacqz dicitur et no petrinii vel
paulini et aplorum successores p se et p
alios inferiores ecclie ministros debent
hoc officiu exercere. q si noluerint sed
magis et terrena lucra occupari voluerint
ecclia dz in eorum faciem spuere i. viles
et contemptibiles reputare. Non habebis
in sacculo diuersa pondera. s. maius ad
accipiendu ab aliis. et minus ad tra-
dendu aliis. Igr moralr ille habz in
sacculo pondera diuersa. qui magna be-
neficia accipit in ecclia et deo reddit
parua obsequia contra quos d Gregorius
omel. 9. Cum augentur dona rationes etiam crescunt donorum. Tanto ergo et humilior atqz
ad seruiendum deo promptior quisqz
debet ex munere quanto obligatiore
se esse conspicit in reddenda rone. Cu
ergo dns deus tuus dederit tibi re-
quiem etc. per amalech qui inter-
pretatur ludens deu ipa ro sen ps
intellectiua. per requie uo gra contem-
plandi per hoc q habita requie no-
men amalech p ysrl deleri precipi-
tur. significatum fuit q homo hns gram
contemplandi delere dz nomen sensualitatis
qd tunc deletur qn sensualitas iam non
repugnat roni s sibi subicitur. Sub hoc
eni sensualitas nominatur q roni contradicit
sm illud gal. v°. Caro concupiscit ad-
uersus spm spus aduersus carnem
Cumqz intraueris terram qua dns deus
tuus daturus est tibi possidenda
sm sensu allegoricu ista terra sig-
nificat eccliam militante que p Jorda-
nis transitu i. baptismi sacramentu in-
tratur et p bona vita susceptionem
baptismi sequente possidetur. Tolles de cunctis
frugibz primicias ad sacerdote offerendas
i. ad bona opa xpo qui e sacerdos sm
ordine melchisedech attribuntur. et primi-
cias huiusmodi ponit sup altare dni qui of-
fert eas deo patri et tunc offerens pt
dicere Syrus persequebatur patrem meum p
syru qui sublimis interpretatur dyabolus
intelligitur de quo d Job. xli. Omne sub-
lime videt. p patrem intelligitur Adam
primus pr hanc eni dyabolus persecutus
fuit cu eu decepit qui descendit in
egiptum i. a paradiso eiectus fuit Cre-
uit in gentem magnam. p diuine legis

susceptionem. quia posteritas eius p seth
et alios pres sctos in monte sinai susce-
pit. Affixerunt qz nos egipcii. per
egipcios qui tenebrosi interpretantur de-
mones signantur qui affligunt fideles eos
temptationibz impugnando. Et clamauimus ad
dnm etc. ad clamorem enim sctorum patrum
venit dei filius in mundu. Et eduxit nos
de egipto i. de dyaboli seruitute In manu
forti et brachio extento. i. in cruce ligno
et introduxit nos ad locum istu i. ad ec-
clesiam militante per sacramentum baptismi q hz
a xpi passione virtute. Et adorato dno
deo tuo epulaberis in oibus bonis i. capi-
es sacramentum eucharistie q no admittit
n baptizatus et e cibus in se continens omne
bonum. Et qz no proficit n recipientibus deuote
io premittitur Et adorato dno deo tuo s.
ex magna deuotione
Precepit aut moyses etc. huius aut p-
cepti post executionem Josue viij. et ibidem
ponitur sensus misticus dnm condere ma-
ledictos qui transferre nos patris sui. p istu
patrem xpus significatur de quo d Job i.
verbum caro factum e et habitauit i nobis
Igr transferre nos huius proximi e destor-
quere a doctrina euangelii qd fuit heretici
et scismatici. ppt q sunt a dno maledicti
Maledictus qui errare facit cecum in itinere
Gregorius in omel 36 In pucti ceteris uita qi
in via sumus qua ad patria pgimus
Igr prelati curati et doctores qui per
mala uita sua simplices peccare faciunt
cecos in itinere faciunt errare Greg
in past. cu pastor p abrupta grditur
quis est ut ad precipicium grex sequitur
Maledictus qui dormit cu uxore patris
prelatus curatus vel predicator cu uxo-
re patris sui dormit qn verbo malo vel
facto eccliam xpi patris sui sponsam pol-
luit. Maledictus qui dormit cu oi iumen-
to. per iumenta possunt intelligi homines
voluptuosi. Gregorius exponens illud Joel
i° Computruerunt iumenta in stercore
suo d. Jumenta in suo stercore com-
trescere est in fetore luxurie uitam fini-
re. Igr moralr cu iumento dormit q
ad luxuriosu in malis actibz se coniungit
Maledictus qui dormit cu sorore filia
patris sui. per ista sorore intelligitur
sapia viij. pu. Dic sapientie soror mea
es. ipa eni est filia dei patris omnis eni
ois sapia a dno deo e. Ille igr placitus
doctor cu sorore filia patris sui dormit qui
sapiam a dno sibi traditam i immundicia vite
polluit et contemptibile aliis reddit Gregorius
Cuius uita despicitur restat ut eius predicatio
contempnatur. Maledictus qui clam percutit pximu
suu. hoc aut facit qui occulte proximo detrahit
Maledictus qui accipit munera ut percu-
tiat sanguinem innocentis. hoc aut moraliter
faciunt qui ppt tpale lucru psonas sim-

q intemperata ratione brutum
sequitur sensualitas
p qua homo conuenit cum
brutis. p ysrl

xpobi

plices z inocentes ad mortale pccm iducut
sicut faciut frequent mediatores z mediatrices
fornicacois z adulterij ul alt⁹ cui⁹cumq̄ mor-
talis pcti

Si audieris voce dni dei tui. no solu aure
corporis. s' eciā cordis firmiter retinēdo
ut facias ope adiplendo faciet te dns deus
tuus excelsiore cuctis gētibz. s. in regno ce-
lorum mt' xi qui minor est in regno celorum
maior est illo z Bndcus tu i ciuitate .i. opibz
vite actiue q̄ ptinet ad pollicia Et bndcs
in agro. q̄tm ad opa uite gteplatiue que
exercent' ex tumultu ciuilem Et bndus
fructus ventris tui .i. tue mentis i medita-
cionibz scis fructus q3 iumētorum tuorum .i. sen-
suu exteriorum Greges armentorum z caule
ouiu .i. sensuu interiorum. p sensus em ex-
teriores z interiores quenit homo cu aia-
libus brutis ppt' qd' eorum noibus noiantur
differut tn in hoc q in hoie ps sensitiua
deseruit uiuti icptui e obediens rom̄ que no
est in brutis z Benedcā horrea tua. p que
signitur merita reposita a deo z gsuata
homini tpe futuro Et bndicte reliquie
tue. merita naq3 hois no sibi soli valent
s' et filijs z hec uocatur rliquie .i. alijs
relicte z Benedcus eris ingrediens .i. boni
opus incipiens z egrediens .i. boni opus
inchoatu pficiens Dabit dns inimicos
tuos .i. qui gsurget aduersu te corruen-
tes an te superatos in temptacoe Jac' 3°
Resistite dyabo° z fugiet a vobis Emittet
dns bndcoem sup cellaria tua z sup oia
opa manuum tuarum. per cellaria itelligunt'
cordis secreta alijs celata que dns bn-
dicit qn meditacoes scas hominbus inmitt'
per opa manuu. intelligutur exteriora
bona que patent alijs z a deo bndicut'
qn no ad homi laude s' ad dei gliam
ordinatur Suscitabit te dns i' in pplm
scm .i. in fine mundi resurge te faciet
in pte scorum habudare te faciet dns
omnibus bonis in glia celesti. de qua d'
ps ps. Saciabor cu apparuerit glia
tua Aperiet dns thezaurum suu optimu
celu ad recipiedu te in aia z i corpe glo-
rificatu Q' si audire nolueris voce dni
dei tui zc' sequit' maledcus fructus uetris
tui. hic ponut' maledcoes iferende no-
lentibz obedire deo. p oppositu ad bndic-
coes predcas. ppt' q ex sensu mistico
bndcoium de facili pt' accipi sensus misti-
cus maledconu. q' sicut d' .i°. de aia
rectu e index sui z obliqui ppt' q pmisso

Hec sut uerba federis zc' s'. adduxi
vos xl anis p desertu. p q̄drā-
genariu nuin qui gsurgit ex multipli-
cacoe denarij p quaternariu sig'. habu-
das iplecio .x. preceptorum decalogi p'ut
exprimit' in quatnaio ewangeliorum mt' v°
n' habudauit iusticia urā zc' Et que sit
habudancia subdit' ibide Audistis qa
dcm est antiquis Non occides zc' Ego
aute dico vobis q ois qui irascit' fri
suo reus erit iudicio. Multo em pfec-

cius implet preceptu qui no irascit' q̄
ille qui no occidit licet irascat'. Impleo
naq3 stricta z neccia ad salute e no in-
chaberis no occides z sic de alijs ut ha-
bet' exo. xx. habudans aut iplecio e
no irasci fratri suo z auertere oculos
ab aspectu ipudico ut habet' mt' v°. p
hoc g° q d' adduxit vos p desertum
xl annis signficat' habundas iusticia
que obseruatur in desto religionis
ubi no solu decalogi precepta s' eciā
ewangelij gsilia saltem ad aliq sit obser-
uāda Non sut attrita uestimeta ura
p uestimeta uirtutes intelligutur que
p exercitiu bonorum opm in rligione no at-
teruntur. s' magis solidant' nec calciamenta
pedu urorum uetustate gsupta sut. calciamta
sut de pellibus aialiu mortuorum z io sig-
nificat memoria scorum prim defunctorum que
no debet in religione p obliuione con-
sumi. s' p iuge meditacoem cotidie re-
nouari Pane no comedistis na i desto
filij ysrl manna nutriti fuerut loco pa-
nis que fuit figura sacmenti eucharistie
quo religiosi z fideles alij spnalit' nutri-
untur Vinu z sycera no bibistis. p h° sig-
nificat' sobrietas que dz ee in religiosis
ut sciretis q' ipse e dns ds vr. p sobrieta-
tem em in uita corpali z deuotu usu
Eucharistie in uita spnali habet' queda
plibacio future btitudis ad qua postea
uenient⁹ in re dno gcedente

Quom g° uenit zc' hic inducit trasgssores
ad pmaiam pmittendo eis diuinam
miam al' d' Eti ad cardines celi fuis dissi-
patus. p cardines celi intelligutur ptes
mudi pncipales. Moralit' igit' ad oriete
ho dissipat' qn tpe iuuentutis gsumit' in
pctis Ad meridiem aut dissipat' qn tpe
uirilitatis utit' iniurijs z rapinis. Ad occiden-
tem uo dissipat' qn in senectute sua decli-
nat ad enormia sicut de salomoe dicit'
3° Re xi. Cuq3 eet senex deprauatu est
cor eius p mulieres zc' Ad aquilone uo
dissipatur qn ex multitudine z magnitudine
pccorum ad desperacoem ppingre uidet' Inde
rethet te dns deus tuus. si uc z pfecte
penitueris. pctorem em rethit ab aqui-
lone qn ex' sue clemencie dat ei spem
uenie sicut fecit regi manasse ut het'
2° pal in fine. Osfert ppe morte. A meridie
vero ipm retrahit qn volutate satisfaciendi
de iniurijs z rapinis sibi inmittit sicut le'
de zacheo Ab oriete uo pctorem rethit
qn ad deplorandu Juuetute in lasciuijs
z carnalitatibz gsupta. inducit exemplu de
magdalena luc' vij. de qua d' gregorius
in se ht oblectameta tot de se inuenit
holocausta Et assumet .i. ad se assumet
pctorem in uc penitente ad se fuit p
gram in uita pnti z introducit in
terra. s. uiuetiu qua possederut pres
tui. Illam em ia possident apli z alij
sci pres mei. Et obtinebis ea sine tio-
re amissionis na ctitudo terre di iclud'

Ab occidente vero rethit pctore qui grām cxx
osfert

Ab occidente vero rethit pctore qui grām osfert

in roe bitudinis

xxxiiii Abiit itaque moyses ꝛc. aug finis sibi pdicat
cum d. Non transibis iordane istum. p hoc aut
q citra iordane moyses mortuus fuit nec pplm
ysrl ad terram pmissam introduxit sigficatum
fuit q lex data p moysen non introduxit
ad terra viuenciu hebre. vij nichil ad pfcm
adduxit lex. Et iosue iste tulit. per Jo-
sue sigficatus fuit xpus non solu in gestis
sed et in noie ut dicit Jo. in plogo libri
Josue ꝛ habet ecc. xlvi fortis in bello Jhe-
sus naue. p hoc igit q pplm ysrl ad ter-
ram pmissam introduxit sigficatur q
lex ewangelica p xpm data introducit
ad celestia ꝛ tu ea sorte diuides. p has
sortes signatur in celestibz distincti gradus
bitudinis siue mansiones de quibz dicit
saluator Jo. xiiij In domo patris mei man-
siones multe sunt que p xpm assignantur
electis sm meritorum uarias qualitates ꝛ dns
qui e ductor tuus ipse erit tecum hoc d. q
cum hoie xpo p Josue figurato est deus i
una persona que fideles ducit ad celes-
tia. non dimittet te. sm em damascenum qd
semel assumpsit nunquam dimisit hec dicta sm
sensu allegoricu. moralr aut p moyse
qui interptatur extractus de aquis sigficatur
carnis maceracio p ieiunia uigilias ꝛ cetera
exercitia p que retrahitur caro a deliciarum aquis
et sicut moyses non introduxit pplm i pmis-
sionis tra sic nec ista introducunt hoiem ad
viuencium tram i cor. xiij. Si tradidero cor-
pus meum ita ut ardeat caritate aut non
habuero nichil m pdest. pdicta uero fieri
pnt sine caritate. ppter q in ipsis non consistit
perfectio uirtutis. sz in ipsa caritate. unde
in collac. patrum coll. i. ieiunia uigilie. m-
dictas facultatum meditacio scripturarum non
pfectoes. sed instrumenta pfectionis st. i. ipm
disponunt ad caritatem ut diffuse declaratur
ibidem. ppter q p Josue qui salus interptatur
ꝛ ad salute terre pmissionis introduxit
caritas quereret pt designari Tu ea sorte
diuides. q sm gradus caritatis distribuuntur
gradus supne felicitatis. non dimittet te
q caritas nunquam excidit i cor. xiij. Et ubi
caritas ibi est deus i. Jo. 4. Qui manet
in caritate in deo manet ꝛ deus in eo

xxxii Audite celi que loquor ꝛc. In hoc ca. descri-
bitur ingratitudo ppli ysrl de beneficiis
a deo acceptis. p quem bene sigficatur ingratitu-
do clericorum de recepcione diuinorum beneficiorum et
pmo describitur hic ingratitudo in generali cum
d. generacio praua. ppter corruptus affectus q clerici
freqnter diligunt malos ꝛ psequuntur bonos. Et
exasperans q corrupcoem intellectus qua
freqnter uertunt in causis i mendacium ueritate
ꝛ equitate. hec ne reddis dno malum p bono po-
pule stulte. ppter defectum bone cognicionis
Et insipiens. ppter defectum bone affeccionis
non em sapiunt ea que dei sunt. sed ea q sunt
hominum. Contra hic arguit ingratitudo malorum
clericorum in speciali cum d. Nunquid non ipse e pater
tuus faciendo te nasa. q. d. sic. qui possedit
te. gubernando Et fecit te. pmouendo Et

creauit te in ecclasiastica dignitate statuendo eo
modo quo d. creatus prelatus creari qui
constituitur in dignitate i. Memento dierum an-
tiquorum in quibus leuite pre ceteris filiis
ysrl fuerunt electi Cogita generaciones sin-
gulas. per quas clerici fuerunt eleuati Interro-
ga patrem i. ihesu xpm et annunciabit tibi
s. in ewangelio maiores tuos i. aplos et di-
cent tibi. quale ipsi fuerunt pre ceteris il-
luminati Qn diuidebat altissimus gentes
ꝛc. q pplm xpianum diuisit p diuersas dio-
ceses sub archiepis epis ꝛ aliis curatis
pars aut dni pplus eius. s. clerus Unde
Jeronimus clericus qui seruit ecclie pmo voca-
bulum suum interpretetur ꝛ nitatur esse q dicitur
Cleros em grece sors latine d. ideo clerici di-
cuntur quia sunt de sorte dni uel q dns e
sors uel pars clericorum Tales igitur ce debent
ut ipsi possideant dnm ꝛ a dno possideantur
Inuenit eum in terra deserta i. in pri-
mitiua ecclia que ppter acerbitatem psecu-
cionis uidebatur a deo desta ꝛ derelicta
io subditur In loco horroris q qui de clero
ad populum regendum pficiebatur pmus
ad tormenta ducebatur Circumduxit
eum ꝛ docuit. p patres scos petrum paulum
siluestrum ambrosium ꝛ alios patres ꝛ doc-
tores Et custodiuit quasi pupilla oculi sui
per pntiam ꝛ diligenciam constantini ka-
li magni ꝛ alios imperatores ecclie zelum
habentes Expandit alas suas ꝛ assumpsit
eos per dilatacoem fidei ꝛ multiplicacoem
ecclie ministrorum Atque portauit in humeris
suis ꝛc. constituit eum sup excelsam terram
i. sup ciuitatem Romanam quam Constantinus
dimisit pape qui e caput cleri Ut co-
mederet fructus agrorum ꝛc. q constantinus
ꝛ alij principes dotauerunt ecclias multis
ꝛ magnis mobilibz ꝛ imobilibz bonis
Butirum de armento ꝛc. p hec intelliguntur
carnis delectabilia ad que multi prelati et
clerici abusi sunt pdictis bonis tamquam ingrati
sunt deo ꝛ benefactoribus suis io subditur
Incrassatus e dilectus. p superhabundan-
tiam bonorum tpalium et recalcitrauit p
superhabundanciam bonorum. ppter q sicut re-
fert magr henricus de gandauo
in suis quolibetis qn Constantinus dedit
ecclie bona tpalia vox fertur audita
fuisse hodie cecidit uenenum in dei ecc.
et hoc ppter malorum abusum dereliquit
deum factorem suum ꝛc. eius officium neglige-
do na sicut d. bernardus sup canti.
multorum calcaria plus q altaria ful-
gent prouocauerunt eum in diis alie-
nis cupidi deos suos fecerunt de auro
ꝛ argento ꝛ lapidibz pciosis. luxuriosi uero
de meretricibus suis ꝛ sic de aliis
Vidit dns. non approbando. sed rep-
bando io sequitur ad iracundiam concitatus
est. contra nequicias eorum Et ait abscondam
faciem meam ab eis. dimittendo eos ruere
de peccato in peccatum ac si non uidere nec
punire deberem Et considerabo nouissima

ma eorum reseruando Jehenne punicionem eorum
io subditur Ignis succensus est in furore meo
et ardebit usque ad inferni nouissima. nam sicut
prelati et alii fuerunt in statu alciori. sic erunt
in loco gehenne profundiori. Cetera vero propter
prolixitatem dimitto et quia ad modum punicionis
malorum applicari de facili possunt a quolibet in-
telligente

xxxiii

HEc est benedictio etc. Et primo ponitur benedictio ruben
primogeniti jacob cum dicitur Infra Uiuat Ruben
Per ruben qui interpretatur visionis filius con-
uenienter intelligi potest contemplatiuus diuinis me-
ditacionibus intentus io subditur Uiuat ruben
scilicet uita gracie in presenti et glorie in futuro Et non
moriatur. morte culpe. nec Jehenne Con-
templacio namque quedam est participatio
celestis et inmortalis uite. et sit paruus in numero
Contemplatiuus enim debet fugere tumultum multitudinis
presentis uite quantum potest homo bono modo ne per hoc
impediatur in contemplacione / hec benedictio iu-
de / per iudam qui confitens interpretatur uere
penitens signatur qui non abscondit nec excu-
sat se peccata sua / sed ea fideliter confitetur / propter quod
dignus est exaudiri et consequi misericordiam
dei. prouerbiorum 28. Qui abscondit scelera sua non
dirigetur qui autem confessus fuerit et reliquerit
ea miam consequitur ideo subditur Audi domine
uocem iude / peccata confessa sibi remittendo et
ad populum suum introduces eum cum sanctis in celes-
tibus recipiendo. Manus eius pugnabunt pro
eo. de cetero temptacionibus fortiter resisten-
do / Et adiutor illius contra aduersarios eius
supple ipse deus qui adiuuat legitime certan-
tes. Leui quoque ait etc. Per leui cuius tribus
electa fuit ad cultum dei significatur bonus
prelatus qui de cultu dei debet esse maxime
sollicitus Et quod debet esse perfectus in acti-
ua uita et contemplatiua secundum quod dicit gregorius in
pastorali Sit presul actione precipuus. sit
pre ceteris contemplacione suspensus io subditur
perfectio tua etc. quantum ad speculatiua Et doctri-
na tua. quantum ad actiua Uiro sancto tuo. id est a christo
qui dicitur sanctus sanctorum Et dedit se omnibus nobis
formam eciam perfectionis et doctrine dedit pas-
toribus ecclesie Johannis x. Ego sum pastor bonus
quod exponens gregorius omelia xiiii. dicit ostensa est
nobis regula quam sequamur apposita forma
cui imprimamur Quem probasti in temptacione. scilicet de-
monis in deserto quem superauit mathei 4. ubi
supra Quem probasti. potest ad deum premere-
ferri qui permisit eum a dyabolo temptari
potest et referri ad quemlibet christianum et specialiter
ad prelatum qui debet probare id est approbare christi
uictoriam de dyabolo et eam per uiribus ymitari
Qui dixit patri suo et matri sue nescio uos
etc. id est qui neque patrem et matrem et alios amicos
dimiserunt propter christum secundum formam ab eo
traditam hii custodierunt eloquia tua. scilicet
euangelii et pactum tuum seruauerunt id est noui
testamenti quod dicitur pactum dei Jeremie 31. Et iudicia
tua id est dulcedinem ewangelii tractatam O Jacob
id est christe qui dicitur Jacob id est supplantator quia
dyabolum superauit supplantauit Et legem
tuam ewangelicam O ysrael id est christe qui dicitur
ysrael id est uidens deum propter claritatem diuine

visionis quam homo christus habuit ab in-
stanti sue concepcionis. Ponent thimiama
in furore tuo. id est boni prelati ponent
oracionem deuotam pro populo peccatore ad auer-
tendum ab eo furorem tuum Et holocaustum
super altare tuum id est incendium caritatis in
altari cordis Benedic domine fortitudini eius
multiplicando ipsum in operibus bonis
Et opera manuum eius suscipe. acceptando ea
pro ipsis et eorum subditis ad meritum uite
eterne Percute dorsa inimicorum eius. id est demo-
num conuertendo eos in fugam et qui ode-
runt eum non consurgant. per quod significatur quod de-
mones non sunt ad bonum reuersibiles
Et beniamin ait per beniamin secundum angelicum
intelligitur pauper paulus apostolus de tri-
bu beniamin natus ut dicitur est genesis xxxv.
et ultimo hic amantissimus domini habitabit
confidenter in eo. nam paulus confidens de christo
nullo labore fuit prostratus / nec persecucione
territus io subditur quasi in thalamo tota
die morabitur. propter diuinas consolaciones
sibi iugiter affluentes Et inter humeros
illius requiescet. diuina fortitudine
roboratus. Joseph quoque ait per joseph qui
interpretatur accrescens significatur bonus
actiuus qui fertilis est in bonis operibus
io subditur De benedictione domini terra eius
Corpus actiui quod est terrenum dicitur eius
terra / et de benedictionibus domini quia exaltatur
in bonis operibus ex benedictione diuina pro-
cedentibus et ex amore premii quod est de-
super et timore supplicii quod est de subtus
ideo subditur De pomis celi et rore. per quod
significatur premium atque abysso subiacente
per quod significatur supplicium cuius timor resi-
lire facit a malo et in bonum promouet
De pomis fructuum solis et lune. per
solem intelligitur christus / et per lunam uirgo ma-
ria que sunt celi magna luminaria et
nos fructificamus de eorum influencia De
uertice antiquorum moncium id est ex meritis
et exemplis patriarcharum et prophetarum
Et de pomis collium id est ex meritis minorum
iustorum Benedictio illius qui apparuit in
rubo ueniat super caput joseph id est boni
actiui et super uerticem nazarei inter fratres
suos. hic accipitur. etc. Per idest / quod bonus
actiuus nazareus id est sanctus uel floridus
inter alios fideles est reputandus. Quasi primo-
geniti tauri pulchritudo eius nam bonus
actiuus inter alios pulcher apparet ex pi-
etatis operibus ex quibus pulcher ap-
paret coram deo et hominibus Cornua re-
nocerotis cornua illius. est enim fortis
ad resistendum temptacionibus. Et zabulon
ait / zabulon et ysachar simul bene-
dicuntur / et significant perfecciones actiue et
contemplatiue / que simul in eadem domo
sunt necessarie / ut de martha et maria dicitur
luce x / et similiter necesse sunt in eadem religi-

one / nam aliqui sunt claustrales intenti contempla-
et alii officiales intenti actioni / et aliquando quan-
tum in eadem persona sicut de presule dan
est eodem capitulo / sic et est suo modo in predica-
toribus religiosis qui in claustro vacare
debent contemplative per studium et oracionem
et exterius active docendo populum exem-
plo vite et verbo doctrine de tali igitur
persona potest dici Letare zabulon in exitu
tuo scilicet de claustro ut intendas fidelium
saluti verbo et exemplo et ysachar in tabna-
culis tuis id est manens in claustro causa
studii et oracionis populos ad montem
vocabunt id est ad christum qui est mons mag-
nus implens universam terram dan 2o.
Et dicitur vocabunt in plurali de eadem persona
propter duo exercicia predicta intus et extra
ibi immolabunt victimas iusticie id est sacra-
menti eucharistie quod dicitur victime in plurali propter
duplicem consecracionem scilicet corporis et sanguinis
christi Et est hoc sacrificium tamquam perfec-
tissimum per sacrificia veteris legis mul-
ta et varia fuit figuratum Qui inundacionem
maris id est tribulacionem vite presentis quasi lac
sugent id est dulciter per pacienciam sustinebunt
sicut enim patet in exemplo apostolorum de quibus
dicitur act. 5o. Ibant apostoli gaudentes a conspectu
consilii quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu
contumeliam pati Et thezauros abscon-
ditos arenarum id est multa preciosa scientiarum que
tales predicatores assequuntur. Quid autem per
arenas intelligatur sciendum hoc patet quia con-
tempti sunt in hoc mundo et conculcati ut
arena Job xii. deridetur iusti simplici-
tas lampas contempta apud cogitaciones
divitum ad tempus statutum Et gad ait
per gad qui felicitas vel felix interpretatur
dominus noster ihesus christus significatur qui in quantum
deus felix est per se ipsum et felicitas aliorum
sanctorum Ideo subditur Benedictus in latitudine
gad quia fides eius dilatata est per orbem in
quo fideles eum laudant et benedicunt
quasi leo requievit scilicet in morte quia sicut
leo dormit oculis apertis / ita christus dor-
mivit in cruce vigilante deitate cant.
5o. / ego dormio et cor meum vigilat Ce-
pitque brachium et verticem. per verticem demon
intelligitur qui caput est omnium malorum
per brachium eius potestas / et utrumque cepit
christus in morte / demonem confutando et
eius potestatem diminuendo Et vidit
principatum. vidit enim humanitatem suam
principatum adeptam super choros an-
gelorum quia in parte sua doctor erat repositus
Iste doctor est spiritus sanctus qui secundum quod dicitur i. io.
2o. docet de omnibus cuius plenitudinem
habuit christus in quantum homo Jo. i. vidimus gloriam
unigeniti a patre plenum gracia et veritate. Et in
quantum deus ab ipso sicut a patre procedit
spiritus sanctus et ideo bene dicitur repositus in parte eius
qui fuit cum principibus populi. princi-
pes isti sunt apostoli de quibus dicitur ps. xliiij.
Constitues eos principes super omnem terram

et cum ipsis fuit spiritus sanctus et in signo visibi-
li / et fecit iusticias domini iustificans impios
et iudicium suum cum ysrael. nam ad visionem
dei claram ysrael significatam deducit iustifica-
tos. Ro. viii. Quos autem iustificavit illos et
magnificavit Dan quoque ait. per dan qui
iudicium interpretatur bonus iudex significatur
propter quod dicitur eccli. x. bonus iudex dicitur iustum ama-
re Ideo dicitur Dan catulus leonis quia bonus iudex
constans in operibus equitatis Fluit largiter de
basan que interpretatur pinguedo propter quod significatur
pietatem. nam in bono iudice semper ad iusti-
ciam debet esse. Gregorius in ee. bonis rectoribus
debet inesse consulens misericordia / et pie seviens disci-
plina / ne nimis sit aspera iusticia et pi-
etas sit remissa Et neptali ait. per nep-
tali qui interpretatur dilatacio mea significatur
homo pius et largiter diffusus ideo subditur
habundancia perfruetur sicut dicitur mt. v. beati
misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur / et ple-
nius erit benedictionibus / misericors enim bene-
dicitur a deo sanctis angelis et hominibus Mare
et meridiem videbit per mare significatur
vita presens que est in continua transmutacione
per meridiem ubi preest fervor caloris
significatur vita beata que consistit in fervore
dileccionis. per hoc igitur quod mare et meridiem pos-
sidebit. significatur quod misericors post bona
dispensacionem vite presentis bona celestis
patrie possidebit Aser quoque ait. per aser
qui beatus interpretatur significatur bonus et sapi-
ens doctor eccli. xiiij. beatus vir qui in sa-
piencia morabitur etc. et ps. i. beatus vir etc.
Sed in lege domini voluntas eius et in lege eius medi-
tabitur die ac nocte Talis enim doctor iam
beatus est in spe / et postea erit in re. benedictus in
filiis aser id est in bonis discipulis quos relinquit
post se ad informacionem ecclesie Sit placens
fratribus suis id est doctoribus aliis. eo quod vene-
rentur tractat eorum dicta Tingat in oleo
pedem suum. per pedem intelligitur affeccio
eo quod anima procedit affectibus sicut corpus
pedibus. Pedem igitur in oleo tingere est
affectum in oleo misericordie ponere Ferrum et es cal-
ciamentum eius. calciamentum est municio
et ideo per soliditatem eris et ferri significatur
constancia voluntatis in bone operacionis perse-
verancia Sicut dies iuventutis tue ita senec-
tus tua. nam bonus doctor ita diligens debet
esse de profectu et bona vita et sciencia in
senectute sicut in iuventute fuit / unde quidam
antiquus philosophus dixit Si alterum pedem ha-
berem in sepulchro nichilominus addiscere vellem

Ascendit igitur moyses etc. per moysen qui
de monte vidit terram promissionis
et non intravit licet multum desideraret intel-
ligendo significatur quilibet sanctus veteris testamenti
qui sublevatus in monte contemplacionis in-
deo sibi revelante futurum misterium christi
/ ad quod tamen non pervenit licet tamen desideraret
ex tota intencione ait unde dicit salvator
luc. x. Dico vobis quod multi reges et
prophete voluerunt videre que vos vide-
tis et non viderunt Moraliter autem per

moysen significatur homo contemplativus celestis patrie. per terram promissionis significatam quam tamen non intrat licet multum desideret nisi morte corporis precedente unde dicitur hebre. ix°. Statutum est hominibus semel mori. Non caligavit oculus meus. per oculum intelligitur contemplacio que non deficit in bono contemplativo sed magis proficit tempore senectutis sedatis passionibus sensitive partis. Et dentes eius non sunt moti. per dentes qui cibum ad interiora trahunt labor predicacionis intelligitur. per quem auditores ad fidem et devocionem trahuntur. act. x°. Surge petre occide et manduca. i. cornelium et eius amicos gentiles per tuam predicacionem christo per fidem incorpora sicut ibidem patet legenti scripture.

Per hoc quod populus ysraeliticus postquam egiptum fugiens mare rubrum atque desertum transivit Jordanis adhuc restabat transeundus quo transito promissionis terram intravit. significatur quod electi peccatorum tenebras exeuntes postquam mare rubrum per contricionis lamenta desertum per penitencie opera per peccatis satisfactoria transierunt. necesse est adhuc transire Jordanem. i. tribunali iudicis districti presentari et per meritorum discussionem iudicari. Jordanis vinum iudicii interpretatur. In morte enim cuiuslibet hominis fit iudicium ipsius particulare. quo pacto electorum anime promissam requiem intrant sempiternam que terra viventium appellatur.

Incipit liber Josue

Et factum est post mortem moysi etc. Allegorice per Josue christus significatur quia sicut dicit Jeronimus in epistola ad paulinum de omnibus sacre scripture libris. Josue non solum in gestis sed et in nomine figuram gerit salvatoris. vocatus enim fuit ihesus ut habetur hebre. iiii°. christus per Josue significatus dixit deus preterea transi iordanem istum. christus enim a Johanne baptizatus fuit in Jordane et sic preterea Jordanis transivit quia dicitur math. 3°. Jhesus confestim ascendit de aqua et sic per similitudinem dicitur transisse iordanem quia tactu sue sanctissime carnis vim regenerativam dedit aquis. Et omnis populus tecum. nullus enim est de populo christi nisi transeat per aquas baptismi. Preparate nobis cibaria quia post diem tercium transibitis. per ista cibaria significantur fidei rudimenta quibus instruendi sunt cathecumini adulti ante baptismum. Per tres autem dies significantur tria tempora. scilicet tempus nature. tempus legis mosayce et tempus legis gratie. quod incepit a christi incarnacione.

Misit ergo Josue etc. allegorice per exploratores a Josue missos ad explorandum Jericho intelliguntur apostoli alii quam discipuli a christo ad predicandum missi per mundum sicut dicitur marci ultimo. euntes in mundum universum predicate evangelium omni creature. per Jericho vero qui luna interpretatur. bene mundus hic significatur qui est in continua transmutacione sicut luna in continua variabilitate. per hoc quod Josue misit duos exploratores significatum fuit quod gemina caritate scilicet dei et proximi habere debent evangelii predicatores. in cuius signum salvator misit discipulos ad predicandum binatos ut habetur luc. x°. sicut exponit Gregorius omelia etc. Qui ingressi sunt domum mulieris meretricis. i. gentilitatis que publice fornicabatur cum ydolis. hanc enim domum ingressi fuerunt discipuli repellentibus eos iudeis. sicut paulus et barnabas eis dixerunt act. xiii. vobis oportebat primum loqui verbum dei. sed quia repellitis illud et indignos vos iudicatis vite eterne convertimur ad gentes. sic enim precepit nobis deus. Nunciatum quia est regi iherico. per quem intellige dyabolus qui Jo. xii. dicitur princeps huius mundi ipse non cessavit perquirere evangelii predicatores exterminare exemplo beati anthonii de cuius ordine fuit innocentius quem dyabolus voluit strangulare eo quod disposuerat qualibet die in xl. predicare. sed per invocacionem beate virginis confusus fuit turpiter et repulsus. Et sicut raab exploratores salvavit. sic gentilitas ad christum conversa. predicatores evangelii salvat ipsos sustentando et a persecutoribus defendendo. Et sic predicatores evangelii gentilitatem salvant ipsam ad christum qui vera salus est exhortacionibus adducendo. Moraliter confessores dici possunt exploratores quia debent diligenter peccatorum consciencias explorare et sic ingrediuntur domum mulieris meretricis quam salvant ad morum rectitudinem suis consiliis reducendo.

Cum videritis archam federis etc. hic agitur de miro transitu iordanis qui fuit miraculosus. et ideo per hoc Josue fuit exaltatus secundum quod dixit ei dominus hodie incipiam te exaltare etc. Allegorice per hunc transitum significatur baptismi sacramentum ut dictum est supra. dominus ihesus cuius figura fuit Josue in gestis et nomine exaltatus fuit coram Johanne baptista et aliis assistentibus per apercionem celi super eum et per vocem patris dicentis hic est filius meus dilectus etc. et per testimonium spiritus sancti in columbe specie descendentis super eum et manentis per multa miracula tamen dicta. Tu autem precipe sacerdotibus qui portant archam. per istos sacerdotes

significantur apostoli alii que discipuli et eorum successo-
res evangelium Christi per orbem portantes
quod quidem evangelium bene per archam significatur
eo quod tria continet spiritualiter que erant in ar- (scilicet)
cha contenta scilicet tabule per quas significabatur
lex vetus quam continet evangelium eius defectum
supplendo. Secundum fuit virga aaron que signifi-
cavit dignitatem regiam et sacerdotalem quam
continet actor evangelii Christus qui est rex
et sacerdos et per consequens ipsum evangelium hoc con-
tinet propter quod dicitur evangelium regni Mathei quarto. Tercium
fuit manna per quam significatur fuit
cibus spiritualis ex verbis evangelii propter
quod Jo. vi. dixerunt apostoli domine ad quem
ibimus verba vite habes eterne. Steterunt
aque descendentes. per quas significantur mundi
tribulaciones ysa. viii. Ecce dominus adducet
super eas aquas fluminis fortes et multas
regem assiriorum etc. per hoc igitur quod aque
supervenientes et inferiores arche transitum
non impedierunt significatum fuit quod tribula-
ciones mundi preterite non impedirent porta-
cionem evangelii quod patet quia persecucio iudeorum in
primitiva ecclesia et persecucio tirannorum et he-
reticorum non impedierunt predicationem evan-
gelii. per hoc etiam significatum fuit quod transitum
electorum ad patriam non impediet per
quantumcumque tribulaciones. per hoc autem quod archa
precessit populum in ingressu iordanis et in
egressu secuta est. significatum fuit quod evangelii
predicacio gentiles adduceret ad baptismum
et adductos in Christo conservaret
Hic agitur de xii lapidibus exportandis
de alveo et aliis xii in ipso ponendis
per primos lapides allegorice significatur populus
iudaycus ex xii filiis Jacob procreatus qui
nutritus fuit in humore doctrine legis
et prophetarum. sed adveniente Christo eiectus fuit
ad obstinacionis ariditatem. Per alios xii
significatus fuit populus gentilis qui per predicacionem
xii apostolorum conversus est ad Christi fidem et
ex ariditate infidelitatis translatus est ad
humorem gracie per graciam baptismalem
Postquam ergo etc. Sequitur eodem tempore ait
dominus ad Josue fac tibi cultros lapide-
os etc. Ista circumcisio figura fuit sacramenti
baptismalis quo presciduntur omnia peccata sim-
pliciter quantum ad culpam et penam et quia baptismus
efficaciam habet a passione Christi ideo ista cir-
cumcisio carnalis facta fuit cultro lapideo
Christum significante qui est lapis vivus secundum quod dicitur prima
petri secundo. ad quem accedentes lapidem vivum
ab hominibus quidem reprobatum a deo autem elec-
tum et honorificatum. Circumcidere secundo etc. sequitur man-
serunt filii ysrael in galgal et fecerunt pha-
se. per phase figuratum fuit sacramentum
eucharistie sicut declaratum fuit diffuse exo.
xii et xiii. per hoc igitur quod circumcisi fecerunt
phase. significatum fuit quod circumcisi spiritualiter
percipere debent sacramentum eucharistie
Cum autem esset Josue in agro Jericho levavit
oculos et vidit virum stantem etc. Iste fuit
angelus apparens in specie viri et significat
ihesum Christum qui ab instanti sue concepcionis
fuit vir perfectus virtutibus et sciencia. Jeremie xxxi.
Novum creavit dominus super terram femina circumda-
bit virum tenentem gladium id est potestatem iudicia-
riam irrefragabilem Jo. v. Pater omne iudicium
dedit filio. Princeps sum exercitus domini. id est populi
christiani licet enim princeps sit non solum hominum
sed et angelorum hic specialiter dicitur princeps populi christia-
ni tamquam ab eo nominati et nunc venio. hec autem
apparicio facta fuit post populi circumcisionem
et phase celebracionem ad significandum quod hominibus
spiritualiter circumcisis et eucharistie sacramento munitis
assistit Christus per spirituales illuminaciones et eos confor-
tat contra demonum temptaciones
Jherico autem erat clausa atque munita etc. per
Jherico civitas dyaboli significatur que dicitur clau-
sa per obstinacionem in peccatis et munita contra fidem
et mores sophisticis argumentis. Josue vero
per quem significatur Christus ut dictum est supra contra civitatem
istam ordinat exercitum in quo sunt sacerdo-
tes portantes archam domini per quos significantur
doctores in scolis sacram scripturam expo-
nentes que bene per archam significatur quia in ea
divina misteria continentur. Sunt et ibi
vii alii sacerdotes concrepantes bucinis per
quos significantur predicantes populis ysa. lviii.
Clama ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam
et annuncia populo meo scelera eorum. per vii enim
bucinas possunt intelligi vii virtutes que predican-
tur ad destruendum vii vicia contraria vii diebus
circueunt clangendo. quia totum tempus septenario
dierum revolvitur. ideo per hos vii dies totum
discursus temporis in quo civitas dei pugnat
contra civitatem dyaboli significatur. In ultimo
vero clangitu fit casus civitatis dyaboli.
Filii autem ysrael prevaricati sunt etc. Sequitur
nam achan. sic enim debet scribi quia sic scri-
bitur in hebreo. per achan qui tribulator in-
terpretatur et erat de filiis ysrael qui propter
eius peccatum fuerunt tribulati significatur ma-
lus religiosus propter cuius maliciam alii
religiosi inculpantur et hoc significatur per hoc
quod dicitur. filii autem ysrael prevaricati sunt licet
solus achan fuit prevaricatus de isto dicitur quod
furatus fuerat regulam auream. Auree
dicuntur regule religiosorum eo quod inducunt
ad caritatem dei et proximi que per aurum signi-
ficatur eo quod sicut aurum inter metalla preciosius
est sic caritas inter virtutes i. cor. xiii.
maior autem horum est caritas. hanc autem regu-
lam auream furatur malus religiosus fran-
gendo regulam contra voluntatem primi insti-
tutoris nam furtum est contractatio rei alie-
ne invito domino. Et pallium coccineum veste furatur. Nam
indigne portat habitum religionis sicut est
argentum optimum. Per argentum sig-
nificatur per quelibet gracia gratis data scilicet sciencia
eloquencia et huiusmodi que malus religiosus sub
terra operit. nam ad questum terrenum ta-
lia convertit. sed precepto Josue talis inter-
ficitur in valle achor que interpretatur vallis tur-
bacionis et ideo significat penam jehenne que
secundum doctores est in profundo terre ad quam
malus religiosus per Christi iudicium condempnatur

Dixit autem dominus Josue etc. In hoc capitulo agitur de debellacione ciuitatis hay et regis eius hay que interpretatur chaos quod est idem quod confusio rex igitur hay regem confusionis significat Et sicut dicit quedam glosa super etc. fomes peccati est talis rex quod dicitur non rex quia multi obediunt ei et rex confusionis nam inclinat subditos contra dictamen racionis ubi uero non est racio ibi non est nisi confusio. Per Josue uero qui salus interpretatur intellectus uel racio bene significatur quia racio semper ad optima deprecatur hinc autem dicitur pone insidias urbi. quia semper cauendum est contra fomitem seu carnis inclinacionem eo quod in senectute debellauit sapientissimum salomonem Leua clipeum qui in manu tua est contra regem hay. Clipeus iste est memoria passionis. Vnde treni 3° dabis eis domine scutum cordis laborem tuum id est per laborem christo in carne passo et nos eadem cogitacione armamus Et uero clipeus iste constanter teneatur in manu bone operacionis debellatur insultus carnis uel fomitis et ideo dicitur postea Josue uero non contraxit manum quam in sublime porrexerat tenens clipeum etc. Regem uero regem quoque eius suspendit in patibulo. per patibulum asperitas penitentie potest intelligi in qua suspendendus est fomes peccati galathas v° Qui christi sunt carnem suam crucifixerunt cum uiciis et concupiscenciis Tunc edificauit Josue altare domino in monte ebal sicut preceperat moyses Per hoc quod Josue fuit sollicitus moysi preceptum implere instruimur placita bonas ordinaciones predecessorum suorum custodire contra multos qui student eas totaliter dissipare Media pars eorum iuxta montem garisim ad benedicendum et media pars iuxta montem ebal scilicet ad maledicendum ut dicitur est deuteronomii xxvii

Quibus auditis cuncti Reges etc. et hec at illi qui habitabant in gabaon etc. Per gabaonitas qui cum uestibus conscissis et calciamentis ueteribus et repeciatis uenerunt facere fedus cum filiis ysrael intelligi possunt illi qui moribus secularibus querunt religionem ingredi contra dictum apostoli colossenses iii° Expoliantes uos ueterem hominem cum actibus suis et induite nouum propter quod de talibus subditur Itaque sub maledicto eritis bene dicit augustinus sicut non inueni meliores illis qui in monasteriis profecerunt Ita non inueni deteriores illis qui in monasteriis defecerunt

Quod cum audisset adonibosech hic describitur pugna Josue contra quinque reges amorreorum per quos intelligi possunt quinque sensus corporis pugnantes contra dictamen racionis que per Josue significatur ut supra dictum est de hac autem pugna dicitur galathas v° Caro concupiscit aduersus spiritum et spiritus aduersus carnem quinque uero reges predicti per quatuor fuerunt debellati scilicet per gladios filiorum ysrael et per lapides grandines et per subsistenciam solis et lune Et isti spiritualiter intelligendo debellantur sensus carnis Per gladios enim filiorum ysrael intelliguntur uerba diuina que sunt spirituales gladij ephesios vi Et gladium spiritus quod est uerbum dei. Per autem per gladios istos debellantur sensus carnis dicit Isidorus ad rusticum monachum Ama scienciam scripturarum studia et carnis uicia non amabis. Per lapides uero grandinis intelliguntur actus penitentie scilicet Jeiunia uigilie asperitas uictus et uestitus et cetere discipline que carnis sensus feriunt et infrigidant et domant magis quam studium sacre scripture ideo dicitur et mortui sunt multo plures lapidibus grandinis quam quos gladio percusserant filij ysrael. Per assistenciam uero solis intelligitur adiutorium christi qui est sol iusticie contra temptaciones carnis i. corinthios x° Fidelis deus qui non pacietur uos temptari super id quod potestis sed faciet cum temptacione prouentum ut possitis sustinere. Per assistenciam uero lune intelligitur adiutorium uirginis marie que canticorum vi dicitur terribilis ut castrorum acies ordinata propter quod per eius auxilium prouenit nobis de sensibus carnis uictoria gloriosa. Ite et ponite uestros pedes super colla regum istorum. Per hoc autem quod Josue precepit principibus ysrael ponere pedes suos super colla quinque regum significatur quod quinque sensus carnis subici debent imperio racionis

Que cum audisset Jabin rex azor etc. debel- xi
latis quinque sensibus corporalibus ex quibus contra nos insurgit bellum periculosius ab hoste qui de spiritualibus peccatis impugnat Et bene significatur per Jabin qui interpretatur adinuens uel intelligens. demon enim est intelligencia quia naturalia remanserunt in demonibus integra Et sicut Jabin in adiutorium suum uocauit reges sibi subditos sic demon superior contra nos excitat demones inferiores qui diuersi demones de diuersis uiciis nos impugnant Vocat igitur regem madon qui interpretatur contradicens propter quod significat demonem qui temptat de rebellione ad superiores contra deum et hominem et sic intelligitur in sequentibus Et regem semeron qui interpretatur vepres dolentes id est spina inferens dolorem qui temptat de detractione que materia doloris infert ei de quo detrahitur et ipsi detrahenti et detractionem suscipienti Et regem atsaph qui interpretatur fractura qui temptat de fractione fidei date Juramento uel alio modo Vocat et chananeum qui interpretatur commutatio que est in mercacionibus qui temptat de fraude et decepcione que frequenter committitur in empcionibus et uendicionibus. Et amorreum qui interpretatur amarus qui temptat de inuidia que est amaritudo cum de bono proximi Et etheum qui interpretatur stupens uel stupidus qui temptat de accidia que reddit hominem stupidum et pigrum ad inchoacionem operis boni et eius persecucionem Et phereseum qui interpretatur diuidens eo quod studet ad seminandum inter bonos discordias Et iebuzeum qui interpretatur conculcatus qui temptat de superbia qua superbus nititur alios conculcare Et eueum qui ferus interpretatur qui temptat de ira que facit hominem quasi feram bestiam Omnes autem isti per quos significantur spiritus maligni a Josue debellantur quia per adiutorium christi a populo catholico deuincuntur Equos eorum subneruabis et currus igne succendes Equi demonum sunt homines

mali corporum instinctu sequentes, sicut boni homines sunt equi dei quia spiritus sancti gratia se habet ad liberum arbitrium sicut sessor ad equum. Igitur demonum equi subiunctantur cum liberum arbitrium in malis hominibus fit in morte irrevocabile ad bonum. Currus autem trahitur ab equo sicut corpus humanum a libero arbitrio. Currus igitur demonum igne succendentur quando corpora malorum in gehenne pacto iudicio recludentur.

xii Hi sunt reges etc. per quos intelliguntur spiritus maligni qui dicuntur rectores malorum hominum huius mundi contra quos nobis incumbit invisibilibus pugna. Ephes. vi. Non est nobis colluctatio adversus carnem et sanguinem sed adversus principes et potestates adversus mundi rectores tenebrarum harum contra spiritualia nequicie. Per hoc quod populus Israel Josue duce debellavit dictos reges significatum fuit quod populus christianus modo et in futuro triumphat de demonibus sub duce domino Jhesu Christo. Et omnes reges xxxi. In hoc numero est ternarius multiplicatus in denarium, nam ter x sunt xxx et cum hoc est ibi unitas, per quod in mistice designatur quod per fidem unius dei essentialiter et trini personaliter et per multiplicationem bonorum operum secundum x precepta debellantur a fidelibus spiritus maligni.

xiii Josue senex etc. sicut dominus ei precepit. Josue in gestis et nomine typum gerit salvatoris, qui dicitur senex ratione deitatis eterne. Hebr. xiii. Jhesus Christus heri et hodie ipse et in secula. Secundum hoc dicit Jo. viii. Antequam Abraham fieret ego sum. Divisio terre promissionis ad ipsum dupliciter intelligi potest scilicet de ecclesia militante et triumphante, utraque namque divisio pertinet ad Christum. Si autem accipiatur divisio ecclesie militantis sic per novem partes que divise fuerunt novem tribubus significatur divisio gratiarum in ecclesia quas enumerat apostolus i. Cor. xii. Divisiones gratiarum sunt etc. Sequitur: Alii quidem per spiritum datur sermo sapientie, alii sermo scientie secundum eundem spiritum, alteri fides in eodem spiritu, alii gratia sanitatum, alii operatio virtutum, alii prophecia, alii discretio spirituum, alii genera linguarum, alii interpretatio sermonum. Et sic sunt novem gratie secundum sortes novem tribuum. Per dimidiam tribum Manasse que accepit sortem cum istis novem tribubus in (?) significatur status simplicium christianorum quibus non datur aliquid de gratiis prenotatis que dantur ad manifestationem spiritus in ecclesia pro communi utilitate ut apostolus dicit ibidem. Quantum autem ad statum ecclesie triumphantis per divisionem factam novem tribubus significatur assumptio fidelium ad novem ordines angelorum. Per sortem vero dimidie tribus Manasse significatur gloria sanctorum qui non meruerunt assumi ad aliquem ordinem angelorum sed faciunt decimum ordinem significatum secundum aliquos doctores per x dragmam Luc. xv.

xv Igitur sors filiorum Juda etc. Per Judam qui interpretatur confitens sive laudans potest intelligi bonus prelatus qui debet confessione laudis in obsequio divino debet esse sollicitus. In sorte vero Jude inter cetera loca que describuntur esse in Castria (?) specialiter sunt notanda tria scilicet fons solis per quem veritas vite que est per gratiam significatur, sicut gratia fons aque salientis in vitam eternam nominatur Jo. iiii. Est Cariath Sepher i. civitas litterarum per quam veritas doctrine significatur. Et civitas solis per quam veritas iusticie que morum corruptiones reprimit designatur. Iste tres veritates debent esse in sorte Jude i. boni prelati secularis vel religiosi. Caleph vero filius Jephone etc. Per hoc quod Caleph in Cariatharbe confudit tres gigantes filios Enach figuratum fuit quod Christus in Jerusalem enervavit (?) filiorum diaboli confusionis erat scilicet sacerdotum, scribarum et phariseorum, quos obstinatos (?) fecit per legem confudisse. Inde conscendens ad habitatores Dabir que prius vocabatur Cariath Sepher i. civitas litterarum, per quam intelligitur universitas hereticorum qui ex litteratura superbientes novas fingunt hereses et eas nituntur verbositate philosophica vel rethorica defendere. Ideo bene dicitur quod Cariath Sepher vocata fuit Dabir que locutio interpretatur. Hanc autem civitatem debellavit Othoniel qui secundum Hebreos fuit valde litteratus et frater Caleb ut dicitur in textu et signum dei interpretatur. Propter hec tria Othoniel significat hominem litteratum et est bonum de quo dicit salvator Mt. xii. Quicumque fecerit voluntatem patris mei qui in celis est hic meus frater etc. Et per interpretationem que est signum dei significat hominem baptizatum, Christi signum habentem. Iste vero tres conditiones fuerunt in beato scilicet Ambrosio, Jeronimo, Augustino, Gregorio et pluribus aliis per quos Christus hereticos confutavit. Dedit quoque ei Axam filiam suam sororem (?), per quam intelligi potest sapientia divina que dicitur eius filia Eccl. xxiiii. Ego ex ore altissimi prodii primogenita ante omnem creaturam. Hec autem sapientia data fuit sponsa predictis doctoribus et aliis similibus. Hec tamen sapientia que ideo dat (?) in via arres est i. desiderata clara visione patrie ideo subditur. Deditque ei Caleb irriguum superius et irriguum inferius. Per irriguum superius intelligitur gaudium de divina visione, per irriguum inferius gaudium de evasione pene damnatorum quod videt.

Cecidit autem sors etc. Sequitur: Infra Salphaad vero etc. Iste mortuus fuit in deserto sine filiis. Ideo hereditas eius transiit ad eius filias de mandato domini ut habetur Numeri xxvii. Et hoc repetitur cum dicitur Dedit quoque eis possessionem iuxta imperium domini etc. Per possessionem in terra promissionis significatur adeptio beatitudinis in terra viventium. Per Josue vero figuratus fuit Christus ut sepius

dan c. Per h° q° q Josue filiab3 salphaat q mortuus fuit in pcco suo ut habet̃ nu xxvij. dedit possioz in tra pmissionis. significat q pueri maloz pnti no putat̃ hereditate celesti si ppe malicia ipoz fuerit ymitatores scelez pat̃ nozsilicet aliqn puet̃ hereditate eterna sm iudicium humanum. Jt p h° q hereditas filiabus fuit data. significat q i adepcoe en bitudis differencia no facit distreco sexuum s meritoz ut h° dan c. Jn xxxij locuti st filij Joseph s. tribus effraym z dimidia tribus manasse p quas significat̃ status religiosoz z maios menidicatum. Manasses n. interptat̃ oblivio. religiosi u'o mendicates inter alios magis oblivisa debet tpalium. Effraim aut fructificans interptat̃ sua in religionibz plures fuerunt apti ad faciendum fructu aiaz p filios ut effraym z manasse petetes ampliam possionis sue. significat̃ religiosi mendicates petetes p se ul p alios amplia° pmocionis in officiis predicandi z legendi z hmoi plus q sit apti. ppe q eis Josue debet eis placi dice Ascende in silvam z fac ẽ spacia i. applica te ad studium sacre scripture z bone uite ut p hac merearis in das offitijs dilatari.

Hic simul ponuntur ff° mistici duoz ca° seqnt̃ ...gregati sut omes filij ysrl in sylo. p sylo q° itp° missus significat̃ dns nr ihus xps de quo ds° gal iiij. At ubi uenit plenitudo tpis misit deus filium suum fctm ex mulie fctm ex lege ut eos qui sub lege erat redimeret. Per h° q° q ds° congregati sut omes filij ysrl in sylo. significat̃ congregacio fideliu in xpo qd xviij ubi st duo uel 3 congregati i noie meo i meo corpe sum. Jbi erigit tabernaculum dni. p qd intelligit eccia apoc xxj. Ecce tabernaculum dei cu hominibus. et hoc tabernaculum per aplos erant fundatores in xpo fixum est. M°. xvj. Sup hanc petram edificabo ecclesiam meam.

Et locutus e dns ad ios° separate urbes fugitioz. Fuerunt aut vi ciuitates ad hoc assignate s. tres ultra Jordane z tres citra. per iordanem n. significat̃ baptismus eo q xps ibi fuit baptizatus ut dan c. i. Per ciuitates aut refugij significatur remedia q pcca ad que debet pctores effugere p salute. Jn n baptismum p Jordanem significatur fuerunt tria remedia q pcca s. fide parentis postea circucisio carnalis a tpe abrahe sz oblacio legalis a tpe legis date. ut pz i leuitico ubi p diuersis pctis determinat̃ oblacoes diuse. Post baptismum uo nr alia remedia assignat tria s. uera contricio integra confessio et debita satisfactio ul aliter s. ieiunium q uicia carnalia. oro q pcca spualia z elemosina q est opus pietatis ualens ad oia i. thi. 4°

Accesserunt q principes familiaz leui ... ...hit aqi de ciuitatibz sacerdotu ubi habitaret eum illis.

Congregauit q Josue omes tribz etc. Per Josue qui tpe sue mortis appropinquante congregauit tribus ysrl z eis explicauit legem dei. significatur bonus prelatus secularis ul religiosus qui tpe sue mortis debet suos subditos monere de pseueracia in bono ut sua uerba sua in cordibus audiencium remanent forcius impressa. Sic enim fecit moyses ut pz in h° deut° z sile xps discipulos suos ut habet̃ Jo xvij. Et sile beatus dnicus franciscus z plures alij pcessores ut scribit̃ in eoz legendis

Incipit liber Judicum

Post mortem Josue consuluerunt filij ysrl dnm dicentes Quis ascendet ante nos contra chananeum z erit dux belli. Dixitque dns iudas ascendet. Allegorice p iuda significat̃ xps qui sm carne e de serie iuda ...nt declarac° ad i° z ro. i°. ppe namq p nob ascendit crucem z ibi debellauit chananeum i. hmani generis inimicum cu satellitibz suis significat̃ aut adonibozech qui interptat̃ dns fulgurans ppe q significat dyabolum qui fideles nititur ictu fulguris ponere inducendo eos ad peccatum mortale. Hic aut significauit xps. Lxx reges. ...p hos reges quos adonibozeth tenebat captiuos ut inclusos significat̃ hoies de hoc ydoibz quos nos significat̃ dyabolus tenebat inclusos quos xps p uirtute sue crucis liberauit. Moralit aut Judas interpretat̃ confessio. e aut confessio duplex s. peccatoz z diuine laudis et utraque confessio precedere debet in expugnacoe demonis qui p chananeum designatur unde dt seneca Pace habeto cu hoibz et odio cu vicijs bellum. Et ait Judas Simeoni fratri suo ascende mecum. Jt p symeonem qui audiens interptat̃ obediencia diuinoz preceptoz z eccia significatur que cu confessione peccatoz z laudis diuine debet iungi i demonis z uicioz expugnacoe z adonibozeth p quem demon significatur cu suis satellitibz superat̃. Pergens q iudas contra chananeum qui habitabat i hebron etc. Moralitas huius historie posita e s° Josue xv ca°

Ascendit q angelus dni etc. P istum angelum qui de pctis commissis arguit populum significat̃ bonus platus ul predicator arguens efficacit pcca populi et eu deducens usque ad lacrimas uere contricionis io subdit̃. Cumque loqueretur angelus dni hec ad omes filios ysrl eleuauerunt uocem suam z fleuerunt. Et q no sufficiunt lacrime contricionis de eod cursu n sequitur opera satisfaccionis io subdit̃ i immolauerunt q ibi hostias dno unde dt apls Ro. xij. Obsecro uos p miam dei ut exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem sanctam deo

placente etc. Suscitauit dns iudices q liberaret eos de vastancium manibz. p istos iudices
figurati fuerunt etc. sci pontifices z doctores
quorz precibus z meritis z laboribz de manibz
demonum frequent liberati sunt populus xpianus
Et aliqn a corporalibz inimicis sicut p merita
basilii liberatus fuit a psecutore Iulianum apostata
et p merita bti siluestri a psecutore constantini
Hee sunt gentes quas dns dereliquit ut erudiret in eis israhelem s in exercicio preliandi
. per quas spualiter intelligunt ea que nos impugnant de peccatis z resistendo viriliter in spualibus preliis erudimur. Quinq satrapas philistinorum. per quos intelliguntur quinq sensus
exteriores nos ad vicia impellentes trenorum 3o
Oculus meus depdatus est animam meam et
sicut e de visu ita e de aliis sensibz. ppter
qd d. Je. 9o. Ingressa e mors p fenestras meas Omnemq chananeum. qui interpretatur commutatus. ppter qd signt mundum i continua mutatione positum cuius concupiscencia
nos impugnat Et heuiteum. qui interpretatur
venator id est signat carnis insultum que continue
sibi delectabilia venatur Job 39 Circumspicit montes pascue z virencia queq perquirit
Atq euenum. q interpretatur ferus uel pessimus
id est signat dyabolum de quo d. 1 petri 5
Aduersarius vester dyabolus tanq leo
rugiens circuit querens quem deuoret cui
resistite fortes in fide. per illum enim resistencia acquirunt fideles glie coronam
thi. 2o Non coronabitur nisi qui legitime certauit
Tradidit eos in manu chusam rasathaim q
interpretatur ingredo tenebrosa. ppter qd signt
infernum qui tenebat inclusos patres
antiquos et clamauerunt ad dnm cum magno
desiderio cupientes liberari qui suscitauit eis
saluatorem z liberauit eos othoniel q interpretatur signum dei id est signt xpm de q. d. ys
xi radix yesse qui stat in signum populorum
ipsum gentes deprecabuntur. Ipse namq patres
sanctos de inferno liberauit. Addiderunt aut
filii israhel facere malum in conspectu dni q confortauit aduersus eos eglon q interpretatur
rota id est signt vitium instabilitatis cui subiacebat filii israhel. nam habita modica psperitate eleuabantur in superbiam contra dnm ad ydolatriam declinantes et aduersitate occurrente deiciebantur nimis p impaciencia. ideo deus
suscitauit eis saluatorem nomine ayoth de
quo subditur qd utraq manu utebatur p dextera.
Moraliter aut talis e qui bn se habz in psperis
z aduersis qz de psperis no eleuatur p superbia. sed magis humiliatur deo gratias agendo
z indignum se tantis bonis reputando Sicut
in aduersis no frangitur p impacienciam sed
magis in bono p virtutem paciencie
firmatur. z sic eglon id est instabilitatis vicium
superatur. Post hunc fuit sangor qui percussit de philistiis. 6. c. viros vomere
Est aut vomer instrumentum ad aperiendum terram
p seminacione z fructificatione igitur vomere
philistei percuciuntur qui p ueram confessione
vicia abiciunt. Vel aut p philisteos vicia significentur patz qz philistei interpretantur
cadentes. peccata no tandem faciunt hoiem de
vno in aliud vnde grego. peccatum qd per
penitenciam no diluitur mox suo pondere
ad aliud trahit z finaliter peccata trahunt
ad penam inferni
Fecerunt aut filii israhel malum in conspectu
dni z tradidit eos in manu madian
per madian qui interpretatur iniquitas dyabolus significatur qui ppter excellenciam malicie no solum iniquus sed et iniquitas nominatur
Per exercitum vero madian dyaboli satellites intelliguntur. In herbis cuncta vastabant. per herbas intelliguntur vicia bonorum
operum que demones nituntur destruere ne
fructus bonus inde sequatur. Sz contra madian
z eius exercitum a deo mittitur gedeon. per
quem allegorice xpus significatur qz gedeon interpretatur vir circuiens in utero qr bn conuenit hoi xpo nam ab instanti sue conceptionis fuit vir pfectus sciis z virtutibz in utero
virginali circumdatus Je. xxxi. Creauit dns
nouum sup terram femina circumdabit virum
z sic xps sm qd homo fuit vir circuiens
in utero. huic aut d. dns tecum virorum
fortissime. nam cum eo fuit deus in vnitate
psone. ppter qd vocatus fuit emanuel. Ipse
gedeon destruxit aram baal z nouum sacrificium
optulit ut d. in textu. p qd significatum fuit qd xps
per se et discipulos ydolatria destrueret
z eucharistie sacramentum institueret qd iudeorum esset
completiuum. Gedeon et sua prece fecit rorem
vellus descendere. per rorem aut vbum predicacionis intelligitur deut. 32 Fluat ut
ros eloquium meum. Vellus z vestimentum
ouis. propter qd signt populum iudaycum Greg.
omnipotens dns ante aduentum dni p hoc
aut qd gedeon rorem descendere fecit in
vellus signatum fuit qd xps in propria psona
erat tm iudeis predicaturus ppter qd d. ipse
ys. non sum missus nisi ad oues q perierunt
domus israhel. Luc et dixit discipulis ad
predicandum missis Mt. 10. In via gencium ne
abieritis. sed pocius ite ad oues q perierunt
domus israhel et sic ros predicacionis fuit tm
in iudea q p vellus significatur z gentilitas
fuit sicca que p aream signatur. Ros
verumptamen qz p9ca iudea uerbum dei repulit z gentilitas illud deuote recepit
ppter qd paulus z barnabas iudeis constanter
dixerunt act. xiii vobis oportebat primum
loqui verbum dei sed qm repellitis illud z
indignos uos iudicastis uite eterne Ecce
conuertimur ad gentes sic enim precepit nobis
deus et tunc fuit ros in area id est in gentilitate z siccitas in uellere id est in iudeorum
vellus sicca ut dcm est. Moraliter aut
p gedeone studiosus in sacra scriptura
significatur qz sicut dcm est gedeon circuiens in utero interpretatur. Vterus aut
in quo concipiuntur z nutriuntur ecclie
filii spualiter vocati e sacra scriptura. vnde gl.
sup illud ps errauerunt ab utero
id est a lege. hunc aut uterum circuiunt
studiosi p diligentem inquisicionem. Iste et

sicut alibi gedeon destruxit aram baal falsam
doctrinam confutando et aliam aram construxit sanam
doctrinam confirmando. Ipse eciam deo principaliter
operante rore verbi divini influit in vellus
simplicibus christianis predicando et vellus
rorare cessat quando ex fervore devocionis
se transfert ad predicandum infidelibus et
tunc ros eius est in area et non in vellus
quia in duobus locis non potest esse simul

Igitur ierobaal qui et gedeon etc. per quem
ut dictum est christus signatur preparat ad
prelium contra madian per quem ut predictum est
dyabolus signatur. primo suos bellatores
examinat ad videndum quis sit aptus
ad sequendum ipsum (excluditur autem timidi
cum dicitur qui formidolosus et timidus revertatur
etc. et sic fuit de discipulis christi quorum
plures dixerunt Io vi durus est hic sermo
quis potest eum audire et subditur ex hoc
autem multi discipulorum eius abierunt retro
Et sic est de christianis carnalibus qui non possunt
eum sequi per viam austeritatis et penitencie Secundo
examinavit gedeon bellatores per modum
potacionis cum dicitur qui lingua lambuerit
aquas etc. per illos enim qui biberunt flexo
poplite signatur illi qui ad hauriendum huius
mundi bona sunt nimis effusi et illi non
sunt apti ad sequendum christum per viam paupertatis
et sufficiencie. per illos autem qui biberunt
manu aquam ad os proiciente signatur illi qui
de bonis huius mundi accipiunt tantum quantum sufficit
ad necessitatem et illi sunt apti ad sequendum
christum in bello contra dyabolum. propter quod dicit apostolus
hebre xij deponentes omne pondus et circumstans
nos peccatum curramus ad propositum
nobis certamen aspicientes in auctorem
fidei et consummatorem ihesum. pondus autem impediens
est superhabundancia temporalium. Gregorius
omelia 24. Terrena namque substancia pondus
est non subsidium. Isti vero cum christo vadere
ad prelium et vincunt in tribus scilicet in fraccione
lagunarum. per quam signatur carnis maceracio.
per quam caro nostra que terra est
conteritur et spiritui subiugatur. propter quod dicit
salvator mathei xvi. Si quis vult post me
venire abneget semetipsum et tollat crucem
suam et sequatur me Et in ostensione
lampadarum. per quam signatur exemplaris
operacio luce xij Sint lumbi vestri precincti
et lucerne ardentes in manibus vestris
quod exponens Gregorius omelia 13 dicit lucernas
quippe ardentes in manibus tenemus
cum per bona opera proximis nostris lucis
exempla monstramus Et tales sunt apti
ad sequelam christi Io viij Ego sum lux
mundi qui sequitur me non ambulat in
tenebris sed habebit lumen vite Et
in sonacione tubarum per quam signatur
[illegible] sonus predicacionis ysaie lviij Clama
ne cesses quasi tuba exalta vocem tuam et
annuncia populo meo scelera eorum et huiusmodi
predicabat christus quem gedeone signatus Io
vij In novissimo autem die magno festivitatis
stabat ihesus et clamabat Si quis
sitit veniat ad me et bibat et huiusmodo
predicandi secuti sunt predicatores
evangelici nam predicant populo stando et
clamando

viij
Dixerunt quod ad eum etc. Cumque venisset gedeon
ad iordanem transivit etc. per gedeonem
qui debellatis hostibus in campo persecutus
est eos fugientes usque ad loca in
quibus credebant esse securi prout in tempore
quo ihesus christus significatur. qui post eieccionem
demonum de corporibus obsessis in mundo in
tantum quod simul et semel eiecit legionem persecutus
est ad eorum loca scilicet infernum ad ipsos
depredandum per viros sochat qui gedeon
exprobraverat. possunt intelligi vulgares
iudeorum qui christum blasphemabant moventes
capita sua et dicentes vach qui
destruit templum dei etc. per viros phanuel
intelliguntur scribe et sacerdotes phanuel enim
interpretatur facies dei et secundum gregorium super
ezechielem facies ad noticiam pertinet ipsi non
noticiam dei per legem et prophetas habuerunt
Et ipsi similiter exprobraverunt dicentes christo
alios salvos fecit seipsum salvum facere
non potest etc. Et sicut gedeon exprobratus
tamen fugientes hostes debellavit. sic salvator
post opprobria in cruce sibi illata post
mortem suam ad infernum descendit et ibidem
demones confudit Et sicut gedeon habita
victoria de madian destruxit viros socoth
et phanuel sic salvator noster post resurreccionem
et ascensionem a dextris
de demonibus et ascensione accepit
los populum iudeorum et sacerdotes destruxit
et regnum et templum per turrim phanuel
signatum concremavit

ix
Obijt autem abimelech etc. hic duo demonstrabuntur scilicet ipsius abimalech promocio
maligna et eius punicio digna Circa primum
dicitur abijt autem abimelech filius ierobaal
in sichem ut per cognacionem matris sue populum
inclinaret ad sua promocionem cum tamen esset
filius ancille et sic indignus promocione per quod
signatur quod indigni promocionibus frequenter
eas plus appetunt et ambiunt quam illi qui sunt
digni. per hoc autem quod dixit considerate
quod os vestrum et caro sum. quod ipsi fecerunt. ex
quo patet quod promocio eius non fuit propter personam
bonitatem sed carnalitatem et per istos
signantur illi qui racione cognacionis vel parentele
vel alterius cuiuscumque causae eligunt aliquem
que ad dignitatem ecclesiasticam vel secularem
non habentes respectum ad honorem dei et deoque
utilitatem. Dederunt sibi illi lxx pondus argenti.
per quos signantur illi qui vendunt
pro tali electione promovendum
male eligunt. sed et postea magnas fecit Et occidit
fratres suos etc. per quod signatur quod illi qui
male sunt promoti deprimunt et annichilant

bonos mittitur. Circa 2m capitulum ponitur abimelech
digna primitus parabola de oliva ficu et vinea
recusantibus super alias arbores promoveri. Per
hoc significari tria genera hominum dignitatem
regiminis refugientium. Primi sunt devoti qui
tenentur in oratione et divinis obsequiis occupari
a quibus retrahitur cura regiminis quae causat
distractionem mentis et isti significantur per olivam
ps. 51 Ego autem sicut oliva fructifera in do
mo domini. Secundi sunt homines in sacra scriptura
studiosi de qua dicitur eccl. 24 Spiritus meus
super mel dulcis et hereditas mea super mel
et favum et ideo in ea studiosi refugiunt curam
regiminis nolentes ab eius dulcedine separari
et isti significantur per arborem ficum quae respondit numquid
possum deserere dulcedinem meam etc. Tertii sunt
homines boni et humiles qui non reputant se dig
nos promotione ad aliorum regimen propter quod
hoc refugiunt quod bono modo fit. Et isti
significantur per vitem quae licet non possit se susti
nere sed ab alio fulcitur tamen ex ea fructus
optimus producitur. Sic vir humilis per aliorum
optimum sustentari querit et fructum optimum
regi et sustentari queritur. Numquid possum deserere vinum meum
quod deum letificat et homines etc. Humilitas enim sicut
dicitur est valde placens deo et hominibus. Et
beata virgo maria propter humilitatem ad con
cipiendum dei filium fuit electa sicut ipsa
dicit luc. 1 Respexit humilitatem ancille
sue etc. Dixerunt que omnia ligna ad ramnum
etc. Per ramnum quae est arbor parva et primo
mollis est sicut herba postea vero spi
nas habet significantur homines indigni promotione
promoveri qui peccant multiplici fictione
et gravant pungit et ignem dissensionis
emittunt quo ipsi et promotores sui destru
untur sicut contigit abimelech et habita
toribus sychem qui male promoverant
ipsum in regem et utinam aliis pluribus sic
contingat

xi Fuit in illo tempore iepte galadites etc. In
hoc capitulo litera nostra discrepat in pluribus ab he
brayca. Primo in hoc quod dicitur filius mulieris meretricis
hebrei filius mulieris hospitatricis dicunt. 2o
quod dicitur de adultera uxore natus est hebrei
et libri nostri correcti habent de altera uxore natus
est. 3o in hoc quod dicitur congregati quoque sunt ad eum
viri inopes et latrocinantes hebrei non habent
latrocinantes sed tantum viri inopes. Ego autem
intendo capitulum istud exponere secundum literam
hebraycam quam reputo veriorem. Igitur per
iepte qui dicitur vir fortissimus allegorice
potest intelligi dominus noster ihesus christus qui tante
fortitudinis est quod portat omnia verbo vir
tutis sue ut dicitur hebre. 1o Et bene dicitur filius mu
lieris hospitatricis id est virginis marie quae ex
plenitudine sue caritatis recipit omnes ad
eam debite recurrentes in hospitio sue mi
sericordie. Bernardus Maria omnibus facta est omnia
sapientibus et insipientibus debitricem se fecit
omnibus sinum misericordie aperuit ut de eius
plenitudine acciperent universi. Que
bene dicitur mater altera id est altera conditionis quam cetere
matres non ipsa sola mater est et virgo. Hunc autem

Iepte sed illum Christum reprobaverunt fecerunt enim
iudei quorum erat frater secundum carnem. Ipse
fugit ab eis in persecutione herodis mt.
2o et in persecutione civium suorum qui volue
runt eum precipitare de supercilio montis
super quem fundata erat civitas eorum
ut habetur luc. 4o. Et congregati sunt
ad eum viri inopes id est apostoli et alii discipuli
propter ipsum omnia relinquentes. Perrexerunt
autem maiores natu de galaad ut tol
lerent in auxilium sui iepte. Per istos ma
iores possunt intelligi iudeorum doctores
quorum aliqui recurrerunt ad eius auxilium
in passione sua credentes in eum ut na
thanael Jo. 1 et nichodemus qui erat
magister in israel Jo. 3 et plures alii quorum
nomina non exprimuntur in evangelio de quibus
dicitur Jo. 12 de principibus autem multi cre
diderunt in eum etc. Reversus est autem iepte
etc. Per reversionem autem iepte post victo
riam de adversariis significatur reversio
Christi per suam resurrexionem ab inferis
demonibus superatis. Occurrit ei unige
nita filia etc. per quam significatur ecclesia
unigenita Christi filia cum tympanis et cho
ris id est laudibus divinis de victoria Christi
quam iepte immolavit domino non per occisionem
corporis secundum hebreos sed per observantiam
virginitatis sicut plenius dixi super
locum istum in expositione literali. Ecclesia vero
virgo est per integritatem fidei et est
immolata domino spiritualiter per hoc quod est di
vinis laudibus dedicata unde dicitur ps. Im
mola deo sacrificium laudis. Et iterum
ps. 50 Sacrificium deo spiritus contribula
tus etc. Et in ecclesia multe persone immo
late domino per observantiam virginitatis sicut
filia iepte. Filia mi decepisti me et de
cepta es. Hoc non potest intelligi secundum veri
tatem de Christo quod decipi non potest cum sit
ipsa veritas Jo. 14 Ego sum via ve
ritas et vita. Sed tamen secundum estimationem infide
lium potuisse iudeorum qui credunt Christum
fuisse prophetam falsum et sic decepisse ec
clesiam sibi aggregatam et eam ipsum decepisse
aggregando sibi propter eius
appetitum inanis glorie. Sic etiam quod ad per
sonas religiosas secundum estimationem fal
sam hominum mundanorum est ibi deceptio
ex utraque parte. Nam religiosos estimant
deceptos eligendo sibi talem vitam propter
Christum et sic Christum ab eis decepi. Nam eius
reputat ypocritas. Et per talem modum
loquendi dixit Jeremias 20o capitulo Seduxisti
iste me domine et seductus sum etc. Moraliter
autem per iepte potest intelligi homo beatus po
tens in scripturis ut de apostolo dicitur act. 18 Qui
cum fugiens molestias secularium fu
git ad religionis desertum quod vocatur
terra tob id est bona. Nam ibi percipiuntur con
solationes divine Osee 2o Ducam eam in so
litudinem et loquar ad cor eius

talis aliquando requiritur ad regimen ecclesie sicut
bonus gregis et plebis alius et pro secularibus pugnat
contra adversarios oracionibus et doctrinis. Sed aliquando post habitam victoriam occurrit
ei filia id est vana gloria que solet in talibus
consurgere. Dicitur autem talis gloria hominis filia
eo quod ex hominis fomite procedit de qua debet
dicere decepisti me diminuendo meritum
et ipsa decepta es / nam fortius consurgit ad
ipsam immolandam per maiorem sui humilitatem.

Ecce autem in effraym orta est sedicio.
Per effrayitas qui interpretantur augentes significantur
clerici cupidi qui non student nisi ad augendum
pecuniam per lites et fraudes et per prebendas
malo titulo acquirendas. Et similiter per effraytas
intelliguntur religiosi proprietarii hos
igitur vocavit christus per iepte significatus ad
pugnam contra dyabolum precibus devotis et sanctis
exhortacionibus et doctrinis / sed ipsi noluerunt
venire. Insuper et domum iepte id est ecclesiam
christi nituntur incendere igne cupiditatis luxurie
et ambicionis. Sed per galaditas qui acervum
testimonii interpretantur confusibiliter debellantur
per acervos non testimonium sacre scripture
significatur. Per quam predam clerici et religiosi
viles et confusibiles declarantur. Et in transitu
iordanis id est mortis iugulantur morte eterna
quia autem per iordanis transitum mors significetur.
Patet quia iordanis rivus iudicii interpretatur
/ in morte enim est iudicium periculosum
hominis. Causa non dicte iugulacionis est eo quod
in fine vite non potuit dicere sobolech id est spica
quod absolute sumpta significat spicam granis bonis
plenam per quam significantur opera bona / quorum
defectum paciuntur. Sed dicere potuit theboleth
quod interpretatur spica palee / quia vere dici potuit
spice plene paleis vanitatis et cenodoxie.

Rursum quoque filii ysrael fecerunt malum etc.
In hoc capitulo agitur de concepcione sampsonis
et eius nativitate ad liberandum populum ysrael de
manu philistinorum. Per sampsonem non qui interpretatur
sol eorum / significatur per dominus noster ihesus
christus de quo scribitur malachie 2º Orietur
vobis timentibus deum sol iusticie. Et sicut
conceptus sampsonis ortus / et benedicti modus
fuit per angelum denunciatus ut dicitur in hoc
capitulo / ita fuit de christo ut habetur luce primo. Per
hoc autem quod sampson uxorem non accepit
de filiis ysrael sed de gentibus significatum fuit
quod christus acceptura erat de gentibus
ecclesiam sibi sponsam relictis iudeis paucis
exceptis / qui sibi adheserunt / quod autem modicum
dici est frequens non computatur. Propter quod per ozee
dixit dominus de gentilitate vocabo non
dilectam meam dilectam meam et hoc diffuse
tractat apostolus ro. ix. Moraliter autem per
sampsonem significatur bonus doctor vel prelatus
vita et doctrina sicut sol illuminans ecclesiam.
Et sicut de sampsone dicitur quod non comedet
aliquid immundum. Sic talis doctor vel prelatus
non incorporat sibi mortale peccatum. Similiter
sicut de sampsone precipitur quod non bibat aliquid
quod inebriare possit sic doctor vel prelatus
non debet aliquid agere quod sit extra mensuram
racionis etc. Ebrietas enim dicitur ab e quod est extra et
bria quod est mensura. Sampson eciam accepit
uxorem de filiabus philistinorum ut per hoc
sibi daretur occasio pugnandi contra eos ut habetur
in textu. Sic bonus doctor vel prelatus accipit sibi sapienciam gencilium philosophorum
que potest dici eius uxor nam de sapiencia
dicitur sapiencie viij. hanc quesivi mihi
sponsam assumere / et per ipsam habet occasionem
pugnandi contra eos scilicet hereticos et infideles
qui racionibus sophisticis involvunt catholicos
simplices sapienciam philosophicam ignorantes.

Descendit igitur sampson in thamatha etc. xiiij
Per sampsonem qui processit ad accipiendam
sibi gentilem uxorem allegorice significatur christus
qui in primitiva ecclesia coniunxit sibi per fidem
ipsam gentilitatem / iudea pro maiori parte incredula
remanente. Propter quod dixerunt apostoli iudeis
actuum xiij / vobis oportebat primum loqui
verbum dei sed quia repulistis illud et indignos vos iudicastis
vite eterne ecce convertimur ad gentes / et per illam predicacionem
coniunxerunt christo et non sibi gentilitatem per
fidem. Non enim erant sponsi sed eius paranimphi.
Apparuit catulus leonis sevus per
quem intelligi potest saulus christum impugnans.
Propter quod dixit ei actuum ix. saule saule quid
me persequeris qui ubi christi persecutus fuit
in terra sicut leo occisus erat per sampsonem.
Per hoc autem quod in ore leonis mortui inventum fuit favum mellis. Significata fuit
melliflua doctrina pauli mundo mortui
sicut dicitur gal. vi. mihi autem absit gloriari
nisi in cruce domini nostri ihesu christi. In eius doctrina
dulci per quam mihi mundus crucifixus
et ego mundo. De comedente exivit
cibus et de forti egressa est dulcedo. Hoc
autem problema non potuit solvi nisi per uxorem
sampsonis. Propter quod significatum fuit quod mutacio sauli
salubris de persecutore amarissimo in dulcissimum
doctorem / non potest intelligi / nisi per ecclesiam christi
sponsam que novit virtutem sponsi / et potest facere
de persecutore defensorem / et de lupo
pastorem. Aliter per leonem laceratum intelligi
potest corpus christi flagellis et clavis plagatum
quod ipsemet per sampsonem figuratus laceravit
in quantum ad passionem voluntarie se optulit
/ et de eius corpore mortuo exivit sanguis
et aqua / ex quibus virtute habent ecclesie sacramenta
que principale est eucharistie sacramentum in
quo habemus dulcissimum cibum de quo figuraliter
dicitur sapiencie xvi. panem paratum de celo
prestitisti eis omne delectamentum in se habentem
et omnem saporis suavitatem.

Post aliquantum autem temporis etc. per patrem xv
uxoris sampsonis qui prohibuit sampsonem
ab ingressu ad suam uxorem intelligi
potest imperator romanus vel eius imperium superveniens
/ et quantum in se fuit prohibuit connexionem
christi et ecclesie per sampsonem figurati cum
ecclesia de gentibus collecta. Et sicut sampson
per combustas vulpium incendit segetes

philistinorum sic xpus per predicacionem siue predicatores
caritate combinatos succendit fide caritate fortia
gentilium corda in terra quia in multis erat ad mar-
tirium promptissima. De hoc igne dicit saluator
luce xij. Ignem veni mittere in terram et
quid volo nisi ut ardeat. Vulpes autem per vulpes
possunt intelligi predicatores. Cuius pinguedo
naturaliter valet medicinalis est contra contractionem et stu-
pefactionem nervorum. Multi vero predicatores
contractos corporaliter erexerunt ut patet de
petro et iohanne actuum iij et ceteris. Spiritualiter autem
contractos per accidiam hii cotidie erigunt pre-
dicatores ecclesie et in via morum faciunt am-
bulare.

xvi Abiit in Gazam etc. Per descensum sap-
sonis in gazam figuratus fuit descensus
xpi ad inferos secundum bedam grecum et plures
doctores alios. Sed ab hac multum dissonare
videtur quod subditur et vidit ibi mulierem me-
tricem ingressusque est ad eam. Propter quod sciendum
quod hebrei dicunt hanc esse licitam mulierem
hospitatricem et hoc verius videtur. Secundum
hoc igitur per descensum sampsonis in gaza
figuratus fuit descensus xpi ad limbum
patrum qui bene signatur per mulierem hospita-
tricem eo quod ibi sancti patres erant hospitati
usque ad acceptacionem sue beatitudinis. De qua
iam erat certi. Dormivit autem sampson
usque ad medium noctis et inde consurgens etc.
Per hoc autem xpi resurreccio fuit figurata
que fuit secundum communem opinionem doctorum in au-
rora et sic in secunda medietate noctis. Nam
dies sequens incipit ab ortu solis. Est enim
dies latio solis supra terram. Apprehendit am-
bas portas fores etc. quia xpus resurgens
infernum fregit et spoliavit patribus ibi de-
tentis et deduxit eos ad montem patrie ce-
lestis. Moraliter autem per sampsonem nazareum
significatur homo contemplativus intentus ad deum
tamen propter necessitatem populi descendit ad activam
predicando et surgens ab hac occupacione au-
fert portas civitatis que sunt fauor humanus
et timor mundanus et inclusos ducit ad
patriam celestem in spe de presenti et in re de fu-
turo. Post hec amavit mulierem etc. Doc-
tores nostri dicunt et verum quod in hoc facto sap-
son non fuit figura xpi nam in principio secundum mo-
dum opus dam fuit quod res una multo diversa
significat et aliquando multo incompossibilia propter diver-
sas proprietates. Sicut leo racione constancie
significat xpum et racione voracitatis dyabolum.
Et eodem modo contingit de eadem persona que
racione alicuius xpum significat et racione vicii nullo
modo significat xpum. Sicut salomon in edificacione
templi domini fuit figura xpi qui edifica-
vit ecclesiam. In hoc autem quod edificavit ydo-
lorum templa iij regum xj non potuit esse figura
xpi sed magis dyaboli. Sic est in proposito sap-
son enim in predictis bene fuit figura xpi
sed non in eo quod decipitur per dalidam. Sampson
iam deceptus a dalida secretum sue consecracionis
eidem illicite revelavit. In hoc significatur quidam
consecratus per professionem in religione vel or-
dine sacro qui per blandicias mulieris de-

ceptus eidem ad impudicos tactus et amplexus
et sic excecatur primo tenebris ignorancie
et 2o ligatur vinculo consuetudinis prave
et in carcere deputatur ad molendum id est ad
coytus exercicium secundum hebreos vel aliter ad
molendum id est ad opus laboriosum et malum quod
est opus peccati secundum quod dicitur sapiencie v. Lassati
sumus in via iniquitatis et perdicionis et ambu-
lavimus vias difficiles viam autem domini non
ambulavimus. Per hoc autem quod capillis
sampsonis renascentibus ipse plus nocuit phi-
listeis quam ante fecerat significatur quod aliquis ho-
mo deceptus ex respectu divine gracie
revillvatur et contra demones et vicia fortius
quam ante casum preliatur. Potest etiam aliter dici quod
per sampsonem qui ante tonsionem capillorum
fuit fortissimus et post tonsionem fuit sic-
ut homo infirmus significantur religiosi ad
bonum opus tepidi qui cum deponerent capillos
pro religionis ingressu erant fortes et agi-
les ad luctandum saltandum et huiusmodi et
post ingressum religionis infirmi sunt et
debiles ad bene operandum.

Fuit eo tempore vir quidam etc. Ecclesia mater
est omnium xpianorum licet multi eorum
sint eius filii solo nomine et non merito sunt
pastor inutilis etc. et dicitur ydolum zacharie xj.
O pastor et ydolum delinquens gregem. Iste ministrat
qui dedit matri sue argentum ad fabricandum
ydolum significat illum qui filius est ecclesie solo nomine et
pecuniam offert presidenti ecclesie ut ipse promo-
veatur ad pastoris officium et sic fiat ydolum
quia sic promotus non solum inutilis est ecclesie sed etiam
nocivus. Et de tali subditur. Implevitque unius
filiorum suorum manum quia talis non dat aliquid nisi
nepotibus et consanguineis in vita. Ac secundo de-
fectuosis quibus dat prebendas et parum dat
pauperibus et huic bene convenit hoc nomen
micas quod interpretatur quis id est qui nullus. Sicut
est de sobna ysaie tercio decimo dicitur ysa. xxij. Quid
tu hic aut quasi quid hic etc. et sequitur Ecce dominus asportari
te faciet sicut asportatur gallus gallinacius.

In diebus illis non erat rex etc. Mitte quinque viros ...

F Fuit quoque alter etc. Tribus dan querebat
possessionem. Secundum doctores de antixpo lo-
quentes ipse nascetur de tribu dan. Propter
quod apocalypsis vij inter servos dei signatos non
fit mencio de tribu dan. Igitur per tribum
dan querentem possessionem antixpus cum sibi adhe-
rentibus designari. Per viros autem
de tribu dan missos ad considerandum terram
designatur eius principes ad predicacionem
et dilatacionem sui imperij. Per lachis que
civitas magnarum opum et eius terra ihrlm
et iudea designatur eo quod iudea dicitur
sacra scriptura optima terra fluens lacte et
melle. Per hoc autem quod viri de tribu dan
spoliaverunt micam et domum eius antequam
caperent lachis significatur ihrlm significatur quod
antixpus alias civitates saltem plures antequam
capiat ihrlm sibi subiugabit. Per hoc autem quod
tribus dan posuit ydolum in lachis figu-
ratum fuit quod antixpus in ihrlm sit po-
nendus sicut ydolum adorandus. Unde dicit

plus 2ᵃ thess. 2ᵒ de ipso qui extollit se id
quod dicitur deus ut in templo dei sedeat tanquam
sit deus. per hoc aut quod subditur usque ad
diem captiuitatis sue. significatur quod antixpus
a xpo sit destruendus sicut dicitur 2ᵃ thess.
2ᵒ Quem dominus ihesus interficiet spiritu oris sui.
Fuit quidam vir leuites etc. per huius le-
uitam qui dicitur vir a virtute per alle-
goriam deus significatur de quo dicitur exo. xv.
dominus quasi vir pugnator qui accepit uxo-
rem .i. synagogam in dacione legis in monte
synai que reliquit eum per ydolatriam multi-
plicat fornicando. unde in hebreo habetur que
fornicata est super eum et hec fornicacio per
ydolatriam patet ex discursu veteris testamenti.
Secutus quod est eam vir suus volens sibi
reconsiliari. per quod significatur quod deus voluit sibi
reconsiliare synagogam et ad hoc misit prophe-
tas per ipsos eam reuocans ab ydolatria
Iere. 3ᵒ Tu aut fornicata es cum amatoribus
multis tamen reuertere et ego suscipiam te dicit
dominus. Tandem post prophetas ipse venit
in propria persona ad reconsiliandam ipsam
sibi per fidem et deuocionem unde dicit christus
mt. xv. Non sum missus nisi ad oues que perie-
runt domus ysrael. Et quod aliqui de syna-
goga receperunt eum per fidem et dilectionem
sicut apostoli et alii credentes de iudea
sicut ideo subditur que recepit eum in paucis
personis ad deum conuertentibus fide et feruen-
ti dilectione. dyabolus portat tribula-
ciones multas. propter hoc apostolis et aliis cre-
dentibus procurauit tribulaciones. primo per sacer-
dotes et scribas iudeorum ut patet act. viij.
et ix. et pluribus aliis locis et postea per
imperatores romanorum in quibus tribulacionibus
apostoli et plebs alii cum illusionibus magnis
fuerunt mortui et hoc fuit figuratum in
interfectione predicte mulieris cum magna
illusione. Pars aut eius interfecta fuit per
terram ysrael inuiata. per hoc significatur
quod apostolorum aliorum sanctorum martiria debet
denunciari per totam ecclesiam ut fideles
eorum constantiam imitentur et deuocione debita
venerentur. Moraliter aut per virum leui-
tam predictum intelligitur ratio et per uxorem sen-
sualitas cui ratio debet dominari sicut vir mu-
lieri. ipsa tamen sensualitas recedit ab obedi-
encia illicite delectabilibus sensuum inhere-
do. sed tamen ratio debet eam diligens ut ad eius
obedienciam reducatur.

Egressi sunt itaque filii etc. ad puni-
endum tam nepharium peccatum in morte
uxoris leuite nequiter perpetratum. Atten-
dendum tamen quod licet haberent bellum iustum
contra filios beniamin. tamen non habuerunt vic-
toriam bis fuerunt ab eis debellati quia sicut
hebrei dicunt quia propter ydolum miche quod in tri-
bu dan colebatur publice et hoc erat
populo ysrael notorium et sic tenebatur punire
sicut precipitur deut. xiij. propter quod dominus
istud peccatum quod fuerat et tunc non voluit
primo punire per gladios filiorum benia-
min. Et in hoc documentum habent procedentes
ad bellum iustum ut diligenter considerent ne
habeant in se notabile peccatum per aduersariorum gla-
dios puniendum. Moraliter per hoc bellum filiorum
ysrael contra beniamin bellum contra vitia designatur
in quo bello tria requiruntur scilicet contritio ue-
ra confessio integra et satisfactio perfecta.
Confessio designatur per hoc quod dicitur iudas sit
dux vester. Iudas enim confessio uel confitens
interpretatur. Contritio vero per hoc quod in-
gressi venerunt coram domino et fleuerunt.
Satisfactio vero per hoc quod dicitur ieiunauerunt
sed die illo et obtulerunt holocausta. Et
habuerunt plenam victoriam per quam significatur
plena victoria de peccatis.

Ruth c. 1.

In diebus unius iudicis etc. scilicet abiit
homo de bethleem sicut hebrei dicunt iste fuit
valde diues sed auarus propter quod tempore famis
exporte moleste ferebat petitiones suorum
consanguineorum et conciuium qui fame coar-
tati recurrebant ad eius auxilium et ideo ad
declinandum petitiones eorum cum uxore et
filiis ac mobilibus bonis abiit in terram
moab et quia hoc malum motiuum dominus
ibidem puniuit eum morte propria et filiorum
et consumpcione bonorum temporalium propter quod uxor
eius noemi reuersa in bethleem dixit
Egressa sum plena et vacuam me reduxit
dominus ut habetur scilicet eodem capitulo. In hoc documentum
habent diuites huius mundi ne moleste ferant
petitiones pauperum nec declinent ab eis
indebite ne sicut elimelech puniantur secundum
quod dicitur sap. xj. per que peccauit quis
per hec et torquetur. Et prouerbiorum xxj. Qui obtu-
rat aurem suam ad clamorem pauperis ipse
clamabit et non exaudietur. Et in luc.
xvi de diuite epulone qui guttam aque
impetrare non potuit eo quod micas panis
lazaro negauit. Et multo plus timere
debent auari sacerdotes quia per caritatem non
minuitur sed augetur. Et similiter sapientes in
temporalibus si fuerint auari de dando consilio
pauperibus in quo non datur res possessa
sed tantum uerba. Per Ruth aut que relicta
sterilitate noemi adhesit dicens deus tuus
deus meus et ei tam humiliter obediuit
significatur persona penitens uel que relicta
dyaboli seruitute adheret ecclesie et mandatis
humiliter obediendo. que per noemi unde significatur
eo quod noemi pulchra interpretatur quia cant.
iiij de ecclesia dicitur. Tota pulchra es amica
mea et macula non est in te. Et talis fuit
in principio. sed modo potest dicere Nolite vocare
me noemi sed vocate me mara hoc est ama-
ram quia valde me amaritudine repleuit
omnipotens. non multi qui de bonis ecclesie
laute et magnifice viuunt per suam vitam
malam ipsam multiplicant amaricatur de quo
beatus bernardus in eius persona loquens exponit
in ysa. 38. Ecce in pace amaritudo mea
amarissima. postquam et cessauit persecucio
tirannorum quod ecclesiam et ipsam dotata multis

et magnis temporalibus bonis multa abutentes in pec
catis enormibus plus secundum veritatem amaricat
ecclesiam mixta pace quam amaricata fuit in ty
rannorum persecucione. In

Erat autem vir etc. In hoc capitulo agitur de
Ruth humilitate et diligentia in agro booz
spicas colligere. Per agrum istud sacra
scriptura significatur que est ager plenus optimis
sentenciis et sensibus tamquam bonis fructibus
propter quod est ager quem benedixit dominus. Per booz
autem qui fortitudo interpretatur dominus noster ihesus
christus significatur qui tante fortitudinis est
quod portat omnia verbo sue virtutis ut dicitur
hebreorum 1. Ipse non dominus est huius agri propter
quod dicitur deuteronomii xxxiii In dextera eius ignea
lex que continetur in veteri et novo testamento
et vocatur ignea eo quod igne caritatis in cor
dibus fidelium accendit. Messores autem veri
booz id est christi sunt doctores et predicatores
Ruth autem humilis et devota persona devo
tam et simplicem significat que sermones au
diens attente de hiis quod potest capere intellectum
suam et conscienciam informat et similiter aliorum
verbo et exemplo secundum convenientem sibi modum
Et de hoc beatus franciscus exponebat illud i regum ii
Et sterilis peperit plurimos et que multos
habebat filios infirmata est. Sterilem enim
dicebat fratrem simplicem officium predicandi non
habentem per quod generantur filii in ecclesia
dei i corinthiorum iiii In christo ihesu per evangelium ego
vos genui. Et talis frater simplex exem
plaritate plus proficit sibi et aliis quam pre
dicator verbosus Et idem est dicendum de
aliis simplicibus personis que sunt vite
exemplaris et hoc significatur per ruth que
maiorem graciam invenit apud booz quam
eius messores quia facta est eius uxor. Sic
persona simplex exemplaris vite maiorem
graciam invenit apud christum qui significatur per booz
quam messores per quos ut predictum est
significantur predicatores invenit. Ordei quasi
mensura id est tres modios per quos significatur
sanctitas meditacionis veritas locucionis
et sinceritas bone operacionis que simplex
propter deum. Istos tres modios colligit Ruth
id est persona simplex et devota sermones
audiendo et opere adimplendo

Postquam autem reversa est ad socrum suam
etc. Hic agitur de preparacione Ruth ad
unccionem cum booz per quod significatur conunc
tio anime devote cum christo que coniunctio sup
ponens eccliam durante vita presenti. Dicit igitur
noemi id est ecclesia lavare per veram et fre
quentem confessionem quia peccata frequenter pul
lulant i iohannis i. Si dixerimus quia peccatum
non habemus ipsi nos seducimus et veri
tas in nobis non est. Et unguere per
augmentum gracie que augetur in sacra
mentali confessione et induere cultio
ribus vestimentis per augmentum vir
tutum que cum gracia infunduntur et in
eius augmento augmentantur. Et absco
dere in area. per hoc significatur quod bona
merita per humilitatem sunt tegenda
Et nota locum in quo dormiat scilicet booz per
quem significatur christus. locus autem in quo
christus dormivit sompno mortis est ipsa
crux sancta. locum autem notare est christi pas
sionem devote considerare Et discooperies
pallium quo operitur a parte pedum
pes pedum est inferior pars per ipsam hu
manitas christi significatur. Per hanc
igitur discoopercione significatur quod passio
non competit christo nisi secundum humanitatem et hanc
fide firmiter tenere est a parte pedum dis
coopire Et proicies te et ibi iacebis per
contemplacionem affectuose conpassionis Et
quam talis persona christo coniuncta per
graciam desiderat sibi coniungi per gloriam
ideo dicitur quod subditur Expande pal
lium tuum super famulam tuam. per quod signi
ficatur gloria celestis ipsa lxi Pallium laudis
pro spiritu meroris. hoc enim pallio vesti
tur illi quorum peccata luctu penitencie
diluuntur propter quod dicitur salvator mathei
v. beati qui lugent quoniam ipsi consolabuntur
Quiesce hac nocte etc. Per hoc ubi predicto
booz significatur eius christi persone predicto
modo ipsum desideranti id est nocte presentis se
culi persevera in statu gracie usque
mane futuri seculi in quo omnia erunt
clara et tunc coniunccio tua mecum erit
perfecta Et quoniam quandiu persona devota
vivit in presenti proficit in donis dei ideo
subditur Mensus est vi modios ordei
dei et posuit super eam per quos significantur
vi dona spiritus sancti que ponitur ysaie
xi. Spiritus sapiencie et intellectus spiritus
consilii et fortitudinis spiritus sciencie et timoris
domini In hebreo non habetur spiritus pi
etatis sicut dixi plenius in exposicione
litterali

Ascendit ergo Booz ad portam etc. Hic
describitur coniunccio Ruth cum booz
in matrimonio quod quidem matrimonium
factum fuit per hoc quod ille qui propinquior
videbatur ad contrahendum cum ipsa Ruth
cessit booz iure propinquitatis et sic booz
accepit eam in uxorem. Per Ruth
que videns interpretatur ecclesia bene
significatur que cognicione fidei et gracia illu
minatur. Per propinquiorem autem Johannes fuit
baptista potest intelligi qui natus fuit
ante christum et prius predicavit et non
solum a vulgaribus hominibus sed et
notabilibus personis iudeorum christus
esse credebatur. propter quod de Jherusalem me
tropoli civitate miserunt nuncios so
lempnes scilicet sacerdotes et levitas ad

interrogandum si ipse esset xpus et pro-
pinquus ecclesie sponsus Jo. 1°. ipse non Johes
cessit vnco propinquitatis quia non sum ego
xpus ut ibidem habetur et similiter in 3° capitulo
ubi idem replicauit et adiunxit qui habet
sponsam sponsus est. ubi ondit se
non esse sponsum ecclesie. sed amicus sponsi
Et sic ondit manifeste quod ecclesia erat
reseruanda xpo sicut sponsa et xpus
qui per booz intelligitur sicut deus est sed
eam accepit sponsam Per hoc autem
quod ex generacione booz ex ruth de-
ducitur geneologia regalis cum dicitur
hic est pater ysay etc significatum fuit
quod illi qui per fidem generantur ex xpo
et ecclesia et non alii in celesti gloria sunt
regnaturi quod nobis concedat ille qui
benedictus est in secula seculorum amen

Incipit liber Regum . finit ruth

Corr

Incipit liber Regum · ffinit [illegible]

aureis faciunt erca nam dimissis veritatibus
theologicis docent et student philosophica
et logicalia etc. propter dicit facti sunt velut
es sonans aut cimbalum tinniens

Anno xxxvi anni ieroboam etc.
ascendit baasa rex israel in
iuda et edificavit rama i. fortalicium
magnum et excelsum ad impugnandum
regnum iuda et prohibendum suos subditos
ne transirent in iherusalem ad adorandum
dominum. per quod significatur dyabolus qui quantum potest
impugnat eos qui mundo et [illegible] sunt de
regno christi ut sub suo dominio perma-
neant. Et filios peccatores qui iam sunt de suo
regno prohibet quantum potest ne ad gratiam re-
vertantur

Factus est autem sermo domini etc. hela
filius baasa occidit hyeu prophetam
eo quod dixerat ex persona domini dementia
posteriora baasa. Et sic non solum prophe-
taverat contra baasa sed contra hela filium eius
Per istos allegorice significati fuerunt principes
iudeorum qui machinati sunt in morte christi
eo quod dixerat civitatem et templum destruenda
luc. xix. videns ihesus civitatem flevit etc.
sed et circumdabunt inimici tui vallo etc.
Et regnavit achab etc. In diebus autem
eius edificavit hyel de bethel iherico
Per hyel qui vivus deo interpretatur professus
in religione significatur quia si profitetur debite
moritur mundo et incipit vivere deo. propter quod
dicitur de bethel quod domus dei interpretatur. Nam
religio domus dei nominatur. Iherico vero
interpretatur luna que per suam variationem
mundum significat qui est in mutabilitate continua
Significatur hyel iherico reedificat cum professus
in religione in actibus secularibus se occu-
pat et in hac reedificatione tota proles
eius moritur quia bona opera sua mortifi-
cantur. propter quod dicitur ii. thi. ii. Nemo mili-
tans deo implicat se negociis secula-
ribus ut placeat cui se probavit

Et dixit helyas thesbites de
habitatoribus galaad. Per galaad
qui interpretatur acervus testimonii sacra scriptura
significatur in qua dei testimonia continentur.
In hoc acervo doctor et predicator debet
habitare per diligens studium sacre scripture
qui significatur per helyam prophetam et predicatorem
Et sicut helyas cessare fecit pluviam
et rorem propter achab et eius populi nequiciam
sic predicator aliquando cessare debet a pluvia
predicationis propter populi maliciam. sic autem fecit
paulus act. xix. Cum quidam indura-
rentur et non crederent maledicentes viam
domini coram multitudine discedens ab eis
paulus segregavit discipulos. Et ezechiel
iii. dixit dominus ei linguam tuam adhe-
rescere faciam palato tuo et eris mutus
nec quasi vir obiurgans quia domus exas-
perans est. Et sic helyas recessit ab
achab et eius populo dicente sibi domino
Recede hinc et vade etc. Corvi quoque de-
ferebant ei panem et carnes. Ex hoc
patet quod suos suos dei providencia copi-
osius pavit helyam per aves quam per
homines. nam postea pavit eum per viduam
pane et aqua sed cum humana provisio
non est comparanda quod deus fecit
cum peteret bucellam panis a vidua. Per
hoc autem quod farina vidue non defecit
et lechitus olei non fuit minutus
significatum fuit quod sustentantibus dei suos
non deficiunt bona temporalia ad quem
eciam verbum ii. cor. ix. Qui ad-
ministrat semen seminanti et panem
ad manducandum prestabit et augebit
incrementa frugum iusticie ut in omnibus
locupletati habundetis etc. Sub. Et
comedit ipse et illa et domus eius [illegible]
[illegible] factum est post hec verba egrotavit
filius mulieris. Sub. Ingressus es ad
me ut removeretur iniquitates mee
Per hoc ostenditur quod predicator [illegible] qui
per helyam significatur ut predictum est in
domibus hospitum debet tam exem-
plaris vite quod filii hospitum i. opera
eorum mortua videantur in comparacione
ad opera predicatoris. Per hoc autem quod mulier

filius p pres helye fuit a mortuis sus
citatus sigt q opa recipiencium pdica
tores p bonas exhortacoes 2 pces
corp videant resuscitati p emendaco
vite ipoz ut sic hospes possit dice
q sequit Nuc in isto cognovi qm vir
dei es et v m dni in ore tuo v m e
xviii Post multos dies 2c Cuq ia
tepus eet ut offret holocau
stum 2c q sacficium helye sigt sacri
ficium pdicatoris de ipa carne vi
paulus pdicator veri c. d. i. cor. ix
Castigo corpus meu 2 in suitute redi
go ne forte cu alijs pdicauerim
ipe repbus effiar Et ad ho sacficium
offendu inducit nos ap. Ro. xii
Obsecro vos fres p miam dei ut ex
hibeatis corpa vra hostia viuentem
scam deo placentem ronale obsequi
vrm Et qm no solu caro s eciam
spes hois e offerendus deo ad ho signd
fra fuit trina effusio aq sup helye
sacficium P quia sigt tplex effusio
Ro. vi lacmaz p lacmaz gtricois ex re
cordacoe pccoz ysa xxxviii. dixit
ezechias dno recogitabo t. oes annos
meos in amaritudie aie mee 2 ibid
sibi d a dno audiui ordem tua
2 vidi lacma 2c Effusio s a est la
cmaz gpassiois ex gpassioe ad xpm
p nob passu Jo. xx. maria stabat
ad monumntu foris ploras. 3a ef
fusio e lacmaz deuocois ex dilacoe
pmioz ps. xl. fuert m lacme mee
2c et s Qm trsibo in locu tabernaculi
admirabilis
xix Nunciauit aut achab vsq ad
Domu dei iezabel dia. sequit
misit itaq iezabel nucios ad helya
Et p ho q helyas fugit a facie ie
zabel sigt q qlibz deuotus fugere
d3 gcupias carnis q sigt p iezabel
eo q int pta fluxus sanguis ex
tuus habunda a excita carnis gcupia
et preexit in desertu. p q sigtur
religionis ingssus ul austeritas vitus
s q pus ingssu religiois ul inchoacoe
vite austioris aliq tepescut io subdit
et obdormiuit sopor n aliqn ndiat
in scpta sopor 2 ecce angelus dni te
tigit eu Na angelus custos hois eu
excitat ad bonu exerciciu d. surge p
ment vigilancia 2 comede sacra eu
charistiam gtiudie cui t restat via
qr dicat ipa est t viaticu ducens
ad priam Jo sequit et ambulaut in
fortitudie cibi illius xl diebus 2 xl
noctibus vsq ad montem oreb p hanc
ambulacoem helye sigt pcessus de
bono in melius vsq ad pfcione vite
q est puccio vsq ad priam in spe q
est eta exspectacio fute beatudinis
ex gra 2 mitis pueniens. p qdginta
dies vo nales qui gsurgut ex ductu
denarij p qtnariu sigt obsuacio de
calogi in fide xpi dscpta in libris
e or eltan. Et cu venisset illuc mas
in spelunca i in obscuritate fidei q
est in enigmate q gtinuo pficiat ho
in vita pnti tn adhuc manz sub fidei
cognicoe q nil m distat a pric clari
to. sub Quid hic agis helya qn. d.
no est adhuc tempus pfce quiet sed
laboris p salute pxioz cu necitas h
requirit Et in ho arguit illos qui p
sua gete magis volut gteplari dimissa
pxioz necitate Gregorius q qrut loca
solitaria ho scire debent q tot ani
rei sut qt in pub cu pdentes pdesse
potuert Jo. se. Egrede 2 sta in mote
cora dno patus voce eius audire et
ope adimplere Tn. dicut hic tria
trsire anq vox dni andiat p me
spes fort p q supbia vite sigtur
2m est gmocio p quia gcupia mudi
q est sp in gmocoe sigt. 3m est
ignis p q gcupia carnis intelligi
tur h. n. tria oportz trsire et totalit
auferri ab eo qui ante metis audire
desidat vbum dei (et p9 agne sibulus
aure tenuis (q p9 trsitu pdictoz
adest suauitas sps sci. p sibulu te

mem sibi dulce significatio subditorum ibi Dominus

Porro benedab rex Syrie congregavit exercitum Et Syria sublimis interpretatur Ideo per regem Syrie dyabolus significatur de quo dicitur iob xli de sublime videt omne superbissimus est id est de ipso dicitur ibidem quod est rex super omnes filios superbie Ipse vero congregat exercitum suum quia homines ad subiciendum sibi per pravum et maxime qui illos qui a sua servitute recesserant per penitentie sacramentum et isti bene significatur per filios israel qui recesserant a cultu baal et adheserant deo viventi Unde ipse dicitur ut habetur super xxviii capitulo Et dominus fecit cum superari cum suo exercitu per pedissequos principum provinciarum per quos predicatores intelliguntur qui bene dicuntur principes eo quod sunt successores apostolorum de quibus dicitur ps. xliiii constitues eos principes super omnem terram Per predicatores enim multi peccatores convertuntur ad dominum bonum et sic in eis dyabolus cum suo exercitu superatur. Servi vero regis Syrie dixerunt dii montium sunt dii eorum Ideo superaverunt nos in montibus Per servos regis Syrie intelliguntur demones qui sunt sub suo principe Ipsi vero aliquando pugnant cum viris sanctis in montibus scilicet intenduntur eos impedire a devotis orationibus quia montes dicuntur secundum damascenum oratio est mentis ascensus in deum Et ibi debellantur per virtutem orationis confusi fugantur quod fuit significatum exodi xvii. Ubi dicitur quod amalech cum suo exercitu fugatus fuit et devictus per moysem in monte orantem Sed demones sic devicti a viris devotis aliquando revertuntur ad pugnandum cum eis in campestribus Illa aliquando viri devoti occupantur administrationes temporalium curam regentes per quod per campestria designantur et demones superant eos ibi suis temptationibus Unde sed frequenter contingit quod sicut victi fuerunt in montibus sic in campestribus debellantur et hoc quia viri devoti in administrationibus sibi commissis bene sed hoc ad hominem dei et bonum propterea Sed aliquando contingit deo permittente quod dyabolus pereunte quod ex tali victoria victor in superbiam erigitur et sic cum dyabolo qui est rex super omnes filios superbie conseratur et hoc per

sedus achab cum rege Syrie significatur per hoc autem quod propheta increpavit achab de hoc federe dicens Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua erit anima tua pro anima eius significatur quod ex tali federe cum demone meretur mortem gehenne

Post hec autem dicitur iii° tempore vinea erat naboth iezrahelite Propter uxorem achab que vita pessima fuerit habendi iniuste vineam predictam per in notetis morte significantur homines mali qui sunt potentibus cupidis consulti et dant eis consilia pessima rapiendi sibi cum et immo etiam bona Sed est quod sermo domini ad helyam Propter quod achab descenderet ad possidendum vineam predictam denunciantur ex parte domini terribile sententiam quod sed et uxore suam per quod significatur quod predicator veritatis contra malos homines et eorum consiliarios debent predicare constanter et denunciare nisi penitentiam interveniat pena eterna.

Quartus liber Regum:

Prevaricatus est autem moab Sed cecidit quod ochozias per cancellos cenaculi sui Propter Cenaculum est pars domus superior Nam idem est quod solarium Et egrotavit misitque nuntios dicens ad eos consulite belzebuch deum acharon Tunc ad consulendum belzebuch quis per mittit quod per modos illicitos et maxime per sortilegia et consilia in quibus sunt quedam pacta cum demonibus inita quid sua infirmitate remedium querit Angelus autem domini locutus est ad helyam sed ad indicandum ochozie morte sua propinqua per quod significatur dampnacio propterea quia debet denunciare predicator veritatis

Factum est autem cum levare vellet dominus helyam Propter allegorice Propter ascensum helye in celum ascensio domini nostri ihesu christi fuit figurata Sed dicitur raboam vel rabani glosa et interpretatur nomine ad hoc apta Nam helyas ascendens interpretatur Ecce currus igneus et equi ignei per quos significantur angeli qui astiterunt obsequio in ascensione

xxi

De xxvii michi

Fugantur

ii

xpi Nam in tali spe venerit in auxiliu
elizei ut hetur infra v° ca° Requievit sps
helye sup elizeu p q sigt descensus
sps sci sup aplos alios q discipulos
p9 ascensione dni Nam sps dr du
p. miraculorum et prophecie Ista vero sunt
in aplis ut pz in actibus aplorum et eorum
legendis Moralit aut p helya in celu
ascendente vir cteplatus sigt et mtp
nois cosonat/ q sic dcm est helyas
ascendens dns mt pta Et vn dr ascen
dens dns/ nullus pot ascendere p cteplaoez
in dm/ nisi sint dns sensibiliu passiom
Gregorius in mor Qui cteplacoiu arce
tenere desiderat p9 nce est ut in campo
actionis se p exactu pbent/ qo quidem
exactu in actibus moraliu virtutu con
sistit p h° aut q helyas in igneo curru
ascendit sigt q ad culme cteplacoris
p9 sit dilcois suoz q cognitoris spole
dor. vn dr gmetator sup ea in celestis
gerarchie vbi scia foris stat/ dilco
intrat p h° aut q ascendit in celu p
tbine/ sigt q ctemplaco vite pnt
ceng sit elevata/ tn hz obscuritate
anexa p h° aut q sps helye requievit
sup elizeu sigt q bona doctna mgri
redundat in bo in discipli Egressus ad
fontes aquarum misit in illu sal p aqs
intelligi doctna pu xviii aq pfunda
v° ex ore viri. s amare dicit q fal
sitas admiscet q cnt in doctine phi
losophice inucit. s sanant q immissione
salis q° sit qn p bona discretione
falsa separat a veris/ et sit sc potabiles
filije pphazum q qs signt studiosi scarum
scpturarum. ascendit aut inde elizeus in be
thel et p ascensu helizei in bethel q
domus dei mt pta ascensus xpi in cruce
sigt Ista scta crux porta celi ndat
pueri pui egssi st de civitate et illude
bat ei p qs sigti fuerut sacdotes scribe
et pharisei qui dnr pui qui p defm
vel mocte et exeuntes de civitate ihrlm
ad locu ubi crucifixus fuit xc et illu
debat ei ut hetur m° t. xxvi. Egssi st
duo vrsi p qs sigti fuert tyt⁹ et
vespasianus qui venert ad occidendu
pncipes iudeorum et ppltu captivandu

No

in vindcam vitupii xpo ab eis illati q
fuit impletu anno xlii. p9 passione
et hic nus annorum sigtus fuit p nu
pueroz laceratorum a duobus ursis
Mulier aut qdam et facta est
qdam dies et tnsiuit helizeus
p suna civitate p sunamite mortifi
mtp psona religiosa sigt q mortua
mudo dr h° aut recipit in hospicio
sue ment xpm p helizeu sigtu s
ut maneat ibi ingit dz ei facere cena
culu i. solariu p q° sigt supnorum
meditacio phil. 3° Nra aut cnsacio
in celis est/ et lcm in quo dormiat
p q intelligi pacifica cnsacio pe. iiii
In pace in idipm dormia et requiesca
Et sellam p qua intelli stabilitas
mentis in bono/ et mesam p qua intel
lcio sacre scpte et candelabrum p quod
intelli cteplativa cnsacio m° v° Sic
luceat lux vra cora hoibus ut videat
opa vra bona et glo. p. v. qui in
ce est in tli loco vo loco manz xps
p dilcoem Jo. xiiii Si quis diligit
me simone meu svabit et pr meus
diliget eu et ad eu veniemus et apud
eu masione faciemus Erat aut fames
in tra et ce Coque pulmentu filiis
pphazum p qs intelligu religiosi Nam
et prcs eoz salte plures habuerut
pphte spm p h° i. q sem fuit eis
pulmetu et nd sit mesio de cdimto
sigt q religiosi cibo puo et vili dz
esse cteti Mors in olla p h° sigt
q hoibus delicate nutritis in scto vita
religiosa vider aspa in pncipio Eis
sd pulmetu p missione farine fcm
fuit sapidu Sic p dei gram et
bona assuefacione vita religiosa q
pus dura videbat nd solu por
tabilis s et suavis efficitur
Naaman pnceps milicie et p
helizeu dns in ihs xps
sigt p iordane vo fluviu bap
tisim sacrm eo q in iordane fuit
cstitutu cu dns in ihs xc tactu
sue sctissime carnis vim regnativa
dedit aqs sigt p naaman intelli

quilibet infidelis qui audita fama de Christi
miraculis venit ad ipsum predicatorem. Cui dicit
Helizeus, id est Christus: vade et lava septies in
Iordane, id est recipe baptismum, quia dicitur Io. 3º
nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu
sancto non potest intrare in dei regnum. Quod autem
dicitur lavari septies non est referendum ad
baptismi susceptionem, quia recipitur semel tantum,
sed ad septiformem graciam spiritus sancti que
confertur in baptismo. Et restituta est caro
eius, quia per baptismum devote receptum mundatur
totaliter homo de peccatis et recuperat mentis
innocenciam. Vere scio quod non sit aliquis deus
etc. Per quod designatur quod adultus baptizatus
deo regraciari de sua regeneracione spirituali.
Aliud potest dici quod per naaman leprosum significari
potest quilibet infectus per peccatum mortale qui
audita per predicacionem iusticia dei et eius
misericordia contricionem concipit et ad spiritualem veram
penitenciam accedit et lavatur in Iordane,
id est lacrimis compunctionis, quia significatur per Iordanem
eo quod interpretatur rivus iudicii. Lacrime
vero dicte fluunt ex divini iudicii con-
sideracione, et cum sic lavatur ad mentis
mundiciam restauratur. Dixit Giezi puer
viri dei etc. Per istum Giezi qui contra preceptum
domini sui naaman accepit ab eo munera significantur
in ecclesia cupidi qui pro collacione spiritualium
repetunt temporalia, et sicut lepra naaman
adhesit Giezi et semini eius, sic vicium
symonie adheret isti et sequacibus eius.

Dixerunt filii prophetarum ad Helizeum
etc. sequitur: Cumque venissent ad Ior-
danem cedebant ligna etc. Per securim qua
ligna ceduntur homines peccantes increpacio
designatur, eo quod arbor cuius successa notatur vi-
detur et de ea quod radices arboris sunt
occulte, quia per illas arbor accipit
alimentum. Os autem est in superiori parte
hominis, radices vero in inferiori arboris.
Significatur per eccisionem arborum vero significatur increpacio peccantium. Propter quod Iohannes baptista
increpans peccatores dicebat Matthei 3º: Iam
securis ad radicem arborum posita est.
Sed cum aliquis peccantes increpante arguit
frequenter securis de manubrio fugit et in aquam
mergitur. Illam id est quod proficere poterat si
caute fieret ad culpam imputatur. Quia
quidam tales ex indiscreto zelo peccantes
in modo corrigendi statum suum cognoscunt.

ad primam recurrentes dicunt: heu domine
mi, et illud mutuo acceperam. Recog-
noscunt enim quod gracia a domino sibi mutuata
videbitur. Ubi supra. Sed per lignum ab He-
lizeo missum in aqua ferrum natat per
quod per lignum sue passionis ad mentem
devote reducitur bonum amissum restau-
ratur. Rex autem Syrie pugnabat contra Israel
etc. Syria interpretatur sublimis et ideo
per regem Syrie intelligitur dyabolus qui est
rex super omnes filios superbie. Pugnat
autem contra fideles qui Israel intelliguntur
et ponit insidias ad ipsos capiendos,
sed eius insidie per Helizeum frustrantur
quia per predicatorem astucie demonis de-
nunciantur fidelibus et ab eis precaventur.
Propter hoc ait quod rex Syrie turbatus fuit
contra Helizeum et quesivit eum capere
significat quod dyabolus irascitur contra predicatorem
veritatis et querit sibi nocere. Exemplum
de beato Antonio fratre minore quem dyabolus
ad impediendum eius predicacionem voluit
suffocare. Sed sicut insidie regis Syrie
contra Helizeum magis fuerunt ad eius con-
fusionem quia ducte fuerunt in Samaria
sic dyabolus suffocare volens virum an-
tonium per beatam virginem fugatus
fuit et confusus.

Dixit autem Helizeus etc. sequitur:
Quatuor vero viri erant vij.
leprosi etc. Per istos leprosos qui bonum
nuncium dixerunt in Samaria significantur
doctores et predicatores in ecclesia habentes
malam vitam sed bonam doctrinam, propter
quod abhominanda est eorum vita sed doctrina
acceptanda. Sicut dicit Salvator Matthei xxiii:
super cathedram Moysi sederunt scribe
et pharisei; quod vobis dixerunt
facite, opera autem eorum nolite facere. Porro
rex dixit illum etc. Per istum qui fuit
incredulus verbo Helizei intelligitur
quilibet incredulus verbo predicantis
verbum dei, et ideo sicut ille dixit ex
hoc meruit corporalem sic iste mortem
spiritualem. Helizeus autem viij.
locutus est ad mulierem cuius filium
prophetarum etc. Per hanc pronomen in rege

moraliter per spiritus designatur qui carni
debet dominari. unde gregorius in moralibus sacre
scripture testimonio sancti viri reges vocantur
quia ceteris motibus carnis prelati non con
sentiendo succumbere sed superando uti pre
noverunt. per iezabel et eius filium significatur
caro et ornatus curiositas inseparabiliter
sibi iunctus. unde infra eodem capitulo dicitur
quod iezabel pinxit oculos suos stibio
id est fucavit. per bellum igitur quod ihu
contra iezabel et eius filium significatur bellum
spiritus contra carnem et opera eius que ponuntur
galatas v. sic manifesta autem sunt opera
carnis. que sunt fornicatio inmundicie
et cetera inimicitie contentiones ire invidie
homicidia ebrietates comessationes et
hiis similia. spiritus enim movet pelium contra
ista. et sicut ihu precipitari fecit
iezabel sic spiritus carnales motus ex
tinguere atque mortificare debet

De ix. x. et xi. nichil

.xii. a

Anno vii. ihu ioas regnavit
et fecit quod ioas rectum coram domino
cunctis diebus quibus docuit eum ioiada
sacerdos. per hoc habent principes exemplum ha
bendi bonos consiliarios qui doceant eos
et dirigant in exercicio bonorum operum.
quod ioas ad sacerdotes et precepit eis
restaurari domus domini ruinosa. per quam
significatur militantis ecclesie restauratio cum
ad illa que patet ruine nisi reme
dium apponatur. In restauratione vero
templi per preceptum ioas fuerunt artifices
diversi. scilicet cesores lapidum per quos significantur
ecclesie prelati qui per penas corrigere debent
obstinatos in malis in modum lapidis
Et cesores lignorum qui incius ligna
rectificant per dolaturam Et per istos significantur
predicatores et confessores qui fines mo
rientibus bonis reducunt ad morum recti
tudinem peccatores Et cementarij interrupta
concludentes Et per istos significantur compositores
amicabiles pacis. discordes abiuncte
ad unitatem concordie reformantes Et in
ecclesia dei sunt valde utiles tales

.xiii. a

Anno xxxvii ioas et helizeus
egrotabat et sequitur dixit ad regem
israel per helizei verba continet hic porta de
monstratur quid bonus princeps facere debeat
vel prelatus pone manum tuam super arcum
et per hoc enim ostenditur officium principis
et prelati circa subditos quod est debite
iusticiam exercere Nam per lignum arcus

quod est rigidum designatur iusticie ri
gor per cordam autem que mollis est
misericordie dulcor Et per hoc quod lignum rigidum
per cordam mollem curvatur significatur quod in
punicionibus dubijs magis inclinandum est
ad misericordie dulcorem quam ad iusticie rigorem
Jacobi 2° quia superexaltat iudicium Et dicitur

epylencia

ecclesiastici 24 quod epylencies diminutus pec
catorum est. Jace sagittam et quia intelli
gencia procedens ex iusticia misericordia temperata ideo
subditur sagitta salutis domini quia talis sententia
conformatur divine voluntati Sagitta salutis
contra syriam id est interpretata excelsa quia
talis sententia reprimit excellenciam superborum
Rursum dixit ei percute iaculo terram. per quod

cetera

ostenditur quid bonus prelatus debeat facere contra
seipsum. per terram intelligitur caro que de terra
est Terra ergo percutitur cum trita carnis
vicia reprimuntur scilicet accidia. unde in ecclesiastici xxxvi
spiritus quidem promptus est caro autem infirma
et gula et luxuria Sed in hac percussione
sistitur cum caro minus perfecte maceratur. Propter quod
percuties per eufrasiam increpatur Si percussisses
quinquies aut sexies et sequitur Mortuus est helizeus
et proiecerunt cadaver in sepulchro helizei
et per helizeum id est dei mei salus interpretatur
dominus noster ihesus christus significatur. per hoc quod per mortuus
tangens ossa helizei revixit. significatur quod
mortuus morte culpe si fideliter et devote
tangat christi mortem per compassionem redditur
ad vitam gratie Et idem signum fuit anni
xxxi in aspectu serpentis enei

In anno 2° ioas et sequitur Ipse percussit edom Edom interpretatur terrenus
Et ideo per amasiam qui percussit edom significatur
in religione professus qui vivendo sibi pro
terrenis abrenunciat et sequitur edom superat
in valle salinarum. quia talis perfecte vivere
in valle humilitatis et obediencie et in casti
tate per salinas significatur. Quia sicut sal
preservat carnes a putrefactione corporali sic
castitas corporis et animam a putrefactione
peccati. unde per oppositum de luxuriosis dicitur ioel
1° computruerunt iumenta in stercore suo
quod exponens gregorius dicit iumenta in suo stercore
computrescere est carnales homines in fetore
luxurie vitam finire Tunc misit amasias
nuncios ad ioas et ex victoria enim quam edom
in superbiam elevatus fuit et contra regem
israel pugnare voluit unde sibi male contigit

Per hoc significat religiosum de perfectione sui status suspiciente et seculares aliquos meliores ipso contempnentem similem phariseo qui dicebat de seipso luc. xviii. Non sum sicut ceteri hominum raptores adulteri etc. Et qui sic per superbiam elevatur ad obtinendum eum gradum indebitum sibi conatur propter quod dicendum est ei sub a superiori Contentus esto gloria tua et sedem domi tua. Et in religione etc. Non expedit promoveri ad altiora propter quod beatus franciscus interrogatus a papa si vellet quod fratres sui promoverentur ad ecclesiasticas dignitates respondit domine fratres mei ideo vocati sunt minores ut maiores fieri non presumant. Si vultis ut faciant fructum in ecclesia dei dimittite eos in statu vocationis eorum et ad dignitates ecclesiasticas ascendere nullatenus permittatis ......

xv. Anno xxxvii. ieroboam et sequitur regnauit ionathas filius ozie regis iuda etc. Ipse edificauit portam domus domini sublimissimam. Per ionatha qui perfectus interpretatur ipse deus figuratur. Nam ut dicitur boetius in metaphysica perfectum est cui nichil deest et ideo solus deus simpliciter est perfectus quia nullo indiget alio et quod perfectum est perfectionis in aliis totum in se continet eminenter. Ipse vero quadruplicem domum habet scilicet corporalem moralem allegoricam anagogicam. Prima est virgo maria in qua corporaliter habitauit. Secunda est fidelis anima in qua per gratiam requiescit. Tertia est militans ecclesia in qua habitat per eucaristie sacramentum. Quarta est triumphans ecclesia in qua se ondit visus et aspectu clarum. Porta domus prime est humilitas ex qua virgo deum concepit. Unde superius est et si placuit ex virginitate tamen ex humilitate concepit. De altitudine vero huius porte unde sublimissima est que est tam sublimis humilitas que cetere nescit honoribus in solestre gloria nescit mater dei eligitur et ancillam se nominat. Porta vero secunde domus est fides que precedit caritatem per qua deus inhabitat mentem i. iohannis 4o Qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. De sublimitate huius porte dicitur hebr. xi. fides est substantia sperandarum rerum. Porta tertie domus est baptismus qui est ianua sacramentorum. De altitudine vero huius porte dicitur Jo. 3o Nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu sancto non potest intrare regnum dei. Porta vero quarte domus est resurrectio christi vel ascensio luc. ultimo Oportuit pati christum et resurgere a mortuis et ita intrare in gloriam suam et marci ultimo dicitur Et dominus quidem ihesus postquam locutus est eis assumptus in celum est

xvi. Anno xvii phacee filii romelie regnauit achab de quo sequitur filium suum consecrauit transferens eum per ignem. Moraliter autem filios suos per ignem transferre est ipsos in igne cupiditatis et lascivie in presenti vita que transitus est mittere. Immolabatque victimas in excelsis hoc autem moraliter facit qui bona sua consumit in actibus vanitatis et sub omni ligno frondoso quod facit moraliter luxuriosus vivendo. Et ad hoc enim et ydolatrie loca arbores et luci plantabantur ut ibi luxurie actus exercerent. Porro altare eneum quod erat coram domino transtulit de facie templi et idem fecit de ~~lutibus~~ lutibus et de mari eneo. Et de musach sabbati quod fecerat infra eosdem scilicet per altare eneum in quo offerebantur holocausta significatur cor humanum in quo debent offerri devotionis sacrificia. Quod de loco suo transfert qui cor humanum a deo per mortale peccatum auertit. In mari eneo lauabant sacerdotes offerentes. In lutibus autem offerendas carnes. Igitur mare transfert de loco suo qui offerentes accedit mundi coram domino Ysa. i. Cum multiplicaueritis orationem non exaudiam manus enim vestre plene sanguine sunt. Ex lutibus amouent qui peccatores indigne offerunt. Unde dicitur beda super inde est ora que peccatum fit et se qui enim de divitiis aut honoribus seculi aut etiam de inimica morte solliciti obscurant ipse in infimis iacens viles ad deum preces mittit. Musach sabbati locus erat uel gazophilacium in quo regis oblatio ponebatur. Moraliter ~~erat~~ igitur musach amouet qui oblationes eidem debitas subtrahit.

xvii. Anno xii achaz regis iude regnauit ozee filius hele rex qui malum fecit coram domino sed non sicut reges qui fuerant ante eum. Significat malos platos et eum qui fecit peccare populum Jo. viii. Et per peccatum seruus est peccati. Contra quem ascendit salmanasar rex as-

ms.

syriorum Et est ei ozee seruus. Salmana
sar interpretatur sciens carcerem quod conuenit
dyabolo qui eternitudinaliter sit se ad infernum
carcerem deputatum. Assyrii vero facture
vigilantes interpretantur per quos per eos de
mones qui nunquam dormiunt signantur. Et sic
per salmanazar regem assyriorum significatur
princeps demonum cui malus platus subiugatus
efficitur quia per mortale peccatum ei subicitur.
Et quia peccator non statim continua in
malo finitur sed aliquando vult ad bonum
redire et tunc dyabolus eum forcius impugnat
ut per consuetudinem peccandi ligatum ipsum
teneat quia consuetudo per modum nature in
clinat ideo sequitur Cum deprehendisset rex
assyriorum quod rebellare nitens esset scilicet
et ascendens samariam obsedit eam
et capta ciuitate captus fuit rex eius
ozee. Per quem ut dictum est platus malus
designatur et omnino ad casum plati scilicet
casus populi sequitur dicitur glossa in pastorali Cum
pastor per abrupta graditur cunctus est
ut grex ad precipicium sequatur. Ideo sequitur
et transtulit israel in assyrios. id est populum
malo plato subditum in subiectione
demonum

.xviii.
Anno tercio ozee filii hela regnauit ezechias. Per ezechiam
qui fortitudo dei interpretatur bonus platus
significatur qui non virtuti sue vel meritis
sed diuinis innititur auxiliis ideo sequitur Ipse
dissipauit excelsa superbos humiliando
et contriuit statuas ypocritarum falsitatem
detegendo et eos abiciendo et succidit
lucos luxuriosos et dissolutos exstir
pando Confregit serpentem eneum per quem
significatur calliditas malignancium quia Gen. 3.
Serpens erat callidior cunctis animantibus
terre Serpens igitur eneus frangitur
cum calliditas mali et obstinati hominis
eneruatur. Anno xiiii regni ezechie
ascendit sennacherib Per sennacherib
qui contra ezechiam ascendit significatur tyrannus
qui eciam bonis platis contrariatur et in
uadit sicut rex anglie inuasit eciam
sancti thome archiepiscopi cantuariensis tunc
misit ezechias nuncios dicens peccaui.
Recede a me. bonus enim platus considerans
peccata suorum subditorum propter que deus iuste
permittit eciam vexari ad sua vexa
redimenda exponit aliquando substanciam temporalem
Per hoc autem quod sennacherib habita ezechie
pecunia a sua malicia non cessauit sed
ierusalem vbi diuinus cultus erat sibi sub
iugare voluit et ad hoc nuncios misit
vnde sequitur Misit autem rex assyriorum
tharthan et rapsacen et significatur malus
tyrannus qui molestias eciam non est
contentus bonis temporalibus sed cum hoc bona
spiritualia nititur impedire et clerum
subicere indebite seruituti Et in tali casu
platus debet sibi resistere sicut fecit sanctus
thomas regi anglorum et hoc significatur hic
per hoc quod ezechias non obediuit mandato
sennacherib sed preparauit se et populum suum
viriliter resistendum
Que cum audisset rex ezechias scilicet
Ingressus est domum domini. Per
hoc quod ezechias intrauit domum domini ad
orandum contra persecucionem sennacherib et
per nuncios rogauit ysayam prophetam ut
pro se et suo populo dominum precaretur et ut sen
nacherib propter blasphemias illatas contra
deum puniret significatur quod bonus platus in
suis necessitatibus sine populi debet ad deum
recurrere et ordines deuotorum requirere pro sua
et suorum salute et omnium bonorum depta omnem
spem suam deus attendere scilicet hoc dicit dominus
noli timere et sic assecurat eum a tyranno
persequente nam sequitur ponam circulum id est frenum
in naribus tuis et cetera

In diebus illis egrotauit
ezechias et Secundum doc
tores latinos ezechias de tanta
victoria diuinitus sibi data non reddidit
deo gracias ut debuit propter quod infirmitate
percussus fuit dicit autem augustinus in enchiridion
quod deus adeo est omnipotens et bonus quod non
sineret fieri mala nisi inde eliceret
bona et sic deus aliquando permittit bonos
cadere ut resurgant forciores in virtute
sicut enim permisit moysen et aaron cadere
in aquis contradictionis et hoc modo ezechiam
regem permisit peccare in victoria a deo
sibi data illam plus debito sibi
asscribendo propter quod mori corporaliter de
meruit sicut ysaias sibi dixit dispone
domui tue morieris tu Sed cum ipse

veraciter penituit sicut d(icitu)r in textu
Cum vertit faciem suam ad parietem
adoravitque d(omi)n(u)m et c(etera). Flevit itaque
ezechias fletu magno. Secundo secuta est
dei m(isericord)ia sibi d(ona)tis per ysaiam. Audivi
orationem et vidi lacrimam t(uam) et c(etera). Sanavi
te et q(uod) non solum consecutus fuit a d(omi)no
corporale bonum sed et spirituale. sub(ditur) Ter-
tio ascendes in templum et c(etera). per quod sign(ificatur)
ascensus ad culmen virtutum. Et adda(m)
diebus istis xv annos. per quia addicio(n)e(m)
sign(ificatur) cumulus meritorum. Sic igitur in d(omi)no
ezechias figura fuit cuiuslibet boni viri
qui deo permittente et dyabolo procurante
cadit in aliquod peccatum sed ex dei m(isericord)ia re-
surgit ad maius bonum. Vis ut ascendat
umbra et c(etera) s(equitu)r Nec hoc volo sed ut re-
vertatur retrorsum decem gradibus. Istud mi-
rabile signum prefiguratio fuit incar-
nationis divine que est signum mirabilis-
simum. Per decem n(ost)ri lineas decem ordines
significantur electorum secundum assignationem quorundam
doctorum per decem lineas significantur novem or-
dines angelorum et hominum ad eosdem or-
dines assumptorum per decimam vero lineam
significatur ordo decimus s(cilicet) hominum beatorum qui
non pervenerunt usque ad aliquem ordinem
angelorum. Per hoc autem quod sol retrocessit
decem lineis signatus fuit descensus filii
dei qui est sol iusticie ad assumendam
nostram humanitatem mortalem decem ordi-
nibus inferiorem

xxi et xxij. c. / xxiij capitulis / [illegible] et vinc(tus) / [illegible] d(icitu)r

Factum est autem anno ix regni
eius s(cilicet) sedechie de quo scrip-
ture dicitur. Primum est quod obsessus fuit. Secundum
quod latenter fugit. Tertium quod fuit captus. Quartum
quod filiis fuit privatus. Quintum quod fuit ex-
cecatus. Sextum quod fuit cathenis vinctus.
Septimum quod fuit in babilonem ductus. Per
istum sedechiam de quo d(icitu)r in fine pre-
cedenti quod fecit malum coram d(omi)no significatur
peccator qui licet aliquando coram hominibus appa-
reat bonus tamen coram d(omi)no est malus.
Per vij ac lit ennata significatur processus
eius de peccato in peccatum usque in infinitum.
Per primum vero quod est eius obsidio significatur
demonum temptatio. Job xix. obsederunt
in gyro tabernaculum meum. Per secundum vero
quod fuit eius fuga significatur temptati pu-
sillanimitas in quo non est resistentia
contra quod d(icitu)r Ja(cobi) iiij. Resistite dyabolo et fugiet
a vobis. Per tertium vero quod est eius captivitas
significatur lapsus temptati in laqueum mortalis
peccati. Per quartum vero quod fuit filiorum occisio
significatur omnium bonorum precedentium morti-
ficatio. Per quintum quod fuit excecatio. Sede-
chie significatur ignorantie tenebra que
sequitur ad actum malitie. Sap(ientie) ii. Exce-
cavit eos malitia eorum. Per sextum vero
quod fuit incathenatio significatur reddendi
desperatio. Pro(verbiorum) xviij. Impius cum in pro-
fundum peccatorum venerit contempnit. Per sep-
timum vero quod fuit ductio in babilonem
i(d est) ad gehennam que vere significatur per babi-
lonem eo quod in inferno nullus est ordo
et per consequens ibi est maxima confusio.
Venit nabuzardan princeps regis
babilonis in iherusalem et c(etera). Per nabuzar-
dan qui interpretatur princeps coquorum
dyabolus significatur. Per hoc autem quod succendit
domum d(omi)ni et domum regis et domos
iherusalem ut in textu d(icitu)r significatur quod dyabolus
igne cupiditatis et luxurie suc-
cendit clerum et genus populi. De in-
cendio namque cupiditatis d(icitu)r Jer(emie) vi. A
minore usque ad maiorem et a
propheta usque ad sacerdotem omnes avaricie
student. De incendio vero luxurie d(icitu)r
Jer(emie) v. Unusquisque ad uxorem proximi
sui hinniebat.

Incipit primus liber paralipomenon habens xxix capitula....

Adam seth enoch et c(etera). xij
c(apitulum) Venerunt ad david et c(etera).
Et tenentes utraque manu fundis
saxa iacientes et dirigentes sagittas.
Per fundibularios qui cum fundibulo
magno saxa iaciunt contra adversarios
significantur predicatores qui clamando contra
vicia deterrent peccatores. Per sagitta-
rios autem significantur orantes devote
tales orationes sunt sagitte spirituales im-
pugnationem demonum repellentes.
Et de gad fugerunt ad david tene(n)s

hasta et clipeum per istos significantur illi qui
sunt in exercitu christi armati clipeo pa-
ciencie ad sustinendum tribulaciones et
hasta constancie ad arguendum tyrannos
potentes ideo sequitur facies eorum quasi leonum
prov. xxviii Iustus quasi leo confidens
absque terrore erit et veloces quasi capree
id est promptissimi ad exequendum mandatum
christi Isti sunt qui transierunt iorda-
nem mense primo quando inundare consueverat
per iordanem qui interpretatur rivus iu-
dicii significatur exitus huius mundi qui erit
ad mortem quae est particulare iudicium
hominis de quo dicitur eccli. 38 Memor
esto iudicii mei sic enim erit et tuum
michi heri et tibi hodie per inundan-
ciam autem iordanis significatur inmanitas
tribulacionis per istos igitur qui iordanem
transierunt tempore inundacionis significati fue-
runt mitescentes in maximis tribulacioni-
bus pacientes et quod magis est aliqui
eorum gaudentes act. v Ibant apostoli
gaudentes a conspectu concilii quoniam digni
habiti sunt pro nomine ihesu contumeliam pati
Venerunt autem et de beniamin et de
iuda etc. Iuda confitens interpretatur et ben-
iamin filius dextere per hos autem qui ve-
nientes ad david de iuda et beniamin
simul coniunguntur significantur illi qui peccata
sua pure fideliter confitentur ad dex-
teram christi in finali iudicio sta-
tuentur Matth. xxv Statuet oves
a dextris quibus dicetur Venite bene-
dicti patris etc. Porro de manasse
transfugerunt ad david etc. Manasses
oblivio interpretatur ideo per istos de
manasse significantur pauperes religiosi
qui propter christum temporalia dimittentes ea
dare debent oblivioni et anhelare
ad premia paradisi ut cum apostolo dicat
ad phil. iii Quae retro sunt obliviscens
ad anteriora extendens me ipsum Et de
istis sequitur hii prebuerunt auxilium david
contra latrunculos per quos significantur
heretici qui occulte simplices decipiunt
ad errorem suum detrahentes et
contra istos latrunculos prebent auxilium
david pauperes religiosi pro salute
fidelium laborantes id est eorum in dei

adiutores sunt eius De filiis levi etc. Tribus
levitica ad misterium tabernaculi fuit
deputata propter quod per illos de tribu levi
significantur prelati et clerici devoti qui
sunt ad misterium ecclesie deputati Porro
de filiis effraym etc. Effraym interpretatur
fertilis propter quod per filios effraym
intelligi possunt divites huius seculi qui
tamen ad opera misericordie liberales sunt et sic
feliciter recipient bona gracie et glorie Matth.
v Beati misericordes quoniam ipsi misericordiam
consequentur De filiis ysachar etc. Ysachar
interpretatur merces ideo per istos significantur
doctores ecclesie docentes fideliter in spe
mercedis eterne i cor. iii Unusquisque
mercedem accipiet secundum laborem suum Unde
sequitur Viri eruditi in divinis qui nove-
rant singula tempora novi scilicet ac veteris
testamenti ad precipiendum quid facere
deberet israel id est plebs christiana quae secundum vitam
doctorum ecclesie debet regere mores suos et
actus Porro de zabulon qui interpretatur
pulchritudinis habitaculum propter quod per istos
significantur illi qui sunt solliciti servare
munditiam cordis et corporis ut deo
parent habitaculum sicut inveniunt quod scribitur
sapientie i In malivolam animam non introibit
sapientia scilicet increata nec habitabit in cor-
pore subdito peccatis Et de neptalim
qui interpretatur dilatacio mea per quos significantur
homines caritativi quorum corda sunt ad
deum et proximum dilatata ii cor. vi
Os nostrum patet ad vos corinthii cor
nostrum dilatatum est et sequitur Dilatamini
et vos De dan et parati ad bellum etc.
Dan interpretatur iudicium ideo per istos significantur
boni iudices in iudicando veritatem
et exequendo constantes ideo dicuntur parati ad
prelium contra iusticie violatores De aser
egredientes ad pugnam Aser interpretatur
beatitudo propter quod per istos significantur illi qui
falsam beatitudinem huius seculi respuunt et
veram beatitudinem totis viribus conquirunt
propter quod ad pugnandum contra vicia viriliter
se opponunt Trans iordanem autem de fi-
liis ruben et gad Ruben videns
filius interpretatur et gad felicitas propter quod
isti duo filii iunguntur Nam per rube-
nitas excellentes significantur in contemplacione

dinorum et isti unum in pncti dividit fe-
liciter degustando suavit dulcedinem
bonorum supernorum dicente ps. Gustate et videte
quoniam suavis est dns etc. Omnes aut isti
// et societate pdci s. de exercitu beati david ihu xpi.

Fecit quoque domos sibi etc. Signi-
catum est ut a quoque portet
archa dei nisi a levitis per quod signatur quod
in misterio sacri eucharistie in quo
continetur xps ut dictum est exo xxix.
Soli sacerdotes et ministri ad hoc ordinati
accedere debent et non alii. Propter quod sequitur
infra sanctificati sunt ergo sacerdotes et levite
ut portarent archam domini etc. Per quod signatur
quod in misterio sacri eucharistie ut
debite fiat non sufficit gradus ordinis
nisi cum hoc sit puritas mentis et corporis.
Dixit quoque david principibus levitarum
ut constitueret de fratribus suis cantores
in organis et cetera. Per que signantur
orationes devote que fiunt in ecclesia in quibus
etiam cantus addendus est aliquando et
melodia pro eo quod facit ad excitationem
devotionis. Varie namque melodie varias
excitant passiones. Nam aliqua excitat
ad audaciam quibus utuntur homines in bello.
Et aliqua ad compassionem quibus utebantur
antiquitus in sepulturis. Et aliqua ad
dissolutionem quibus iuvenes utuntur
in choreis. Et aliqua ad devotionem
quibus et non aliis utendum est in
ecclesiis. Michol filia saul prospiciens
per fenestram vidit david et despexit
eum eo quod erat in humili vestitu coram
populo suo ut plenius habetur 2o Re vi.
Per michol igitur signatur iudea que virum dominum
ihesum xpm despexit eo quod coram iudeis
apparuit in humilitate et paupertate
magna. Cum tamen ex hoc eum debuisset
honorare secundum premonita erant verbo
zacharie prophete ca. ix. Exulta satis
filia syon iubila filia ierusalem.
Ecce rex tuus venit tibi iustus et
salvator ipse pauper et ascendens super
asinam. Et sicut michol ex illo contemptu
facta fuit de cetero sterilis ut dicitur 2o
Re vi. Igitur michol filia saul non est
natus filius usque ad diem mortis sue. Sic
iudea propter contemptum xpi sterilis facta
est in donis gracie et etiam for-
tune.

Obtulerunt igitur archam dei
etc. In illa die fecit david
principem ad confitendum dno asaph
et fratres eius. Et continetur poni hic lau-
dis confessio cuius dicitur. Confitemini dno
scilicet confessione laudis et graciarum actionis
pro beneficiis iam acceptis et invocate
nomen eius pro bonis spiritualibus multipli-
candis. Notas facite in populis ad-
inventiones eius predicando eis diversos
modos salvandi fideles suos secundum corum
status varios. Cantate ei ore et
psallite mente. Et narrate omnia mi-
rabilia eius que fecit dominus temporibus.
Querite dominum i. deum patrem et virtutem
eius i. filium qui dicitur dei virtus i.
corinth. 1o. Predicamus xpm dei virtutem
etc. Recordamini mirabilia eius etc. Re-
petitio est sine predicte sic frequenter fit
in canticis. Semen israel servi eius i.
xpianorum qui vere fiunt ei semen israel.
Debet dici Ro. 2o. Non enim qui in
manifesto iudeus est neque que in manifesto
in carne circumcisio sed qui in abscondito
iudeus est et circumcisio cordis in spiritu.
etc. Recordamini in sempiternum pacti
eius i. evangelii quod est lex nova cui
non succedit alia propter quod dicitur in sempi-
ternum recordanda. Quod pepigit
cum abraham i. beato petro quem constituit
ecclesie pastorem et patrem omnes multarum
gentium patrem. Et iuramenti illi con-
sortiat i. cum beato clemente qui petro
successit in regimine et constituit i. ad
iacob i. cuilibet qui studet diabolum
supplantare et israel i. cuilibet celestium
contemplatori dicens tibi dabo terram
scilicet viventium que est hereditas fidelium
per terram promissionis figurata. Cum essent
numero pauci scilicet in ecclesia primitiva et pau-
ci abiecti in conspectu potentum huius mundi
et transierunt de gente in gentem predican-
do per orbem. Non dimisit quemque ca-
lumpniari eis scilicet ad impedimentum fidei
et nunc etiam in persecutione maxima
fidelium maiori crevit fides et corum
numerus. Et increpavit pro eis reges ut
patet de constantino qui propter hoc percussus
elephantico morbo noluit tangere

xpos meos .s. tactu nocivo impedi-
te corpus mitu ul' fidei incitetur Can-
tate dno et repetito est sine sup producte
ad maiore devocionis excitacionem quia
magnus dns magnitudinis cuius non est finis
et laudabilis nimis i. sup virtute omnis
cuiture ecc. xliiij Benedicentes dnm exal-
tate eum quantum potestis maior est enim omni
laude Confessio .s. laudis et magnifice-
coru illo ps lxxxiiij Qui habitant in
domo tua dne in secula seculorum laudabunt
te afferte dno gloriam que est clara no-
ticia cum laude et imperium i. reverencia
et timore .s. filialem Date gloriam dno
repetito est eu sedm sed supra et ad
orate dnm in decore sco non ficte sicut
ypocrite adorant Commoveatur a facie
illius omnis terra i. omnes habitantes terram eius
potencia gtinuisset ipse enim fundavit orbe
imobile licet enim ptes eius moveantur tamen
totum manet in eodem loco Letentur celi
i. cives celestes et exultet terra i. mi-
litans eccia Commoveatur mare et p mare
q est locus aquarum intelligunt doctores
eccie gtinentes aquas sapie salutaris et
in tonne debent tonitruo predicacionis
Tunc laudabunt ligna saltus i. principes
catholici qui sunt sup alios elevati ut
ultet agri i. simplices [illegible] corp
dei agricultura estis

Opertuit david hic est domus dni
et fin hoc capitulo agitur de preparacione
qua fecit david ad domus dei edifi-
cacionem que figurat allegorice militantis
eccie gstruccionem Quia vero aut ad materia
huius preparacionis sex ponit .s. aurum ar-
gentum es ferrum ligna cedrina et
lapides Et p ista figurantur fideles in
diversis statibus ex quibus eccia militans
est gstructa P aurum enim figurantur eccie
rectores q sicut aurum alia precellit
metalla sic [illegible] prelatibus esse meliores
Greg[illegible] [illegible] actione [illegible]
actio [illegible] distat a grege vita
pastoris P argentum aut intelligunt
sacre scripture doctores et predicatores
qui tamen argentum debent esse vita mundi
et eloquencia sonori P es vero quod est solid
et sonorum intelligunt simplices clerici
et religiosi qui debent esse in fide solidi
in divinis aut laudibus sonori P ferrum
vero principes et milites designantur
Nam ab eis tamquam p ferrum eccia defen-
satur P ligna vero cedrina que sunt
alta figurant gtemplativi P lapides
aut q sustentant alia figurat activi Nam
eorum labore alie ptes eccie sustentantur
habes q primos artifices artifices vero
gstruccionis eccie sunt tres psone .s. pr et
filius et sps scus quorum opa sunt indivisa
et sapie eorum non est numerus sed sub ad
faciendum opus prudentissimos in auro
et argento et ad dandam pfeccionem de-
bitam prelatis et doctoribus et aliis statibus
eccie pdictis

Dixit david senex et david con-
siderans q levite non habebant
ultra laborare in deportando tabernaculum
et eius vasa de loco ad locum voluit eis
eos aliter occupare et dnm obsequium
fuiendo p vices suas in ihrlm que
erat electa divinitus ad dei cultum Et p-
ponit officia ministrorum domus dni cum
dicit ex hiis electa sunt in ministerium domus
dni [illegible] prepositorum et iudicum ibi prepositorum
aute [illegible] cantorum ibi porro et [illegible] cantorum
ibi et totidem psallite quinto sacerdotum ibi
sacerdotes aut sup panes proposicionis usque
finem huius capli Igitur p sacerdotes q erant
sup ppositi panes signi fuerunt sacerdotes
nove legis ad quorum officium spectat con-
ficere panem in xpi corpus in sacro
altaris P ministros vero domus dni signi
fuerunt illi ad quorum officium spectat
ministrare sacerdotibus in celebracione sa sacri
.s. dyaconi quibus gmittitur dispensacio
sanguinis xpi et subdyaconi quorum
officium est in vasis sacris sa sacri
materiam parare [illegible] acoliti q dam
materiam pparant [illegible] in vasis sacris
[illegible] q cum ordinatur traduntur eis urce-
oli et ampulle P iudices et prepositos
qui fuerunt eedem psone [illegible]
plenius in exponendo [illegible] figati fuerunt
exorciste quorum officium est expellere
demones de energumenis [illegible] ad iudices
ptinebat malos expellere qui sunt
membra demonis P ianitores aut qui
gentiles aut iudeos immundos arcebant
ab ingressu templi figati fuerunt
ostiarii ad quorum officium spectat P
infideles et eciam fideles excommunicatos
ab ingressu eccie arcere P cantores vero
figati fuerunt lectores et sic per gsequens
officia ministrorum veteris testamenti figa-
bant officia ministrorum novi testamenti

Divisiones aut ianitor. ℞ Istorum
ordinatio accipit̃ s̃m distinctões
portar. ad quatuor ptes pncipales orb
is q° iste porte non fuerit in templo
in quo erat vnus solus introitus s. in porta
orientali s. fuerit in muro atrij Igit̃
allegorice p porta orientale figatũ fuit
baptismi sacrm. eo q est ianua alior.
sacrorum de qua porta d̃. Io. 3° Nisi qs
renatus fuit ex aqua & sco spu no pt.
introire reg.m dei / P occidentale vo portam
sigr̃ extrema vnctio que est sacrm exeuntiu
de hoc mundo / P aqlonare vo porta sigt.
pnie sacrm que respicit & deflet pecta
commissa Ie. p.° ab aquilone pandet. omne
malu / P porta aut australe sigt. sacrm
eucharistie qd est sacrm amoris eo q ab au
stro procedit caloris feruor signs feruore
dilectois Igit̃ s̃m portas istas pnt distingui
ianitores / Porta em orientale obseruant
qui gratiam baptismale custodiunt Occi
dentalem vo portam qui vnctione extrema
deuote suscipiunt / Porta aquilonarem q
peta commissa p pniam diluut / Australe
vo porta qui frequt̃ deuote eucharistiã
recipiunt / Moralit aut pnt distingui
porte ac ianitores. Oriental. porta
dici pt hois ortus Occidental aut eius
obitus. aquilonaris vo aduersitas temp.
Australis aut psperitas stat. / Porta i.
orientale custodiunt qui vilitate sue ori
ginis ~~custodiunt~~ considerant et humiliant.
Porta aut occidentale qui certitudine
mortis future & incertitudine hore ingiter
meditant. ne ignari ad mortis iudiciu
euocent. ℞n / Vbi eni cert. est q morieris
s. vbi qn. ul qmo incertu est / mors vbiq
te exspectat s. si sapies fue vbiq morte
exspectabis / Porta aut aquilonare custo
diunt qui in aduersis animo patie s. gtinue
muniunt ne p impaciam frangant / Porta
aut australem obseruat qui semp solli
citi sunt ne in psperis p supbia eleuent.

Filij aut isrl. ℞ P. xij pncipes
exeuntes cu rege dauid p singlos
menses successiue sigti fuerit xij apli
de quibus d̃. ps. xliiij. Constitues eos
pncipes sup omnem terra et p xxiiij mi
lia pugnator. sub quolibet pncipe sigti
fuerit martires sci qui dicti aplor.
exemplo fortes facti sunt in bello et pont.
hic vnus dctiatus p vno inediato sic et
de angelis d̃. dan. vij milia milium mi
nistrabant ei ℞ Sup thesauros aut
regis ℞ Thezauri regis nri ihu xpi
sunt sapia & virtutes et ro custodes
istor. thezauror. sut boni doctores ha
bentes in se sapiam & virtute & alijs
dispensant s. eorum voluntatem P apo
thecas olei & vini quemet pnt de te
correctiones intelligi in qbus de rigore
iusticie dulcedo mie tpatus & hoc sigt.
p vini mordificatem & oleu lenitum
sic d̃ lu. ~~x~~ iiij in pabola sanitati
in cuius cura samaritanus infud. oleu
et vinum

~~Secundus liber paralipo~~
~~menon. habz xxxvi capla~~

Confortatus est igr̃ salon
℞ Post q congregauit ma
iores natu ℞ Huius expo
mistica posita est 3° ℞ viij vsq ibi
Igit̃ cunctis pit. tubis & voce & cym
balis & organis & diuisis gnibus ~~or~~
~~gano~~ musicor. gcinentibus ℞ Et d̃ su.
deni. 3° ℞ viij / P ista deportacões
arche ad locu sancti scor. sigata fuit
assūpcio bte virginis marie ad celum
empyreu et p istas melodias voci
& diuersi gnis musicor. instrumetor.
sigta fuit anglor. & elector. exultacio
inenarrabilis in assūpcõe bte virgis

Cumq compleſſet salon fundens .vij.
preces ignis descend. de celo
℞ P sificacões templi & solempnitate
tune statim pt quicient intelligi
solempnitas anglor. & celestiu ciuiu
inenarrabilis in ascēsiõe xpi hois
Na illa huana na sup angelos ex
altata templu est dei spalissimu
de q d̃ dixit io. 2° / Solute teplu hoc
& corpus colos. 1° gplacuit in ipso om̃
plenitudine diuinitatis habitare corpalit
Illa vo ascensioe pmissus fuit descensus
ignis sps sancti vt hẽt act. i° / accipietis
virtute supuenientis spus sci in vos ℞
et hec pmissio in die penthecostes
fuit gpleta act. 2° / et appuerunt illis
dispertite lingue tanq ignis seditq sup
singulos eor. & repleti st omes spu .viij.
sancto ℞

Anno xviij ieroboam
regnauit abias ℞ P abyam
qui interptat̃ pr meus dns sigri pt qlz
xpianus dicens deo pr m. qui es in
celis / P ieroboam aut qui diuisio spli

inspirat figit' dyab' qui discione int'
hoies ponere machinat' Greg' i moy.
xxxiij. solert' metuendu est q antiquus
hostis du mentem nram ad rer tpalium
dilcoem thit' insinuare q' nos proximu
excitat qui ea ipa q' diligim' dissic
moliat' n curat antiquus hostis hoc
faciens ut terrena tollat s; ut caritate
in nob' feriat Igit' q abyam in virtute
dei confidente 2 q' ieroboam pugnate
figit' quilibet bonus xpians in xpi virtute
fiducialit' q' dyab' pugnatur' Iero=
boam retro molieb' insidias p. q'
figit' malicia demonis querens fraudu=
lent' nocere virtuosis i. pet' v' dyab'
tamq leo rugiens circuit querens q devoret
cui resistite fortes in fide Et ecce
illi vociferatibus perimit de' ieroboa
p. q' figit' q vociferatibus predicatoribus
voce predicacionis 2 sce orois trictur
dyab' 2 eu sno exercitu fugat' et civi=
tates cepit &c p. q' figit' recupa'
bonorum q maliciam dya li mortifi=
catorum illa recupata gra reviviscunt
opa meritoria q q decepcoem dya li
fuerant mortificata Igit' confortatus
abya imperio suo &c p. hac eni filiorum
generacoem figit' bonorum operum multiplica'
q' procedit ex gra 2 libero arbitrio q
q' quadam spualem generacionem.

Viginti annorum erat achaz cu
regnare cepisset &c hui' ca.
moral' exposico g° &c pbi' posita
est vbi ibi Ecce iratus dns' d' iuda
tradidit eos in manibus vris et oc=
cidistis eos atrociter hic vnt principes
xpiani documentu q' nō vtant' cru=
delit' victoriis vitis q' alios xpianos
licz n' populus iude puniri meruisset
a dno p sua pecca tn q erat de ead'
lege cu populo isrl dns iratus fuit q'
filios isrl eo q victoria vita q' filios
iuda crudelit' usi fuerunt Unde eis
dm propheta obed. peccastis sup h' dno
deo vro q' idem propha induxit
eos ad tractandu misericordit'
captos in plis. d. reducite captivos
q's adduxistis de fribus vris q magn'
nus furor dm imminet vob. p.
h' aut q ceciderunt propht' denotat'
q xpiani bellatores &c captivos xpi=
anos misericordit' tractare &c

Igit' ezechias regnare cepit
&c p. ezechiam qui interpta' for
titudo dei pt ouenient' dei fili' intel'gi
qui d' dei virt' i' chor' i' predicam'
xpm dei virtute p templu. mes viuma
in qua de' virtut p gram i' chor' 3°
Templu dei scm est q' vos estis h' aut
templu polluit' p pctm 2 maxie si
fuit p assuefacoem ostinatu sic fuit tpe
achaz pris ezechie. lucerne vo extinguit'
p gre subtractione. 2 ostia clauduut' per
p gre subtractione 2 ostia clauduut' per
mentis obstinacoem. Sed p vm ezechia s.
dei filiu apiunt' ostia. cu peccator vera
concipit contricoem. Templu 2 pgat' p
integra confessione. 2 lucerne reaccendut'
p gre recupacoem Sacerdotes aut con
crepant tubis 2 levite instrumentis mu
sicis p devotas oronu 2 laudu in

Post hec &c venit Senacherib
Senacherib rex assiriorum &c
Per ezechia signi pt bonus platus qui
q' demone q' se ac populu suu vene
obturat fontes i. meat' aquarum p q'
signit' origines peccatorum q' dur figulit'
aque amarissime in qbus st maledca
congesta mu' d° Et istius aqs sitiunt
2 desiderant assirii p quos signitur
demones ubi allegorice i fidelium
impugnare querentes. 2 de quolibz eorum
dici pt i° Job xx. Bibit q' aqua iniq.
Edificavit quoq' industrie agens quia
bonus platus nō solu studet peccatorum ori=
gines. s; 2 muros virtutu cardinaliu
reparare Et extruxit tres desup p
quas intelligunt' theologice virtutes
cardinalibus supereminentes 2 forinsecus
aliu murum p. q intelligit' clausura
honestatis ad proximu et fecit univer=
sarum armatura. Omnis aut armatu=
ra. est ad sustinendu. vl. ad invadendu
ad sustinendu aut exercitu pacie ad
invadendu aut inimicu armat studiu
fervens orois et sane predicacois Et
locutus est ad cor eorum armando ser=
monibus bonis populu suu exemplo iude
machabei de quo d' ij. machab'
xv. armavit singulos nō haste et
clipei munitoe s; sermonibus optimis
Et confortatus est populus huiusmodi
verbis ezechie Ipse 2 ezechias et
ysaias pugnaverunt q' senacherib

Predicato=
ribus

xxviij.

orcionibus deuotis sicut dicitur infra orauerunt
autem ezechias et ysayas propheta et sic exer-
citus zennacherib ab angelo domini fuit percus-
sus sicut sequitur Et misit dominus angelum
suum qui percussit omnem virum robustum
etc. per quod significatur quod orationibus deuotis demonum
exercitus debellatur
xxxiij · Regnauitque manasses filius eius
pro ezechia per manassen qui obliuio
interpretatur prodigus sue virtutis et fame
significatur. Instaurauit excelsa per que significantur
superbie peccata que hominem eleuant indigne
ut postea corruat maligne Construxitque
aras baalaym baal autem deuora-
tor interpretatur et sic balaym est plurale
huius nominis baal deuoratores significat
per quod per baalaym significantur peccata gule
que in commessacionibus et potacionibus excessiuis
consistunt. transireque fecit filios suos per
ignem per istum transitum significatur nutricio filiorum
in igne concupiscencie carnalis et cupiditatis
mundane. obseruabat sompnia sequebatur
auguria etc. adulatoribus assenciendo et male-
ficis credendo. Sculptile quoque et conflatile
signum posuit in domo domini hoc autem mo-
raliter facit qui hominem vita vel sciencia carentem
in ecclesiastica dignitate ponit. Itaque ma-
nasses seduxit iudam etc. per quod significatur
illius malicia cui non sufficit quod sit malus
in se sed alios mittit ad suam maliciam Lo-
cutusque est dominus ad eum et ad populum illius
sicut per prophetas per quos significantur predicatores noue
legis qui principes et populares constanter
arguunt de peccatis et consiliis peccatis et
attendere noluerunt per quos significantur illi
qui predicaciones et ammoniciones bonas con-
tempnunt. Ideo superinduxit eis principes
etc. quia dominus tales rebelles visitat aliquando
puniendo exterius graui pena Et quoniam || in angustijs
inflicta vexacio aliquando dat intellectum Et
nō ||mom sic qui prius erant rebelles ceperunt ve-
re penitentes || reuertentes ad deum ut sequitur Et cog-
nouit manasses quod dominus ipse est deus
Constituitque principes exercitus etc. per quod
significatur quod vere reuertentes ad deum per penitenciam contra
commissa peccata contraria toto conamine debent ad
faciendum opera meliora. Oracio vero manas-
se que ponitur solum in fine huius libri moralis
est secundum sensum literalem

Incipit liber esdre prophete

In anno primo cyri regis persarum
etc. Cyrus iste figuram gessit
saluatoris quia sicut iste cyrus
relaxauit captiuitatem ~~...~~ iudeorum
sic saluator noster captiuitatem primi in limbo
detentorum psalmus lxvij ascendens in altum
captiuam duxit captiuitatem dedit dona
hominibus etc. Et propter hanc figuram iste cyrus
vocatur christus ysaia xlv hec dicit dominus
christo meo cyro cuius apprehendi dexteram
et traduxit vocem in omni regno suo
etc. per septem quia christus apostolos et lxxij
discipulos misit ad predicandum et e-
uangelistas monuit ad scribendum pro
informacione et salute omnium gencium Omnia
regna terre dedit mihi deus et hoc modo in
xl. dicit christus data est mihi omnis potestas in
celo et in terra Cyrus autem potestatem
habuit in terra tantum quia figura deficit
a perfectione rei figurate sicut umbra de-
ficit a veritate Et ipse precepit michi
ut edificarem ei domum in ierusalem deus
enim in homine christo precepit ut edificaret
ei ecclesiam ex lapidibus viuis id est christo
credentibus Quis est in vobis de vniuerso
populo eius sequitur Edificet domum dei per
istos intelliguntur apostoli et alii credentes
primi qui moribus et doctrina edificauerunt
ecclesiam dei Et omnes reliqui adiuuent etc.
per istos intelliguntur conuersi de gentibus
qui adiuuerunt in edificatione ecclesie sicut
patet de beato luca et aliis pluribus a principio
conuersis ex gentibus et postea de ambrosio
et augustino et de aliis pluribus doctoribus
Et surrexerunt principes patrum isti
fuerunt apostoli et credentes primi vniuersi quorum
erant in ciuitate adiuuerunt Isti sunt conuersi
de gentibus || philosophis docti qui illas scientias conuerterunt
contulerunt ad edificium ecclesie christi Rex quoque
cyrus protulit vasa templi domini que tulerat
nabugodonosor etc. per nabugodonosor qui
sedens interpretatur diabolus qui secum portat
ignem suum significatur per vasa vero que tulerat
homines significantur quos ad ydolatriam et
alia peccata induxit quem per christum ad
graciam reducit Moraliter autem per cyrum
christus significatur sicut prius per domum domini edi-
ficandam intelligitur mens humana id est ad

cor. 3º. templum dei sanctum est quod estis
vos. Hec autem domus edificatur in iherusalem
.i. in quiete voluntatis bone. luce 2º. Gloria
in altissimis deo et in terra pax hominibus
bone voluntatis. Ad hanc edificacionem
inducit cirus .i. christus ihesus christus per vocem
per internam inspiracionem qua loquitur
mentibus humanis et per scripturam .i. per
doctores et predicatores ad informacionem
populi sacram scripturam exponentes. per vasa
a nabugodonosor ablata de domo
domini possunt intelligi dona spiritus sancti que
dyabolus aufert de mente hominis que est
templum dignissimum dei cum eam inducit
ad casum mortalis peccati. sed cirus id est
.i. christus ea remittit cum a peccato mortali
ad graciam resurgere facit. Et cum la-
borat sic resurgens ad edificacionem
ecclesie per exercitium virtutum restituta a domino

De iiiº Caº moralit[er]
iiii.

Iam venerat septimus mensis etc.
per septenarium numerum significatur ad-
ventus septiformis gracie spiritus sancti in
apostolis aliis quod discipulis ut habetur act.
2º. Congregatus quod est populus quasi vir
unus per quod significatur quod maioria et perfectissima
unio per spiritum sanctum efficitur qui nexus
amorum scilicet patris et filii vocatur. Et
surrexit iosue filius iosedech et
fratres eius per quod significantur apostoli. Et edi-
ficaverunt altare domino etc. quod post adventum
spiritus sancti apostolis cepit eucharistiam
offerri et credentibus ministrari. Dete-
rentibus eos quod ecclesiam populis terrarum
quod principes iudeorum in iudea multas
molestias apostolis aliis quod credentibus
intulerunt. et postea per orbem principes
romanorum conantes destruere christi nomen

De iiii et vº et viº
libri esdre moralit[er] viii.

capitulis et credentes in ipsum
Post hec autem verba in regno
artaxersis etc. Artaxersis
lumine in silencio temptans interpretatur
et id est per ipsum ihesum christum significatur de quo dicitur
luce 1º. lumen ad revelacionem gencium
ipse est enim rex regum. sed de artax-
erse dicitur infra eodem capitulo. Ipse enim temptat
non ut aliquid de novo sibi innotescat
non ut aliquid. de nouo sibi innotescat
cat sed aliis temptat enim in silencio quod
temptatus ab eo ignorat quod ab eo temptetur
nisi sibi divinitus reveletur. Igitur
per regnum artaxersis ecclesia que regnum

christi dicitur vel significatur. Esdras filius saraie
etc. per esdram qui adiutor interpretatur bonus
doctor vel predicator significatur unde 1. cor.
iiiº. paulus doctor gencium dicit de se et
sibi similibus dei adiutores sumus. Igitur
in regno artaxersis esdras tamquam legatus
a rege mittitur cum ad docendum populum
predicator a christo vel eius vicario destinatur
cuius autem condicionis esse debeat subditur et
ipse scriba velox in lege scilicet domini .i. sum-
mus doctor esse in scripturis veteris ac
novi testamenti id est sic. Esdras autem pa-
ravit cor suum ut investigaret legem domini
scilicet querendo eius sanum intellectum et faceret
et doceret in israel. doctor namque et predicator
non solum debet docere verbo sed et factis de
quo dicitur act. 1º. Cepit ihesus facere et
docere. artaxersis rex regum esdre sacer-
doti etc. per hoc autem quod iste rex dedit
esdre multas et magnas gracias et
privilegia significatur quod rex ihesus christus doctoribus
et predicatoribus verbo et exemplo dat
gracias sancti spiritus et carismata

Et ego confortatus manu domini co-
gregavi de israel principes etc. Isti
sunt principes etc. per istos viros emulatores
quos esdras perfecit et per alios induxit
ad hoc quod exiret de babylone et cum eo
veniret in iherusalem quorum numerus est magnus
ut patet in textu discurrendo significatur magnus
fructus morum quem facit bonus doctor
vel predicator inducendo populos quod exeat
ex servitute peccati que per servitutem ba-
bilonicam significatur eo quod babilon confusio
interpretatur et per opera bona veniunt in
iherusalem allegorice que est militans ecclesia
ut numerus et mundo sint de ipsa et tandem
perveniat ad iherusalem anagogice que est
triumphans ecclesia de qua dicitur gal. 4º. illa
que sursum est iherusalem libera est que est mater
nostra. Et predicavi ibi ieiunium iuxta
flumen. Hanna Hanna per istud vero
flumen intelligitur fluxus lacrimarum
corporalium vel mentalium vel enim ut corporalis
que deceat esse in vera contricione et confessione
Et quod ad veram contricionem et confessionem
sequi debet satisfactio. Ideo iuxta dictum flu-
men ieiunium predicatur quod est unum de
operibus satisfactionis et pro ipsum alia satis-
factionis opera designantur. Et cum

venerat de captiuitate filij trans-
migracionis holocaustomata obtulerunt
dno. P. q°. ondit q illi q de captiui-
tate dyaboli exeunt et de vicijs ad vir-
tutes transeunt offerre debet holocaustomata
dno. i. corpus et aiam applicare totaliter
obsequio diuino. [iij]

Postq autem hec cõpleta sunt etc.
Circa q°. sciendum q sicut plenius dixi
in exposic. licet filij isrl. qui de babi-
lone venerunt in ierlm videntes q
vxores sue ex itinere et alijs afflictionibus
erant decrepite eas contempserunt et in
magna parte abiecerunt accipientes vx-
ores alienigenas contra preceptum dni deut.
vij°. isrl videns dnm mt pta. Et io
per filios isrl. clerici et spalit theologi
signantur. Per vxores autem scie ul scripture
designantur. Sed per vxores litteras sacre scripture
sunt intelligende. Vnde hec vij. Ancille
humani et quasi in sponsa assumere
hoc. n. bonus theologus debet dicere. Sed
qr sacre scripture caret ornamentis re-
thorice io deformes aliquibus videntur
Vnde dicit Jeronimus de scipso. Itaque miser ego
lecturus tullium plato sumebat in manibus
siquidem memetipsum reuersus prophetas legere
cepissem sermo horrebat incultus Et
in hoc erat a dyabolo deceptus Vnde subdit
dum me ita spernens antiquus illudit
etc. Per vxores autem alienigenas que
videbantur pulchriores intelligende sunt
scripture gentilium philosophorum quos
theologi multi contemptis scriptis veteris
ac noui testamenti carius amplexantur et
spaliter doctrinam auerroys pessimis er-
roribus plenam qua cum maiori pondere
et diligenti contractae quod dictu horrendum
est allegant quam doctrina dni nri ihu
et aplorum. Cumque audissem sermonem istum
scidi pallium meum et tunicam etc. in signum
doloris magni. Et sunt verba esdre
Per quia significatur platus superior q potest re-
medium adhibere. Et io sicut esdras ab
afflictione sua et dolore non cessauit donec
remedium apposuit per eiectionem mulierum
alienigenarum ita consentit dnc. Sed actualiter
sic per platum superiorem de scripture philosophorum
alienigene decia a tanta auctoritate
ita q apud theologos solummodo maneant
ingenium perut subseruire sacre scripture
diuinitus inspirate. Vnde ancilla dnari
et dnam ancillari magna abusio est.
Per q°. illi q scripturas philosophicas erroribus
plenas sacris scripturis preponunt modo
predicto enormiter abutuntur.

Sic q°. orante esdra et flente etc. In hoc esdras sacerdos dedit
exemplum platis et curatis ecclesie flendi et
deprecandi dnm pro subditorum suorum trans-
gressione. Nam aiarum eorum tempore nunc in
xpo debet assidue parturire. Et quum
ex afflictione boni plati subditi de-
ad veram penitentiam moueri sicut. Collectus
est ad eum de isrl. cetus grandis etc.
Sequitur et fleuit ppls multo fletu Quod
autem iste fletus ex vera penitentia processit
ondit per hoc q°. dicitur. percutiamus fedus
cum dno deo nro et proiciamus vniuersas
vxores scilicet alienigenas et eos qui de
hijs nati sunt. Per vxores alienige-
nas conueniet intelligi possunt interiores
concupiscentie male et per filios eorum actus
exteriores ex ipsis procedentes que omnia
a vere penitentibus penitus sunt abi-
cienda. Et surrexit esdras ante domum
dei nostri. i. a terra voluntarie surge donec
tu ppls emendacionem promisit per iuramentum
non tamen cessauit esdras a sua tota
afflictione ut sequitur. Panem non
comedit et aquam non bibit et in
hoc dedit exemplum ecclesie platis affligendi
se pro suorum subditorum peccatis vsque ad
perfectionem emendacionis

Incipit scds liber esdre
et fecimus et in mense casleu anno
xx°.

Verba neemie filij Pneemia
qui consolator interpretatur et interpretacionis
consonat res gesta. Et inmissus [|| a latere]
fuit a latere regis in iudea
~~... ... ...~~ consolationem
consolacionem filiorum isrl. de captiuitate ba-
bilonica reuersorum ut patet ex sequentibus appa-
rebit. Dns nr ihs xpc significatur Quia
consolator dicitur. thus i. elongatus est a me
consolator Glo. hebraica. Iste est rex

[left margin: iij; Jeronimus; || non] [right margin: x. cam; 1. cam; || a latere]

messias xpc [et] missus fuit a patre
qui est rex regum in mundum ad con-
solacionem omnium gencium
Et fuit est in mense marcio
vndecim apud latios marcius
sed decimi diffuse in postill super
gen. viij. et exo. xij. In isto vero mense
passus fuit xpc viij. kal. aprilis
Passio vero xpi calix appellatur Jo.
xviij. Calicem quem dedit mihi pater non vis
vt bibam illum. Vas autem calicis non
bibitur sed vinum quod in eo continetur Jo.
sub. Et vinum erat ante eum. s. ante regem
xpi sicut dominum patrem in cuius conspectu erat
passio xpi. Illa eam disponebat
et acceptabat. Et sicut xpc per neemia
signatus istam passionem acceptabat
ex obediencia ad patrem Jo. sequitur Et eleuaui
vinum et dedi regi. i. acceptaui calicem
salutaris Et eram quasi languidus
in passione eius videbatur xpc forti-
tudinem amisisse ysa. liij. Vere
languores nostros ipse tulit et do. n.
ipse portavit Quare vultus tuus tristis est
cum te egrotum non videam egritu-
dines enim quae veniunt ex mordinacione humorum
vel defectu nature. vel ex malo victu di-
regimine non habuerunt locum in xpo quia
et quia non valuissent. Ad opus re-
dempcionis tamen in eo fuit tristicia de
malo culpe non sue sed aliene videlicet
de culpa suorum discipulorum a rectitudine
fidei declinancium Et petrus inter alios
primus ipsum in sua presencia ter negauit
et de culpa malignorum ipsum inno-
centem Crucifigencium Similiter in eo
fuit tristicia de malo pene mortis
sibi imminentis mt. xxvj. Tristis
est anima mea vsque ad mortem Ista
tamen tristicia in nullo racionem perturbabat
sed magis propter racionem excitabat In parte
sensitiua vt sic esset intitiua et huma-
ne nature veritatis ostensiua Nescio quid
malum est in corde tuo licet non sit
malum culpe in corde xpi non fuit malum culpe in
corde xpi non fuit malum pene sed dominum et
eo tamen fuit malum pene sed dicitur de
de tristicia Et istud malum dicitur de
pater nescire quia noluit amonere oracionem
pater si possibile est
xpo mt. xxvj. Pater si possibile est
transeat a me calix iste sed et fatuis
virginibus dicitur mt. xxv. Amen dico vobis
nescio vos eo quod noluit eis aperire
Quare non meream vultus meus et cetera
neemias flevit destruccionem primam
per nabugodonosor factam Ita xpc flevit
destruccionem et alias per romanos fiendam
luc. xix. videns ihesus ciuitatem
fleuit super illam et cetera Et adhuc magis
dolebat de destruccione eius spirituali cuius
reparacionem facere desiderabat. Jo. subdit
Si placet super tuus sic est in hebreo et ac-
cipitur hic si pro quia. quia xpus homo fuit deo
patri valde placens et dilectus. et sic ab
eo missus ad reparacionem spiritualis ihrlm
Dixitque mihi rex et regina Per hanc
reginam potest intelligi triumphans eccia
quae magis est coniuncta deo quam militans.
quae tamen dicitur dei sponsa cant. 2o. Ortus
conclusus soror mea sponsa Illa vero
quae fuit in terris et maxime ad salutem per
quae fuit in terris et maxime ad salutem per
sancta perducitur a deo mediantibus angelis
scias Jo. sub. vsque ad quod tempus erit
iter tuum Tempus non adventus xpi ad opus
nostre redempcionis a deo fuit preordinatum
ab eterno et angelis sanctis reuelatum in tempore
pro quanto sunt executores diuine dispensacionis
et placuit regi videlicet bonum dedit mihi epistolas
ad duces regionis trans flumen Duces
isti possunt dici angeli sancti administratores
eorum quae fiunt hic inferius vbi habitant homines
Et dicitur regio trans flumen quia descendendo
est vltimus locus aeris. in quo generantur nubes
et pluuie vnde generantur flumina propter quod
locus ille flumine talis dici potest Epistole vero
xpi ad hos duces sunt auctoritates et
potestas xpo date quibus angeli obedie-
bant xpo Jo. sub. ut transducant me
s. ministrauit mt. 4o. accesserunt angeli
et ministrabant ei Et epistolas ad saphan
qui interpretatur perficiens. ideo per ipsum signi-
ficatur spiritus sanctus qui facit nos perficere eo modo
loquendi quo dicitur Ro. viij. Spiritus postulat
pro nobis gemitibus inenarrabilibus vt
dedit mihi lingua per quae possunt intelligi spiritus
sancti dona quibus xpc texit portas tem-
pli. i. protexit ecclesiam et muros ciuitatis
i. apostolos et eorum successores propter quod contra
malos platis dicitur eze. xiij. non opposuistis
vos murum pro domo domini Et domum qua

ingressus fuero p quia intelligi(tur) virgo
bta q spe sca carismatibus p ceteris fuit tecta
audierunt aut sanaballach et p istos
intelligu(n)tur sacerdotes scribe et pharisei
qui xpm et aplos impedire conati sunt in
edificio ciuitatis dei q est ecclia sicut patz
ex discursu ewang. Et veni in ihrlm
et eram ibi tribus diebus p qs signi(ficantur)
tres anni s(cilicet) id est c(ontr)a x(pist)o diem p anno dedit
quibus xpc predicauit in ihrlm metropoli
iudee et in locis circumiacentibus Et sur
rexi nocte et Et de xpo scribit luc vi
Et erat pernoctans in orone s(cilicet) p reparacoe
ecclie quo ad muros fidei et virtutu
veniens edificacem ihrlm verbu e xpc ad
suos discipulos ad edificacoem ecclie p
predicacoes et vita bona inducent eos
Nunquid contra rege vos rebellatis vba sunt
scribarum et phariseorum xpo et discipulis
eius rebellione imponencium p qd contra rege
celeste imponendo eis dicunt legis transgres
sionem ut patz in pluribus ewangelij locis
2o contra rege terrenu dicentes pylato luc
xxiij Hunc inuenimus subuertente gente
n et prohibente tributa dari dicente se
rege et Dixi eis ad eos deus celi nos
iuuat p qd no potuerunt scribe
et pharisei edificiu ecclie impedire sicut
dixit act v Si vero ex deo e hoc opus
non poteritis dissoluere Vobis autem no
est ps et memoria in ihrlm hoc dixit
quo ad illos q remanserunt in p(er)tinac
obstinati q sunt exclusi ab ecclia militante
et triumphante de qua dicitur gal vo Illa
q sursu est ihrlm libera est et c
Et surrexit eliasiph et In hoc
ca(pitulo) agitur de edificacoe ihrlm
in qua fit spualis mencio de sex portis
que fuerunt in exteriori muro claudente
ihrlm p quia s(cilicet) sensu anagogico intelligi(tur)
ihrlm superna ad qua intratur p obser
uacionem mandatorum dei mt xix Si
vis ad vitam ingredi serua mandata
p qd illa q inducunt ad mandatorum
obseruancia porte ihrlm dici pnt Circa
quod sciendum q mandatorum aliqua sunt negatiua
et malo retrahencia sicut id est Non occides
et similia Aliqua vero affirmatiua ad bonum
inducencia sicut id est Honora patrem tuum et Igitur
illa q retrahunt a malo et illa q ad bonum

inducunt porte ihrlm superne dici pnt
sicut id est ps xxxiij declina a malo et fac 1134
bonum et inquita in scdm sedi Retrahencia
vero a malo tamen sunt spualiter s(cilicet) vicij fetor
iudicij terror supplicij horror p pm
signi(ficatur) p porta sterquilinij 2m p porta
iudiciariam 3m p porta vallis Et
2m des doctores de hoc loquntes supplicium
gehenne ponunt in profundis terre Inducencia
aut ad bonum tamen sunt similiter et accipiuntur
p opposita ad tamen predicta sunt aut tria
s(cilicet) decor operis dulcor federis valor
muneris Nam opus virtutum operante
decorat deo federat et eterna beatitudine
meretur seu operatur p pm signi(ficatur) p porta
dauid Cuius est in psalmo vultu deside
rabilis 2m p porta fontium ut aquarum
Nam aque gracie federant deum cum homine
3m vero signi(ficatur) p porta negociatorum quia
p opera virtutum p terrenis commutant
celestia et p temporalibus eterna In qua
commutacoe seu negociacoe nos excitari
voluit dominus noster ihs xpc qui dicit luc xix
negociamini dum venio
Fcm est aut cum audisset sana
ballach et sequitur Quid iudei fa
ciunt inbecilles p istos designatur scribe
et sacerdotes xpm deridentes in cruce
Conuerte opprobriu in capud eorum qd factum est
Nam in vindictam opprobrij xpo illati deus
fecit venire romanos qui destruxerunt
ciuitatem et populum partim occiderunt et partim
captiuauerunt Et congregati sunt omnes
pariter ut venirent et pugnarent contra ihrlm
id est eciam penitenciam ut patz act viij et ix
Et factum est a die illa media pars iu
uenum faciebat opus p qs signantur
fideles ecclie primitiue se exercentes bonis
operibus actiue vite Et media pars parata
erat ad bellu p istos signi(ficantur) spe
culatiui illius temporis qui contra insultus
hostium pugnabant viriliter orationibus
deuotis Vna manu faciebat opus et
et altera tenebat gladium p hoc signi(ficantur)
illi qui sunt in utraque vita actiua s(cilicet)
et contemplatiua perfecti Cuiusmodi professionis de
bent pontifices nostre legis Greg in past
Sit presul actoe precipuus sit pre
cunctis contemplacoe suspensus pt et hoc
aliter moralizari potest p hoc quod dicitur Vna
manu faciebat opus exercitu autem

boni operis intelligatur. Et quia ex hoc vana gloria solet insurgere, id subditur. Et alta tenebat gladium s. quod vana gloria insurgente Ierusalem notatur quod per Salomonem Ierusalem fuit edificata pacifice sine armis. sed postquam fuit destructa per nabugodonozor fuit reparata per neemiam cum labore magno et armis. per salomonem vero qui pacificus interpretatur dominus noster ihesus xpistus qui per suum sanguinem pacificavit ea que in celis sunt et in terris significatur. per nabugodonosor vero qui interpretatur sedens in angustia dyabolus qui semper secum portat ignem suum intelligitur qui semper angustiatur. Igitur per predicta significatur quod edificium virtutum et gratie per xpistum sine labore constituitur in baptismo. sed si per suggestionem dyaboli destruatur non reparatur sine labore magno

v. [F]Actum est autem cum audisset sanabal-lach s. Gem percunctimus sedus et prepositos quod neemiam et socios eius non potentes impedire ab opere muri per invasiones apertas. propter quod se converterunt ad maliciam occultam ut sic impediret eos sub specie pacis et boni. significatur demones qui videntes se sanctos homines inpedire non posse per apertas temptaciones ab opere muri virtutum per malicias occultas sub specie boni conantur hoc impedimentum. exemplum de hoc habetur libro de collationibus patrum abbatis moysi collatione i. de Iohanne abbate quem dyabolus sub specie boni ad immoderatum induxit ieiunium in tantum quod per hoc fuit a melioribus actibus impeditus propter quod dyabolus ipsum deridens cum post talem abstinenciam immoderatam ad refectionem accederet in figura teterrimi ethiopis ad eius genua provolutus Indulge michi quod tibi hunc laborem induxi. Et sic quod ad eos dicitur. opus grande ego facio et non possum descendere. Et per neemiam ante qui maliciam predictorum agnoscens dixit eorum non acquievit significat illos qui maliciam demonis agnoscentes eius respuunt monitiones

·viii· [P]Ostquam autem edificatus est murus posui valvas. Et ve. Non aperiantur porte ierusalem usque ad calorem solis. et cetera In sensu morali civitas ierusalem significat animam fidelis in qua regnat verus david ihesus xpistus per gratiam huius autem civitatis porte sunt exteriores sensus qui nequaquam non debent aperiri de nocte id est ad opera mala peragenda que sunt opera tenebrarum despote visus non est aperiendus ad aspectum impudicum. Nec auditus ad verba detractionum neque gustus ad castrimargie vicium neque tactus ad amplexum immundum. neque odoratus ad odorem meretricium. nec ad alia vicia per quos sensus respiciencia debent aperiri. Et porte predicte ad calorem solis sunt aperiende s. ad faciendum opera caritatis que significatur per calorem solis. aperiendus est videlicet visus ad miserias pauperum relevandas. ysa. lviii. Cum videris nudum operi eum et carnem tuam ne despexeris. Et auditus ad exaudiendum clamorem afflictorum. proverbiorum xxi. Qui obturat aurem suam ad clamorem pauperis. et ipse clamabit et non exaudietur exemplum luce xvi. de divite epulone qui clamans ad abraham guttam aque non potuit impetrare eo quod micas panis lazaro non concessit. Et sic dicendum de aptacione aliorum sensuum ad actus sibi convenientes secundum ordinem caritatis

[E]t veniat mensis septimus et cetera per numerum septenarium septiformis gratia sancti spiritus designatur in qua dei populus congregatur id subditur. Congregatusque est omnis populus quasi vir unus. unde dicitur actuum iiii. Multitudinis credencium erat cor unum et anima una. ad plateam que ante portam aque id est lacrimarum compunctionis et devocionis. est cum aque in congregacione fidelium debet esse. attulit ergo esdras sacerdos legem coram multitudine et per esdram ut supra demonstratum est vero predicator evangelicus designatur iste debet afferre legem evangelicam et eam predicare et eius intellectum fidelibus aperire. Et benedixit esdras domino quia predicator dei gratiam postulare debet in principio non solum pro se ipso sed et pro populo id subditur. Et respondit omnis populus amen. Itaque et comedite pinguia. Et ex hoc patet quod in diebus sollempnibus licitum est laucius vivere quam aliis temporibus. Vel per istam refectionem potest eucharistie sumpcio designari que in diebus sollempnibus est potissime sumenda. Egredimini in montem id est de viciis transite ad culmen virtutum et afferte frondes olive id est opera misericordie et frondes ligni pulcherrimi

i. deuotas meditacões xpi passi qui ē
lignu vite ꝫ speciosꝰ forma p̄ filijs hom̄
Et frondes mirici. virtutis vir̃ ꝯsoli
dandi. ꝑ quod sigt̃ paciam in aduersis
Et ramos palmaꝝ. vnde victoribꝰ antiq̃s
palma dabatᷣ ꝫ ideo sigt̃ victoria de
spualibꝰ inimicis. s. dyaᵒ mundo ꝫ carne
ꝫ frondes ligni nemorosi i. ramis et
folijs copiosi ꝑ quos sigtᷣ dilatacio
cari tẽ in dibꝰ opibꝰ bonis. ps. cxviij
viã mandatoꝝ t. cucurri cu dilatasti
cor meu. Vt fiant tabnacla. Ex istꝭ
.n. fit tabnaclm spuale in quo filij
isrl i. boni xpiani debet vij diebꝰ habitar̃
i toto tp̃e vite sue. Totu .n. tepꝰ vij
diebꝰ reuoluitᷣ. ꝫ io septenario numero
totus decursus tpis designatur

ix. In die aut xxiiij mensis hui9
ꝯ. Cum dictu sitᷣ ex caᵒ precedenti
singulis diebꝰ festi tabnacloꝝ esdras
legit in libro legis dni interꝑtando et
sic ppls qⁱ ad audiendu erat intentꝰ
ut ibidem dr̃. percepit se in plibꝰ deliquisse
et spalit in ꝯmixtiõe p matrimonia cu
alijs gentibꝰ. quod ꝓhibitu erat in
lege diuina. ꝑ quod egit pniam in ie
iunijs sacris ꝫ cinere ꝫ segregacõe a ge
tibꝰ ut pꝫ in textu. ꝑ esdra aut in
telligitᷣ p̃dicator ut sup̃ dcm est
Ipe vo p̃dicatᷣ de vicia et virtutes pe
nam ꝫ gliam. Ideo ꝑ auditu sue p̃
dicacões ppls audiens attente percipit
sua pcca de quibꝰ dꝫ pniam agẽ in
ieiunio qũm ad pcitate victꝰ, sꝫ sacci
qũm ad austitate vestitꝰ ꝫ cinis sup̃
cos qũm ad humiliacõem sui statꝰ ꝫ gestꝰ
Et separatu est semẽ filioꝝ isrl ab oi
alienigena. ꝑ quod sigtᷣ qp vi pcc̃ites
elongare se dꝫ qũm pt a peccatoribꝰ de
pu. xiij. Qui graditᷣ cu sapientibꝰ
sapiens erit. amicus stultoꝝ similis erit
ps. xvij. Cu sco scs eris ꝫ cu puso
puteris. Et ꝯfitebantᷣ pcca sua cum
humilitate magna. qter in nocte ꝫ qter
in die ꝯfitebantᷣ ꝯ. Quaternari9 ē pm9

nus quadratꝰ ꝫ io sigt stabilitate
sicut in ꝯtitate toti corpꝰ quadratu
in quolibꝫ suo late stabilit sedet.
ꝑ qd̃ phs. i. ethi. ꝯpat tetragono
virtuosu. ꝑ hᵒ igit qp dr̃. hic qt̃
in nocte ꝫ quat in die ꝯfitebantᷣ
ꝫ laudabant sigt̃ qp vera ꝯfessio
pctoꝝ. ꝫ vã ꝯfessio diuinaꝝ laudu
habet anexã quadratura stabi
lem virtutum

Signatores aut. s. septe dec x
in fine precedentis caᵒ. fuerunt
neemias ꝯ. ꝑ hac septam pt lex
euan̄ca ꝯueniẽt signari. hanc .n.
septam signantᷣ spũs scs. pmo sua
reuelacõe dictanda. 2ᵒ signauit
ea xpc in cordibꝰ aploꝝ ea scribendo
sicut fuat p̃dcm ꝯ. 3ᵒ. Ecce dies
veniunt dr̃. dns ꝫ feriam domui isrl
et do. iuda fedus nouu no sc̃m
pactu qd pepigi cu patribꝰ vris
Ex quo pꝫ qp loqt̃ᷣ de lege noua
et sꝫ ibid. Dabo lege mea in vis
ceribꝰ eoꝝ et in corde eoꝝ scriba
eam. 3ᵒ signauert ea euangeliste
in volumine scribendo ad meoria
futuroꝝ. 4ᵒ signauert eam apli
alij qꝫ discipli ꝑ orbe p̃dicando
ꝫ miracul ꝯfirmando. Quinto sig
nauerunt eam martires ꝑ ꝯfessione
actoris euan̄ꝯ ꝯstantissime moriendo
Sexto signauert ea doctores sacri
ꝯpam qⁿ heretiuos defendendo Sepᵗⁱᵐᵒ
signauerunt eam ꝫ signat religio
si pfitendo Nam ultᵃ alios fide
les in sua ꝯfessione pmisiᵗᵘᵗ suã
euan̄ca ꝯsilia salt̃ aliq. Et lex
euan̄ca sic septiformit̃ signata
designatᷣ apo. v. vbi dr̃ Jo. vidi
in dextra sedentꝭ sup̃ thronu libꝝ
scptu intꝰ ꝫ foris ꝫ signatu
sigillis septem

In die aut illo lectu est ꝯ. xiij
ad intellcm scptum sꝫ qp

neemias murata ihrlm et dedicata redijt ad rege persarum sicut promiserat sed circa fine dierum suorum redijt in ihrlm de licentia regis ut sciret statum eius. et ut sepeliret cum patribus suis et invenit quedam mala in absencia sua facta ut hic sub. In diebus hijs non fuit in ihrlm etc. sed in suo reditu correxit illa. Nam presencia gubernatoris est causa salutis navis et eius absencia periclitacionis ut dicit 2° phi. etc. Et per hoc ostenditur quod princeps bonus rediens in terram suam et bonus prelatus ad ecclesiam suam debent esse diligentes de malorum extirpacione que pullulaverunt absencie sue tempore. Primum autem malum quod absente neemia pullulavit fuit de admissione illiciti. Nam eliasiph prepositus domus domini in gazophilacio quod erat sicut ad res sacras ponendas per parte amovit et ibi vasa thobie gentilis et iudeorum persecutoris conservanda recepit quod fieri non debebat. Igitur per istum eliasiph significatur malus prelatus qui insufficientes et indignos promovet in ecclesia et dignos inde repellit. Et proiecit vasa thobie foras de gazophilacio etc. Verba sunt neemie per quem significatur prelatus superior bonus qui debet esse sollicitus de corrigendis defectibus aliorum et de eorum excessibus in statum debitum reformandis. Et cognovi quod partes levitarum etc. Hic ponitur 2m malum quod per ingratitudinem templi quia non dederunt levitis partes bonorum ecclesie debitas unde vivere debebant. propter quod compulsi fuerant de templo recedere ad alia loca ubi sibi commodius poterant respirare. et per hoc divinus cultus fuit multum diminutus. per istos autem ingratos templi significantur mali prelati qui bona ecclesie de tam paupibus clericis et alijs consumunt in propriis et in carnalibus amicis. Et propterea istud per neemiam id est prelatum superiorem debet corrigi et in statum debitum reformari ut sub. Et ego tamen nidus ingratus etc.

In diebus illis vidi calcantes torcularia in iuda in sabbato etc. Hic ponitur 3m malum quod contigit in absencia neemie scilicet de sabbati violacione. Nam in illo faciebat iudei opera servilia. Tyrij et qui erant gentiles inferebant pisces et alia venalia que vendebant iudeis. Et neemias apposuit remedium per hoc quod fecit claudi portas ihrlm precipiens quod non aperirentur usque post sabbatum. Moraliter ihrlm est fidelis anima ut frequenter dictum est. Spiritualis observacio sabbati est quies anime in deo. Hec autem quies impeditur et violatur per tumultum negociorum exteriorum quorum fantasie et ymaginaciones intrant ad animam per sensus exteriores qui sunt porte moralis ihrlm. Igitur iste porte sunt claudende ne per eas intret aliquid quod quietem debitam anime in deo valeat perturbare

Incipit hester cuius sunt xv capitula

In diebus assueri qui regnavit etc. Per rege assuerum xps significatur primo racione inspiracionis. Nam assuerus interpretatur beatus. xps autem non solum est beatus sed et sanctorum aliorum beatitudo. 2° racione regie dignitatis quia xps non solum est rex sed et rex regum et dominus dominancium ut dicit apocalipsis xix. Qui sedit in solio regni sui. licet autem xps inquantum deus sit eternus non tamen fuit rex ut dominus ab eterno sed quando habuit creatura subiecta. Inter creaturas autem angelica natura est valde digna et sic in sanctis angelis cepit regnare ut sub. Susa civitas exordium regni eius fuit. Susa id est gaudium vel leticia

interpretatur de civitate vero superna in qua
cives sunt angeli sancti ps. lxxxvii
Sicut letancium omnium habitatio est in te.
Tercio igitur anno imperii sui per 3m
annum quem intelligitur tempus 3m quod est
gratie quod succedit tempori nature et tempori legis
moysayce fecit grande convivium quia
tunc instituit eucharistie sacramentum cunctis
principibus et pueris suis i. apostolis de
quibus dicitur ps. xliiii Constitues eos
principes super omnem terram et fidelibus
aliis in diversis ecclesie gradibus constitutis
ut ostenderet divicias glorie et regni sui
Tunc enim ostendit fidelibus suis cibum precio-
sissimum quo reficiuntur angeli glorificati
in specie propria. fideles autem in hoc sacramento
sub specie aliena Invitantur omnes quoniam
quia vult deus homines salvos fieri et propterea
omnes ad hoc sacramentum admitti vii diebus
i. toto tempore quod septenario dierum revol-
vitur in vestibulo orti i. ecclesie militantis
de qua dicitur canticorum 4o Ortus conclusus
soror mea sponsa Et nemoris dicitur
enim ecclesia nemus Nam in ea sunt multe
persone bone tamquam arbores fructifere
per sanctam vitam et aromatice per bonam
famam quod regio cultu i. divino
consitu erat Nam ipse cultor ecclesie prin-
cipalis Et pendebat ex omni parte
tentoria i. sedes angelorum presidia
Vocantur tentoria quia prohibent pluvias
et cauamata Coloris aerii et Per
triplicem colorem hic positum figuratur
ternarius gerarchiarum Et in qualibet
gerarchia tres ordines angelorum
Prima tamen eorum stabilitas est a deo
trino et uno. ideo huiusmodi tentoria susten-
tari dicuntur funibus celestibus et columpnis
i. tribus personis que sunt columpne omnem
creaturam sustentantes alioquin enim statim in
nichilum redigeretur Sunt et circuli
omnes personas eminentissime continentes
Sunt et fines universi partes addicte
incredentes. lecti quoque i. sedilia per
quinatibus ad modum lectorum disposita
secundum sensum literalem / moraliter enim vero

per hoc sedilia significantur quines consciencie in quibus
residere debent percipientes sacramentum
eucharistie Erant autem aurei et ar-
gentei quia per aurum caritas et per ar-
gentum iudicia designantur per quas
consciencie decorantur Bibebant autem qui
invitati erant aureis poculis quia
virtus eucharistie sugitur vi amoris
vinum quoque etc. quia per quod sanguis christi
preciosissimus designatur qui nobis in hoc
sacramento sub specie vini datur Vasti
quoque regina etc. per ipsam intelligitur
synagoga Nam interpretatur deficiendo con-
summacionis Finis autem synagoge con-
summatus fuit in christi passione Nam
extunc legalia fuerunt mortua et
post publicacionem evangelii mortifera
tempore tamen intermedio a iudeis poterant
observari ideo subditur fecit convivium in
oblacione sacrificiorum et dicitur convivium
feminarum ad designandum eius defectum scilicet
sexus femineus est defectus In palacio
ubi rex assuerus manere consueverat
i. in templo in quo dabantur dona
unsa ante passionem christi tempora Itaque
die vii cum rex esset hylarior Per
diem viim intelligitur ebdomada septima post
pascha postquam festum penthecostes
celebratur Tunc enim rex noster ihesus christus
hylarem se ostendit quia dona spiritus sancti
discipulis in signo visibili dedit et
post nimiam potacionem incaluisset mero
i. spiritu sancto non in se quia a principio
concepcionis habuit plenitudinem gracie
sed in corpore suo mistico Nam propter re-
cepcionem spiritus sancti eius discipuli pu-
tabant pleni musto ut habetur
actuum 2o Precepit mahumna et baga
etc. per istos significantur apostoli aliique dis-
cipuli quibus precepit christus vocare populos et
principaliter synagogam ad convivium
testamenti novi propter quod paulus et
barnabas dixerunt iudeis actuum xiii
Vobis oportebat primum loqui verbum dei
sed quia repulistis illud et indignos vos
iudicastis vite eterne Ecce convertimur

ad gentes sic n' precepit nobis deus
Et h' repulsio sig' per h' q' sub'
Que renuit & ad regis imperiu ve
q' p eunuchos mandauat venire contemps'
et p' contemptu predicacionis apostolorum ihesus xpc
rex regum synagogam p maiori parte
in incredulitate dimisit
His itaq' gestis etc. Querant'
regi puelle virgines etc. Dum
aute quelibet persona perseuerans in integritate
fidei virgo dicat' tunc eciam ex talibus
personis congregata s' sponsa dei predicta
et h' sig' cant' vi. Cum s' lx' sunt
regine & lxxx' concubine & adolescen-
tularum no est nus' vna e columba
mea perfecta. Igit' p singulas virgines
ciuitas p rege sig'ntur singule fideles
persone. Sed p hester q' fuit perfecta sig'
eciam. Et p nuncios ad querend' missos
apli & alii predicatores. pt' & p hester
virgo maria designari. Et p nuncios
angeli eam visitantes. & specialit' gabriel
angelus ad eam specialit' destinatus.
luc' i. Et tradat eas in domum feminarum
sub manu egei. i. sub disciplina sps
sci a quo custodiunt' hec virgines
Et vnguntur carismatibus & variis
virtutibus adornant'. Ducta e' itaq'
ad cubiculum regis etc. hoc mistice fuit
impletum in ascensione xpi Tunc enim
eccias iustorum secum duxit ad celestia
Vel in assumpcione beate virginis gloriose
que fuit sup angelos exaltata. ac
dona largitus est iuxta magnificencia
principalem xpus n' rex in ecciam
secum duces ad celestia dedit suis
fidelibus habundant' sps sci dona p'
verbis. f. tuis laudes hox ascendes in
altum captiuam duxit captiuitatem dedit
dona hominibus In tpe quo mardotheus
etc. p duos eunuchos qui voluerunt
rege interficere sig'ti fuerunt phari-
sei et saducei Qui p' ascensione
xpi ipm in membris suis occidere conserunt
& nome eius penitus delere vt p' act'
viii et aliis eiusdem libri plurib' locis
P mardotheu aute qui salute hester

gerebat curam. pt petrus aplus intelligi
qui curam suscepit ecclie xpi. Et analibus
traditum est coram rege per q' sig' q'
multa iustorum no dant' obliuioni sed
registrant' coram rege celesti ut re-
muneret' tpe competenti
Post hec rex assuerus exaltauit
aman etc. post persecucionem iudeorum
secuta est persecucio romanorum imperatorum
Qui aute in'm conati fuerunt nomen xpi
dele' & xpianos interficere Igit' p aman
qui interpretat' iniquitas pt nero neq'ssimus
intelligi. que rex regum exaltauit ad
sublimitatem imperii romani Nam ptas
a deo est. prou. viii. p me reges reg-
nant P. mardotheu aute qui coram
aman noluit genu flectere sig'tur
quilibet verus xpianus. qui sacrilegis
principum mandatis noluit obedire. p'
q' ra sacrilegi persecuti sunt grauiter
Que cum audisset Lectias dei
mardotheus scidit vestimenta
sua etc. P mardotheu sig'ntur bonus platus
qui corporale periculum vel spuale ipsi suo
cognoscens. seipm affligit operibus penite
ad prouocandum iram dei. Et h' eiu
latu vsq' ad fores palacii egrediens
i. respcu diuine maiestatis. p primam
& ordinem attingere cupiens Non eat
licitum indutum sacco aula regis intrare
p qua sig' palaciu celeste q' nullus
ingredi pt indutus sacco mortali-
tatis humane. Quod audiens hester constituta [est] ...
est Illa eciam audiens afflictionem boni
plati de mito turbari et mittit sibi
veste. perorando sibi suis oronibus diuina
consolacionem sicut eciam petri peciuunt
liberacionem act'. De hac aut veste dicit
psa. Indult me dns vestimento sa-
lutis etc. Et q' bonus platus cito redi-
ad fletum p' aliquorum ipsi sui peccato
do sub' quod accipe noluit p' hoc
aut q' hester deberet accessu ad regem
ad petendum p liberacione ipsi primo se ex-
cusauit. & postea consensit sig' q' tri-
umphans eccia vel virgo beata videns

q no sit ps libacois ipsi sit

q no sit tps libacois xpi fidelis ab af-
flictoe. Vla adhuc no expedit q ptuc
cessant orare. s postea tps ppetenti fa-
cient. Pp h° aut q hest regina manda-
uit iudeis q ecent in afflictoe q orõe
deuota sign° q eccia triuphans al virgo
bta uoluit sibi deuotos fuid tales
ut orantes q ipis rege celi velocius
exaudiant q illi p quibus orare
volunt ad impetracione gre disponat

Ercio die hester induta est
regalibus vestimentis 2 ap° die
ziuf sign tps gre quod e p9 duo tpa
nc q leg moysaice Tuc n eccia de
gentibus collecta ornata fuit documentis
celestibus q sacrament Et bta virgo
q sign p hester in assupcoe sua
fuit ornata dotibus gloris Et stetit
in atr° domus regie. Nam eccia stetit
p qstancia in aduersis et vgo glosa
stetit p potencia in celestibus emine-
ciis. Cuq vidisset hester reginam
2 eccia naq celesti regi placuit p-
ei9 qstancia et virgo bta pp plena
corpis q aie glam Et extendit q
sam uga auream Vlo. virigs gelit
caritatis diffusionem

vj

Ota illa nocte duxit rex
insopnem 2 Ca° dom est
supra p rege ipm de9 sign q est
rex regu licz aut de9 s veritate
nunqm dormiat tn s modu loqndi
humanu dr dormire qn mala pu-
nire dissimulat q bona rmunerare
et qn ctriu fecit puniendo mala
q remunerando bo. tuc dr euigilare

Aman Tuc aut ipi9 aman iusta punicio et
mardothei remuneracio iminebat de
ppinquo hs dr nocte illa duxisse
insopne Et iussit sibi affri hystos
q anales poz tpm Tuc n inita
mardothei et deuota aiaa cora deo
fuit p scos angelos recitata sic
de inicio thobie et sare dr thobie 3°
In illo tpe exaudite sut pces amboz
quoz vno tpe orones fut in qspcu
dni recitate. Homo q rex s celestis
honorare cupit s in futo vbi erit ver9
honor vt dr grego9 vm Om. Si
culme veri honoris querit ad ce-
leste regnu tendite Si glam dig-
nitatu diligit in illa supna an-
geloz curia asscribi festinate. Debz
indui vestibus regiis i in pnti vita
dz ornari virtutibus moralibus et
theologicis Et imponi sup equm q
de sella regis est i dz hre corpus
totalit° obediens spui q subiectum
Et accipe regu dyadema sup cap°
suu i in mete sua q est caput
hois debz hre iugem memoriam
corone celestis p cui9 acquisicoe debz
qtinue laborare Et pm9 de reg
pncipibus i vn9 de angel hoim
custodibus s° gen 1° dr. fcm est
vespe q mane dies vn9 i pm9
Et p plateas ciuitatis 2 s celestis
clamet q dicat cu ipm ad glam
introducet. Sic honorabitur quecuq rex
s celestis volut honorare.

Incipit liber Job

Ir erat in tra hus nois
iob. q phs 1° ethy° tetgono
qpat hoies virtuosu q
s° corp9 tetgoni optime sedet in
quolibet late sic vtuosus vn s habz
in oi euentu fortune pp q° ibidem dr
phs de virtuosis q fortunas optime
feret s psspa ea vtendo ad opa
magnificecie q liberalit° q adusa
ea vtendo ad exercitu pac q lon-
ganimitatis Job aute vn s huit
in psspis q aduersis s° pz ex decursu
vni9 libri pp q° tenz typu cuilibet
psce virtuosi In psspis aute vn
s habuit cu fortuna aduersa q q
p pparam pp q° in pncipio libri q
ei9 fine agit de tpibus psspitatis

In medio ho̅ de tp̅e i̅ndusitat̅ Annum
ad p̅mu̅ d̅r̅ vir erat i· virtuos9
a vir̅tē morali ⁊ intellcuali de̅s
io sub̅ In terra hus q̅ ɔsiliator
inte̅p̅ta̅ talis eni̅ est ad ɔsilendu̅
sibi et aliis vald̅ aptus Nōie
iob q̅ magn9 inte̅p̅ Ille eni̅ qui
int̅ hoīes est virtuosior· ille int̅
eos est v̅e maior Eratq̅ vir ille
magn9 virtute ⁊ dig̅ni̅tē int̅ om̅s
orientales i· x̅panos de x̅o naq̅
d̅r̅ zach̅ vi̅o Ecce vir oriēs no̅m
ei9 s̅c̅d̅ ait a n̅dic x̅i dn̅i x̅ani
ita a n̅dic orient̅ p̅nt d̅ici ori=
entales Cu̅ aut̅ filii dei assiste
rent cora̅ dn̅o ɔ̅ Sc̅dm sensu̅
litteralem p̅ filios dei hic intelligu̅t
angl̅i s̅ci· s̅ vo̅ sensu̅ moralem
s̅ci hoīes vita angelica ducētes·
int̅ q̅s fregi̅t est sathan i· ho
p̅uersus q̅m d̅r̅ sathan· eo q̅ e̅ i̅ueb̅
ei9· Cui dix̅t dn̅s vn̅ venis Re=
sp̅dit· n̅ dn̅s ad p̅umend̅ opa p̅
uersor̅ Circui t̅ndes ȳt Circuiui
t̅rā· hoīes n̅ p̅uersi instabiles sūt
⁊ vagabundi Nu̅q̅ ɔsiderasti s̅uu̅
meu̅ iob ɔ̅ q̅i· d· tu p̅u̅se debuisti
viros s̅c̅os ɔsiderare· et te eis ɔfor
mare Ex q̅ p̅usi mag̅ q̅rūt bo
nos impedire io sub̅ Nu̅q̅ frust̅
iob timz d̅m̅· q· d· bonitas qua̅
in eo laudas n̅o est v̅a s̅ ficta
s̅ extende paululu̅ ɔ̅ i· p̅ba eu̅
p̅ subtr̅ctione t̅palium bonor̅ n̅ in
facie bn̅dix̅erit tibi· i· manifeste
maledicet tibi Et vniu̅sa q̅ habz
in manu tua sūt frequ̅t n̅ de9 p̅
mittit p̅u̅sos hoīes s̅uis hoīb9
d̅nari ad cor̅ inst̅a dampnac̅es
⁊ s̅c̅or̅ p̅unaciōes Egss9 q̅ e̅ satha
a facie dn̅i s̅c̅am illi qui p̅usi
opant̅ a deo s̅e elongant̅ vn̅ luc̅
xv̅o d̅r̅ de filio p̅digo q̅ recedens
a p̅re abiit in regione longiqua
Eni̅ est ait expo̅n̅ ut supra
·ij· ra̅ p̅te̅ ti v̅sq̅ ibi tu aut̅
ɔmouisti me ut affligere̅ eum
frustra i· s̅n culpa· n̅o t̅n h̅o frust̅
fuit ex intentōe dīna s̅c̅a h̅o p̅mis̅
ad pacie̅ iob exercitiu̅ ⁊ ei9 p̅miu̅ ||Gregorii
augmentand̅ Egss9 itaq̅ sathan
ɔ̅ expo̅n̅ v̅sq̅ v̅n p̅cussit iob vlce
pessimo· s̅· ex p̅te inferent̅ q̅ h̅o fecit
pessima volu̅t̅e· Ez t̅n optio ex p̅te
sustinent̅ q̅ sustinu̅t paciētissime s̅i̅d
⁊ passio x̅pi pessima fuit ex p̅te
x̅pm̅ iudaica· optima t̅n ex p̅te x̅i
Dixit illi vxor sua ɔ̅ q̅ia intel
sensualitas q̅ s̅ angu̅m p̅ muliere
sig̅t ⁊ malu̅ suggerit rōm̅· s̅ed
d̅z p̅ rōem ei rindere· q̅i· vna de
stultis mulieribus locuta es ei9 sug
gestione mala de ipacia repellēdo
Et sub̅ io Si bona suscepim9
de manu dn̅i gaudent̅ mala aut̅
q̅re n̅o sustineam9 pacient̅ q̅i· d·
sic de̅z ee io s̅e In oīb9 hiis n̅o
peccauit Iob ɔ̅ Igit̅ audientes q̅ue
amici iob ɔ̅ venerut singuli de
loco suo ɔ̅ s̅c̅am s̅c̅d̅ d̅r̅ x̅o ethy̅
ad infortunia amicor̅ acc9 ire de̅m9
ad ɔsoland̅ q̅m ad enfortunia ad
gaudend̅ lic̅z ad v̅trq̅ sit eundu̅
Post h̅c aperuit iob os suu̅
ɔ̅ Sc̅dm sinam ɔ̅go̅ri iob
tenz hic typu̅ hoīs in p̅cm̅ morl̅e
lapsi Ad cui9 intellcm̅ s̅ci q̅ h̅o
aliq̅n accipi̅ in s̅c̅p̅ta qualis fuit
est s̅ nām et sic d̅r̅ gen̅ i̅o faciam9
hoīem ad ymagine̅ ⁊ s̅ilitu̅ne̅ n̅r̅a̅
aliq̅n v̅o accipit̅ qualis efficit̅ p̅
culpa ⁊ s̅ic d̅r̅ i· cor̅ 3̅o Cu̅ zel9
⁊ ɔtencio sit in vob̅· nōne carna
les estis ⁊ s̅ hoīem ambulatis h̅o·
ig̅r̅ sic accept9 ɔcipit̅ in p̅cti aff̅ū
⁊ nascit̅ in actu Et cu̅ v̅e penitz
dicit Pereat dies in q̅ nat9 sum
et nox in qua dc̅m ē ɔcept9 ē ho
i· talis ɔcept9 ⁊ t̅lis natiuitas p̅eat
q̅o fit q̅n p̅cm̅ remittit̅ p̅ p̅cam̅
p̅mia ⁊ dīna mīam dies ille v̅ta̅
in tenebr̅as i· delectacio que fuit in
actu culpe v̅tat̅ in merore p̅ne

No requirat eu de9 desup. s. ad punien-
du in finali iudicio nec sit in recor-
dacoe coram summa iudice. nec illustret
lumine i. no manifestet ad mea confusioez
illustrtoc adueniens iudicans s; pocius ab-
scondat velamine remissionis ps. xxx.
Bti quor remisse st iniquitates 2 quor tecta
st pcca Obscuret eu tenebre 2 umbra
mortis p h. intelli confidencia pene gehe-
nalis. que confidencia licz sit horrida
respcu tn exspirie no est n umbra
die q. pne delcat ois obscurat tenebe
2 umbr mortis qn repellit p confidencia
eodem pene gehenalis Occupet eum
caligo i. ptbacio ment de pcto perpetrato
et inuoluat amaritudine s. pfre. pnie
Et qr no solu lamitandu e p pcca actu
sz et p interiori consensu io s. Nocte
illa tenebrosus turbo possideat i. indig-
nacio sps in malu sit consensu retine-
at/ qr ad actu exti9 no pcedat sed
opprimat in diebs anni placabilisdno
de quo d. ysa. lxi. sps dni sup me
2 cetra. Et ut pdicare captiuis in-
dulgencia 2 clausis apercoez 2 pdicare
annu placabile dno i. tpt gre. p dies
2 menses anni gre intelligu i. virtutes
2 actus eor de qbs exspectat remu-
neracio diuina. et orandu est qr tuc
no recordent pcca/ ne ex eis offus-
cent bona Sit nox illa solitaria
i. no addat alius consensus malus ad p.m
nec laude digna qr de pcto no gland
est qi sic glantes d. ysa. 3o. pctm suu
sic zodoma pdicauerut/ nc aliqs de
pcto de laudari. 2 ;n sit laudates
d. ps. x. laudat pcor in desideriis
aie sue 2c Maledicat ei q maledicunt
diei qui pati st suscitare leuiathan
Isti st vc penitetes. q detestant nocte
consensus/ 2 die actus pcti. 2 sic rebellat
dyabo cui erat subiecti. qui p leuia-
tham sigt et sic ad pugna ;n eos
excitat. ut iteru sibi subiciat. qr
excitat in puocacoe 2 clamis cu
pnitent viis pnusq dnacois. obscuret
stelle caligine eius Quod fit cu ex
malorum meorum cogitacoe bo ma expti9

lucencia obscurari videnr/ 2 p hoc
ab clacoe reprimi qi est bom expecte
luce. 2 no videat i. tlis consensus malus
ad opus exti9 visibile no pcedat Qr
no conclusit ostia ventris i. concupie
q parit malu consensu et consensus
fem. nec abstulit mala i. multipli-
cauit ipa Quare no in vulua mor-
tuus su. In vulua pcim morit qn
consensus malus an fem p priam di-
luit. Egressus de vtro no statim parii
i. statim p9 fem malu no penitui Cur
exceptus genibus i. in consuetudine pcti
nutritus Cur lactatus vberibus i. de
malo in peius verbis mal attractus
pu. p. fili mi si peccores lactaue-
rint te. ne acquiescas eis Nunc n.
dormiens (similem i. cem in pace q
sie. si no cent in me pcti grauis
culpe Et sopno meo s. contemplacois
diuine requiescerem cu regibus 2 cu con-
sulibus tre i. cu viris contemplatiuis
q reges sut p subiecte carnis.
2 consules dando fidelibus consilia salutis
q edificat sibi solitudines Na con-
templatiui libent st solitarij aut
cu pncipibus q possident auru 2c
i. cu bonis doctoribus q possident
auru sapie et argentu eloquie
Quare misero data e lux 2c q. d.
sic. bonu ei fuisset no peccasse. sic
2 in pcto no viue io sub. Qui
exspectat morte. qr mori pcto de-
sidero in desidio vo vi. Existimate
vos mortuos qdr pcto. viuetes aut
deo Et no venit aliqs naqz desi-
derat pcto mori 2 no moriuntur
sed ex consuetu9 peccadi ab hac
morte retardant. qi effodientes
thezaurum s. diuine gre. q inuenit p
hoc qr ho morit culpe io sub. Gau-
dentqz vehement cu inuenerit se-
pulcrum de qua sepulta d. Ro. vi.
Sepulti sumus cu illo p baptismu
in morte. Viro cui abscondita e via
eudi ad priam 2 circumdedit eu ds

|| silerem

tenebris .s. ignorantie contracte ex peccati
consuetudine. antequam comedam .i. delectem
peccati propria suspiro sindere si remune-
rante peccato et tamquam inundantes aque sic
rugitus meus ysaias .lvii. Cor impii quasi
mare fervens quod quiescere non potest. quia
timor quem timebam de peccati continuatione
evenit mihi. propter consuetudinem quam dimitti
non potest. Nonne dissimulavi propter hoc a
peccatis emendando nonne silui retardando
peccata confiteri nonne quievi manendo in
peccati lecto et venit super me indignatio
s. dei. sic debet peccator pro peccatis suis dolere
et lamentari

iiij. Respondens autem eliphat etc. Thamanites
autem quod liber iste procedit rethorice
composite quod replicatur pluries eadem sententia
ad magis exaggerandum ut patet ex dictis
et probabitur ex dicendis. Utiliter procedit dis-
putative propter quod de aliquibus eadem repetuntur
Nam respondens repetit dicta opponentis
et opponens replicando dicta respondentis
Thamanites. et quod licet amici Job primo venerint
ad eius consolationem tamen postea prorumpunt
ad eius iniustam increpationem propter quod in fine
libelli dixit eis dominus Non estis lo-
cuti rectum coram me sicut servus meus Job.
Et ideo per ipsos signantur illi qui iustos
iniuste increpare conantur. Tales autem sunt
precipites in loquendo quod notatur cum dicitur
Conceptum sermonem tenere quis potest et ut
acrius increpent prius eum commendat de
doctrina tamen dicit Ecce docuisti plurimos
et de caritate firma cum subditur et manus
lassas roborasti etc. Cum vertit verbum
ad increpationem Nunc autem venit super te
plaga et defecisti quasi dicat doctrina tua
operibus destruxisti Ubi est timor tuus
erga deum et fortitudo tua etc. Ista
non fuerunt in te secundum veritatem sed tantum secundum
fictionem Recordare obsecro te quis umquam
innocens periit quasi dicat nullus Increpantes autem
iniuste frequenter ex verbis suis conduntur
deficere .n. in vita presenti de quibus loquebatur
Eliphat quod non credebat alia in morte
aliquem punire quia non diceret hic
iustus periit et non est qui recogitet. In-
nocentes .n. aliqui pereunt in hoc mundo

ut salventur in celo aut quod iam rei delicti
sunt quasi dicat numquam quod similiter est falsum
Nam aliqui de incorruptis delentur homines
ut in libro vite scribantur Quin potius
vidi eos qui operantur iniquitatem etc. flatu
dei perisse. similiter hoc est falsum Nam aliqui
impii prosperantur usque ad mortem in vita
presenti ut habetur infra eodem capitulo xxiiii Expe-
naque dominus tolerat quos ipse tamen dap-
nat Ecce qui serviunt ei .s. religiosi non
sunt stabiles. propter quod vitare debet peccatorum
occasiones et ... hoc facere
debet in sermonibus ideo subditur quanto magis hii
qui habitant domos luteas etc. domos
autem luteas inhabitat qui terrenis nego-
ciis ad peccatum inducentibus vacant

Voca ergo si est etc. Licet autem eli-
phat crederet Job obstinatum in
malicia increpavit eum iniuste. tamen eius verba
quasi sic obstinatum retorqueri possunt sic
dicendo Voca si est qui tibi respondeat quasi dicat
si deum invocaveris non exaudiet te propter
impedimentum malicie tue. ita quod nec
accipietur si pro nobis et ad aliquem sanctorum
convertere quasi dicat si hoc feceris eius tibi non valebit
oratio propter obstinacionem tuam in malo Virum
stultum interficit iracundia Stultus
dicitur qui statu altus et talis est superbus qui
se estimat alios excellere et propter hoc fre-
quenter irascitur quod vult alios conculcare.
Ego vidi stultum firma radice .i. prosperari
in bonis huius vite et maledixi pul-
chritudini eius .i. presignavi quod nociva est
bonis hominibus. Nichil in terra fit sine
causa Prima terra significat homo cui dicitur genesis 3 quia pulvis
es et in pulverem reverteris et alia
translacio habet Terra es et in terram re-
verteris In hac autem terra nichil de-
sine causa. quia per membra corporis que sunt
terrea nichil fieri debet nisi quod dictat
racio recta et de humo .i. corpore humano
non egredietur dolor .s. gehenne Nam
morte peccatum non merito nisi per consensum
Homo nascitur ad laborem et avis
ad volandum Per hominem exterior homo per avem
interior designatur Igitur homo nascitur ad
laborem et avis ad volandum Nam homo

exterior operibus active vite · interior autem
contemplative vite deputatur. In utraque enim
vita homo indiget adiutorio divino ideo
subditur. Quobrem ego deprecabor dominum
qui fecit magna et inscrutabilia
dum terrenum hominem elevat ad celestia
unde tercius decidit angelica creatura Qui dat
pluviam super faciem terre Infundens
cordibus terrenis stillicidia superne gracie Et
irrigat aquis · scilicet sacramentalibus uni-
versa · scilicet racionabilia ad hoc se dispo-
nencia. Qui ponit humiles in sub-
limi · matthei · v^o Beati pauperes spiritu quoniam
ipsorum est regnum celorum Et merentes
erigit sospitate matthei · v^o Beati qui lugent
quoniam ipsi consolabuntur. Qui dissipat cogi-
taciones malignorum etc. hoc est · divine vindicte
qui mala cogitata non permittit adimpleri.
Qui apprehendit sapientes in astucia eorum
credentes non impedire providenciam divinam
sicut fratres Ioseph vendiderunt eum · ne
dominaretur eis · et per hoc fuit dominum fra-
trum · Porro salvum faciet egenum etc.
a gladio · id est · oris et de manu violenti
eripitur qui nec blandimento seducitur nec
persecucione frangitur. Et hoc continget egenis
· voluntarie · qui contempnunt omnia amore
celestis patrie Beatus homo qui corripitur a
domino · sicut ipse dixit apocalipsis 3° Ego
quos amo arguo et castigo. et increpa-
cionem ne reprobes · est · id est · medicina sanitatis
spiritualis inductiva · propter quod non est repro-
banda In sex tribulacionibus liberabit
et in septima non tanget te malum
In sex diebus deus omnia creavit et in
septima requievit Igitur per sex dies in-
telligitur totus mundi decursus in quo
fideles tribulantur ut eterna requie
consolentur. In fame eruet te de morte
Non malis deficientibus ex subtraccione
verbi divini ipsos reficiunt. etc. Et in
bello de manu gladii Nam in temp-
tacionibus succumbunt et eas devincunt
a flagello lingue absconderis a fla-
gello lingue absconditur qui verbis in-
iuriosis non turbatur. Non timebis ca-
lamitatem cum venerit · id est · cum gehenne

calamitas aliis venerit / non timebis
quia tibi non nocebit In vastitate et
fame ridebis · id est · tempore iudicii horribi-
lis sicut luce xxi^o dicitur. elevate respicite et
levate capita vestra · id est · exhilarate
corda vestra sicut exponit gregorius omelia i^a.
Et bestias terre non formidabis · id est ·
demones qui comparantur in scriptura et fero-
cibus bestiis · Sed cum lapidibus regionis
pactum tuum · id est · cum electis de quibus dicitur
zacharie ix^o · lapides sancti elevabuntur
super terram Et scies quod pacem habeat
tabernaculum tuum · id est · corpus quod est tab-
naculum anime Nam gloriosum erit in re-
surreccione Et visitans speciem tuam
· id est · considerans corporis tui gloriosi decorem
Non peccabis sicut modo superbit homo
de pulchritudine corporis Et scies quoniam
multiplex erit semen tuum · id est · fructus
operum tuorum Ingredieris in habundancia
sepulchrum · id est · eterne quietis locum · quod
auditum mente percepta · id est · diligenter co-
sidera Nam attencio finis est directio
operantis sicut visio signi est directio
Respondens autem sagittantis
iob etc. Iob tenet typum christi
sicut compacientes membrorum suorum dicitur actuum.
Saule saule quid me persequeris. sic
eorum peccata dicit sua psalmo xxi^o longe
a salute mea verba delictorum meorum
· quorum remissionem desiderat. Utinam
appenderentur peccata mea etc. In statera
namque divine iusticie passio christi pre-
ponderat peccatis humane nature · Unde et
verba mea dolore sunt plena matthei · xxvi^o.
Tristis est anima mea usque ad mortem
Quia sagitte domini sunt in me Clavi
et lancea christi corpus perforantes sunt
dici sagitte quarum indignacio e-
bibit spiritum meum Iohannis xix^o Et incli-
nato capite emisit spiritum. Et terrores
domini militant contra me · id est · pene mortis que
est ultimum terribilium Quin molles et
effeminati penas vite presentis fugientes
meruerunt penas inferni qui sunt multo

maioꝛes io d. Qui timet pruinam
irruet sup eu nix tpe quo fuerit dis
sipati ꝛ incaluerit. i. infirmitas in
valuerit solvet de loco suo p sepa
racionem aie a corpe involute sunt se
mite gressuu eoꝝ. Omnia sunt involut9
rethi qui volt surge iteꝝ cadit / sic
isti ruut de pcco in pccm ambula
but in vacuu et no attinget ad
braviu sed ad eternu io s. perib9t

.vij. Milicia est vita hois sup tra
ꝛc Sup 3o ca. iob tenuit
typu hois de pcco penitentis. ita pt
dic q terre figam hois otinentis
qui fortes passiones vl temptacones
patit s ab eis no supat. d. g. mi
licia est vita hois sup tra. otra
passiones carnis ꝛ teptacones demonis
et sicud dies mercenarij et no sunt oess
s labors dies ei9. s. otinetis hois
Sicud cuius desideat umbra ad sui
refrigeriu. sic otines refrigari de
sideat ab estu teptaconu. Et sicud
mercenarius pstolat sine opis sui
ut recipiat merce. sic ꝛ ego habui
menses vacuos Na hic mees recipi
in pnti et noctes laboriosas. i. mit
obnubilacones enumeravi m ꝓ insurgentes
passiones Si dormiero. pcci sopno
dicat qn resurgam p sinderesim pcco
remurmurat ꝛ rursus expectabo vespam
ꝛc times pcci readmaconem Talis at
afflict9 hois ostgit ex infectoe carnis
io sub. Induta e caro mea ꝛc et
et gnsacio exstior ex ho. sedat. s.
cutis mea aruit ꝛc Dies mei. i. il
luiacones anime veloci9 transierunt ꝛc
ꝓ passiones redeuntes ꝛ anime obnu
bilates. et osupti sunt absq ulla spe
firmitatis in virtute. ꝛ qui in tali
afflictu implorandu e diuinu auxiliu
io. sub. Memento mei die qm vent9
est vita mea. i. instabil in bono
n. ex virte tua. et no revertet. ocls
me9 p9 hanc vita. vt videa bo
na. i. bonoꝝ opm mita sicut ofumunt
nubes resoluta in pluuia et descen
ꝓ ouitate sic q descend. ad inferos

ꝓ pond9 pccoꝝ. no ascendet ad pnte
statu Quapp no pcam ori meo s
pfite ofitebor Du vivo in amaritu
dinib9 sps mei. et qm corp9 quod
corrupit aggvat aiam s. Nuqd
mare su ego. aut cecus q circud
disti me carce. i. morli corpe Si
dixero osolabit me lecul9 me9 i. co
teplacois dine actus. terebis me ꝛc
Na meti sic cogitati frequt occurrit
districta dei iudicia. q sunt valde
terencia Et q ꝓ talem oflictu co
gitaconu vita pns tristabil red
dit vir9 pfcis sequt. quobre suspe
diu elegit aia mea. i. separacem
a carne terea desperam gregorius. Susti
spe desperare est pntis vite bona
eternitatis elcox desere Et qui in ex
itu pntis vite de dns gracijs inst9
de pccis occultis time io sub. Parce
m. dne de pe. pccoꝝ nichil n. sut
dies mei. i. vita mea n. est. r.
tui pmij Et qm recognico bonitatis
dine est impfeccio sue mie io sub.
Qd est ho q magnificas eu pma
ginis tue dignitate. a. q apponis erga
eu cor tuu supaddendo similitudine de
gre tue. visitas eu diluculo appo
ei angelu custode in vite pncipio et
subito pbas illu. s. flagellis ad ac
celerandu ire tuu. gg. mala q nos
hic pmunt. ad dm cui9 nos opellut
Et qm hec flagella pccis nris sut
imputanda s. Peccavi. q facia
tibi ꝛc q. d. no pnt remitti n. ex
tua gra. Qre me posuisti contrariu
tibi me dimitendo in offensa pcti
et factus su michimetipsi gravis ex podere
pcci aggvatis Cur no tollis pccm
meu anq. sim ex. nunc statu Ecce
nunc in pulue dormio. i. p̄p̄inquus
su mortis sopno io s. Et si mane
me ꝛ cetera

Respondens aut baldach ꝛc
s. Spes ypocrite ꝛc ypocrita
ꝓ laude humana facit opa sua de
genere bona ꝛ quia talis ia merce
sua recepit io d. Spes ypocrite

Greg.

de alia mercede perdit. Et quia premiu
eternu pro temporali laude perdit infamia di
dicitur esse. scilicet Non placebit ei vecor
dia sua. Greg. Magna quippe vecor
dia est laboriosa agere et aure laudis
inhyare. Sicut tela araneaz fiducia eius.
Greg. araneaz tela studiose texitur
sed subito venti flatu dissipatur. Quia
quicquid ypocrita cum labore congerit, aura
humani favoris tollit. Innitetur super domum
suam et non stabit. quia laus humana
sicut quia edificant corpora terreno transsit.
Si absorbuit eum de loco suo. i.
de corpore humano per mortem. Negabit
eum et dicet non novi te. cum reprobando
sicut fatuis virginibus dicitur Mt. xxv. Nescio
vos. Decus autem non periret semper i. sine
plica ypocrisis incedente. Et tabernaculum
impiorum non subsistet. Greg. Quia
vite fugientem amatores dum in bonis
partibus studiose constituunt ad eterna
pena repente rapiuntur.

ix.

Et rudens iob. Quin baldach
de ypocrita multa verba dixerat
licet male applicaret ad iob. quod talis
non erat. id Job id quod erat verum rndendo
non negat sed magis affirmat dicens Vere
scio quod ita sit de reali ypocrita et
quod non iustificetur homo comparatus deo. Na
finiti ad infinitum nulla est comparacio
Non poterit rndere unum pro mille. i. non
poterit rndere eo quod divinorum operum rones
nobis penitus sunt ignote. Sapiens corde
est et fortis robore quod ondit dicens qui
transtulit montes et nescierunt. Superbos
deiciendo quorum sermones se esse credunt in hoc
mundo. sicut de nabugodonosor Dan. iiii.
Dan. c.to Regnum tuum transsit a te. Qui
commovet terram de loco suo. homines in ter
renis consedentes de presenti vita subito
transferendo luc. xii. Stulte hac nocte
repetent animam tuam. Qui precipit soli
et non oritur. Qui predicato propter malicia
ipsi a deo subtrahitur. eze. iii. linguam
tuam adherere faciam palato tuo. et eris
mutus nec quasi obiurgans quia domus ex
asperans est. Et stellas claudit sub
signaculo. quorum virtutes humilium ne super-

// Un

biant fiunt sub occulto. Qui extendit
celos solus. hoc spiritualiter facit quando eos
templativos ad predicandum mittit. Et
quia per hoc terrena potestas xpo subicitur quia
fidei recepciones ab subditis. Qui graditur
super fluctus maris. Qui facit magna
et inscrutabilia. Etcetera. i. cuncte res
difficiles non est qui possit ea explicare
sermone. Et quando magis occulte sunt operationes
tates eius quia non subditur. Si venit ad
me gratiam ostendo. et si abierit eam
reprehendo non intelligam. Eccles. ix.
Nescit homo utrum amore vel odio dig
nus sit. Si repente interroget in morte
articulo quis rndebit ei. q. d. nullus
quia non est sufficienter premissus. Deus cuius
ire nemo resistere potest. Ira in deo dicitur
voluntas puniendi. In deo duplex dicitur vo
voluntas scilicet beneplaciti et signi. Voluntati be
puniendi que est beneplaciti nullus resistit. Sed
voluntati puniendi que est signi aliquando
viri sancti obsistunt. quando penam aliquibus
debitam suis orationibus avertunt et sic
dixit dominus Exo. xxxii. Noli orare
pro populo isto neque assumas pro eis lau
dem et orationem et non obsistas michi.
Quantus ergo sum. q. d. nichil ad rndendum
sibi. Qui si habuero quippiam iustum
non rndebo. quia nescit homo si sit iustus
quia est per gratiam. propter quod hic nunc deprecari
iudicem pro mia venia et nolo iusticiam
allegare. Nam cum invocantem me ex
audierit non credo. propter meritum meum eius
In turbine enim conteret me. i. in tali perplexi
mei status sum tritus. et multiplicabit
vulnera mea sine causa. sed non nota. et
sic remanet timor et perturbacio in con
sciencia. Terra tradita est in manus impii
quod fit quando potestas datur impiis bonos
persequendi. Dies mei velociores fuerunt
cursore. Nam cursor aliquando sistit pro cibo
sumendo et sompno. tempus autem continue
transsit. et ad idem ponit exemplum de
transitu navis et aquile volantis dicens
transierunt. Cum dixero nequaquam ita
loquar. de transitu vite presentis commuto
faciem meam. i. intellectum meum commuto

Nota. ... in deo dicitur
Non in deo dicitur duplex vo
luntas

ad cogitandum iudicium futurum et dolore
torqueor .i. horrore scriptis penis et ex
tali horrore incutit timorem peccandi
sub. Verebar omnia opera mea. Et
quia impii iustos esse malos reputant
in persona iusti sub. Si autem sic im
pius sum ut a malis dicitur. Quare frustra
laboravi scilicet ad peccandum michi de peccatis
et ad operandum bonum q. d. non est pro
remuneratione in vita presenti sed futura
quod erat conclusio Job inte[n]ta. Sed
quia sicut lux contra comparata ad divinam
est tenebra sic iusticia humana comparata
ad divina est iniusticia. Propterea homini
Cui parum mostruat divine iusticie
me ideo sub. Si lotus fuero quasi scilicet
tamen sordibus intinges me sicut sol ob
scurat lumen candele. Et abhominabuntur
me vestimenta mea .i. virtutes mee erunt
quia nulle. Neque enim viro quasi .i. deo non
est similis michi sicut alius vir ut possim
ei comparari ex quo non est qui utrumque valeat
arguere .i. ipse et ego non habemus
iudicem communem quia non habet superiorem
Auferat a me virgam timoris .i. sup[plicium]
loquar in oratione devota et non timebo
quia perfecta caritas foras mittit timorem
i. io. iiii°. ...

x. Tedet animam meam quasi licet vivere
per se sit delectabile tamen peccatoris
sit instabilis hoc autem contingit duplici
uno modo quia multiplicitatibus et gravibus malis est
adiunctus propter quod aliqui interimunt se ex
pediri volentes a malis que senciunt.
Alio modo quia melioris boni est retar
dativum scilicet celestis glorie. Et sic apostolus
dicebat. Desidero hinc dissolvi et esse
cum Christo. Primum modum tenuit litteraliter
exponendo. Nunc autem exponendo mistice
et secundum tenere propono. Dicit igitur vir
perfectus desiderio celestis vite accensus
Tedet animam meam vite mee scilicet presentis propter
retardacionem melioris. Dimittam adversum
me eloquium meum propter tedium maioris
in hac miseria. Dicam deo noli me
condempnare ad amplius hic manendum
sicut in carcere. sic dicebat Johannes
ewangelista. Quociens te rogavi ut
venirem ad te sicut scribitur in eius legenda.

Iudica michi quasi q. d. cum detensionis
in hac vita scire velle ut cum paciencia
sustinere sicut dicitur Iohannes. Responsio ipsius
continetur in Augustino. bonum tibi videtur
si calumpnieris me et opprimas me .i.
calumpniam et oppressionem me permittis con
flictibus demonum qui durat usque ad
finem vite tamen q. d. non est sic quia si
tuos in hoc conflictu relinquis hoc est propter
donum victorie scriptis. Numquid oculi carnei
tibi sunt quasi .i. accipis me cognicionem a
sensibus et sic me dimittas hic diu
vivere ut habeas maiorem cognicionem
de me quam dicit non. Nam ab eterno cog
noscis omnia perfecte. Manus tue domine fe
cerunt me quasi hoc exponitur mistice de con
stitucione hominis in esse gracie que a solo deo
datur. Et plasmaverunt me totum in
circuitu quia cum gracia dat virtutes adiunc
tas perficientes animae potencias sed quia
propter hoc homo non confirmatur in bono ideo sub.
Et sic repente precipitas me .i. exponis
me precipitacioni exponens me multitudini
temptacionum tamen reparabilis est casus hominis
cuius assignatur una causa quia fomitem habet
ex carne quem non habuit angelus ideo sub.
Memento quaeso quod sicut lutum fecisti me
dando in carne a divino creaturam quo
posset ex resolucione cum dicitur et in pulverem
reduces me. Contingit postea ordo formacionis
cum dicitur. Nonne sicut lac mulsisti me
quasi dicit albus est humor est materia corporis
humani ex quo formantur carnes ossa
pellis et nervi. Vitam et misericordiam tri
buisti michi. Nam animam vivificans infundit
corpori organizato. Et visitacio tua
.i. consolacio tua sicut qua non possum
subsistere custodivit spiritum meum hoc totum
de corporis formacione dicitur ad declarandum
quod peccatum hominis est remissibile. sed quia
remissio actualis est occulta nobis
sequitur licet hoc celes in corde tuo tamen scio
quod universorum memineris Nam unus scit
in generali quod deus misericors est. nescit
tamen cuius misereatur in particulari. Post
remissionem autem culpe per graciam re
manent sequela peccati ideo sub. Si peccavi
et ad horam pepercisti michi peccatum re
mittendo cur ab iniquitate mea mundum

et me non pateris quia remanet sequela
hoc autem sive est in peccato vel in gratia vo-
sub. Et si impius fuero ve michi est in
ymaginacio pene eterne Et si iustus non
levabo caput hoc ascendo celos non
sufficit hoc utrum amore vel odio dignus
sit. propter quod si me iniustum asserem superbie
laqueum incurrerem vel sic. et propter superbiam
quasi leenam capies me quod est in materia
doloris vel sic. reversus que mirabiliter me
crucias instauras testes tuos contra me
Testes isti sunt sancti quorum vita peccati-
nra arguit punienda Quare de vul-
va eduxisti me Et hoc dicit quia pena
abortivi minor est quam peccatoris adulti
Et quia peccatum adulti dignum morte dei
potest propter primam vel sic. Numquid non paucitas
dierum meorum finietur brevi. q. d. sic ex
quo gehudit. dimitte ergo me ut plangam
paululum .i. concede mihi penitendi spacium
antequam vadam ad terram tenebrosam et ita
ut propter hoc evadam vadam horrendam
gehenne penam

xj. Respondens autem sophar et iste
quod iob arguit vocans eum de
superba loquacitate falso tamen. vel licet verba
sophar contra iob non valeat. sic tamen effi-
caciam quoque loquetur et unum doctorem seu
predicatorem et sic prius eam exponet
Numquid qui multa loquitur nonne multa audiet
Et autem vir verbosus iustificabitur. q. d. non
quia in multiloquio non deerit peccatum Tibi soli
tacebunt homines hoc .n. unus predicator quasi
sic non erit vel sic. et cum ceteros irri-
seris eos acrius puniet pungendo a nullo
confutaberis. q. d. primo sunt a deo et predica-
toribus verbis sicut symon magus a beato
petro fuit confutatus. dixisti .n. purus
est sermo meus et unus .n. predicator de bo-
doctrina se iactat atque vita cum tamen in
utroque multa sint arguenda vel sic. utinam
deus loqueretur tecum ostendendo tibi tue vite
et doctrine defectum. et quod multiplex sit lex
eius .i. difficilis ad intelligendum quod vanum
predicatores non reputant in tantum quod sine
studio sacre scripture presumptuose se ingerit
ad predicandum Jeronymus in epistola ad paulinum
Taceo de meis similibus qui si forte ad
scripturas sanctas post seculares litteras venerint

et sermone composito aures populi mulserint
quicquid dixerint legem dei putant nec scire
dignantur quid apostoli quid prophete senserint. sed
ad sensum suum incongrua aptant testi-
monia. quasi grande sit et non viciosissimum
dicendi genus depravare sententias et ad suam
voluntatem sacram scripturam trahere repugnantem.
forsitan vestigia dei comprehendes et hoc
dicitur contra illos qui secularibus litteris instructi
propter hoc volunt de omnibus secretis loqui cum
tamen minime tantum non possit rocis com-
prehendere. quod si faceret propter hoc tamen deum
non comprehendent Nam omnes suos effectus
excedit in infinitum. propter quod sequitur ex-
celsior celo est Et si dominus subvertit in
nichilum redigendo. vel in unum coar-
taverit ad informem materiam reducendo
quis contradicet ei Et q. d. hoc dominus potest quamvis
non intellexerint philosophi Ipse novit hominum
vanitatem quia creduntur mutabilia scire et vale
et videns iniquitatem nonne considerat sed ad
puniendum q. d. sic. quia defectus culpe non
remanet sine vindicta. pene vir vanus in
superbia erigitur sed ramus arboris fructu
vacuus sursum elevaret. et tamquam pullum
onagri se liberum natum putat. sed ad
faciendum et dandum quicquid cogitat et tali dicitur
Tu autem firmasti cor tuum contra deum et
expandisti ad eum manus tuas depre-
cando q. dicat hoc est pro nichilo Et
si iniquitatem que in manu tua est abstuleris
vacat penitendo. tunc levare poteris fa-
ciem tuam ipsum fiducialiter deprecando .i.
io. iii. Si non reprehendit nos cor nostrum
fiduciam habemus ad deum ut quicquid pecierimus
accipiemus ab eo Et non timebis timore
filiali. miserie quoque oblivisceris .i. culpe
preterite non recordaberis ad ipsam reite-
randam. et quasi meridianus fulgor consur-
get ad vesperam .i. purgabit te a tenebra
contracta per culpam. et cum te consumptum pu-
taveris propter peccatorum enormitatem orieris ut
lucifer per divine gratie consolacionem. et de-
fossus securus dormies quia sepulto
corpore spes erit in requie. et non erit qui
te exterreat quia in corde temptacio cessat
et deprecabuntur faciem tuam plurimi quia
sanctorum suffragia postulat unum. oculi autem
impiorum deficient a spe beatitudinis et effu-
gium peribit ab eis. quia fugere non poterunt

de manu demonis · et spes illorum ab-
hominatio anime · abhominantur · n. iusti que
mali sperant in vita p̄nti
xii R esponsdens aut Job et licet amici
iob multa vba dicerent falso tn
et presumptuose ipm arguebat cum talis
no eet sicut ei imponebat · ppter quod Job
eis rndens typum illius gerit qui per
superbiores talium ronabiliter reprimitur et
sic ep corp deus gcludit Ergo vos estis
soli homines presumptuosi de sua sapia se
solos hoies ee reputant · ppter quod scriptura
alios bestias vocat · et vobiscum mo-
rietur sapia sic videt presumptuosis vn
qda talis noie lucas cum infirmaret
fecit vos vsus · Physica qui facies me-
thaphisica vidua fies Cui lucas
moritur logica destruit Vos · n. hec q.
nostis ignorat et Deridetur iusti sim-
plicitas Greg Vba ab huius mundi sa-
pientibus fatuitas credit puritatis virtus.
lampas contempta apud cogitaciones diuitum
i · superborum dr iusti lapas quam inti9
lucet contepta. quia exterius no apparet · int9
ardet flamma caritatis · foris nulla
resplendet gla decoris · parata ad tps
statutum · s. extremi iudicii · quia tunc ap-
parebit fulgor sui meriti · sap 3° ful-
gebunt iusti sicut sol et s eos mali tunc
extinguet q. nc scriptur prosperant ppter quod
sub3 Habundant tabnacula predonum et
Greg quia plerumque mali eo magis q.
dm elevant quo ab eius largitate et
q. mitum ducant · Interroga iumenta et
Per iumenta q sunt qda hoies iumenta
intelligunt actiui · Per volatilia celi
gteplatiui · per tra q calcat · humiles ·
Per pisces q. voce no hnt in iuriis
illatis tacites illos aut interogas est
vir tes corp gsiderare et visio corpo-
sideranciu imitacio Ego qm hoc ex
dono dei procedit ideo sub3 Quis ig-
norat quod hec oia manus dm fecerit
Et qm no solu pficit ho gsiderando
sed & etiam audiendo sub3 Nonne auris
verba diiudicat quod fit qn bona
verba suscipit et mala repellit et
fauces comedentis sapore quod fit cum
ex gamcōe veritatis s3 gustus deuotois
hoc aut gtingit in illis qui sunt dm
passionum · ideo sequitur In antiquis est sapia
de q. d3 sapie 2° Ebenectus vena

et Quia aut deus ista dare possit vnicuique
etate ondit cum d3 apud ipm est sapia
et fortitudo et Si destruxerit et sapia
alicuius sicut fecit nabugodonosor ppter sua
superbia dani 4° Si incluserit hoiem et
auferendo sibi loqlam sicut fecit zacharias
ppter sua incredulitate luc 1° Si gtinuerit
aquas sic gre dia siccabunt Vel omnia
opa bona mortificabunt Si emiserit
eas habundant sicut fecit aplis in die
penthecostes · subuertet tram · i · hoies
terrenos gvertendo eos ad fidem sicut fcm
e · per aplorum predicaciones · Ipse nouit et
decipientem ad puniendum et eum qui
decipitur ad dapnum eius releuandum · ad-
ducet gsiliarios s. malos in stultum
finem · exm de achitophel q se suspendit
2° reg · et iudices in stupore exm dan
xiii de iudicibus puersis qs daniel gvicit
balteum regum dissoluit cum eos in
luxuria cadere pmittit · sicut de salomone
d3 3° regum xi · Cumque eet senex depravatum
est cor eius per mulieres · et pcingit
funes · puid · vel Iniquitates sic capiunt
impium et funibus peccatorum suorum gstringit
Ducit sacerdotes eorum in gloriose cum ppter
mala vita sua gla privat3 et iusti
simplices ad eam elevat3 · Commutans la-
bium veracium · i · permittens gmutari qn
timore dapni vel amore lucri veritas
omittitur predicari Effundit despectionem
sup principes · i · demones ephe vi° Non
est nob colluctacio adversus carnem et sang
sed adversus principes et sup istos prin-
cipes effudit despectionem qn re-
primit eorum ptate · et eos q. oppressi fuerant
relevat · qn peccatores a dyaboli iugo liberat
et qm hoc procedit ex dei iudiciis nobis
occultis sub3 Qui reuelat pfunda de
et producit in lucem vmbram mortis qn
dyaboli machinaciones occultas aperit vt
remedium adhiberi possit q. multiplicat
E cce hec oia vidit oculus [ecat et]
meus et Presumptuosus in sua re-
pmit qn spretus ab eo equaliter se
declarat · ppter quod iob reprimens sophar ar-
rogancia in istis vbis ondens suam
sciam non ee minorem Ego quia gtin-
tus scies desiderare de plus scire
sed tn ad omnipotentem loqui in orde

ut velit· mea scientiam augmentare· vo sub'·
& disputare cum deo cupio· per disputacionem
veritas ingrit'· vo cum deo disputare c' ab
eo veritatem inquire· prius vos ondens fabri=
catores mendacii· unde n· sapientem opus
est menciendo manifestare posse· atque utinam
taceretis &c'. prov· xvii°· Stultus si tacuerit
prudens reputabitur· Aug'· deus non indiget
vro mendacio· q· d· non hoc potest dici contra=
riis predicatoribus qui multa falsa dicunt ut
questum extorqueant a simplicibus· statim ut
se commovit· s'· vos ad puniendum vos· me=
moria vra· comparabitur cineri· i· deficiet per
mortem· Tacete paulisper· & dicit paulisper
quia tacere & modicum presumptuosis loquentibus
est· molestum· Quare lacero carnes meas
&c'· viri sancti carnes lacerant· cum motus
carnales in se domant· animam suam portat
in manibus cum vitam interiorem tenet in suis
operibus· Eciam si occiderit me &c'· verumptamen
vias meas in conspectu eius arguam· peccata
mea vatic' confitendo· et ipse erit salua=
tor meus ipsa remittendo· sed quia sibi sunt
a salute longinqui sub'· Non n· veniet
in conspectu eius &c'· Si fuero iudicatus i· in
presenti flagellis probatus· scio quod iustus inveniar
in futuro· thob· iii°· hoc autem habet pro certo omnis
qui colit te· quia vita eius si in probacione fuerit
coronabitur· Quis est qui iudicetur mecum·
i· sustineat velit flagella pro deo veniat
secure quia reportabit premium· Quare
taceo consumor· predicator n· veritatis hic
tacens consumitur· quia consciencia mordetur· duo tantum
&c'· q· d· cum abstuleris penalitates vite
presentis per refrigerium & formidinem gehenne
per illa vocacionem· Deinde unde pris=
mei &c'· Tunc videbo te facie ad faciem
exemplis in ipso supposito· quia hoc tamen non excludi=
tur· cum mens ab inanibus steriorum videatur
Ecce quia ad hanc visionem non pervenitur
n· tollitur a peccatis purgatus fuerit· vo sub'·
Quantas habeo iniquitates &c'· q· d· hoc unde
michi ut purgari valeam in presenti· & cum
in presenti dei faciem non videtur· sub'· Cur
faciem tuam abscondis &c'· Si ut amicum
inspiceres tu me visionis luminis non pri=
vares tu n· presentis in corpore dei amicicia
divina mobilis est & temptacionibus expo=
rie sub'· Contra folium quod vento rapitur

ondis potenciam tuam· Nam per ea que patimur
dei potencia cognoscitur· Et stipulam siccam
persequeris· homo stipula sicca dicitur· quia si aliquid
de humore gracie habeat nescit· Scribis enim
me amaritudines i· miseriam tribulaciones et con=
sumere me vis peccatis adolescencie mee &
multo magis pervenciones hoc per peccatis etatis
me· Posuisti in nervo pedem meum &c'·
q· d· late te non potest aliquis peccatum meum
Qui quasi putredo consumendus sum· sed ab
immundicia superfluitatis corporis exordium· et
quasi vestimentum quod comeditur a tinea tamen
ex eo nascitur· et sic temptacio carnis oritur
ex vobis & ipsum consumit· in pena perpetue

Homo natus de muliere &c'· Secundum

Aug'm per mulierem sensualitas
designatur· Igitur homo natus de muliere dici
potest homo carnalis qui sensualitati studet
sibi intuitu obedire· Brevi vivens tempore talis
n· vita multas miserias corporis & vite
& angustias solet gustare· Boecius iii°
de consolacione· Nam autem de corporis voluptati=
bus loquar· quarum apparencia plena anxi=
etatis· sacietas vero penitencia est· quantos ille
morbos quam intollerabiles dolores quasi
quendam nequicie fructum fruentium solent
afferre & corporibus· Qui quasi flos egreditur
per delectacionem sensualem & conteritur per super=
venientem tristiciam· Boecius ibidem· Tristes
vero esse voluptatum exitus quisquis libidinum
suarum reminisci velit intelliget· vo sub'·
Et fugit velud umbra· hec delectacio mo=
dica· et tamen quod eam meretur pena eterna
sed quod sub'· Et dignum ducis super huius di=
&c'· Nec tamen deus aliquem sua gracia de volup=
tuosis facit immunem ut de sancto paulo bono
facio intuere & de sancta maria magdalena
&c'· Quis potest facere mundum &c'· q· d· tu
Breves dies hominis sunt· ad deum s'· conversi
velle n· prolongari vite sue tempus ut per
opera bona recuperare possit tempus amissum
sed quia terminus eius est a deo prefinitus vo sub'·
Recede ergo i· recedes paululum ab eo
non subtrahendo graciam sed vitam presentem
ut quiescat in deo· donec optata veniat
s· vita fruicio· Et quia per conversionem
peccatorum ad deum aliqui ceperunt spe vene=
rari· sub'· Lignum habet spem· i· homo qui
dicitur arbor precisa· si precisum fuerit a p°

per peccatum morte rursum virescit per re-
cuperationem gratie si senuerit in terra
i. si diu manserit in terrenis deside-
riis tamen recuperare potest gratiam salvatoris
unde subditur ad odorem aque i. pigmenti
gratie germinabit concipiendo bonum propositum
et faciet comam i. opera bona quasi cum
primum plantatum est. i. cum in peccatum
labitur quia vero multi carnales in suis
sceleribus moriuntur unde subditur homo vero cum
mortuus fuerit et attritus homo sed
corpus .2o. Notandum carnales est et secundum
hominem ambulans et nudatus virtutibus et
gratie vestibus ubi quaeso est q. d. in inferno
positus sic homo cum dormierit per morte
deo modo non resurget a culpa sua et
pena licet resurgat in resurrectione
generali ad maiorem penam sustinendam
donec atteratur celum i. cives celestes
cadat a gloria quod tamen durabit dampnatorum
pena magister in .xxxo. Et ibunt
hii in supplicium eternum iusti vero in
vitam eternam. Tunc vero sancti non ad
mittebantur ad celum unde subditur Quis
michi hoc tribuat ut in inferno protegas
me a malis vite presentis in limbo in
quo erat pena sensibilis donec pertran-
seat furor tuus i. indignatio tua contra
genus humanum quod in morte christi fuit
reconciliatum Et constituas michi tempus in
quo recorderis mei. scilicet in resurrectione
generali Et quia amici Iob resurrectionem
negabant unde contra eos subditur putas ne
mortuus homo rursum vivat q. d. tu
non credis. sed ego credo Cunctis diebus quibus
nunc milito contra vitia pugnando expecto
donec veniat immutatio mea in corpore
glorioso i. corpus glorificatum Omnes quidem resurgemus
sed non omnes immutabimur Vocabis me
ad gloriam dicendo i. in .xxxo. Venite
benedicti patris mei possidete paratum vobis regnum
a. a. m. et respondebo tibi reddendo
gratias ex toto viribus spiritus mei. operi ma-
nuum tuarum i. michi qui sum opus tuum por-
riges dexteram ponendo ad electorum partem
Tu quidem gressus meos dinumerasti
i. meos actus bonos et malos sed
parce. i. preces peccatis meis Quod patet ex hoc
quod subditur sed curasti iniquitatem meam. Tri.

autem tunc iusti ibunt ad gloriam ita
reprobi ad penam unde subditur Mons cadens
defluit Alias et homines filii perdes i.
homines similes monti per superbia et similes
saxo vel lapidi per cordis duriciam
et terre per avariciam Roborasti eum
paululum scilicet impium quem frequenter prosperari
in vita presenti ut in perpetuum transiret
ad penam inferni immutabis faciem eius
in morte et emittes eum ad penam ge-
henne. Sive nobiles fuerint filii eius Alias de
quorum promotione fuit nimis sollicitus
in vita unde sequitur Verumptamen dum caro eius
vivit dolebit anima eius pro filiis et
anima eius super semetipso lugebit post mortem
in suppliciis eternis

Respondens autem eliphat Alias Themani-
tes Gregorius Eliphat tenet hic typum
heretici qui doctori catholico superbiam
imponunt et blasphemiam eo quod contradicunt
sue heresi propter quod dicit. Numquid iuvenis loquitur
et cum ardore stomachi superbe meditatur
et iracunde arguis verbis eum quem non est
equalis tibi. scilicet deum. Et respondit ei blasphe-
mie penam Et tulisti preces coram deo
i. abstulisti Nam blasphemus non est
dignus exaudiri Numquid primus homo tu
i. excellentior omnibus. Numquid consilium dei
audisti ita quod eius secreta tibi soli sint
nota. et inferior te erit eius sapientia. hic
enim dicunt heretici promittere imponentes eis
quod fingant se singularitatis secreta dei scire
et quod volunt preferre suam sapientiam divine
eo quod contradicunt sue secte. quam heretica
dicunt a divina sapientia processisse Quid
nosti quod ignoremus q. dicunt nos sacras scripturas et propheticas melius intel-
ligimus. senes et antiqui in nobis sunt
sectis nostris suas dicunt processisse a princi-
piis veteris ac novi testamenti Numquid grande
est ut consoletur te deus vocando ad
sectam nostram. sed verba tua hoc prohibent
quibus impugnas eam Quid te ele-
vat cor tuum Alias imponunt nostri heretici
catholicis doctoribus quod superbia cordis
eorum apparet in sensibus exterioribus et
quod falso se iactent de sanctitate unde subditur
Quid est homo ut immaculatus sit quod probat

cum dicitur. Erat michi sedes mea immutabilis
i. ab infidelium conatu tollit immunis. ex quo co
cludunt contra magistros abbreviatoris et incredibiles
hoc quod bibit quasi aquam iniquitatem. i. sine freno
et mensura. tales enim heretici dicunt esse
doctores ecclesie. Unde tibi dicitur. Dicunt quod
principes romanorum erant crudeles et tyrannos
quod notatur cum subditur. Cunctis diebus suis impius
superbit. mortes exprimendo. et numerus annorum
incertus est tyrannidis eius. erat enim dicto. dies po
testatis sue vita. sonitus terroris semper in
auribus illius quia per mala quorum est sibi
conscius omnibus locis et horis timet insidias
cum se moveat ad comedendum panem. i. ad re
cipiendum corporis refectionem. Non credit
i. probabiliter estimat revocari. et sic
metu est ipsum cernens anxiari eius ca
subditur cum dicitur. Tetendit enim adversus deum
manum suam eius membra persequendo. cucurrit
adversus deum erecto collo. i. superbe et pin
gui cervice armatus est. i. divitiis et
temporali potestate. operuit faciem suam crassitudo
i. mentem eius crassa ignorantia. et de
lateribus eius arvina dependet. Nam eius
collaterales et consiliarii semper querunt di
vitiis impugnari. habitabit in civita
tibus desolatis. i. in societatibus inferni
desolacione plenis. Non ditabitur spiritu
alibus bonis. nec mittet in terra ra
dicem. sed evulsum in quo non habebit pre
ramos eius arefaciet flamma. sed gehen
ne puniens eius opera. Sic enim credit fructus
deceptus quia in inferno nulla est re
demptio. antequam dies repleantur peribit
per mortis acceleracionem. Ignis devorabit
tabernacula eorum qui munera libenter acci
piunt ad iniusticie subversionem. hec a ca
tholicis dicitur dici propter quod malos qui
tyrannizant in bonos

xlvii

Respondens autem Job dixit qui tenet
typum doctoris catholici sicut
eliphat tenet hic typum heretici. Dicitur igitur
audivi frequenter talia. sed aspera et fla
ab hereticis dicta. Et quia aliquis blan
dis dicitur. ut per hoc incauti decipiantur
subditur. Consolatores onerosi vos estis. quia
etiam blanda dicitis. et asperis sunt peiora
verba molestum est si loqueris. sed dicitur
et modeste. Nam hoc nulli molestum debet
esse. poteram et ego similia vobis loqui. sed nolo

Nam indecens esset. ut atque venia esset mea
verba per mea. scilicet in afflictione mea dicit. hoc
zelo vindicte sed iusticie. ut pena docente
sentiret operari catholicos positos in tribulacione
consolarer et ego vos dicite ex corde
Et moverem labia quasi parcens vobis. i. compa
ciens. et magis dolore culpe quam pene. Sed
quid agam. quasi dicit sum perplexus. quia si per
licitus fuero vos arguendo non quiescit
dolor meus eo quod correctio verba non sunt.
Et si tacuero non recedet a me. quoniam di
mittenda non est veritas doctrine. Sed
quoniam doctor ecclesie non solum dolere debet
de obstinacione infidelium sed etiam de passionibus
fidelium. ideo dicit. Nunc autem oppressit dolor
meus propter fidelium destructionem. et in nichilum
redacti sunt omnes artus mei. Nam membra
catholicos qui sunt ecclesie membra multi per
sequuntur culpa. quod significat per omnes cum dicitur.
omnes artus. Rugae meae testimonium dicunt
contra me. Erant ruge romani duplices et ficti
dicuntur. qui tempore adversitatis viros catholicos
accusant et persequuntur. sicut legitur de tor
quendo aperuerunt in me ora sua me vitu
perando. percusserunt maxillam meam. i.
personam honore dignam. sicut frequenter
platus ecclesie legitur. sanctum conclusit me
apud iniquum dominus tenuit cervice meam
i. summum pontificem quod frequenter legitur.
ductus ad martirii palmam et posuit
me sibi quasi in signum sagittariis. sicut
de sebastiano legitur. Circumdederunt lanceis
meos i. predicatores ecclesie in quibus est
potestas generandi filios in ecclesia dei per
predicaciones i. corpus i. Christo illum per ecclesiam
meum ego vos genui. Effudit in terra
viscera mea quod significat matrone
devote de suis facultatibus pauperibus
catholicis ministrantes que propter hoc fuerunt
martirizate. Concidit me vulnere super vul
nus hoc dicitur propter illos qui in tormentis mol
les effecti turificaverunt ydolis et si
vulnere culpe superi
ectio in eis concisa fuit. de talibus
sicut vulnus corporis. Et quoniam
aliqui de penituerunt sicut de beato mar
cello papa legitur. Et subditur. Saccum consui
super cutem meam. dicit hoc passus sum absque
iniquitate. dicit hoc dicitur ecclesia quod membris suis
constantibus in tormentis et quoniam corpus martirum

tivia st solempnit' celebranda sub' tra
ne opias sanguine meu i ne taces lau
des meiru . ecce n in celo e testis meus
si n mitres dei fuint testes in tris
. sic de9 test corp est in celis Et qm ile
testiom hns no curat de ubis huiois
sub' Verbosi amici mei ad dm stillat
ocls me9 i to intencio mea . utq vtina
sic indicaret' vir cu deo . quo indica'
filig hois cu collega suo i sic fami
liarit' poss loq cu d eo et qm sci
ho obtinet p9 hac vita q bue est . io .
sub' Ecce bues ani tnseut et semita
p quia no redibit ambulo s vltius
ad pnicia dni tnsibo

xvii S pes me9 attenuabit' 2f Eri
sup dcm est iob tenz typum
catholici doctois / xo aut doctor est
pncipal in xxxiii vn9 e mgr vester
ideo adm iob allegoice de xo pt expom
cu d' Spes me9 attenuabit' 2f ex la
boribs . n . 2 afflictoibs qs xo sustinu
maiois etatis videba' qm eet q qd sibi
dcm fuit Jo viii Quinquaginta anos no
du hes 2f Dies mei bivabut' quia
xxxiii ano passus fuit s in9 dcm
et solu in supest sepulchro . xo n .
pt sepultam michil habuisse legit'
pciosu vt implet' verbu . ysaye xi
Et erit sepulchrum eig glosu No peccau
i pet 2o Qui pccm no fecit n . in
ueutg est dol9 in ore eig Et in amari
tudinib9 morat' ocls me9 in sua vn
dicta passe p ma salute . libera me dne
in mea resrece et pone me iuxta te in
mea ascesione et cui9 vis man9 pug
net 9 me . q . d . no potit pualere pe Co
xo dixit dns do mco s . a . dext . me .
do . pona 2f Cor eorp loge fecisti a
disci na Cor . n . iudeorp xm pscqcu
a disciplia xana fuit elongatu . ppterea
no exaltabut' s depmet' qd fuit
impletu p excitu ronor . pda pollice
sociis . s iudea de xanis vt het act
bm 2 xo posuit me qs pubiu vulgi
2 ggs ois q flagello pcutit' in pu
biu vulgi pomt' . qz cu maledicit'
alicu d' sic accidat tibi sic illi cali
gauit 2f In pscucoibs xanorp alig
d' brati aliqn tbant' de quib9 dicit'
Caligauit ad indig oes ocls me9 eme

ci9

ocli st hoies beati aliq msfim fugut'
de quib9 d' et mebra mea ad nichilu
redacta st stupescut iusti sup ho i . de
pacia dei q sic pmittit fideles depmi
2 morce q incorrupta suscitabit' i . de
ci9 tpali psper te mirabit' qz tn p hec
ab morce a no recedt' sub' et teneb'
iustg via sua 2f Igi' oes vos conuini
a malo 2 venite ad bom 2 no inueniam
in vob vllu sapiete . ois n . q fu quia
st fuisse fatum ostitet' Dies mei 2f
impetg . n tbulaois rpedt' clau te cotem
placoig . ff qo circa tbulata d' Dies
mei tnsierut i meditacoes clamoes
Cogitacoes mee dissipate sut . i . vsi
ad diuisa . torqntes cor meu i rpim
ret hetes a clara meditacoe diuina Nocte
vterut in diem inducetes me ad
vigilia q magis ptinz ad die Et
rursu p9 tebras tbulaois spo luce
dine gteplacois thob 3o p9 tepesta
tem tnquillu facis / et p9 lacimaoes
2 fletu gaudiu 2 exultacoes isudis
Et qm tpe Job p tollerantia adulsor
sci no admittebat' ad rgm sub'
Si sustinuero infing dom9 mea est
i lmb9 scorp pi in vbi erit carcia
dine visionis et io sub' et in tebris
strani lectu meu qm ad statu atc
2 sub' de corpe putredini dixi pr
me9 es 2f si n iste pse ppinque
fut aduiacem . sic corp9 mortuum
fetor vmis 2 horror vnt qdam
gfucia . vbi e q nc pstolacio mea
i exspectao p tpe xpi passione p
cedente . q . d . e in celo 2f et paciam
mea qs gsidat . s . ad pnitadu q
d . pauci In pfudissimu mfum des
cendut oia i . in libo q d' pfudis
infing i spcu aeris caligiosi q dia
infing . carcer ul infing demom . putaems
salte ibi erit reqes m . q . d . erit in pte
. s . a pena sensibili s no qes pfta
q gsistit in adepcoe 2 fruicoe sum
R Espondes aut bal bom
dach 2f hic pomt' replicao
baldach q iob in q notat eu de
supbia 2 fatua locucoe licz iuste
qz Job telis no erat . pmt tn dici

bba baldach bacit q̄ hōīez supbe
2 ipacient loq̄re ut sibi dicat̄ ūsꝰ.
ad q̄ sunt verba iactabis intellige
pus ut loq̄ris ronabilr Quare repu
tati sumꝰ ut iumēta ꝯ Supbꝰ .n.
repūt alios bestias respcu sui et
indignos audi . q̄ pdis aīam tua ꝯ
.i. intellcm̄ q̄ excecat ira p vicium .s.
q̄ ꝑ supbia hōīs vitas nō mutā
io sub . Nunq̄d p̄ me relinquet̄ tra ꝯ
.i. vitas sua Nonne lux ipiī extingue
.i. ꝑpncia sue sapīe .q. d. sic ꝯoardesc
ret q̄ cū sit .i. volūtas nocēdi bōīs
abscōdita ē in tra pdita eꝰ qꝛ co=
siderat tm̄ delcā oēꝫ appntē s non
pena scpte. Undiqꝫ terebunt eum
formidines qꝛ ꝑ mala q̄ fecit insi
diari se cēdit attenuet̄ fame rob
eꝰ .i. nulla restoc ubi dum ꝯforte
cor illiꝰ Et media ꝯ deuoret pul=
chritudinē cutis eiꝰ ꝯ .i. supbia
q̄ ē pncipiū oīs pcī destruat in
eo q̄cq̄ habꝫ ꝑpncia boni vn̄ vsꝰ
Si tibi copia si sapia for̄ qꝛ det
Sola supbia inqnat oīa si comite
tur illa. De tabnaclo fiducia eiꝰ .i. aīa
eiꝰ de corpe q̄ ē tabnalm̄ dic. et
calcet sup eū q̄ rex intituꝰ .i. dyaꝰ
de quo dr̄ apoc. vj.º Nonne ille mors
q̄ aīam de corpe exeūtē calcat et
ad gehēna secū portat Habitet in ta
bnaclo eiꝰ ꝯ .i. vmes q̄ sūt socij de=
functi 2 iā nō ē habitent in corpe
eiꝰ ipm corrodēdo. Deorsū radices
eiꝰ siccent .i. cogitaōēs in mēte late
huore gr̄e puent. sursū atterat
messis eiꝰ .i. actꝰ eiꝰ pcedētes ex
cogitacoībꝰ puniat memoria illiꝰ
peat s. i.º pu. x.º Nonne impij
putrescet et de orbe trāsferet cū s corꝰ
eiꝰ ad fossam 2 spm ad gehenam
hec st̄ tabnacla iniqui ꝯ Gregoꝰ
Dic̄t .n. ad ꝑpa tabnacla deueniet
q̄n cū sua iniqtas in supplicia de=
Respōdēs aūt Job ꝯ Usquequo
Sic̄ sup ca.º xviij.º Ita 2 h
bēs Job gerit typū xpī ut q̄ usqꝫ
q.º affligitis aīaꝫ meā et atteritis
me smonibꝰ ut sit vbū xpī ad
insidiātes sibi de qbꝰ dr̄ luc. xj.º Ce=
perūt pharisei 2 legispiti grauit in=
sistere 2 os eiꝰ oppmē de multis insidiā
tes ei Et decies ꝯfūditis me .i. conamini
me ꝯfūde ꝑfecte . denariꝰ n. nūs pfec
tꝰ est io sigt̄ pfcoem . Nempe si igno
raui ꝯ hic accipit si p nō Nam
ignorācia nō fuit in xpo . licꝫ pha=
risei tenerēt ꝯrium . vn̄ luc. vij.º dix̄t
phariseꝰ hic si eēt ꝑpha sciret q̄
2 q̄lis est mulier q̄ tangit eū qꝛ
pcc̄ est at vos q̄ me erigimini per
supbia 2 arguitis me de sabbi trās
gressioe 2 pccoꝝ familiaritē 2 hꝰ dr̄
ut pꝫ in eābaꝰ ijs Saltē nc intel
ligite qꝛ deꝰ ꝯ .i. q̄ nō afflixit me
ꝑ pccis ꝑpis Ecce clamabo vī paciēs
Ua in cruce clamabat hely hely
ꝯ vocifeabor 2 nō est q̄ iudicet
.i. vindicet mortē .n. xpi tūc non
fuit vindicata Semita meā circū=
sepit ꝯ .i. vitā meā in oībꝰ ptibꝰ
corpis 2 sensibꝰ afflixit Expoli
auit me glā meā qn̄ pncipalis
discipulꝰ eū in sua facie tr̄ negaūt
abstulit corona de capite meo qn̄
iudei negauerūt eū eē rege corā
pylato Destruxit me undiqꝫ 2 peo
fugientibꝰ discipulis ad morte eūdo
et q̄m auulse arbori abstulit spem
meā in discipulis desꝑantibꝰ xpi
resurrecōeꝫ luc. xxiiij. Nos aūt spa
bamꝰ ꝯ q. d. iā nō spamꝰ Iratꝰ
est q̄ .m. furor eiꝰ s. ꝑpncia huāna
tm̄ io s habuit me q̄ hostem hi
q̄n notat ꝑpncia 2 nō existencia
sil' venerūt latrōes eiꝰ q̄ in cruce
ꝯuiciabant̄ xpo ut dr̄ m. xv.º licꝫ
vnꝰ post penituerit ut dr̄ theoꝰ
et obsiderūt in gyro tabnaclm̄
meū milites custodiētes sepulchrꝫ
fres meos longe fecit a me ꝯ 2
ꝑ fres intelligunt̄ apli ꝑ notos
hoxta discipli ꝑ ꝑpinqs illi qui
erāt de cognacōe xpi Inqlini do=
mꝰ mee ꝯ .i. ꝑsone meo suicio
deputate sunt meū .i. ꝑpm iudaicū
qui in susceptoe legis se obligauit

fuituti dne vocaui ad graciam et non
rndit m(ihi) ꝯtepnendo eam halitu meu
exhorruit vxor mea synagoga ab-
horrens xpi verba et oraba filios
vteri mei psa i. filios enutriui et ex-
altaui ipi autem spreuerunt me abhomina-
ti sunt me ꝯsiliarij mei i. legisperiti et
quem maxime diligebam aduersatus est me
iste est populus iudaicus qui fuit pecu-
laris dno. pelli mee ꝯsumptis carnibus
adhesit os meum et per hoc innuit quod
saluator noster fuit macilentus maxime
tpe mortis sue propter ieiunia et afflictiones
paupertates et penitencias misereminj mei et q. d.
omis creatura ꝯpati debet xpo morienti. saltem
vos amici mei i. iudei ex quibus natus
est xpc secundum carnem et quem fecerunt graciam
sunt. Quare psequimini me sicut deus
n. pr. psecutus fuit filium meum pro nobis
tradidit illum et carnibus meis saturamini
i. afflictionibus corporis mei. Quis
michi tribuat ut scribantur sermones mei
et per hoc ondit quod Job quod volebat dicere
aliquid magnum et sunt retinendum. amor
est refectio gnalis omni id sub.
Scio quod redemptor meus viuit et
Quare quo nunc dicit psequimini cum
et tanti malum et desperatio cum sperem
in saluatorem meum. hoc dicit in psona
iob et membrorum xpi. fugite ergo a facie
gladij et i. sine dne. Et scitote esse
iudicium. s. gnale futurum in quo puni-
met ꝯuissime id quod nunc videtur
oblitum

Respondens aut sophar et
R dixit contra iob replicando quantum ad
illud in quo adhuc dissenciebat
ab eo. s. quod pene vite presentis infligunt
a deo pro peccatis penis. Et quod vide-
bat Job quod fuit percussus reputabat
eum fuisse valde malum. Sed quia in ipso
Job multa bona apparuerant que ne-
gare non potuit illa fuisse ficta per
ypocrisim asserebat. licet aut verba eius
non valeant quo ad iob. valet tamen contra
eos qui tales sunt. et sic dixit Scio
quod a principio mundi laus impiorum breuis sit
quod non durat vltra presentem vitam que breuis
est. et fregit eius fictio cum morte
deprehenditur et sic eius laus in vitu-

perium vertatur et gaudium ypocrite ad instar
puncti i. nullius momenti Si ascendit in celum
per statum apparencia quasi sterquilinium in fine per-
det propter peccati fetorem ad eternum supplicium pertrahet
et qui viderat eum in gloria mundana dicet
vbi est. i. non apparet vltra. filij eius atteret
egestate i. eius imitatores punientur pena
gehenne et manus illius reddet illi dolorem
suum i. eius opera facient eum pena dignum
ossa illius implebuntur vicijs i. eius satelli-
tes qui eum roborant in malis similes erunt
ei in vicijs et penis. cum enim dulce fuerit in
ore eius malum i. delectabile sibi propter vitium
viciosum abscondet id sub lingua sua i. diu
retinens sicut dulce non statim glutitur sed in lin-
gua retinetur parcet illi et replicatio est
eiusdem sub alia similitudine. panis eius
in vtero illius et i. delectatio culpe vertetur in
amaritudinem propter ꝯtinuacionem pene Caput as-
pidum suget i. peccatum sibi mortiferum delecta-
bilius faciet et occidet eum lingua vipere
i. vmis ꝯsumie Non videat riuulos et i.
habundanciam dulcedinis eternorum luet que fecit
omnia s. peccata nec tamen consumetur quia pena
sua non transibit iuxta multitudinem adinuen-
cionum suarum et quia secundum mensuram peccati erit
et plagarum modus. quoniam ꝯfringens dominum
nudauit pauperis di substancia sua non
est saciatus pauperibus vero alij rapiunt non sua
et ipsi in egestate sunt. Cum saciatus fuerit i.
plenus bonis temporalibus artabitur et i. angu-
stiabitur de eorum custodia sicut ille diues de quo
dicitur luc. xij. Quid faciam quia non habeo quo
ꝯgregem bona mea et vtinam impleatur
venter eius i. ex tali replecione dimittitur
torqueatur fugiet arma ferrea et quod ꝯting-
it aliquem quod malus euadit penam iudicias
sensibiles et visibiles sicut arma ferrea
fulgida sunt et feriunt de propinquo et in-
cidit in pena iudicij inuisibilis ferientis de
longinquo vadent et venient super eum hor-
ribiles i. demones quibus subicietur in pe-
na sicut subiectus fuit in culpa Omnes tenebre
culpe et pene absconditur sicut in oculis eius
quia non vult eas ꝯsiderare deuorabit eum
ignis qui non succenditur hic ignis
gehenne qui non succendit ab homine sed a deo
ysa. xxx. flatus dni sicut torrens sul-
phuris succendens eam. s. gehenna af-
fligetur relictus in tabernaculo i. in loco

infer̃ni sibi deputato reuelabunt celi in
extra quitatē eius ꝯꝰ Illa angeli celestes et
homines terrestres erunt contra eum testes et
apertū erit germē domꝰ illiꝰ i. manifestꝰ
erit opm̃ suorꝫ effectus Hec est pars hominis
impij i. illud quod pro dictis verbis suis
ꝛ opibꝰ reportabit

xxi Respondens aut̃ Job ꝯꝰ hic ponitur
responsio Job ubi primo petit
audienciam d. audite quaeso ꝯꝰ ꝛ optat ami
corum correccionem d. Et post priam ꝯꝰ
debeo Nunquid contra hominem disputacio mea est ꝯꝰ
quasi d. sic ꝛ ideo multo magis gestari si nollet
intelligere ꝛ emendari Et ego qm̃ recor
datus fuero de eorum rebellione contra veritatem
pertimesco ne quod absit in se euciat.
Quare ergo impij viuunt ꝯꝰ hic prosequitur Job
incertu suum de felicitate temporali quam frequenter
contingit malis hominibus propter quod non potest esse pre
mium virtutis hanc aut̃ felicitatem describit
quantum ad longam vitam honores diuicias
multitudinem plis ꝛ propinquorum et securitatem
pacis ꝛ fecunditatem animalium ꝛ iocunditatem
plis ꝛ amicorum ut patet in textu usque
ibi Qui dixerunt deo recede a nobis
ubi remouet quandam falsam solucionem que
posset dari s. quod deus tanta bona dedisset
eis eo quod fuerant ei ꝛ patet viaptum quod
non sunt in manu eorum bona sua s. eius
quod fuerunt bonis suis Quociens lucerna
impiorum extinguetur lucerna hominis est ro
racio que extinguitur in impijs sapientie ꝛ
excecauit eum eos malicia eorum et super
ueniet eis inundacio i. punicio diuina
que sicut undas aque venit impuiste erunt
sicut palee igni gehenne parate quantum ad 3o pa
leas aut̃ comburet deus seruabit filijs
illius patris dolorem i. filium patrem imi
tatoribus suis ꝛ cum reddiderit tunc sciet
s. pater per experienciam Illa filiorum dap
nacio augmentabit sua pena. propter quod
diues epulo formidabat aduentum
fratrum suorum in gehennam luce xvio. ocu
li eius videbunt interfectionem suam s. filiorum
suorum dampnacionem que dicitur interfectio eo quod
est mors secunda ꝛ post mortem non potest
aliquid disponere de domo sua subditur
Nunquid deum docebit quispiam hic ponitur
quedam distinccio morientium Iste dicitur iste
moritur robustus corpore diues ꝛ alius

moritur in amaritudinibus ꝯꝰ ꝛ cum sil
in puluere dormient ꝯꝰ Et quoniam ma
lignus alios estimat sibi similes ideo
ex persona eius videtur ꝯꝰ Certe noui cogitaciones
vestras ꝯꝰ Et quoniam ex habundancia cordis
os loquitur ideo de iustis obloquitur dicens
Ubi est domus principis i. superbi mali
Nam dites iustos dicunt esse superbos ꝛ
impios ideo subditur ꝛ ubi tabernacula impiorum
interrogate vos maledici quibus detrahi
toribus i. per viam vite pertransitis ad priam
rite pergentibus et hec eadem illum intel
ligere cognoscetis et quod sint illa subditur
quia in die perdicionis seruatur malus ꝯꝰ In
hoc enim quiescent viatores patria per quos
intelliguntur religiosi cum iustis quod mali
ad diem iudicij reseruentur Quis ar
guet coram eo viam eius xpc dicens i.
matheus xxv. Esuriui non dedisti michi
manducare ꝯꝰ Ipse ad sepulchra ducetur
dampnatorum luce xvi. Mortuus est diues
ꝛ sepultus est in inferno ꝛ in congerie
mortuorum morte 2a vigilabit quia
nullus quietis sompnus est in gehenna.
Dulcis fuit glareis cochiti Cochitus
i. poeta dicitur fluuius infernalis glaree
vero sunt lapilli existentes in fundo fluminis
per quos demones possunt intelligi quibus
impius dum viuit dulcis fuit Nam
eorum voluntatibus obediuit Et post se
omnem hominem trahet ꝯꝰ i. infernalis fluuius
cum hunc impium multos traxit ꝛ trahet
post ipsum

xxii Respondens aut̃ eliphat ꝯꝰ hic
ponitur 3a replicacio eius contra iob in
qua arguit ipsum de crudelitate ꝛ infi
delitate licet aut̃ eius verba contra Job non
valeat qui talis non erat valet tamen
contra eos qui tales sunt ꝛ in veritate dicitur
quoniam abstulisti pignus fratrum tuorum sine causa
hoc enim faciunt domini crudeles ꝛ eorum
ministri ꝛ nudos spoliasti i. paupres
male vestitos aquam lasso non dedisti ꝯꝰ
Nota quod per panes ꝛ aque intelliguntur omnes
cibus ꝛ potus quos auferunt tyranni ꝛ
ab indigentibus ꝛ hoc notatur cum dicitur Non
dedisti minus cum dicendo plus significatur
In fortitudine brachij tui possedisti
terram i. per tyrannidem viduas dimisisti
vacuas eas auferendo substanciam ꝛ lactos

Nota quod per panem ꝛ aquam intelliguntur
omnes cibus ꝛ potus

pupillorum comminuisti .i. tutores eorum deuo-
rasti. Sed quia deus aliquos talia punit in
presenti subditur propterea circumdatus es laqueis .i. mul-
tiplicibus malis putabas te tenebras non
visurum et non te puniendum per supplicia non
times deum ideo subditur an cogitas quod deus
excelsior sit etc. q. d. videtur quod tu credis
deum de istis inferioribus noticiam non habere
propter hoc quod peccas sine freno et in nequitia
Nunquid semitam seculorum custodire cupis
.i. vitam iniquorum imitari q. d. patet quod
sic ex modo tuo vivendi. Qui sublati
sunt ante tempus suum .i. mortui ante tempus naturale
propter suam maliciam fluuius subvertit fun-
damentum eorum .i. deus in quo habebant fidu-
ciam qui dicebant deo recede a nobis.
Et eius nuncios repellendo s. predicatores
et quasi nichil posset omnipotens estimabant
eum ut videtur ex operibus eorum Cum implesset
domos eorum bonis etc. in eis patet
peccatum ingratitudinis. videbunt iusti et
letabuntur de eorum correctione psalmus leuiii. leta-
bitur iustus cum viderit vindictam etc. et
quibus quotiens malus redire potest ad bonum
diu vivunt subditur acquiesce ergo ei etc. vere
penitendo et ipsum humiliter deprecando. et
propter hoc habebis fructus optimos s. gratiam in
presenti et gloriam in futuro suscipe ex ore
illius legem elyphaz ea quam ore proprio
promulgauit hebreorum .i. Nouissime diebus
istis locutus est nobis in filio Si re-
uersus fueris etc. replicacio est eiusdem
sine per alia verba dabit pro terra silicem
.i. pro terrenis celestia etc. ergo quod hostes
tuos a te repellendo spiritus malignos
et argentum coaceruabit etc. .i. verba diuine
scientie tunc super omnipotentem deliciis af-
flues eius bonis et fructibus et eleuabis
ad deum faciem tuam ipsum clare videndo
rogabis eum pro deuotis orando et
vota tua reddes deum iugiter laudando
Decernes etc. Ita scilicet ad votum suc-
cedunt omnia. Sed quia gloriam celi precedit
humilitas in presenti ideo subditur Qui enim
humiliatus fuerit etc. Sine vite puritas
corpore vxoris nichil conquirit in tribus
in illam Ideo subditur saluabitur innocens etc.

xxiii. Respondens autem Iob etc. Supra dictum
fuit quod iob vim passus gerit ty-
pum. Nunc autem pressus ad primum suspirat
eius dilaciones cum gemitu portat q. d. Nunc
quoque in amaritudine est sermo meus etc.
Quis mihi tribuat ut cognoscam illum et cognoscam
(sic)

et veniam usque ad solium eius. quod est
in gloria celesti. Sed quia oportet precedere iudi-
cium preclarare mortis subditur ponam coram eo
iudicium etc. considerando quod in iudicio iudicandus
coram ipso. os meum replebo increpacionibus
meditando peccata mea quibus sum incre-
pandus ut sciam verba que mihi respondeat
etc. pensando namque peccatorum grauitatem assumimus
quas increpacionis qualitatem Nolo multa for-
titudine contendat mecum .i. rigore iusticie
. Sed cum temperamento misericordie proponat equitatem contra me
etc. equum est enim quod cum in iudicio proponitur
obligacio sic et satisfactio proponatur Si
autem consideratur satisfactio facta pro nobis per
christum excedit de peccatum humanum et sic
ad victoriam perueniet iudicium hominis contra
inimicum et quod excedat ondit. q. d. Si
ad orientem iero etc. Oriens est christi ortus
occidens autem mors eius. sinistra vero des-
census eius ad infernum. dextera sessio eius in
patria. hec autem sunt incomprehensibilia
a nobis et excedunt obligacionem peccati
Ecce quia vir perfectus timet sibi de se propter
incertitudinem sui status ideo subditur ipse scit
viam meam q. dicat nescio eam. de re enim
ignota consideratur quod deus scit Et quomodo
iustus statum suum nesciat per certitudinem
scit tamen per coniecturam quia de mortali peccato
non est sibi conscius et est ad obediendum
deo promptus ideo subditur probauit me quasi aurum
.i. approbauit et subditur huius signum vestigia eius
secutus est pes meus in bonis ambulando
et a malis declinando Ipse enim solus est
qui per certitudinem scit statum meum tam
presentem quam futurum et nemo autem potest cogi-
taciones eius Nam eius consilia sunt incompre-
hensibilia Cum expleuerit in me volun-
tatem etc. Nam de me potest facere quicquid sibi
placuerit nunc et in futurum. et idcirco con-
turbatus sum .i. considerans eum iudicem futurum
timore sollicitor nesciens in qua parte
sim ponendus deus emolliuit cor meum fa-
ciens uiii. perplexum illud .i. quod est molle
ad partes oppositas est flexibile. non
enim perii propter imminentes tenebras .i. non
sum in consciencia de peccatis criminalibus propter que
debeam perire. Sed quia per hec non sum iusti-
ficatus maneo in perplexitate

Ab omnipotente etc. 2m Gregorium xxiiii.
Iob loquitur hic contra infideles
quorum aliqui negauerunt diuinam proui-
denciam extendi ad hec inferiora quos

Dicit ab omnipotente non sunt abscondita tempora
Nam sua eternitate totum tempus inclusit et sic
omnia eternaliter sub quocunque tempore uno intuitu
comprehendit Qui autem noverunt illum per
rationis investigationem et etiam per fidem ignora-
verunt dies illius quia non comprehendunt modum
eternitatis eius Alii terminos transtulerunt a
patribus positos et diversis heresibus invaserunt
diripuerunt greges domini a suo ovili et
paverunt eos pabulo erroris sui Asinum
pupillorum abegerunt id est suscitatores chri-
stianorum deceperunt Ut iulianum apostatam
et aliquos alios principes qui erant christianorum
suscitatores Et abstulerunt pro pignore
bovem vidue per quem significatur predicator la-
borans in agro ecclesie quem aliquando
heretici persecuti sunt calumpniose Subverterunt
pauperum viam a veritatis via simplices
declinando Alii quasi onagri in deserto sub
simulatione singularis perfectionis decipientes a
tramite recto sicut albigenses et pauperes
de lugduno preparant panem liberis id est doc-
trinam pestiferam suis discipulis de
qua dicitur Proverbiorum ix aque ‖ fontine dulciores
sunt et panis absconditus suavior Agrum
non suum demetunt quia doctrina ecclesie de-
falcant Nudos dimittunt homines eos
virtutibus spoliantes quibus non est operimentum
virtutis in frigore id est quia infidelitatis sunt
quos imbres moncium rigant id est doc-
trine superborum hereticorum informant Et non
habentes velamen virtutum amplexantur
lapides heretice obduratos sunt sic
cingentes Vim fecerunt etiam persequentes quos
verbis ethice non poterant ad sua docu-
menta Et esurientibus tulerunt spicas id est
id modicum quod habebant qui calcatis
torcularibus sitiunt id est spiritum desiderant sacre
pagine Quoniam peruersi ipsi rebelles fuerunt lumini
id est christo qui est lux mundi nec reversi
sunt quia non penituerunt Mane consurgit
homicida per mane tempus prosperitatis in-
telligitur in quo heretici fideles aperte per-
sequuntur per noctem vero erit quasi fur quia
tempore adversitatis occulte fideles decipere
conantur Oculus adulteri observat cali-
ginem Nam hereticus qui adulter est
ubi domini querit latebras ad docendum
ibi Si subito apparuerit aurora arbitrantur
umbra mortis horret enim hereticus
catholicorum doctorum presentiam ne manifestetur
eorum error Levis est super faciem aque

Nam hereticus statim flectitur ad impulsi-
onem suggestionis male Maledicta sit
pars eius Descripta heretica malicia hic
describitur eius pena cuius pars est cum de-
monibus nec ambulet per viam vinearum id est
consolacionum divinarum Ad calorem nimium
transeat et a talibus id est alteratur dicit in infi-
nita pena obliviscatur eius misericordia quia in inferno
nulla est redempcio Dulcedo illius vermis
Nam penam quam sunt eius ‖ versum est in ver-
mem conscientie de quo dicitur Ysaie. Vermis
eorum non morietur Et non sit in re-
cordacione inter sanctos Sed auferatur quasi lignum
infructuosum ad ignem gehenne Pavit enim
sterilem id est carnem et vidue non bene
fecit id est anime sue a christo relicte Detraxit
fortes et catholicos deprimens per principes
hereticos et cum steterit non credet vite sue
quia cum dum stat in heresi non credit christo
qui est anime vita Dedit deus ei locum
penitentie sed abutitur eo nolens redire Oculi
enim illius sunt in viis eius cogitat enim con-
fidens quod libere malum suum continuare possit
elevati sunt ad modicum scilicet in presenti vita
que est modica et humiliabuntur sicut omnia
scilicet per mortem sicut terre nascencia Et sicut
summitates spicarum conterentur flagello
divine iustitie cum in area ponitur inferni

Respondens autem baldach et suites dixit: ‖ dulcis
R autem eius verba que iob non va-
leant qui se deo non comparabat nec se
falso de iusticia commendabat Valent
tamen contra quoscumque qui hoc acceptat et sicut
potestas in prelatos sanctorum qui dat bonum
infinitum et terror in principes malorum
hebreos x horrendum est incidere in manus
dei viventis qui facit concordiam in sub-
limibus suis id est in viris perfectis in quibus
concordat caro spiritui ei obediendo Nunquid
est numerus militum eius quasi dicat non quantum ad
homines quia soli deo cognitus est electorum numerus
Et super quem non fulget lumen eius quia
lumen rationis datum est omnibus hominibus Jo.
i Illuminat omnem hominem venientem in hunc
mundum Nunquid iustificari potest homo
quasi dicat non quod probat per hoc quod sequitur
Ecce luna non splendet id est ecclesia quia dum
malos cum bonis admixtos habet Et stel-
le non sunt munde in conspectu eius Per
stellas intelliguntur perfecti viri in ecclesia
et vita danyel xii Qui ad iusticiam
erudiunt plurimos erunt quasi stelle in
perpetuas eternitates Isti vero non sunt mundi

xxvi

salte a bemalibz paris qtomag hō pu-
tredo .i. carnalit' viuēs qui putrescit
in sordibꝫ carnis
Respondēs aut Iob ait Cuius bal-
dath aqua diceat de ptate dei
qn loquēs p ipo ppt quo iob ex̄spicia
ꝯfutando d't. Cuius adiutor es ait qui
dicit adiuuac debile est caritatis sed
adiuuac forte adulacōis. Cui dedisti
ꝯsiliu ait qn dicit dac ꝯsiliu ignoranti
est pietatis sz dare sapienti ē psumpcōis
Ecce gigantes gemunt sub aquis ait .i.
demones dapnati gemunt in inferno
q est sub tra z q est inferior aqua Nudus
est infernus coram eo ista uia patet oculis
diuinis quacūqꝫ sunt occulta z multo fortius
alia. Qui extendit aqlonē sup vacuu
P aquilonē demō intelligit sz .i. Ier.
i° Ab aqlonē pandet' omē malu igit'
extendit aqlonē sup vacuu q' pmittit
demonis ptatem sup hoīes diuine gracie
vacuos et appendit tra sup nichilu
.i. pmittit ꝯfidere eternos hoīes sup bona
trāsitoria q p nichilo st' reputanda Q'
ligat aqs in nubibꝫ Na aqs sapiē
dat pdicatoribꝫ ette de qbꝫ ysa. lx°.
Qui st' isti qui ut nubes volant ut
nō erūpat pit' deorsu pdicatores n.
nō debet sit' effunde suam sciam sed
sz auditoꝝ capaci'te simplicibꝫ .n. nō
st' difficilia pdicanda .i. Cor. 3° tanqm
puulis in xpo lac potū vobis potu
dedi nō escā ait Qui tenz voltu solij
sui .i. gle sue magnitudinē tenz a
nob absconditā z expand' sup id
nebula ignorācie q' nō hēmꝫ mēte
ꝯgnitōez n valde pfectaz Circudedit
aquis vsqꝫ quo finiat' lux et tebre. p
aquas pphi signt' apoc. xvij. aque
sup aqs mulier sedet pphi st' ait Cuinus
aut videri diu pplis est in fine mūdi
ac demiti q p luce z tenebs intelli-
gunt' suppōita tn pgacōe totali Co-
lumpne celi ꝯtremiscūt z pauet ad nutu
eius. q' nō solu simplices viam sz
z ecce plati diu timet timoē filiali
In fortitudie illius maria ꝯgregata sunt
P maria q st' ꝯgregaciones aquaꝝ signt'
ꝯgregaciones gencium ~~in~~ xpi fide et pru-
dencia eius pcussit supbu q' dyabolu
supauit in cruce Sps eius ornauit
celos .i. aplos de quibꝫ d'r ps. xviij°
Celi enarrant gloria dei ait Qui

fuerit ornati donis sci sps act. 2°
z obstetricante manu eius eductus ē colu-
ber tortuosus .i. dyabolus qui p virtute
xpi eductus est de cordibꝫ hūanis in
quibꝫ hitabat tpe in ꝓpis cauimus
Addidit et iob ait Iudicium aqz
p dapnacōe accipit' z iusti
iudiciu aufert' qm ab eterna dapnacōe
liberant' quo fit vno mō qm peccator de
pctis ꝓpiis hic punit' z sic d't iob
viuit deus qui abstul' iudiciu ait q'
p amaritudinē pntis pene liberatus fuit
a penis gehene z obtinuit augm'
gle sz qm ad iustu ptinz ut nulla de-
ferat ꝯtra veri'te que magis est a-
mica ut d'r i° ethy. ait io sub' donec
supest alitus in me .i. vita nō loqt'
labia mea iniqtatē ait sicut aut est
sfitas in verbo ita z in fco de q sub'
Que ē spes ypocrite si rapiat auare
s' pecuniam ul' laude hūana q. dicit
nulla Nunquid deus audiet clamores illius
.i. eius oracōem q. d. nō Nunquid poterit in
dipotente delectari q. d. nō q' si fecit
aliqd bonu hoc nō fuit amore dei sed
sui Ecce vos oēs vos nostis q' veri-
dico z frust'a inpugnat hēc est pars
tpu hoīs .i. eius pena Si multiplicati
ait Si ꝯportauit tra qn argentu
P quo signt' sacre scripture eloqu ps. xj°
Eloqa diu elo casta argentu igne
examinatu quo qui vba ꝯportat qm ad
questu applicat' Et sicut lutu pparant
vestimenta .i. virtutu opa de gre sz
puerso fine sta Iustus vestiet' illis
ait scilicet ab ypocrita dapnat' iustus
salua't diuerso tn fine edificauit si-
tinea domu suam q facit ea cor-
rūpendo panni sic ypocrita intēcōe
puersa opus bonu z sicut custos fecit um-
braculu quod est instabile hitaculu
io sub' diues cu dormierit p morte
nl' secu aufert z apiet oclos suos
in pena qui clausi erant in culpa
Noctē opprimet eu tempestas in mor-
te tollet eu ventus vrens .i. spus
malignus ad gehena eu portans
emittēz sr' eu .s. penas sup illu de
manu eius fugiēs fugiet hoc dicit
promice tpe impossi'le / vt qd' subdi'

xxvii

|| sub

stringet sup eu manus suas ita q erui
no potest sibilabit eu irridendo ~~....~~
i[n]ueno locu eius .s. infernu (ubi nulla est re-
xxviij dempcio ...

Habet argentu uenaru suaru pri[nci]pia
Sed dem est p argentu intelligit
eloqu castu (quod emanat de sac[r]a scrip[tur]a
et auro locus e in quo gflat q ba sapia
// inflatum p auru designata spm scm q diuinus
ignis est // infert . ferru de tra tollit
p fru . q dia domat intelligi fortis
q adusa . s ad ho exigit ut a terrenis
desiderijs tollat et lapis calore solut9
in es uertit (illa corpus lapideu si ca-
lore sps sci penetre . fit es .i. sonoru
ad diuinas laudes Tempus posuit te-
nebris .s. noctem . et uniuersoru fine ips
// demone gsiderat . attingit n . a fine usque ad fine
fortit . q sap . uiii lapide quoq cali-
ginis .i. demone cu singulis suis & um-
bram mortis .i. caterua pstitoru ad gehenna
diuidit torrens .i. diuidet torrens dme iustis
a pplo pegrinante .i. ab electis tendentibz
ad priam et ho diuisio fiet qn dicet
illis ite maledicti q & istis uenite
benedicti q m . xxv . s mo sil habitat
in ho mundo / quos oblita est pes hois
egentis .i. affecio xpi q fuit egenus p
// i[n] xp[ist]o nos terra de qua oriebat panis q
ho est iudea in qua p lege & pphas
oriebat panis uerbi diuini . s p igne
uidic // sunt subuersa . locus saphiri lapi-
des eius p quos intelligunt pphe con-
templatores celestiu q saphirus hab
colore celicu et glebe illius auru .i.
patriarche fulgetes auro sapie . ex istis
uo . q fuerunt in iudea gmor appar
infidelitas sua Semita auis ignorauit
i celba in xpi teruit qui de celo pro
pdicacoe eius aduolauit nec calcauerit
eam filij institoru .i. pphetaru . ad silicem
q porta obstinacoe iudeoru . hic po
uocacio gencium que lapides hic dicte
sunt (eo q lapides colueret dicit igitur
ad silicem extendit manu sua gentili-
uocando ad fidem . subuertit a radicibus
montes qma pricipes q erat in ydo-
latria radicati gu[er]tit ad fide xpi
In petris riuos excidit q getibus fluc-
ta gre diuisit Omne preciosu uidit ocls
eius Nam opus et eius gla dignu appba-
uit in gentibus Profunda quoq fluuioru

scrutatus est q pfunda scripturaru per
doctores ex gentibus guersos scrutari fec // ll
.s. dyonisiu & augustinu et huior Et
abscondita pduxit in luce p eoru ex-
posicoem Et qn dnia maxe q in
ipa psonaru declari no pnt / nisi p spale
dei illustracoe sub . Sapia uero ubi
inuenit q .i. dei filius qui e sapia pris
et intelligencia / nescit ho preciu eius .i.
quibus mitis sit incarnata q nulla
sufficiunt ad ho / s processit ex mera et
liberalitate dina . nec inuenit in tra sua-
uiter uiuencu .i. in carnalibus s spualibus
qui uiciorum reuelacoes dme habent
notitia dei sentiunt in se . sic n dicebat
paulus 2a coru xiij an experimentu querit
eius qui in me loquitur xpus / abissus
dicit q p abissu intelligit uir astutus
et p mare turbulentus in quibus no est
ista sapia . s illa q terrena est aialis &
dyabolica / Non dabit auru obrisu
p ea q / Nam in gparacoe eius uilescunt
omnia . q signt p dia preciosa hic expssa . Volucres q celi latet q .i. demones
qui dm uolucres m xiij et mors
et perdicio dixerunt auribus nris audiuimus
famam eius licet n cu tasfu de deo cla-
riore cognicoem hueru qua homines
tn no uiderunt dna eentia n ipa
psonaru deus intelligit uia eius .i. process
eius p natam a pre & processu eius in mte
p gram ipse nouit locu illius .s. sinum
pris (& secretu mentis qui fecit uentis
pondus superbos humiliando et aqas appendit
in mensura unicuiq dans s . ppam uir-
tute qn ponebat pluuiis lege dirigendo
lingua doctoris scdm auditoru capaci-
tatem et uia p celis sonantibus q fit qn
psonu pdicacoes incutit iudicij futuri
terrore mentibus humanis tunc uidit illam
.i. uideri fecit q p talia cognoscitur
impfectu et dixit homi p scripturas et
doctores timor dni ipse est sapiencia
timor n filialis hz anexam sapie
donu et recedere a malo intelligencia
q p talem recessu mens hois purgat
& sic ad pme ueri intelligencia ele-
uatur
Addidit q iob q Quis mihi tribuat xxix
bem gg in Job terz hic typu
ecc[lesi]e p tpe tribulacois sub antixpo
future & sic pmo desiderando recolit
tempus pacis preite d . Quis m tbuat

bt sim in° meses pstmos. s sī. eram
tpe pacis ptite. s^m dies quib9 deus
custodiebat me. p potēciā pncipū xpi
anoꝝ qn splendebat lucna ei9 super
caput meū .i. sup platos q̄ st̄ capita
ecclie quib9 fiebant illuiacões dine/ et
ad lumē ei9 ambulabā in tenebris ꝛc
sī. sim in dieb9 adolescē. mee .i. tpe
ꝯstantini Nam in adolescē. robur
nobilit9 inbalescit tūc nobilit9 ecclā
pfecit/ qn lauaba pedes meos butiro
.i. affcones cord9 mei pinguedie spūs
sancti. et petra .i. xp̄s. fundebat in ri-
uos olei .i. flūcta grē in sacmentis
noui testamti. Qn pcedebam ꝛc hic
recolit auctoritas ecclie cū dicit. qn
pcedebam ad porta ciuitat̄ ad deter-
minandū causas q̄ antiqꝛ dctaba
in portis ꝛc et senes assurgētes stabat
mandatū ecclie reuerent9 suscipiendo
pncipes cessabat loqui ꝛc mandatis
ecclie assenciēdo ocul9 sui ceco. ignorāte
dirigendo. et pes claudo. infirmū sub-
portando. qui me audiebat expec-
tabant snīam mea. In dubijs enim
expectanda est ecclie snīa ꝛ sn addi°
ꝛ diminucōe tenēda./ sed qn ridēba
ad eos nō credebat ... michi ꝛc pla-
toꝝ enim ecclie tanta dz ēē maturitas
q qui nuq̄ bidebant ride ꝛ si h° alqn
ꝯtigat debz tn tali maturitate fieri
q nullo mō deant verecundari ...
Nunc aūt deridet me ꝛc descripto
tpe pac̄ ecclie ꝯnt9. hic ponit
lamēta9 psecucōis antixpi tpe. et si
ia pns eet. lo d. in psō. ecclie Nūc
aūt derident me iuniores tpe .i. hetici
illi9 tpis q̄ erūt vltimi/ quoꝝ nō
dignabar pres pone cū canib9 greg
mei/ s. lam heresiarche nō st̄. digni
cū doctorib9 ecclie ꝯputari/ et nc̄ bita
st̄. digni/ qui rodet in solitudie. Na
hetici bilib9 pabul̄. s. erroꝝ doctrīs
btūt in locis ab eccla segregatis/ et de
ꝯuallib9 ista rapientes ꝛc p ꝯualles
intelligū. pres sa. humiles quoꝝ bba
male intellca rapiūt hetici ad con-
firmacōez erroꝝ sui ꝛc/ et frenū
posuit in os meū. tūc .n. doctores
nō pmittent docere. clamabo ad te
ꝛ nō exaudies me tūc enim oracões
ecclie nō exaudient ita cito sī. ei9 de-
sidio/ et merens incedēba sn furore
.i. sine spaciū aīm pudente. versa ē in
luctu. cythara mea ꝛc .i. cāt9 laudiōis
in fletu desolacōis/ tūc .n. offitiū ecclie
cessabit. Cetā alia s^m hūc sensum
applicanda sunt ꝛc
Pepigi fedus cū oclis meis ꝛc
In h° ca° describit ipi9 Job
multiplex psfcō ut ondat nō fuisse
flagellat9 a deo p pctis/ s p meritis
augmētandis/ et ut h°. legētes studeat
ei9 pfcōne tpe pspitat9 pmitari et
ei9 paciam in aduersis. Ex q° pz q
lralis sensus est simplicit9 moralis
.ꝑ. q° nō est hic alia moralitas re-
Omiserūt aūt bi. respondere
isti viri iob eo q iust9 sibi
bidet. Ex h° tem9 documētū q in dis-
putando taced9 ēm9 cū nob datur
ronabile rnsū. Igit. helyu expectauit
iob loqūte lic3 aūt eet mlt9 arrogās
bt pz ex seqntib9/ tn siluit reuerent
q dum Job ꝛ tres alij qui seniores erāt
voluert loqui/ ꝛ multo forci9 hoīes
religiosi/ maiorē bba senioꝝ cū re-
uerencia dz audire/ P h° aūt q helyu
q̄ ꝗtuor pdcos in ꝯtumelia erupit
bt ex seqntib9 pz ei9 arrogancia q
latebat in mente/ apparuit in sermone
m^t. vij°. Ex habundancia cordis os loqt
et sic disposito ment p v^m oris apit
Modus arrogant̄ est cū disputat
de sciā ꝛ eloqēcia s iactac/ pmū fēt
helyu cū dicit
Audi igit. snīam labia mea pu-
ram loqūt. ꝛ m aūt cū subd.
et eloqēcia mea nō sit t ꝯtūs Ideo
q̄ vult iactacie nota euitare debz in
legēdo disputando ꝛ alijs actib9 sco-
lastic̄ exercendo a talib9 vbis abstine
Dixisti q° ꝛc Dicd. dixi plem9 in
exppoe lrali helyu cū iob in aliquo
ꝯcordabat. s. q post morte sit aliq
punicio pcōꝝ/ lz nō nota ꝛ p ꝯnt
pmā ꝯmitoꝝ/ et in h°. a trib9 amic
suis discordabat. Dilr discordabat
in h° a Job q penas hic inflīgi sen-
ciebat tn̄ p pctis/ ꝛ in h° ꝯueniebat
cū amic̄ Job Igit. q bidebat Job
ꝯtuit afflictū/ ꝯnt tenebat ipm pcāss

intellectu & per vires iuste agi[n] de puniciōe
sui; vt si in texcuset sit ex istis duobus
concludit[ur] contra iob d[icens]/ h[oc] est q[uod] in quo
non es iustificatus ℞ Heliu[s] aut[em] licet
helyn[us] q[ue] iob arrogant[er] in plibus et
male loq[ue]t[ur] tamen multa v[er]ba d[icit] que nunc
s[ecundu]m sensum misticum exponet[ur]. Semel
loq[ui]t[ur] de[us] ℞ In sacris scripturis deus
locutus est suis s[an]c[t]is/ non s[ecundu]m p[ro] se/ s[ed]
eccia p[er] aliis & non p[ro] diliges studiu[m]
& homo in scriptis illis de credibilibus
& agibilibus inquirere dei intencionem/ & non
ex presumpcione sue sanctitatis petere vel ex-
spectare iam sibi fieri reuelacōes sicut
s[un]t aliqui/ qui fantasias suas & sompnia
credunt esse oracula diuina Ecce quam huili-
bus & deuotis de[us] aliquid reuelat sua
secreta s[ecundu]m d[icitur] m[a]t[th]. xj.[o]/ Abscondisti h[ec]
a sapientibus & reuelasti ea paruulis
so seq[ui]t[ur]. Et sompnum visione nocturna
℞ p[er] sompnum .i. in quo vacat sensus
exteriores & laborat interiores significatur
cessacio ab exterioribus negocijs et dili-
gens studium in scriptis/ & tunc de[us] instru[i]t
hominem de suis secretis/ vt auertat eum
ab hijs que facit .i. a peccatis que non sunt
a deo s[ed] a nobis & liberet eum a super-
bia que est in vi morbi culpa/ & sic
eruit eum a corrupcōe culpe & a gladio
gehenne Increpat q[uo]q[ue] per dolorem in lectulo
lectulus iste dicitur potest carnalis delectacio
in quo nimis iacebat ille cui paulus
dicebat eph[es]. v.[o] Surge qui dormis
& exurge a mortuis ℞ In h[oc] lectulo
increpat de[us] p[er] dolorem cum viuenti
carnaliter incutit extremi iudicij et
penarum infernalium terrorem/ Et ossa eius
marcescere facit quia tunc animus hominis
p[ro] horrore stupescit Abhominabilis fi[e]t
ei in vita sua panis Illa delectacio
prauia qua viuebat in peccatis fit
ei abhominabilis/ Et ossa que tecta fue-
rant carnis pinguedine nudabunt[ur]
ex asperitate penitencie Appropinquabit corrupcioni
vita illius qui per diligentem consideracionem
peccatorum pensat feditatem illorum et
vita illius mortificis .i. mortalibus peccatis
in ~~peccati~~ vita constructis Si fuerit p[ro]
eo angelus loquens hic accipitur s[ecundu]m p[ro] que
angelus s[an]c[tu]s deo offerunt bonorum merita
thob. xij.[o] Cum orabas cum lacrimis seq[ui]t[ur]

Ego obtuli oracionem tuam domino Vnus de
milibus s[ecundu]m .i. d[icitur] dan. vij.[o] Milia milium
ministrabant ei ℞ Miserebitur eius remit-
tendo culpam Et dicet libera eum re-
primendo demonis potenciam ne descendat
in gehennam inferni in quo conpiciet ei
et q[uo]d sit .i. ostendit[ur] cum d[icitur] consumpta
est caro eius a suppliciis .i. carnalis eius
vita p[er] penitencie supplicia Reuertatur ad
dies adolescencie p[er] consciencie puritatem De-
precabitur deum p[er] g[ra]tie consecucione & videbit
faciem eius in iubilo in p[rese]nti p[er] men-
tem consolacionem/ et in futuro p[er] apertam
visionem Respiciet homines de sua mu-
tacione mirantes & dicet peccaui ℞
.i. austeritatem penitencie non accepi s[ecundu]m q[uo]d meruit
peccata Ecce h[ec] omnia operatur de[us] tribus vi-
cibus ℞ Nam in iuuentute senectute
& medio tempore inducit homines ad vite
sue emendacionem

Pronuncians quasi helyu[s] modus
arrogantis est sua sciam-
minus magnificare et sic d[icit] Audite
sapientes verba mea q[uasi] d[icat] ita alta
s[un]t q[uod] non s[un]t simplicibus proponenda et
verus sensus mistice et sic d[icit]. Dixisti
iob ℞ Subuertit iudicium meum hoc
.n. iob non dixerat vt in exposicione litteralis
fuit ostensum & ad iniurias procedere
et sic loq[ui]tur Quis est vir vt iob qui bibit
quasi aquam subsannacionem ℞ Igitur qui
vult arrogancie notam effugere a
tribus predictis cum diligencia sibi caueat
· alia vero plura d[icit] que licet non valeat
contra iob s[un]t tamen hic mistice exponenda
Quem constituit alium super terram q[uasi] d[icat]
nullum. et h[oc] est verum equalem sibi s[ed]
tamen constituit vicarios ad regendum
populum/ prelatos in spiritualibus. principes in
temporalibus Si direxit ad eum cor suum
s[ed] sic constitutus a deo honorem dei et
bonum populi querendo. spiritum eius secum et
flatum ad se trahet deficiet .n. caro illius
Illa ex carnali affectu nichil faciet.
et homo in cinere reuertetur quasi talis de
morte sua meditatur/ Audi q[uo]d dicit
q[uasi] d[icat] h[oc] verbum est memorie retinendum
s[ed] quam alii in regimine constituti male
se regunt sequitur. Numquid qui amat iu-
dicium sanari potest .i. ab infirmitate morum

xxxiiii

cor

prudenti

q. d. no 2 quo tu eu q iustus est in
tm gdempnas s deu in hoc redudat
malicia vicarios suorum vel gugit ali-
quando qd hoies gravati insurgunt ad
blasphemia dei eo qd dedit talem
rectorem ppli et qr deus p talibus freqt
audit clamore ppli s q d regi
apostota mali rectorem deponet ab
officio prius 2 vita ro s subito
moritur Et qm tale dei iudiciu
maxime debet peccatibus ex certa ma-
licia s qui qr industria recesserit
ab eo Et qua posse ags gre cun-
ctis pmittit impios regnare vndet
Qui regnare facit ypocrita ppt pcca
ppli ut sic puniatur

xxxv. J Dicit helyu Et In hoc ca° ar-
rogans helyu multu se comedat
et Job vitupat in quo docemur de lau-
dibus ppris 2 aliorum vitupiis tacere. si nota
supbie velim9 vitare Sustine me
2 p hoc ondit qd supeminencia dei
est assidue meditanda vt ei sp nos
homo sit subiectus Si peccaueris qd
ei nocebis q. dicet nichil s t nocu-
culpe 2 2 pene porro si iuste egeris
iniste geris qd donabis ei q. d nl s t p mitu
ex quo s pmiu ppt multitudinem
calumpniatorum clamabunt iniuste oppssi
s qr de hoc parum a nl curat tyran-
ni et no dicat vbi est deus qr fcto
no vident curare de deo si d dixit
pharao exo iiii Nescio dnm et
isrl no dimitta Et qr deus tribula-
tos gsolat s qui dedit carmina in
nocte na carmina gsolacois dat in
nocte tribulacois Et q tyrannos sub
Ipi clamabunt 2 no exaudiet eos
pu. xxi Qui obturat aure sua
ad clamore paupis ipe clamabit
2 no exaudiet s a dno

xxxvi. Addens quoque helyu ait Sustine
me paululu Et freqt arro-
gans ut reuerencius audiatur zelo
veritatis se loqui d licz amor ppe laudis
moueat io sub adhuc habeo qd p
deo loquar deus n vertias est deus
potentes no abicit qui pdesse cupiut
no pesse s no saluat impios q mos
modos

habz gnos Non aufert a iusto oculos
suos licz a mudanis honoribus iudicet
cu dure ab impiis extollant Na a
deo sibi meliora p mlto padie reser
uantur ideo sub Et reges in solio col-
locat qrg Reges s qui temptacom
suarum motibus no gseniendo succube
s vir regendo pce nouerut 2 isti in
solio glorie collocant io sub Et si
fuerit in cathenis mudane tribulacois
gplebunt dies suos in bono gre 2
annos suos in gla supne pre Si aut
no audierit i paciencia no sustinuerit
trasibunt p gladiu dure sme 2 gsumet
in stulticia qr cu pena tpali supue-
niet eis eterna Simulatores 2 callidi
i fallatores iusticie 2 deceptores proxim
pvocat ira dei q s neqz clamabunt
recognoscentes se peccasse s morient
in sua iniquitate et vita eorum int effemina
tos i molles ad opus bonu eripiet
paupem Et Na humilit paciente sic
qt eripit de angustia corpali et
de ignoria mentali Igit saluabit
te de ore angusto qr fit ou ad libtate
gre deus reuocat hoiez de morli pcto
et no hnte fundamentu i tum pena
morle pcom duc ad tm pena tm
no hntem Reges aut mense tue
erit plena pinguedine qr reuocatus
ad graz aptus est ad cibu eucharistie
s qm ex tali mutacoe freqt supbi
bo io sub Depone magnitudine
tua Et Ecce deus excelsus Et Secundum
greco in helyu spu phetico loq hic
de xpo nec obstat q helyu fuit
arrogans Nam aliqn phecia dat
malis hoibus vt p3 de balaam nu
xxiii 2 xxiiii Et s hoc expo de
xpo est hic litalis s sm pmdicto
in videt qr sit spualis et sic ea 118
hic pono d qd deus excelsus in for
titudie sua i in sua deitate licz
facte sit humilis in nra huanitate
et nullus ei silis in legislatoribus
nam lex moysaycu pmittit aliq
mala s libellu repudii 2 vsuras
et alie leges multo plura s ex xpi nullu malu pmittit

xpi nullu malu comittit sed de oi verbo ociosa reddendam roem in die judicij dicit et multo forci9 de oi verbo et fco nocivo. Memento qr ignores op9 ei9 de q° cecinert viri ho° est op9 recreacois de quo cecinerut pphe qui dnr viri a virtute act. e° huic oes pphe testiom phibet. omes hoies vident eu. Nam omes equalit agnoscut eu quia tn ho° est multu imp-fecte q° sr3 vnusqsqz intuebit prul sr. qui aufert stillas pluvie et effundit ymbres. et illud em modicu qd habuit iudea de intellcu sacre scripture de9 abstulit et habudant sup doctores gencium effudit. Si voluit extende nubes et cetera. p nubes intelligut ecce doctores qs applicavit ad docendu et fulguravit miraculis ad doctria eoz cofirmandu et sic cardines maris opuit i. pncipes sch eoz doctrie subiecit sr. pz de constantino qui obedivit doctrine sci silvestri. In manib9 suis abscondit luce et quia iudei mo st obtenebrati s illuiabut in fine mudi

xxxvii Sup hoc expavit cor meu et ce. qui precipit nivi ut descendat et p nive pluviam et ymbre sigt pdicator doctria que scdm varietate personar tpm et negocior est varianda et s ho° sicut hoies dirige sua sua Ingredier bestia latibulu. qr pdicacio repmit dyabolu. Sz qm et fine mudi exibit de antro suo apoc xx° io sub. ab interiorib9 egredit tempestas i. dyab9 ymovet tempestates et ab arcturo frigus i. ab antixpo timor sinlis p que multi obediet ei s qr decepti ab eo dabit temp9 penitedi. sr. Flante deo concrescit gelu quia p instinctu sps sci timor inicialis esset in filialis. et rursu latissime effudunt aque qr tuc lacrime devocois et pnie fluet habudanter. Frumentu desiderat nubes per frumentu intelligut cet9 fidelium my. in. Congregabit triticu in horreu suu qui cet9 desidat pdicatores significatos p nubes. ysa. ho°. Qui sut isti q ut nubes volant. Et nubes spergut lume s. vite et doctrie s m instinctu gre dine q instinct9 est nobis occult9 io sr. Nuqd scis et Nonne vestimenta tua calida sut et austro tra pflat qn mentes hoim divinit9 inspirat et tuc vestimenta calida sunt qr virtutes q sr die

vestes ad bonos act9 fervescut. Subito aer cogelat in nubes qd fit spualit qn de flaudis p pcta fiut pdicatores sr. de paulo logt act. ix°. Et vent9 transiens fugabit eas. i. sps sts transire eos facit ad regiones alias act. xiij. dixit sps. scs. segregate m barnabam et paulu et ab aquilone auru venit Nam a gentilitate prius frigida in fidelitate venit auru sapie vt pz in dyonisio augustio et silib9. A deo formidolosa laudacio. p. n. excessu magnitudis sue nescim9 nec possum9 eu digne laudare Illa. n. q vi sici nesciut cu formidie agut et eg° vn vegeci9 lib° de re militari Neo facit metuit q se vn didicasse cofidit

xxxviii Respondens aut dns ad Job de turbine et de tbine loqui d. qr fragilitas huana ex dei locucde pavescit et turbat. exo. xx°. Non logt nob dns ne forte moriam. Accinge lubos tuos sicut vir. Greg9 lubos pcingim9 cu carnis luxuriam p continenciam coartam9. Ubi eras qn ponebam fudamenta tre. p hac tra intelligi ecca de q d. cant. 2°. Vox turturis audita est in tra nra Hui9 terre fudamta st apli ps. xxi. apoc. xxi. hns fudamta xij. et in ipis xij nota apostolorum Quis posuit mensuras ei9 q st articli fidei ex quib9 debet ecca credibilia mensurari. qs tetendit sup ea lineam. deus qui ea disponit p sua prudencia. Sup quo bases illi9 fundate sut iste bases st doctores hereticis resistetes fudati sup doctria xpi. quis dimisit lapide angularem ei9 de9 pr mittes filiu tpi lapide angulare iudeos et gentiles in vna ecca coniugente. Cu me laudarent astra matutina et i. angeli cantates in nativitate xpi Gla in excelsis deo. luc. 2°. Quis conclusit ostiis mare. Mare sigt prius sclm cui9 ostia sut nativitas hois et ei9 mors qr qs ingredit et egredit mudu. Cu ponerem nube vestimentu ei9 et nube vestit et caligine Nam involint obscuri et multiplicis ignorancie. et posuit vectes i. timore sive hic confriges et et aurore locu suu ondit qn mres sua sup angelos collocavit. et extrema tre concussit qn gentiles subiugantur et impios excussit qn p romanos pplm iudaicu captivavit. auferet ab impiis lux sua Nam a iudeis ablata e cognicio legis vera

et brachiu excelsu confringet quia templu
in quo confidebat iudei fuit destructum
Nunquid ingressus es profundu maris profundu
intelligi potest cor impiu ysa lvij Impij
quasi mare fervens igitur deus nunquid dicit maris
profundu cum ad se trahit cor peccatorum Nunquid
aperte sunt tibi porte mortis scilicet aperte sunt
michi ad inferos descendenti et submer
gitur non (et sic in silibus premissis et pre
dentibus Indica michi si nosti omnia in qua
via habitet lux et q. d. tu nescis. sed ego
scio in quo habitat lux gratie et tenebra
culpe per quas iusti ducuntur ad gloriam et
reprobi ad penam: Sciebas tunc quod nasciturus
esses et Christus autem numerum dierum suorum prescivit se
temporaliter nasciturum et huius vite ordinem
et modum Quis dedit vehementissimo
ymbri cursum et Christus qui doctrinam
apostolorum miraculis confirmando efficaciter
currere fecit per mundum ut plueret super
terram absque homine. i. super gentilitatem in
qua pauci et illi erant racionabiliter
viventes depositis simulachris servientes
ut produceret herbas virentes i. sanctas operaciones
quis est pluvie pater et deus qui dat
pluviam sancte doctrine et rore consolacionis
interne. De cuius utero egressa est glacies
et spiritus dei qui dat timorem filialem
fluxum concupiscencie restringentem Nunquid coniunges
valebis micantes stellas et i. patres novi
testamenti ac veteris quos solus deus coniunxit
in fide mediatoris. aut gyrum arcturi
i. cetum apostolicum quod deus congruo dissipavit
cum per orbem eos ad predicandum dispersit
Nunquid produces luciferum in tempore suo et
Dicunt aliqui astrologi quod lucifer et
hesperus sunt eadem stella sic nominata
eo quod aliquando apparet in mane et aliquando
in vespere. significat dei filium qui mane in
suo adventu primo apparuit et in secundo
tempore ad vesperam apparebit. Nunquid levabis
in nebula vocem hoc autem dominus fecit cum
caliginem ignorancie ab apostolis amovit
et tunc impetus aquarum i. spiritus sancti donorum
in suo corpore mistico. ipsum operuit quis
posuit in visceribus hominum sapientiam et
per hominem et gallum predicator doctus
potest intelligi cui dat sapientiam et
noticiam temporum predicandi. Quis enar-
rabit celorum racionem xc. dicens Jo.
xiiij. In domo patris mei mansiones
multe sunt secundum meritorum distinccionem

et concentum celi quis dormire faciet ipse
deus quando quiete celorum motibus imponet
et quando hoc erit tempore resurrectionis
scilicet quando fundebatur pulvis in terra et tunc
enim de terre pulvere reformabuntur
corpora humana
Nunquid nosti partus tempore ibicum et partus
ibices et cervas quarum conceptus sunt
hominibus occulti significat humiles modum
perfecti qui bonos conceptus et actus suos ab-
scondunt timentes elacionem Quis inaniter glori-
ens dimisit onagrum liberum et per
onagrum significatur contemplativus a servitute car-
nis liber effectus. cui dedi in solitudine
domum. i. ex multitudinis tumultu ut vacare
valeant cum deo in terra salsuginis i. exusta
ardore solis Nam anachorite in locis talibus
habitabant ut patet in coll. patrum. Vocem ex-
actoris non audit quia diabolo non obedit qui
dicitur exactor luc. xij. et tradet te exactori
Circumspicit montes pascue meditando locorum
viriditatem eterne Nunquid volet rinoceros
servire tibi subintelligitur sed michi rinoceros
habens in fronte unum cornu significat monar-
chiam imperij romani que servivit deo vo-
luntate tempore constantini et morari ad cuius pre-
sepe per susceptionem eucharistie et alligari
iugo Christi et confregit glebas i. ydolorum
statuas. Penna strucionis strucio quamvis pennas
habeat ad eundum velocius per terram sed non volat
ypocrita significat qui habet alas. scilicet apparenciam
sanctitatis et devocionis quibus festinat ad
questum terrenorum. sed non elevantur ad amorem
supernorum Derelinquit in terra ova sua pro-
hoc in quod negligit ova fovenda et pullos
nutrire significatur quod ypocrita vult ex singularis
apparere ut possit dicere i. luc. xviij.
Non sum sicut ceteri hominum et Cum tempus fuit
in altum alas erigit quia cum videt tempus
aptum ad potentes huius mundi decipiendos
sanctitatem et devocionem pretendit et sic eos
decipiens illudit. Nunquid prebebis equo for-
titudinem subintelligitur sed ego per equum
cuius fortitudo describitur hic et audacia
significatur quisque desiderans ex fervore dei mar-
tirium cuius fortitudo non ab homine sed a
deo. gloria narium eius terror Nam ex respi-
racione celestium mortem appetit que est
terribilis. terram ungula fodit na-
ta terrena contempnit. in occursum pergit ar-
matis i. carnificibus ad eius iugulacionem
paratis contempnit pavorem i. tormentorum
horrorem ubi audierit bellum pro Christo
dicit Vach quod significat exultacionem sed.
ysa. xlviij. Vach calefactus sum et Nunquid
per sapientiam tuam plumescit accipiter

Accipit eius pluma renouatur per hoc quod ex=
pandit alas suas ad austrum. significat penitente=
cuius gustacio renouatur per hoc quod expandit
intellectum suum et affectum fideliter ad amorem
diuinum. aut ad preceptum tuum eleuabitur
aquila etc. ad dei preceptum aquila subleuatur.
quando vir ingeniosus ad dei contemplacionem sub=
leuatur. et in arduis ponit nidum suum quando
in eius amore firmatur in petris manet i. cum
angelis per studium contemplacionis qui dicuntur
petre vel sunt confirmatores et silices prerupti
scilicet eos qui ceciderunt de medio eorum inde
contemplatur escam. desiderans clara dei visione
pulli eorum lambunt sanguinem. pulli dicuntur
discipuli adhuc tamen imperfecti sicut quando adhuc
vacat etc. christi humanitate meditantes eius
passionem. Et vbicumque cadauer fuerit statim
adest quia de altitudine contemplacionis et patrum
descendit ad leuandum peccatorem de putredine
corrupcionis Respondens autem Job etc. licet Job
verba dixerit ut patet in fine libri per testimonium
domini tamen considerat hic se locutum fuisse leuiter
et infra vltimo capitulo insipienter. quod vero aut
magis loquitur homo de diuinis quam deficiat aliquo
modo in sua vel verbis propter quod Job hic repre=
hendit et in principio sequentis capituli

Respondens autem Job etc. Ecce behe=
moth Secundum doctores nostros dominus hic
de diabolo loquitur sub elephantis methapho=
ra quem behemoth nominat que feci tecum
i. similem tibi per intellectum. fenum quasi bos comedet
per fenum vita carnalis intelligitur ysaie xl.
Omnis caro fenum et omnis gloria eius quasi flos
feni Igitur behemoth fenum comedit quia
carnales homines sibi incorporando consumit
fortitudo eius in lumbis eius. luxuria viget
in lumbis virorum et in vmbilico feminarum Igitur
quia per vicium luxurie vtriusque sexus multi diabolo
subiciuntur. virtus eius et fortitudo in lumbis
et in vmbilico denunciatur stringit
caudam suam sicut cedrum quia fortitudine terre
quos capit per luxurie vicium Ossa eius velut
fistula eris per duricia eris et ferri significat
obstinacio diaboli in qua desiderat sibi
peccatores assimilari Ipse est principium viarum
dei i. creaturarum Nam angelica creatura
est inter creaturas dignitate prima propter quod
ex eius casu nobis timor incutitur ne
cadamus Qui fecit eum applicabit gladium
eius nichil enim potest agere nisi ex diuina permis=
sione Huic montes herbas ferunt scilicet
superbi ipsum pascunt bestie agri ludunt
ei quia bestiales viuentes leticia faciunt
ei Sub vmbra dormit in secreto calami

quod per hoc significat quod in ociosis et delicatis viuenti=
bus quiescit et delectatur. absorbebit flumen
et non mirabitur per flumen et Jordanem significantur
instabiles persone quas estimat per peccatum de
facili absorbere In oculis suis quasi hamo ca=
piet eum multos enim capit per aspectum im=
pudicum matthei v. Qui viderit mulierem ad concu=
piscendum eam iam mechatus est eam in corde suo In sudibus
perforabit nares eius. per sudes intelligi=
tur subtiles temptaciones per quas aliquando ca=
piuntur sapientes qui per nares designantur
eo quod per nasum discrecio significatur. an extrahere
poteris leuiathan hamo et subintelligitur sicut ego.
loquitur autem hic dominus de diabolo sub methaphora
ceti quem leuiathan nominat. hunc autem dominus
extrahit quando de cordibus peccatorum hamo sue predicacionis
educit et maxime
educit et circulum in naribus eius ponit et maxi=
illam eius perforat quando ipsum a temptacionibus suis
lumen reprimit et refrenat Numquid multiplica=
bit ad te preces. subintelligitur sicut ad me ad deu=
teronomium preces multiplicauit cum ab eo peteret Job
licenciam impetrauit super capitulo primo Numquid feriet
tecum pactum. subintelligitur sicut mecum cum dominus
numquam diabolus pactum ferit magis est sicut prius ex
eius nichil facit est et seruus eius sempiternus
magis est executor iusticie eius Numquid illudes
ei quasi aui sicut ego. christus in cruce eum delusit
quia volente se capere cepit aut ligabis eum
ancillis tuis sicut ego qui ligaui eum ancil=
lis meis virtute eius subiciendo virginibus sacris
ut sancte margarete et pluribus aliis concidunt
eum amici. isti sunt apostoli quibus dicit dominus Jo.
xv. Iam non dicam vos seruos sed amicos etc.
ipsi vero diabolum conciderunt quia plura membra eius
ab eo separauerunt et idem significatur per hoc quod sub=
ditur diuident eum negociatores Nam apostoli fuerunt nego=
ciatores euangelii Numquid implebis sagenas
pelle eius sicut ego gurgustium et sagena sunt
piscancium instrumenta. propter quod sicut dicitur sagena
matthei xiii. simile est regnum celorum sagene misse
in mari etc. sic dicitur per gurgustium per pellem
que caloribus et frigoribus exponitur minores
plebis. per caput maiores significantur Igitur pelle || sagenas
demonis dominus impleuit quando multitudine fidelium
vocauit et eius capite gurgustium quando cepit
ad fidem constantinum Ecce quia hoc non humana
virtute sed diuina facta sunt sequitur pone manum tuam
super eum quasi dicat. non hoc virtus tua non extendit
memento belli quod diabolus in principio de celo
deiecit et ne vltra addas loqui de potencia dei
et eius iudiciis non sapienter sicut Job fecerat
Ecce spes eius etc. licet autem
videtur prodeum est et non habet spem reuertendi ad priamum tamen
diabolus non habet spem

sperat de suis tuphare (et quod superabitur
ab electis id est. Ecce spes eius frustrabitur
quem videbit se delusum et visitibus cunctis
precipitabitur quem pacto iudicio finali in
infernum foueam retruderetur.

·xli·

Non quasi crudelis suscitabo eum quem
posset aliquis imputare deo ad cru-
delitatem quod concessit demoni tanta potestate
id removet hoc dicens. Non quasi crudelis
et cetera et subditur id est quis enim potest resistere vultui
meo et cetera quasi dicat illa potestate non vtitur nisi quantum
permisso quod autem dedit michi et cetera quasi dicat nullo
teneor. propter quod in dicta commissione duriciam
non ago. Quis revelabit faciem indumenti
eius id est fraudulenciam ipsius quasi dicat ego in
fine temptacionis sue. Vade sathana
et in medium oris eius quis intrabit. ipse
christus qui fortiore inferni porte magis dicens
ipsam spoliauit. Per gyrum dencium eius
timor principales demonis dentes sunt
eius satellites ad devoraciones precanciu
sibi deseruientes. corpus illius quasi scuta fu-
silia et cetera Corpus dyaboli sunt omnes iniqui
quorum hic obstinacio designatur cum corpus
eius compactum squamis sese prementibus dicitur
vna alteri adhebit et cetera Nam ad faciendum
malum fortiter colligantur sternutacio
eius splendor ignis. Per quia intelligitur
temptacio fortis excitans ignem concupiscencie
multiplicis oculi eius ut palpebre dilu-
culi per oculos eius designantur revelaciones
false quas tamen veras recipiunt prophete
dyaboli. et hoc significatur per palpebras diluculi
de ore eius lampades procedunt et cetera os de-
monis sunt falsi prophete per quos loquitur
doctrina pestiferam ~~atte~~ accendentem ig-
nem concupiscencie et disponentem ad ignem gehenne
In collo eius morabitur fortitudo et cetera Per collum
quod coniungit membra capiti significantur principes pusi-
lli qui per potenciam suam cogunt inferiores suis
per ydolatria demoni et faciem illius precedit
egestas. Nam prius mentem hominis virtutibus
euacuat quam ipsam plene possideat membra
carnium eius coherencia sibi Nam reprobi qui
sunt eius membra ad male agendum sunt adinvicem
colligata. mittet eum cum fulmina id est inferni tor-
menta et ad locum alium non feretur. quia
semper pariter ibi commorentur. cor eius indura-
bitur quasi lapis. quia non emollitur sed magis
induratur tormentis cum sublatus fuerit per-
fecto iudicio et retrusus in inferno. timebunt
angeli sancti. tamen iste timor erit tamen ad-

miracionis divine iusticie in dyabolo et eius
membris et triti purgabuntur. non ab in-
mundicia sed a nesciencia Nam tunc experi-
mentaliter aliqua cognoscent que prius hoc modo
non cognoscebant. Cum apprehenderit eum
et cetera hic agitur de impugnacione demonis ab
homine (quia comperit quomodo sit armatus
gladio. torace. hasta. arcu. funda et
malleo. et per hoc ostenditur quod nulla re cor-
porali leditur vel terretur sed in quantum est
instrumentum divine iusticie (sic enim ab igne
patitur corporali. Sub ipso erunt radii
solis. Contempnit enim sanctos sanctitatis a peccato
revocantes qui sunt quasi quedam veri solis ir-
radiaciones. Sternet sibi aurum quasi lutum
quia contempnit sanctorum exempla (qui sunt aurum
examinatum. fervescere faciet quasi ollam
profundum maris per quod intelligitur cor
impii profundatum in viciis quod impius quantum
potest excitat ad peiora ipsa libri. Cor
impii quasi mare fuens quod quiescere non potest
post eum lucebit semita id est per ipsum nota-
biliter apparebunt malorum suorum vesti-
gia estimabit abyssum quasi senescentem
Nam sanctorum videtur contempnere abyssum
divine sapiencie (tamen suas nequicias ignorante
et ad puniendum impotente (et quoniam hec
malicia procedit a demone propter hoc de ipso
concluditur in fine Non est super terram
potestas id est in rebus corporalibus que ei comparetur
videtur patet ex superdictis. In hoc casu et talem
potestatem ad malum applicat quantum potest.
qui factus est ut nullum timeret non est
autem factus talis a deo sed ex defectu proprio
Omne sublime videt ad conspiciendum si possit
ipse est rex super omnes filios superbie
. id est superbi sunt de familia (et sub
ipsius potestate ~

Respondens autem Iob domino et cetera
In qua visione prius confitetur
divinam eminenciam dicens. Scio quia
omnia potes et cetera secundo suam stulticiam dicens
Ideo insipienter locutus sum et cetera Et ad-
didit dominus omnia que fuerant Iob duplicia
Per hoc quod dominus post eius flagellaciones bona
duplicavit. significatur quod per paciam in
adversis semper augentur bona spiritualia
et aliquando eciam temporalia hominis passis
Et fuerunt ei septem filii per quos intel-
liguntur ministre vii. dona spiritus sancti. et

tres filie per quas intelligi possunt tres
virtutes theologice et ideo subditur et vo-
cavit nomen filie eius unius diem
per quia significat fides que pertinet ad cognicionem
et nomen secunde cassia que est species
aromatica que significat spem per qua re-
spirantur celestia et nomen tercie cornu
stibii id est vas ungenti quo mulieres pingunt
facies suas ad decorandum per quod significatur
quod ista filia Job erat pulchrior ceteris
mulieribus que eciam possent se decorare
per arte superaddita etc. per quod hec filia
Job significat caritatem aliis virtutibus pre-
cellentem. Vixit autem Job post flagella
Cxl annis quo tempore vidit multo magis
quam illud quod processerat de vita Job
et secundum doctores Job fuit contemporaneus
Moysi qui tamen vixit tantum C xx annis
et Josue successor eius C et x. Et per hoc
significatur longitudo prosperitatis vite future post
brevitatem presentis miserie ad quam longi-
tudinem nos perducat qui sine fine
regnat amen.

D et Christo dicitur in psalmo xliiii mirra
et gutta et cassia a vestimentis
et cetera. Per has species aroma-
ticas significantur virtutes diverse ex quibus
procedit odor bone fame que eminenter
fuerunt in exteriore conversacione Christi que
per vestimenta significatur. Per mirram significatur
mortificacio carnis que in eius corporali
ieiunio et ceteris afflictionibus patuit.
Per guttam que est lacrima ex arboribus
aromaticis defluens eius fletus
multiplex ex compas-
sione vir-
tute procedens. Per cassiam autem que est
species quedam aromatica intensum red-
dens odorem cetere Christi virtutes que
sua redolencia mundum repleverunt ver-
ni(?) insinuantur designantur. Et quia hee virtutes
Christi in sua vita et in apostolis ac ceteris
aliis Christi fidelibus redoluerunt subditur

a domibus eburneis id est apostolis qui dicuntur
eburnee propter observanciam castitatis ex
quibus id est quarum virtutum predicatorum imi-
tatores delectaverunt te post apostolos filie re-
gum id est persone alie devote que sunt patris
et filii et spiritus sancti filie. Et hoc in honore
tuo id est ad honorem tuum astitit regina
desponsata sponsi conditore. Hic ponitur
cum desponsacio sponse scilicet ecclesie cum dicitur astitit
regina id est ecclesia que stat dextris per virtutes
eminencia et non iacet per pusillanimitatem
ideo subditur a dextris tuis id est in prosperitate vir-
tutum subditur in vestitu scilicet virtutum que sunt
vestes anime deaurato scilicet caritate que est
forma virtutum circumdata varietate
scilicet bonorum operum etc.

C eli enarrant etc. Psalmus iste
litteraliter intelligitur de publica-
cione evangelii per apostolos Christi. Mystice vero potest
exponi de laude dei pro beneficio incar-
nacionis. Et primo describitur hec laudacio
secundo laudis racio ibi In sole posuit. Ista
laus communis est angelis et hominibus quia de
salute hominum reparatur ruina angelorum ideo dicitur
Celi enarrant gloriam dei etc. id est cives celici
qui sunt angeli sancti et opera manuum eius
annunciat firmamentum scilicet militans ecclesia super
Christum firmiter fundata. Dies diei eruc-
tat verbum id est angelus clare videns angelo
minori ad divinas laudes mutuo se invitat
et nox nocti indicat scienciam id est homo videns
in enigmatis obscuritate ad dei laudem
debet proximum invitare quod est ei bona scienciam
indicare. Non sunt loquele angelorum lau-
dancium neque sermones hominum deum magni-
ficancium quorum non audiantur voces coram
Christo deo acceptate et quia ex hoc prodit
utilitas toti mundo subditur In omnem ter-
ram exivit sonus eorum etc. id est profectus huius laudis
In sole. Hic cum ponitur dicte laudis ra-
cio et primo ex incarnacionis beneficio cum dicitur
In sole posuit tabernaculum suum id est in virgine
que illuminat ecclesiam sicut sol mundum. Et ipse
tamquam sponsus ecclesie procedens de thalamo suo
id est de virginis utero. Exultavit ut gygas
ad currendam viam mere
roe fortitudinis. Ad currendam viam
salutis a summo celo egressio eius id est a patre
et occursus eius usque ad summum eius so-
lium a patre et venit in mundum iterum re-
linquo mundum et vado ad patrem. Nec est
qui se abscondit a calore beneficiorum eius

Lex dni. etc. Hic 2o po. ro laudis ex datione legis cuius p.o pom. condicio cu d. Lex dni inmaculata. i. nullu illiatu p. mittens. Nam de verbo vano et ocioso reddenda racio d. m. q. no faciunt alie leges, qe lex moysi scripta pmittebat usuras cu extraneis et repudii libellu. Convertens animas. Illa alie leges cohibent manu ista vero aim. sic d. in glosa phil. 3o testimonium dni fidele. Fcam ewa. i. pbis pmissa in lege. Sapiam pstans puulis. i. humilib. m. xi. abscondisti hec sapie tibus et revelasti ea puulis. Justicie dni recte. i. consilia ewa. que st. qdam semite rectiores et breviores via m mandatoru letificantes corda. quia pducit ad gaudia angelorum. Preceptu dni lucidu. Illa ewa. m. elucidat enigmata leg. et pphetar. Timor dni scs pmanens in sclm secli. i. eternaliter. qe timor filialis manet in pria, no tn q. m ad timore offense s. q. m ad exhibicoem reverencie. Justicia dni vera iustificata in semetipsa. quia sic de agibilib. m ewa. o. date continet veritate et iusticia manifestam. Desiderabilia p. ewangelii laude. Hic inducit psalmista ad eius observancia dicens. Desiderabilia sup aurum etc. Nam sapie spualit ewan. c. nulla res corpal. conpari pt in valore. pp q. custodienda est diligentissime. Ideo sub. Etenim seruus tuus custodit ea. et in custodiendis illis retribucio multa. s. inenarrabile bonu. q. oculus no vidit nec auris audiut. etc. i. cor. 2o. Sz qm observatores aliqn deficiunt no advertentes ro sic. Ab occultis meis munda me dne. et ab alienis que possent occasionaliter in me retorqri. Si mei no fuerint dnati. s. demones p. alia. n. delicta peccatorum tunc inmaculatus ero etc. Et erunt ut conplaceant eloquia oris mei etc. i. ordes mee vocales et mentales erunt acceptabiles cora deo. sz qm h.o pcedit ex bonitate diuina sub. Dne adiutor meus etc.

Laudate dnm quoniam bonus est psalmus. Iste psalmus est invitacio gnalis ad dei laude. ex eius beneficiis quorum aliqua corpalia sunt et hic sunt spualit exponenda d. ergo Laudate dnm qm bonus est psalmus. s. ipm devote cantatibus quia sic mentes eorum elevant in deu. Deo nro sit iocunda decoraq laudacio. i. cu devotione mentis et mundicia corporis. Edificans ierlm dns. i. ecclesiam suam. Dispsiones israhelis. i. ppli xpianu ad que nome israhelis est translatu. vt d. ro. 2o. congregabit in eccia militante p fidem. et in triuphate p apta visione. Qui sanat contritos corde sue passionis virtute. Et alligat contriciones eorum virtute sacramentorum q. st. anime medicine. Qui numerat multitudine stellarum. i. electorum quorum electus e numerus apud ipm et omnibus eis nomina vocans. i. pmia scdm merita parat. Magnus dns et qe virtus eius et sapia sunt infinite. Suscipiens mansuetos dns ad sua gloriam. Humilians aut peccatores usqz ad terram. i. usqz ad infernu qui a doctoribus dicitur ee int. n. terram. Precinite dno in confessione. s. laudis. Psallite deo nro in cythara. i. in fide caritate formata qe e signe. Qui operit celu nubibus. i. ecciam multitudine enigmaticis revelacionibus. Et parat terre pluuiam. i. doctrinam hoibus. Qui pducit in montibus fenu. i. in doctoribus virore bonorum exemplorum. Qui dat iumentis escam ipsorum. i. simplicibus doctrinam scdm capacitatem eorum. et pullis corvorum. i. filiis demonum conversis. Non in fortitudine et cetera.

Ysayas

Incipit liber ysaie prophete.

Cor

Visio ysaie prophete etc. In hoc capitulo peccata populi iudaici arguuntur. per quos secundum propriam generaliter significatur. specialiter clericalis status. primo se extendit ad prelatos clericos et religiosos. sunt eorum mala hic secundum misticum sensum arguuntur ergo quando eorum peccata celum et terra quasi testis vocantur cum dicitur. Audite celi. Et subdit in dei persona Filios enutrivi. scilicet clericos generaliter suscepi eos. Ipsi namque precteris catholicis per panem sacre scripture et eucharistie sacramentum sunt nutriti. Et exaltavi. a tempore constantini imperatoris quo multum honoravit statum clericalem et dotavit temporalibus bonis. Ipsi autem spreverunt me. mandata mea transgrediendo manifeste. Cognovit bos possessorem suum etc. Per bovem et asinum intelliguntur simplices christiani. Per israel quod videns deum interpretatur clerici et specialiter theologi significantur. scilicet qui contingit quod aliquando simplices devote vero cognoscunt beneficia a deo. Et clerici sunt ex prebendati et elevati a deo sunt ingrati. propter quod augustinus in libro dixit vita pauli simplices surgunt et indocti et rapiunt celum. nos autem cum libris nostris mergimur in infernum. Ve genti peccatrici. scilicet inverecunde propter quod inverecundiam etiam peccatricem vocat. Et est de apostatatis religionis et de aliis exponentibus se in verendis peccatis. populo gravi. commorantes mali prelati et mali religiosi quia quanto status altior tanto casus gravior. Semini nequam. i. parentibus ex clero [illegible] malicia quod magis contingit hominibus literatis. filiis sceleratis. i. sceleribus assuetis quod frequenter contingit clericis malis et non timentibus iudicium mortis. Dereliquerunt dominum. propter peccata omissionis. blasphemaverunt sanctum israel. i. dei sanctificationem propter [illegible] propter peccata commissionis. abalienati sunt retrorsum. apostate religionis. Super quo etc. Hic ostendit describitur incorrigibilitas [illegible] per eorum dicit Super quo percutiam vos addentes prevaricationem. q. d. hoc esset frustra quia non sequitur ex hoc emendatio pene sed magis peioratio culpe. percussa enim est [illegible] et amissione terrestre et non est secuta humiliatio pene sed augmentatio pene. Omne caput languidum. i. prelati languentes [illegible] sufficit. Et omne cor merens. Per quod significantur doctores theologi a quibus sicut a corde debet persuasione [illegible] per eorum doctrinam procedere. sed docent modo vana et curiosa pro maiori parte. A planta pedis usque ad verticem capitis. i. a minoribus usque ad maiores. non est in eo. i. in corpore ecclesie sanitas. dispositionis debite. Per hoc autem quod dicit omne caput et omne cor non intendit omnem ut dicitur infra sed est hyperbole ad designandum multitudinem male se habentium. Unde subdit Vulnus. scilicet discordie eo quod dividit membra sicut vulnus corporis carnes. et livor invidie. et plaga tumentis superbie. Hec enim peccata regnant in clericis precipue modo

superbie non est circumligata. scilicet timore a peccato retrahente nec curata medicamine. i. amore dei ad bonum attrahente neque fota oleo. misericordiam impetrante. Terra vestra deserta. i. animarum cura neglecta. civitates vestre succense igni. scilicet livoris. avaricie. superbie. propter defectum custodie. Regionem vestram coram nobis alieni devorant. i. demones a deo alienati subditos vestros qui torpent devorant. Et derelinquetur filia syon. i. ecclesia sicut umbraculum in vinea. que derelinquitur a custodibus fructibus collectis. sic rectores ecclesie collectis pecuniis parum aut nichil curant de ea. Nisi dominus exercituum reliquisset nobis semen. i. aliquos bonos in quolibet ecclesie statu quorum meritis alii supportantur quasi sodoma fuissemus. i. totaliter destructi. Audite. Descripta clericorum malicia hic subdit medela. Primo tamen excludit falsam que consistit in divinis obsequiis preter se factis cum dicit Audite verbum domini principes sodomorum etc. Ezech. xvi dicitur hec fuit iniquitas sodome sororis tue saturitas panis et ocium et manum pauperi non porrigebant. Hec autem vicia in clero regnant. scilicet castrimargia pro excessiva et delicata comestio quod per saturitatem panis intelligitur. eo quod in sacra scriptura nomine panis intelliguntur omnes cibi. Et accidia per ocium significata et crudelitas erga pauperes quorum sunt ecclesie bona propter quod negante victum et vestitum ecclesie ministrorum. Quo mihi multitudinem victimarum vestrarum etc. i. parum michi valent [illegible] quia vos mihi non sunt accepta. Holocausta arietum etc. Per ista legis sacrificia figuratum fuit eucharistie sacramentum sicut habetur per sanctum [illegible] quod licet sit optimum tamen non proficit. sed nocet offerentibus et sumentibus indigne. Neomeniam et sabbatum etc. Per istas solempnitates veteris legis significata fuerunt novi testamenti festa quorum tamen observacio per vacacionem a terrenis operibus non valet nisi fiat cessacio a peccatis quorum frequentius magis fiunt tunc quam in diebus aliis. Et cum extenderitis manus vestras. in oracione autem oculos meos a vobis quia non est speranda laus in ore peccatoris. Lavamini. Exclusa falsa medela. hic ostendit veram cum dicit lavamini. Per veram penitenciam mundi estote. i. a recidivo peccato cavete. Auferte malum cogitacionum vestrarum. Nam exterior munditia sine interiori non est deo accepta. Quiescite perverse agere etc. Quia declinare a malo et facere bonum sunt due partes iusticie Querite iudicium. iusticiam exequendo. subvenite oppresso. peccatis. ipsum dirigendo vel iniuriam ipsum adiuvando. Iudicate pupillo. ipsum in iure suo fovendo. Defendite viduam. ab iniuria ipsam. Et venite et arguite me. si vos non benefaciam. Si fuerint peccata vestra ut coccinum etc. Per ruborem coccini et vermiculi significatur sanguinis effusio. est igitur sensus

q̄ exercituum

si peccata vestra sic horrida fuerint sicut effusio sanguinis
innocentis, tamen expiabimini. Si volueritis et audie-
ritis me, bona terre comedetis, i. terre frumentum
vinum et in perfruitionem beatam. Quod si nolueritis
et scilicet gladius devorabit vos. s. sine mee. Ite
maledicti in ignem eternum etc. Matth. xxv. Quomodo hic
hic post peccata clericorum arguit peccata laycorum cum
dicitur. Quomodo facta est meretrix. i. intendere propterea
civitas fidelis. i. congregatio populi credentis. de omnibus
fidelibus primitiva dicitur Act. iiii. Multitudinis credentium erat
cor unum et anima una. Iustitia habitavit in ea. s. lega-
lis que continet omnem virtutem. nunc autem homicide propter avaritiam
quam habuit feminitus singularem. Argentum tuum. i. veri-
eloquium christi ... argentum electum lingua iusti. versum est
in scoriam. i. falsitate. Vinum tuum. debite correc-
tionis mixtum est aqua. indebite remissionis. Prin-
cipes tui infideles. data eis potestate abutentes.
socii furum. sustinentes usurarios et alios ma-
los propter temporale lucrum. Omnes diligunt munera. iusti-
tiam perversa. sequuntur retributiones. pupillis indica-
tes pupillo non iudicant. i. pro eo in iure suo
et causa vidue non ingreditur ad eos. quia non pendent
ibi lucrum temporale. Propter hoc. descripta malitia
hic ponitur debita pena cum dicitur Heu ego consolabor
super hostibus meis. faciendo vindictam de eis. loqui-
tur hic deus de se ipso ad modum hominis qui delectatur
vindicando se de suis inimicis. Et convertam ma-
num meam ad te. puniendo secundum ordinem iusti-
tie mee. Et excoquam ad purum scoriam tuam. et
hoc maxime fiet tempore antichristi cuius persecutio fiet
ad purgationem populi christiani. Et restituam iu-
dices tuos etc. quia tempore illo dabitur electis
ab antichristo deceptis. ideo subditur Post hec voca-
beris civitas iusti etc. Syon in iudicio redime-
tur. i. ecclesia militans per debitam penam expia-
bitur et reducetur eam in iustitiam. s. Enoch
et Elyas per suam predicationem. et hoc quantum ad electos
et conteret scelestos. i. pravos. simul et de-
mones. i. pravos obstinatos. d. i. in iudicio
Ite maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo
et angelis eius. Confundentur enim ab ydolis
etc. nam ydolum avari est pecunia. et luxuriosis
scilicet ribalda. Et erubescetis super ortis quos
elegeratis ad excitandum lasciviam et
gulam. Cum fueritis velud quercus defluentibus
foliis. i. propinqui gehenne igni sicut quer-
cus desiccata combustioni. Et velud ortus
absque aqua. s. gratie. Et erit fortitudo
vestra ut favilla. i. non potens resistere. Et

opus vestrum. s. malum. ut scintilla et succendetur
utrumque simul. igne gehenne et non erit qui extin-
guat. eo quod eterna duratione est.

Verbum quod vidit Ysaias etc. Principium huius
capituli exponitur litteraliter de dilatatione militantis
ecclesie. Anagogice vero potest exponi de dilatatione tri-
umphantis. et primo cum ecclesia quam a principio mundi
defuncti fuerant in limbo illuc ascendente
et sic dicitur Et erit in novissimis diebus prepa-
ratus mons. i. christus de quo dicitur Dan. ii. lapis
qui percusserat statuam factus est mons magnus. Domus
domini. i. triumphantis ecclesie. In vertice mon-
tium etc. i. angelorum per quos montes [illegible]
[illegible] i. angeli ut exponit [illegible]. his namque
prepositus est exaltatus et quia triumphans ecclesia non
solum dilatata est per sanctos ascendentes cum christo sed
etiam per illos qui post eius ascensionem susceperunt eius fidem
subditur Et fluent ad eum omnes gentes. et creden-
do saltem aliqui ex omnibus gentibus conversi in christianos per
apostolos. et credentes alios excitaverunt ad ascen-
dendum in quorum persona subditur Venite ascen-
damus etc. Docebit nos vias suas. per apostolos et
successores eorum quia de Syon exibit lex. i. de eccle-
sia. Et iudicabit gentes etc. s. iudicio discretionis quo
credentes a non credentibus discernuntur. Et arguet
populos multos. de peccatis commissis. per predicato-
res verbi. Et conflabunt gladios suos in vomeres
hoc proprie dicitur de doctoribus ad fidem conversis. qui gentili-
bus et iudeis qui gladio scripture contra fidem expugna-
bant ante conversionem suam et conversi [illegible]
ad agri ecclesie culturam. Non levabit gens contra
gentem gladium. hoc maxime de iudeis et gentilibus
in una civitate conversis qui prius adinvicem [illegible]
[illegible] Domus Iacob. i. supplantatores vicio-
rum. Ambulemus in lumine domini nostri. hoc per fidem et predicationem
apostolorum visionem [illegible]. hic venit [illegible]
ad describendum peccatores et peccata iudeorum per que
significantur peccatores. et culpe malorum christianorum
dicitur [illegible] populum tuum. de terra sancta [illegible]
multis locis que sunt ut olim. i. sicut olim
fuerunt iudei de terra sancta propter eorum peccata. sic
christiani tempore [illegible] et postea tempore Saladini
augures habuerunt ut philistiim. [illegible]
[illegible] et pueris alienis adheserunt. [illegible]
quia [illegible] hec enim videntur [illegible] in illa terra [illegible]
[illegible] capitur. Et repleta est terra
auro et argento etc. quia [illegible] non potest
divitias multorum. Et repleta est [illegible] terra eius

equis multis. i. magnis ad pompam et innumerabi-
les quadrige eius. i. similiter propter sollicitudinem ha-
bundantiam et repleta est terra eius ydolis. i.
pastoribus fictis sicut dicitur zacharie xi. o pastor et
ydolum. Opus manuum suarum adoraverunt. s. il-
li qui eos elegerunt et incurvavit se homo. a rec-
titudine vite et humiliatus est vir. i. deiectus a
statu virtutis. Ne ergo dimittas eos. sine debita
punitione. Ingredere despecta culpa. hic subdit
medela cum dicit ingredere in petram. i. xpm
per penitentiam revertendo ad ipsum. Abscondere in fos-
sa humo. i. in carne xpi. confossa clavis et lan-
cea. a facie timoris domini etc. s. in iudicio fina-
li in quo xps apparebit in maiestate. Oculi subli-
mis. i. superbi tunc humiliabuntur. Quia dies domini exercituum
super omnem superbum. s. corde et excelsum. i. abu-
tentem potestate et super omnem arrogantem. s. locutione
et super omnes cedros etc. i. principes superbos et super
omnes quercus basan. i. luxuriosos (eo quod basan
interpretatur pinguedo) et super omnes montes excelsos
et super omnes colles. i. super prelatos maiores et
minores superbos et super omnem turrim excelsam. i.
doctorem superbum et super omnem murum munitum. i. con-
gregationem superborum. et super omnes naves tharsis. i.
superbientes de fortitudine classis. et incurvabitur
omnis sublimitas. i. superbia quocumque modo facta
et ydola penitus conterentur. i. pastores ficti et
religiosi falsi et introibunt in speluncas etc. intra-
rent si possent. In illa die proiciet. i. proicienda
cognoscet ydola argenti sui. i. fictos et sti-
et sapientie que sunt ypocrite ut horreat ab hominibus
perversum aut non de congruis veritatis hominibus. propter
quod per talpas et vespertiliones significantur et ideo cum
dicit ut adoraret. quod positum est. i. adora-
re faceret. s. seipsum apparentem. Quiescite. hic po-
nitur medela contra mala pene predicta cum dicit quiesci-
te ab homine. i. xpo cuius offensam timendo cuius
spiritus in naribus eius est. i. leviter presentis
peractis cum presentis firmum de naribus exierit
quia excelsus reputatus est ipse. s. a deo patre qui
constituit eum iudicem omnium Jo. v. pater omne iudicium
dedit filio qui iudicabit in forma glorificata humana

Ecce dominator etc. hic propheta describit
magis in speciali penam malorum iudeorum
per quam significatur punitio malorum xpianorum. Sed dicitur
dominus exercituum auferet. i. auferre
permittet. a ierusalem et iuda. i. ab ecclesia metro-
poli et constante potestati validum et fortem.
ad sustinendum que ministri ad labore et omne robur
panis et aque. i. spiritualis nutrimenti eo
quod scriptura per panem et aquam dicitur cibus et po-
tus significatur. et virum bellatorem etc. contra vicia
et iudicem. s. iustum et prophetam. i. predicato-
rem devotum qui salute animarum (et non propter questum
et ariolum. i. divinatorem sollicitum in quo co-
gnoscunt mala xpianorum. propter quod pena eorum dicitur. hic
auferri. et senem moribus et etate (nam in
ecclesia deficiunt iuvenes quantum ad utrumque principem
super quinquaginta. i. eminentem quinque sensibus
cum observatione decalogi (quinquies enim decem
sunt quinquaginta et honorabilem vultu. i.
virum religiosum et consiliarium. i. confessorem
discretum et sapientem. de architectis (ille dicitur
architector qui disponit opus. et alii operantur
(ideo per ipsum significatur doctor scribendo cuius scrip-
tura operantur alii legendo vel predicando. et
prudentem eloquii mistici. i. exponentem sacram
scripturam litteraliter et mistice. Que omnia propter pec-
cata in magna parte defecerunt ex parte [illegible]
Et dabo. hic ponitur mutatio quia non dextere
excelsi cum dicit et dabo pueros etc. s. moribus
etate et sensu et effeminati. delicati et lasci-
vi et corruent populo etc. per hoc (ubi non
est gubernator populus corruet. Tumultuabitur
puer contra senem. quod frequenter fit in religione et
ignobilis moribus contra nobilem. i. bene morigeratum
Apprehendet enim vir fratrem suum et dicet vestimentum
est tibi princeps esto noster. sic eligunt modo presiden-
tes in ecclesia dei. s. consanguineos (sanguinis
vel nationis quod notatur cum dicit apprehendet vir
fratrem suum vel rebus temporalibus quod notatur
cum dicit vestimentum est tibi etc. Respondebit. i.
videlicet debet non sum medicus. i. habens scientiam animas
medicandi. In domo mea non est panis. s.
sacre scripture quo pascam subditos pastore
neque vestimentum. s. virtutum. Nolite me consti-
tuere vel pastorem (sed omnes quantumque defectuosi
videntur sicut [illegible] iudices se si [illegible]
gem constitutis. Vere et sub umbra mea re-
quiescite. Ruit ierusalem. hic ostenditur ponitur causa dicte
punitionis (que sunt peccatum oris et peccatum operis sed subdit
lingua eorum. deum blasphemando et adinven-
tiones eorum. ad novitatem malorum studendo
contra dominum et agnitio vultus eorum. i. malicia

no[ta]

cet apta in mo et verbis rudebit eis. pena
debita sit meredo sicut subdit. Beati erit et
quia c̄ominatio pene et hic dicite iusto. bene
sup erit q in retributione. fructu adinven
tionum suarum. et sic in bris comedet in bra
frumenti. Ve impio et. s. gehenne. populum suum
exactores sui spoliaverunt. s. principes et
prelati tyrannide exercentes et mulieres domina
te sunt eis. i. principes et prelati p mollitiem
carnis effeminati. populus meus qui beatum te di
cunt. adulando ipsi te decipiunt et. i. malis
mittendo. et a bonis pervertendo stat ad
iudicandum dominus. i. ad puniendum pravos et
malos ad iudicium veniet cum senioribus
. i. cum aplis et eorum imitatoribus. Vos depasti
estis vineam meam. et. populum christianum tyra
nizantes. Et dixit dominus. hic agit per
malicia et pravitate mulierum cum dicit. pro eo
quod elevate sunt filie syon. i. male christiane
superbiendo Et ambulaverunt collo extento
superbia cordis exteriorem ostendendo et nutibus
oculorum ibant. impudice respiciendo. et
plaudebant. dissolute ludendo. pedibus
suis composito gradu incedebant. ad luxu
riose provocando. Sequitur pena. decalva
bit dominus verticem filiarum syon. i. mani
festabit earum vilitatem latentem. s. earum
adulterium et fornicationes sicut subdit. In die
illa auferet dominus ornamentum et. Per
omnia ista ornamenta signantur omnes conditiones
que videbantur in eis bone. et auferuntur
p malum infamie. sicut sequitur Et erit pro
suavi odore. s. fame fetor. s.
infamie. et pro zona funiculus. Nam
omnia que in eis videbantur bona. apparet ita
mam(?) sequitur ficta fuisse indicantibus(?)
Et apprehendent vii mulieres et.
Aliquando contingit quod meretrices ad christum
devotissime se convertunt. sicut de maria magdale
na et maria egyptiaca et aliis pluribus
et de talibus potest exponi quod dicit. apprehendent
vii mulieres. sic quod dicit gregorius in ome
lia quadam quod vii diebus omne tempus comprehendit
vel septenario numero universitas sig
nificatur vii mulieres universitas meretricum
ad christum conversum designatur. ideo dicit
quod apprehendent virum unum. i. christum de quo dicitur ii
chorinthiorum. xi. despondi vos uni viro virginem
castam exhibere christo. licet non virginitate
quantum ad id quod est corporis ut recuperari non possit
tamen quantum ad id quod est cordis per penitentiam potest reparari.
Dicentes panem nostrum comedemus. i. nolumus
aplis otiose vivere. sed de laboribus nostris
Tantummodo vocetur nomen tuum super nos. i. nobis
sufficit quod per penitentiam reconciliarentur. et quod penitentes
reconciliate proferent fructus bonorum
operum multiplices ex dono gratie dei sicut subdit.
In die illa erit germen domini in magnificentia et
gloria. et exaltatio terre quam salvati fue
runt. in celis quod gaudet cum angelis de bonis
operibus penitentium. Luce. xv. Gaudium erit an
gelis super uno peccatore penitentiam agente. et quam
tres penitentes cum civibus celestibus associabuntur
sicut scribitur. Sanctus vocabitur omnis qui scriptus est et. Et quan
do congregati in ierusalem spiritualem admitten
tur. Si abluerit dominus sordes filiarum syon et
sanguinem ierusalem. s. misterium. et subdit modum
ablutionis cum dicit. in spiritu iudicii. i. confessionis
et satisfactionis. et spiritu ardoris. i. fervor
tis ardoris amoris sicut luce vii. dimittuntur
ei peccata multa quoniam dilexit multum. Et creabit. post
penitentium conversionem. hic ponit propheta bonorum
solacia. s. Et creabit dominus super omnem locum montis
syon. i. ecclesie militantis ubi invocatur
et nos. p. nubem per diem
i. eucharistie sacramentum quod dicitur nubes refri
gerans concupiscentiam. Et ignis flammantis
p caritatem in nocte. sicut dicit amoris sacramen
tum (dicitur et fumus. s. incensum quod cele
bratur cum orationibus sanctorum apoc. viiio. ascendit
fumus incensorum de orationibus sanctorum. super omnem
gloriam. i. super totum ad dei gloriam concretum et omnia
que ecclesia materialis protectio. i. christus in sacramento
qui protegit a demone. Et erit tabernaculum in um
braculum ab estu diei. s. cupiditatis. et ista
cinitate et absconsio a turbine. s. tentationis
mo. per virtutem patientie et a pluvia. s. car
nalis concupiscentie per virtutem continentie
Cantabo dilecto et. hic agit de ecclesia
plicita. sub vinee parabola cum dicit. Cantabo
dilecto. i. christo quod dilecto in canticis nominatur
canticum. s. de cara sterilitate patruelis mei
. i. christi quia in talis filius de spiritu vinee sue
. i. de vinea sua que est ecclesia. et subdit. Vinea

Lxiiii c

|| sc convertit

forma eius dicitur vinea sua et dilecto in christo ihesu et vir in filio olei. i. caritate et pietate potenti secundum dicta actuum iiii multitudinis credencium erat cor unum et anima una. Et sepivit eam. custodia angelica et lapides elegit ex ea. i. malos amovit s. Ananiam et saphiram ut habetur actuum v et alibi. Et edificavit turrim in medio eius. i. ecclesiam doctorum apostolorum qui et vires contra insultus hereticorum. et torcular extruxit in ea. i. constantia martirum ... Nam multi ... et non merito ... Et expectavit ut faceret uvas et fecit labruscas ...

Anno quo mortuus est rex ozias et cetera.

Ozias rex et leprosus ... ipse est christus ... mortuus per passionem ... Et vidi dominum sedentem super solium excelsum et elevatum et plena erat domus ... Et ea que sub ipso erant replebant templum ...

Seraphim stabant super illud · s. templum · nam angelorum
custodia stabat super apostolorum collegia vel per templum
militans ecclesia · per seraphim prelati qui sunt circa deum et
ecclesiam debent stare et non ociose cessare · sex
ale uni et c. · per quas designantur sex motus
ad bonum · Nam per duas alas super caput erectas
significatur motus contemplacionis in deum · per duas prote
sas versus pedes motus compassionis ad proximum
Et per duas medias motus debite consideracio
nis circa se ipsum · Et clamabant alter ad alterum
et dicebant sanctus · Nam excitare se debent mutuo
ad laudandum deum trinum et unum · et ideo dicitur ter sanctus
et semel dominus · Et commota sunt superliminaria cardi
num a voce clamantis · per superliminaria significantur
intellectus et voluntas ac superiores potencie
anime · per cardines electio boni et detestacio
mali · per vocem clamantis vox predicatoris
per quam intellectus et voluntas moveri debent audi
torum et eligendum bonum et detestandum malum · Et
domus impleta est fumo · quia domus consciencie impleri
debet fumo penitencie · Et dixi ve mihi et c. · per ysaiam
qui tacuit dicitur [illegible] se cognovit · significatur
predicator qui consciens est de peccato mortali debet a predi
cacione cessare donec purgatus sit vera confessione
vel saltem contricione · aliter verbum dei tractare
ret indigne per psalmistam peccatori dixit deus quare
tu enarras iusticias meas et c. · Et excecata
cor populi huius · i. excecandum denuncia si perseve
ret in malicia per quam degressit [illegible]
suum et c. excecatur mens peccatoris et obstinatur
quod debet predicator denunciare populo · ut caveat
a tanto malo · et [illegible] subdit remedium addens
donec desolate sint civitates · i. homines paro
res per amaritudinem peccati · et quia sequitur ad hoc
bonorum operum fructificacio ideo subdit · Et multi
plicabit que derelicta fuerat · ad dictum per penitenciam
et erit in ostensione sicut terebintus et c. · Nam
bona fructificacio peccatoris per penitenciam con
versi apparuit in exemplum [illegible]
de magdalena ·

Et factum est in diebus achaz et c. · per historiam
significatur anima fidelis secundum sensum moralem
in qua omnino debet Christus regnare · [illegible]
nit rasim qui interpretatur magis · i. non equus
et significat superbiam nam superbia vult alios exce
dere · et sic refugit equalitatem · et phasee
qui interpretatur oris apercio et significat avariciam

[illegible] qui [illegible] · et c. de [illegible]
quia numquam pectore saciatur et hec duo vicia domi
nantur · quia occupiant [illegible] firmiter ante
quia mentis oculos tamquam fumus excecant · Et cauda
[illegible]ntes · quia post se alia vicia trahunt · de
superbia namque dicitur eccli. x · inicium omnis peccati super
bia · et de avaricia i thi. vi · radix omnium
malorum cupiditas · per ysaiam vero designatur [illegible]
[illegible] predicator significatur [illegible]
et sane per signo liberacionis · contempsit [illegible]
tem spiritualem [illegible] hominibus bone voluntatis · per achaz
vero recusantem signum significatur peccator obstinatus
in malo · de bello viciorum quod contra homines moraliter dicitur
[illegible] avaricia et [illegible] in [illegible]
[illegible] iactancia cupit [illegible] superbia [illegible]
· luxuria dicit ago [illegible] · ambicio · detractio · in
vidia et iracundia clamant in mente ipso [illegible]
[illegible]
[illegible] In die illa sibilabit dominus musce
[illegible]
[illegible] hic requiescent in torrentibus vallium
[illegible] quas significant domos [illegible]
[illegible] et foraminibus · i. in domibus claustralium
omnibus fruticetis · [illegible] nemora [illegible]
[illegible] in omnibus [illegible]
[illegible] et detractionis · et subdit de [illegible] vicia
[illegible] In die illa radet dominus et c. · i. [illegible]
[illegible] in maioribus [illegible]
et mediocribus · quod per barbam · et minoribus [illegible]
pedum [illegible] In die et c. · hic describit [illegible]
[illegible] · [illegible] In die illa nutriet homo
[illegible] · vaccam boum · i. corpus [illegible]
ad [illegible] deo [illegible]
ones · s. intellectum pabulo sacre scripture · [illegible]
tem celestium degustacione [illegible] ad [illegible]
[illegible] Et pre ubertate lactis · i. [illegible]
det butirum · i. [illegible] excellentem [illegible]
lestium

Et dixit dominus ad me sume tibi librum grandem
hoc dicitur doctoribus theologie et auditoribus [illegible]
bibliam que liber grandis [illegible]
grandior profunditate sua · et scribe in eo sti
lo hominis [illegible] delucide et clare · velociter spo
lia detrahe et c. · [illegible]
ordinate [illegible] dyabolus [illegible]
sed quia multi recusant hunc modum [illegible]

Nota valde
Non predicator non debet
predicare quamdiu in mortali
nisi confessus et contritus
vel saltem nisi contritus

fructificacio

I. vii c.

fruticetis id est quia plurimum nemorosis

ad doctores curiosos et subtiles sed per eos qui po-
pulus iste effecit aquas syloe que vadunt cum silencio
i. modum docendi moralem et sine ostentacione. et assumpsit
magis rasin. qui interpretatur variane eos. i. doc-
tores per varias et dubias doctrinas disciplos vari-
antes. et filium romelie. qui interpretatur inter fragores
laboratos. s. verborum curiosorum multitudine propterea
cui dominus adducet dominus. i. adducit permittet aquas
fluminis fortes. i. doctrinas erroneas a diabulo
excitatas que per regem assiriorum designatur. unde
subdit regem assiriorum etc. sed quia veritas pre-
valet. sicut veritas fidei spiritualiter tempore arriani
ideo subdit congregamini et vincimini etc. et quia
deus ex hoc debet laudari subdit dominum exercituum
i. angelorum. ipsum sanctificate. i. laudate et
timete. et erit vobis in sanctificacionem. vos confir-
mans in sanctitate. in lapidem autem offensionis.
duabus domibus israel et habitantibus iherusalem. per
duas domos possunt intelligi clerici et layci. et per ha-
bitatores iherusalem. de statibus non. i. isti plures cadunt
erroribus decepti (maxime tempore antixpi). non ideo
subdit. et offendiculi et plurimi laqueum etc.
cum quo maligni antixpi maxime tempore antixpi per predicato-
res inimicos et simplices xpianos. ideo dicit enim liga
predicatorum liga testimonium. s. aplorum qui per orbem
testes xpi dicti erunt multi testes in
iherusalem et in tota iudea et samaria et usque ad ultimum terre. sig-
na legem evangelicam in discipulis meis. i. veris
xpianis. et subdit expectabo dominum.
ad iudicium venturum qui abscondit faciem suam
a iacob. i. a populo iudaico. et subdit in persona
predicatoris. ecce ego et pueri mei. i. fideles
a me edocti in signum etc. s. xpi ad modum vero
et quia certa tempore antixpi surget multi prophete
falsi. unde hec. contra xpum ideo sequitur et cum dixerint
ad vos querite a phitonibus et divinis etc. noli-
te credere. sed verbo dei et aplorum. ideo subdit
ad legem magis et testimonium. supple credere
quod si non dixerint. i. fecerint verbum
hoc. s. recurrendo ad verba xpi et aplorum.
non erit in eis matutina lux. s. gratie per quam
oritur in nobis sol iusticie. et cum esurierit. s. ere
dum falsis prophetis ipsi defecerint vere doctrine
maledicet regi suo. xpum blasphemando
et aspiciet sursum etc. i. ex nulla parte habebit
auxilium. sed inevitabile tormentum.

[illegible]

Primo tempore etc. hec litteraliter exposita
de credentibus per predicacionem xpi. quorum aliqui

dominus exercituum. i. angelorum

in fide steterunt. et alii ab ea recesserunt. mo-
raliter autem potest exponi de religione intranti-
bus (quorum aliquem ibid.) proficiunt et alii deficiunt
ut dicit aug. sicut non inveni meliores in monaste-
riis hiis qui profecerunt. ita non inveni deteriores
hiis qui in eis defecerunt. hic igitur littera mistice expo-
nitur de istis et de illis. et quantum ad proficientes
dicit primo tempore. i. in primo professionis allevia-
ta est terra zabulon. qui interpretatur habitaculum
pulcritudinis. ideo per terram zabulon signantur
illi qui pulcritudine consciencie deo parant habitaculum pulcrum
cordis. et terra neptalim. qui interpretatur dila-
tacio. ipsi ergo per terram neptalim significantur illi
qui dilatantur in operibus bonis. per hoc igitur quod dicit pri-
mo tempore alleviata est terra etc. significatur quod illi
in professione alleviantur a pondere terrenorum per votum
voluntarie paupertatis. et novissimo die aggravata
est via maris. per mare tumultuosum
significatur prius seculum. ideo via maris est via se-
cularis. ad quam novissimo redeunt deficien-
tes in religione per apostasiam vel in ipsa
religione vitam secularem ducentes quod non
cum subdit. trans iordanem galilee gentium. ga-
lilea namque volubilis interpretatur. nam ex vo-
lubilitate mentis procedit. quod tales a bono
proposito [illegible] sic mutantur. populus qui ambulabat
in tenebris. s. peccatorum ante religionem ingressum
vidit lucem magnam. ingrediendo et proficien-
do per inspiracionem divinam habitantibus in regione
umbre mortis etc. repeticio eiusdem ad ma-
iorem expressionem. multiplicasti gentem
s. religiosam. sed quia alii deficiunt ut dictum
est. ideo subdit de malis. et non magnificasti
leticiam. et de bonis subdit. letabuntur
coram te. spirituali devocione. sicut qui letantur
in messe. ex bonorum fructuum collectione sicut
exultant victores capta preda. de mundo.
de carne. diabolo. triumphantes iugum enim
oneris eius. s. carnis aggravantis et virgam
humeri eius. i. mundi qui humeris fructus suorum
inponit iugum suum et sceptrum exactoris eius
i. demonis de quo dicitur iob xli. quod ipse est rex super
omnes filios superbie superasti sicut in die madian.
i. ex divina virtute sicut madian fuit superatus
a gedeone in diebus iudicum. ideo subdit. parvulus natus
est nobis. i. xpus cuius virtute diabolo superato
et vocabitur nomen eius admirabilis. facit namque mira-
bilia in religiosis eos de terrenis celestes faciendo

Consiliarius (eos) . ad consilium obstinatum inducendo
Deus fortis . patientiam in adversis prebendo Pater fu-
turi seculi . filiis carissimis bona futuri seculi sperando
do Princeps pacis . scilicet triplicis . quia dat conscientie inter-
nam pacem et cum Christo pacem fraternam et finaliter
pacem glorie sempiternam Multiplicabitur eius imperium
scilicet in multiplicatione fidelium . Zelus domini exercituum faciet hoc
id est eius caritas ad genus humanum . Verbum misit . Dominus
dum homo carnem assumpsit ad litteram de dilectione regum
israel . per quam erat directio ... ministe-
rio designatur . Verbum misit dominus in iacob . id est
quia iacob quasi supplantans interpretatur . ideo per iacob
principes et prelati qui conculcant subditos significantur
et cecidit in israel . id est quia doctores vanos quia doctrinam uti-
lem antiquorum contempnunt et novitates inutiles ad
suam iactantiam imponunt . ideo subditur . In superbia et
magnitudine cordis dicentes lateres ceciderunt etc .
id est doctores quam non concipiunt verba nostra rudes sunt
vel simplices lateres vel quadris lapidibus sicomori vel
cedrorum possumus valent Et elevabit dominus hostes
rasin . qui interpretatur varietas et significat grecos
opiniones varias et novas ad suam ostentationem . Ver-
tet syriam . Syri interpretatur sublimes et philisti-
im cadentes et interpretatur convenit demonibus quia per
superbiam sublimes de celo empyreo ceciderunt
et devorabunt israel toto ore . quia demones superbi
incorporant ... et populus non est reversus
ad percutientem se . id est ad deum per penam quam premisit
... pensione Et disperdet dominus ab israel . id est a populo
christiano caput et caudam . id est malos principes et
prelatos et obsequentes eis Et quia ista cauda do-
minat eos adulationibus suis et incitat eos a
rectitudine rationis ideo subditur . et incurvantem et do-
minantem . et utrique erunt precipitati in fossam
inferni propter hoc super adolescentulis eius non delec-
tabitur dominus etc . Nam subditi mala superiorum imi-
tantur . Gregorius in pastorali Cum pastor per abrupta
graditur contingit ut ad precipitium grex
sequitur . ideo sequitur quia omnis ypocrita est etc . et subditur
obstinatio cum dicitur In omnibus hiis etc . sequitur et populus
non est reversus etc . propter quod sequitur pena Suc-
censa est quasi ignis impietas . id est ignem gehenne de-
putata

Ve qui condunt leges iniquas etc . litteraliter
sive est simpliciter moralis usque ibi De assur
ubi secundum litteralem sensum incipit propheta describere culpam
et penam assur . Per quod antichristi ... significatur
... assur tollere ... interpretatur . antichristus
cum ... auferet principum aliorum ideo subditur
Baculus ipse est ad percutiendum alios potentes

ipse at non sit arbitrabitur . scilicet quod sit ex permissione divina
sed sibi imputabit ex sua superbia Numquid gloriabitur
tamquam . Per hoc significantur reges et regna que sibi
subiciet antichristus Et erit cum impleverit dominus etc .
permittendo malorum per antichristum sed per flagellum suum visitabo
super fructum magnifici cordis . id est primam superbiam antichristi
victorias attribuentes sue potestati . ideo subditur Numquid
gloriabitur serra contra eum qui secat in ea . quasi dicat non
propter hoc . id est propter hanc superbiam mittet dominator dominus
super eum penam debitam . et subditur accensa gloria eius ar-
debit . Nam in monte oliveti cum exercitu suo fulmi-
nabitur pariter exceptis de quibus subditur Pre pauci-
tate numerabuntur . id est de facili Et quia remanentes
detecta falsitate antichristi firmiter adherebunt domino sequitur
Et erit in die illa non adiciet residuum israel
scilicet inniti falsitati sed dumtaxat veritati . Residuum
autem huius capituli est quedam replicatio sine predicto ideo
pertranseo .

Egredietur virga etc . Istud capitulum exponitur se-
cundum litteraliter de christo . Moraliter autem potest exponi de
~~debitis~~ ... significatione . scilicet de bono pastore et de toto cetu
et de episcopo bono in dyocesi sua et per ... ad eius cetu
cetum etc . Egredietur virga . id est pastor bonus in-
cedere virgam pastoralem de radice iesse
id est incendii . Nam ex incensi ... accense spiritu sancto ...
et flos de radice eius ascendet . id est puritas
et decor sanctitatis apparebit in operibus eius et requiescet
super eum spiritus domini . id est scilicet spiritus sancti septiformis gratia
Non secundum visionem oculorum iudicabit etc . id est secundum ...
norum acceptione et percutiet terram . id est ter-
pidos terrenorum virga oris sui . id est sua ...
ore suo predicante Et erit iustitia cingulum
lumborum eius . id est iusti et fideles adherebunt ei sicut
lumbare adheret corpori Habitabit lupus cum ag-
no etc . id est feritate magnorum sine ...
doctrine reducet ad mansuetudinem . ita quod habita-
bunt pacifice cum simplicibus ... Et puer
parvulus minabit eos . id est rector bonus pastor
qui puer est per innocentiam et parvulus per humilitatem
Et leo quasi bos comedet paleas . id est potentissimi
cibis simplicibus erunt contenti . hoc potissime fiet
in ecclesia primitiva in qua omnia erant communia . hoc patet
in religiosis in quibus nobiles ... cibis illorum
qui sunt de humili plebe Et delectabitur infans ab ubere
super foramina aspidis etc . id est prelatus bonus vel
doctor qui dicitur infans per innocentiam delec-
tabitur convertendo ipsos a malitia que ...
... contemplationis , cuius dulcedo aliquando ...
... Non nocebunt etc . scilicet ...

fructum id quod primum nemo

ad bonum conversi. In die illa radix iesse, id est pla-
tus bonus vel doctor vel confessor qui stat in signum
populorum, id est ad congregandum eos in caritate. Et ducen-
dum eos verbo et opere ad pugnandum contra vitia sicut
vexillum erectum congregat et ducit bellatores.
Ipsum gentes deprecabuntur, ut pro ipsis dominum de-
precetur. Et erit sepulchrum eius gloriosum, id est mors
eius erit coram domino pretiosa. Pretiosa in conspectu
domini mors sanctorum eius. Potest hoc ad litteram exponi de christo
et doctoribus canonizatis, ad quorum sepulchra devo-
te vadunt fideles orandi causa. Et erit. Hic
ponit conversionem electorum ab antichristo de-
ceptorum per praedicationem enoch et elye. Et
sunt discipulorum eius. Unde dicitur In die illa adiciet
dominus secundo manum suam. Prima namque voca-
tio fuit tempore christi et apostolorum eius, ideo dicitur secundo. Et residuum
quod ab assiriis et ab egypto etc., id est ab omnibus partibus
mundi erit aliquis antichristo consentiens. Et desolabit
dominus linguam maris egypti. Per mare egyp-
ti, quod interpretatur tenebrae, significatur antichristus et disci-
puli eius, qui erunt amari et tenebrosi errori-
bus. Linguam vero eorum desolabit, quia falsitas eorum
detegetur. Et levabit manum suam super flumen, id est
super antichristi potentiam et percutiet eum etc. Et erit via
residuo populi mei, id est electis ab antichristo deceptis
erit via libera redeundi ad christum per penitentiam veram.

Confitebor tibi. Hic ponitur gratiarum actio
electorum pro liberatione. Unde dicitur
Confitebor tibi domine quoniam iratus es mihi, flagellando
pro culpis meis. Et consolatus es me, in bene-
ficio liberationis et gratiae tuae donis. Haurie-
tis aquas, scilicet gratiae et gloriae de fontibus salvatoris, id est
de plenitudine suae pietatis. Et dicetis in illa die confitemini
domino, inducendo vos mutuo ad confessionem divinae
laudis. Notas facite in populis adinventiones eius, id est
varios modos salvandi electos. Annuntiate hoc in
universa terra, id est non solum in terra morientium sed
in terra viventium, in qua sancti deo de suis beneficiis re-
ferunt. Ideo subdit Exulta et lauda habitatio
Sion, id est habitatores celi, quia magnus in medio tui
sanctus israel, id est sanctitas israel.

Onus babilonis. Hic ad litteram describit onus
babilonis. Per babilonem quae confusio interpretatur
civitas diaboli quae est malorum hominum congregatio
significatur. Haec autem civitas dupliciter debellatur. Uno
modo per conversionem malorum ad bonum quod fit per praedicationem et orationem.

nem. Alio modo per punitionem obstinatorum. Quantum ad primum
modum dicitur Super montem caliginosum, id est super populum
sub peccatis obtenebratum levate signum, scilicet vos
praedicatores in primo ore praedicationis vos signando
et exaltate vocem, exhortationis vestrae. Unde Isaias: Quasi
tuba exalta vocem tuam et annuntia populo scelera
eorum. Levate manum, bene operando. Nam
praedicatio exemplo movet plus quam verba. Et ingrediantur
portas duces, id est praedicatores qui sunt duces ver-
bi divini, sicut dicitur actuum xiiii de paulo quod erat dux
verbi. Ingrediantur autem aures audientium ad move-
ndum corda per efficaciam praedicationis. Ego mandavi
sanctificatis meis, id est praedicatoribus devotis ad spi-
ritum praedicandi. Vocavi fortes meos, id est prae-
dicatores qui ad sustinendum adversa debent esse for-
tes. In ira mea, quia contra exultantes in gloria
mea. Quia veri praedicatores non quaerunt gloriam propriam
Et quia in praedicatione debet fieri oratio, ideo subdit
Vox multitudinis, scilicet orantis in montibus, quia
nam oratio mentis ascendit in montem. Dux exer-
citum. Hic ponit secundum modum debellandi civitatem
diaboli, scilicet per punitionem obstinatorum, quod erit maxime
in iudicio finali in quo executores erunt angeli.
Ideo dicitur dux exercituum praecepit militiae belli, id est
angelis sanctis ut retrudant damnatos in infer-
ni poenis. Et nullus poterit resistere. Ideo subdit Omnes manus
dissolventur etc. quia nec aliquis mutire sicut ab eo mina-
ri poterit. Ideo subdit [illegible] ad [illegible] supe-
bit. Et quoniam stellae celi et splendor earum non expan-
dent lumen suum, id est angeli sancti non agent amplius
ut reducant peccatores ad gratiae statum. Obtene-
bratus est sol, id est christus non ipsis peccatoribus, quia non
videbunt eum amplius. Et luna non splendebit,
id est beata virgo peccatoribus non condescendet, quia filio
suo conformis erit. Pretiosior erit vir auro, quia
pauci erunt virtuosi et salvati respectu damnatorum, ut
habetur: lata est via et spatiosa porta quae ducit ad
mortem, et multi intrant per eam. Super hoc celum
turbabo etc., ut xxiiii erunt terraemotus per loca
et virtutes celorum movebuntur. Et erit quasi damma
fugiens, scilicet si posset unusquisque ad populum
converteretur, quia scilicet in culpa sua praevenientur.
Omnis qui inventus fuerit, scilicet in peccato mortali, occide-
tur morte gehennae. Infantes eorum allidentur
in oculis eorum, id est imitatores parvorum scelerum.

|| [illegible]

dum

|| metis

[illegible] allegatio [illegible]

(no non rogat dives eciam pro se ob salutem fratrum suorum, sed ob salutem propriam ut minorem penam sentiret, quia ipsi propter reatum in infernum positi penam maiorem tulissent)

cum eis cruciabuntur quod erit ad aggravacionem pene
ipsorum. propter quod dives epulo petebat ut fratres non
venirent cum eo ad locum tormentorum. Luce xvi.
Ecce ego suscitabo super vos medos. id est demo
nes qui non curant de bonis temporalibus, sed tantum de
animabus. et erit babylon illa gloriosa. cuius gloria
est quasi momentanea in hoc mundo et subversa in
inferno. non habitabitur. id est a penis non libera
bitur. sed erit cum demonibus. unde sequitur. et reple
buntur domus eorum draconibus.

(Prope est ut veniat tempus eius. Sed dicens
iudicium erit terribile reprobis. sic erit
consolabile electis, propter quod salvator loquens
de signis precedentibus diem iudicii dicit apud Lucam
xxi. hiis fieri incipientibus respicite et levate
capita vestra. id est exhilarate corda vestra, ut exponit
Gregorius. et hoc describit in hoc capitulo moraliter
dicens. Miserebitur enim dominus iacob. id est [illegible]
cui libet qui studet subplantare vicia, quia iacob
supplantator interpretatur. et requiescere eos fa
ciet super humum suam. id est in terra viventium que
debetur supplantatoribus viciorum. adiungetur
advena ad eos. Nam ex gentibus et iudeis
facta est una ecclesia militans et triumphans. et ad
ducent eos in locum suum. Multi namque iudei
conversi sunt ad fidem per doctores ecclesie ex gentibus ori
undos. Et erit. hic ponitur insultacio contra
diabolum et eius exercitum, et primo ab electis cum dicitur
Et erit in die illa cum dederit tibi deus requiem. scilicet
in beatitudine superna. sumes parabolam istam contra re
gem babylonis. id est contra principem demonum. quomodo
cessavit exactor etc. per penas corporales
que hic exprimuntur, que non habent locum in demonibus,
significantur pene spirituales maiores quas sunt in demo
nibus corpora non habentibus. affliguntur tamen ab igne
corporali. Et quamvis sancti in punicione malorum ex divina
iusticia letentur, secundum illud psalmi. letabitur iustus
cum viderit vindictam. et hec leticia designatur cum
dicitur sumes parabolam istam etc. Et generaliter ponitur insul
tacio dampnatorum contra principem inferni et eius
exercitum de augmentacione pene demonum eo quod traxe
runt dampnatos ad peccatum. Sed angelorum gaude
at de salvatis per ministeria eorum. Et hec
insultacio dampnatorum designatur cum dicitur
Infernus subtus conturbatus est in occursum adventus tui etc.
scelesteris etc. Philistea interpretatur cadens

(no nisi sancti letantur in punicione ma lorum ex divina iusticia)

pocione — unde significat qualibet persona in potu exce
dentem unde subditur scelesteris. Nam lenticula pre
mens eos tanti excessum et contra tales excessus puniuntur
ex defectu debite corporis omnis unde subditur quia omnis
mita est virga percussoris tui etc. Et quia exces
tum excessiva ornatus frequenter alia peccata
generat amor [illegible]. De radice colubri. id est vicii
eo quod de ipso subditur proverbiorum xxiii. ingreditur blande sed
in novissimo mordebit ut coluber. egredietur re
gulus. id est peccatum gravius ut adulterium et homicidium
et semen eius absorbens volucrem. id est intellectum
qui natus est sursum in deum elevari. sed absorbetur
per excessivam potacionem. (nota) et pascentur primogeniti pau
perum. ab excessu potus abstinentium. Et hic con
pauperi (?) [illegible] et reficiuntur et salvatur in sobrie
tate xxxi. sanitas anime et corporis sobrius potus.
et interire faciam fame radicem tuam. id est humidum ra
dicale in quo consistit vita. et hec consumpta per ebrie
tatem minuitur substancia. ecclesiastici xix operarius ebriosus non locu
pletabitur. unde subditur. et reliquias tuas. id est progeniem
tuam que consumpta patris substancia filii non habent unde sustenta
ri vita

Onus moab.

(Emitte etc. Istud tamen exposui de xpo (?) aliter quam
[illegible] sic signat [illegible] bonum prelatum eo quod est xpi vicarius.
igitur cum dicitur. Emitte agnum domine etc. vox est eccle
siastica domino deprecantis pro bono pastore qui sit dulce
dine et mansuetudinis exemplo. dicitur mathei xi discite a me quia
mitis sum et humilis corde. dominatorem terre. id est carnis
sue per rigorem discipline. talis erat paulus
unde dicebat i ad corinthios ix castigo corpus meum et in servitutem re
digo. ne forte cum aliis predicaverim ipse reprobus
efficiar. de petra deserti. id est de solitudine
contemplacionis. Ad montem filie syon. id est ad regimen
ecclesie (ad hoc tales sunt perfecti, quia hauserunt in sacro
studio sacre scripture quod possint in populum deinde
effundere per doctrinam) Et quia secundum gregorium in bonis
rectoribus debet esse iuste consulens ... et pie sua
disciplina. unde subditur. et preparabitur in misericordia solium
et quia aliquando sunt nimis tardi iusticiam exequendo
et velociter reddens quod iustum est.

Onus damasci. In hoc capitulo litteraliter intelligitur de
scribit punicio syrie per damascum eius metropolim. Mo-
raliter intellectum propter hoc quod iste ad peccatum ydolatrie pertrahit
(et punicio istius eo quod in hoc deo consensit et punicio
viorum qui captivaverunt ... tamen inimica ...

(Ve terre. In hoc capitulo et duobus sequentibus
describit ad litteram prevaricacio [illegible]
et punicio eorum in hoc quod fuerint [illegible] viciis ...

finit textus [illegible] quod primum neque ...

· Semel per ignem babilonis et hec describit in hoc capitulo
cum ita sint. quia ipsi induxerunt iudeos ad rebel//
landum babiloniis et per literas et nuncios iudeos conso//
latum promiserunt sed non impediuerunt. sic iudei sub eorum
falsa confidencia fuerunt per babilonem deuastati

Onus egypti etc. primum hunc textum litteraliter expositum
de translacione saluatoris in egyptum post persecutionem
herodis ut habetur math. 2o. Ascendet dominus super nubem leuem. Tran
slacione significata fuit translatio verbi dei. eo quod xpo
dei verbum ad gentiles iudeis per preceptis apostolos
predicatores. quod patet quod paulus et barnabas constanter
dixerunt eis actuum xiiio. vobis oportebat primum
loqui verbum dei sed quoniam repulistis illud et indignos
vos iudicastis vite eterne. ecce conuertimur ad gentes
sic enim precepit nobis dominus. et mouebuntur simulachra
egypti. quod corruerunt ingrediente domino egyptum
secundum quod dicitur in scolastica hystoria. per hoc autem signa
ta fuit ydolatrie deiectio per predicatores apostolos. Cor
egypti tabescet. hic describitur punicio egypti
per romanos. et secundum misticum intellectum per egyp
tum significata fuit gentilitas ad quam verbum dei trans
latum per predicatores apostolos ita hic per egypti punicio
ne a rome significata fuit punicio credencium
ex gentilitate a romanis imperatoribus et eorum ministris
in qua punicione multi fuerunt mortui et quoniam imperato
res dei et eorum ministri gentiles erant. ideo sub
dit. et tradam egyptios in manus dominorum dur
orum. scilicet pessime. et interrogabunt simulachra
sua. manentes in infidelitate. In illa die erunt
quinque ciuitates etc. hic describitur reuelacio egypti
reuelacio egypti. per susceptionem fidei xpiane
per predicacionem symonis apostoli et marci ewangeliste ut ple
nius dictum est in expositione litterali textus preostenso

In anno quo ingressus est tharthan azotum cum misisset
eum sargon rex assiriorum. Per regem
assiriorum diabolus significatur. eo quod rex fuit super omnes fili
os superbie ut dicitur iob xli. per tharthan qui interpretatur
suffimen significatur cupiditas quae non exigit a
nemine sed sufficientibus se pergit suffimen. Per
azotum qui interpretatur incendium significatur caritas. mittitur ergo
hoc igitur quod rex assiriorum tharthan ad pugnandum
contra azotum significat quod diabolus excitat cupiditatem
in hominibus ad destruendum in eis mutuam carita
tem. quia cupiditas est venenum caritatis. Gregorius omelia
xxxiiii. Sed ante hostis noster inimicus nostram ad
verum spalem dilectionem et hanc sibi firmiorem cog
nouit ei et excitat quia ea ipsa quae diligimus aufer
re moliatur. in omnibus est antiquus hostis. hec sola

ciens vel terrena tollat. sed ut caritatem in nobis
feriat etc. Vadite angeli veloces ad gentem conuulsam et dilaceratam. Per gentem conuul
sam significatur populus qui prophetabat inmundus et dilaceratus. significatur
predicator verus qui temporibus vicinis per defectum
caritatis secundum quod dicitur math. xxiiii. Quoniam habundauit iniqui
tas refrigescit caritas multorum. debet plus
solito austere viuere et verbi efficaciam
verbo et opere predicare. per hoc autem quod illa multi
tate ysaie [struck through] scilicet ultra fuit
multitudinem egyptiorum et ethyopum qui tenebro
si interpretantur significatur quod peccatores tenebris
peccatorum excecati ducentur per diabolum in captiuitate
inferni. nisi penituerint ante mortem. ideo
subdit. fractam et dilaceratam et distrop
tis nauibus. per quod significatur omnis boni subtractio
et eterna confusio in dampnatione

Onus deserti maris etc. per desertum
maris significatur mundus qui fuit fundatus in maligno
i jo. iiio. totus mundus in maligno positus est
et dicitur desertum eo quod a moribus incultus et spi
nis et vepribus repletus. et desertum ma
ris eo quod fluminibus eorum et fluctibus quod ipsum dicit
predicator verus. quod turbines venient quod ipsum i. hor
ribiles pene nisi penituerit vere. ideo subdit. Qui in
dulgis verbis predicatorum infidelium agit. in pec
catis perseuerando et qui the perseuerancia contemptum
parit. sed dicitur prouerb. xviii. Impius cum in profundum peccatorum
venerit contempnit. ideo subdit. Ascende elam. quod interpretatur
fames antiqua. despiciens ipsum quod significat contemp
tum obside medeorum. quod interpretatur fames antiqua
significat ambicionem qua putans primus voluerit esse
sicut deus genesis 3o. Item interpretatur aque emunctes. ideo
significat profundum peccatorum. Omnem gemitum eius cessare
faciam per defensionem. et omnis predicator debet sibi annun
ciare. ideo sequitur propterea repleti sunt lumbi mei dolo
re babylon etc. Item significat hic nota babilonis
quam prius significatur et per desertum maris. scilicet mundus paris
plenum de quo dicitur babylon dilecta mea non est propter
culpam sed propter nam posita est mihi in miraculum. i.
admiracionis materiam. scilicet quo ad liberum arbi
trium quo est ordinatum ad bonum. sic obstinate co
uertitur ad malum. pone mensam. i. sacram scripturam
tu predicator qui designaris per ysaiam contemplare
in specula. diligenter videndo ipsam. Comedentes
et bibentes surgite principes. i. vos predicatores
satiati scriptura refecti et principes constituti in ec
clesia xpiano ps. xliiii. Constitues eos principes super
arripite clipeum. scilicet oracionis deuote ad resisten

ptati dyabo[le]. hoc .n. dixit in duo p[ro]ferea
sp[irit]ualem vel specialem inspira[cionem] vade [et] pone
speculatore .i. intellectum tuum ad intelligendum
et vidit currum duorum equitum . per duas
rotas currus . duo testamenta designat[ur]
per duos equites . xp[istu]m [et] moysen intellig[imus]
ascensorem asini .i. xp[istu]m q[ui] d[icitu]r pullum asine
sedisse ciuitat[em] ... et ascensore cameli .i.
moysen p[o]p[u]li iudayci ducem . Camelus
.n. est animal gibbosum quod sig[nific]at p[o]p[u]l[u]m iudai-
cum ... Et petulam
dum ego sustineo ad sciendum eius voluntate
Ecce venit vir ascensor .i. viri accipiendo
singul[a]re p[ro] plurali sicut d[icitu]r ... venit musca
... .i. multi ... et isti sunt viri
.s. xp[istu]s [et] moyses . [et] dixit .i. dixerunt c[on]t[ra]
pecatores obstinatos q[ui] ... xp[istu]s [et] moyses
locuti sunt Cecidit . cecidit babylon . p[ro]p[ter]
n. ... i ... mortalem ... in gehennam . et
omnia sculptilia eius contrita sunt . Sculptile nam
... avari ... [et] de
... fine ... (q[ui] c[on]teruntur
in morte ...) auferuntur . Tritura m[e]a
mea .i. gens a me percussa s[ed] non emendata
que audiui a d[omi]no . .s. penam et[er]nam obs
stinatis annunciaui vob[is] hoc enim annunciare
debet predicator ... Onus duma . sicut
dicitur ... edom [et] dumaidum
sig[nifi]cant . Edom ... [et] is
sig[nifi]cat ... cupiditate t[er]renorum
et is ... Onus duma clamat ad me id
est ac si diceret . ... cupidorum co
... sicut dicit[ur]
gen ... Ecce vox sanguinis fratris tui clamat
ad me de terra . Dixit custos .i.
... dominus de quo d[icitu]r ... Nisi
d[omi]n[u]s custodierit ciuitatem frustra vigi-
lant q[ui] custodiunt eam venit mane [et] nox .i.
... cupiditatis t[er]renis sequitur nox ...
... sicut ... de diuite epulone ...
... pena ... p[er] veritatem ... sub
dit[ur] Si queritis querite conuertimini [et] venite
.i. si queritis veritatem euadere penam ...
... p[er] ... et venite . p[ro]p[ter] opa
... Onus in arabia . hic loquitur p[ro]pheta
c[on]t[ra] sarracenos quos denunciat p[er] gladium
... q[ui] ... dixerunt
aliqui doctores ... de lege machometi

si q[ui]s p[er] gladium incepit [et] p[er] gladium tenet . ita
p[er] gladium t[er]minabit[ur].
Onus vallis visionis . hic ad lr[am] loq[ui]t[ur]
p[ro]pheta c[on]t[ra] iudeorum p[o]p[u]l[u]m . ... c[on]t[ra]
malum p[o]p[u]l[u]m xp[isti]anorum q[ui] p[er] iudeorum ... c[on]t[ra]
... omnia in figura contingebant illis ... xp[isti]a[n]i
... vallis visionis ... in ... declinauit
ab eminencia ... in ... fide
maneat saluatoris . et p[ro]phetat c[on]t[ra] reg[em]
... [et] ... sacerdotum ibi hec dicit d[omi]n[u]s .
... ad lr[am] ... destructio regni
inde p[er] nabugod[onosor] t[em]p[or]e sedechie ... ...
... sig[nifica]ta fuit destructio regni ...
... p[er] saladinum t[em]p[or]e g[wi]donis regis
anno d[omi]ni ... contemplandum est
[et] c[on]dolendum ... recedite a me
flebo amare ... Et sicut ... sub
zedechia fuit fuit ... .s. ...
de auxilio egypti . [et] derisio p[ro]phetarum . sic
destructionis ... sub rege g[wi]done fuit ...
... .s. ... de ...
... sicut d[ici]t ... in libro de
gestis ... . [et] derisio ...
predicatorum ad p[e]nitenciam eos inducentium
... per ... vitam voluptuosam duce-
bant ... subdit[ur] . ecce gaudium [et] leticia
occidere vitulos [et]c . hec dicit d[omi]n[u]s
... p[ro]phetat c[on]t[ra] sacerdotum ... p[ro] sobnam p[re]po-
situm templi . sig[nifi]cat mala prelatos ...
... d[icitu]r Tu quid hic . q[ui] diceret . non debe-
res in hac dignitate ... aut q[ui] ...
q[ui] diceret . non es vere predicator ...
... o pastor [et] ydolum dere-
linquens gregem ... tibi sepulcrum
hic . q[ui] d[icitu]r i[n] inferni pena erit sepulcr[um]
tua sicut ... de diuite epulone
Mortuus est diues [et]c et sepultus est in
inferno Ecce d[omi]n[u]s asportari te faciet ...
... sicut gallus gallinaceus
qui non facit opa galli ... gallina ...
sic mala prelatus non facit opa prelati ...
et ... sed magis opa mulieris ...
... delicios[e] Coronans coronabit
te tribulacione .i. undique tribulat te sicut co-
rona circundabit caput . mittet te in
terram latam .i. i[n] gehenne penam quia ...
lata est via [et] spaciosa porta q[ue] ducit ad
perdicionem ... morieris morte ...
est . Contingit at aliquis ex dei ...

plat9 succedit passio sed g. Et erit in die
illa vocabo servum meum · i · bonum platum · Et
erit quasi pro habitantibus ihrlm · i · religio
sis et domui iuda · i · secularibus activis
Et dabo ei clavem · s. scie et potencie et
figam eum paxillum · ad de
portandum · In die illa aufe
retur paxillus · i · platus malus qui erat
in loco fideli quantum ad officium, tamen indigne
ipsum abusum · et peribit quod pepende
rat in eo · i · omnes adherentes sibi in ma
lo

Onus tyri · In hoc capitulo secundum sensum littera
lem describitur tyri destructio per caldeos
et eius reparatio per dominum et sanctificatio civi
tatis eius domino post lxx annos · Mora
liter autem per tyrum in quo morabantur angustia
patur significatur quod peccatorum atuleict
tiat ysa. xlviii. Non est pax impiis
dicit dominus per caldeos eius destructo
res significantur demones ipsum
spoliantes gratuitis et in naturalibus
vulnerantes sicut signatur luce x. per pa
bolam illius qui incidit in latrones ·
Per reparacionem vero tyri
post annos lxx
significatur patione restitucio ad
statum gratie per primam perfecta · lxx namque
resultat ex ductu denarii quod signi
ficat perfectionem in eo quod est limes numerorum
per septenarium qui significat universitatem
eo quod omne tempus revolvitur vii diebus
et sic lxx perfectam penitentiam signi
ficat de parte omnibus · Per hoc autem quod
subditur · Et in fine erit eius fornicatio
significatur quod habituati in peccato post penitentiam
veram aliquando recidivant propter habitum
illam antequam dominus non statim tollit
per penitentiam · Contra qui talis recidivacio per
opera misericordie sanatur · ideo subditur · Et erunt
negociaciones eius et mercedes eius sancti
ficate domino · propter quod dicit daniel iiii · peccata
tua elemosinis redime et iniquitates
tuas in misericordiis pauperum

Ecce dominus nudabit terram etc. In hoc capitulo
denunciat ad litteram qualem mundi submer
sionem per tribulaciones antichristi et per igne conflagracionis
adventum in iudicio precedere quod erit ad gloriam
electorum et ignominiam reproborum et litteraliter
exponitur | propter quod sensus litteralis est | etiam mora
lis | et ideo de moralitate non videtur aliquid
addendum nisi quod ista pacta sunt a propheta ut quilibet
considerans se separet per opera
iusticie ut vedentem iudicem videat co
pabiliter et securiter
Domine deus meus exaltabo te etc. In primo huius capituli
secundum litteralem sensum ponitur gratiarum actio prophete de
sibi facta dimissione et revelatione sicut dan. ii° ponitur
gratiarum actio de visione nabugodonosor revelata
danieli · Et in hoc moraliter docemur quod de omni
cognicione veri maxime circa divina debemus deo re
gratiari · Ideo hoc laudabit te etc. Hoc litte
raliter exponitur de sanctis laudantibus deum de ereptione
duplicis mali · s. persecutionis tyrannorum presentis
et persecutionis antichristi future et de duplicis boni
collatione · s. sacramentorum ecclesie de presenti et
immortalitatis glorie de futuro et sic litteralis est
spiritualis
In die illa cantabitur · In hoc capitulo
secundum litteralem sensum describitur gratiarum ac
tio sanctorum et electorum exultacio de dei visione
in celo receptis quia electorum admissio ad
gloriam et exclusio reproborum ab ea quoniam
sicut sancti letantur de propria gloria · sic etiam
letantur de divina iusticia et reproborum pena
ps. lvii · letabitur iustus cum viderit vin
dictam etc.
In die illa visitabit dominus · hic ad
litteram describitur deiectio demonum que
fiet in iudicio finali · et quia secundum gregorium
omelia dicta · omnium iniquorum caput est
dyabolus · et huius capitis membra sunt omnes
homines iniqui · ideo capitulum istud moraliter potest ex
poni de destructione iniquorum qui sunt cum demo
nibus tunc deiciendi in penam gehenne et
sic dicitur In die illa · s. iudicii finalis visita
bit dominus in gladio suo duro · Iste gladius
est terribilis illa sententia que ponitur mt. xxv

ite maledicti in ignem eternum qui paratus est dyabolo et cetera. Sic
lemata · que interpretatur additamentum eorum id est sic
patrem addentem peccatum peccato. Serpentem vec-
tem. id est in peccatis firmatum per malum habitum ac-
quisitum. secundum vectis firmat ostium. Et sic lema-
than serpentem tortuosum. sicut enim peccator dicitur
lemathan eo quod addit peccatum peccato / sic dicitur ser-
pens eo quod peccati veneno plenus est. Et tortuo-
sus quia declinat a directo legis et rationis recto iudi-
cio. Et occidet cetum qui est in [hole] mari. id est ty-
rannum qui devorat simplices. sicut cetus ma-
ris pisces. In die illa et cetera. Quia in die finali ma-
lis in die reprobi confundentur. sic iusti exalta-
buntur. id est dicitur In die illa vinea meri. id est ecclesia
Christi a peccato purissima ~~cantat~~ cantabit ei. scilicet
gratias agendo sibi. Ego dominus qui servo eam
a nequicia hereticorum dando sibi veram sapi-
entiam / et a violencia tyrannorum dando sibi
pacienciam. Repente propinabo ei potum. Admini-
stratur temptationes ne visitetur in condempnatione iudi-
cii finalis. Nocte et die servo eam. nocte
adversitatis ne per impacienciam frangatur. et
die prosperitatis ne per superbiam elevetur. Quis da-
bit diem spinam et cetera. / hic usque ad finem capituli
tractatur secundum sensum litteralem una questio scilicet
utrum deus parcere debuit iudeis a persecutione
~~iudeorum~~ romanorum propter bonos eorundem
propter scilicet apostolos et alios credentes ex iuda-
ysmo / et respondetur quod non quia fuerunt persecutores
et apostolorum aliorum credentium in Christum. Iudei tamen
credentes in Christum fuerunt salvati ab ista persecutione.
Nam multi [illegible] transierunt in regnum A-
grippe qui confederatus erat romanis et fuerunt
ibi salvati ut dicitur in ecclesiastica hystoria

C Ve corone superbie. Usque hic ad litteram
prophetat contra prophetas et deceptores et istos
per amos significantur in ecclesia sacerdotes et clerici
perversi / qui predicatores veritatis contempnunt spe-
rnunt et affligunt. sicut amasias sacerdos fre-
quenter afflixit samarie amos prophetam et
ozias filius eius ipsum vecte post transfixit
ut dicit Ieronimus in prologo super amos / talibus igitur
clericis iniustis dicitur hic Ve corone superbie
que fuit prius signum humilitatis / sed nunc abutuntur
ea mali clerici pro signo superbie et malignitatis
ebriis effraym. id est confidentibus in cibis et poti-
bus / flori decidenti. Nam clerici exciderunt ab
honestate clericali / glorie exultationis eius. id est demo-
nis qui gaudet in rebus pessimis. ut quando est decre-
go clericalis status quam erat in vertice val-
lis pinguissime. hoc est propter plenitudinem secula-
rium quibus mali abutuntur ad carnalitatem et su-
perbiam deducendam propter quod subditur pena eo-
rum. Ecce validus et fortis dominus. Ad premendum
tamen malum in die illa sicut mali clerici contemptores
bonorum sunt aptiores premendi / Ita boni ab eis
contempti sunt magnifice premiandi / id est dicitur In die
illa erit dominus corona glorie. id est reddens pre-
mium glorie in residuo populi sui. id est fidelibus labora-
tibus in ecclesia. Sed econtra alii clerici irretiti sunt vi-
ciis id est subditur Verum hii quoque pre vino nescierunt propter
quod monetur eos cum subditur Quem docebit scientiam
scilicet salutis / non solum speculative sed etiam prac-
tice. Et respondetur cum subditur ablactatos a
lacte avulsos ab uberibus. id est separatos a de-
liciis carnalibus et amore [illegible] sunt boni et studiosi. Et
erit eis verbum domini / hic ad litteram describitur pena
veritatis illusoribus inflicta per caldeos que
fuit tunc respectu [illegible] linea
ante secundum unum meliorem. Et quinquagesima
de nobis tamen secundum minorem. propter quod significat
penam mortalitatis quam illusoribus veri-
[illegible] aliquis inflixit [illegible]
propter hoc audite et cetera. hic ad litteram
describitur pena veritatis illusoribus
inflicta per romanos. scilicet iudeis obstinatis
que fuit et elongata quasi diu [illegible]
lxxi annos. scilicet anno domini C [illegible]
Nunc adhuc apparet aliquod signum libera-
tionis eorum / propter quod moraliter significat penam
eternam veritatis illusoribus infligendam. Ecce ego mit-
tam dicit dominus et cetera. / post penam veritatis illu-
sorum / hic consequenter describit stabilitatem ve-
ritatis catholice sicut petra firma. id est Christum
fundate. propter quod sensus litteralis est spiritualis

Ve ariel et cetera. In hoc capitulo litteraliter intelli-
gitur [illegible] describitur iste propter veritatis
illusionem / prima fuit per caldeos quia
tempore fuerunt illusores veritatis sicut [illegible]
verborum Iheremie et aliorum sanctorum prophetarum [illegible]
secundo describitur ista describitur
romanos propter illusionem veritatis apostolorum

discriptio p̄ducitate enim moralitas hic ita
est in fine p̄tet(ur) propter hoc dicit dominus de
domini idolis etc. Hic ad litteram p̄dicit
ysaias tempore expectationis iudeorum futurum
tempore illius ave apostolorum et spiritualiter exemplari
Ve filii desertores etc. In hoc capitulo littera
secundum sensum litteralem arguuntur filii iudei de
hoc quod confidentes de egyptiis rebellantes erant
nabugodonosor cum fuerant in auxilium per dominum
rex christianus in palam in fine. Et ista rebellio
eis multum nocuit. Moraliter autem per istos
hic dicuntur filii desertores significantur claustrales
qui ex confidentia secularium religionem deserunt
quod est eis valde nocivum quia sunt fractores
voti et excommunicati. Et etiam seculares in quibus
confidebant frequenter attediantur de ipsis et
expellunt eos a se aliquando propter expensas et
aliquando propter confusionem. Propterea expectat dominus etc.
Hic ad litteram post sibi destructionem interpositam propheta de
minatur eis consolationem per christum futuram more boni sa
maritani post vini mordicitatem infundentis
oleum lenitum. Moraliter autem potest exponi quod dictum ad
predictam de apostatis exponendum. Nam aliqui eorum
ex dilatione id est vere penitentes redeunt et aliqui
magis proficiunt in bono virtutis quam alii qui
numquam per apostasiam ceciderunt. Unde gregorius
exponendo id luce xv. Gaudium erit in celo super
uno peccatore penitentiam agente. Gregorius super xxix iustis
dicit. Dux in prelio militem illum plus diligit qui post
fugam reversus hostem fortiter premit quam illum qui
numquam terga prebuit. Nec umquam ad fortitudinem fecit
sic et agricola illam terram plus amat que post spi
nas uberes fructus fert quam illa que numquam spinas
habuit nec umquam uberem fructum produxit. De talibus
dicitur. Et erunt oculi videntes preceptorem tuum etc.
Et aures tue audient verbum etc. Hic ad litteram describit deiec
tio demonis in iudicio finali. Et expositio ista non
solum est litteralis sed etiam spiritualis.
Ve qui descendunt in egyptum etc. Hic ad litteram
arguuntur ipsi israelite eo quod ex confidentia regis egyp
ti rebellaverunt regi assiriorum. Propter quod fuerunt a rege
salmanasar captivati. Moraliter per hos significantur
illi qui procedunt ad bellum magis confidentes de appa
ratu magno in equitibus et ceteris bellicis disposi
tionibus quam de deo. Propter quod sepe frangitur legitur
contra hoc etiam significantur illi qui in bello contra vicia ni
mis confidunt in virtute propria. Propter quod dimittuntur aliqui
cadere in vicia enormia. Et sic cognoscant propriam
fragilitatem et humiliati in melius reformentur. Propter

quod subditur convertimini sicut in profundum recesseratis filii.
Ecce in iusticia regnabit rex. Hic ad litteram
agitur de virtute regis ezechie. Per quem bonus rex
significatur de quo dicitur Ecce in iusticia etc. Quia sicut dicit
philosophus v^o ethicorum est preclarissima virtutum. Propter quod decet
regis statum preclarum. Et principes in iudicio preerunt
nam membra regni debent capiti conformari. Et
erit vir quilibet de ipsis subditus sicut qui absconditur
a vento. Quia boni subditi sunt tuti in magna seri
tate positi. Non caligabunt oculi videntium. Id est ta
lis regis consiliarii non sunt per avaricia excecati.
Et aures audientium diligenter auscultabunt. Id est po
pulus sibi subiectus erit ad obediendum paratus. Et lingua bal
batorum loquetur velociter et plane. Quia simplices
de ipsis poterunt iusticiam suam in iudicio proponere
sine advocatorum consilio qui magis sunt fraudu
lenti et impediunt quam expediunt noticiam veritatis.
Non vocabitur ultra is qui insipiens ut princeps etc.
Tales enim in statu suo non sunt principes nisi equivo
ce sicut principes lapidei aut depicti pro eo
quod nichil nocet pictura. Et multis nocet talium ma
licia. Unde subditur Fraudulenti vasa pessima sunt.
Quia simplices decipiunt. Unde subditur ad decipiendos mites
in sermone mendacii. Et quia uxores talium de
rapinis gaudent et ad eas uxores suas exci
tant. Unde subditur Mulieres opulente de rapina
audite vocem meam. Quia subditur post dies et
annum et vos conturbamini. Id est tempore a die delato de
ter premium. Et subditur ad hoc argumentum cum dicitur
Consummata est enim vindemia et vepres ascendent.
Id est sicut plures mei dei premente tribulatione aliqui vene
runt. Et multo magis premente tyranno. Et eorum fa
milie que de bonis alienis vivunt deliciose. Gau
dium onagrorum. Residuum huius capituli ad litteram exponitur
de salvatione facta per adventum christi. Propter quod non indi
get alia expositione litterali.
Ve qui predaris etc. Hoc ad litteram exponitur de
rege sennacherib qui superbe deum et blasphema
vit et populum israel afflixit multipliciter et spoliavit
Mistice vero potest exponi de antichristo de quo dicitur ii thess
ii qui extollitur supra omne id quod dicitur deus etc. Iste enim
populum dei multum affliget et spoliabit. Tamen finaliter
destruetur sicut ibidem dicitur quem dominus ihesus interficiet.
Et hoc faciet christus ad preces fidelium ab antichristo af
flictorum et ideo ex persona subditur Domine miserere
nostri te enim expectamus. Et quia secundum doctores
per angelos de mandato christi fulminabitur et magna
persecutio cessabit et alii fugient territi. Propter quod eorum
spolia remanebunt fidelibus post mortem antichristi
remanentibus. Unde subditur A voce angeli fugierunt

coros

populi .s. antixpo comiti. Ecce videntes. Hic re-
vertitur propheta ad denunciandum mala que
Faciet antixpus ante mortem suam [illegible]. Ecce videntes
clamabunt foris. ut homines litterati clamabunt contra
antixpum in ore scripture quod tunc non audebunt loqui
contra eum publice. Angeli pacis amare flebunt.
quia religiosi occultabunt ~~gement~~ gement.
Dissipate sunt vie. quia fideles non audebunt
per terram transire. Irritum factum est pactum. nam
[illegible] potestatem destruet quod significatur hic per
libanum, saron et carmelum. Et quod demon-
dato dominum fulminabit ut deum esse fingit. Nunc
consurgam dicit dominus etc. Et prophetia littera que de falso
potest applicari ad propositum. Contriti sunt etc. Et sub-
dit ad litteram destruentur defectio sobne poti-
ficis qui senacherib adhesit per quem ministre
significatur quibus prelatis malis qui timore mortis
antixpo adhebit. sed quia electi necessitates firmiter me-
rebunt gloriam celi sequitur Quis poterit habita-
re de vobis cum igne devorante. id est fir-
miter stare in antixpi tribulatione. Quis habita-
bit de vobis cum ardoribus sempiternis. id est
in temptationibus demonum sicut ardentium quia por-
tant infernum secum et antixpi astabunt
in persecutione fidelium. Qui ambulat
in iusticiis et loquitur veritatem etc. Iste
//supple antixpi tribulatione poterit stare. Munimenta saxorum
sublimitas eius. id est firmitas thronorum. nam
sicut sunt quasi [illegible] [illegible] assimilantur ad
angelorum ordines. Panis eius datus est.
id est xpus qui est panis vivus. Aque eius fideles sunt.
id est dona spiritus sancti unde dicit salvator Joh. vii° qui
credit in me sicut dicit scriptura flumina de ventre
eius fluent. hoc autem dixit de spiritu quem accep-
turi erant credentes in eum. Regem in decore
videbunt. visio clara et beatifica oculi
eius terram cernent de longe. sicut terram viven-
tium quia viventes in corpore mortali celestia me-
ditantur. Et per oppositum subditur ad litteram de sobne
[illegible] per quem mali prelati significantur. propterea de eo
//litteratus ministre dicitur. Ubi est litteratus et cetera. id est ubi est mali
prelati qui scripturam scire debuit. et verba legis
ponderare. et parvulos docere. [illegible]
[illegible]. Absconditus est in inferno inferior
quanto status altior [illegible] inferior
vel minor [illegible] de ipso et [illegible] eius
populum impudentem non videbis. id est prelati dap-
nati cum familiis suis non videbis. [illegible] magis
[illegible] altitudine sermonis. id est [illegible]
[illegible] quales sunt mali prelati etc. [illegible]
in quo non est sapientia. [illegible] descendens
sed illa que est terrena animalis et diabolica [illegible]
opposita [illegible] magis [illegible]
[illegible] induit [illegible] ad contemplandum
celestia. Respice Syon civitatem sollempnitatis
[illegible] civitatem opulentam
id est [illegible] tabernaculum quod nequaquam trans-
ferri poterit etc. per quod significatur perpetuitas super-
na [illegible] Dominus legifer noster etc. [illegible]
[illegible] hoc ad litteram dicitur de sennacheri-
b [illegible] significatur antixpus [illegible]
[illegible] homines fideles [illegible] sed non prevale-
bunt. nam electi salvabuntur [illegible]
persecutio ut dicitur [illegible] subditur Sic [illegible]
[illegible] ut dilatare signum nequeas. [illegible]
impedit [illegible]
[illegible] impedit eius [illegible] sic antixpi [illegible]
[illegible] spolia
[illegible] ab antixpo [illegible]
[illegible] post antixpi mortem remansuris
Accedite gentes etc. hic ad litteram [illegible]
Appresens aliarum gentium [illegible] per regem babilo-
nis [illegible] in persecutione [illegible]
[illegible] rex [illegible] nullius cordis [illegible]
[illegible] gentes [illegible] Accedite
gentes etc. ad resistendum impugnationi demonum
quia indignatio domini super omnes gentes etc. [illegible]
gentibus indignari [illegible] ponit homines [illegible]
[illegible] temptari. Et furor illius. [illegible]
id est [illegible] magis perfectos [illegible] aliquando [illegible]
[illegible] in negatione [illegible] interfecti eorum
[illegible] in foveam inferni. Tabescent mon-
tes a sanguine eorum. id est prelati et religiosi [illegible]
montes significantur [illegible] et compli-
cabuntur sicut liber celi. id est viri perfecti [illegible]
[illegible] timore [illegible]
fragilitatis [illegible] Ecce sic etc. hic ponit
persecutionis [illegible] super idumeam [illegible]
[illegible] significatur [illegible]
Ecce super idumeam descendet. [illegible]
[illegible] maculari et super populum
interfectionis. id est electorum [illegible] et descendent uni-
cornes cum eis etc. [illegible] unicornes [illegible]
significantur demones [illegible] et inebriabitur

terra eorum sanguine. per terram intelligitur lapsi. et tremo
ribus implicati qui peccatis infirmantur. dicitur ce
[illegible] quem religiosi [illegible] solent
convertentur torrentes eius in picem. i. doctrine
[illegible] et salutare. Gregorius omnes vobis
cuius vita despicitur restat ut eius predicatio contempna
tur. et humus eius in sulphur. i. corpus quod est de
humo post resurrectionem ardebit igni gehenne sed
[illegible] non erit visione per eam. quia nulla
[illegible] de gehenna et possidebit eam ona
crotalus etc. per hec animalia significantur diversa demo
nia et super eam extendetur mensura. scilicet divi
ne justitie in desolationem. scilicet finalem et consummata
sed per oppositum gloria sanctorum est gratia consummata. ideo
subditur nobiles eius. i. virtuosi de terra
non erunt ibi sed in gloria celesti. reges eorum
invocabunt. i. deum qui est laudabunt. et erunt
omnes principes eius. i. omnes in terra sunt habere divitias
tes in nichilum. i. totaliter deiecti. et orientur in
domibus eius spine etc. per que significantur diver
se pene quibus in gehenna et erit cubile dra
conum etc. i. demonum diversorum. Et quia scripta
sunt in nova et veteri testamento subditur requirite
diligenter in libro domini. ut per bona consideratione
istorum possitis penas evadere tormentorum.

Letabit deserta etc. Iste capitulum litteraliter
exponitur de terra Christi ex iudeis et gen
tibus collecta et communiter litteralis est et spiritua
lis sed tamen hoc exponi de illis peccatoribus
moralibus ad deum cum magna penitentia reversis
[illegible] et aliquando plus in merito proficiunt
quam illi qui innocentiam servaverunt ut dicunt super
xxx capitulo prime ad Romanos. Ubi superabundavit delictum superhabundavit et gratia. et de talibus
[illegible] dicitur letabitur deserta et invia et exul
tabit solitudo. Letabitur deserta etc.
quia persona prius a deo deserta. letatur in domino et
germinatur in bonis operibus. et quia subditur de eternitate pre
mio videbunt gloriam domini. facie ad faciem et
quia tales non tantum sibi proficiunt per vite meritum. sed
et aliis per exemplum ideo subditur confortate manus dis
solutas etc. ad bona operandum. et subditur premium
eorum. deus ipse veniet et salvabit nos. tunc
aperientur oculi qui prius erant clausi ad videndum
ea que sunt salutis. et aures surdorum patebunt
ad audiendum verbum dei cum affectu et impletione. tunc salie
et sicut cervus claudus ad ambulandum in via
morum velociter. et aperta erit lingua mutorum
ad deum magnifice laudandum quia scisse sunt in deser
to aque. i. dona gratie divine. In cubilibus in quibus prius ha
bitabant dracones. i. in mentibus humanis in quibus ha
bitabat demon per culpam. orietur calamus et iunci
orietur. per pulchritudinem mentis et exterioris conver
sationis ut sit locus aptus divine habitationis. non transi
bit per eam pollutus. i. dyabolus. et hec erit vobis
directa via. i. expeditum directum ad bonum. nam in mo
ralibus magis movent opera exempla quam verba ideo subditur
ita ut stulti non errent per eam. simplices quia non
possunt capere verba predicatorum bene capiunt opera bona
ipsorum. non erit ibi leo. i. demon ad nocendum. licet
sit ad exercitium. et ambulabunt etc. scilicet de vir
tute in virtutem et venient finaliter ad videndum deum
deorum in Syon. cuius visio habet innumera bona sed premia
sanctorum in [illegible] dominus regis ezechie.

Hanc historiam ponit in hoc capitulo et duobus aliis xxxvi
immediate sequentibus sensus misticus ponitur de istis [illegible] ad xxxiiii
capitulum propter quod hic pretermisso.

In tempore illo misit merodach etc. per istum regem xxxix
babilonis qui misit nuncios et litteras ad ezechiam
ex qua missione licet ezechias esset sanus in su
per bia [illegible] significatur dyabolus qui mittit adulato
nam gloriam elevatus significatur dyabolus qui mittit adulato
res ad hominem virtuosum et quorum adulatione in gloriam
erigitur per hoc autem quod ezechias ostendit eis the
sauros suos. et que habuit preciosa significatur
quod virtuosus adulationibus deceptus. merita sua mani
festat ad suam gloriam et amittit ea per suum vanam
ut [illegible] amen dico vobis receperunt mercedem suam
et Gregorius omelia xxx depredari desiderat qui thesaurum
in via manifestat.

Consolamini consolamini populus meus etc. licet istud litte xl
raliter exponitur de consolatione populi post reditum in terram
suo. potius tamen exponitur de consolatione exhibita per Christum in adventu
suo. primo quantum ad exhibitionem gratie et glorie per
apertionem janue celestis. Iohannis i. lex per Moysen data est
gratia et veritas per Ihesum Christum et ideo dicit hic bis
consolamini. semel pro collatione gratie et semel pro ap
ertione janue celestis. et sic exponitur hec non solum
est litteralis sed et spiritualis. propter quod de alia pertranseo.

Taceant etc. hic propheta ponit quandam exortationem audie xli
ntium ad intellectum dicendorum. et quod dicitur domino suum spiritum
litteralem. primum est vocatio Abrahe a domino que habet
genus ipsius per quam mistice significatur instructio debi
ta prelati boni de qua dicitur. quis suscitavit ab orien
te iustum. dicitur enim bonus prelatus suscitari ab ori
ente. propter splendorem sapientie. et iustitiam propter recti

tudinis [illegible] ab oriente vide extra

de xxx et xxxi capitulo nichil dicit

(nota per gladium qui de ore procedit signatur doctrina per verbum per arcum verbum quod a longe ferit doctrina preceptiva

tudinem vitaeque attendi in institutione prelati que-
ponitur in ista perfectionis ostendere quod de eo dicitur
etiam quod imponit perfectionis habitum acquisitum ideo
subditur · Vocavit eum ex nomine · ut sequeretur me
se · Christus enim non venit ad acquirendum in
se perfectionem quam habuit ab initio conceptionis · sed
ad perfectionem aliis ostendendam · Dabit quasi pulverem
gladio eius · et cetera · per gladium qui de
ore procedit significatur doctrina · per verbum per
arcum verbum · quod a longe ferit doctrina preceptiva
Utroque namque modo sunt prelati ut Augustinus Gre-
gorius et alii · hereses et vitia destruxerunt
quibus autem prelati debet quibus bono modo possit
conformari transibit in pace. Nam
de bono prelato dicitur ii ad Corinthios ii · servum dei non
oportet litigare sed mansuetum esse ad
omnes (salva tamen iustitia (Aliter non esset man-
suetudo vera · sed pusillanimitas detestan-
da · Semita pedibus eius non apparebit ·
per semitam que est parva via declinans a
communi · significatur declinatio aliqua a communi
doctrina catholica que in prelato non debet esse · et quia
promotio talis prelati est a deo subditur
quis hec operatus est · Sequitur ego dominus · primus
novissimus ego sum et cetera · hoc ad litteram exponitur
de fabricatoribus ydolorum · per quos significatur malus
prelatus de quo dicitur Zacharie xi · O pastor et
ydolum derelinquens gregem · ideo per istos
fabricatores ydolorum significantur illi qui laborant
ad promotionem prelatum indignum et subditur
cum dicitur glutino bonum est · Isti enim facti
sunt colligatores ut optineant uniti unde
quod non possunt robore confortavit eum clavis
· scilicet aureis et argenteis per dona superiori
bus facta ut non moveretur · idest propter
insufficientiam iuste repelleretur · vel propter
motus deponeretur · sed quia bonus prelatus
talibus cautelis et fraudulentiis non fulci-
tur · indiget divina consolatione et ideo
subditur sibi a domino dicitur et tu
Israel · per verbum notitiam sermonis mei
per debitam obedientiam Iacob · per victoriam
quem elegi promovendo ad prelationem · semen
Abraham · imitando suam perfectionem et
subditur quia ego sum · te apprehendi a finibus
terrae · sicut tibi iuste et cetera · hic
sensus litteralis describitur exitus de Egypto

spiritus · et passio eius per desertum · per quod significatur exitus
hominis de peccato et passio eius per desertum penitentie · et sic
perveniet ad gloriam per terram promissionis significatam
et sic dicitur egeni et pauperes · idest pauperes in spiritualibus
egentes querunt aquas · scilicet gratie · et non sunt · quod
necessitatem debite querunt · sed tunc habent ideo
subditur aperiam in supremis collibus flumina · per
quod significatur effectus angelorum ad hoc quod penitentes
proficiant in gratia · et in medio camporum fontes · idest
doctrinas predicatorum ad promovendum bonum peniten-
tium · ponam desertum · idest corpus penitentis quod primo
erat delictum · in stagna aquarum · per humiliationem
(...) ubi inundavit delictum su-
perabundavit et gratia dabo in solitudine cedrum · et per
istas arbores significantur diverse virtutes quibus gratia
infunduntur · et ultimo ponit Ezechielem · idest de sanctificatione
positum sum de facie inducam · hic ad litteram descri-
bitur destructio babilonis per Cyrum qui fuit figura
Christi significatur hic confutatio fidelium et philoso-
phorum per Christum ut patet in Ezechiele
Ecce sermones meos (...) et cetera · Istud capitulum xli
et duo sequentia exponunt aliqui ad litteram doctores
multi de liberatione populi iudaici · de captivitate babilonica
per Cyrum · et de multiplicatione eiusdem populi reditu in iude-
am (...) et de prosperitate temporali · Mistice vero exponunt dicta
capitula de Christo et prosperitate spirituali populi christiani · egregie
vero super hoc dominus beati Matthei · dicitur xii capitulo
litteram · ecce sermones meos et cetera · impletam in Christo
fuisse (expositum dicta capitula literaliter de liberatione
populi fidelis facta per Christum (et de multiplicatione eius
populi per predicationem apostolorum et de eius spirituali prosperitate
(ipsis que de alia expositione spirituali pertranseo (in expositione
quam expono mea ab aliis mistica notat
Hec dicit dominus et cetera · Capitulum istud literaliter expositum
primum de Cyro et primum de Christo · (Iterum aliter
autem potest exponi de quolibet doctore notabili catholico
scilicet Augustino et similibus qui per Cyrum significatur eo quod Cyrus
heres interpretatur (et talis enim sed heres est ecclesie
vite et dicit de eo hec dicit dominus Christo meo Cyro cuius
apprehendi dexteram · dans ei contra fidei adversarios
potestatem et virtutem · ut subiciam ante faciem
eius gentes · eos in giro Christi per fidem et mores
subiciendo · et dorsa regum vertam · idest demones
eos ab obsessione corporali mente repellendo quia
dicuntur reges et principes ephesios · vi · non est nobis
colluctatio adversus carnem et sanguinem · sed
adversus principes et potestates tenebrarum · et adversus
mundi rectores et cetera · Et aperiam ante eum ia-
nuas · idest intellectus literales et misticos sacre

de xlii et xliii capitulis non dicitur

spoke. Ego ante te ibo. in doctrina dirigendo et
gloriosos terre humiliabo superbos hereticos confutan
do portas ereas conteram etc. obstinatos ad
penitentiam reducendo et dabo ei thesauros abscon
ditos etc. s. glorie et gratie in corpus quo oculus non
non vidit nec auris audivit etc. propter servum me
um iacob etc. i. propter salutem populi christiani qui dicitur
iacob quantum ad activos. et israel quantum ad contempla
tivos. assilam te etc. per gratiam. et non cogno
visti me. quum vocavi mea. ut sciant hii qui
ab ortu solis etc. s. per doctrinam tuam verbo vel
scripto. quia absque me non est deus. hoc enim
docuerunt angeli etc. formans lucem scilicet spiritum
et creans tenebras. addiscit (et quum talis
doctor datur ecclesie ex verbis eius adde rore celi sed
rorate celi desuper etc. ve qui contradicit fac
tori suo. nam contradicendo tali doctori. contradicit
deo qui dedit illum. et quasi patri et creatori filios ge
nerando (et matri eos nutriendo. ventura
interrogate me. per ordinem devotam. et non
divinos per observationem superstitiosam. quia ego
feci terram etc. et possum rude de ipsis veri
tate. Ego suscitavi eum. s. doctorem bonum
ad iustitiam operandam. et docendam. ipse edi
ficabit civitatem. s. ecclesie militantis et cap
tivitatem meam dimittet. populum meum eruendo
a peccatis. non in pretio etc. sicut enim eam gratis
tis accepistis (gratis date. labor egipti etc.
Per hoc significant laboratores diversis viciis sapien
tie. lassati sumus in via iniquitatis et perdicionis
etc. per egiptum enim que tenebra interpretatur. vi
tium liuore designatur. Job xxiiii. oculus ad
ulteri observat caliginem. mercator ethiopia
detractio que denigrat fratris famam. psaba
in clamatores. adulatores malitia desig
natur. qui per clamores veritatem subverte
re nituntur. viri sublimes. per superbiam ad
te transibunt. per veram humiliacionem
post te ambulabunt. tua sequendo doctri
menti manibus. i. operibus vinctis tamen quam est
vinculis perfectionis tecum. et te adorabunt. ado
rationes dulie tibi. in te est deus. simpliciter per
verum cultum latrie de quo dicitur vera confes
sione tu es deus absconditus. sub assumpta
humanitate confusi sunt etc. hic ex parte portio
mentio contra rebelles christo. et consolatio est.

detum in ipsum eum dicitur confusi sunt etc. subdit
fabricatores errorum. isti sunt iudei dimit
tentes mandata dei propter traditiones seniorum
et phariseorum. hii et hoc. subdit. israel salva
tus est in deo. i. populus christianus in christo. non in
vanum creavit eam. s. ecclesiam terram. sed
ut inhabitet post hanc vitam. Non in ab
scondito locutus sum. Jo. xviii. ubi xviii || a scriptis vide xviii po
palam locutus sum mundo. nescie
runt qui levant signum. i. ydolatre
nescivit christum

xlvi

Contritus est bel. qui devorator
interpretatur. ideo ipsum gulosum
zebriosum significat et sic in corpore et in
carnem sensum gigit quasi dicitur cuius ventris famem
torporis et sobrius potus. et
per oppositum excessus in cibis et potibus et
iustitias dic et cor est. Contritus est nabo
qui interpretatur stravediens. propter quod significat superbiam
quia superbus vult semper alium nimis contrarius
in mente quia non potest ad hoc attingere. Confracta
sunt simulachra eorum. simulachra castri
mergi sunt ymaginationes de cibis et potibus
et simulachra superbi sunt ymaginationes de
excellentiis et de rebus et honoribus que confirm
gunt. nam ad gunt proniment. onera
vestra gravi pondere. hoc dicitur de peccatoribus in quorum
persona dicitur sapientie v. lassati sumus in via iniqui
tatis. non poterunt salvari et portatam. s. in vita
presenti quia magis aggravant ad mortem. Audi
me domus iacob etc. i. supplantatores viciorum
et contemplatores divinorum qui per iacob et israel significantur
qui portamini a meo utero. i. sustentamini
a me. sicud filii a matre. Cui assimi
lastis me. hic increpant homines mali qui non
solum hominem mortalem equant deo. sed etiam
preponunt magis timentes offensam mali principis
quam offensam dei. propter quod ecce dicitur in persona dei. Cui
me assimulastis etc. quod dicitur in hoc fecistis
pessime et confortis animi de saeculo etc. Isti
sunt mediatores symonie ut per munera habeant
sibi favorabilem prelatum quod non sit nisi ydolum
sicut dicitur Ozee xi o pastor et ydolum derelinquens
gregem portant illum in humeris. suos de
fectus excusando sed cum clamaverit ad eum

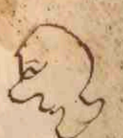

p[er] aliqua[m] tribulatione[m] eccl[es]ie n[on] audiet. & re
mediu[m] adhibere non potuit neq[ue] sciet. Consume
tionem. v[e]l[ut] repetendo de p[ro]motione talis
p[re]lati recordamini p[ri]oris seculi .i. t[em]p[or]is ec[c]l[esi]e
p[ri]mitive i[n] quo non p[ro]movebant[ur] nisi digni
ro[n]e vite & s[ci]e[nti]e. ego sum deus .i. annuncians p[er]
bonos p[re]latos volu[n]tate[m] meam vocans ab
oriente avem .i. ho[min]em conte[m]platiuu[m] ut ab orie[n]
te conte[m]plat[i]o[n]is descendat ad eccl[es]ie regimen
p[ro]p[ter] p[ro]ximi n[ecess]itate[m] & sic solebat fieri ut p[atet]
de b[ea]to gregorio & multis aliis (et q[ui]a tales
eccl[es]ie s[un]t utiles subdit dabo in sion salutem.

xlvij

Descende sede in pulvere filia babilo
nis. que confusio in p[er]sona ba
bilonis p[er]sona p[ec]catric[is] que c[on]fusio per filiam ba
significat[ur] sed in v[er]bo p[ro]ximo digna confusione
est ille .i. dignus morte q[ua] dicit[ur] v[e]l[ut] morte & tali p[re]varicat
trici p[er]sone d[icitu]r descende de sublimitate
s[u]p[er]bie sede i[n] pulvere p[er] r[e]cordatione[m] medi
tat[ione]m mortis tue. q[ui]a pulvis es et i[n]
pulverem reverteris. non est soliu[m] f[ilie]. s[cilicet]
in celis. q[ui]a ult[r]a non vocaberis mol
lis .i. n[on] debes vacare carnalibus deliciis
sed austeritatib[us] p[enite]n[ti]e. et p[ro] p[e]c[ca]tis co[m]missis
ideo subdit[ur] tolle molam .i. cotere cordis.
denuda t[ur]pitudinem. p[e]c[ca]ti sp[irit]ualis p[er] veram
confessione[m] discooperi humeru[m]. abiciendo
a te p[e]c[ca]ti sarcinam revela crura. confitendo
p[e]c[ca]ta carnalia. transi flumina. car
nis illecebras dimittendo revelabit[ur]
ignominia tua. i[n] foro c[on]sci[enti]e solu[m] ut n[on]
reveletur in iudicio finali ultionem
capiam p[er] p[enite]n[ti]e penam et non resistet
michi homo. n[ec] ulterius ro[n]e non remit
tam penam p[enite]n[ti]e s[ed] magis accepta[m] satisfa
ciens dimittit. sede tacite. p[er] veram humilitatem
et intra tenebras. p[ro]p[ter] p[e]c[ca]tor[um] la[m]enta[tio]nem
et no[n] vocaberis ult[r]a d[omi]na regnor[um] .i. non
cupies ult[r]a p[er] s[u]p[er]biam elevari s[ed] magis humilia
ri. aliter p[otes]t dici sic. In h[oc] n[ost]ro ca[pitul]o p[er]nu[n]ciat[ur]
ad l[itte]ram destru[cti]o babilonio[rum] p[ro]p[ter] t[ri]a. p[ri]mu[m]
e[st] q[ui]a victoria h[ab]ita de iudeis v[e]l fuerunt
nimis crudeliter p[ro]p[ter] occidendo & p[ro]p[ter] capti
vando. Scd[m] q[ui]a v[e]l s[ecun]d[o] ea nimis s[u]p[er]be atri
buerunt eam tot[aliter] v[ir]tuti p[ro]p[ri]e. t[er]tiu[m] q[ui]a ad ha
bendam ipam v[e]l fuerunt d[e]dicati b[ene]ficiosis
C[apitulu]m. p[ro]p[ter] h[oc] ait. moralit[er] docent[ur] bellatores
ut victoriis h[ab]itis utant[ur] t[em]p[er]ate. sicut mo

deramine m[od]e[st]e et q[uod] utant[ur] humilit[er] .s[cilicet] attr[ibu]endo
victoriam d[omi]no v[e]l v[ir]tuti t[er]cio cavendo ne in
talibus utant[ur] aliq[ui]b[us] s[u]p[er]sticiosa obs[er]vancia ne si
babilonii tradant[ur] c[on]fusibilit[er] in manibus inimicor[um]
suor[um] et sit p[ri]mo t[em]p[or]aliter & post et[er]naliter c[on]fundant[ur].

xlviij

Audite hec domus iacob. In h[oc] ca[pitul]o c[on]firma[tur]
l[itte]ra ad l[itte]ram describit[ur] dupl[e]x liberatio iudeor[um]
p[ri]ma a captivitate babilonica q[ue] fuit f[ac]ta p[er] cirum
s[ecun]da e[st] liberatio fidelium omniu[m] a p[otes]tate demonis q[ue]
fuit f[ac]ta p[er] xp[istu]m p[ri]ma vero fig[ur]a fuit
s[ecun]de et ista f[ac]ta q[uia] e[st] liberatio a demonis s[er]
vitute e[st] figura e[ius] t[er]cie libera[ti]o[n]is s[cilicet] a corrup[ti]o[n]e
p[re]sentis miserie que erit in futura resurrec[ti]o[n]e ut d[icitu]r
R[omanorum] xij.

xlix

Audite insule. S[ecundu]m iste l[itte]ra[m] l[itte]raliter exponi[tur] de
modo libera[ti]o[n]is f[a]c[t]e p[er] xp[istu]m. Moral[ite]r aut[em]
potest exponi de modo libera[ti]o[n]is eccl[es]ie p[er] bonu[m] p[re]latu[m]
q[uia] p[ri]mo recognoscit p[ri]me con[ver]sionis a d[omi]no f[ac]tam d[icens] D[omi]n[u]s
ab utero vocavit me .i. de sinu s[an]c[t]e (Spi[ritu]s) vo
cavit me ad regimen eccl[es]ie (& hec e[st] debita voca
tio non de curiis p[ri]ncipu[m] & tumultib[us] secularium
negociorum de ventre matris mee & e[st] repetitio est
eiusd[e]m s[ub] p[ro]p[ri]a v[er]ba et posuit os meu[m] q[uasi] gladiu[m]
acutu[m]. p[er] s[an]ctam doct[r]ina[m] heresis & vicia resecande
tem sub umbra manus sue p[ro]texit me. a demo
nis p[er]s[ecuti]o[n]e et posuit me sicut sagittam electam
a longe ferientem. i[d] e[st] sig[nific]at doc[trin]am sana[m] in s[cri]p
to. q[ue] non solu[m] docet p[re]sentes s[ed] et futuros
In pharetra abscondit me p[ro]p[ter] sp[eci]ale[m] mei
custodiam. et dixit m[ichi] servus meus es tu. isra
hel[er] do. q[ui]a i[n] te gloriabor .i. gl[or]iam mea[m] oste[n]
dam p[er] te an[te] conspectu vite. & v[er]bo doct[ri]ne et ex[em]p[lo]
d[icitu]r lucerna nobis cum o[mn]ia q[ue] p[re]cepta s[un]t vobis. ferven
tis. dicite s[er]vi inutiles sumus. io subdit[ur] verbu[m]
boni p[re]lati Ego dixi i[n] vacuu[m] laboravi. quo iudi
ciu[m] meu[m] cu[m] d[omi]no .i. gr[ati]am ei[us] t[ame]n expecto. ideo
subd[itur] formans me .i. ex infusione sue gr[aci]e ut
reducam ad eum iacob .i. simplices et isr[ae]l non
aggregabit[ur] .i. l[itte]rati q[ui] s[ecundu]m scie[n]tias non assequebant[ur]
v[e]l ut b[ea]tus aug[ustinus] cum legisset vitam simplicis pauli fert[ur]
dixisse. surgunt simplices & illi[terat]i rapiunt celu[m] nos
aut[em] cu[m] l[itte]ris n[ost]ris mergimur i[n] infernu[m] et glorificat[us]
su[m] i[n] oculis d[omi]ni s[cilicet] in spe. Sed q[ui]a bonus p[re]latus
non solu[m] i[n] sua dyocesi p[ro]ficit s[ed] et i[n] aliis sicut p[atet]
de b[ea]tis aug[usti]no & ambrosio et c[on]similib[us] qui
p[er] libros ab eis ~~...~~ conditos p[ro]ficiunt toti ec
clesie. io d[icitu]r sibi a d[omi]no parum e[st] ut mi[chi] sis s[er]vus
ad suscitandas tribus iacob. dedi te i[n] lucem gentiu[m]
hec dicit d[omi]n[u]s &c. reges videbunt & adorabunt
d[omi]n[u]m d[omi]n[u]m tuum. p[ro]ficientes in bono ex tua doctrina
et qui boni p[re]lati d[omi]n[u]m deprecant[ur] p[ro] tali p[ro]fectu p[ro]p[ter]

sun. io subdit: h(ic) dr(i)t dne i(n) te plorato exaudi
te ut susitet vectram .i. homes t(h)renos a ma
te culpe. et possideres hereditates dissipatas
.i. a(n)i(m)as peccatis laceratas. et dices hiis qui vincti
sunt. co(n)suetudie peccandi (q(uod) e(st) q(ua)si catena li
gans peccatore(m) in culpa. et hiis q(ui) in tenebris
sunt .s. ignorantie super vias .s. mandator(um)
dei (et) co(n)silior(um). pascent(ur). doc(tri)na tua. et in o(mn)ibus
planis .i. s(an)c(t)or(um) exemplis (q(uod) de plano etiam a
simplicibus capiunt(ur)) pascua eor(um) .i. refectio
mentis. non esurient (et)c. .s. illi q(ui) p(er)ducti
fuint ad celi gaudia. ponam omnes montes i(n)
viam .i. impedimenta p(er)dicatio(n)is amovea(m) dando
c(on)fite(n)tibus violentibus ante te p(er)d(ic)a(t)i i(n) urbibus t(er)mi(n)us
sue dyocesis. io subdit ecce isti de longe
venient. et q(uonia)m ex hoc s(e)q(ui)t(ur) effectu laudandus e(st) deus
s(u)b(di)t. laudate celi .i. angeli. (et) exulta
terra .i. h(ab)itatores t(er)re. Nam utriq(ue) debent
de (con)versione pec(cat)or(um) gaudere. et dixit Syon. Ali
q(ua)n(do) fuit ecc(lesi)a i(n) tanta t(ri)bulac(i)o(n)e q(uod) videbat(ur) aliq(ua)n(do)
deus eam deseruisse. et adhuc mag(is) videbit(ur)
t(em)p(o)r(e) a(n)ticristi. p(ro)p(ter) q(uo)d i(n) eius p(er)sona dicit(ur). et dixit.
Syon dereliquit me d(omi)n(u)s. p(ro)p(ter) q(uo)d deus eam (con)so
lat(ur). dicens. nu(m)q(ui)d oblivisci pot(est) mulier infan
tem suum. q(ua)s(i) d(iceret) non. nec ego tui mea(m) dereli(n)
quam. venerunt structores tui .i. doctores destru
entes te .i. heretici a te exibunt a sacris docto
ribus (con)futati. p(ro)mittit etiam ei multiplicatio
nem fidelium (et) bonor(um) spiritualium cu(m) d(icit) leva in
circuitu oculos tuos. et hoc modo lit(er)alit(er) expo
sui usq(ue) ad fine(m) ca(pitu)li. n(on) occurrit m(ihi) alia expo
sitio (con)venientior hic ponenda sp(irit)ualis. nec eade(m)
r(ati)o(n)e in residuo hui(us) libri q(ui)a fui mo(do) lit(er)alis
expositio de xp(ist)o (et) eius p(ro)cessu. (com)plent igit(ur)
in modico libro ysaie p(ro)phete hoc capitulo

Explicit ysaias p(ro)pheta

Incipit Iheremias p(ro)pheta

Verba Iheremie p(ro)phete. Per Ihere
miam qui excelsus d(omi)no i(n)t(er)p(re)tat(ur). p(re)la
tus vel doctor vel p(re)dicator sig(nifica)t(ur). q(ui)libet
en(im) istor(um) i(n) suo gradu e(st) excelsus d(omi)no. habet aut(em)
a d(omi)no p(ri)usq(ua)m te formare in utero nom
te (et)c. utero a(n)i(m)e in q(ua) formatur esse (pro)p(ri)e
studium. et inde educit a d(omi)no ut applicetur
regimini p(o)p(u)li vel ei(us) doctrine. (et) p(ro)pheta (con)stitui(t)(ur)
p(ro) denu(n)tia(n)da futura pene (et) gl(ori)e. p(ro)p(ter) h(oc) q(uo)d dicit
ego nescio loqui (et)c. ostendit(ur) q(uo)d (con)sidera(n)d(o) reputare

se debet insufficiente(m) ad officia dicta. p(ro)p(ter) q(uo)d
valentissimi viri legunt(ur) offi(ci)um pastorale q(uia)m
potuerunt recusasse. s(icut) ambrosius gregorius
augustinus (et) plures alii. s(ed) multi valde insuffi
cientes modo se ingerunt imprudent(er) s(ed) q(uasi)
a(n)i(m)ula festinas ad p(re)dam. (et) muscipulam
non attendens. Noli dicere q(ui)a puer ego
sum. sciens eum etate se voluntate d(omi)n(u)m de sua
p(ro)motione de humilit(er) obedire (et) secerunt si
p(re)d(ic)ti. et misit d(omi)n(u)s manum suam (et)c. p(ro)mo
tis enim ex ordinac(i)o(n)e d(ivin)a ipse dat gra(tia)m exe
q(ue)ndi debita offi(ci)a i(n) p(ro)posita ut evellas. vi
cia. (et) destruas hereses. (et) disperdas (et) dissi
pes. malor(um) colligac(i)o(n)es (et) edifices. vir
tutes. et plantes. in eccl(es)ia bonas p(er)sonas
(et) sufficientes. et tunc p(re)latus videt virga(m)
vigilante(m). q(ui)a (con)siderat finalis iudicii
terrorem. (et) ollam succensam .i. pene ge
hennalis horrore(m) s(ed) ut ip(s)e timeat (et) ad
hoc alios inducat. (et) q(ui)a malignis spiritus ad
q(ue)r(e)m iudicant(ur) io s(ub)d(it). q(ui)a ego (con)vocabo o(mn)es
(con)gregac(i)o(n)es regnor(um) aquilonis (et)c. Per
quas sig(nifica)nt(ur) (con)gregac(i)o(n)es demonum. quas dicit(ur)
h(ab)it(us) deus (con)gregare. i(n) q(uantu)m p(er)mittit demones su
os fideles temptare sic(ut) p(atet) de s(an)c(t)o iob. et
ponet unusquisq(ue) soliu(m) suu(m) i(n) introitu portar(um)
Ih(e)r(usa)l(e)m. Per quas sig(nifica)nt(ur) sacerdotes cura
ti q(ui) ministri s(un)t sacramentor(um) et sic p(re)bent aliis
aditu(m) ad eccl(es)iam dei. et sup(er) o(mn)es muros eius.
p(er) quos sig(nifica)nt(ur) p(re)lati (et) p(re)dicatores q(ui) debent
esse muri ad defensione(m) p(o)p(u)li xp(ist)iani. p(ro)p(ter) q(uo)d de
malis d(icitu)r ezech. xiii. Non opposuistis vos mu
ru(m) p(ro) domo isr(ae)l. et sup(er) o(mn)es urbes iuda .i. sup(er)
alior(um) fideliu(m) (con)gregac(i)o(n)es. Tu(n)c p(ro) o(mn)es n(on) pre
d(i)c(t)os q(ue)runt demones dominari. p(ro)p(ter) q(uo)d doctores
(et) p(re)lati d(ebe)nt ad oppositu(m) conari. io s(ub)d(it). dedi te
hodie in civitate munitam. recipiendo ca
ritate (con)fugientes ad tuu(m) (con)siliu(m). et i(n) colu(m)p
nam ferream. ad supportac(i)o(n)em debiliu(m). et i(n)
muru(m) eneu(m). resistendo violentie tyrannor(um)
et subdit(ur) divinu(m) auxiliu(m) cu(m) d(icit) et non p(re)valebunt q(ui)a
tecum sum.

Et f(act)um est verbu(m) d(omi)ni (et)c. S(e)q(ui)t(ur) recordatus
sum tui. hoc mor(aliter) p(otes)t exponi de religiosis
g(e)n(er)a(liter) et de meditatib(us) sp(irit)ualib(us). q(ui)b(us) ad memoriam
reducit(ur) fervor de(v)ocionis sue religionis
i(n) ingressu ut (con)venient(er) et arguat(ur) tepor (et) remissio
in p(ro)gressu (et) d(icitu)r i(n) persona d(omi)ni recordatus

su tm · misereamo adolescentiam tuam · in prin
cipio professionis · qui secuta es me in deserto · re
ligionis · in terra que non seritur · quia de religio
sis meditatibus principaliter · Et sunt argumentum re
lapsio cum dicitur quid invenerunt in me patres
vestri iniquitatis · et non loquitur de primis
patribus qui fuerunt valde fervente sed de sequenti
bus qui ceperunt paulatim declinare a prima per
fectione · et ambulaverunt post vanitatem ·
secularium imitationem et vani facti sunt
· i · simplices et cupidi · ita quod multi religiosi so
lo habitu a secularibus distinguntur · et aliquando pe
iores efficiuntur · et non dixerunt ubi est dominus
· i · non recognoverunt beneficium dei vocantis
ad statum religionis · et eduxit nos de deserto ·
providendo sufficienter de necessariis · per terram
inhabitabilem · hominibus carnalibus · et deserta
per terram sitis · i · desiderii prius celestis
et ymaginem mortis · s · peccati · propter quod religio
si dicuntur mortui mundo in qua non ambu
lavit vir · i · sed habitavit sine viribus neque
homo · carnalibus inter eos · et induxi vos
ego dominus in terram carmeli · ut comede
retis degustando spiritualia per studium sacre
scripture et orationis devote · et ingressi contaminastis
terram meam · peccatis vestris · et here
ditatem meam · i · religionem in abhominatio
nem ~~meam~~ angelis et hominibus propter vitam ma
lam conversationem · Sacerdotes · i · simplices re
ligiosi · non dixerunt ubi est dominus etc. · tenen
tes legem · i · lectores et studentes qui tenent
scripturam legendo et non operando · nescierunt
me · practice per imitationem · et pastores
prevaricati sunt · magistri querentes potius quam pro
desse · et prophete · i · predicatores prophetaverunt
(vnt) in baal · qui interpretatur devorator sub pretextu
predicationis querentes devorare domos viduarum
propterea hic arguitur predicatorum malicia cum subditur
((nota quod sunt duo genera hominum in terris)) Si mutaverit gens deos suos etc. · quod dicit duo
militum · scilicet excellentie · divinatorum scilicet divitie
divinum carnalium scilicet delicie · et serviunt eis immo
biliter · sed religiosi qui elegerunt christo servire ·
ipsum relinquentes querunt excellentias cum militi
bus · et permittere cum mercatoribus · et delicias
cum carnalibus · et quod hoc est mirabile et
miserabile subditur obstupescite celi ·
super hoc etc. · sequitur me dereliquerunt fontem
aque vive — fugientes orationis studium

satresque precepta extitium · et foderunt sibi cisternas ·
dissipatas · immiscentes se secularibus negociis et se
culi doctrine · filii quoque memphis et taphnes · Simi
liter doctores sunt in egipto in qua prius fuerunt philosophi
tres sunt in egipto in qua post fuerunt philosophi vel phi
losophia · ita per istos filios intelliguntur philosophi et con
metha · doctrina qua multi abutuntur in theologia · et plus
videntur venerari dicta philosophorum quam sacre scripture
dicta · constupraverunt te usque ad verticem · pro
quo subditur Et nunc quid tibi vis in via egipti ut bibas
aquam turbidam · i · doctrinam erroribus plenam · et in lance
ris te · hic aufert falsam confidentiam predictorum qui con
fisi in frequenti confessione · et celebratione · quod parum
autem valent sine emendatione vite dicitur Si laveris
te etc. · Et quia aliqui malum suum falso volunt excusare
sequitur quomodo dicis etc. · et admonet humiliatio vel
cum subditur vide in convalle vias tuas · Deinde
pedem tuum · a nuditate virtutum · et guttur tuum a
siti · mundane cupiditatis et dixisti · per obstinationem
in malo desperavi posse servare perfectionem regularem
et subditur causa cum dicitur adamavi quippe alienos
· i · mores secularium et subditur punitio talium · quo
confunditur fur · qui deprehenditur quod cum furto suo ad
mortem ducitur · sic confusa est domus israel · i · reli
giosi mali in morte quia cum peccatis suis ducuntur
ad mortem gehenne

Vulgo dicitur etc. · hic arguitur inverecundia
malorum religiosorum sub methaphora
meretricis inverecunde · Nam aliquando deposita ve
recundia · ita se gerunt dissolute in secularibus
vel quod de se parge recipe potestates
sequitur revertere tamen ad me etc. · Leva oculos tuos
in directum · ad considerandum tuum religionis
statum habens proficiendi propositum · et vide ubi
nunc prostrata sis · deviando a rectitudine
observancie regularis In viis sedebas exspe
ctans eos quasi latro · tunc malis exemplis mi
nores virtutibus spoliando · et polluisti ter
ram · i · religionem · quomodo prohibite sunt
stille pluviarum · i · distributiones divine gratie
et concludit propositum cum dicitur Frons mulieris
meretricis facta est tibi · per inverecundiam
peccandi Et dixit dominus ad me · hic sub me
thaphora gentis israel et iuda perimitur duplex
duplicis religionis · scilicet habentium possessiones et mendi
cantium · per israel enim qui colebat vitulos aureos si
gnificantur religiosi in hac vita iuxta · significantur transgressores religionis

bonorum possessiones. quia per viam prelati coacervant
sibi aurum et argentum ut per hoc ascendat ad
maiorem statum. Ideo subditur: Et abiit sibi
met super montem excelsum. scilicet per superbiam se-
cularium. Et sub omni ligno frondoso. intendendo
vite carnali. Et vidit prevaricatricem sororem eius
Iuda. id est religio mendicantium. Iuda enim confes-
sio interpretatur. mendicantes saltem pro maiori
parte confessionibus occupantur. Quia pro eo quod mecha-
ta esset adversatrix Israel dimisi eam. scilicet vene-
re de paradiso in peccatum. Et non timuit prevaricatrix
Iuda. scilicet mendicantia mea soror eius. sed abiit et
fornicata est. scilicet per vicia predicta. Et in omnibus
hiis non est reversa per veram penitenciam. sed in
mendacio. per falsam scilicet simulacionem quam
... est amplius iniquitas. Ideo sequitur: Iustificavit
animam suam adversatrix Israel comparatione
prevaricatricis. quia tamen de ve-
... inspice vere penitentes de utraque
religione. Ideo sequitur: Convertimini filii rever-
tentes dicit dominus etc. Quia tamen pauci convertuntur me-
ritum(?). sequitur: Et assumam vos unum de
civitate et duos de cognatione etc. Mali-
cia namque religiosorum videtur minus curabilis
quam secularium communium. quia quanto status altior
tanto casus gravior. et per consequens ad sanandum
difficilior.

Si reverteris Israel. hoc litteraliter exposui de
conversione Iudeorum. Moraliter autem potest expo-
ni de contumacia malorum religiosorum quibus dicitur:
Si reverteris etc. Novate vobis novale etc.
auferentes totaliter vicia pristina. Aufer-
te preputia cordium vestrorum. id est malas qualita-
tes ad emendandum recidite. Ne forte egredia-
tur ut ignis indignatio mea. puniendo vos
in gehenna. Annunciate in Iuda. hic comminatur
punicio contumacie religiosorum. et loquitur prophe-
ta promitte cum dicit: Congregamini. Quasi dicat
non poteritis evadere manum regis babilonie
et per hoc significatur quod mali religiosi non pote-
runt evadere manum demonis de quo subditur:
Ascendit leo de cubili suo et predo gencium se le-
vabit. Ad ducendum scilicet malos religiosos
ad infernum. Et erit in die illa peribit cor re-
gis et principum. id est dolebit cor bonorum regen-
cium de perdicione subditorum suorum secundum illud apostoli II
Cor. XI: Quis scandalizatur et ego non uror.
Ideo in eorum persona dicitur: heu heu domine ergo ne de-
cepisti populum tuum. id est decipi permisisti per suggestio-
nes demonum dicencium: pax erit vobis. Que

cum suggesserunt demones hominibus quod non dampnabuntur
quia sine peccato. Et ecce pervenit gladius usque ad animam.
ipsam inquinans morte culpe et consequenter morte
gehenne. Et quia boni pastores de perdicione suorum
subditorum non solum dolent mente sed eciam corpore
quia motus fortis anime redundat ad corpus. Ideo in
eorum persona subditur postea: Ventrem meum doleo.
et subditur causa: Contricio super contricionem vocata
est. id est mors gehenne super mortem culpe.

Circuite vias Israel etc. hic ad literam exclu-
dit iusticiam hic autem tunc in Ierusalem. Per quam
iniusticie significatur militantis ecclesie in qua sunt clerici
et laici. et in hoc capitulo concludit iniusticia laicorum
et clericorum in capitulo sequenti. Nam de utrisque pauci
paucis sunt iusti. Et quantum ad laicos vulgares dicitur:
Querite in plateis Ierusalem an inveniatis virum
facientem iudicium. quasi diceret pauci valde invenietis
quia arta est via que ducit ad vitam et pauci
intrant per eam. Quod si eciam vivit dominus dixerint etc.
id est aliqui sub iuramento promiserint non tenebunt.
Percussisti eos et non doluerunt etc. scilicet flagellis
tuis se non emendaverunt et obstinati in suis fa-
cinoribus remanserunt. Ego dixi: hic ostendit
quantum ad principes de quibus subditur: Ibo igitur
ad optimates. sequitur: Et ecce ipsi magis confre-
gerunt iugum. scilicet iusticie et legis divine. Ideo per-
cussit eos leo. id est diabolus quantum percutit eos
subditorum passione. et bonorum suorum devoratione
et perdus vigilans. quantum percutit eos plaga
dolositatis et subditur eorum pena cum dicitur:
omnis qui egressus fuerit ex eis. scilicet de presenti vita ca-
pietur a demonibus et punietur in gehenna. Super quo
hic ostendit quantum ad utrosque scilicet vulgares
et principes simul et arguuntur de infidelitate cum dicitur
a domino: Filii tui dereliquerunt me etc. Arguuntur
eciam de luxurie feditate cum dicitur: Equi amato-
res in feminas. et subditur pena cum dicitur: Ascendite
muros eius et dissipate. auferendo ab eis presi-
dium angelorum. scilicet in persona eorum dicitur ...
minus babilonem et non consummatam deleamus
eam. Consummacionem autem nolite facere. hoc dicitur eo
quia in vita presenti potest peccator ad bonum reverti.
Negaverunt dominum. scilicet fore de quibus dicitur Tyt. I: Con-
fitentur se nosse deum. factis autem negant. Neque ve-
niet super nos malum. sic dicunt aliqui peccatores
deus non fecit nos ad dampnacionem. et boni dicunt
si faciamus debitum nostrum. Ideo sequitur: Ecce ego do

pro

verba mea in ore tuo in ignem &c. · debent enim predi-
catores ignem gehenne obstinatis in malo denun-
ciare. Ecce ego adducam super vos gentem de
longinquo &c. i. demones de inferno quos dominus
sit gens robusta quia non est potestas super terram
que ei comparetur iob xli. et gens antiqua. nam
a mundi principio peccaverunt. et comedet segetes
tuas &c. i. consumet omnia bona opera tua. Quod
si dixeritis · quare nobis fecit dominus deus hec omnia
et respondet dominus supra tamen. prima est multiplicatio pec-
catorum quam dominus cum dicit sicut dereliquistis
me et servistis deo alieno &c. Secunda est multi-
plicatio peccatorum quam propheta cum dicit postea inventi
sunt in populo meo impii insidiantes · scilicet simplicibus
ad defraudandum eos. sed quid igitur fiet in remissio
eius quia dicit · gravissime peccaverunt.

vi Confortamini filii beniamin &c. i. predica-
tores predicti. et ad literam dicit promitte propter
quod idem est ac si diceret desolandam quia traditi
estis in manus alii per regem babilonie designa-
ti. Speciose et delicate assimilavi filiam syon
quia sicut mulier delicata non potest se defendere
sic nec populus peccatis assuetus potest temptationibus
demonis resistere. ideo subdit. Sanctificate super
eam bellum · i. firmate. sanctum enim in una signi-
ficatione idem est quod firmum et sic sanctificare est
confirmare. et subdit causam cum dicit. Sicut frigi-
dam fecit cisterna aquam suam. sic frigidam
facit malicia eam. per hoc significatur quod habundan-
cia iniquitatis facit refrigerari caritatem. sicut
dicit math. xxiiii. quoniam habundavit iniquitas refri-
gescit caritas multorum. et hoc ad sequitur obser-
vacio propter quod sequitur postea. Ecce ... [illegible]
ves eorum a minore. Hic ponitur occasio demonia-
li que est malicia cleri de qua dicit a minore. scilicet
clericos habentes tonsuram usque ad maiore. quod habent
pontificalem dignitatem. Omnes avaritie student
quia per diversas cautelas pecunias extorquent
A propheta usque ad sacerdotem. i. a simplici predi-
catore usque ad curam habentem. Et curabant
contritionem. excusando potentum peccata propter quod
propter quod cum ipsis dampnabuntur. et gravamen ideo subdi-
tur. quobrem cadent inter ruentes. et quia
sacrificium talium non valet eis sequitur postea. Ut quid
mihi thus de saba offertis &c. Contra quod scilicet quod omnia
sacrificia veteris legis figura fuerunt unius sacrificii
perfecti. scilicet eucharistie. et licet in se sit bonum et sanctum
tamen si offeratur per obstinatis in malo non valet
et offerenti indigne multum nocet. quia iudicium
sibi manducat et bibit i. corinthiis xi°. propter quod explicata
pena cum subditur postea. Ecce populo veniet de terra

Aquilone &c. i. exercitus demonis ad torquendum malum
clerum in penis. et subdit causa que est desperatio conver-
sionis cum dicit versus finem capitulo. Defecit sufflatorium.
loquitur de deo sicut de aurifabro qui purgare volens au-
rum. apponit plumbum vel stannum ne ignis consumat
aurum. sed quando consumptum est plumbum tunc conflatio noce
auro ipsum consumendo. deus autem ad purgandum peccata ali-
quorum purgat verbis doctorum. aliquorum flagellis adversa-
riorum. et quando ad neutrum sequitur emendatio frustra
fit conflatio. et est signum quod tales peccatores qui verbis
et flagellis non emendantur gehenne reservantur.

Verbum quod factum est ad ieremiam. In hoc capitulo
secundum sensum litteralem excludit falsa confidencia iudeorum
de sanctitate templi qua credebant peccata sua sine penitencia
expiari quod est falsum. Moraliter autem per hoc significantur
principes qui capellas edificant de rapinis. vel
iniustis et elemosinas dant per hoc credentes salva-
ri sine emendacione peccati. ideo talibus dicit. Nolite confide-
re in verbis mendacii dicentes. templum domini &c. i. per
certa verba non expientur peccata absque debita peni-
tentia et dicit ter templum domini propter tres radices pecca-
ti. scilicet concupiscentiam carnis. concupiscentiam oculorum. et superbi-
am vite. peccata namque ex eis procedentia non expiantur
per morem predictum. et quia edificia deo male facta cito
cadere solent. ideo sequitur postea. Ite ad locum meum
in silo. ubi fuit archa domini cum fuit destructa propter
~~populum domini~~ malicia populi. Tonde capillum tuum. &c.
modus enim antiquorum fuit tondere capillos in signum
in dolore et humiliacionis sicut dicitur de sancto iob scin-
dit vestimenta sua et tonso capite corruit
in terram.

In illo tempore ait dominus eicient ossa regis iuda
Per reges et principes veteris testamenti significantur
principes novi testamenti. Et per sacerdotes. prelati
Et per prophetas. doctores et predicatores catholici.
habitantes in ierusalem. religiosi. Per istos igitur
post mortem remanet carnis putrefactio. sed hoc
eorum peccata que post mortem remanent . . .
ait ossa sepulta ~~sepulcrorum~~ . . . occulta
ad solem expandunt quando publice . . .
perdiciones in scandalum magnum . . . ideo subditur
sterquilinium super faciem terre erunt. scilicet . . .
interhabitatores terre. Et quia pleni de talibus in . . .
licia sunt obstinati sequitur nullus est qui agat penitentiam
peccato suo &c. talis autem obstinatio obstat . . .
non solum quantum ad cognitionem legis divine. sed . . .
Ideo sequitur milvus in celo cognovit tempus suum
ad agendum ea que . . . naturam suam sed . . .
populus meus non cognovit iudicium domini. et legem . . .
in corde suo set tamen . . . propter . . .

q° sctificare. ē q° firm

Igne tyrena ē. ...

Corf

quia scientia est animalis et dyabolica. ut dicit Iacobi 3o. Prevertit enim legem nature que dicit hoc facias alteri quod tibi vis fieri. et hoc non facias alteri quod tibi non vis fieri. propter quod contra sapientiam talium dicitur quomodo dicitis nos sapientes sumus. quia talis sapientia stultitia est apud deum propter quod subditur vere mendacium operatus est stilus. et subdit eorum penam cum dicit. confusi sunt sapientes perterriti et capti sunt. per mala temporalia hic diffuse posita significantur mala eterna iniustis subnec... ... infligenda. propter quod subdit transiit messis finita est estas. id est tempus merendi et nos salvati non sumus quia tempore merendi neglexerimus bona operari. hoc dicit in persona dampnatorum. Et idem sapientie vo quod nobis profuit superbia et divitiarum iactantia quid contulit nobis. transierunt omnia velud umbra. lassati sumus in via iniquitatis et perditionis.

Quis dabit capiti meo aquam. In precedenti... malicia populi nunc Ieremias hic se convertit ad lugendum populi sui culpas et penas propter hec infligendas. et in hoc dedit exemplum prelatis lugendi propter peccata subditorum et penas eis eternaliter infligendas.

Audite verbum domini etc. Postquam Ieremias luxit populi sui peccata revocat eum a sua malicia et specialiter ab ydolatria dicens Iuxta vias gentium nolite discere etc. et subdit causam dicens. quia leges populorum vane sunt. nam idem ... ad fraudem ... ydolis ... ad ... et subdit racionem cum dicit. lignum de saltu precidit etc. Moraliter per saltum enim ligna silvestria ... significatur quelibet congregatio que in pluribus caret bonis operibus quod aliquando contingit in religiosis et secularibus. Igitur lignum de saltu precidit cum aliquis insufficiens scientia et vita ad curam regiminis eligitur ut inde fiat ydolum de quo dicitur Zacharie xi. O pastor et ydolum derelinquens gregem. opus manuum artificis talis enim promocio est ab hominibus et non a spiritu sancto. Argento et auro decoravit illud. quia tales promotores promovent eum ad consequendum auri et argenti ut habeant partem sibi. clavis et malleis compegit illud. tales promoti non stant in statu pastorali per virtutem moralem et intellectualem sed per potestatem temporalem. Doctrina etc. hic moraliter arguit doctrinam curiosam cum dicit. doctrina vanitatis eorum. scilicet multorum theologorum qui magis student curiositati quam veritati et cum maiori pondere allegant auctoritates philosophorum et

commentatoris quam doctorum salvatoris lignum involutum. talis enim doctrina sicut lignum aridum caret humore devotionis. et inclita. verbis ornatis. de Tharsis affertur. Tharsis exploratio gaudii interpretatur. ideo significat doctrinam vanam que non querit docere utilia sed magis curiosis auditoribus placet. et aurum de Ophir. quod interpretatur radians quia non curat de veritate sed de apparentia fame. opus artificis. et non dei. quia talis doctrina non est ex instinctu spiritus sancti sed ex propria mente eorum. Nam anhelant ad potestatem ornatum. Dominus autem deus. hic ostendit divina veritas mixta predictorum falsitate. ut opposita iuxta se posita magis elucescant cum dicit. Dominus autem deus verus est. in factis et verbis qui facit terram in fortitudine sua. id est terrenos principes ad defensionem bonorum et punitionem malorum preparat orbem. id est ecclesiam in sapientia sua. scilicet evangelica et non prophetica et prudentia sua extendit celos. id est homines contemplativos quos extendit ad proximum regiminis curam propter quod illi nunc tem... ad vocem suam dat multitudinem aquarum. id est sanam doctrinam. et elevat nebulas. id est predicatores ad predicandum de quibus dicitur Ysaie. lx. qui sunt hii qui ut nubes volant. fulgura in pluviam facit. id est tormenta divinitus comminata cessare facit per pluviam lacrimarum compunctionis de miniscris ... agentibus ad ... penitentiam. et educit ventum de thesauris suis. id est multiplex spiritus sancti donum de sapientie sue occultis. stultus factus est omnis homo a scientia sua. nam ad eam pertingere non potest scientia humanitus recepta.

Verbum quod factum est etc. Secundum sensum litteralem revocat hic populum Iudaicum a moysi legis transgressione. Moraliter autem revocat populum christianum a legis evangelice transgressione cum dicit maledictus vir qui non audierit verba pacti huius quod precepi. scilicet ego Christus patribus vestris. id est apostolis et fidelibus antiquis. in die qua eduxi vos de terra Egypti etc. Sicut enim lex mosaica data fuit quinquagesima die eductionis de egipto. sic lex evangelica per spiritum sanctum scripta fuit in cordibus apostolorum quinquagesima die eductionis eorum de limbo qui dicitur fornax ferrea propter longam tenebrositatem scilicet a principio mundi usque tunc. Audite vocem meam etc. in fideli obediencia ut suscitem iuramentum quod iuravi patribus vestris. In iuramento namque domino

facto patribus de terra promissionem intelligebat mi principaliter promissio de terra vinearum sicut ostendi gentibus et in corporalibus. et hec promissio per christum impleta. ideo subdit. sicut est dies hec. Nam a tempore primum conductionis de limbo dantur fidelibus pro gratia vera beatitudo in meta est. quam multi propria mente et specialiter mali clerici et religiosi declinant a veritate ecclesie. Sed postea comminata est quam vario in viris iuda. id est mala colligacio in clericis quam significatur per viros iuda. id est confitentes. qui deputati sunt ad confessionem dei et laudis et habitatoribus ierusalem. id est religiosis qui debent esse quieti. de hiis subdit. reversi sunt ad iniquitatem patrum suorum. scilicet adam et eve qui fuerunt deo inobedientes. et subdit penam eorum cum dicit. Inducam super eos mala de quibus non exibunt. Nam in inferno nulla est redempcio. Et de celebrantibus indigne peccata dicit. quid est quod dilectus meus facit in domo mea scelera multa. Exigunt magne dilectionis esse quod dominus admittit aliquem ad suum corpus et sanguinis consecracionem. propter quod peccata talium scelera dominus propter gravitatem sacramenti non per celebracionem expiantur. ideo subdit numquid carnes sancte. id est agni immaculati christi ihesu auferent a te malitias tuas. quasi dicat non. sed magis multiplicabunt. et subdit debita condicio cleri et religiosi cum dicit olivam uberem. Debet enim esse uber oliva. per pietatem. pulchra. per castitatis puritatem. fructifera. per operis boni multiplicitatem. speciosa. per conversationis honestatem. vocata. per fame celebritatem. et subdit olive deterioratio cum dicit Ad vocem loquele grandis. id est dyaboli suggestionem exarsit vinea. idem significatur hic per vineam quod prius per olivam de qua dicitur ysa. vinea domini exercituum domus israel est. Sed hec vinea exarsit igne carnalitatis et cupiditatis et combusta sunt omnia fructeta eius. id est omnia dei dona

xij Iustus quidem tu es domine. Per hoc autem quod sic ieremias in hoc capitulo domini interpellat contra persecutores suos eis optando penam temporalem. dicens infra. Congrega eos quasi gregem ad victimam etc. ostendit quod innocentes possunt licite zelo dei iusticie optare penas corporales et temporales suis persecutoribus quia sunt quedam medicine ut sic vexatione dante intellectum corrigantur. vel saltem ad male agendum impotentes efficiantur

Nota contra delectationes olive

Nota quod simplices possunt optare suis persecutoribus penas corporales et temporales ut sic corrigantur a malo et vertant ad bonum propter m

Et quam innocentes pati debet esse ad quem maiora sunt nota si dominus voluit ieremiam pati. Si cum peditibus currens laborasti quomodo poteris contendere cum equis. id est minus. quomodo poteris contendere quod est gravius. quasi dicat. si penalitates vite presentis cum difficultate sustines quomodo penas purgatorii poteris sustinere. hec enim meditatio cum maiori pacientia sustinere facit vite presentis mala. et quam ad idem facit passionis christi memoria ideo subdit in eius persona. Dedi dilectam animam meam in manus inimicorum eius. facta est hereditas mea. id est plebs iudaica. quasi leo in silva etc. rugiens quasi me necaret magna dedit contra me vocem. dicens. crucifige. crucifige eum ideo odivi eam. volendo per rationes eius punitionem de qua subdit xiij

Hec dicit dominus ad me. vade et posside tibi lumbare lineum. Per ieremiam qui interpretatur excelsus domini. significatur dominus. me ihesus christus qui ad dexteram patris elevatus. per lumbare vero lumbis eius adherens. populus christianus qui sibi debet adherere per fidem fortiter caritate et ad quem multi ab ea declinant iubet lumbare poni. per quod significatur declinatio ad amorem terrene cupiditatis et delectationis carnalis et computruit sicut. Per foramen petre in qua ponitur obstinacio in malis significatur et inutilis ad omne bonum hoc reddit. ideo dicit. ecce computruerat lumbare ita ut nulli usui aptum esset.

Quod factum est verbum domini ad ieremiam de sermonibus siccitatis. Per quam significatur in ecclesia arefactio devotionis ideo subdit. Luxit iudea etc. Per quam significatur ecclesia per christum apud iudeos fundata. quod nunc lugendi materiam habet propter ariditatem devotionis et doctrine salutifere. nam multi theologi nimis sunt occupati circa curiosa et inutilia de quibus magis sciunt veritatem. Sed ad quod convertunt et docent non proficit ad salutem et porte corruerunt. id est prelati qui porte esse dicuntur ecclesie. eo quod per eos alii debent ingredi ad vitam. et ipsi quod magna parte corruerunt per superbiam. sicut angeli superbientes de celo ceciderunt in terram et obscurate sunt iste porte per ignorantiam quia magis student ad congregandum pecuniam quam scientiam et clamor ierusalem ascendit. id est minimi populi quam eos. Maiores. hic ponitur malitia prelatorum quasi doctrina curiosa cum dicit maiores. miserunt minores suos ad aquam. Nam superiores religionum aliquos litterant ut vadant ad studium

doctrinam salutarem et reportauerunt vasa sua vacua. i. salutari doctrina et confusi sunt et afflicti. Nam in addiscendis curiosis magno labore et parum aut nichil utilitatis. unde subditur operuerunt capita sua. professione nam aliqui de hiis ad salutem pertinentibus interrogant et nesciunt rudere. et subdit ea. que non venit pluuia in terram. i. doctrina salutaris ad aures audientis confusi sunt agricole. i. predicatores quorum officium est in agro domini laborare sed nesciunt propter defectum sciencie quod lectores non legunt eis utilia de quibus debent populum informare unde subditur. Cerua peperit in agro et reliquit. i. simplex persona bonum opus inchoatum cito relinquit. et non erat herba. i. fomentum utilis predicationis et onagri steterunt in rupibus Per onagros in solitudine commorantes significantur religiosi contemplationi vacantes et tumultus secularium fugientes. sed modo mutatum est proprium actum. Nam multi se ingerunt negociis secularium et ascendunt ad prelationis statum unde subditur. traxerunt ventum quasi dracones aspirantes magis posse quam prodesse. defecerunt oculi eorum. a contemplatione diuinorum quod non erat herba. i. deuotionis fomentum. Quare et. hoc exponitur de christo quod deus est ab eterno unde dicitur quare quasi colonus futurus es. quasi ascendere. et quasi viator declinans ad manendum. i. in domo aliena. Christus nam vulpes foueas habent et volucres celi nidos. filius autem hominis non habet ubi caput suum reclinet. quasi vir vagus. discurrens hinc inde ad predicandum. Ut fortis qui non potest saluare. secundum incredulitatem quam non potest saluare. secundum incredulorum errorem quod putabant eum purum hominem unde derisorie dicebant Christus vero alios saluos fecit seipsum saluare non potest. Ad quem vide fratrum vndecimum viciter quod hic oracionis instituit pro illa salute.

Et dixit dominus ad me. Si steterit moyses et samuel. Ex hoc patet quod oratio instituta pro peccatoribus obstinatis non habet effectum propter ipsius unde sequitur. Hec dicit dominus que morte et. Per hoc que ponuntur hic. possunt notari vii vicia capitalia propter que dampnantur peccatores obstinati. Per mortem superbia quod penitus secundum .. Per mortem superbia quod penitus se hiis via. de qua dicit gregorius in moralibus. Immensa in suo fetore putrescit et in fetore luxurie vita finire. Per gladium ira que facit insurgere ad occisionem. Per famem insatiabilis auaricia. Per captiuitatem animum deprimens accidia. Per uolatilia nimis eleuans superbia. Per bestias terre deuorantes uorax gula. Multiplicate sunt. hic describit mali prelationem quod defectum prelatorum causa est. Multiplicate sunt in viduitate. Sed et multe derelicte sunt a sinu pastoribus quam ad fructum dicit. sed non quantum ad lucrationem pecunias que expendunt inducunt quasi etiam non. Primum sine super matrem adolescentis. i. populi ingratitudinis et insolentis vastatorem in meridie. i. demonium meridianum deuastans bonorum populi propter defectum pastoris boni. Infirmata est que peperit. i. ecclesia que tempore bonorum prelatorum pariebat bonos filios defecit anima eius. i. deuotionis spiritus occidit ei sol. sapientie. cum adhuc esset dies. i. tempus bene operandi (et sic dicit saluator Johannis ix. me oportet operari opera eius qui misit me donec dies est. Ve m. Verba sunt jheronime ad hominem. querentis de persecutionis sibi mota a suis ciuibus. propter efficacia veritatis (et in hoc significat quilibet quod propter doctrina veritatis fit odiosus malis hominibus) et persecutionem patitur ab ipsis. et quam dominus ipse consolatur. sequitur. Dicit dominus si non reliquie tue in bonum. i. non dubites quin opus tuum habeat finem bonum. si non occurri tibi. i. occurram tibi in tempore afflictionis. dando tibi patienciam virtute et meam consolationem et ideo sequitur postea. Et fiam eius verbum in gaudium et. Et si separaueris preciosum a vili. i. animas christi sanguine preciosas receptas a vilitate peccati per tuam doctrinam quasi os meum eris. quod verbum bonum predicatoris est verbum saluatoris sed et non vos estis qui loquimini. sequitur propter predicti quod loquitur in vobis. Et dabo te populo huic in murum eneum. es enim est solidum. durabile. et sonorum. sic doctor enim est solidus in aduersis per pacienciam durabilis bonus est solidus in aduersis per pacienciam. durabilis per constanciam et sonorus per eloquentia efficacem.

Et factum est verbum domini ad me dicens non accipies vxorem. Vxor accipi debet est verba sapientia sed de sapiente unus hanc quam nimis michi sponsam assumere (et per oppositum mundana sapientia que non de sursum. Jacobi iii. terrena. animalis. diabolica est mulier refutanda et sic dicitur hic. Non accipies vxorem et non erunt tibi filii et. i. non facies opera a sapientia mundi procedentia (quibus sunt fratres Dei ceteros et filia mortibus egrotationum morientur. et dicit mortibus propter morte culpe et morte gehenne quam moriuntur tales filios fa

no

xci

facientes non sepelient. propter civitatem. Nam
talia venit ad eorum noticiam. Ideo subdit: in
sterquilinium erunt. propter scandalum et infamiam.
Et erunt cadavera eorum in escam volatili
bus celi etc. id est anime eorum in pena putrefacte
tradentur demonibus qui per volucres designantur
sicut patet in parabola seminantis: cum dicitur volucres
celi comederunt illud. id est demones ut sal
vator exponit ibidem.

xviij Peccatum iude etc. Iuda tribus erat re
gia et sacerdotali coniuncta. Ideo significat
statum prelatorum de quibus dicitur i petri ii: vos estis genus
electum regale sacerdotium etc. quia quanto status altior
tanto casus gravior. Ideo dicitur: peccatum iude
scriptum est stilo ferreo in ungue adamanti
no. id est indelebiliter propter eius enormitatem. eo
quod difficulter potest deleri. exaratum est
super latitudinem cordis eorum. per quod designa
tur dilatatio eius per exemplum ad alios. Sequitur
in pastore. Cum pastor per abrupta graditur
consequens est ut ad precipitium grex sequatur.
Maledictus homo qui confidit in homine etc. erit
enim quasi myrice. id est inutilis ad edificium ecclesie
sicut myrice non valet ad materiale edificium
nec ad faciendum fructum et pastum hominum. non
venerit videbit cum venerit bonum. quia carebit vi
sione divina. et e contrario dicitur: Benedictus vir qui
confidit in domino. de bonis gratie et glorie opti
nendis ab eo. Et erit tamquam lignum quod trans
plantatum est super aquas. id est semper in
meliis proficiendo. et non timebit cum venerit
estus. scilicet persecutionis humane vel temptationis
Non videbit malum homo cum venerit diabolice. Pravum cor etc. hic potest videre
malum homo cum venerit. scilicet ex inclinatione mala
ex parentibus contracta. Ideo dicitur: pravum est cor
hominis. et genus hominum sensus et cogitatio humana
in cordis prona sunt ad malum ab adolescentia sua
et inscrutabile. scilicet ab homine. et non a deo.
Non perdix fovet ova aliena ... fugiunt ab ea Ideo subdit: Ego dominus scrutans corda etc.
Perdix fovet ova aliena que non peperit
et que pulli sunt nati fugiunt ab ea. Sic
Et pulli de re male acquisite fugiunt ab acquirentibus suis de re male acquisita fiunt quasi ab illis id est domini
et laborantes ad eorum acquisitionem defrau
dant. propter quod non est in eis ponenda spes sed
in gloria futura. Ideo subdit: Solium glorie etc. Sequitur:

Expectatio israel. E contrario dicitur de non confiden
tibus: Domine omnes qui te derelinquunt confundentur
in finali iudicio. recedentes a te in terra scri
bentur. id est in inferno qui dicitur terra propter profundo
Quia ipsi dicunt: ubi est verbum domini. veniat. Sed
secundum literalem hoc dicitur propter ironice. Et sicut in pena
obstinati derident predicatores de pena in
fernali et gaudiis paradisi. Sed quia predicator non
debet propter hoc dimittere si necesse predicationis officium
sequitur: Et ego non sum turbatus te pastorem
sequens. et diem hominis non desideravi. id est
vitam voluptuosam. sic dicebat paulus:
Castigo corpus meum et in servitute redigo
ne forte cum aliis predicaverim ipse reprobus
efficiar. Et quia predicator veritatis aliquando
sustinet propter hoc persecutiones sequitur: Non sis mi
chi tu fortitudo formidini. id est aufer
a me horrorem formidinis per tuam consolationem et
subditur causa cum dicitur: Spes mea tu domine
in die afflictionis.

xix Verbum quod factum est a domino ad ieremi
am etc. Descende in domum figuli.
In domum figuli descendere est dei potentiam
et propriam fragilitatem considerare et
ibi audies verba mea. Nam humilibus re
velatur veritas divina. sicut xi. Confiteor tibi
domine pater celi et terre quia abscondisti hec
a sapientibus et prudentibus et revelasti ea
parvulis. Et ecce ipse faciebat opus super
rotam. Per figulum istum intelligitur deus cuius
specialis opus est homo ad ymaginem dei factus et
perfectus ante ceteris corruptibilibus gene
ris precipit piscibus maris etc. et dissipatum est
vas. scilicet ipse adam cuius corpus erat vas ani
me. et alia sunt. quia perfectus fuit factus in scien
tia potens docere sicut et generare. Conversusque
fecit vas alterum. id est christum qui dicitur novissimus adam
in corpore suo. Sicut placuerat in oculis eius. De
christo namque dicitur sicut in matheo: hic est filius meus dilectus
in quo michi complacui. Potest aliter exponi de gloria
hominis qui per seipsum dissipatur per culpam et a deo repa
ratur per gratiam. ezechielis xvi. perditio tua ex te israel
tantummodo ex me auxilium tuum. Similiter potest exponi
de uno regno vel una gente ut patet de mutatione
tie Josue in ideo sequitur: Repente loquar adversum
gentem etc. Sequitur: si penitentiam egerit gens illa

Et dixerunt venite cogitemus contra Iheremiam cogi-
tationes. Per istos significantur mali sacerdotes
qui machinantur ut auferant a bonis prelatis
predicandi et audiendi confessiones. Dicentes quod
sequitur. Non enim peribit lex a sacerdote quasi di-
cunt enim se ad regimen ecclesiarum suarum suffi-
cere. Et hoc sequitur dicunt illi qui minus suffi-
ciunt. Nam intelligentes ~~...~~ su-
per pondus oneris sui libenter volunt ab aliis ad-
iuvari. Venite percutiamus eum lingua.
Et qui in talibus veritatem reddit ad dominum subdit
Attende domine et audi vocem adversariorum meorum.
Unde eis primo spm numquid redditur pro bono ma-
lum. quasi diceret sic quia pro adiutorio reddit perse-
cutio[nem].

xix Hec dicit dominus. Vade et accipe lagunculam
figuli testeam. Que moraliter accipitur quando ali-
quis humanam fragilitatem considerat. Que considera-
tio pertinet ad predicatorem ut per hoc peccatores
inducat ad celerem conversionem. Et egredere
ad vallem filii ennom. que interpretatur sonus dolo-
ris. Et inducit peccatores ad fontem lacrimarum
pro dolore vere contritionis. Et predicabis ibi ver-
ba mea. scilicet penas obstinatorum in peccatis
in transgressi. Et pro opposito premia veraciter con-
tritorum. Propter hoc autem subdit propheta Et conte-
res lagunculam in oculis virorum. Significatur
quod predicator non solum debet predicare verbis sed
etiam sensibilibus exemplis et moralibus quia magis mo-
vent facta quam verba.

Et audivi maledicta dies in qua natus sum
secundum moralem sensum hoc dicitur in persona peccatoris
de nativitate sua per culpam in qua natus est dya-
boli ... et concupita per dyabolum excitata ma-
ter. Unde dicitur ... vos ex patre dyabolo estis. Di-
es autem nativitatis eius huius est productio actus ex consen-
su. Que dies maledicitur cum homo peccatum suum
per veram penitentiam detestatur. Maledictus vir
qui annunciavit patri meo dicens. natus est tibi puer
masculus et quasi gaudio letificavit eum. Hic vir
est adulator pessimus qui peccatum attribuit virtuti
ut homines in probitati. et sic de similibus et inde pa-
ter dyabolus letificatur quia de peccato perfecto et adu-
latione sequenti gratulatur. Sit homo ille ut civita-
tes quas subvertit dominus. quia talis adulator
est gehenne dignus. Audiat clamorem
mane. id est sit in extremo dolore. Qui
non me interfecit a vulva. patris ...
vulva interficitur cum actus ex-
terior per penitentiam deletur.

Verbum quod factum est ad Ihe-
remiam a domino quando rege

Sedechiam qui misit nuncios ad Iheremiam pro consilio
et auxilio requirendo pro peccatis eius ad dominum. Significant
illi qui petunt a religiosis pro se orationum suffra-
gia. et in confessionibus pro peccatis suis consilia. Sed sicut
Sedechie non valuit consilium Iheremie quia non fecit
Sic talibus non valent suffragia vel consilia nisi fa-
ciant secundum bona consilia data. Ideo sequitur postea
Ecce ego do coram vobis viam vite. scilicet si bona
consilia feceritis et viam mortis. si ea repule-
ritis. Qui habitaverit in urbe hac morietur. Per
urbem istam que erat peccatis magnis involuta signi-
ficatur congregatio malorum que est civitas dyaboli. sicut congre-
gatio bonorum est civitas dei. Ille autem qui moritur
in civitate dyaboli moritur gladio dyabolice instigatio-
nis et fame ex ~~...~~ defectu sacre eruditionis
et peste prave exemplificationis. Qui autem egressus
fuerit a civitate dyaboli per veram penitentiam vivet
per gratiam. Et erit ei anima sua quasi spolium rap-
tum de manibus inimicorum.

Hec dicit dominus. Hic Iheremias prophetat xxii
contra mala regni in generali. et contra
minores malos reges specialiter.

Ve pastoribus qui disperdunt et dilacerant xxiii
gregem meum. Ecce dies veniunt dicit dominus. Hic
ad litteram promittitur verus et bonus rex et pastor
Ihesus Christus ideo subdit Suscitabo David id est Christum
germen iustum. id est tenerum pietate ad modum
germinis erga vere penitentes. et asperum
erga duros et rebelles. Unde de David dicitur ii Regum
xxiii ipse est quasi tenerrimus ligni vermi-
culus qui quamvis sit valde mollis tamen lignum durum
penetrat sicut ferrum. Per quod significatur quod esset
futurus verus David. scilicet Ihesus Christus debet esse valde
mollis pietate erga bonos et durus contrarie
contra malos obstinatos. In diebus illis salvabitur
Iuda etc. Ad prophetas etc. Per falsos prophetas
veteris testamenti contra quos loquitur Iheremias significantur
mali doctores et predicatores novi testamenti qui ...
presumptuose ad suam ostentationem ...
... tralia ... valde pe-
riculosum ideo subdit etc.

Ostendit michi dominus et xxiiii
ecce duo calathi plen[i]
ficis. Per quos significantur due
civitates. scilicet dei et dyaboli
Per calathum autem ficuum bo-
... hanc significatur civitas
... Cives autem dei sunt boni
... dulces dulcore
gratie et dispositi ad dulcedinem

gte. sicut ne mali sunt cives diaboli plene amaritu-
dine culpe et dispositi ad amaritudinem gehenne
et de bonis ficis dicit quod erant sicut ficus pri-
mi temporis. i. sicut xpiani erant primitie de quorum
caritate dicitur actuum iiii multitudinis credentium erat
cor unum et anima una. ex quo patet quod in eis erat
caritatis dulcedo magna. de malis autem ficis sub-
ditur quod comedi non poterant. eo quod sunt ma-
le. quia xpiani in malicia obstinati corpori xpi non
possunt incorporari per fidem caritate formatam

xxv ¶ Verbum quod factum est ad ieremiam. In hoc
capitulo replicat ieremias que supra in multiplicata
multiplicatione peccatorum et obstinationis. per quod significatur
multiplicatio peccatorum et obduratio in malis
xpianorum maxime temporibus antixpi sicut dicitur math. xxiiii
quoniam habundavit iniquitas refrigescet caritas
multorum. propterea hec dicit dominus etc. per punitionem
populi iude quam ieremias hic prenunciat futuram
et per regem babilonis et eius exercitum significatur
populi xpiani tribulatio futura temporibus antixpi ad pu-
niendum malos et purgandum electos. Cumque
completi fuerint etc. hic ieremias prenunciat
destructionem regis babilonis et regni sui. per
quam significatur antixpi mors et sui exercitus saltem
ex magna parte quam xpc faciet ii thess.
ii

xxvi ¶ In principio regni etc. Per ieremiam con-
stanter predicantem contra vitium sacerdotum et
falsorum prophetarum et populorum eos credentium significatur
predicator qui constanter predicat contra malitiam cleri-
corum et populi xpiani et sequitur propterea. Apprehenderunt
eum sacerdotes etc. Dixerunt principes etc.
per principes istos de domo regis qui liberaverunt
ieremiam significantur principes et misericordes de
prelati qui defendunt predicatores veritatis ab in-
iuriis et molestiis sibi illatis

xxix ¶ Hec sunt verba libri etc. sequitur hec dicit
dominus exercituum omni transmigrationi. per
transmigrationes istos etc. de terra nativa ad
aliam possunt intelligi religiosi qui de seculo trans-
migrant ad vitam claustralem de quibus dicitur
edificate domos. i. edifi[...]
cia virtutum. et habita[...]
te per continuatorem bono[...]
operum qui nemo mittens ma[...]
num ad aratrum et aspi[...]
ciens retro aptus est re[...]
no dei luce ix et plan[...]
tate ortos. i. facit[...]
de sanctis actibus devot[...]
nomeros et de bonis[...]
meis confessio et [...]

dite fructum eorum. i. eorum opera bona credunt
vos ad meritum et postea ad premium. Accipite
uxores. i. studium de speculationibus divine pri-
dem et de agibilibus humanis quam significant per uxores
iacob rachel et liam. genesis xxix. Generate filios
et filias. i. spirituales per verbum doctrine et bonum
exemplum paulus dicit ad thessalonicenses. In xpo ihesu per evangelium
vos genui et date filiis vestris uxores etc. i.
inducite eos ad acquirendum scientiam et
doctrinam et operum virtutum imitationem et multiplicati-
bium (per hoc multiplicatio cedit ad hono-
rem dei. et querite pacem civitatis ad quam transmi-
grare vos feci. i. religionis vestre que dicitur ci-
vitas. i. civium unitas quia omnis religiosorum
oritur ab eo quod dicitur actuum iiii. multitudinis credentium erat
cor unum et anima una

¶ Hoc verbum quod factum est ad ieremiam etc.
Istud et tria sequentia exponit ad literam videtur
et est aliqua doctrina de liberatione iudeorum a
captivitate babilonis quoniam ad bonos et flagella
eorum quoniam ad rebelles et malos [...] captivi
utriusque literaliter expositum de liberatione a mundi [...]
per xpm. propterea quod expositio hec spiritualis est.

¶ Verbum quod factum est etc. sequitur Ecce ananeel [...]
[...] deo. [...]
deo prius [...] hic et filius meus [...]
etc. per ieremiam clausum in atrio car-
ceris significatur bonus religiosus in claustro. huic
suadet xpc emere agrum in quo est thesaurus
absconditus de quo dicit gregorius omelia [...] thesaurus
est celeste desiderium. ager vero in quo [...]
dit disciplina studii celestis [...] religionis [...] anathot quod obediens
per eum. et huius agri [...] stateres et decem argen-
tei. per quos significatur decalogi impletio per [...]
denarium et per septem [...] septenarium
quod significat septiformem gratiam spiritus sancti. liber
emptionis [...] verba professionis [...]
[...] et liber signatus [...] interior [...]
quorum custodia committitur [...] baruch quod benedictus
interpretatur [...] significat [...] veritas [...]
et exterior professionis custodit. Testes [...]
sunt angeli sancti qui de bonis hominum operibus [...]
coram deo testificantur. Custodiunt autem [...]
tili. i. cor de humili quod non reputat se [...]
quod fragile et nullius pretii. Humilitas [...]
et decor est omnium carismatum [...]
plus quam ubi humilitas ibi sapientia [...]
tam excellentiorem gratiam [...]
dona ysa. xi enumerata [...]

sr cui spt sapie z intellect9 z c. bz alia
sibi anexa
Verbum qd factum est ad iheremiam z seq.
Vade ad domum rachabitar. P
istos rachabitas q abstinebant int pta nt
viri pfecti abstinebant de vini i virtute
don videat dey deor. i spon sig ant z isti
sic rachabite non sollicitant de domi
bz edificandis sic de semetris vel vineis
colendis reputando se pegrinos z adve
nas in hoc mundo dicentes cum aplo hebre.
xiij Non hemus hic manentem civitatem. sz
futuram inquirim9. z contidie sollicitu
do psalmi ut liberi9 contemplationi celestium
intendant. P ho at q rachabite vinum
non bibebant qd letificat cor hois. sigt
q illi pfecti excludunt a se om possibi
le e. consolatos z gaudiu mundialis ut i solo
dno consolent. Vade z dic viris iuda
z. P ho at q ihere de mandato dni a
nunciavit pfectione rachabitarum viris
iuda. ondit q qa a viri tutu se spectaui
bus cp dida
Audierunt at saphatias z. et sub
miserunt iheremiam funibus in lacum
z. Mora p ihere sigt vir bonus per
deceptionem demonis i lutum pcti deiect9. eo
q gra non erat confirmat9 p Abdi ame
lech q fuus regis intepretat. pditator
bonus de salute hoim sollicitus intelligit
q illum lapsum cum adiutorio dei extra
hit ipm de luto pcti. per funes z pan
nos veteres. i. p caritate dei z pximi
qua e antiq z qo scdm primum ad hoc
inducit9. habet at secum xxx viros. P qo
sigt ano opa decalogi facta i fide spe. at
caritate. at spe sci (q numerus ternarius ex ducti
one denarii p ternarium consurgit
Anno nono sedechie regis iuda mense x.
venit nabugod rex babilonie. P
ihrlm sigt aia fidelis scdm scdm morallem
sic dni fuit i bonis opis pmo. q ab exercitu
regis babilonie obsidet. qn temptationibus
demonum ipugnat. Aperit at cum sensis
exteriores ad act9 indecentes convertunt
ut oculi ad ipudicum intuitum z aures ad
turpem auditum. z de aliis Et sedent tunc principes
pes regis babilonie sedent i porta. qn
p sensualitatem q media e int sens9 exterio
res z ronem ipam ronem ipugnant. et
tunc rex sedechias z bellatores fugiunt
qn vires supiores resistere negligunt. et
tunc sedechias rex capit. qn volutas
ad consensum pcti mortalis inclinat. et filij eius
occidunt. qa bona opa pcedentia mortifi
cantur. et oculi eius eruunt. qa p ho
mi pcti mort alie
mortalis non statim ho totaliter exce
cat. sed p eius frequentias. et tunc liga
tur. p malum habitum acquisitum. et final
ter i babilone ducit. qn pene gehennali
ps deputat. Vade z dic abdi amelech.
q p opa pietatis q exercuit circa iheremiam fuit
liberatus de manibus caldeor. sigt
q p opa pietatis liberat homo a ptate de
monum. vel scdm salvatore sicut mam M t xxv
dicet eis i finali iudicio. Esurivi pa
te mei. z subdit ro Esurivi
enim z dedistis mihi manducare
Sermo q factus est ad iheremiam
z cetera. habita apud godoliam. P xl
godoliam q interptatur magnificatus dnus sigt
vir bonus z iustus q magnificat dnm cor
de. sacra meditando ore. vera docen
do. z ope fructuosa opando. et talis pfi
ci dz cum sicut godolias fuit pfectus i terre de
qo dr cont. q hitabat i masphat. q i sp
ta contemplacio. Cum audissent omes prin
cipes exercitus qui dispsi fuerant z. sequitur
venerunt ad godoliam. Offitium cum bonum pla
ti est dispsos p discordiam unire p caritate
z ad bonum opus inducere vo seq. Vos colligite
vindemiam. bone conpunctionis. et messem. multi
plicis bone opacionis et oleum. pie misericordie et
condite i vasis vris. i. in cordibus vris p hu
militatem debite intentionis sed gregor omel xxxv. Sic at
sit opus i pubico quatenus intentio maneat i occulto
ut et de bono ope pximis pbeamus exemplum. et i
intentione qua soli deo placere querimus sp opto
mus secretum.
Et factum est i mense vij venit ysmael z. P istum xli
ysmaelem qui fuit homicida pessimus sigt
dyabolus de quo Joh viij. ille homicida erat ab
initio. ipe vo venit ad godoliam p q sigt
vir iustus z bonus ad subvsionem eius de statu
gre et ad miseriam culpe et comederunt ibi panes sit.

quod fit quando homo in motu et cogitatione peccati per suggestionem diaboli incipit delectari de quo etiam diabolus delectatur. et sic ysmael et godolias simul comedunt et pascuntur. sed cum dyabolus trahit eum ad peccati consensum vel ad actum tunc interficit eum. per interfectos autem sic cum godolia. intelliguntur opera bona virorum que ipso peccante mortificantur. possunt etiam per istos intelligi illi qui ex lapsu boni viri accipiunt occasionem peccandi. Sequitur autem dicitur. venerunt de sychem. et de sylo et de samaria octoginta viri et cetera. Per sylo que interpretatur amissio. religionis professio significatur. per quam homo a seculari conversatione avellitur. Per sychem que humerus interpretatur obedientia significatur. per quam humerus ad portandum religionis onera applicatur. Per samariam que interpretatur custodia intelligitur observantia regularis. et per istos lxxx viros universitas religiosorum designatur. Dicitur autem rasi barba. per quod significatur rerum temporalium abdicatio vel superfluitatum resecatio. et scissis vestibus. quod est signum meroris in luctu habendo. ostendit disciplina in penitentia non est gaudium. sed meroris et operit religiosis. Monachus plangendi habet officium. et squalentes. per quod designatur asperitas vite. quam religiosi debent ducere. munera devote orationis ut offerrent in domo domini. nam habebant multiplicis bone operationis. et thus ista fieri debent ad honorem dei. et non ad gloriam mundi. Egressus est autem ysmael in occursum eorum. nam diabolus per ysmaelem significatur aliquando transfigurat se in angelum lucis ut religiosos decipiat sine fallaciis. Dixit. Venite ad godoliam. invitando eos maliciose ad viri perfectioris imitationem que tamen non est imitanda sed fortassis collatione mosi ab batis dicitur. quidam a diabolo fuit sic decepti quod per cuiusdam exhortacionem voluit immolare filium suum qui secum erat in monasterio. ut perfectionem abrahe imitaretur et sic fecisset nisi puer fugisset. interfecit eos ysmael. id est dyabolus qui multos interficit per talles fraudulencias morte culpe. Decem autem viri et cetera. Per istos x viros qui evaserunt mortem. eo quod habebant thesauros in agro. significantur religiosi et litterati et divites. qui tamen thesauros suos servare sciverunt. et non ad comunicandum. sed servabant sibi. utrum ex deo sint presumpsi in hereditate vel in laetitia

Et accesserunt omnes principes et cetera. Per istos qui rogaverunt iheremiam ut consuleret pro eis dominum. promittentes quod facerent secundum eius consilium et tamen non fecerunt sed eius contrarium imponentes ei falsitatem. significantur in textu et designantur illi qui accedunt ad confessorem dicentes vel consiliarium bonum pro salute anime sue. et tamen eius audito consilio eius displicet eis vel recedunt. imponentes confessori ignorantiam vel affectionem perversam. vel aliam huiusmodi falsam excusationem.

Factum est autem et cetera. sequitur. sed tollens iohanna et cetera. Per istos qui non acquieverunt verbo domini per iheremiam. sed contrarium facientes recesserunt de iudea. que laudatio interpretatur et convenit statui gratie. et ingressi sunt egyptum que tenebre interpretatur. propter quod convenit statui culpe. significantur illi qui cadunt a gratia in culpam dyabolo suggerente. Per hoc autem quod iohanna et alii principes duxerunt in egyptum secum omnes viros et mulieres quos inventos poterant invenire. significatur quod pravi obstinati secum trahunt alios quos possunt ad tenebras peccati.

Verbum quod factum est ad iheremiam et ad omnes iudeos qui habitabant in terra egypti in magdalo. que interpretatur inquinatus magnitudo. ideo per eam superbia significatur que est initium omnis peccati. et in taphnis. que interpretatur mandatum humilia. propter quod avariciam significat que mandatum dei non quaerit sed contrarium. Tamen vult de pecuniis faciat magnitudinem. et in nephis. que ex ore interpretatur. propter quod eam significatur gula. et in terra phatures. que decepti consolatio interpretatur. ideo per eam luxuria designatur. ait enim salomon. mulier fortaria consternet. et in via conculcabitur. Iudei habitantes in magdalo. id est inaniter gloriosi. et in terra phatures luxuriosi. et in taphnis cupidi et avari. in nephis gulosi. et de istis dicitur infra in eorum persona crastinus verbum quod egreditur de ore meo ut facias sacrificemus regine celi. id est lune per quam significatur fortuna. que est variabilis sicut ipsa luna unde dicitur. Est rota fortune variabilis ut rota lune. Crescit decrescit in eodem sistere nescit

omnes ante predicti in cultu fortune sunt occupati. nam ad querendum bona fortune sunt totaliter intenti que bona sunt consolationes mundiales quantum ad superbos. divitie temporales quantum ad cupidos. delitie carnales quantum ad gulosos et luxuriosos. Cum ipsos afflictat Jheremias. non tamen contra eos conceptibus malignis, sed magis eos revocans ab eis propter quod dicit eis infra Hec dicit dominus exercituum. etc. sequitur Consumetis eos in terra Egipti gladio et fame etc. Per istas penas corporales significantur inferni pene multiplices quas incurrunt predicti peccatores

Verbum quod locutus est Jheremias ad Baruch etc. In hoc capitulo reprehendit Baruch de hoc quod minus patienter persecutionem semper et suam sustinuit. Maxime. quia de proximo imminebat persecutio omnis ipsi quoniam erat occidendus per exercitum regis Babilonie et captivandus

Verbum quod factum est ad Jheremiam etc. Preparate scutum etc. Per hanc preparationem ad pugnam contra regem Babilonis. significatur preparatio hominis ad pugnandum contra diabolum qui est rex super omnes filios superbie Job xli. quod accipiendum est scutum patientie quod ad modum scuti militaris debet esse triangulum. scilicet ad portandum patienter contumelias verborum et molestias verberum et dampna temporalium rerum. et clipeum quod ipse est rotundum propter quod significat immunitionem [...] et clipeum [...] figure Proverbiorum xxx omnis sermo dei ignitus clipeus est sperantibus in se.

et procedite ad bellum. constanter et intrepide. nam tales timet diabolus et refugit. Jacobi iiii. resistite diabolo et fugiet a vobis. Iungite equos. In hebreo habetur cingulate equos. nam in bello contra diabolum corpora que sunt equi nostri cingulanda sunt cingulo castitatis et ascendite equites per dominium animi super corpus proprium. State in galeis. per rectitudinem intentionis. quia sicut galea est in capite. sic intentio recta debet esse in omni opere. quod caput est in omni bono actu. Polite lanceas. id est fortiter ferream lanceam amovete rubiginem. quod fit moraliter per veram penitentiam de peccatis et induite vos loricis per custodiam iustitie. Ephesios vi. induti loricam iustitie etc. et quia in hoc conflictu multi sunt pusillanimes ex humana fragilitate sequitur Quid igitur vidi ipsos pavidos et terga vertentes et fortes eorum cesos. et quia aliquis sic lotaliter vulneratur quod de cetero non curatur. ideo sequitur postea Frustra multiplicasti medicamina.

Ad moab hec dicit dominus etc. Per moab qui interpretatur ex patre. eo quod ex patre et filia natus fuit Genesis xix. significatur homo in peccato natus et nutritus. et propter eius subiectionem assirie (?) quod factum est vigilantes interpretatur ipsius subiectio demonibus qui nunquam dormiunt significatur et quia tales frequenter temporalibus prosperantur sequitur Date florem moab. quia florens egreditur. id est licet ad tempus prosperetur. in eternum tamen perimetur. Job xxi tenent tympanum et citharam et gaudent ad sonitum organi.

duntur homines dies suos et in puncto ad infernum descendunt Job xxi de divite epulone luce xvi°. et qui tales ad palliandum suas malicias aliquando faciunt aliqua bona opera de genere suo sed tamen male. Dicit quia quod opus dei facit fraudulenter et desidiose. opus dei fraudulenter facere est opere bono de genere magnam maliciam palliare. Et maledictus qui prohibet gladium suum a sanguine. i. inimicum exercitum a peccatorum punitione cum possit et debeat corrigere. Fertilis fuit moab. i. temporalibus homines propterea vegeti in fecibus suis. quia divites fomentum prestant sibi peccatis. et propter hanc regionem significatur perseverantia in malis. et ipsi nisi penituerunt punientur eterna. vel sicut moab desertus est quia punitus fuit temporaliter ut patet in textu

Ad filios amon. secundum glossam litteralem. ipsi habitabant iuxta possessiones filiorum israel. et in parte abstulerunt eam sibi propter quod de terra sua meruerunt captivari. et hec littera iheremie hic capitula

Explicit opus morale super iheremiam prophetam.

Incipiunt lamentaciones

Quomodo sedet sola civitas etc. hic incipit lamentatio captivitatis ihrusalem historice per quam significatur captivitas ihrusalem allegorice que est militans ecclesia. Circa quod sciendum quod in hiis lamentacionibus eadem sententia frequenter repetitur sub aliis verbis. et aliquando sub eisdem sicut et in canticis solet fieri letitie. Item sciendum quod captivitatem ihrusalem deus dicitur aliquando fecisse quod est intelligendum permissive tamen quantum ad malum culpe. quantum ad malum pene potest intelligi deus fecisse non solum permissive sed etiam active quia licet non sit actor mali culpe est tamen actor mali pene secundum ordinem sue iusticie procedente. Igitur ista ihrusalem allegorica que est ecclesia militans etc. Sciendum quod multum declinavit a perfectione prima in prelatis et clericis et religiosis et similiter in principibus et laycis sibi subiectis. Similiter temporibus modernis multum defecit in numero fidelium. nam affrica tota que aliquando fuit christianis repleta saltem pro maiori parte nunc est ab infidelibus habitata et possessa. Grecia autem est scismatica facta. et tota terra sancta a sarracenis occupata. Dicitur etiam quod armenia que eis subiecta de novo et non solum quantum ad tributi reddicionem. sed etiam quantum ad legis machometice receptionem saltem pro magna parte. quod est materia magni doloris toti genti christiane. De christianis autem venientibus licet pauci sint de ecclesia in numero pauci tamen sunt respectu in numero et merito. propter quod lamentando dicendum est Quomodo sedet sola civitas. i. ecclesia que dicitur civitas. nam in ea debet esse civium unitas per concordiam caritatis

et nunc deo puniente et dyabolo persequente fac-
ta est quasi sola . vel predicti temporis et destituta omnibus
defensoribus plena populo . secundum numerum et meritum scilicet
precepto . facta est quasi vidua . Nam ex habundan-
ti malicia videtur sponsus eius scilicet Christus eam deseruisse
domina gentium . id est que super alias gentibus dominavit fac-
ta est sub tributo . Sarracenorum et aliorum infi-
delium in pluribus partibus orbis et in illis ~~[struck]~~ sunt
ab humano tributo . multi propter peccatum demonibus sunt
subiecti . plorans ploravit in nocte et cetera . hoc est
quantum ad devotos in ecclesia . qui considerantes peccata
sunt in luctu . non est qui consoletur eam ex omnibus caris
eius . id est ex prelatis clericis et religiosis sunt namque
boni mores esse debent sed et eorum multi plus dese-
runt ecclesiam suis malis moribus et exemplis quam [illegible]
et io subditur omnes amici eius spreverunt eam .
fugientes ecclesiam propter indevotionem non propter bonorum
temporalium collectionem ideo subditur et facti sunt ei ini-
mici . spoliantes eam bonis temporalibus et non inten-
dentes obsequiis eius . Migravit Iudas propter
afflictionem et cetera . Iudas qui interpretatur confitens sive
laudans . significat omnes religiosos in desertis
habitantes / et ibidem assidue divinis laudibus inten-
dentes . sed quia hoc fuit laboriosum pluribus ideo
migraverunt ad civitates et civitatibus . ideo sub-
ditur . habitavit inter gentes . non solum quantum
ad corpus . sed etiam quantum ad mores pessimos suos . Commix-
ti sunt inter gentes et didicerunt opera eorum . Et
nec invenit requiem consciencie bone sed magis tur-
bationem ideo sequitur omnes persecutores eius . id est demo-
nes apprehenderunt eam inter angustias . id est

inter strictas religionis observancias . quas tunc
egrediuntur et a demonibus capiuntur . Vie Syon
lugent eo quod non sit qui veniat ad sollempnitatem
Nam religiosi occupati sunt circa temporalia propter
quod in magna parte refugiunt esse officium . Omnes porte
eius destructe . id est doctores et predicatores qui dicuntur
porte . eo quod debent aliis aditum prebere . Et aditus
iste deseruntur propter curiositatem doctorum . Sacerdo-
tes eius gementes . Nam curati qui levantur
ab eis temporalia pro bonis quam magis gemunt quod
et sine pecunia vel suorum subditorum . Et vir-
gines eius squalide . Nam aliqui moniales que
dicuntur esse virgines de incontinentia sunt nota-
te . Et ipsa . scilicet ecclesia oppressa est amaritudine
unde licet bene oporteret in ecclesia . [illegible] dicitur esse
in persona ecclesie . Ecce in pace amaritudo mea
amarissima . Nam tempore pacis plus amaritat
de clericorum et religiosorum pace quam tempore tyran-
norum de corporalibus tormentis . Facti sunt
hostes eius in capite . scilicet Sarraceni in terra
sancta in egipto et armenia . et inimici eius lo-
cupletati sunt . de bonis temporalibus que de ecclesia
inde rapuerunt . parvuli eius ducti sunt in capti-
vitatem et cetera . Et egressus est a filia Syon . id est
ecclesia . omnis decor . gratie et virtutis facti sunt
ad principes eius . id est doctores et prelati velud
arietes non invenientes pascua . scilicet doc-
trinalia . sed pecunialia . et abierunt . scilicet in
captivitate viciorum ante faciem subse-
quentis . id est demonis qui non resistentes

sibi ipellit de pcco in pccm .s. in abissum
Et recordata e ihrlm dierum afflictionis
sue et preuaricationis. Considerando . q
pcca sua sibi meruerit talia mala et omnium
desiderabilium suorum . i. consolationum diuiciarum
quas habuerat tpe xpi . et aplorum ut exhibe/
ret ple eius . a statu virtutis i manus
demonis . et non erat auxiliator . q
doctores et plati qui deberent auxilia/
ri parum curant nisi de pfectu suo tpa/
li viderunt ea hostes . i. infideles . et deri/
serunt sabbata eius . eam cultum ydolatri/
am reputantes . pccm pccauit ihrlm et
hic reddit eam pdtam casus q e multiplicatio
pccorum eius oes q glorificabant ea . pptr
vita et miracla q faciebant epi et reli/
giosi tpibus ptitis spreuerunt ea q vide/
runt ignominiam eius . i. turpitudinem vite i
modernis clericis et religiosis ipa aut
gemens . sub pccorum pondere et con/
uersa est retrorsum . a statu pfectio/
nis ad miseriam culpe Sordes eius i
pedibus eius . q fit p consuetudinem mali . q°
habitus acquirit p quem placet actus
malus sm q d ph . i. qui letantur
cum male fecerint etc. nec recordata
e finis sui . i. vere beatitudis a qua
auersa e p inolucionem pcti . ideo sub
dit. Deposita e vehementer non habens
consolatorem . s. pium doctorem

vel sollicitum pastore ideo petit consolacionem
d . vide dne afflictionem mea qm erectus e
inimicus . i. dyabolus . manum suam misit
hostis ad oia desiderabilia eius . i. ad au
ferendum bona gre et virtutis si de d sit
gressi omnes xpiani non curat hostis an/
tiqus ut terrena tollat . sz ut caritatem
i nobis feriat qm a vidit gentes ingresse
scuarium suum . facientes ibi tpe suo di
in stabulum equorum oes ple gemens
ex tali contemptu sci loci . et querens
panem . ad famis tpacoem et qm hec
sunt valde dolorosum subdit Vide dne
oculis tue clemencie . pnotat est aliq
cpaciens cui d O vos omnes q transitis
p viam etc. qm vindemiauit me ut lo
cutus e dns . tradens me i fidelibus ad
mensurandum sanguinem effundendum De excelso
misit ignem . s. vindicte sue in ossibus
meis . i. in viris fortibus q non potue
runt se defendere ab infidelibus . et erudi
uit me . qm inflicta vexatio dat
intellectum ideo subdit . expandit
rethe . s. pene ut ulterius non pcedam
ad malum . sed reuertar ad bonum po
suit me desolatam . per pccatum
negligenciam recordacoem vigilanti m
gravem iniquitatem meam . hoc pt

exponitur de morte. vel peccato mortali quorum
peccata gravamina sunt et continua ideo in manu eius
s(cilicet) inimici. convolute sunt et imposite collo meo.
secundum fardellus latam deprehenso. Infirmata
est virtus mea. quia talis est extra ~~propter~~ peccata
tam dedit me in manu de qua non pote
ro surgere. Nam in inferno nulla est re
demptio. abstulit omnes magnificos me
os. i(d est) fideles devotos quorum preces non va
lent damnatis. propter quod ablati dicuntur
ab eis. Vocavit adversum me tempus. in quo
male operatus sum. cum tamen datum mihi fuit
ad bene operandum ut contereret electos
meos. i(d est) speciales socios ut socii sint in
pena secundum quod et in culpa. Torcular cal
cavit dominus etc. i(d est) locum perfecte depressio
nis. sicut sanctis preparavit locum exultationis
Idcirco ego deplorans. Nam ibi est fletus
et stridor dentium ad Christum. quia longe factus
est a me consolator. convertens animam. s(cilicet)
ad bonum (nam propria fructuosa non habet ibi
locum. facti sunt filii mei perditi. i(d est) imitato
res mei. quoniam invaluit inimicus. in conflictu
mortis. Expandit Syon etc. hoc potest exponi de
amissione regni iherosolimitani. in Syon. s(cilicet)
terrestre cuius habitatores christiani frequenter
petierunt auxilium ab aliis christianis. ideo dicitur
Expandit Syon manus suas. petens auxili
um. et non est qui consoletur eam. quia non fuit eis
exhibitum (propter quod ab inimicis conquistatibus
secutum est terre totius excidium. ideo subditur
Mandavit dominus etc. i(d est) mandavit permisit per
sedeam etc. (quia tamen hoc ex divina iustitia permittitur
ex peccatis populi christiani. ideo subdit. Iustus est dominus
quia os eius ad iracundiam provocavi. et quoniam
hoc est materia doloris exclamat dicens. Vide
domine quoniam tribulor etc. et subdit causam dicitur
Conturbatus est venter meus. venter est causa secundum

prelati et alii divites in ecclesia dei. quia sicut venter
recipit cibum pro se et pro aliis membris. Nam inde
mittitur ad alia membra cetera nutrimentum. Sic
ipsis data sunt bona temporalia pro se et pauperibus
qui sunt cetera membra. sed iste venter conturba
tus est torsionibus. nam ista bona retorquent
ad sumptus superfluos potatitos faciendum vel ad ami
cos carnales indebite promovendum. Subver
sum est cor meum. Cor istud potest dici religiosi
quia secundum quod cor est latum superius et strictum inferius
sic religiosi per amore celestium debet dila
tari et inferius circa terrenorum appetitum quantum
bono modo fieri potest restringi. dicentes cum pau
lo in epistola i ad Thimotheum vi habentes victum et vestitum
his contenti ~~[illegible]~~ sumus. sed cor istud est sub
versum (quia multi sunt circa divina multum restric
ti. et circa terrena temporalium dilatati. Verum sup
missus est. videas plerosque post aggressam
Christi miliciam rursus secularibus implicari
negotiis (rursus terrenis cupiditatibus in
higi. cum magna cura erigere muros (et
negligere mores (sub pretextu quoque communis utilitatis
verba vendere divitibus (et maxime salutatores
ex quo sequitur bonis considerantibus amaritudinis pleni
tudo (ideo subditur. Foris interficit gladius. s(cilicet) infi
delium ab extra christianos peregrinos et domi mors
similis est. i(d est) intra ecclesiam per guerras christianorum
Audierunt quia ingemisco ego etc. sequitur et letati
sunt. Nam fidelium admiratio est turbatio et infide
lium exultatio adduxisti diem consolationis. s(cilicet)
fidelibus in tua patria (quia dicitur a doctoribus quod sec
ta Machometi secundum quod a gladio incepit. sic est
per gladium terminanda (ideo subditur. et fient
similes mei. Cetera patent ex dictis

Quomodo obtexit caligine in furore suo
dominus filiam ~~[illegible]~~ Syon. i(d est) ecclesiam. In ec
clesia namque cecidit caligo magna pene (et
ignorancie. quia doctores theologi pro venere et
curiosis salutaria dimiserunt. proiecit de celo
in terram. i(d est) a contemplatione celestium ad occu
pationem terrestrium que sunt propter merita populi christiani

Ideo subditur. et non est recordatus scabelli pedum
suorum. i. ecclesie militantis que dicitur scabellum domini sed
ecclesia triumphans sedes eius. ysa. lxvi. celum mihi
sedes est et terra scabellum pedum meorum. Precipi-
tavit dominus. permissive. omnia speciosa iacob
i. fides et virtutes. que sunt munitiones contra
demonum exercitum. polluit regnum. s. ecclesie
permissive. et principes eius. i. prelati. Con-
fregit in ira furoris sui omne cornu israel. i.
dignitatem ecclesiasticam et secularem quod deo permittente
cupiditatis pondere a rectitudine iusticie sunt fracte
Avertit retrorsum dexteram suam a facie ini-
mici. non reprimendo ipsum ab invasione
populi christiani et succendit in iacob. permissi-
ve ignem carnalitatis et avaritie. Teten-
dit arcum suum. qui ferit a longe. ideo signi-
ficat aspectum impudicum. firmavit dexteram
suam. que ferit de prope. ideo significat illicitum
tactum et occidit omne quod pulchrum erat visu
i. omnem honestum. est enim hyperbole. quia non omnis est
honestas sic destructa. Precipitavit israel. de
conversatione celesti ad terrenam. et replevit in filia
iuda. i. ecclesia. humiliatum et humiliatam
statum gratie deiectum et deiectam sed domini sunt in
prius. Illa que importat culpam non est intelligen-
dum quod deus efficit nisi permissive. et sic est intel-
ligendum de sequentibus et de dicendis posterius ne
oporteat amplius replicare. Dissipavit quasi
ortum tentorium suum. i. ecclesiam militantem sed
ortus sterilis clausura dissipatur. Oblivioni
tradidit dominus in syon festivitatem. ad officium
divinum enim etiam pauci veniunt et tarde et ad reci-
piendum ibi pecuniam multi veniunt et festine. Rep-
pulit dominus altare suum. propter malitiam sacerdo-
tum et maledixit sanctificationi sue. propter im-
munditatem benedicentium. hoc enim non est intelligendum de illis
quorum effectus non dependet ex bonitate sacerdotum
Tradidit in manus inimici muros turrium eius.
i. prelatos et religiosos qui debent esse firmos
ad defensionem populi christiani vocem dederunt in do-
mo domini mediatores. i. homines garruli et mali

Nota quando deus facit ali-
quod ~~active et passive~~
permissive importantia
culpam

Cogitavit dominus dissipare murum filie syon est
i. auferre presidium angelorum propter malitiam eorum
Luxit antemurale. i. religiosi et murus no-
ster dissipatus est. i. prelati quia sicut in alacri-
tate quam religiosi. Defixe sunt in terra porte eius
i. sacerdotes curati habentes ministrationes. que
est ianua sacrorum. defixi sunt in amore terrenorum
Regem eius et principes. quasi dicit. omnes defixi sunt
in amore terrenorum non est lex. s. divina. in ore
doctorum. sed magis inutilia et curiosa. Et prophe-
te. i. predicatores non invenerunt visionem
a me. quia magis curant dicere placentia quam
salutaria. Conticuerunt in terra senes.
s. etate. moribus. et scientia. et pueri eta-
te. moribus et scientia commonentur in ecclesia et tamen
habent ante se loqui. Abiecerunt in terra capita
sua virgines iherusalem. Per quas significantur
homines contemplativi quia virgines dicuntur propter integri-
tatem fidei. Per virgines vero iuda significantur
homines activi qui dolent de malis que sunt in
ecclesia dei. Ideo subditur. Defecerunt pre lacrimis
sequitur cum deficeret parvulus et lactans in plateis
oppidi. i. ecclesie. propter defectum nutrimenti salutaris
doctrine matribus suis dixerunt. i. pastoribus
qui debent spiritualiter subditos nutrire. Ubi est tri-
ticum. debite erudicionis. et vinum debite cor-
rectionis cum deficerent quasi vulnerati. sagittis
diaboli. Cum exalarent animas in sinu matrum
i. pastorum propter pietatis defectum. Cui comparabo te
est hic post lamentacionis ecclesie que ad eius si-
militatem cum dicit Cui comparabo te vel quasi dicit. non
invenies filie tibi in gravamitate quia quanto sta-
tior est tanto casus gravior. ideo subditur. quis
medebitur tui. quasi dicit. solus deus hoc potest. et sub-
dit. Una causa dicti casus cum dicit Prophete tui vide-
runt tibi falsa et stulta. Isti sunt adulato-
res pessimi qui asserunt correctionem in familiis
constitutionis. pape. et expensis. et actis ta-
libus ultra meritum suum commonendis dicentes sta-
tum prelatorum et hoc tradere ad ecclesiam renun-
Et hoc demum est valde dissonum a deo et gentis
sectorum precedentium que de bonis ecclesie magna

mosinas pauperibus erogabant et sic te ornabat
(is subditur de talibus adulatoribus nec aperiebat
iniquitatem tuam. sed magis palliabant ideo
subditur viderunt tibi assumptiones falsas. in ex
cessibus peccatis et ejectiones. a statu virtutis
et timendum ne sequatur dejectio prelati a
statu (sicut iam colligitur in litera sed subiecta
sarrasenis ideo subditur plauserunt super te etc.
s. infideles de fidelium subiectione. sed quia hoc fi
eri permisit pro peccatis nostris ideo sequitur fecit dominus que
cogitavit. ut debet culpe non remaneret
sine dolore iusticie clamavit etc. hic ponitur dep
recatio bonorum quasi dicat de tanta ruina et merito per
dei tam grave lamentatione sed dicit clamavit cor eorum
ad dominum. et non os tantum. deduc quasi torren
tem lacrimas. ad dei misericordiam provocandum corpus
sive dispositio ibi levavi ad eum manus tuas in oratione
devota pro animabus parvulorum qui defecerunt fame etc.
s. spiritualis quia non reficiuntur doctrina et exem
plari vita a sacerdotibus superiorum. ideo subditur in ca
pite omnium compitorum. i. etiam quasi domini compita
eos quibus conveniunt fideles ad audiendum divina. doc
tores et prelati capita sunt compitorum. et
pro tali miseria exclamat ecclesia. ergo ne co
medent mulieres fructum suum. quod fit modo
quia superiores malis exemplis corrumpunt populum sibi
subditum. propter quod sequitur. si occidit in sanctua
rio domini sacerdos et propheta. et accipitur hic
sicut quando. nam sacerdos in sanctuario occiditur
quando ab condigne sacrum eucharistie celebra
tur (et similiter propheta. quando predicator per assen
tationem palliat mala. iacuerunt in
terra. foris puer et senex etc. nam quia
insistit in cupiditate terrestrium despicit. ideo
subditur ceciderunt in gladio. s. diaboli in
fecisti eos etc. s. permissive

Ego vir videns etc. hoc dicit potest in per
sona christi. vel eius vicarii boni ta
men esse lamentantis. ego vir vi
dens paupertatem meam. propter

spoliationem subditorum meorum quantum ad bona gratuita
et vulnerationem (quantum ad naturalia in virga indig
nationis eius. i. demonibus qui dicuntur ministri et executo
res in penis infernalibus. ideo subditur me
minavit et adduxit in tenebris. culpe et
gehenne. vetustam fecit pellem etc. per pellem
intelligitur conversatio exterior. per carnem et ossa
dispositio mentis interior. edificavit in gyro meo
temptationum laqueos undique tenendo. qui me
ti amaritudinem ingerunt et labore. ideo sub
dit. et circumdedit me felle et labore. etc. me
collocavit in tenebris miserie. circumedificavit
adversum me. in consuetudine peccatorum inducendo. que
laqueus est impediens egressum a peccato sicut filum
quo tenetur aviculam per pedem ligatam impedit
eam ne avolet. ideo sequitur aggravavit pedem
meum. per habitudinem vitiosum ex consuetudine acquisitum
sed et cum clamavero. per instinctum sinderesis
peccato remurmurantis. exclusit orationem meam
eius impediens effectum per peccati recidivum. conclu
sit vias meas. procedendi in bono lapidibus
quadris. i. peccatis quibus in quatuor angulos habent. s. dei of
fensam. obligationem || contritorum spoliationem. et
naturalium vulnerationem. ursus insidians etc. hoc dicit
quia fallacia diaboli non potest uno nomine explicari
semitas subvertit meas. boni operis sub
vertendo confregit me. in peccato precipitando ad
quod sequitur desolatio. tetendit arcum suum. no
vas temptationes parando. et posuit me quasi
signum ad sagittam. nam eius exercitatio
cium est me penetrare
per culpam iteratam
misit in renibus
meis

|| ad penam

filias pharetre sue .i. temptationes luxurie
sue (que in renibus viget. Factus sum in deri-
sum etc. Nam per luxuriam maiores cum infamie
etc. Inebriavit me absinthio: ex infirmio-
ne pene. Sed dicitur Confregit ad unum den-
tes meos .i. meditationes bonas que masti-
cant et incorporant cibum verbi divini. Cum den-
tes franguntur per meditationes male
ingrediuntur ideo subdit Cibavit me cine-
re .i. vili meditatione. Et repulsa est anima
a meditatione bonorum. Et dixi periit finis
meus. quia per ea dicunt aliqui in desperatione. Re-
cordare hic ecclesia considerans suam miseriam
se convertit ad implorandum divinam misericordiam. Re-
cordare paupertatis ex [illegible] temporum spoliatione
et transgressionis mee. ex naturali vulneratione ab-
sinthii et fellis. ex penarum multiplici oppres-
sione. et dixit de se ipsa. Memoria me-
mor ero et tabescet in me anima mea. pre
confusione. non tamen desperabo de divina misericordia
ideo subdit. Hoc recolens etc. [illegible]
at divina misericordia. Misericordie domini etc. licet me crucifixisse
[illegible] novi diluculo .i. a novo testamento [illegible]
[illegible] dies [illegible] Nox precessit dies autem ap-
propinquabit. Quia multa est fides tua .i. fide-
litas in supportatione peccatorum. et remune-
ratione bonorum ideo sequitur Pars mea dominus
dixit anima mea etc. Bonum est prestolari cum
silentio .i. patienter. et quia hoc acquiritur
per bonum exercitium. ideo sequitur Bonum est
viro cum portaverit iugum ab
[illegible]. Et quia homo sere-
natus. per

virtute pacientie disponitur ad contemplationem gloriae
celestis ideo sequitur. Sedebit solitarius et tace-
bit (quia levabit se super se. Et quanto quis in
[illegible] elevatur tanto verius humiliatur cogitans
suam fragilitatem iuxta divinam maiestatem
ideo subdit. Ponet in pulvere os suum.
et quia ad veram humilitatem sequitur patientia subdit
Dabit percutienti se maxillam. et subdit cau-
sam. quia non repellet in sempiternum dominus. scilicet humili-
ter patientes. quia si abiciat humiles in conspectu
hominum misebitur etc. suscipiens eos honorifice in
consortio angelorum. Quis est iste etc. hic removet
errorem eorum qui dixerunt divinam providentiam se non exten-
dere ad hec inferiora. et dicebant quod sequitur
Ex ore altissimi non egredientur nec bona nec mala
quod falsum est (nam ex eius providentia et ordinatione
procedunt omnia bona et etiam mala pene (et dicitur
Amos .iii. non est malum in civitate quod non fecit
dominus (ideo contra predictos subdit. Quid murmuravit homo
detrahens providentie divine. Nam et philosophus [illegible]
[illegible] inconveniens quod deus aliquid ignoraret quod nos sciamus
(ideo sequitur Scrutemur vias nostras etc. [illegible] sibi
consideremus. scrutamini [illegible] quia mala pene in-
flicta sunt nobis a deo et iuste. et quia vexa-
tio dat intellectum subdit. et levemus corda nostra cum ma-
nibus etc. Nos inique egimus et ad iracundiam provocavimus te domine idcirco tu
inexorabilis es. non simpliciter (sed ad tempus quo
appareat iustitia dei. Opposuisti nubem. scilicet pecca-
torum nostrorum caliginem ne transeat oratio. scilicet [illegible]
ad fundendum effectum donec fiat iustitie tue complemen-
tum ideo subdit Eradicationem et abiectionem [illegible]
.i. me eradicatam tua iusta indignatione [illegible]
et sequitur Donec respiceret etc. .i. donec tu [illegible]
velles exaudire. Oculus meus etc. hoc exponi
potest de insolentia clericorum ut dicat ecclesia
Oculus meus depredatus est animam in cunctis fi-
liabus urbis mee. Oculus etiam [illegible]

clerorum quam tamen depredatur castitatem mulierum quia ubi
cumque cohabitatio clericorum et quia inde surgit infa-
10 mia clericis subdit. Aperuerunt super me os suum om-
nes. Inde infamatur ecclesia. ideo subdit. Formido
et laqueus facta est nobis. scilicet habitatio clericorum
cum mulieribus vastatio et contritio. scilicet ore bonorum. Di-
visiones aquarum deduxerunt oculi mei. id est hoc de
in persona cuiuslibet fidelis de diffamatione ecclesie do-
lentis. Venatione ceperunt me. scilicet spiritus maligni et
de hoc in persona ecclesie quod adhuc viventibus et pro
defunctis consequitur. Lapsa est in lacum vita mea
etc. Inundaverunt aque etc. scilicet tribulacionum
et peccatorum. quod tamen non aufert totam spem mee
subdit. Invocavi nomen tuum domine. de lacu novis-
simo. Per hoc novissimum intelligitur quod eterna erit
dampnatio. sed quod competentibus in purgatorio quasi quedam
inferni portio. Vocem meam audisti. quod de se
patet. et audire vocem humilitatis deprecantis. scilicet licet
non statim condicat in effectu. sed tempore competenti
ideo subdit. Iudicasti domine causam anime mee. me
liberando tempore competenti. Vide domine iniquitatem illorum
scilicet demonum et obstinatorum hominum in pace contra me
et verba eorum. Audisti obprobrium eorum. sessionem eorum
et resurrectionem etc. quasi dicat. sedendo et stando de
iniuriis loquuntur de me. Reddes eis vicem.
id est penam debitam. Dabis ~~foram~~ eis scutum
cordis laborem tuum. id est dimittes eos in duritia
cordis ad molestandum te in membris tuis. Persequeris
eos in furore. finalis iudicii. Conteres
eos sub celis. id est in inferno quod est in mundi profun-
do

Quomodo obscuratum est aurum. etc. Per
aurum quod est inter cetera metalla preciosius
caritas significatur. quia tanta fuit in ecclesia
primitiva quod multitudinis credentium erat cor unum et
anima una. Ecce quomodo sit immutata per guerras
mortales inter christianorum principes demonstra-
tur. Immutatus est color optimus. scilicet contribu-
lationis in qua relucebat maturitas et ho-
nestas. sed nunc fere in dissolutu apparet dissolu-
cio et inhonestas. Dispersi sunt lapides sanc-
tuarii in capite omnium platearum. quia religiosi qui
in claustris debent esse clausi. exponi-
tur tumultibus secularium negociorum de quibus
adhuc subdit. Filii syon inclyti et amicti auro
primo. scilicet spiritualis ... quomodo re-
putati sunt in vasa testea. id est deputati ad opera
vilia. et quia per hoc impediti sunt a bona nutritione
spirituali nouiciorum subdit. Sed et lamie nuda-
verunt mammam etc. Inter enim alias bestias la-
mie sunt minus benivole fetibus. et tamen nutriunt
eos. Multi enim religiosi sunt solliciti de recep-
tione nouiciorum. et postea non curant de bona
nutritione eorum. et tales sunt silees illis de quibus dicitur
Matheus xxiii. Ve vobis scribe et pharisei qui cir- [q avida]
cuitis mare et aridam ut faciatis unum
proselitum. et cum factus fuerit facitis eum fi-
lium gehenne. ideo sequitur. Filia populi mei crude-
lis quasi struccio. que ponit ova et abscon-
dit sub zabulo nec fovet ea. Adhesit lingua
lactantis etc. id est nouiciorum ex defectu boni
nutrimenti. et quod non solum nouicii in malis exem-
plis talium pereunt. sed etiam aliqui iuvenes
professi qui prius fuerant nutriti bene. sequitur. Qui vesce-
bantur voluptuose etc. sequitur. Amplexati sunt ster-
cora. id est aliorum mala exempla et maior est
iniquitas etc. Iniquitatem directius opponit carita-
ti. Candidiores nazarei eius nive. fuerunt
per castitatem. Nitidiores lacte. per honestatem.
Rubicundiores ebore antiquo. per caritatem.
Saphiro pulchriores. per contemplationem
eo quod saphirus est celestis coloris. Denigrata
est etc. modo per infamiam. et non sunt cogniti
in plateis. Nam effigies prima deleta est
in eis. Adhesit cutis ossibus eorum. talis autem
adhesio fit per subtractionem carnis que est in
medio. propter quod significat obduratio mentis
per hoc quod deficit teneritudo pietatis. Aruit
et facta est quasi lignum. per devotionis defectum.
Melius fuit occisis gladio. id est minus male. Oc-
cisi vero ——— gladio doloris qui paci mortali
stante cum fide informi demonis gladio fe-
riuntur. Mortui vero fame qui propter defec-
tum spiritualis nutrimenti in fide periclitantur.
Manus mulierum misericordium coxerunt
filios suos etc. Quia pastores debent esse ma-
tres pie. filios alere verbo. et exemplo in
fide et moribus ——— et etiam
temporali subsidio quando ad pauperes nutriendo eos. sed
quidam aliqui propter quod cognitum eos a pietatis igne

r apientes bona eorum et in delante timentes
Compleuit dominus. hoc referri potest ad persecucio-
nem antichristi que posterior erit et de ea
dicitur Compleuit dominus furorem suum. erit enim
illa maior ceteris. propter quod furor nominatur
et deuorabit fundamenta eius. Nam plurimi
de illis qui sustentare debent ecclesiam cadent
per inconstanciam etc. Gaude etc. hic ad lit-
teram describitur destructio ydumee que fuit
multum molesta iudeis. et quoniam ut preter
threna. significat autem populum threnos cupidita-
tibus immersum. cui dicitur pro tempore Gaude
et letare etc. quasi diceret magis deberes tristari
ri. et subditur tamen cum dicitur. ad te quoque perueniet
calix. id est punicio diuina Completa est iniquitas
tua filia syon. Nam in tribulacione antichristi
purgabuntur electi. non addet ultra ut trans-
migret te. Nam electi iam taliter re-
cipientur in gloria celesti. visitabit iniqui-
tatem tuam. filia edom. scilicet congregacio
do discooperiet peccata tua. in finali iudicio

Recordare domine. post lamentacionem
iheremie de populi et ciuitatis destruc-
cione. hic consequenter ponitur eiusdem oracio pro ciuitatis
reparacione. Moraliter autem potest esse oracio ecclesie pro
velenacione ... terre sancte et populi christiani ab ea deiec-
ti dicendo ~~domine~~ Recordare domine quid acci-
derit nobis. tunc dicitur deus recordari dei
alicuius miserie quando incipit eam releuare
Intuere et respice obprobrium nostrum. Mag-
num enim obprobrium est toti christianitati et po-
tissime principibus christianis quod infideles possident
loca nostre salutis de quibus subditur hereditas
nostra uersa est ad alienos. id est ad sarracenos
etc. aquam nostram pecunia bibimus etc. Nam illa que
sunt infidelibus contra. a christianis nisi eorum ha-
bitatoribus sub tributo emuntur pecunia
etc. textus sequens hinc exposito est applicandus

Explicit liber trenorum iheremie
Incipit ezechiel

...

Sorf

Et factum est in xxx° anno etc. In ista prima visione
Ezechielis secundum sensum litteralem per quatuor fa
cies animalium significantur regna que successive
populum iudaicum afflixerunt. scilicet Babiloniorum persarum
Grecorum et Romanorum. Secundum vero misticum per quatuor
populum iudaicum christianus populus significatur. sicut
dicitur i cor x°. omnia in figura contingebant illis
propter quod et nomen iudaicum translatum est secundum re
ad populum christianum sicut dicitur Ro 2°. non enim qui in
manifesto est iudeus etc. Et per quatuor reges
predictos et quatuor facies mistice significatur quatuor
hominum genera que successive populum catholicum
afflixerunt. Primi fuerunt principes iudeorum
ut patet actuum iiii° et v° et in pluribus aliis locis
et significatur per faciem hominis eo quod habuerunt
notitiam divine legis. licet in eis obstinata
fuit ad xpm per rebellionem sicut dicitur Ro xi
Cecitas ex parte contigit in israel. Secundi fuerunt
Imperatores romanorum qui crudeliter et longo tempore
persecuti sunt fidem xpi ut patet ex martirum
gestis et significantur per faciem aquile eo quod aquila
est signum romani imperii. Tercii fuerunt he
retici et significantur per faciem bovis eo quod bos est
animal laboriosum ipsi vero laborem impendentes prave
in multis locis deceperunt simplices christianos
Quarti vero sunt sarraceni et maxime a tempore sala
dini qui fuit animosus et in rebus bellicis pro
vigil et strenuus. propter quod significatur per faciem le
onis. Per alas autem animalium per quas elevabantur
in altum significatur superbia predictorum. Per pedes
autem eorum affectiones ad nocendum. Per manus eorum
opera mala eo quod manus est organum organorum
ut dicitur 3° de anima. Per rotas septies animalia
significatur eorum ministerium in malicia expeditum

Hec visio similitudinis etc. Secundum sensum litteralem
sensum ipsum ezechieli officium prophetandi
designat quod primo requiritur mittentis auctoritas
sicut dicitur Ro x. quomodo predicabunt nisi mittantur
id est hic a domino ezechiel fili hominis mitto
te ad filios israel etc. Requiritur etiam in predicatore
notitia sacre scripture id est secundum post Et ecce ma
nus missa ad me in qua erat involutus liber
quia sacra scriptura plena est sensibus pluribus et
difficilibus qui erat scriptus intus et foris
quia sacra scriptura habet exterius sensum historicum
magis patentem et interius sensum misticum mul
tiplicem et latentem. Et scripta erant in eo lamen
tationes penitentium carmen superiorum et vo
ve id est pene dampnatorum. Per hoc enim inducit sacra
scriptura scilicet ad considerandum propria peccata ut per fletum
diluantur et superiorum gaudia ut appetantur
et gehenne penalia ut evadantur. Requiritur etiam in
predicatore constantia id est secundum Ecce dedi faciem tuam
valentiorem faciebus eorum etc. Requiritur et in predi
catore mentis elevatio cum predicat ut in contem
plando hauriat quod predicando effundat et per
predicationem ut fructum predicationis deo attribu
at id in principio huius capituli dicitur Audivi
vocem loquentis etc. i. in textu scripti dicitur Et assump
sit me spiritus et audivi vocem commotionis

magne benedicta gloria domini de loco suo
Et dixit ad me etc. comede volumen istud iii
et vadens loquere ad filios israel. Per hoc enim
quod vadat ad predicandum refici debet pabulo
sacre scripture per lectionis et orationis studium
Et factum est in ore meo tamquam mel dulce secundum
illud ps. cxviii quam dulcia faucibus meis
eloquia tua super mel ori meo Et quia pre
dicator debet esse pugil ad procurandum salutem
animarum sequitur fili hominis speculatorem dedi
te domui israel quia autem predicare debeat
Nota dicitur secundum Dicente me ad impium morte mo
rieris ubi ostenditur quod debeat predicare
vitia ad dimittendum et virtutes ad prosequendum
et penas ad timendum et premia
ad desiderandum Et ostenditur predicatoris periculum
si negligens fuit in officio sibi commisso cum
dicitur sed autem animam impii sanguinem autem
eius de manu tua requiram ostenditur eius premium
si diligens fuit in officio sibi commisso cum
dicitur Si autem annunciaveris impio tu autem animam
tuam liberasti et quia predicator aliquando debet se
a tumultu populi subtrahere ut possit liberius
contemplationi vacare secundum Surge et egredere
in campo et ibi loquar tecum nam revelationes
divine frequentius fiunt in contemplationis solitudine
osee 2° ducam eam in solitudinem et ibi loquar
ad cor eius et quia predicatio aliquando impeditur ex
superioris invidia negando licentiam predicandi id est
subditur Ecce data sunt super te vincula i. prohi
bitiones predicationem impedientes. Impeditur etiam
aliquando ex populi malicia id est subditur Eris mutus
nec eris vir obiurgans quia domus exasperans
quia tamen impedimentum utrumque aliquando tollitur ex
dei ordinatione secundum Cum autem tibi locutus fuero
aperiam os tuum etc.

Et tu fili hominis sume tibi laterem qui de terra iiii
formatur propter quod per ipsum corpus humanum
significatur Et describes in ea civitatem iherusalem
que secundum sensum moralem significat animam rationalem
que in latere iherusalem scribitur quia rationalis
anima existens in corpore. Per predicatorem contra diabolum
animam existens in corpore per predicatorem contra diabolum
virtutibus munitur Et ordinabis adversus eam
obsidionem. i. ordinata denunciabis demo
num impugnationem Et edificabis munitiones et
comportabis aggerem etc. per ista significantur
varia machinamenta quibus diabolus utitur ad
rationalem animam capiendam Et obfirmabis faciem
tuam ad eam ad significandum quod diabolus qui est in
malo obstinatus habet contra rationalem animam impacabilem
bilem contra libertatem id est subditur Sicut domui israel
ad hoc quod quilibet sit semper munitus ad resis
tendum insultibus eius Et tu dormies super latus
tuum sinistrum. per quod significatur casus dampnatorum qui
ponendi sunt ad partem sinistram sicut dicitur qui oves
Edos autem a sinistris id est secundum Et pones iniqui
tates domus israel que peccavit diutina et
multa ydolatria propter quod de captivitate non est
reducta secundum hebreos propter quod significatur pena in

minabile gehenne. Et tu inplenens h. dormies
sup latus tuum dextrum 2° et assumes ini-
quitates domus iuda. per latus dextrum
intelligit status saluandorum s. illud mt.
xxv ponet oues a dextris. et quod tm iniciam
penitentiam non tusceue sine peccatis. de quibus hic
penitet vere et gfitentur. io iniquitates domus
iuda i. gfitentis dur'st corpus pe timabilis per
nimium mrorem s. pl. dierum signatur. Et tu sume fru-
mentum et ordeum etc. et se. cibus aut tuus quo vesce-
ris erit in pondere. p quod signatur quod hoies ipugna-
nati temptacionibus demonum parce vine debet
et auste

v E Tu fili hois sume tibi gladium radentem pilos
etc. per gladium pilos radentem signatur pe-
nitencia debita peccata diluente. Et assumes tibi
stateram ponderis etc. p hoc quod pili in statera
inbent' ponderi sigt' quod grauitas peccatorum dili-
gent debet gsiderari. et s. hoc remedium ad-
hiberi. unde greg. exponens illud mt. iii. facite
go fructum dignum pnie d. p hoc unusquisque
gsia queuitur ut tanta licita sibi subtrahat
p pniam. quanta se meminit illicita ppetrasse
p culpa. Et diuides eos etc. p hoc quod in tres
petes pili diuidunt'. signatur quod peccata ex tribus
radicibus oriunt' que s. gcupiscencia oculorum
gcupiscencia carnis et supbia vite. Tertiam
partem igne gburres. p quam signat' peccata
carnalia que gburi debent afflictione
corporali s. illud ps. xxv ure renes
meos et cor meum. Et assumes tertiam pte
et gscides gladio. per hanc pte signatur
peccata ex supbia vite pcedentia que s. hu-
militatis gladio gscidenda h. enim est gladius
quo golie supbi caput amputat'. Tertiam
aut ptem in ventum disperges. p quam sig-
nificant' peccata ex oculorum gcupiscencia pcedencia
que s. p dispoem bonorum tpalium in piis
opibus redimenda s. illud dan. iiii. peccata
tua elemosinis redime. et de tali dispercione
d. ps. cxi° dispsit dedit paupibus

vi E T factus est sermo dni etc. s. florium virga
etc. s. sensum litteralem in h. sep. et sep-
timo capitulo describit' vastatio iudee qua-
lis p regem babilonis. s. moralit po pces-
sus peccati in augmentacione sui p florionem v-
irge signatur pspitas tpalis ex qua
frequent' pcedit elacio mentis io sub d. ger-
minauit supbia. ex qua se. ulterius gtempus
et depressio aliorum io sub' iniquitas sur-
rexit. que ppe iportat peccatum quod pmo iud
cui debet' equitas de iure nali s. quod d.
hoc facias aliis quod tibi vis fieri. Ex peccato no
quod p pimum pcedit ho ad peccandum quod deum
io subd'. In virga ipietatis s. tullium pie-
tas e cultus deo debitus. et p gns ipie-
tas dicitur auferens cultum deo debitum. ppe
quod e direct quod deum

viii E T factum est in anno sexto etc. In h. capitulo
describit' ad litteram quadrupl. ydola-
tria ppli iudei p quam mistice sigt' quadrup.
ydolatria spualis gentis xpiane. prima ta-
gitur i. Et addmpsit me in tra p sculptile
sub d'. ubi statuerat ydolum zeli etc. s. heb.
os istud ydolum erat baal quod deuorator
interpretat'. ppe quod sigt ventrem et ydolum
s. incendum gule. s. quod d. phil. 3° quorum deus
venter est. quod exponens hugo de sco vic-
tore dicit. solent dijs templa gstrui
altaria erigi. ministri ad seruiendum deputari car-
nes imolari et thura gremari. deo ven-
tri templum est coquina. ministri coquinarii. i-
molate pecudes. cocte carnes. fumi gcensorum
odor saporum ydolatria. 2° est multorum simu-
lacrorum que tangit' ibi Et ingressus uidi
et ecce ois similitudo omn reptilium aialium
et abhominacio et vniversa ydola domus ysrl
p que signtur hoes in prate gstituti
qui sunt indigni. unde d'. zach. xi. O pastor
et ydolum. et que s. ydola ambiciosorum et
adulatorum qui tamen deos colunt eos ut p
eos ualeant pmoueri qui sunt indigni. io
subd'. Et lxx viri de senioribus domus
ysrahel et se. vniusquisque habebat thu-
ribulum in manu sua s. quod d'. seneca om
gcta uicia cum homine senescunt. sola aua-
ricia iuuenescit. ppe quod in ambiciosos
ydolatrates deo non hic ponunt' senio-
res. Tertia ydolatria pom' i. et dixit
ad me adhuc gnsus uidebis abhoiacoes
maiores etc. ecce mulieres sedebant ibi
plangentes adonidem i. amasium veneris. p
istas mulieres sigt' molles et effeminati
luxurie deditis. io d'. quod iste mulieres sede-
bant. p quod signtur ociositas vite. que nutrit
vicium luxurie. unde poeta. ocia si tollas pe-
riere cupidinis artus. p hoc aut quod mulieres
plangebant amasium veneris tamquam mor-
tuum. signtur quod hoes in luxuria nutriti
valde dolent. quando in eis incipit deficere po-
tencia coeundi. quarta ydolatria po' i. Et ecce
in ostio templi dni inter vestibulum et al-
tare quasi vinti quinque viri qui tepla dni
dorsum hntes. p quos signt' apostate a
fide et religione. maxime qui s. i maliciam sua fixi

E T clamauit in auribus meis
etc. hic ad litteram describit' punicio iude-
orum ydolatrancium non deo ca° precedenti p
quam signtur punicio xpianorum malorum qui
s. quod dcm est ydolatrie spuali mancipan-
tur. et de ista punicione sub'. Et ecce sex
viri. p quos signt' angeli boni exe-
cutores diuine iusticie in malorum punicione
quod aliqn talis execucio fiat aliquando p angelos
bonos pz p illos angelos quos abraham
suscepit in hospicio in for. bona gen.
xviii. et certum est quod fuerunt angeli boni
et cum duo illorum subuerterunt sodomam ut
d'. gen. xix. et sic d'. in pposito io subd'.
Et vniuscuiusque vas interitus i. instrum
ad interficiendum in manu eius. dicit enim sex
viri ppe sex ordines angelorum ministran-
tium s. ierarchie medie et infeioris. vir

proximus viri in medio eorum. per quem intelligitur
christus qui dicitur vir quia non habet parem. Vestitus
erat lineis ad signandum puritatem mentis
et corporis quia peccatum non fecit nec inventus
dolus in ore eius. Et atramentarium scrip-
toris ad renes eius. ad signandum quod christus
in sua noticia creata habet scripta omnia merita
et demerita cum ille cognoscit omnia que geruntur,
et deus scia visionis. et dixit dominus ad
eum id est christo. Signa thau super frontes virorum
gementium id est per signum thau significatur signum
crucis quo signantur vere penitentes qui ge-
munt et dolent de suis peccatis et illi salvantur
alii non qui non penitent dampnantur ut subditur
Omnem autem super quem videritis signum thau
ne occidatis. per hoc quod dicitur in persona prophete
Et cede completa remansi ego ruique in fa-
ciem meam. significatur quod bonus prelatus luget
casum populi sibi subiecti

Et elevavit me spiritus id est christus hec est lebes
et nos carnes. secundum sensum litteralem. Iherusalem
dicitur hic lebes et habitatores eius carnes. per
iherusalem autem que pacifica interpretatur religio
designatur in qua debet esse pax et tranquillitas
a tumultu secularium negociorum et bene dicitur
lebes. nam in lebete coquebantur carnes hosti-
arum pacificarum quarum adeps offerebatur super
altare holocausti in odorem suavitatis. Et si-
militer in religione carnales affectus cremari
debent caritatis igne ita quod devocio mentis
que per adipem significatur coram domino accepte-
tur. Propterea loquere hoc dicit dominus deus congregabo
vos de populis. hoc secundum sensum litteralem dicitur
per ezechielem consolatur eos qui de exilio iu-
dee tunc iam redierant ipsis bona promittendo
comminatur et mala illis qui non tunc redi-
erant et tunc redeuntes deridebant. per hoc autem
moraliter significatur quod illi qui consilio christi di-
mittunt temporalia religionem intrantes ibique
sancte viventes consolacionem recipiunt a domino
gracie in presenti et glorie in futuro. Illi vero qui
derident eos et reputant fatuos comminantur a
domino puniendi

xii Et factus est sermo ad me id est In hoc
capitulo litteraliter intelligitur prophecia contra
zedechiam regem et principes et populum eius
quia describitur fuga regis et capcio et aliorum
dispersio et captivacio

xiii Et factus est sermo domini ad me id est secundum sensum
litteralem ezechiel in hoc capitulo prophetat
contra prophetarum falsitatem et sermo convertitur ad eos
qui prophetantes per quos significantur falsi predica-
tores de quibus subditur dicens prophetantibus
de corde suo id est predicatoribus non secundum sacre
scripture sententiam sed magis secundum suas fictiones
propter questum temporalem ut subditur videntes vana
id est secundum suas fantasias quas asserunt re-
velaciones divinas dicentes Ait dominus ut

magis eis credatur cum dominus non miserit eos
sed ipsi se ingerunt sine superioris auctoritate
decipiendo simplices in occultis. Et subditur
eorum pena cum dicitur in consilio populi mei non
erunt id est congregacione sanctorum. sed magis in con-
gregacione dampnatorum ut sequitur et in scrip-
tura populi mei non scribentur id est in libro vite
in quo scribuntur electi. Et ipse edificabat
parietem hic quod prophetat ezechiel contra cre-
dentes falsis prophetis per quos significantur cre-
dentes predicatoribus predictis de quibus
subditur ipse edificabat parietem id est mala doc-
trina et potest hic singulare pro plurali sumi exem-
pli gracia musca gravissima id est multitudo muscarum
Illi autem liniebant eum id est parietem male
doctrine. hoc enim faciunt assencientes et
applaudentes luto absque paleis id est quod
sicut paries linitus absque paleis non est
stabilis. sic nec doctrina carens fundamento
veritatis ut subditur pena eorum dicitur propterea hec dicit
dominus erumpere faciam spiritum tempestatum id est
id est demonum ad punicionem falsi predicatoris
et suorum discipulorum Et tu fili hominis id est hic
prophetat ezechiel contra falsas prophetissas per
quas significantur mulieres sortilege et divi-
natrices que per talia decipiunt simplices
et aliquando pro modico questu ut subditur propter pu-
gillum ordei ut interficiant animas

xiiii Et factus est sermo domini ad me dicens fili
hominis viri isti id est isti iudei non ve-
nerant ad ezechielem propter veritatem sue
salutis audiendam. sed magis causa curiositatis ut
audirent nova et aliqui causa malignitatis
ut aliquid caperent arguendi in verbis su-
is ut dicitur de ipsis viri isti posuerunt immun-
dicias in cordibus suis id est et istud idem sepe
contingit in modernis ad sermones euntibus

xv Et factus est ad me sermo domini dicens fili
hominis quid fiet de ligno vitis. per
vitem christus significatur et per lignum vitis
populus christianus sicut ipse dicit Iohannis xv.
Ego sum vitis vera et vos palmites
quamdiu vero lignum vitis adheret viti fructum
facit quando vero precisum est non facit fructum. sed
arescit. sic christianus adherens christo per fidem
formatam caritate fructificat per opera meritoria
sed quando preciditur per peccatum mortale infructuo-
sus redditur et ad ignem iehenne reservatur
ut dicit salvator Iohannis xv. si quis in me non
manserit foras mittetur sicut palmes
et arescet. et colliget eum et in ignem mit-
tent et ardebit

xvi Et factus est sermo domini ad me dicens fili
hominis notas fac iherusalem abhominaciones
suas. In hoc capitulo arguitur malicia iherusalem

sub methafora mulieris in paupertate et vilitate
in patria nate, et a viro potente misericorditer re-
cepte et delicate nutrite et preciose ornate
et tandem ab eo in uxorem assumpte, que tamen omnium
istorum oblita per ingratitudinem exposuit se
per adulterium cuicumque. Moraliter autem per
ipsam significatur persona peccatricis que de vilitate
peccati recipitur a deo per gratiam, et in bonis spi-
ritualibus nutritur, et dei sponsa per fidem efficitur,
que tamen istorum ingrata revertitur ad peccatum. Ergo
primo ponitur origo vilis et paupercima cum dicitur Pa-
ter tuus amorreus et mater tua cethea. Peccator namque
nascitur quando peccatum mortale facit, in hac generatione
dyabolus est pater qui dicitur amorreus id est amare
loquens ad peccati mortalis amaritudinem indu-
cendo, unde tales inductis dicitur Jo. viii. Vos ex pa-
tre dyabolo estis. Mater autem est concupiscentia qua
dyabolus movet ad concipiendum et pariendum peccatum, et
subditur vilitas ortus sui cum dicitur In die ortus
tui non est precisus umbilicus tuus, id est affectus
malefaciendi sed magis dilatatus. Et in aqua non
es lota sed magis maculata per actum peccati. Et
tu sum pro te. Hic ponitur divina misericordia vocantis ad
gratiam cum subditur Vidi te oculo clementie. Et
ecce tempus tuum. Et ubi ponuntur multi generis
ornamenta per que significantur virtutes et spiritus
sancti dona que cum gratia infunduntur, post quod subditur Et
egressum est nomen tuum in gentes pro celebri-
tatem fame que sepe est occasio ruine. Tertio
sequitur ingratitudo de omnibus beneficiis divinis
per pollutionem in multiplicibus peccatis cum dicitur Et
habens fiduciam in pulchritudine tua pro mentis
elatione fornicata es. Ubi ponitur multiplex
fedatio ad expressionem maioris multitudinis
peccatorum contra deum. Et tamen quod deus vivit peccare in
finem ... potest ad deum redire cum subditur versus fi-
nem capituli Et recordabor ego pacti mei
xvii Et factum est domini verbum. In hoc capitulo sub figura
israelem ponitur transmigratio ioachim regis
in babilone et institutio zedechie loco eius, et re-
bellio sedechie ex confidentia federis initi cum
egipti rege, ex quo secuta est excecatio Sede-
chie et eius ductio in babilone per nabugodo-
nosor regem babilonis. Significatur Christus qui est rex
regum sicut dictum fuit in prologo huius libri et
iudicum xvi. Una et eadem res potest diversas
causas significare diversas res sicut nabugodonosor causa
malicie sue significat dyabolum sicut patet in iii. Et
xxv. et propter suam regiam maiestatem significat
Christum ut patet in presenti capitulo. Per zedechiam primo
in regem per nabugodonosor constitutum, qui postea rebellavit,
significatur populus christianus vel peccans mortaliter
qui per Christum in baptismo fuit institutus heres
celestis regni. Et in primo zedechie
istud nomen fuit impositum quod interpretatur iusticia
dei ad significandum quod iuraverat fideliter servire
nabugodonosor regi || ~~sic imponitur nomen in baptismo~~
~~christianitatis~~ et obligatur homo ad serviendum fi-
deliter Christo. Sed quando inclinatur ad peccandum mor-
taliter querit inire fedus cum egipti rege
id est cum dyabolo qui rex est tenebrarum. Egiptus
tenebra interpretatur, et sic rebellat contra regem
Christum, et si perseveraverit in rebellione venit Christus
in morte eius sicut dicit gregorius omelia xi. Venit
dominus cum ad iudicium properat, pulsat vero cum

|| sic in baptismo imponitur nomen christianitatis

per diversas carnis molestias vicinam esse mor-
tem nunciat. Et fecit eum excecari priusquam
ve... Quod sic dicit augustinus in sermone de inno-
centibus hac animadversione percutitur peccator
ut moriens obliviscatur sui qui dum viveret
oblitus est dei. Et excecatus ducatur in ba-
bilone, id est ad infernum confusionem. Et sumam
ego etc. istud ad litteram exponitur de Christo, mo-
raliter autem potest exponi de quolibet bono pas-
tore qui virtuosus est ... de quo dicitur Et
assumam. Quod talis non ingerit se sed eius promotio
fit ex dei ordinatione. Ex medulla cedri
id est de meliori clericatus sublimis scientia et
vita teneram distringam. Quod talis debet
habere teneritudinem pietatis. Et plantabo
super montem excelsum, id est super ecclesiam milita-
tem de qua dicitur ysaias ii. Erit in novissimis
diebus preparatus mons domus domini in
vertice montium. Et faciet fructum per bonorum
operum multiplicationem. Et habitabunt sub ea
omnes volucres, id est boni contemplativi. Et
scient omnia ligna regionis, id est boni activi fa-
cientes fructum pietatis ipsius magis sciet per
experientiam bonorum dona prelati. Quod humilia-
vi lignum sublime, id est superbum platum deiciendo
ad infernum et exaltavi lignum humile, id est hominem
humilem ad prelationem promovendo et ipsum inde
ad celestem gloriam transferendo xviii
Et factus est sermo domini etc. In hoc capitulo secundum
sensum litteralem arguitur malicia populi ysrael
in hoc quod omnem afflictionem eius provenientem contra
... murmurando
quebat in patres precedentes, murmurando
dicentes quod eis provenerat propter eorum peccata, et sic
patet quod sensus litteralis est moralis, nec videtur
addendum nisi quod in hoc habemus documentum
tollerando mala penalia patienter hec attribu-
endo nostris demeritis non alienis. Exemplum habetur
ad hoc de quodam monacho scabioso qui propter
hoc frequenter contra primum hominem murmurabat dicens
adam tu fecisti mihi ista mala, et reprehensus super
hoc ab abbate non cessabat, propter quod abbas accepit
unam aviculam bene viventem et posuit eam in
archa vacua et clavem dedit illi monacho inhi-
bens districte ne illam archam aperiret. Sed recedente
te abbate statim ille fuit temptatus aperire
et fecit, et statim avis evolavit, et tunc ille mo-
nachus percepit quod abbas hoc fecerat ad ipsum
de inobedientia convincendum, propter quod abbate rede-
unte statim culpa recognovit veniam postulando,
et tunc abbas dixit ei cessa murmurare de ino-
bedientia ade cum per unam horam noluisti obedire xix
Et tu fili hominis etc. In hoc capitulo secundum sensum litteralem
arguitur malicia domus regie filiorum
Josie, et hoc sub parabola duplici scilicet leene et
vinee evulse. Moraliter autem per primam parabolam
arguitur cupiditas ecclesiasticorum accipiendo ecclesiam pro
cupidis pastoribus et eorum ministris etc. dicitur Que
mater tua leena, id est crudelis et rapax cum in
principio fuit valde benigna secundum quod dicitur actuum
iiii. Multitudinis credentium erat cor unum
etc. nec quisquam eorum que possidebat aliquid suum esse
dicebat sed erant illis omnia communia nec quisquam
egens erat etc. Sed modo facta est rapax bo-
na malitiis congregans rapiens subditorum, id est
In medio leunculorum nutrivit catulos suos, id est in
medio rapacium hominum quos multi in ecclesie dig-

contempti tenet secundum. Et edoxit unum de leunculis suis et factus est leo. In promotionibus enim ecclesie plus attenditur aliquando ad potentiam electi quam ad eius scientiam et virtutem. Et didicit capere predam et homines devorare. Per capere predam notatur ex data sibi potestate incipit magis capere quam ante. Et audierunt de eo gentes id est id est demones et non absque vulneribus suis susceperunt eum nam propter multa peccatorum vulnera datur in potestate demonum. Et adduxerunt eum in cathenis in terram Egipti. Nam ipsum multis peccatis cathenatum ducunt demones ad fossam inferni. Quod cum vidisset scilicet societas illorum qui promoverat eum quod periit expectatio eius scilicet sperandi remuneratores eius ab eo tulit. Unum de leunculis suis id est promovit alium loco eius iste malum vel peiorem et hoc aliquando contingit ut subditur. Et desolata est terra in tremore talis subditur et misereri hominis posita propter quod de eo subditur et miserunt eum in caveam in cathenis id est quod demones talem inducunt ad infernum in consimili vel maiori pena

xx Et factum est in anno vii id est hic secundum moralitatem sub parabola saltus contusti ponitur punicio iudeorum promittitur triplex peccata eorum in Egipto et 2° in deserto et 3° in terra promissionis. Moraliter autem per peccatores in Egipto significantur peccatores in seculo nam Egiptus tenebra interpretatur seculum autem tenebris ignorancie et culpe involvitur. Per peccatores in deserto significantur peccatores in claustro quorum peccata sunt ceteris paribus graviora. Per peccatores in terra promissionis significantur peccatores in statu prelationis qui sublimior est statu religionis et propter quod ceteris paribus eorum peccata sunt graviora

xxi Et factus est sermo domini ad me dicens id est hic describitur punicio iudeorum sub methafora gladii acuti per quem designatur ad litteram rex Babilonis qui in hac punicione fuit instrumentum dei licet hoc egerit mala voluntate moraliter autem per ipsum significatur dyabolus qui in multis punicionibus executor est iusticie divine. Et dicitur gladius acutus propter intentionem voluntatis ad malefaciendum hominibus secundum quod dicitur prima Petri v° Adversarius vester dyabolus tamquam leo et dicitur et gladius limatus id est orbatus propter exercitium sue voluntatis male quia sicut ferrum quod de natura sua est obscurum per exercitium limatur et fit fulgidum et sicut fulgur gladii terribilis est sic aspectus dyaboli et de isto gladio dicitur ibi. Dupplicetur gladius ac triplicetur. Duplicatur autem quia non solum per se ipsum sed et per malos homines impellit iniustos ad peccandum. Triplicatur autem quia primo iustos impugnat per tribulationem temporalem 2° non quia per hoc inducit eos ad impacientiam 3° quia per hoc inducat eos ad dei blasphemiam. Et factus est sermo domini ad me dicens et tu fili hominis pone tibi duas vias ut veniat gladius regis Babilonis. Per hoc significatur quod predicator veritatis qui per prophetam intelligitur debet diligenter attendere vias per quas dyabolus venit ad subvertendum animam racionalem quam secundum allegoriam dicit Ihrlm et sunt due me una sub specie

levitatis per quam mittitur diminuere peccati quantitatem et divine clemencie magnitudinem ut sic inducat ad peccandi securitatem. Alia via est per oppositum cum peccatoribus ostendit peccati quantitatem et clemencie magnitudinem ex alia parte divine iusticie severitatem ut sic labi faciat eos in desperacionem. Stetit enim rex Babilonis in capite duarum viarum divinacionem querens id est per hoc significatur astucia dyaboli qua variis modis querit vias fidelibus nocendi. Unde Leo papa dicit in sermone de crucifixione domini. Omnium ventilat curas omnium discutit interciones scrutatur affectus et ibi querit causas nocendi ubi quemquam viderit studiosius occupari

xxii Et factus est sermo domini ad me dicens et tu fili hominis. In hoc capitulo litteraliter intellecto describitur malicia iudeorum graviter punienda sub methafora multiplicis metalli conflandi mistice vero per hoc significatur punicio malicie plebis christiane. Ponuntur autem in processu huius capituli quinque metalla in scoriam versa scilicet argentum ferrum es stannum et plumbum ut patet in littera. Per argentum vero significatur mundicia castitatis per quod dicitur. Eloquia domini eloquia casta argentum igne examinatum. Per es quod est sonorum eloquentia veritatis. Per stannum quod per sui consupcionem defendit aurum fervor caritatis quo quis ponit animam suam pro amicis suis. Per ferrum quod domat omnia fortitudo stabilitatis. Per plumbum quod de facili liquescit dulcor pietatis. Ista quinque circa ecclesie primitive fuerunt excellenter in christianis ut patet actuum iiii° et in pluribus aliis locis sed modo versa sunt in scoriam. Nam argenti mundicia versa est in scoriam carnalitatis. Et eris sonoritas in scoriam falsitatis quod maxime patet in advocatis. Et stanni caritas in odium fraternitatis sicut patet per gibertus existentes in christianis. Et ferri multitudo in mollitiem pusillanimitatis. Et plumbi pietas in duriciem crudelitatis propter quod ponentur in fornace gehennalis ardoris non ut purgentur sed ut eternaliter cruciantur unde dicitur in fine capituli In igne ire mee consumpsi eos

xxiii Et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis due mulieres. In hoc capitulo describitur malicia iudeorum punienda sub methafora duarum mulierum adulterarum et mistice vero per has mulieres intelligi possunt due religiones per maiorem scilicet filiam que vocatur Oola significatur religio possessiones habencium que secundum tempus est prior et fortior per minorem filiam que vocatur Ooliba significatur religio mendicancium et de utraque dicitur ibi quod non reliquit fornicaciones Egipti id est mores seculi quia plures eorum portant religionis habitum et habent mores secularium et de maiore filia dicitur ibi quod insanivit post amatores suos in Assiriis qui interpretantur sustollentes

vigilias domini / et per istos significantur principes huius
mundi quos priores et abbates accipiunt pro con-
siliariis suis et negociis / et sic sustollunt eos
de domini vigiliis / et ipsi sic sublati infamant post
eos intuentes eorum pompas in equitaturis
et familiis dedecentes valde statum religionis
quam cum adisset soror eius coliba. hic arguuntur
religiosi mendicantes de qua dicitur plus quam illa
infamavit etc. non religiosi mendicantes cum
declinaverit ut videtur a professione primum suorum
quam alii / unde contingit quod quidam de religione mendi-
cancium arguebat quosdam monachos de declinatione
sue religionis / et unus respondit. frater quando moneta
vestra tantum cucurrerit erit multum deleta Ad
filios assyriorum et prebuit se impudenter. sic dominus
per assirios principes intelliguntur ad curias
autem principum aliqui mendicantium impudenter se
ingerunt non vocati / ideo de eis concluditur in fine
fili hominis .i. O tu christe qui dicitur in evangelio
filius hominis numquid iudicabis .i. condempnabis
ad infernum penas maliciam peccatorum. q. d. sic
xxiiii Et factum est verbum dei in anno nono etc. hic
ad literam describitur malicia populi unde
puniendi sub methafora olle enee rubigi-
nate. per quam moraliter significatur mulier lubri-
caque dicitur pro olla succendi .i. ignis concupis-
cencie etc. ix° propter speciem mulieris multi peri-
erunt / et ex hoc concupiscencia quasi ignis exardescit
/ et dicitur olla enea cum subditur pone ollam eneam etc.
propter maliciam eius ad modum eris indurata pin-
guissimum pecus assume .i. hominem ociosum deditum
deliciis et peccuniosum quem bene dicitur pecus / quia vita
voluptuosa vita pecudum dicitur ut habetur i° ethicorum
dicitur et pecus pinguissimum propter habundanciam
peccuniarum / unde et divites vulgariter dicuntur pingues
tales enim homines intendunt mulieres lubrice ver-
bis et amplexibus coniungere sibi et illaqueare / prover-
biorum vii reperimus cum multis sermonibus et blandiciis
labiorum pertraxit illum / et sequitur ibidem et secutus est
illam quasi bos ductus ad victimam / Coquere fecit
carnes eius in ea. nam captus a muliere lubrica per
partes consumitur quia corpus eius polluitur / divicie
consumuntur. anima inquinatur. virtus nature
deficit. ingenium hebetatur. et vox iuvenum attenu-
atur unde versus femina corpus opes animam vim
lumina vocem polluit annichilat necat eripit
orbat acerbat. per hoc autem quod olla vacua pone-
re iubetur super prunas. cum dicitur pone eam super
prunas vacuam. significatur quod meretrix finaliter
evacuata omnibus bonis ponitur in gehenna
xxv Et factus sermo domini ad me. dicens. fili hominis
pone faciem tuam etc. hic ad literam ezechiel
prophetat contra quatuor gentes. primo contra amonites / eo
quod gaudebant de subversione iherusalem ideo subditur
pro eo quod dixistis Euge euge super sanctuarium
meum quia pollutum est etc. Euge .n. est interiectio
gaudentis / et per istos significantur invidi de malis
aliorum letantes. 2° prophetat contra moabitas / 3°
contra ydumeos. 4° contra palestinos
xxvi Et factum est in undecimo anno etc. hic eze-
chiel incipit prophetare contra civitatem tyri
et hoc ex causa triplici quarum prima ponitur in hoc
capitulo / alie vero due in duobus sequentibus capitulis

/ prima vero causa secundum sensum literalem fuit exul-
tacio tyri de destructione iherusalem / et hoc ex ma-
ligna cupiditate. Iherusalem enim erat
magna Civitas et potens / et ideo multa mer-
cimonia per portum ioppe quod propinquus est
ei deferebantur. propter quod ipsa destructa cogita-
verunt tyrii quod illa mercimonia que ad por-
tum ioppe declinabant / ad tyri portum appli-
carent / et sic eorum lucra multiplicata auge-
rentur. propter quod de destructione iherusalem letabantur
ut dicitur in textu
Et factus est sermo domini ad me etc. hic xxvii
ad literam ponitur 2a causa destructionis
tyri que fuit superbia ex opulencia nimia
de qua non egit gratias deo. sed magis contra eum
superbiuit ideo subditur O tyre tu dixisti perfec-
cionis / perfecti decoris ego sum attribuendo
tibi quod erat ex dono dei secundum vero processum
capituli de tribus ad literam superbiuit scilicet de ap-
paratu nautico .i. de exercitio bellico et de con-
suetudine lucrativo
Et factus est sermo domini etc. hic ad literam ponitur xxviii
3a causa de destructione tyri que fuit
effrenata elacio in tantum quod rex eius compara-
bat se deo / et hoc in duobus scilicet in potencia
ideo subditur elevatum est cor tuum et dixisti deus
ego sum etc. et in sciencia / ideo sibi dicitur ecce sapien-
tior es daniele
In anno x° hic ezechiel incipit prophe- xxix
tare contra egiptum contra quem primo prophetat
absolute in hoc capitulo et sequenti / et postea compa- xxx
racione capitulo xxxi xxxi
Et factum est verbum dei hic ezechiel
prophetat contra regem egipti comparative
ostendens ad literam eius presumpcionem / quia rex
assiriorum eius potencior non potuit resistere
regi babilonis et iste ex sua presumpcione
restitit. propter quod fuit turpiter debellatus. per
regem egipti moraliter potest significari hic
quilibet presumens de sua virtute. propter
quod debellari non timet a mundo carne vel
hoste / et propter suam presumpcionem deus per-
mittit eum enormiter cadere. sicut dicit glosa
ebrayca de salomone super illud stultissimus
sum virorum / et ipse salomon sciebat deuteronomii
xvii quod rex israhel non debebat
multiplicare equos nec immensa pondera
auri et argenti / ne per hoc in superbia ele-
varetur / nec accipere uxores sibi alieni-
genas / ne per hoc a dei cultu adeo averte-
retur / et presumens de sua stabilitate vir-
tutis contrarium fecit / propter quod deo permittente tur-
piter lapsus fuit / et simile contingit multis
qui de sua virtute nimis confidentes fecerunt
enormiter peccata. unde dicit ieronimus ad nepocianum
Non in preterita castitate confidas / nec sam-
sone forcior esse potes / nec david sanctior
nec salomone sapiencior / memento semper
quod paradisi colonum de sua possessione
mulier eiecit / et simile contingit de aliis
sanctis hominibus presumptuosis qui octa

Et factum est verbum dei. hic ezechiel prophe-
tat contra pharaonem et eius auxiliatores
in malo que notantur cum dicitur ethyopia
et libia etc.

xxxii sionis peccandi negligunt evitare
Et factum est in xii° anno etc. ezechiel ex
precepto domini planctum assumit super erec-
tione regis egipti
xxxiii Et factum est verbum domini ad me dicens etc. fili hominis terra cum induxero super eam gladium
et tulerit populus terre virum de novissi-
mis suis et constituerit eum super se speculatorem
etc. Moraliter autem per speculatorem intelligitur vel
ligitur superior in spiritualibus aut temporalibus per
electionem institutus qui debet esse de no-
vissimis. Novissimum autem dupliciter accipitur
aliquid per superiori quod est novissimum in ascendendo
aliquid per inferiori quod est novissimum in descendendo
utroque modo convenire debet prelato scilicet ut sit in-
ferior per humilitatem exemplo christi dicentis luc. 22° ego
autem in medio vestrum sum sicut qui ministrat et
superior aliis quantum ad virtutem et positus medius
inter populum et deum Et viderit buccinam
annunciando diligenter virtutes ad prosequendum
et vitia ad fugiendum penas ad timendum et pre-
mia ad desiderandum et si negligens fuit cul-
pandus est et puniendus et si diligens fuit
commendandus est et premiandus et hec patent in
textu. Debet esse consolari desperantes quod notatur
ibi Tu ergo fili hominis etc. dic ad eos vivo ego dicit
dominus nolo mortem impii sed magis ut convertatur etc.
debet esse reprimere blasphemantes quod notatur
ibi Et dixerunt filii populi tui non equi
ponderis via domini etc. flagellatur namque iuste
a deo et hoc per peccatis vel per iustitiam suam si videri-
tur iustus contra quem dicit se esse flagellatum ultra
debitum quod est falsum et hanc falsitatem debet pre-
dicator confutare et arguere. Ista est quedam di-
vine iusticie blasphemia
xxxiiii Et factum est verbum domini ad me dicens fili
hominis propheta de pastoribus israhel scilicet malis
id est subditur Ve pastoribus per malos pastores
iudeorum mistice significantur mali principes christia-
norum et prelati de quibus subditur qui pascebant
semetipsos nimis carnaliter et pompatice
vivendo lac comedebatis per carnalitatem
exquisita et lanis operiebamini per excessivum
apparatum exteriorem quod crassum erat occi-
debatis divitibus imponendo crimina ad ra-
piendum eorum temporalia bona quod infirmum fuit
per promptitudinem ad peccandum non consolidastis
firmando exhortationibus vestris in bonum
Et quod egrotum per culpam non sanastis in-
ducendo ad penitentiam quod fractum est per impati-
enciam non alligastis per debitam consolationem
quod abiectum est per excommunicationem non reduxistis
impetrando eorum absolutionem Et quod perierat
per desperationem non quesistis reducendo ad spem
salutis. Affectiones autem contrarias istis negocii-
bus faciunt boni prelati in spiritualibus et boni
principes in temporalibus. Et subditur ad hunc de
malis Sed cum austeritate imperabatis dando
afflictionem afflictis Et dispersi sunt oves
mee scilicet christianum per diversa vicia propter de-

fectum boni regiminis id est subditur eo quod non esset pas-
tor. Rex vel prelatus vel princeps malus
potest dici pastor sed magis lupus Et facte sunt in
devorationem omnium bestiarum id est demones qui po-
testatem accipiunt super homines propter demerita eorum
Et subditur pena malorum pastorum id est Ecce ego
ipse super pastores requiram scilicet debitam pe-
nam inferendo hec dicit dominus deus Ecce ego ipse
requiram oves meas et visitabo eas. Istud usque
ad finem capituli litteraliter expositum de christo ad adventum christi
propter quod de alia expositione spirituali supersedeo
xxxv Et factus est sermo domini ad me dicens fili hominis
pone faciem tuam adversum montem seyr etc.
denunciando devastationem eius eo quod fuit ini-
micus sempiternus ad litteram ydumei descenden-
tes de esau qui alio nomine dicitur seyr scilicet inimi-
ci fuerunt populo israel sicut esau ipsius ia-
cob. Vivo ego dicit dominus quod sanguini tradam
eo quod dixeris due gentes et due terre mee
erunt etc. ad litteram hoc dicebant ydumei de iuda
et israhel
xxxvi Tu autem fili hominis etc. supra ezechiel prophe-
tavit iudeis aspera. hic autem prophetat eis
consolabilia et hoc propter duo scilicet eorum miseria et ad
tollendum divini nominis blasphemiam
xxxvii Facta est super me manus domini etc. In hoc capitulo
litteraliter intellectu sublevato significatur mi-
raculum per visione prophete signata et per eandem vi-
sionem mistice potest intelligi sublevatio populi
christiani ad cognitionem et amorem dei id est
subditur Facta est super me manus domini. Et talis
elevatio fit virtute spiritus sancti Et dimisit
me in medio campi. per campum qui est
locus segregatus a tumultu secularium
significatur religio sive claustrum id est subditur qui
erat plenus ossibus mortuorum religiosi
namque mundo mortui debent esse Erat autem
multa valde sicca quia vehementer religiosi
pre ceteris debent esse ab humiditate volup-
tatis carnalis desiccati Et subditur Ossa arida
audite verbum domini. Illi namque qui sunt desiccati
a carnalis voluptatis cupiditate sunt dispositi
ad percipiendum divine revelationis veritatem
ysa. xxviii. quem docebit dominus scientiam et quem
intelligere faciet auditum ablactatos a lacte.
avulsos ab uberibus id est carnalibus voluptatibus
Ecce ego intromittam in vos spiritum id est gracie aug-
mentum Et dabo super vos nervos id est fortitudinem
constantie et succrescere faciam super vos carnes
id est teneritudinem mentis Et extendam in vobis
cutem desuper conversationis honeste Et dabo vobis
spiritum etc. repeticio est eiusdem quod datum est ad
maiorem assertionem Et scietis quia ego dominus
per mee bonitatis experientiam et sic spiritum non
habebitis scilicet ex se propter quod etiam conditur unde
cum dicitur A quatuor ventis veni spiritus id est a
quatuor orbis partibus per quas significantur quatuor christi
misteria per que venit in bonis hominibus
spiritus sanctus scilicet eius nativitas que dicitur oriens
et eius passio que est occidens et eius ascen-
sio que est auster propter lucis et caloris aug-
mentum et eius adventus ad iudicium qui

dici per aquilo eo quod ex consideracione spiritus presumptionis
timoris spiritus

xxxviii Et factus est sermo domini ad me dicens etc. capitulum
istud litteraliter exposui de persecutione futura
antichristi

xxxix Tu autem fili hominis etc. istud capitulum litteraliter
exposui de morte antichristi et de des-
tructione exercitus sui

xl In xxv° anno transmigracionis nostre etc.
ab isto loco usque ad finem libri huius
in exposicione litterali posui breviter sensum
misticum. propter quod hic repetere non intendo
huius libri ezechielis prophete sunt xlviii capitula

Explicit

Ieronimus in epistola ad paulinum Sancta quippe
rusticitas solum sibi prodest et quantum edificat
ex vite merito ecclesiam christi tantum nocet
si destruentibus non resistat

Incipit daniel propheta

In Anno Tercio Ioachim regis
Iude etc. sequitur Et ait rex assanes pro-
posito eunuchorum suorum ut introduceret
de filiis israel pueros in quibus non
esset macula etc. per istum regem de quo
dicitur capitulo septimo rex regum et princeps significatur christus
de quo scribitur apocalypsis xix quod habet in femo-
re suo scriptum rex regum. per assanes prepositum
eunuchorum significatur episcopus bonus prepositus
ministrorum ecclesie. ipsi vero precipitur a rege re-
gum ihesu christo ut introducat vel promoveat
in ecclesia pueros non sensu sed malicia sine
macula id est sine infamie nota decoros forma
per honesta conversacionem Et eruditos omni sapi-
encia id est cognicione divinorum Cautos sciencia id est
cognicione humanorum Et doctos disciplina id est
qui consueverint obedire mandatis superiorum
Et qui possent stare in palacio regis id est in eccle-
siastica dignitate ad succedendum ibidem regi christo et
accipitur hic etc. propter idem sequitur postea pueris
autem hiis dedit deus scienciam etc. quia mundis
et honestis et abstinentibus a cibis superfluis
et delicatis dat deus sacre scripture noticiam
ysaie xxviii quem docebat scienciam et quem intel-
ligere faciet auditum et cetera ablactatos
a lacte avulsos ab uberibus

ii In Anno secundo nabuchodonosor vidit nabuchodonosor sompni-
um etc. secundum sensum litteralem per statuam
quam vidit fuerunt significata quatuor regna populum
israel affligencia successive secundum sensum vero
misticum per ipsam significari possunt omnes qui
populum dei gravius ceteris affligunt
et ad hoc autem faciendum vertitur antichristus quorum
primum certum est regum opulencia que per
aurum designatur ideo caput huius statue dicitur
esse de auro optimo. Secundum est verborum eloquen-
cia que designatur per argentum significatur pro ubi
... argentum electum lingua iusti. propter quod
huius statue pectus et brachia dicuntur
esse de argento. Tercium est simulacionum fraudulen-
cia que per es significatur eo quod es videtur esse aurum et
non est ideo statue huius venter et femora di-
cuntur de ere. Quartum est armorum violencia que
designatur per ferrum significatur eo quod ferrum domat
omnia. propter quod huius statue dicuntur tibie fer-
ree. per hoc autem quod dicitur pedum autem quedam pars
ferrea et quedam fictilis. significatur quod adha-
rentium antichristo aliqui adherebunt sibi fir-
mius qui per partem ferream et alii tiore
mortis tantum qui per partem fictilem designantur
videbas ita donec abscisus est lapis de
monte sine manibus. per quod significatur christus de
excellentissima virgine sine humano opere
natus Et percussit statuam etc. quia destruet
antichristum et suum exercitum magna parte sequitur dicitur
ii thessalonicenses ii quem dominus ihesus interficiet La-
pis autem qui percusserat statuam factus est
mons magnus et implevit universam terram
quia antichristo fulminato bona magna parte sui exerci-
tus omnes remanentes ipsi christo firmiter ad-
herebunt

iii Nabugodonosor autem rex fecit statuam auream
etc. per statuam auream significatur prelatus
malus et inutilis qui statua dicitur zacharie xi
o pastor et ydolum derelinquens gregem. hec
autem statua quam fecit rex fuit tantum aurea
exterius quia principes terrenorum civitatum apparenciis
vel aliter decepti procurant aliquos ad prelacionis
statum inutiles promoveri. propter quod de ista sta-
tua dicitur quod est alta. scilicet per superbiam et lata per
ambicionem et sita in campo duram quod interpretatur
loquela. ideo significatur quod vanitas
verba in huius statue dedicacione dicitur esse in-
strumenta omnis generis musicorum. per quod significatur
quod in electione et confirmacione talis electi fiunt
false commendaciones que ad eius electionem vel con-
firmacionem possunt operari. hanc autem statuam
sic confirmatam adorant satrape id est satis ra-
pientes. quia prelatum inutilem commendare et
venerantur illi qui sub umbra eius querunt
rapere bona subditorum Et magistratus id est
consiliarii et officiales. Et iudices et duces
et prefecti isti sunt qui disponunt bona tempora-
lia prelati ex quibus querunt magis ditari
Et cadentes omnes tribus populi et lingue adora-
verunt statuam. quia inferiores videntes pre-
latum malum honorari a maioribus idem faciunt
timore magis quam amore virtutis. Statimque ipso
tempore accedentes viri caldei accusaverunt
iudeos etc. per istos significantur illi qui iustos et
innocentes accusant superioribus ut inde tra-
hant peccuniam sine causa quod si non adoraveritis
statim mittemini in fornacem etc. per istos tres
qui noluerunt statuam adorare sed magis periculum
mortis subire. significantur illi qui deo firmiter
adherentes per fidem strictissime caritatis nullo
modo volunt assentire alicui quod sit in offensam
maiestatis divine et isti semper salvantur vel
per divinam potenciam eos mirabiliter a periculo
mortis liberante sicut fuit in proposito

ul per dei iram ipis in tormentis constancia
tribuerem et ista liberatio est melior quam prima
sicut dicit augustinus in sermone de machabeis
Multo melius liberati sunt illis viris ebus
quos homo seuiebat et flamma prebat
na illi ab una temptatione liberati sunt iterum
cum dyabolo certaturi. Isti non sunt ab omni temp
tatione liberati simpliciter illos deus visibiliter
liberat istos invisibiliter coronat
EGo nabuchodonosor etc. In hoc capitulo sub specie ar
boris succisse cuius radices dimitte rema
nsse. secundum in sensu litteralem significatur deiectio nabu
chodonosor propter suam elacionem et eius releuacio
per suam humiliationem. Morale autem per arborem
istam significatur homo. Unde iudicum ix dicitur. Ierunt
ligna ut ungerent super se regem ibi namque
per ligna homines intelliguntur Et de hac ar
bore subditur Ecce arbor in medio terre. id est
in medio terrestrium hominum Et altitudo eius
nimia. per superbiam ex fortitudine prosperitate causata
et magna. propter status eminenciam Et
fortis. per potenciam mundanam et proceritas
eius contingens celum. id est elacio nimis ex
cessiva. propter impensam sibi reverenciam Aspec
tus illius erat usque ad terminos universe
terre. per nominis sui diffusionem Folia eius
pulchra. per exteriores apparatus ostentationes
in familijs et equitaturis vasis aureis ar
genteis et similibus Et fructus eius nimius per
opulentiam Et esca universorum in ea. id est multorum
quia sicut dicitur ecclesiastes v ubi multe sunt opes ibi
et multi qui comedunt eas Subter ea habita
bant animalia. id est simplices in humilibus officiis
constituti sicut sunt famuli coquine et stabulorum
vel huiusmodi Et bestie. quod nomen est proprie fe
rocium animalium. Unde dicitur bestie quasi vastie a
vastando ideo per eas significantur ministri feroces
in levandis exactionibus et gravaminibus
inferendis Et in ramis eius conversabantur
volucres. id est garruli adulatores Et ex
eo vescebatur omnis caro. id est homines carna
les et non religiosi vel pauperes Et ecce
vigil sanctus. id est spiritus sanctus qui numquam dormit
de celo descendit et clamavit fortiter. spiritus
enim sanctus inspirans prophetas fortiter clamat
contra tales superbos in novo ac veteri testamento
Succidite arborem etc. nam in morte prosterni
dentur tales superbi et omnia alia disperguntur
et tales superbi in inferno puniuntur in
per vera penitenciam ante mortem ad deum humi
liter revertantur quod fieri potest fieri durante vita
presenti ideo subditur Verumptamen germen radicum
eius sinite. per hoc germen significatur liberum
arbitrium reverti potens ad bonum sed tamen
hoc est difficile in hominibus assuetis in ma
lum ideo subditur Et alligetur vinculo ferreo
per quod significatur habitus malus faciens diffi
cultatem in dicta reversione sed tamen non facit
impossibilitatem ideo sequitur donec cognoscant
viventes. scilicet in superbia quod dominatur ex

celsus in regno hominum ut sic iaceat humiliter
sub eo et de beneficiis sibi collatis ei debi
te regratietur quod si fecerit omnibus celestibus
maiora donabuntur. propter quod in huius figu
ra dicitur in fine capituli Et magnificencia mea
amplior reddita est mihi
Balthasar rex fecit grande convivium
balthasar qui interpretatur absorbens divi
cias significat quemlibet magnum et potentem in vicijs
maxime carnalibus bona sua consumentem subditur
quod fecit magnum convivium optimatibus suis
ad sui ostentationem non pauperibus ad peccatorum
suorum remissionem Precepit iam temulentus rex
ut afferrentur vasa aurea. Ex hoc patet quod ebri
etas et commessatio inducunt ad maiora mala
nam iste rex non processit ad contemptum dei eius
vasa humanis usibus applicando donec fuit
in convivio temulentus Et laudabant deos
suos aureos In eadem hora apparuerunt
digiti quasi manus hominis scribentis. hic fertur
sentencia divina contra predictos peccatores et in scripturis
ut firmius ondatur in qua conscriptione scribens
est deus per manus filius nam per filium omnia
operatur. Io. i. omnia per ipsum facta sunt digiti
spiritus sanctus unde dicitur exo. viij. digitus dei est
hic et de ipso cantat ecclesia. Tu septiformis
munere dextere dei tu digitus De
scriptura dicitur vero. Iam hec est autem scriptura que
digesta est. Mane. tetel. fares. per mane
quod significat numeratione significatur quod deus certissime
numerat omnia mala peccatoris. per tetel quod significat
appensionem statere. significatur quod deus diligentis
sime ponderat peccatorum quantitatem et circumsta
ncias. per phares quod significat divisionem significatur
separatio anime a corpore et a bonis terrenis. per
mortem anima non demonibus ad torquendum datur
corpus vero vermibus ad corrodendum
Placuit dario regi etc. Igitur daniel superabat omnes principes
et satrapas quia spiritus dei amplior erat in
illo porro rex cogitabat constituere eum super
omne regnum. post hoc docetur principes co
nstituere post se maiores qui precellunt alios in
sapiencia et bonitate vite. Unde principes et
satrape querebant ut invenirent occasionem da
nieli ex latere regis id est elongando eum a regis
amicicia quod cum daniel comperisset. hic ponitur maliae
occursus invidorum quod maxime fit per recessum
in oratione ad deum devota ideo subditur Ingressus
est domum suam. per quod ostenditur quod oratio debet esse se
creta sicut dicitur mathei vi Ora patrem tuum in ab
scondito debet etiam esse ad deum directa quod notatur cum
dicitur Et fenestris apertis in cenaculo contra ierusalem
scilicet celestem ubi deus videtur facie ad faciem
debet etiam esse perseverans et continua quod notatur cum dicitur
~~flectebat genua sua et etiam devota ideo subditur~~
~~Et adorabat scilicet adoratione latrie~~ Tribus tempori
bus in die scilicet mane. meridie. et vespere. debet
esse etiam cum reverentia quod notatur ibi flectebat
genua sua. et etiam devota ideo subditur Et ado
rabat scilicet adoratione latrie debet etiam esse cum

Nota conditiones orationis

humilitate io subd. Et confitebar coram dno
s. pcta populi q reputabat sua esse/ eo
q erat de populo illo/ et secutus e effectus
oronis. s. orantis liberacio/ ex dei benigni
Deus meus misit angelum suum et conclusit
ora leonum et iudeorum destructo ex eius seue
ritate. Iubente aut rege adducti sunt uiri
illi qui accusauerant danielem et in lacum leonum
missi sunt etc et sic impletum est illud prouerbium
qui fodit foueam incidet in eam

vij Anno primo balthazar regis. In hoc caplo
describitur visio quatuor bestiarum secundum litte
ralem quatuor regna significancium. Moraliter aut
significat quatuor vicia bonum uirtutis uastancia
bestie namque proprie dicuntur que seuiunt dentibus
vel vnguibus. io dicuntur bestie qui uastica
vastando b mutando in b et a i e. prima
bestia signat seuiciam tirannorum io subditur prima
q. leena. per quam significatur ferocitas tirann
ica q leena ferocior est leone Et alas
habebat aquile. Vna ala significat consuetudinem
consiliariorum impiis tirannis. Et alia significat
nequiciam ministrorum eius iussa facientium/ et
iste due ale faciunt ipsum uolare ad crude
litatis actum Aspiciebam donec auulse sunt
ale eius. nam aliquando contingit q mens tiran
ni mutatur in mansuetudinem ex bonitate
io subditur Et sublata est de terra. per ueram
penitenciam secundum illud prouerbium Verte impios et non
erunt impii/ s. in pietatem mutati. et super pe
des eius homo stetit. s. mansuetus. nam
ho est animal mansuetum nam. io sequitur et cor
eius datum est ei. s. cor humanum et benig
num Et ecce bestia alia similis urso. per
quam significatur perfidia hereticorum/ q sicut
ursus habet debile caput/ sic heretici debile
fundamentum Tres ordines erant in ordine
eius. i. in dentibus eius principes tres/ heri
ci namque tribus catholicos mordent po
tencia secularium ut patuit tempore Arrii/ et uer
bis sophisticis/ et sacris scripturis peruerse in
tellectis Post hoc aspiciebam et ecce alia
quasi pardus. per quam significatur fraudulencia si
mulatorum. sicut enim pardus est uarii nanus
in colore/ sic simulatores in corde ore et ope
Et alas habebat quatuor super se et quatuor capita
caput in sacra scriptura frequenter accipitur
pro principio. principium aut in agibilibus
est finis. fraudulencie uero simulatorum
finis est quadruplex. s. honor mundanus fa
uor humanus bonum utile et bonum delectabile
. nam pro ista uel pro aliquo istorum operantur Et sic iiij
capita sunt in ista bestia similiter quatuor ale uniuscuiusque
ad propositum consequendum. s. simulacione sanctitatis ad
ulacione potestatis collacione munerum fa
miliaritate operum post hec aspiciebam in vi
sione noctis et ecce bestia quarta terribilis
per quam significatur malicia emulatorum Et ha
bebat dentes ferreos et magnos. s. ad
deuorandum famam innocencium/ uel saltem
ad diminuendum io dicitur comedens et commi
nuens et reliqua pedibus suis conculcans

per pedes aut intelliguntur male uoluntates
emulatoris ad conculcandum innocentem si
possit/ et ad despiciendum si non possit Et
habebat cornua x. per que significantur decem
modi detractionis. Primus est peccatum oc
cultum fratris reuelando indebite. 2us est
peccatum reuelatum male ubius edebuis ag
grauando. 3us est false peccatum fratri imponendo
. 4us est bonum fratris conuincens tacendo/ qui
dicit dicere. 4us est bonum fratris audientia di
minuendo. 6us est dicendo q bonum
fratris factum sit intencione peruersa. 7us 8us 9us
sunt se iustificando. s. q malum fratris dicit non
conscientia uel amicicia ad fratrem ut corri
gatur/ uel ex reuerencia prelato debita
cum tamen nullo istorum. sed sua malicia mo
ueatur. decimus est fratrem signis uel nutibus
de culpa ignorata notare

viij Anno 3° regni balthazar regis Et
leuaui oculos meos et uidi et ecce
aries unus stabat. per arietem qui est dux
omnium significatur bonus prelatus qui est dux fi
delium habens duo cornua. que sunt sciencia et
bona uita/ que melior est sciencia pre ea
vidi arietem cornibus ventilantem contra
. i. bonum prelatum per scienciam suam et uitam compri
mentem vicia per omnes sue diocesis partes
Et omnes bestie. i. bestiales homines non
poterant resistere ei impediendo suam cor
rectionem Nec liberari de manibus eius
euadendo debitam penam demeritis uel per
cibus Et magnificatus est. talis prelatus
coram deo et angelis eius Et ego intellige
bam. q talia sunt consideranda ad imitandum
. sed q quando tales bonos prelatos diabolus ex
citat satellites suos sicut quando sanctum thomam
excitauit rege anglie io sequitur Et ecce
hircus. qui est animal fetidum io significat principem
tirannum infamie fetore abhominandum
veniebat ab occidente. i. ex defectu lucis
gratie Et non tangebat terram. i. amatores
terrenorum quibus non nocet tirannus. sed magis
fouet hircus habebat cornu insigne ex
. i. potestatem ualde notabilem et magnam ex
malis adherentibus sibi Et uenit usque ad arie
tem illum. i. bonum prelatum et cucurrit ad eum in impe
tu fortitudinis/ et non ex motu racionis/ sicut
fuit de rege anglie et sancto thoma/ et de multis
aliis regnis sancta sunt similia Et comminuit duo
cornua eius. s. scienciam et uitam non quantum ad
rei existenciam. sed quantum ad efficaciam in dioce
si propria/ quam compulsus fuit exire/ et sic non
potuit in proficere Et nemo poterat libera
re arietem de manibus eius. per rege eum
francie et papam constituti fuerunt dies pa
cis plurimi. sed inutiliter/ et finaliter in fauore
regis sanctus thomas fuit crudeliter occisus
sed a deo gloriose susceptus

ix Anno primo darii regis sequitur Ego daniel
intellexi etc daniel fuit perfectus in
vita contemplatiua/ q patet ex hoc q dicitur capitulo
1° danieli aut dedit deus intelligenciam

omni visioni et fuit et perfectus in activa quod patet
ex hoc quod darius rex cogitabat eum constituere
super omne regnum propter suam industriam ad re-
gendum ut dictum est supra capitulo vi. Igitur per daniele(m)
significatur episcopus bonus qui debet perfectus esse in utraque
vita. Per hoc igitur quod daniel sic perfectus studebat
in libris ieremie ostenditur quod episcopus continue litteratus
debet studere in libris sacre scripture. Et posui
faciem meam ad dominum deum meum rogare. nam
episcopus qui medius est inter deum et hominem debet
pro populo suo devote deprecari dominum in ieiunio
sacco et cinere. debet enim austeram vitam ducere
exemplo pauli dicentis i ad corinthios ix. Castigo corpus me-
um et in servitutem redigo. Et dixi obsecro domine
deus. hic ponitur orantis processus qui totus est
moralis ad litteram sicut patet in expositione litterali
propter quod omitto. Adhuc loquente me in oratione
mea ecce vir gabriel etc. scilicet. dixitque da-
niel nunc egressus sum ut docerem te. hominibus
enim carnales motus per austeritatem vite
reprimentibus et per orationem fervidam spiritum robo-
rantibus revelantur secreta divina ut subditur. Cum
ergo adverte sermonem septuaginta ebdomadas etc. et
septuagesimus numerus resultat ex ductu de-
narii per septenarium. denarius significat imple-
tionem decalogi. septenarius vero septiformem
gratiam spiritus sancti. per ista christus qui est sapi-
entia dei patris venit spiritualiter in mentem
humanam sicut corporaliter venit in virginem.
Et quidem adventus post decursum septuaginta ebdomadarum
fuit hic litteraliter signatus ut supra. Et consummet
prevaricatio et finem accipiet peccatum. sicut enim
per adventum christi in carne ablatum est mundi
peccatum generale. ita per adventum in mente tollitur
peccatum hominis personale.

Anno tertio regni cyri etc. scilicet. Et ecce vir
unus etc. id est angelus apparens in specie viri
secundum sensum litteralem. per quem significatur bonus episcopus
qui nominatur malachie ii. Et angelus domini
exercituum est. et bene dicitur vir a virtute. et
unus virtutis singularitate. quia super populum
sibi commissum pollere debet singulari sanctitate. gregorius
in pastorali. tantum debet transcendere actionem populi
actio presulis. quantum distat a grege vita
pastoris. vestitus lineis. id est ornatus sanctitate
conversationis. Et renes eius accincti auro ob-
rizo. id est mundissimo castitatis cingulo. cum
omnis per renes designemus carnis
luxuriam per continentiam coartamus. Et corpus
eius quasi crisolitus. qui est coloris marini et
habet scintillas aureas. per primum significatur rigor
discipline. per secundum rectitudo intentionis debite.
scilicet ut fiat de zelo iusticie. ut subditur. Et fa-
cies eius sicut species fulguris. quia per ferven-
tem zelum iusticie est terribilis malignis.
Et oculi eius ut lampas ardens. per clari-
tatem cognitionis. et brachia eius etc. que
deorsum usque ad pedes quasi species eris igni(s)
candentis. id est igniti. per brachia virtus opera-
tiva. Et per pedes motiva significantur. nam
eius motus et operatio debet esse igniti

fervore et vox sermonum eius quasi vox multi-
tudinis. per quod significatur efficacia doctrine scilicet. Au-
diens iacebam consternatus etc. per hoc significatur quod
considerans tanti viri perfectionem resilit ad
considerandum respectu ipsius propriam parvitatem. Et
ecce manus tetigit me et erexit me. nam
dei manus deponit superbientes et exaltat
humiles luce ii. deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.

Erat vir habitans in babilone etc. Capitulum
Istud et sequens non sunt de canone. In xiii
illo tempore consurget michael princeps etc. secundum
sensum litteralem in hoc capitulo loquitur de persecutione
ecclesie per antichristum futura. In hoc autem capitulo
agitur Susanne falsa postea accusatio. et tamen
illi accusatio habet aliquam veritatis appa-
rentiam. Primum est nobilitas generis que dat
aliquando audaciam male agendi. secundum est venustas
corporis que alios allicit ad concupiscentiam mulie-
ris. Et difficile custoditur quod a pluribus concupisci-
tur. Sed primum excluditur quia cum nobilitate generis
concurrit nobilitas virtutis. et sic fulgebat in
susanna. quia fuit de tribu regia. scilicet de tri-
bu iuda. sicut dicitur infra. Semen chanaan et non iuda. Filia iuda sustinu-
it iniquitatem vestram. Fuit et nobilis moribus
ideo dicitur. Parentes autem illius cum essent iusti
erudiebant filiam suam secundum legem moy-
si. Secundum autem excluditur quia dei timore venustas
corporis roboratur. sicut fuit in susanna de
qua dicitur. pulchra nimis ac timens dominum.
In tantum quod magis voluit incurrere mortem iudicium
in tantum quod maluit incidere mortem. melius est mihi absque opere
quam offendere deum suum dicens. melius est mihi absque opere
incidere in manus vestras etc.

Explicit daniel propheta. Incipit Ozee

Verbum quod factum est ad Ozee etc. Et
erit numerus filiorum israel etc. hic incipit secundum i
capitulum secundum distinctionem hebreorum. In quo
propheta secundum sensum litteralem post reprobationem ob-
stinatorum iudeorum ostendit vocationem gentium
per fidem illuminatorum. propter quod nomen ysrahel
sortiuntur sicut dicitur Romanorum ii. Non enim qui in mani-
festo iudeus est. et ideo dicitur de eis ad litteram
Et erit numerus filiorum ysrahel quasi arena ma-
ris. per hanc autem multitudinem gentium vo-
catarum ad fidem moraliter significatur multitudo
peccatorum ex dei gratia revocatorum ad gratiam de
quibus subditur. Et erit in loco ubi dicitur eis non
populus meus vos etc. quia sic revocati effi-
ciuntur populus dei qui prius erant populus
dyaboli. Et ponent sibimet caput unum scilicet
dominum ihesum christum confitendo. Et ascendent de terra
scilicet morientium ad terram viventium. propter quod despi-
ci non debent a iustis qui non peccaverunt sed
magis revereri et fratres vocari qui sunt ad eandem
gloriam vocati. ideo dicitur. Dicite fratribus vestris populus
meus. propter hoc Ecce ego lactabo eam. hoc
non refertur ad litteram ut inducunt precedentes
sed ad vocationem gentium imposita. propter quia

sicut deus est / moraliter significatur revocatio peccatorum ad
graciam que sit divinis consolacionibus nutriendi unde dicitur
in persona domini lactabo eam etc. quia dominus non solum per
se ipsum consolatur penitentes sed etiam per suos ministros
unde subditur et dabo ei vinitores eius. quia cum sic consolari de-
bent de peccatis preteritis contristati subditur
Et vallem Achor. id est turbacionis in spem ad aperien-
dam spem scilicet vite celestis quia per hec aperitur Et canet
ibi iuxta dies iuventutis sue. id est baptismalis gracie que per
penitentiam recuperatur quantum ad culpe dimissionem In
illa die ait dominus vocabit me vir meus. quia re-
cognoscet me deum meum tamquam illum a quo est
omnis virtus eius

Audite verbum domini filii Israel. In hoc capitulo secundum sensum
litteralem ostenditur dei iusticia in punicione
iudeorum propter multiplicacionem peccatorum / mistice vero per
hoc significatur punicio malorum christianorum propter peccata eorum
cum dicitur maledictum mendacium furtum et adulterium in-
undaverunt. hec enim peccata multum habundant inter
christianos Et sanguis sanguinem tetigit quia con-
sanguineus consanguineam per adulterium / vel forni-
cacionem polluit populus. id est tamquam sicut qui contradicit
sacerdoti id est sacra doctrina danti. Tales id est rebellat
predicatoris verba Nocte tacere feci matrem tuam etc.
mater peccatorum est concupiscentia nam omne peccatum ori-
tur ex concupiscentia mundi vel carnis vel superbia vite
que est concupiscentia excellencie indebite. hanc autem
concupiscentiam dominus tacere facit in mortis nocte et
quantum ad clerum subditur Peccata populi mei comedent. quia
faciunt palliates peccata divitum pro questu / et sic
divites peccata purgari oblacionibus sine alio satisfacti-
onis actu unde subditur Et erit sicut populus sic et sacerdotes
id est condempnabiles apud deum eiusque sancto

Audite hoc sacerdotes. Istud capitulum litteraliter
intelligitur de sacerdotibus et principibus qui
fuerunt tempore Ozee

In tribulacione etc. Istud capitulum litteraliter expo-
situr de agentibus penitentiam ad predicacionem Iohannis
baptiste et se disponentibus ad baptismum et fidem
Christi. moraliter autem exponitur pro de cetero vere
penitentibus cum dicitur In tribulacione sua mane con-
surgent ad me etc. tribulatio namque corporalis
frequenter inducit ad penitentiam peccatorum / quia vexacio
dat intellectum revertendi ad deum / Et qui sic
revertentes debent alios ad idem reducere subditur
Venite revertamur ad dominum et subditur vivificabit nos post duos dies
etc. primus dies est vere contricionis, secundus pure
confessionis, tertius debite satisfaccionis / et subditur ad
hoc exemplum cum dicitur quasi diluculum preparatus est egressus
eius. diluculum primum est dies per quam significatur iusti-
ficacio ipsius (huius) diei principium est gracia preve-
niens / que est preparatio ad graciam sorsum subsequentem
iustificantem de qua subditur et veniet nobis
quasi imber temporaneus etc. sed qui non est dignus
nisi qui non facit iniquitatem unde de talibus subditur
misericordia vestra quasi nubes matutina etc. id est sicut
effectu debito de qua dicitur Iacobi 2o si autem frater
aut soror sint nudi aut indigeant victu
cotidiano dicat autem quis de vobis ite in

pace calefacimini et saturamini. non autem dederit
ei que necessaria sunt corporis quid proderit vobis. ita
diceret nichil propter hoc dolavi in prophetis. id est la-
boravi per prophetas ad hoc ut ad rectitudinem
vite deducerent sicut dolatur lignum ut
edificetur Et occidi eos in verbis oris
mei. et eos occidendos dixi morte gehen-
ne quia propheta dicit ite maledicti in ignem eternum
et subditur ibidem esurivi et non dedistis mihi
manducare etc. Et iudicia mea quasi lux
egredientur. nam in finali iudicio superiorum
condempnacio et iustorum premiacio iusticia
dei evidenter apparebit

Cum sanare vellem Israel etc. In hoc capitulo
ponitur causa quare populus de regno Israel non
fuit liberatus a captivitate / multiplicata ydo-
latre

In gutture tuo sit tuba. verbum est domini ad
Ozee prophetam ut constanter denunciet adven-
tum regis Babilonis ad destruendum domum
domini in Iherusalem Ipsi regnaverunt et non ex me
principes extiterunt et non cognovi eos. hoc
dicitur de indignis in ecclesia dei promotis

Vitis frondosa Israel. In hoc capitulo et tribus aliis
sequentibus arguitur ingratitudo populi iudaici
de divinis beneficiis sibi collatis in patribus suis
scilicet quod induxit eos in terram lacte et melle flu-
entem / et sic de ceteris

Explicit Ozee propheta
Incipit Joel propheta

Verbum domini quod factum est ad Ozee. In hoc libro
agitur specialiter de vocacione gentium ad fidem
facta per Christum et apostolos in adventu suo primo propter iudeorum
obstinacionem ipsum repellencium / sicut apostoli dixerunt
iudeis actuum XIII vobis quidem oportebat primum loqui
verbum dei etc. et ad hoc signandum hic precipitur
Ozee ut accipiat uxorem fornicariam cum dicitur
et dixit dominus propheta ad Ozee. id est filium suum vade et
accipe tibi uxorem fornicariam
id est gentilitatem tibi in fide desponsando. que cum
ydolis fornicabatur deum verum derelinquen-
do / sequitur et voca nomen eius Israel / nam
hoc nomen translatum est modo ad christianos
propter iudeorum perfidiam ut dicitur Ro. 11

Verbum domini quod factum est ad Joel etc.
scilicet residuum eruce comedit locusta
per ista quatuor corrodencia terre nascencia
in regno Jude significantur misterie
vastancia viriditate virtutum in regno anime. scilicet
delectacio mala in appetitu / Consensus in opus
peccati. Operis consummacio et sequens consuetudo
unde subditur Expergiscimini ebrii. quia sicut sompnus
tenet sensus ligatos et ebrietas racionem sic
consuetudo prava tenet hominem in peccato ligatum
propter malum habitum inclinantem unde subditur flete

et ululate omnes qui bibitis vinum in dulcedine
.i. per vini potacionem que maxime decipit intelli-
gitur usus indebitus aliorum delectabilium carnis
et mundi quia periit ab ore vestro .i. licet ad horam
delectent / tamen in perpetuum cruciant Gens enim
ascendet super terram .i. multitudo spirituum
malignorum fortis Job xli / non est potestas
super terram que ei comparetur Et innumerabilis dentes
eius dentes leonis . propter quod significatur crudelitas
demonum posuit vineam meam in desertum . per
vineam significatur ecclesia quo ad clerum et religionis
statum . per ficum eo quod dulcedo devocionis est quod
in religiosis maxime spoliavit eam . scilicet bonis
gratuitis Albi facti sunt rami eius . sublimata in na-
libus quantum ad malos clericos et religiosos plan-
ge quasi virgo accincta sacco super virum pubertatis
sue .i. privata amplexibus sponsi tui ihesu christi
Periit sacrificium et oblacio de domo domini . per
sacrificium intelligitur corpus domini per oblacionem
sanguis / quantum ad malos sacerdotes qui indigne
celebrant et iudicium sibi manducant et bibunt pe-
rit et subditur luxerunt sacerdotes .i. deberent lu-
gere depopulata est regio . quia licet multi
sint in ecclesia modo . pauci tamen respectu me-
rito devastata est terra .i. ecclesie debitum
incrementum . propter bone predicacionis defectum
confusum est vinum et elanguit oleum quia vinum
caritatis correctionis et oleum pietatis multum
deficiunt in pluribus ecclesie prelatis Confusi
sunt agricole .i. predicatores sacerdotes et
sacramenta ministrantes quia periit messis .i.
bonorum operum propter eorum defectum in vita pa-
riter et doctrina . ideo subditur vinea est confusa
.i. ecclesia Et ficus elanguit .i. devocio religio-
sorum evanuit malogranatum et palma . per istas
enim arbores significantur persone diverse in bono
divite ideo concluditur Confusum est gaudium a
filiis hominum accingite vos . hic inducuntur ec-
clesie ministri ad emendacionem per opera penitencie ordi-
accingite vos et plangite sacerdotes ut sitis
aliis exemplum boni sicut fuistis occasio mali
quoniam interiit de domo dei nostri sacrificium
ut dictum est Sanctificate ieiunium per inten-
cionem rectam ad deum et non sicut ypocrite
qui exterminant facies suas ut pareant ho-
minibus ieiunantes ut dicitur mathei vi vocate cetum
.i. congregate subditos vestros in caritate et
clamate ad dominum . per devotam oracionem quia
prope est dies domini .i. dies mortis in qua
veniet dominus ad particulare iudicium morientis
nunquid non coram oculis vestris alimenta pe-
rierunt .i. sacre scripture computruerunt iume-
ta in stercore suo . gregorius Iumenta in stercore
suo computrescere est carnales homines in fe-
tore luxurie vitam finire demolita sunt
horrea .i. doctores et predicatores per malam
vitam in quibus tamen debent reponi victualia
fidelium verbi et exempli igitur sequitur quid inge-
muit animal et mugierunt greges armenti .i.
simplices fideles quare passi sunt detrimen-
tum boni et subditur responsio quia non est pascua
eis .i. exemplum bone vite et doctrine a su-
perioribus suis . propter quod propheta recurrit ad
dominum dicens ad te domine clamabo et subditur ca tu

dicitur quia ignis avaricie et luxurie comedit speci-
osa scilicet ecclesie que sunt clerici et religiosi / et per consequens
alios ideo subditur Et flamma succendit omnia lig-
na regionis . quia hoc malum procedit a maioribus
ideo sequitur quia exsiccati sunt fontes .i. prelati et pre-
dicatores qui per indevocionem sunt exsiccati / et
sic non intendunt fidelium saluti
Canite tuba etc Istud capitulum mistice exponitur
de adventu christi precedente que erit ad congregacionem ij
electorum
Quia ecce in diebus illis etc In hoc capitulo ponitur iij
processus iudicii finalis in quo non oportet
in alia exposicione quemes quia litteralis ideo pertranseo Incipit Amos
Verba Amos etc sequitur in fine capituli Succen-
dam ignem .i. iehenne in muro rabath
.i. superbie arrogancium . nam rabath mag-
na interpretatur In die belli .i. finalis iudicii
in quo dominus pugnabit contra superbos Et ibit
melchom . per melchom qui rex eorum interpretatur
significatur dyabolus de quo dicitur Job xli / ipse
est rex super omnes filios superbie in captivitatem
.i. infernum nam data sententia finalis iudicii ad
angelis suis et aliis dampnatis in inferno
trudatur Hec dicit dominus et sequitur super tribus sceleribus
israel . per israel qui deum videns interpretatur po-
pulus christianus generaliter significatur . per tria et quatuor
scelera . quia faciunt septem significatur universitas vi-
ciorum sicut dicit gregorius omelia xxxiii septem demo-
nia maria habuit quia universis viciis plena
fuit non convertam eum . quia tales quanto certe se
indignos sunt misericordia dei / et subditur causa pro eo
quod vendidit argento iustum .i. iusticiam in
iudicio pervertendo / et allegacione falsa advoca-
torum / et inclinacione mala iudicum cupidorum Et
pauperem pro calciamentis .i. pro re modica pau-
perem condempnantes Et filius et pater ierunt ad
puellam .i. sacerdotes et layci declinaverunt ad lux-
uriam Et violaverunt nomen sanctum meum .
Amos 3° dicitur leo rugiet et quis non timebit iij
.i. per leonem christus significatur de quo dicitur apo-
calipsis vicit leo de tribu iuda / ipse enim terribiliter
rugiet in finali iudicio / et iste rugitus est valde
timendus peccatoribus quibus per scripturas est comminatus
ideo subditur dominus deus locutus est quis non
prophetabit . prophete non fuerunt organa divina
et ideo spiritu sancto inspirati non poterant non loqui
sicut nec organa materialia possunt retinere
sonum cum fuerint inflata atque manu tacta
Audite verbum istud etc sequitur querite me et vi- v
vetis vita gracie / et tandem glorie qui converti-
tis. Hic tangitur casus ecclesie cum dicitur qui convertitis
iudicium in absinthium, pauperes iniuste condempnando
Et iusticiam in terra relinquitis . ea propter munera
divitum omittendo / et quia delicti iusticia de-
relinquitur deus ideo subditur facientem arcturum et
orionem constellaciones sunt Convertentem in mane
tenebras . illuminando sua gratia peccatores et diem
in noctem . gratiam permittendo iudicio suo nobis
occulto qui vocat aquas maris . homines de
salsugine cupiditatis terrene / ad celestis dulce-
dinis degustacionem elevando Et effundit eas
per pluviam salutifere doctrine . populum docendo .
Et de predicatoribus malis subditur Odio habuerunt
corripientem et loquentem perfecte . quia quo contra

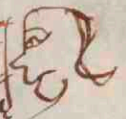

nom multa scelera vra .i. pecca q dnm Et fortia
.i. grauia pecca vra q pro hostes iusti .i. iusti
cie qr pom hic iustu neutralit. ideo
prudens .i. prudencia mundana qualis e
iudex malus et aduocatus falsus in tpre
illo tacebit s iudicij. io premonet eos ad
bonu dicens querite bonu etc. se cu
d si forte misereatur dns deus exercitu
reliquiis joseph .i. penitentibz qui st relique
pp p joseph signi

Ve qui opulenti estis. hic ad lram arg
malicia maiorum regni iude et ysrahel
per quam mistice signatur malicia platorum
ecclie ac precipue de quibz d ve q opulenti
estis de rapina In syon .i. ecclia et confiditis
in monte samarie .i. ptate vra ignore
dientes popa. ut pz in familijs et
equitaturis et excessibz alijs. qui sepa-
rati estis in dei pncia ab electis. et
appinquatis solio iniquitatis subditos
vros puerse iudicando qui dormitis in
lectis eburneis nimis curiose et sumptuo
se paratos et ibide excedites qui comeditis
agnum de grege. nimis carnalit viue do
qui canitis ad voce psalterij nimia repleti
leticia excedendo sicut dauid putauerunt
se habere cantici q. d. no est ita. qr dd
utebat psalterio ad laudes dni decantadas
bibentes in phialis vinu excessiue et nimis
delicate Et optimo unguento delibuti. ad odore
carnis vre et nichil patiebantur sup contritione joseph
.i. xpi sui tpalit et spualit afflicti. quappe hic
ponit pena cu d quappe nunc migrabunt
s de delicatione pnti ad penam inferni detestor
supbia iacob .i. illorum qui alios calcare vole
(eo qr iacob supplatator interpretatur et domos
mos .i. sequaces supbie ipsorum qr si relinqui
fuerit decem viri. ad dandu eis tps peni
tendi et ipi morientur in pccis suis. eo qr
tpe concesso st abusi et tollet eu propinqus
suus .i. demon sibi suggerens mala die
ac nocte tollet eu ad pena iehenne et
combiuret eu infernali igne vt efferat
ossa .i. bona opa de igne que dicunt esse
ri qm no valent st defecto

Vidi dnm stante sup altare .i. sup mi
tros etc ad punitione sue malicie per
cute cardine .i. malu potifice et simonica
suplimiaria .i. primatum mali clerici ab
eo supportati Et subd ca eu d. Auaricia
eni in capite omn .i. in epo qui caput e corporis
Et nouissimu corpus in gladio cadet .i. minimus
de clero vindictam dei no euadet nec erit fu
ga eis s. a dei vindicta io se Si descenderit
usqz ad infernu .i. recurrerit ad consulendu de
mones p sua euasione sicut fecit saul .i.
reg xxviij. Inde manus mea adducet eos
.i. suu recursum frustrando Et si ascenderit
in celu. scos deprecando no iuuabuntur
ab eis qr st indigni et si celauerit se q.
dicet ho est impossibile qr nuda oculis dei
sunt oia

Explicit amos Incip Abdias
Visio abdie que lralit intellecta e de
destructione ydumee ppt cu s. psump
cione de sua fortitudine spalit quo ad
sicud erte et ppt psupcionem de magnitudine sue
sapie ubi no est prudentia et ppt odiu fra
ternu ubi ppt interfectionem. mistice no per
edom signatur ois psumens de sua forti
et de sua sapia seculari et pueniens io odio
fraternali qr iniquu est Et in monte syon erit
saluacio. scud usqz in fine capli lralit
exposui de aduentu antixpi ppt qr d alia
expone puiseo. Incipit Jonas

Et factu e verbu dni p Jona quem
dns misit ad pdicandu in niniuen
signatur pdicator euangelij et no congrue
qr Jonas interpretatur columba pdicator aute
dz ee simplicitatis columbine careus amari
tudinis felle filiu amathi .i. ~~[illegible]~~ veri
sic filius dei d qui eu inspirauit se ro vnij
qui spu dei aguntur filij dei sunt. Ita filius
veritatis pdicator dz esse ipam sequendo
Vade in niniuen q interpretatur speciosa. io signat
mundi vanitatem que diffusa est p tota or
bem vnd cuidam religioso predicati q vani
tates mundi quidam mordacit dixit fr grati
mini mundo na emendauit se et cu frat
asseret oppositum ille subiunxit. primo qr religioso
intrauit et sic frater confusus obmutuit Et sur
rexit Jonas ut fugeret in tharsis. na pre
dicator ex humana fragilitate declinat
predicandi labore ut euitet magnatorum in
uiolencia Et descendit ioppe. qui interpre
tatur pulcra na libent declinat ad loca
ubi pulcra facies ondit et bonu conuiuiu
pparatur Et inuenit naue euntem in thar
sis. q interpretatur exploracio gaudij et io p
hanc intelligitur psone que pdicatorem
induunt ut vescat ad delectabilia mundi
Et dedit naulu eius. supportando eos in aglis
illicitis Dns aute misit ventu magnu .i.
contritionis spm qm talis pdicator percipit
defectu suu et sic pccm suu vz cognoscens
mittitur in mare .i. in amaritudine pnie
et piscis suscipit eu ne submergatur .i. xpus
p piscem signatus in cuius ore staterem
inuenit petrus mt xvii suscipit penitente
ne desperans absorbeatur

Et erat Jonas in ventre piscis tribus
diebus. per quos signatur amara co
tricio integra confessio et debita satisfac
Et orauit Jonas. qr vz penitens debz
orare frequent p pcto remissione et p di
uine gre impetratione et si fuit oro p
seuerans exaudietur io subd Et exaudiuit
me. ppt qr post oroem se Et dixit
dns pisci .i. xpo hoi Et euomuit Jonam
in aridam peccatores reducens ad salutem
Et factu est verbu dni ad Jona secundo
qui predicator agnoscens pccm suu

in aridam .i. in terram

d3 ardentius exercere p̄dicatoris officium io
subd. Et surrexit Jonas a sopno negli-
gentie Et abiit in niniven. p actu dilige
Et clamauit ⁊ dixit adhuc xl dies ⁊ ni-
niue subuertet. ⁊ subintelligit n̄ p̄niam ege-
rit sc̄. Et vidit deus opa eoꝝ .i. apparuit
q̄ ꝯuersi sūt a via sua mala
Et afflictus ē Jonas. Sicut dixi c. iij. p°
cap. p Jonam sigt̄r p̄dicator q̄ aliqn̄
fugit labore ⁊ plus debito fouet carne
suam ⁊ sic in pposito. Jonas timens notari
de falsitate. pphete desiderabat subūsione
niniue. pp̄e q p ipm̄ sigt̄r p̄dicator
ul platus qui plus appetit ꝯmodū suū
s. fame uel pecunie q auditoꝝ ul subdi-
toꝝ bonū io seqt̄r. Et egressus ē Jonas
de ciuitate ⁊ fecit sibi vmbraculū in delec-
tatione tpali ⁊ idem sigt̄r p ederā cito
pdicta ⁊ cito arefactam. nam huius mundi
delectatões st̄ valde breues. pp̄e q de
subtractione earū sapientibꝫ nō est dolendū
pp̄e q Jone dolenti de arefactione edere d.
a dño. Putas ne bn̄ irasceris tu .i. ro-
nabilr̄ .q. dicat nō s̄ valde irronabilr̄

Incipit micheas ‖ d. i° ca° n°

Verbū dñi qd̄ factū est ad micheā ve
qui cogitatis inutile. Isti st̄ qui de noc-
te malinas (?) q̄ xpiani medicant̄ et
mane sepe exequnt̄ ⁊ que st̄ illa subd. d.
Et concupierunt agros pp̄e q sub. pena eo
Ecce ego cogito sup famili[illegible] am ista
malū .s. pene vn̄ nō auferetis colla vra
.i. nō poteritis euadere Et sumet̄ sup vos
parabola .i. cantilena de vra miseria cū sua-
uitate dicendū .s. aduersarioꝝ vroꝝ de vris
miseriis gaudentiū depopulatione vastati
sumus. ho. dicent in pronuntiatione vris. nō loquimur
ad litterā filii ysrl̄ mali nō credebant uer-
bis pphetaꝝ de sua punicione futura et p
istos sigt̄r mali xpiani qui p̄dicatores
de penis inferni reputant fictiones s. q̄s
subd. nunquid abbreuiatus est spūs dñi longius
in stilo suis. q. d. nō s̄ tpe suo habet effectum
Et dixi audite pricipes domus iacob .i.
maiores xpianoꝝ sc̄. nunquid nō est
vrm̄ scire iudiciū q. d. scire debetis nō solum
speculatiue. s̄ et practice ⁊ tn̄ ꝯtrarium est
verū. io sc̄. qui odio habetis bonum ⁊ dili-
gitis malum. ⁊ p3 sentia ⁊ sc̄. pena cū d.
Tunc clamabunt ad dñm in afflictione sua
⁊ nō exaudiet eos. s̄m. ꝗ pu. xpi q obs-
truat aures suas ad clamore pauperis.
ipe clamabit ⁊ nō exaudiet̄ hec dicit
dñs hic loqui̅ ꝯ pphetas falsos ueteris
testamenti p quos sigt̄r falsi p̄dicato-
res noui qui seducunt pplm̄ peccata diuitum
excusantes pp̄e questum. io ⁊ p̄dicat pa-
cem malis pp̄ter sua benefactia. io subd.
pena cū d. ppterea nox vobis .i. infir-
pore tenebrose et ꝯfundentur expriuatione
fusione. verūptn̄ ego micheas p que
intelligit̄ predicator ꝯstans repletus

sum fortitudine ad arguendū ꝯstant̄ peccata
maioꝝ io subd. vt annūciem Jacob scelꝰ
suū .i. potenti supbo qui alios calcat Jacob
.n. supplantator interpretatur Et ysrl̄ pccm̄
suū .i. clero supbo audite hoc pricipes sc̄.
qui abhominai iudiciū .i. exercitiū iustitie
Et erit in nouissimo dierū. ca° istud ⁊ 4ᵐ iiij.
litteralit̄ exposui de pfctū ecclie sub eius de 4° ca° nt
capite dño nro ihū xpo. pp̄e q hec expo-
no solū litteralis est. s̄ et spūalis ⁊ io de vj.
alia ptranseo ⫶ de 4° ca° nt
Audite q̄ dnꝯ loqui̅ ppheta hic arguit
incredulos iudeoꝝ p quos sigt̄r
incredulis xpianoꝝ. qui st̄ in duplici ꝯ dif-
ferentia. hīc tn̄ sunt increduli verbo ⁊ fc̄o mali
xpiani fc̄o. ad tn̄ 1° ꝯfitentes se nosce
dm̄ factis aūt negat ⁊ sic ppha p que p-
dicator euangelii sigt̄r d. Audite q
loqui̅ deus .s. m̄ surge ⁊ ꝯtende iudicio
ꝯstant̄ p̄dicando aduersus montes .i. maio-
res q̄r iudiciū dñi cū populo suo .s. paratus
ad ostendenda iusta ⁊ racionabile eius puni-
cione io subd. pple meus quid feci tibi .i.
qua occasione dedi tibi a me recedendi
q. d. nō potes ondere q̄r eduxi te de terra
egipti .i. de tenebris pccoꝝ p morte mea
Et misi añ te moysen .i. lege euangelicā
et aaron .i. ecclie sacramenta per sacerdotes
administrata ⁊ mariā mrem dñi cunctis
fidelibus est exemplar pgendi ad patriam
pplus meus memento queso q cogitauit
balach rex moab .s. nocē filiis ysrl̄ ideo
p ipm̄ sigt̄r dyabolꝰ ut d. Job xli rex e
sup omēs filios supbie ⁊ sp querit nosti
nocere. Et quid respondit ei balaam .i.
dñs. per balaam qui respondit et pspa
p̶ ysrl̄ q erat ꝯtrariū intentionis sue. sic
deus mala que querit dyabolꝰ ꝯ iustos
vertit ad dyaboli ꝯfusione ⁊ iustoꝝ gliam
sicut pcurauit xp̄i morte q fuit ad omis
exaltationem ⁊ dyaboli eiectionem Et silr̄
pcurauit martiꝝ occisione quā deus
vertit ad eoꝝ gliam ⁊ dyaboli ꝯfusione
Quid dignū offeram. h. inqrit ppheta quo
deo p suis beneficiis debeat fieri recompēsa°
digna cū q excludit primo falsā recopen-
sacionem. d. curuabo genua deo excelso
q. d. signa exteriora deuotionis ut oblā-
⁊ sacrificia nō placent deo sine deuotione
mentis ⁊ vita virtuosa ⁊ subd. modꝰ dig-
ne recompensationis cū d. Indicabo tibi
homo quid sit bonū .i. deo acceptū utique
facere iudiciū .i. iuste viue cū omibꝫ. Et di-
ligere iniam .i. ꝯpati indigentibꝫ Et solli-
citū ambulare cū deo tuo. eius mandata di-
ligent̄ custodiendo. io sc̄. Vox dñi ad
ciuitate clamat .s. in sacra scriptura Et salus
omnibus timentibꝫ nomē eius .i. custodientibꝫ
mandata eius Audite tribꝫ ⁊ q̄s approbit
ad illud. q. d. pauci sunt deo dignam recompē‖

satonem io subd' ad hic ignis in domo ipii i. ardor fraudis et auarice Et thezauri iniquitatis in domibus i. malorum opmicorum frequenter inueniuntur talia et subdit' pena eorum ait dicit' tu comedes et non saturaberis et humiliacio tua in medio tui i. licet eleueris exterius in delectus es cora deo interius Comprehendes et non saluabis i. si facias bona de genere non erunt ad salutem propter defectum gracie et quos saluaueris in gladium dabo i. bona que fecisti dudum ad hic esses in gra p peccatum sequens est mortificata

Ve in que non est botrus ad comedendum i. paucis operantur meritorie ppo propter fidem caritate formata perit sanctus omnes in sanguine innocentum insidiantur ad nocendum proximis malum manuum suarum dicunt bonum i. opera sua mala dicit bona sicut exactor i. ipsa sua zelo iusticie ut propter bonum eius et princeps postulat sibi exactores et iudex in reddendo est. na cuius balium et ipsos sciti reddet que petit de quamvis ipsi qui optimus est in eis i. minus malus q. paliurus. que est herba pungitiva que illis pungit ipsi cordis et eius respon peiorum quasi spina de sepe dies speculacionis hic ponit' predictorum punicio diuina tue cum videt et visitat peccata ipse' nunc erit vastitas eorum sine letet. Omnis homo debet ex caritate diligi que quidem vivit set ad deum conuerti. sed multitudo demonum est in malum confirmata et sit est genus humanum inimica. propter que de casu bonorum letatur quorum tamen aliqui resurgunt et sic in eorum persona demonibus dicit ne leteris inimica mea super me quod cecidi. p culpam Consurgam per dei graciam. iram domini portabo i. penam temporalem hic aut in purgatorio donec causam meam iudicet perfecte me iudicando iustificando Et aspiciet inimica mea i. demonum multitudo maligna Et operietur confusione in exaltatione mea que dicit i. dicebat dudum ad hic cum in culpa Ubi est deus tuus q. d. non liberabit te de manu mea Et que deiecto demonum cedit ad gloriam sanctorum io subdit in persona eorum Oculi mei videbunt. dies s. veniet ut edificentur macerie tue i. angelorum ruine et de electis reparentur In die illa longe fiet lex i. scriptura quam omnes electi videbunt deum sine lege se ipsi et non docebit ultra vir proximum suum dicens cognosce dominum. omnes n. cognoscent me a minimo usque ad maximum ait dominus In die illa veniet asur qui interpretatur sustollens angustiam et signat xpm de quo dicit apoc ppi absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum et mors non erit neque luctus usque ad ciuitates munitas i. obstinatas Et terra erit in desolacionem i. homines terreni eternam dampnacionem propter habitatores suos i. propter demones quos in habitaculis suorum eordium retinuerunt et hoc cedet ad gloriam electorum sed' in fine capituli deus quis similis tibi qui aufers iniquitatem s. vere penitentibus non mittet ultra furorem suum s. permanserit in bono deponet omnes iniquitates nostras i. non apparebunt ad confusionem et punicione ultra Dabit veritatem Jacob reddendo promissa in gloria sempiterna

Incipit Naum ex sed capitula

Onus niniue hic propheta destructionem regis niniue s. sennacherib qui dominum blasphemauit et cultum dei de iherusalem auferre voluit ut habetur in iiij · r.

Incipit Abbacuc

Onus quod vidit abbacuc sed' sensum litterale propheta denunciat regnum babilonis destructionem eo quod abusus fuerat a deo sibi data potestate subiciendo sibi regnum iuda et alia plura regna et superbe moraliter autem exponitur de quolibet potente qui suam potestatem a deo per superbiam abutitur Et primo propheta quodam modo loquens in persona iusti a superbo tribulati quare deus hoc permittit dicens usque quo domine clamabo pro sima quieris peccatis contemptores eos et spiritualiter exaltando facies i. fieri permittes que peccatores magis quorum maiores deuorant minores Ex quare repellitur non huic ad iudicium ducere. Ex hoc enim videtur simplicibus et infirmis quod deus non habeat curam de hominibus spiritualem propter hoc dilacerata est lex. p aduocatos dolosos et iudices iniquos et non peruenit ad finem iudicii i. ad finem debitam que impius preualet Ecce iniquitas exaltata aduersus iustum. Ecce bonitas depressa propterea egredietur iudicium peruersum Et equitas condempnata propter quod questio est quare deus cum sit iustus talia permittit set dicit ad hoc tandem ex pluribus sacre scripture locis quod deus permittit hoc propter exercitum bonorum quod ulterius ad augmentum glorie ipsorum et cedunt sic ad honorem diuinum ad quem omnia principaliter ordinantur pro peccatis. Immissa propter semetipsum expatiatur est deus sed postea domine in iudicium hic dicit ad quid et quid de demonibus utitur s. ad execucionem sue iusticie io dicit domine in iudicio posuisti eum Judicium enim est execucio iusticie quod deus approbat non tamen mala demonum voluntatem qua hoc exequitur io subditur mundi sunt oculi tui. et quando hoc malum est inserentur a diabolo io subdit de eis quare non respicis super iniqua agentes ad hoc dicit responsum est et totum in hamo sublevabit s. diabolus per se et ministros eius et sit hic mencio de tribus modis capiendi pisces per quos signantur homines. hamo capiuntur magni s. principes et prelati per viciosam tirannidem et superbiam et simoniam. Rethe capiuntur mediocres. per dolum et fraudem que per rethe signatur in mutuis negociacionibus et exercentes. Sagena vero includuntur et capiuntur omnes io signat luxuria per quam aliquem de

quolibet statu capiuntur et quia dyabolus gaudet de tali captione sequitur super hoc letabitur et exultabit propterea immolabit sagene sue diligendo et colendo quia in peccatis incrassata est pars eius id est multiplicatio peccatorum et cibus eius electus id est incorporatione sibi per mortale peccatum

Super custodiam meam stabo. Hoc modaliter dicitur in persona boni prelati qui stat super custodiam gregis sui Et figam gradum meum super municionem. studendo sacram scripturam que turris davitica vocatur ut idem quod dicitur in fine a domino qui per sacram scripturam loquitur studentibus ea Et quid respondeam scilicet domino per me et populo in commisso et dixit scribe visum quia studentes sacram scripturam non solum debent docere verbo sed et scripto secundum graciam a domino sibi datam Et explana eum quia dicitur per viij doctrina prudencie sapientis et quod hic describitur deiectio superbi quia sicut vinum sumptum potantem delectat et postea commestionis usu ipsum precipitat et ipsum ad terram deicit et vomere dentes sic superbia superbum deicit atque fedat et subditur eam eam dicitur quia dilatavit sicut infernus animam suam id est voluntate sua ad descendendum generationem Et congregabit ad se omnes gentes quia querit ab omnibus honorari et frequenter accidit contrarium quia a statu suo deicitur et sic ab omnibus contempnitur id est subditur Et nunquid non omnes isti super eum parabolam sument id est verbum derisorium Ve ei qui multiplicat non sua quia facit sumptibus ut crescat dominacio eius et quia per hoc acquisivit odium multorum ideo sequitur nunquid non repente consurgent qui mordeant te. et quia tales querunt edificare fortalicia ut ibi tueatur sequitur Ve qui congregat per avariciam malam domui sue et sic in excelso nidus eius id est refugium eius quia lapis de pariete clamabit assumptus de sanguine pauperis sicut dicitur genesis iiij°. Ecce vox sanguinis fratris tui clamat ad me de terra propter quod sequitur Ve qui edificat civitatem in sanguinibus innocentum.

Domine audivi secundum scilicet leccionem capituli est oracio abbatum pro graciarum actione de potestatis babilonice deiectione in misticando est oracio pro graciarum actione de deiectione diabolice potestatis per christum et sic dicitur Domine audivi id est predicacionem tuam et discipulorum tuorum auditum tuum id est obedienciam tuam deo patri pro salute generis humani Et timui timore filiali qui tanta pro me fecisti. In medio annorum tuorum vivifica. christus in xxxiij anno quod est quasi medium etatis humane passus est et tunc per mortem suam vivificavit genus humanum In medio annorum tuorum notum facies. tunc enim liberando patres de limbo notam fecit misericordiam suam generacionem de peccato ade Deus ab austro veniet hic ponitur modus quo venit in mundum quia processit ex dilectione fervoris divini Johannis 3°

Sic deus dilexit mundum ut filium suum unigenitum daret et hoc significatur per austrum ubi precipue fervor caloris. et sanctus id est christus qui dicitur sanctus sanctorum danielis ix. De monte pharan. qui interpretatur frugifer christus enim in humana natura processit de virgine fructifera que dicitur mons de quo abscisus est lapis sine manibus danielis 2° Operuit celos gloria eius et laudis eius plena est terra in eius nativitate angeli cantaverunt gloria in altissimis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis Splendor eius ut lux erit scilicet in evidencia doctrine miraculis confirmate Cornua in manibus eius id est manus eius in cornibus crucis fuerunt extense et est ibi figura que dicitur ypallage sicut cum dicitur perflavit fistula buccas id est bucca perflavit fistulas et in hoc modo aliqui doctores illud jeremie xi mittamus lignum in panem eius id est mittamus christum qui est verus panis in lignum crucis ibi abscondita est fortitudo eius unde iudei dicebant math. xxvij alios salvos fecit seipsum non potest salvum facere Ante faciem eius ibit mors. quia per mortem christi mors et dyabolus fuerunt expulsi Stetit. hic incipit versus in hebreo ideo non coniungitur lectio precedenti sed sequenti sic stetit et mensus est terram christus enim stetit in medio discipulorum suorum post suam resurrectionem et misit eos predicare per orbem math. ultimo. euntes docete omnes gentes ideo subditur Aspexit et dissolvit gentes. aspexit enim oculo mentis et dissolvit a vinculo ydolatrie Et contriti sunt montes seculi id est maiores principes mundi Incurvati sunt colles id est minores principes quia multi de illis et de istis submiserunt colla sua iugo christi et subditur eam ab itineribus eternitatis id est ex miraculis ultionis divine que est eterna sequitur pro iniquitate. hic ponitur punicio iudeorum pro christi morte cum dicitur pro iniquitate scilicet iudeorum Vidi tentoria ethiopie potestatis demonice que dicitur ethiopia eo quod erat ydolatris omnium gencium denigrata Turbabuntur pelles terre madian id est iudee quia madian interpretatur contencio iudea namque post christi mortem permissa est a deo rebellare romanis ex quo secuta est destructio Numquid in fluminibus iratus es domine. quasi dicat contra res insensibiles que peccare non possunt non est ira tua sed contra iudeos quibus dedisti legem et prophetas et ipsi occiderunt te Qui ascendes super equos tuos scilicet ad faciendum vindictam de tanta nequicia et ideo dicit Suscitans suscitabis arcum tuum id est exercitum romanorum Iuramenta tribubus id est adimplendum patribus promissa. que per christum sunt impleta in eius morte et resurrectione et crucifixione iudeorum destructione Fluvios scindes hic agitur de discipulorum christi predicatione post eius ascensionem cum dicitur fluvios scindes terre. dicuntur enim predicatores fluvii mundum irrigantes doctrina salutari quos tunc fructuose scidisti id est divisisti ad predicandum in diversis partibus mundi Viderunt te et doluerunt montes id est principes romani qui videntes christi fidem augmentari doluerunt

(et eam extinguere voluerunt sicut p3 de ne//
rone z pluribz aliis seqntibz io sr² gur//
ges aquarum transiit .i. impetus persecucionis
transiit sup xpianos s. usqz ad tpa co//
stantini (de quo subdit dedit abissus voce
vocem suā z altitudo man⁹ suas levavit
(per altitudinem intelligi² constantinus cui
totus orbis erat subiectus (ipe nō manus
suas levavit ad pregedū xpianitate
Et tunc abissus dedit vocē suā . qr xpiani
prius in abisso tribulacionis positi eru//
perūt solepnit² in divina laudem Sol z
luna steterunt in habitaculo suo .i. xpus z
bta virgo patent² honorati fuerūt in ec//
clesiis qui prius colebant² in locis occultis
In luce sagittarum tuarum ibunt. tūc em docto//
Predicatores res eclie libere discurrerunt ad predicandū fidē
catholicā (s3 qm pfecta victoria xpi erit in
morte antixpi ideo subdit In fremitu con//
culcabis terra s. cōtritus antixpi qui erit
a deo punissime (s3 qr deus ppt electos illā
tribulacionem breviabit subdit egressus
es in salute s. electorum percussisti caput s.
antixpm de domo impii .i. dyaboli denu//
dasti fundamentum eius .i. denudabis e⁹
fallaciā per enoch z helia maledixisti
sceptris eius. audivi. multi namqz xpianorum
audientes acerbitate persecucionis antixpi z
timentes de ppria fragilitate mei pelugent
ante dictam tribulacionem ne deficerent in ea
z sic d² ip eorum persona audivi surrexit an//
xpm z conturbatus est venter meus .i. cor
meum p horrore Et contremuerunt lu//
dia² putredo .i. vana sim mortu⁹ antiqui
veniat antixpus z requiescam in die
tribulacionis s. in sepulcro qn erit antixpi
tribulacio Et ascendā ad ppulum accinctu
meum .i. ad societatem scorum in corpore et
aia post iudiciū (et qñ tunc cessabit gnacio
seq² ficus nō florebit z subdit scorum vita
cū d² Ego aute in dno gaudebo z p3 sntā

Incipit Sophonias ppha

.1 Verbum dni qd fcm est ad sophoniā
hic ppheta comminat² peccatoribz d extendam
tendam manum meā Ego dns. ad
puniendū et dispergam de loco isto reliquias
Baal. per baal qui devorator interpretat²
gula sigficat² per reliquias eius luxuria
Nota qr semi—coptus e de supfluo alimēti io
d² ydm⁹ venet et genitalia st membra ppi//
qua z ex vicinitate membrorum designat² vici//
nitas viciorum z nomina edituorum cū sacerdo//
tibus (editui dicūt² q tuētes edem z io sig//
ficant² caupones z lenones qui pbet edem
gulositatis z luxuriositatis (p sacerdotes intelligunt²
mediatores fornicarie coniunctionis et
eos qui adorant sup tecta miliciā celi. isti
sūt vane gloriosi semp tendentes ad supe//
riora Et qui iurat in dno. isti st falsi z
duplices duabus viis ingredientes Et qui
avertuntur de p⁹ tergū. isti st apostate de
fide vel religione Ululate habitatores

pile .i. taberne vinaria. Est pila pes pontis
pila ludus. pila taberna. p istos sigt²
ebriosi quibz n penitēat resuat² pena
infernū Conticuit omis pplis canaan qui
interpretat² mercacio io per hoc sigt²
simoniaci qui nō hnt corā deo fronte
loquendi Disperierunt omes involuti argento
s. male acqsito Scrutabor ihrlm in lucer//
nis s. nuda z apta sunt omīa dei oculis
ppe qr nullū bonū manebit irremune//
ratū nec malū aliqd impunitum Et visitabo
sup viros defixos in fecibus suis .i. obsti//
natos in malis qui dicunt in cordibus suis
nō faciet dns. credunt eni qr dei providentia
se nō extendit ad hec inferiora io subdit
eorum pena z primo tpalis cū d² Et erit for//
titudo eorum in direpcionem. z 2ᵃ eterna cū d²
Iuxta qr est dies dni .i. condempnacionis eterne
reproborum (que fit pticulari² in morte cuiuslibet
et fiet gnalit² in iudicio gnali z acerbitas pe//
ne subdit cū d² dies illa dies ire usqz ad ·]
finē capli

Convenite. qm deus nō vult morte peccato//
ris s3 magis ut convertatur z vivat. io d² one//
mini z congregamini ad dei miam implorandam
gens nō amabilis .i. peccatrix Priusqm pariat
iussio .i. antequa pena vobis debita ponatur
in effcu s3 qr cū dei miā sp currit e⁹ iusticia
io sequit² querite iustū querite mansuetū .i. asc//
dentes de dei miā simul timeatis e⁹ iusticiā
q illos qui cogitant sp de dei miā tm (z sic ·]
liberius declinant ad pecm Q² gaza. hic
pdicat² s3 litteralem sensū destructio terre
philistinorum (moralit² aute p philistea que
pocioe cadens interpretat² ebrietas vn sig//
ficat² (ad qm destructio fortitudis tpalis
qm vēniunt. Cui ve cui rixe cui fovea cui si//
ne causa vulnera cui suffossio oculorum none
hiis qui comorantur in vino z student calici//
bus epotandis z hō sigt² p destruc[…] gaze
que fortitudo interpretat². sc ad ebrietate
sequit² ebetacio discrecionis que sigt² cū
subdit Et ascalon in desertū. na ascalon in//
terpretat² ponderacio. actus aute hūanū debet
discrecionis iudicio ponderari Sc p ebrietā//
tem destruit² amicicia caritatis z o esdre ·3·
Et nō meminerunt cū biberint amiciciā nec
fraternitatē. s3 post nō modicum stringunt gla//
dios z hō sigt² per destructionem azoti cū
d² azotū in meridie eicient. na cuīe circa
meridie inebriant hoēs ebrietatem. sc post
ebrietatem sequit² iactura tpalis ·c· xpiano
operarius ebriosus nō ditabit² z hoc
sigtur cū d² Et acharon eradicabitur acha//
ron eni pascua gregis interpretat² (et
dehemoth (sbe tpali per quā oia ad usū
pertinencia habent² Audivi opprobriū mo//
ab. hic describit² destructio quatuor gen//
ciū. prima sūt moabite z 2ª sūt amonite
(tercia ethiopes z quarta st assirii
ij Et precinctus sup⁹ sophonias pphe//
tavit iudeis adversa. hic ppheta

eis prosperitatem / et exponunt hic de prosperitate corporali
in reditu de babilonia captiuitate. / Ego autem
ostendi in expositione mea litterali quod non potest sic
conuenienter exponi / sed de prosperitate spirituali fu-
tura tempore christi / et sic expositio litteralis est eadem
spiritualis propter quod de alia pertranseo

Incipit aggeus

In anno secundo darii regis etc. Populus
iste dicit nondum tempus venit domus
domini edificande. Hic prophetat ad litteram
contra illos qui negligebant opus dei / et de propriis
negotiis erant valde solliciti / per quos mistice
significantur illi prelati qui de spirituali edificio ecclesie
quod fit per sanam doctrinam et bonam vitam parum
curant / et de leuandis pecuniis sollicitudinem
magnam habent / sed cum aliqui doctrine intendunt pol-
licitate principaliter propter questum vel famam hominum io
de ipsis dicitur Seminastis multum et intulistis parum
quia cupiditas et vana gloria abstulerunt fructum.
Comedistis et non estis saturati. id est corporaliter
vobis curiosa / auditoribus placida / que men-
tem non reficiunt / sed famelicam relinquunt / eo
quod talis sciencia inflat / et non edificat. Bibistis
et non estis inebriati (?) aqua sapientie terrene sitim non cedat / sed magis
augmentat. Operuistis vos. verborum curio-
sitate. Et non estis calefacti. caritate. Et qui
congregauit mercedes. id est opera bona de genere
misit eas in saccum pertusum. propter defectum
intentionis recte. Hec dicit dominus. hic inducit
ad spirituale edificandum domus dei dicens. Ponite cor-
da vestra super vias vestras. ad dei opera di-
rigendo. Et subdit modum dicens. Ascendite
in montem. scilicet prelatorum vite. Portate ligna.
id est sacra verba et exempla ad edificium ecclesie.
Et acceptabile mihi erit. scilicet edificatio vestra
et redarguit ad arguendum negligentiam pris-
tinam dicens. Respexistis ad amplius et factum est
minus. et est eadem sententia cum illa que posita
est parte precedenti / et subditur pena cum dicitur Propter
hoc super vos prohibiti sunt celi. id est angeli qui
super celi cives retraxerunt a vobis auxi-
lium suum / sicut se hoc dicitur. In persona angelorum
curauimus babilonem et non est curata de-
relinquamus eam. Et terra prohibita est ne
daret germen suum. per terram significantur
laici terrenis intenti / ipsi vero frequenter
retrahuntur a bono propter maliciam cleri. Et
uocaui siccitatem super terram quasi dicat propter hoc venit
defectus deuocionis in paruis / mediocribus
et magnis.

In vigesima quarta mensis etc. Hic incipit ii capitulum

Incipit Zacharias

In mense octauo. In hoc capitulo ponuntur
due visiones. Prima premissis quibusdam
preambulis ibi incipit. Vidi per noctem et ecce vir
id est angelus in specie viri. per quem mistice signi-
ficatur christus qui dicitur magni consilii angelus
ysaie ix. secundum translationem lxx / et ideo dicitur vir
potens in opere et sermone. Ascendens super
equum rufum. in hebreo habetur rubeum. per
equum rubeum / significatur corpus christi sanguine ru-
bricatum. Et ipse stabat inter mirteta que erant
in profundo. id est inter sanctos patres ad quos descen-
dit in limbo et transtulit ad celestia. Et post
eum equi rufi. hebraice rubei. Varii et albi. de
quibus dicitur postea Isti sunt quos misit dominus
ut perambulent terram. id est per istos significantur
apostoli alii que discipuli quos dominus misit ad
predicandum per orbem vniuersum ut habetur marci
ultimo. Euntes docete omnes gentes / et actuum 2o eritis
mihi testes. Istorum autem sic missorum aliqui
fuerunt per martirium suo sanguine rubricati
propter quod significantur per equos rubeos alii vero va-
riis spiritus dei donis decorati / et significantur per
equos varios Alii vero candore virginitatis
dealbati / et significantur per equos albos. In istorum
autem personis subditur Perambulauimus terram
exequentes predicationem Et ecce omnis terra habitatur
et quiescit. sub cultu vnius dei ... modo in
uana ydolatria cessauit per orbem exceptis paucis
barbaris. Secunda visio ponitur hic Et leuaui
oculos meos et vidi et ecce quatuor cor-
nua. per que mistice significantur quatuor im-
pugnantia moralem iherusalem / que est rationalis
anima. Primum est delectatio praua mulcens
animam / secundum est consensus in peccatum. tertium est operis
expletio. quartum consuetudo. Hec autem quatuor im-
pugnant animam / et ducunt eam captiuam Et
ostendit mihi dominus quatuor fabros. de quibus subditur
Et deiciant cornua, per istos fabros cor-
nua deicientes significantur predicatores ad
quorum officium quatuor concurrunt. sicut in corporali
fabricatione ad quam requiritur artifex / materia
dura / ignis et malleus. Artifex est predicator
materia dura peccator / malleus autem verbum
diuinum / quod est malleus conterens petras ut dicitur
ierem. xxiii ignis autem est spiritus sanctus qui
mollificat corda dura. Istis autem in predi-
catione concurrentibus deiciuntur cornua peccati. id est peccata

Et leuaui oculos meos vidi et ecce. ii
vir in manu eius funiculus mensorum
Capitulum istud exponunt hebrei et catholici
communiter ad litteram de edificio domus dei. per
zorobabel et eius socios edificate / captiuitatis / in reditu
babilonice. Ego autem exposui ipsum ad litteram
de spirituali edificio ecclesie per christum / propter quod
de alia expositione spirituali pertranseo

Et ostendit mihi dominus sacerdotem magnum iii
ad litteram iste fuit ihesus filius iosedech
qui fuit bone vite. sed negligens in regi-
mine quia filii sui ipso sciente acceperunt vxores
alienigenas / propter quod imputatum sibi fuit in
peccatum / quia hoc erat contra diuine legis precep-
tum / ut habetur esdre x. Igitur per istum significatur prelatus
bone vite. sed negligens in subditorum correctione
propter quod peccata que per suam negli-
gentiam committuntur sibi imputantur / vt i regum 2 dicitur de hely qui similiter fuit negligens circa correctionem filiorum
hely pro iniquitate filiorum suorum dampnatus est / corripuit quidem eos sed leniter

tate preis non autem pontifex. Ecce enim adducam hoc ad literam post revelatio de adventu Christi primo, propter quod de alia expositione hic pertranseo.

iiij Et reversus est angelus etc. Et vidi et ecce candelabrum aureum per totum. Per quod significatur universalis ecclesia et quelibet cathedralis. Apocalipsis i°: septem candelabra aurea septem ecclesie sunt. Et lampas eius, id est lampades, quia positum hic singulare pro plurali, sicut Exodi viij: venit musca gravissima, id est muscarum multitudo, et ponitur hic lampas pro sede lucerne, et ideo sicut erant vij lucerne, ita septem lampades, per quas significatur universitas doctorum et predicatorum ecclesie qui non docent vel predicant propter questum vel laudis humane applausum, sed propter honorem dei et salutem animarum, et de istis sedibus lucernarum dicitur: anima iusti sedes est sapientie. Et septem lucerne, per quas significantur septem virtutes, tres theologice et quatuor cardinales. Et septem infusoria lucernis, per que significantur septem dona spiritus sancti, et ista sunt in doctoribus et predicatoribus bonis. Et due olive super illud, per quas significatur dilectio dei et proximi, que debet esse in quolibet, quod designavit Luce x: Christus misit discipulos binos ad predicandum. Quod exponens Gregorius dicit: binos discipulos in predicatione mittit ut per hoc tacitus innuat quod qui erga alium caritatem non habet, predicationis officium nullatenus suscipere debet. Et dixi ad angelum: ab hoc loco usque ad finem capituli ponitur expositio litteralis dicte visionis. Ego autem in hoc opere non ago de expositione litterali, sed tantum de morali, ideo pertranseo.

b Et conversus sum etc. Et ecce volumen volans, per quod significatur sacra scriptura, que modo loquitur de divinis, modo de humanis, modo de virtutibus, modo de vitiis, modo de premiis, modo de suppliciis, quasi volans de uno ad aliud. Longitudo eius xx cubitorum et latitudo eius decem cubitorum. Per longitudinem vero vita futura, que eterna est, significatur; per latitudinem vero vita presens, que temporalis. Et quia pro opere virtuoso vel vitioso quod temporaliter transit premium vel pena perpetua redditur, inde est quod in ea benedicuntur adimpletores eius et transgredientes maledicuntur, qui sunt multo plures secundum quod dicitur Ecclesiastes primo: stultorum infinitus est numerus, et Matthei vij: lata est via et spatiosa porta que ducit ad perditionem et multi intrant per eam. Ideo subditur: hec maledictio que egreditur super faciem omnis terre, id est omnis viventis in terrena cupiditate. Ideo subditur: quia omnis fur. Comprehendit autem punitione furti et periurii, que communiter accidunt inter homines, et per hoc designatur aliorum punitio peccatorum. Et egressus est angelus qui loquebatur in me et sequitur: Et ait hec est amphora egrediens, per amphoram que habet os latum et apertum significatur gula. Ideo subditur: hic est oculus eorum, nam omnes oculum habent ad cibum et potum. Et ecce mulier una sedens in medio amphore, per quam significatur luxuria, quia venter et genitalia membra sunt vicina, et ex vicinitate membrorum designatur propinquitas vitiorum. Et dixit hec est impietas, nam immunditia luxurie et gule repugnat divino cultui, qui pietas nominatur. Et misit massam plumbeam in os eius, per quam significatur falsitas que luxurie est anexa. Et ecce due mulieres, per quas significatur copia temporalium et libertas ad libitum, que gulam et luxuriam portant per mundum.

Et conversus sum etc. Et ecce quadrige quatuor, per quas mistice quatuor evangelia designantur, et per equos evangelii predicatores, qui dicuntur egredi de medio duorum montium, id est de studio diligenti duorum testamentorum. Et montes erei, per quod significatur stabilitas et sonoritas utriusque testamenti. In quadriga prima equi rufi, in hebreo habetur rubei, per quos significantur predicatores evangelii temporibus ecclesie primitive, qui pro maiori parte fuerunt per martirium suo sanguine rubricati. In quadriga secunda equi nigri, per quos significantur predicatores evangelii maleficii reputati et sic in fama denigrati et in exilium deportati. In quadriga 3a equi albi, per quos significantur predicatores tempore pacis puritate mentis dealbati. In quadriga quarta equi varii fortes, per quos significantur doctores ecclesiastici variis spiritus sancti donis dotati. Et de istis quatuor subditur: isti sunt quatuor venti celi, sic nominati non a vanitate, sed ab obediendi velocitate. In qua erant equi nigri egressi sunt ad terram aquilonis, id est ydolatrie subdita, secundum illud Jeremie i: ab aquilone pandetur omne malum. Ydolatria vero maximum malum est, et de istis dicitur sequitur: Ecce qui egrediebantur in terram aquilonis requiescere fecerunt spiritum meum, ydolatria inde sublata. Et albi egressi sunt post eos, nam ydolatria remota pax est ibi reddita, et sic doctores castitate dealbati pacifice habitaverunt ibi. Et varii egressi sunt ad terram austri, id est ad gentem illuminatam luce fidei, ut eam in veritate fidei firmarent. Et isti fuerunt quatuor principales doctores, scilicet Ambrosius, Jeronimus, Gregorius et Augustinus, qui dicuntur equi varii, quia fuerunt variis spiritus sancti generibus decorati. Qui autem erant robustissimi exierunt et querebant discurrere per omnem terram. Isti fuerunt apostoli de quibus scribitur Psalmo xviij: in omnem terram.

Et factum est in anno quarto Darii regis etc. Factum est verbum domini etc. usque Jeiunium ieiunastis mihi, quasi dicat non, et per hoc datur intelligi quod abstinentia a cibis non est deo accepta nisi cum hoc sit abstinentia a vitiis. Et ieiunium committentur opera pietatis, ideo

subditur: *Numquid non vobis comedistis et vobismetipsis bibistis*: post ieiunium vos laute reficientes et nichil pauperibus conferendo. *Numquid non hec sunt verba que locutus est dominus in manu prophetarum*. quasi dicat non. Ysaias primo contra vos. Ysa. lviii. *Quare ieiunavimus et non aspexisti*. et subditur ibidem ratio cum subditur: *Ecce in die ieiunii vestri invenitur voluntas vestra et omnes debitores vestros repetitis. ecce ad lites et contentiones ieiunatis et percutitis pugno impie*. Ideo subditur de operibus iusticie et misericordie: *Iudicium verum iudicate et misericordiam et miserationes facite* etc. et patet littera.

Et factum est verbum domini ad me dicens. Hec dicit dominus exercituum: zelatus sum Syon zelo magno etc. De eo nichil.

Onus verbi domini. Secundum sensum litteralem hic describitur destructio terre civitatum in Syria per Alexandrum magnum cum dicitur: *Onus verbi domini*. id est pondus punitionis eius *in terra Adrach*. id est in Syria.

Petite pluviam a domino. Capitulum istud exponunt ad litteram iudei et aliqui doctores catholici de multiplicatione bonorum temporalium in iudea post reditum de captivitate babilonica. Ego autem litteraliter exposui de multitudine bonorum spiritualium in adventu christi, propter quod expositio mea spiritualis est respectu aliarum. Ideo de illa pertranseo.

Aperi libane portas tuas. Capitulum istud exponunt ad litteram iudei et doctores catholici communiter de combustione templi domini per exercitum romanorum.

Onus verbi domini super Israel. istud litteraliter exposui de persecutione antichristi.

In die illa erit fons patens domui David. per fontem istum intelligitur largitas misericordie divine que aperitur omnibus ad deum revertentibus per opera penitentie. *Et erit in die illa dicit dominus exercituum: disperdam nomina ydolorum*. id est viciorum quorum nomina a vere penitentibus sunt exclusa. Ephe. v. Fornicatio autem et omnis immundicia aut avaricia nec nominetur in vobis sicut decet sanctos.

Ecce dies veniunt. Istud capitulum ad litteram exposui de persecutione antichristi.

Incipit malachias propheta

Onus verbi domini ad Israel. scilicet: *Nonne frater erat Esau Iacob*. per Esau qui vanus interpretatur homo vane gloriosus et virtutibus vacuus significatur. Iob. Vir vanus in superbiam erigitur. per Iacob qui supplantator interpretatur intelligitur vir virtuosus qui sensualitatem ponit sub planta rationis. Primum deus odit et secundum diligit. Iac. iiii. Deus superbis resistit, humilibus autem dat gratiam. Dicuntur tamen fratres quantum ad naturam, quia uterque est ad dei ymaginem, propter quod natura est diligenda, sed vitia detestanda. *Et posui montes eius in solitudinem*: conatus sue superbie frustrando. *Et hereditatem eius in dracones*. id est demones cum quibus superbus eternaliter dampnabitur. *Filius honorat patrem*. licet omnes christiani sint dei filii per baptismum, tamen sacerdotes dicuntur dei filii specialiter, propter quod debent pre ceteris deum patrem honorare, et frequenter ipsi pre ceteris deum inhonorant. Ideo subditur: *Hec dicit dominus exercituum ad vos o sacerdotes qui despicitis nomen meum*. inquantum pollutis labiis nominatis ipsum et despici faciunt ab aliis per suum malum exemplum. *Et dixistis: in quo despeximus nomen tuum*. quia sacerdotes mali nituntur excusare peccatum suum. et subditur dei redargutio cum dicitur: *Offertis super altare meum panem pollutum*. id est eucharistiam que licet in se sit mundissima, tamen indigne offerenti cedit in materiam peccati. vel per panem potest hic accipi dei verbum quod ab eis propositum dicitur pollutum, quia sicut dicit Gregorius cuius vita despicitur restat ut eius predicatio contempnatur. *Si offeratis cecum*. cecum offerre est facere bonum opus de genere, tamen in distincte. *claudum offerre* est facere bonum opus prava intentione, sicut elimosinam dare pulcre mulieri ut ad fornicationem provocetur. *languidum offerre* est bonum opus de genere facere, tamen cum hoc vivere luxuriose. Talis autem oblatio non est accepta coram deo. Ideo sequitur: *Et nunc deprecamini vultum domini ut misereatur vestri*. et patet. *Quis est*. hic arguit ingratitudinem sacerdotum dicens: *Quis est in vobis qui claudat ostia*. id est serviat in ecclesia gratis, quasi dicat nullus, quia de patrimonio crucifixi laute vivunt et parum officium debitum faciunt. Ideo de ipsis sequitur: *Non est mihi voluntas in vobis dicit dominus*. id est officium vestrum non est mihi gratum. *Et munus non suscipiam de manu vestra*. scilicet in quantum est a vobis, tamen acceptum est inquantum est a deo, sicut eucharistia est accepta deo licet sit a malo sacerdote oblata. *Ab ortu enim solis usque ad occasum magnum est nomen meum in gentibus*. id est orationes simplicium virorum accepte sunt ubique terrarum. *Et vos polluistis illud*. exponatur ut supra.

Et nunc ad vos mandatum hoc o sacerdotes. Secundum sensum litteralem hic arguit propheta sacerdotes iudeorum de negligentia divini cultus et regiminis ~~iudeorum~~ subditorum, quod nunc contingit in prelatis et curatis pluribus christianorum, propter quod eis dicitur: *In penam mittam in vobis egestatem*. id est carentiam scientie et gratie. propter ingratitudinem enim deus iuste subtrahit dona sua a promotis in ecclesia qui negligunt officia divina. *Et maledicam benedictionibus vestris*. frequenter enim absolvunt ab illis de quibus non penitent propter ignorantiam vel quod peius est propter questum vel timorem.

disp(er)gam sup(er) vultu(m) v(est)r(u)m stercus solempnitatum
v(est)rar(um). q(uia) solempnitates eor(um) hodie s(un)t c(ir)ca (con)-
uiuiis (et) potationib(us) excessiuis (et) dissolutionib(us)
ineptis. Et scietis p(er) experiencia(m) pene iehen-
nalis. Quia misi ad vos mandatu(m) istud. q(uo)d
tu(n)c no(n) seruastis (et) quid sit illud ostendit cu(m)
d(icit) Vt esset pactu(m) meu(m) cu(m) leui. i. cu(m) (con)g(r)ege
sacerdotali. Pactu(m) meu(m) fuit cu(m) eo vite (et)
pacis. i. exemplaris vite (et) pacis fraterne
et hoc fuit obseruatu(m) a sac(er)dotib(us) ecclie
primitiue de quib(us) ad hu(n)c subd(it) Et dedi
ei timore(m). s. filialem q(ui) cauet dei offensa(m)
Et lex veritatis fuit in ore eius. docendo
populum publice (et) secrete Et multos
auertit ab iniquitate. per uita(m) exemplare(m)
(et) sana(m) doctrinam. Labia eni(m) sac(er)dotis. i. sac-
dotu(m) accipiendo singulare p(ro) pl(ur)i custodi-
ent sc(ienti)am. i. custodire debent sciam ad
salutem anime p(er)tinente(m) et subd(it) ca(usa)m cu(m)
d(icit) Angelus eni(m) d(omi)ni exercitu(um) est. i. me-
dius int(er) deu(m) (et) populu(m). q(uia) p(ro) populo d(e)b(e)t
d(omi)n(u)m orare et dei mandata populo annu(n)-
ciare. et sic fuit t(em)p(or)ibus p(re)teritis. Et (con)t(ra)-
ostendit quid sit de modernis cu(m) d(icit) Vos aute(m)
recessistis de via. s. mandator(um) dei et scan-
dalizastis plurimos. ex vero modo viuendi
Grege(s) in pastu. Cu(m) pastor p(er) abrupta (con)-
ditur q(ui)d est ut grex p(er) precipiciu(m) se-
q(ua)t(ur). p(ro)pt(er) q(uo)d (et) ego dedi vos (con)temptibiles
. i. (con)ui(c)tus (et) abiectus p(ro)nuncio in gehena
. s(e)c(un)da. hic s(ecundu)m (secundu)m l(itte)ralem arguuntur sac(er)-
dotes (et) populus Isr(ae)l de contemptu p(ro)ximi
q(uo)d viciu(m) || (et) sat(is) viget t(em)p(or)e p(rese)nti. Et argu(it)
p(ri)mo viciu(m) istud g(e)n(er)aliter cu(m) d(icit) Nu(m)q(ui)d no(n)
pater vnus est om(n)i(u)m v(est)r(u)m. q. d. sic. s. adam
Nu(m)q(ui)d no(n) deus vnus creauit. q. d. sic (et) ad
ymagine(m) sua(m). io (con)cludit. quare (er)go vnusq(ui)sq(ue)
despicit fr(atr)em suu(m) q(ui)a no(n) habet ca(usa)m ex p(ar)te
principij natural(is) nec sup(er)natural(is) violas
pactu(m) patru(m) v(est)ror(um). nam in vet(eri) testa(men)to
preceptu(m) est. diliges p(ro)ximu(m) tuu(m) sicut
te ip(su)m (et) in nouo replicat(ur). q(ui)a (con)tam(in)auit
h(ic) 2o argui(t) (con)tempt(um) p(ro)ximi specialiter
s(cilicet) vxoris io subd(it) Et habuerunt filiam
dei alieni. h(oc) ad l(itte)ram d(icit) de reuersis a
captiuitate babilonis qui acceperunt vxo-
res alienigenas ut d(icit) esdre p(rim)o (et) suas
hebreas (con)tempnebant (et) idem fit hodie q(ui)a
multi xp(ist)iani s(un)t adulteri vxores p(ro)p(ri)as
(con)tempnentes. Et idem fit in platis (et) cur(at)is
q(ui)a c(aus)a negocia p(ri)ncipu(m) (et) magnator(um) s(un)t occu-
pati suas ecclias (et) p(ar)ochias sine suffici(enti)
regimine relinquentes io subd(it) pena cu(m) d(icit)
Disperdat d(omi)n(u)s viru(m) qui fecit hoc. (et) sine
p(ro)uus fuit sine magnus Et h(oc) rursum
fecistis (et) operiebatis lacrimis h(oc) d(icit) p(ro)pt(er) aliq(uo)s
qui ad horam penitent (sed) de facto no(n) emen-
dant. Nonne vnus deus fecit. q. d. sicut
deus qui est vnitatis (et) pacis fecit viru(m) (et)
vxore(m) ut sint duo in carne vna sic or-
dinauit q(uod) ep(iscop)us vnus h(ab)eret vna(m) ecc(lesi)am

(et) sic sac(er)dos vna(m) p(ar)ochia(m) cui totalit(er) (in)h(er)eat
custodiens ipsam. Vxore adolescencie tue
noli despice(re). i. cura(m) ecc(lesi)e tue noli neglige(re)
cu(m) odio eam habueris. i(d est) eam nolendo morari
dimitte eam resignando eam superiori ut sic
alii detur qui fructificet ibi. custodite sp(iritu)m
v(est)r(u)m. s. a dei blasphemia. io subd(it) laborare
fecistis d(omi)n(u)m in sermonib(us) v(est)ris q(ua)si ip(su)m (et)
qui sunt sermones illi subd(it) in eo q(uo)d dicit(is)
rectus omnis qui facit malu(m) bonus est. mira-
namq(ue) uidentes malos hoies t(em)p(or)alit(er) p(ro)spe-
rari (et) bonos affligi dicunt deu(m) delirare
u(e)l dormire q(uo)d est falsu(m) na(m) eius iudicia
licet nob(is) sint occulta
vera s(un)t semp(er) (et) iusta. (et) nob(is) sunt occulta
Ecce ego mitto angelu(m) meu(m). s(ecundu)m
l(itte)ralit(er) expon(itur) de Iohanne baptista mo-
ralit(er) aut(em) expon(i) p(otest) de bono p(re)dicatore qui
d(icitur) dei angelus (et) p(re)parat mentes audien-
ciu(m) ad hoc q(uod) ibi ueniat xp(istu)s tamq(uam) ad te-
plu(m) suu(m) i(n) cor(inthios) 3o templu(m) dei s(an)c(tu)m est q(uo)d
estis vos. Et quis stabit ad uidendu(m) eu(m)
q. d. nullus in p(rese)nti q(ui)a nemo scit utru(m) amo-
re ul odio dignus sit (et) sic in s(e)c(un)do no(n) uid(e)b(it)
deu(m) ip(s)e eni(m) q(ua)si ignis (con)flans. i. pc(ca)ta (con)sumens
et q(ua)si herba fullonu(m). prebens nitore(m) uir-
tutu(m) Et purgabit filios leui. de quib(us) d(icit) de(u)t(eronomium)
p(ro)pinqui dixerunt p(at)ri (et) m(at)ri sue nescio vos (et)
isti sunt boni religiosi om(n)ia dimittentes amo-
re xp(ist)i io debent esse purgati (et) colati ab
om(n)i impuritate pc(ca)ti io subd(it) Et erunt
offerentes d(omi)no sac(ri)ficia. i. eucharistia(m) virtu-
tes om(n)i(u)m sacramentor(um) (con)tinente(m) Et placebit
deo sac(ri)ficiu(m) ih(e)r(usa)l(e)m. i. ecc(lesi)e sicut dies
s(e)c(u)li (et) anni antiqui. vn(de) in canone misse
d(icitu)r sicut habere accepta dignatus es munera
pueri iusti tui abel (et) sac(ri)ficiu(m) p(at)riarche n(ost)ri
abrahe. Credendu(m) tu(n)c q(uod) li sicut no(n) i(m)portat
equalitate(m) (sed) correspondencia(m) figure ad re(m)
figurata(m) sicut eni(m) res figurata p(re)cellit fi-
gure (et) ueritas vmbre sic eucharistia que
sac(ri)ficiu(m) e(st) noue leg(is) p(re)cellit omnib(us) veter(is)
testam(en)ti sac(ri)ficiis Et accedam ad vos i(n) iud(icio)
hoc fit in morte quia tu(n)c uenit d(omi)n(u)s ad iu-
dicium cuilib(et) p(ar)ticulare. Et ero testis velox
maleficis hoc d(icit) quia uita talium dei iudici(o)
co(n)t(ra) eos testificabit(ur). Ego n(on) d(omi)n(u)s (et) no(n) mutor
a rectitudine iusticie et vos filii iacob no(n) estis
(con)sumpti. i. a v(est)ra malignitate conu(er)si q(uia) tale
mod(u)m d(icit) p(ro)ph(et)a pu(er) vert(e) ipsos et no(n) erunt
s(ecundu)m impij. (sed) (con)t(ra)rio isti manentes in malicia sua
dicuntur no(n) (con)sumpti io subd(it) A diebus n(ost)r(i)s p(ri)m(is)
v(est)ror(um) recessistis. q(ui)a tu(n)c deus semp(er) suscipit
penitente(m) sub(dit) reuertimini ad me. Ecce
magna dei clemencia qui cu(m) sit omnipotens
tu(n)c rogat peccatores de concordia Inferte
omnem decimatione(m). decimare e(st) decima(m)
partem dare (et) noue sibi retinere. denarius
aut(em) nu(merus) est p(er)fectus (et) io sig(nificat) p(er)fectio(n)em
Nonenarius aut(em) i(m)perfectus (et) io sig(nificat)
imperfectione(m) Ille (er)go moralit(er) infert deci(mam)
decimatione(m) in horreu(m) dei qui de omnib(us)

|| magnum est

operibus quicquid est ibi perfectionis attribuit diuine
bonitati (et quidquid est defectus propter fragilitatem
et ipsum tamen gratis apud deus cytharizatis
celi .s. sue grece (quoniam det eis habundanciam
sue glorie (et tunc increpat vermen deuoran-
tem quia nichil tristabile poterit ibi esse
Ecce enim dies veniet . hoc ad literam expo-
de die iudicii generalis (moraliter autem potest
exponi de die mortis que est dies iudicii par-
ticularis ideo subditur succensa quasi caminus .s. re-
probis qui statim portantur ad penam ignis in-
fernalis ideo subditur Et erunt omnes superbi et
qui non relinquet eis radicem .i. spem redeundi
ad vitam presentem Et germen .i. merendi vir-
tutem Et orietur vobis scilicet electis sol iusticie
.i. lumen glorie (perfecta hic purgatione Et sani-
tas . per dotem impassibilitatis in corporibus
resumptis In pennis eorum . per dotem agilitatis
ideo subditur Egredimini et salietis et calcabitis
impios . hoc dicitur quia dampnatorum pena elec-
tis est consolacionis materia (Et quia ad
gloriam consequendam requiritur precedens me-
ritum ideo subditur mementote legis moysi
.i. christi per moysen figurati quam mandaui
ei in oreb . ibi enim audiente populo deus
decem precepta dedit (que christus in euan-
gelio repetit (et ad eorum obseruanciam indu-
cit dicens mathei xix° . Si vis ad vitam ingredi
serua mandata (et ad idem faciendum instituit
apostolos et alios discipulos (et successores eorum
ideo subditur Ecce ego mittam vobis helyam
prophetam quilibet enim predicator habens dei
zelum et animarum salutem (helyas spiritualiter
potest dici Antequam veniat dies domini magnus
et horribilis .i. ante diem iudicii generalis
qui magnus est electis (propter magnitudinem
boni quod tunc consequentur (et horribilis repro-
bis propter horrorem pene ad quam dampn-
nabuntur Et conuertet cor patrum ad filios
(multi enim patres conuersi sunt ad fidem per fili-
os (et econuerso multi filii conuersi per patres (et sic
erit de futuro ante iudicium generale
Ne forte veniam . istud forte non importat
dubium de aduentu christi ad iudicium (quia
certum est quod veniet (sed importat dubium
temporis iudicii (quod omnibus est ignotum Et
percuciam terram anathemate . per terram
intelliguntur homines terrenam in amore ter-
renorum totaliter fixi (qui tunc excommunicabuntur
penitus a dei societate et electorum ......

Liber generacionis ihu xpi etc se omnis itaque
generaciones ab abraham usque ad dauid
generaciones xiiij. xpi genealogia
describitur hic per tres quaterdenas
generacionum quarum alique fuerunt ante legem
datam moysi et alie tempore legis date et ultima
s. generacio xpi tempore gracie quod incepit ab eius
concepcione et per hoc significatur quod aliquibus temporibus istis omnibus
saluati sunt per fidem xpi unde dicit saluator Jo
viij Abraham pater vester exultauit ut ui-
deret diem meum uidit et gauisus est sic tres
quaterdene faciunt quadraginta duas generacio-
nes per quas peruenimus ad xpm qui promissus
est nobis in primum sicut filii israel per qua-
draginta duas mansiones venerunt ad terram
sibi promissam xpi autem generacio sic erat etc
per hoc quod xps conceptus et formatus fuit in
utero virginali per operacionem spiritus sancti sig-
nificatur quod spiritualiter concipitur et formatur in mente
per operacionem spiritus sancti gal. iiij filioli quos
ij ergo parturio donec formetur xps in vobis
Cum natus esset Jhesus etc se vidimus
enim stellam etc. per stellam significatur virgo
maria que interpretatur maris stella. hec autem
stella apparens magis condescendendo se dirigit
et eos nauigantes per hunc mundi mare
turbulentum dirigit ad portum salutis qui
xpus est et ipsum inuenientes venerantur
offerentes ei munera s. aurum caritatis et thus
deuote oracionis et mirram carnis morti-
ficacionis quod cum caro racionabiliter castigatur
ad celestia spiritus eleuatur Et ammoniti in sompnis
ne redirent ad herodem etc per hoc admo-
nemur quod cum malis hominibus non contrahamus
aliquam societatem quod dicitur prouerbia qui cum sapien-
te graditur sapiens et amicus stultorum similis
erit. per scribas autem et sacerdotes qui locum
natiuitatis xpi ex michee prophetia declara-
uerunt et tamen ipsum natum non adorauerunt
sed magi persecuti sunt significantur doctores bo-
ne doctrine sed male uite quod que pre-
dicant sana doctrina persequuntur mala uita
Surge et accipe puerum etc per translati-
onem in egyptum propter persecucionem herodis
significatur fuit translacio apostolorum ad predicandum
gentibus propter persecucionem iudeorum sicut
dicitur actuum xiij Tunc constanter paulus et bar-
nabas dixerunt vobis oportebat primum
loqui uerbum dei etc
iij In diebus illis uenit Johes baptista etc
In Johe describitur ewangelium predica-
tor et primo quantum ad doctrinam cum dicitur Penitenci-
am agite etc debet enim predicare ea generaliter
que reddere faciunt a peccatis et ea que faci-
unt accedere ad consecucionem regni celestis
quoniam talis predicator pater viam domini ut
per graciam ueniat in mentibus humanis

[col. 2]

io de ipso per dictum quod subditur hic est enim de quo
dictum est etc ipse autem Johes etc hic generaliter de-
scribitur predicator ewangelii quantum ad ues-
titum ad dicitur habebat uestimentum de pi-
lis camelorum et quantum ad victum cum dicitur
esca autem eius etc austeritas uite requi-
ritur in ewangelii predicatore (ideo
dicit apostolus cor. ix castigo corpus meum et
in seruitutem redigo ne forte cum aliis
predicauerim ipse reprobus efficiar et quod talis predicator per
dicacionem est efficax sed tunc exibat ad
eum omnis iherosolima. nam doctrinam talis
predicatoris multi libenter audiunt et
penitencie fructum faciunt et tales sunt deriuatores
derisores autem et insidiatores sunt increpandi
pandi io subditur videns autem multos
phariseorum etc de quibus dicitur luc vij pha-
risei autem et legis periti spreuerunt in se-
metipsis consilium dei non baptizati ab eo. sed a
Johe et ideo pharisaeos qui veniebant ad
predicacionem Johis ficte. significabat illi
qui ueniunt ad predicacionem ewangelii
ut ex ore eius capiant aliquid unde possint eum
calumpniari. io talibus dicitur progenies vi-
perarum quis demonstrauit vobis fugere
a ventura ira. q. d. nullus nisi recedatis
a malicia. io subditur Facite ergo fruc-
tum dignum penitencie. na in vita presenti potest
homo semper peni- tere et redimere
re suis meritis vos premi habemus abraham
credentes quod debebant vos saluare sine
operibus penitencie quod hoc est falsum. sic autem
vident de pluribus xpianis qui deuocionem
habent specialem ad aliquem sanctum uel sanctam
et per eorum merita cre- dunt saluari sine
operibus bonis potens est deus de lapidi-
bus istis suscitare fili- os abrahe. i. de
peccatoribus deuotos facere Jam enim
securis ad radicem arboris posita
est etc. i. ad puniendos peccatores obstina-
tos de presenti uita et con- burendos eos in gehenna
Ego quidem baptiso vos in aqua etc predica-
tor enim ewangelii dis- ponit populum aspergens
eum aqua salutaris sapiencie ut per xpm
interius mundetur aqua gracie Tunc uenit
ihesus a galilea etc Galilea non transmigra-
cio interpretatur hoc est significatur quod ihesus a ga-
lilea uenit ad Johem significatur quod eius mem-
bra si debeant lauari per graciam oportet ea
transmigrare de viciis ad uirtutes Baptizatus
autem xps confestim descendit de aqua
etc per hoc ostenditur quod omnis lotus a peccatis gracia di-
uina debet conari cum auxilio dei ascendere de
uirtute in uirtutem et sic aperientur sibi celi per spe-
ciem et efficietur dei filius adoptiuus et per consequens
habebit ad hereditatem uitam eternam
iiij Tunc Jhesus ductus est in desertum etc per hoc
significatur quod aggrediens desertum penitencie
forcius temptatur ab hoste etc. unde fili accedens
ad seruitutem dei sta in timore et prepara
animam tuam ad temptacionem. i. ad resistendum

temptacio que iminet . t . illos . n . deus fortibus temp-
tari permittit quos fortiores esse cognoscit p[rim]a
co[rinthios] x. fidelis deus qui non pacietur vos temp-
tari s[upra] id quod potestis. per hoc autem quod ihesus
voluit temptari triplici temptacione ondit quod
omnis temptacio vel est a car[ne] vel e a
mundo . vel ab hoste . dyabolus vir[tute] vincitur
aliqui carne et mundo temptaciones corporis accen-
dendo Cum autem audisset ihesus quod Johannes tra-
ditus esset secessit in galileam etc. per hoc dominus
ondit quod licitum est predicatori a persecutoribus
elongari unde dicit apostolus m[athei] x. Cum autem
persecuti vos fuerint in una civitate fugi-
te in alia Et relicta civitate nazareth
ve[nit] et habitavit in civitate capharnaum etc
erat enim maior et populosior et per hoc
dedit predicatoribus exemplum ut declinent ad
loca in quibus possunt facere maiorem fructum
Exinde cepit predicare et dicere penitenciam
agite etc. per hoc enim approbavit doctrinam
Johannis qui sic inceperat predicare s[ed] mo-
dernj doctores faciunt contrarium . non volunt re-
probare quod prius est dictum alterius et non solum doc-
tores hoc faciunt s[ed] et bachellarij dicta
suorum doctorum arrogant[er] inpugnant
quantum possunt Et circu- ibat ihesus totam ga-
lileam etc. per hoc ondit quod predicator
evangelij debet diligens et fervi-
dus ad salutem animarum et per eius doc-
trina sit com[munis] et sana . io[hannis] dicitur docens
in sinagoga et non in latibulis sicut
faciunt heretici et illi quorum doctrina est
suspecta . et p[ro]- dicans evangelium regni .
no[n] ociosa et iuti- lia . Et sanans omnem lan-
guorem . debet enim predicator sanare
omnem infirmitatem spiritualem pro suo posse
Et lunaticos . i . instabiles in bono et
paraliticos . i . qui sunt pigri et inpotentes
bonum operari . et curavit eos . isti enim
possunt curari per bonam doctrinam pre-
dicatoris et confesso- ris discreti Et secute
sunt eum turbe multe de galilea que inter-
pretatur transmigracio Et decapoli que dicitur
a dece et polis civi- tas et de iherosso-
limis que interpretatur pa- cifica et de iudea .
que interpretatur confes[sio] Et de transior-
dane que interpretata- tur transitus iudi-
cii . per hoc enim significatur quod in christum se-
quuntur qui de vicijs ad virtutes
transmigrant et qui decalogum servant et
qui pacifice cum alijs habitant et qui peccata
sua humiliter confitentur et qui divina iudicia
formidant

No[ta] q[uo]d reputat[ur] ...

V.

Videns autem ihesus turbas licet possunt cum
et duo sequencia contineant moralia et sic
possent sufficere moralis exposicionis pro re-
verencia evangelij intendo breviter aliquid
addere et maxime de verbis sequentibus
Et aperiens os docebat turbas. Augustinus

tunc aperuit os suum qui in lege veteri aperuit
ora prophetarum et in hoc apparet convenienter esse verbum
quod est traditum in nove testamento a deo homine . vetus autem
testamentum a deo per homines tantum ideo dicit apostolus
hebre[os] i° quod multipharie multisque modis
loquens deus patribus in prophetis novissime
diebus istis locutus est etc. Beati pauperes
spiritu etc. ambrosius incipit beatitudo dei in-
dicio ubi erumpna estimatur humano . beati
mites etc. glo[sa] . qui seipsos in presenti possi-
dent . hereditatem patris in futuro possidebunt
Beati qui lugent etc. s[cilicet] pro miserijs presentibus
mundanorum et pro dilacione futurorum bo-
norum isti cum filia caleph habent irriguum su-
perius Beati qui esuriunt et sitiunt iusticiam
etc. ... esurit autem iusticiam qui secundum dei ius-
ticiam desiderat . qui sitit autem iusticiam
qui scienciam eius acquirere cupit Beati miseri-
cordes etc. glo[sa] . Justicia et misericordia iuncte sunt ut
altera alteram debeat temperare . nam iusticia
sine misericordia crudelitas est et misericordia sine ius-
ticia dissolvit Beati mundo corde etc. glo[sa]
sexto loco ponitur cordis mundicia quia sexto
die conditus est homo ad ymaginem dei
qua capax est ipsius per cognicionem et amo-
rem Beati pacifici s[cilicet] in mente pace et serena
qui filij dei vocabuntur in pace superna
Beati qui persecucionem paciuntur propter iusticiam
s[cilicet] legalem que includit omnem virtutem Vos
estis sal terre hic videtur dicere episcopis qui sunt
successores apostolorum sal enim in scriptura
discrecionem significat que debet in eis esse propter
excellenciam potest quod dicuntur sal in abstrac-
to sicut excellenter liberalis liberalitas
nominatur ipsorum autem discrecione debent opera
sic condiri ut coram deo sapida reddantur
Vos estis lux mundi debent enim alios
illuminare de credendis Non potest civitas
abscondi etc. dicitur et civitas in monte posita
quia esse debet fortissime refugium iniuste
oppressis neque accendunt lucernam . debet
et esse lucerna super candelabrum posita ut
alijs luceat per suae vite exempla Si
offeres munus tuum ad altare etc. augustinus
plus enim diligit deus fidelium concordiam
quam munera sibi oblata Esto consenciens
adversario tuo cito etc. adversarius peccatoris
potest esse preceptum divinum quod accusat ipsum
et est cum hominibus in vita presenti unde
Dum ambulaveris tecum gradiatur
etc. . Omnibus autem hominibus discordantibus coram
a precepto divino non est acceptum coram
deo ipsum et per preceptum quod transgreditur
coram summo iudice accusatur et condemp-
natur Non mechaberis omne peccatum mor-
tale mechia spiritualis est quia peccator cum
dyabolo relicto sponso suo fornicatur Si
si oculus tuus dexter . iste est consiliarius ...

Deus est spiritualis amicus qui debet prescindi si sit
in periculum scandali. Quicumque dimiserit
uxorem etc. Uxor nullo modo dimittenda est
de sursum descendens sapientia de qua dicitur sapi
entie viii hanc quesivi in sponsam assumere simula
cum dat sibi libellum repudii et sumit sapi
entiam terrenam que animalis est et dyabolica ut dicitur
Jacobi iii. Ego autem dico vobis non iurare omnino
i. ex proposito nec per modum sed solum gerentibus istis tribus
comitibus scilicet iusticia veritas et iudicium. Oculum
pro oculo. secundum de iudicio pro oculo corporis in
prudenter respiciente excecabitur oculus mentis
in tenebris iehenne. Et dentem pro dente detractorio
mordente reddet serpens dens antiqui
... eternaliter in loco inferni. Qui percus
serit te in dexteram maxillam. Jeronimus iusti non
habent sinistram. ideo sensus moralis est si perc
tus te per unam aucterum facere sustinere te
pugnaverit, obice ei aliam ... sit.
Et quicumque te angariaverit mille passus i. via
dei perfecisti primo est angariosum sed per assue
tudinem et amplius dei leve fit et gau
diosum ita quod tunc homo plus facit quam sit
ab eo requisitum. et quod non solum omnibus bonum pa
ti sed et bene agere subditur. Qui petit a te
da illi. quod exponit beatus augustinus dicit si id
petit quod potes et debes dare, vel verbum te
excusando si aliud petit et tunc ei aliquid
melius dabis cum petere iniuste correx
eris. vel aliter potest intelligi de scientia que non
est a te deneganda petenti, quam condit
avarorum possessorem et in alios translata
crescit. Cum facis elemosinam noli tuba
canere etc. ... si bonorum que facis vis
inspectores habere non solum homines
angelos et archangelos sed et deum uni
versorum.

Cum oratis non eritis sicut sunt ypo
crite etc. Est autem oratio quoddam spirituale tri
butum quod offert anima deo de visceribus suis
quanto gloriosior est tanto cavendum est et ser
vanda ne propter hoc sua vilescat. Orantes
nolite multum loqui. Aliud sermo multus
aliud diuturnus affectus, absit ab oratione
multa locutio, sed non desit multa precatio
cio. Si fervens affectio perseveret. Sic ergo
vos orabitis etc. Glossa non solum hiis ver
bis oratur sed et aliis sub eodem sensu
congruentibus. Pater noster etc. Admonentur hic
divites vel genere nobiles ut cum fratres facti
fuerint pauperum non superbire adversus
pauperes vel ignobiles quia simul di
cunt deo pater noster. quod non possunt pie sic
dicere nisi fratres se esse cognoscant. Sancti
ficetur nomen tuum etc. Dignum est quod dominum deprecantes
oro non petere propriam gloriam
sed omnia eius laudi postponere. Adveniat
regnum tuum ad quod vocamur quod est dei regnum
... venimus per gloriam non ... ad nos
veniat per gratiam. Fiat voluntas tua

sicut in celo et in terra. Augustinus obediatur pre
ceptis tuis ab hominibus terrenis sicut in
celo ab angelis sanctis. Panem nostrum supersub
stancialem da nobis hodie. i. Eucharistia
que reficit animam natura et corporis christi sancti
tatem et cotidie pro fidelibus offertur. Et
dimitte nobis debita nostra. Gregorius ut perfecto   perfecto
perfecto bonum quod a deo compuncti petimus hoc in
primis pro proximis faciamus. Et ne nos inducas in   Augusti
temptationem. Augustinus aliud est temptari aliud
in temptationem induci nam sine temptatione
nemo probatus est ideo non petimus nos non
temptari sed in temptationem per consensum non induci.
Sed libera nos a malo amen. ~~...~~   pro hoc Jeronimus hoc
malum vocat aliquis vero dyabolum propter ex
cellenciam malicie sue. Si enim dimiseritis
hominibus etc. Crisostomus excusatio tua est in die
iudicii cum secundum tuam sententiam iudicaris et conce
deris alii hoc ipse patiaris. Cum autem ieiunatis
nolite fieri sicut ypocrite tristes. Leo
papa non sunt casta ieiunia que non de ratione
continentie veniunt sed de arte fallacie. Tu
autem cum ieiunas unge caput tuum et faciem tuam la
va. Per caput christus intelligitur. per faciem propria con
sciencia que lavanda est confessione. Christus autem
est ungendus devotione. Nolite thezaurisare
etc. Ubi erugo, scilicet superbia que decorem
virtutum consumat. Tinea que latenter ves
tes rodit. invidia que bonum studium lacerat.
Fures. scilicet heretici et demones qui sunt in
tenti nos bonis spiritualibus spoliare. Lucerna
corporis tui est oculus tuus etc. Remigius.   Remigius.
per lucernam corporis rector significatur. qui bene oculus
dicitur quia plebi subiecte quam per corpus intelligitur
salutaria videt. Si ergo corporis rector erra
verit quanto magis subiectus sibi populus dampna
bitur. Non potestis deo servire et mamo
ne. Jeronimus non dixit qui habet divicias sed qui
servit diviciis. qui enim diviciarum servus
est custodit eas ut servus dominus. qui
autem earum servitutis excussit iugum distribuit
eas ut dominus. Ne solliciti sitis anime vestre
quid manducetis etc. Non dicit ut manducetis
sed quid manducetis. manducare namque
necessarium est ad sustentacionem nature. sollicitudo
non est sumptuositate cibi vel delectacionem
quia est et idem dicitur est de veste. Nonne || patrum magnum
anima vestra plus est quam esca etc. Jeronimus qui ma
iora prestitit utique minora et minora
prestabit. Respicite volatilia celi i. viros
contemplativos etc. Quia non serunt etc. se nego
ciis secularibus implicando et domus pro eis solli
citudine necessaria ministrando. Considerate li
lia etc. i. viros castos quomodo crescunt s.
non solum suo labore sed et dei dono sapientie
virtutum. Et cognovi quod non possum esse continens
nisi deus det. Si enim fenum agri quod ho
die est et cras in clibanum mittitur etc. Per

p semi vires ad hora z post mittendu in
igne. signatur vane gliosi ad tps florentes
et p9 in igne geheñe z eternalit sustinet
igit si eis deus dat tanta bona in terra suis
electis in celo multa maiora. Nolite g solli-
citi ee etc exponitur ut s. hec omnia gentes
inquirunt sollicite minima que no considerant
dei prudencia expedi ad hec inferiora
Querite g pm regnu dei i. celestia bona
z iusticia ei9. p qua puenit ad illa z hec
omnia adicientur vobis cerio9 i om no
dicit dabuntur vobis s adicientur. ut distabat
pudia nt st ad magnitudine futuro Nolite
solliciti ee in crastinu tamqam cti de uita
vra sicut dt Hey9 ois dies sicut ultima
est ordinanda

vij Nolite iudicare etc hilari9 expone h. de te-
merario iudicio q dm quo aliqn iu-
dicat dm ee iniustu qn uidet bo-
nos depsimi z ipios exaltari iudicia naqz
dei sp st iusta. s nobis occulta Qd aut ui-
des festuca in oculo fris tui etc layci petim
festuca est qtu ad petm sacdotis qd trabi
qpat. Nolite sctm dare canibz cerio9 qr bap-
tism9 z alia sacramenta no st danda n
fide hntibus misteria ueritatis q st marga-
rite no sut danda n desideratibz verita-
tem Si em poneris eas inferis i. fetenose
vite delectacoe gravatis no intelligent pci-
ositate eaz s estimabunt eas siles fabulis
mundialibus z eas actibus suis carnalibz
conculcabunt Petite z dabitur vobis remigi9
petim9 orando querim9 recte viuedo. pul-
sam9 pseuerado Aut quis ex vobis ho-
mo que si pecierit filius suus pane etc per
pane intelligitur spualis doctrina. per
pisce baptismatis vnda. p lapide igno-
rantia. p serpente dyaboli astucia designatur
Oia g quecuqz vultis ut faciat vobis hoies
Augu9 voluntas naqz no est n in bonis. na
in malis cupiditas dr no volutas. h e em
lex z pphete ro xiij qui diligit pxim legem
impleuit lata e porta que ducit ad per-
dicoem i. dyabol9 extensioe supbie dila-
tatus qr angusta porta z arta via que
ducit ad eterna uita h e xpus humilitate co-
strictus Attendite a falsis pphis etc h.
expoi pt de demonibz in angelos lucis
se trasfereitibz ut iustos decipiat io dr p
io. c nolite crede oi spui. s pbate spc
vtru ex deo sut Ois arbor bona etc h
e homo radicatus in caritate mala aut h
e ho radicatus i iniquitate No ois qui
dicit m dne dne etc h. em facto dicit ypo-
crite sanitate exterius simulantes Multi
dicet in illa die etc isti st viri doctores z ma-
le viuentes ois g qui audit uerba mea et
facit ea assimilabitur viro sapienti etc vir sapi-
ens e humilis pu xj. ubi humilitas ibi sapie-
cia vir aut stultus e supbus qr stultus dr qsi sta-
tu altus. ois aut supbus altiorem se repu-
tat qr sit i ueritate Sapiens igitur edificat
sup petram i. xpm omnia opa sua bona
faciens ppt xpm Stultus aut edificat s are-
na que e terra mobilis na opa sua fac
ppt gliam humana que e instabilis Et
descedit pluuia. p qua signatur temptacio car-
nalis lasciuie. per ventos uero. tempta-
cio supbie. p flumina i petus tribulacois
humane. p petra aut. humile edificiu qd
no leditur. s edificiu supbi totaliter dissipat
Erat n. docens sicut ptatem hns i. sua doc-
trina confirmans p opa miraculosa. cetu
doctores qui no pnt h. facere doctrinam
sua debent confirmare p opa virtuosa

viij Cum aut descendisset ihus de monte p
istu lepsu qui confitebatur se imundu
z xpm potente ad se mudandu. d. dne
si vis potes me mundare. signatur peccator ue-
re penitens z ad dei miam confidenter recur-
rens z io subditur Et extendens ihs ma-
num. p qd signatur qd tali mang dne uire
ptendit ei9 crimina relaxado vade oñde
te sacdoti z offer munus tuu etc ma a
peccatis mundatus dz ee deo valde gratus
Et cu uenisset ihus in domu simonis pet
etc p socru petri q mulier erat. sensua-
litas signatur q mulier ab augustino uocat
ipa vo iacet febricitans concupiscencie calore
per xpm aut qui e ymago patris ro
sm quam factus e homo ad ymagine dei
signatur. Igitur moralr socrus petri sanat
cu sensualitas p roem ad debitu ordi-
nem moralis virtutis reuocatur z io subditur et
ministrabat eis qr sensualitas reformata uir-
tute morali ministrat z sunt roi videns
aut ihus turbas circu se etc p h. docetur p
dicatorem ellatam applausu ppli declinare
Et accessit vnus scriba etc iste sm litterale
sensu uolebat sequi xpm qr p h. habere
sperabat miraculoz gram z ea uti ad
lucru tpale. ppt qd xpus repulit eum i
p eu signatur querentes intrare religioz
possessiones hntem no ex deuotoe qr e
bonu s ut ex paupibz diuites fiant q
et ex contemptibilibz honorati io subdit v
vulpes foueas hnt etc. i. dolosi demones
z supbi hnt in vobis habitaculu. s non
xpus Alius aut de discipulis ei9 ait
illi dne pmitte me etc p h. ondit qd car-
nalis affectus a sequentibz xpm e totaliter
dimittend9 Et ascendente eo i nauicula
moralr nauicula fluctibz operta. e eccl'ia
militans in persecucoibz posita. xpo uo
dormiente. e diuina pmissio. vnd qn uidz
hoies tribulatores iniustas durare. dicunt
deu dormire qui excitatur qn bonoz p
cibus pulsatur. z sic ipo pcipiente fit
tranquillitas magna p cessacoem psecu-
torum ul dando paciam tribulatis
hec tranquillitas virtutis melior e qua
tranquillitas tpalis corporalis Si eicis
nos mitte nos in porcos. p h. q
qd pmisit. signatur qd hoies vitam porcina
ducentes. i ptate demonu tradunt

ix et in infernum cum eis finaliter demergitur
Et ascendens in naviculam etc. sequitur. Et ecce offe-
rebant ei paraliticum etc. Per paraliticum qui pri-
vat usum membrorum corporalium significatur peccatum
mortale quod privat actu meritorio. Sic enim
in peccato mortali privatur gressu meritorie af-
fectionis et tactu bone operationis et gustu
suavitatis et visu divine contemplationis et auditu
divini sermonis et odoratu divine consolationis
et cum supervenit consuetudo tunc iacet in lecto
hunc autem offerunt Christo et ipse offert qui ipsius
in orando conformatur. Ihesus autem fide illorum
aspiciat eum preces eorum exaudiet et paraliticum
curat quando peccatum sibi a deo remittitur et donatur
sibi gratia per quam ad actus meritorios resti-
tuitur et in deus glorificatur. Tunc accesserunt
ad eum discipuli Iohannis etc. Per istos qui iac-
taverunt se de frequenti ieiunio significantur ypo-
crite dicentes cum phariseo Luc. xviij. Ie-
iuno bis in sabbato. Quibus respondetur: Nunquid
possunt filii sponsi lugere quamdiu cum illis est
sponsus quasi diceret: non. Isti filii sunt de no-
vo per baptismum ex ecclesia et Christo regenerati
et istis non sunt ieiunia imponenda sicut
dicitur Gal. v. Fructus spiritus est caritas gau-
dium et pax etc. Sed cum auferetur ab eis spo-
sus per mortale peccatum tunc ieiunandum est
eis per penitentie effectum. Nemo autem immittit
commissuram panni rudis etc. Pannus rudis hic
dicitur novus pro quo et per vinum novum significatur no-
vitas ecclesiasticorum sacramentorum que non sunt adminis-
tranda hominibus manentibus in vetustate pec-
catorum. Egressis autem illis ecce optulerunt ei
hominem demonem mutum habentem etc. Per istum sig-
nificatur homo possessus a demone per peccatum
mortale et dicitur mutus quia loqui non potest me-
ritorie. Sed deo offertur quando iusti pro eo de-
precantur. Sed tunc demon eicitur quando peccatum ipsius
a deo per infusionem gratie relaxatur et re-
solvitur eius lingua ad dei preconia persol-
venda. Pharizei autem demoniorum prin-
cipi hoc attribuentes sunt homines maligni
bona depravare cupientes. Et circuibat
Ihesus omnes civitates etc. Hec particula tem-
poris exponenda ut illa que ponitur iiij capitulo
et s. et circuibat Ihesus totam Galileam
* Et convocatis xij discipulis suis dedit
eis potestatem suam sicut vera dando formam
substantialem dat proprietates convenientes ut
igni levitatem terre gravitatem. Sic etiam
necesse statuens hominem in aliquo dignitatis
gradu si ille fiat quod in se est dat ei
gratiam exequendi in effectu. Exemplum de Saule
primo Regum x. Cum enim unxisset eum Samuel
de mandato domini dixit ei: insiliet in
te spiritus domini et mutaberis in virum
alterum et sic primo Regum xvj. Uncto David
dicitur spiritus domini directus est in David etc. Et
eodem modo institutis apostolis dedit eis gratiam
signorum que tunc fuit necessaria ad confirma-
dum doctrinam eorum. Hos xij misit Ihesus
per istum numerum qui componitur ex denario

et binario significatur quod apostoli et eorum successores qui
sunt episcopi debent pre ceteris implere decalo-
gum legis et duo precepta caritatis. Preci-
piens eis et dicens: In viam gentium ne ab-
ieritis, id est modum vivendi eorum non teneatis
quia sicut dicit Gregorius in pastorali: Tantum transce-
dere debet actionem populi actio presulis quantum
distat a grege vita pastoris. Euntes autem
predicate dicentes quia appropinquabit regnum
celorum. Vetus autem testamentum promittebat
bona terrena et transitoria. Sed evangelium promit-
tit celestia et eterna. Infirmos curate
moraliter infirmi sunt accidiosi in quibus non
est vigor boni operandi. Mortui vero sunt
qui digna mortis opera faciunt. Leprosi sunt
luxuriosi. Luxuria est vitium contagiosum
sicut lepra. Demoniaci sunt sacrilegi. Istos
curare debent predicatores evangelii et
subditur modus curandi cum dicitur: Gratis acce-
pistis gratis date. Per quod excluditur ab eis vi-
tium simonie. Nolite possidere aurum etc.
Ista exponentur infra Luc. x. non. Per duas tu-
nicas significatur duplicitas. Per virgam am-
bicio. Vel: tunicas propter ... ista nullo modo debent
esse in predicatoribus evangelii. Interrogate quis
in ea dignus sit. Cavendum est enim predicatoribus
ne locum suspectum intrent et ne de evaga-
cione inutili notentur ideo subditur: et ibi manete.
Intrantes autem domum salutate eam id est salutem
habitantium in ea bonis verbis et exemplis
procurate. Et siquidem fuerit domus illa digna
veniet pax vestra etc. id est recipient doctrinam
vestram. Quod si non fecerint nichilominus habebitis
vestram mercedem a deo. Excutite pulverem id est levia
peccata que solent ex talibus accidere et in hominibus
perfectis. Amen dico vobis tollerabilius erit
terre Sodomorum, nam repellere et impugnare
veritatem agnitam quedam species est peccati in spiritum
sanctum. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio
luporum. Per quos in primitiva ecclesia intellige-
bantur tyranni sed modo per eos possunt detractores
intelligi. Cavete autem ab hominibus vos malicia
ad peccatum trahere nitentibus. In synagogis suis
flagellabunt vos scilicet flagellis linguarum suarum
eo quod arguitis mala ipsorum. Et ad reges
et presides ducemini. Multi enim propter pre-
dicationem veritatis accusantur maxime apud
magnates huius seculi. Cum autem tradent
vos nolite cogitare etc. id est non confidatis prin-
cipaliter de sciencia vestra et eloquencia sed de divina
providencia. Tradet autem frater fratrem in mortem.
Frequenter contingit quod frater carnalis fratrem
suum trahit ad culpam mortalem et per similem
et ergo. Et eritis odio omnibus hominibus etc. Se-
quentes enim Christum sunt odiosi et carnalibus
amicis. Non est discipulus super magistrum etc.
Istud ad hoc inducitur ut patet per litteram sequentem
quod Christi discipulus patienter tolleret blasphe-
miam sibi irrogatam cum Christus patienter
tulerit similem vel maiorem. Nichil opertum
quod non reveletur scilicet in die iudicii ubi patie(n)-

no
no quod infirmi quomodo mortui · leprosi · demoniaci sunt

martiriu pmiabit̃ et psecutorum nequicia pu-
nietur. Nonne duo passeres asse veneunt etc.
hilarius. mistice aut corpus et aïa asse [struck: vendi-]
venditur et p minima delectacõe dyabolo tradit̃.
Qui aut negauerit me etc. Remigius. negabit
aut se negantem qr p ipm non habebit ac-
cessum ad prem. et sic p oppositum dicit̃ confiteri
se confitentem. qr dabit ei accessum ad prem.
Nolite arbitrari qr veni mittere pace. Jo. ad
fidem xpi totus orbis in se diuisus est. vna
quaque enim domus fideles habet et infideles
et bonum bellum inmissum est ut pax malarum
peretur. Qui amat prem. Hylarius. illi n̄
qui domesticas dilectiones hominum eius dilec-
ti pretulerunt futurorum bonorum. l. digni erunt
hereditate. Et qui non accipit crucem suam etc.
Gregorius. duobus modis crucem dñi baiulamus.
cũ aut per abstinentiam carnem affligimus.
a'cu p compassione pximi necessitatem illius
nram putamus. Qui inuenit aïam suam i. delec-
tacõnibus illiciis nutriens eam pdet eã q̃ntu
ad vitam futuram. Qui recipit vos. corpale
recipit me spualit̃. et p consequens recipit prem
et spm sctm. qui cũ filio p graciam inhabitat
recipientes ipm. Qui recipit pphetam i noïe
pphete etc. i. qui dei nuncius est mercedem
pphete recipiet. i. a deo recipiet mercedem
cõgruam nuncius. Et qui recipit iustum i noïe
iusti. i. pp̃ iusticiam eius non pp̃ consanguinitatem
mercedem iusti accipiet. i. particeps erit
meriti sue iusticie

xj. Et factum est cum consumasset etc. Illis aut
abeuntibus etc. xpc qui commendauit
Johem de meritis constancie de aspa vita et de
cognicionis excellencia. Lex et pphe usque ad
Johem. Per Johem significant̃ doctores nomi
testantur. pp̃ quod debet eis assimilari in tribus
predictis s. in mentis constancia austera vita et
sca doctrina. Cui aut similem estimabo etc.
Cecinimus vobis et non psaltastis etc. Illi n̄
no saltant ad cantum qui audiunt pdicatorem
de celestibus gaudiis et no eleuant̃ ad ipa
per deuocõnis affectum. et illi no plangunt
ad lamentacõem qui pdicatorem audiunt de
punicõe peccatorum et no mouentur ad aliquam
contricõem. Tunc exprobrare cepit ciuita-
tibus etc. Per istas ciuitates in quibus
frequenter predicauerat et miracula fece-
rat significantur illi qui frequenter audiunt dei
verbum et uident exempla virtutum tñ
in peccatis suis obdurantur. pp̃ quod ceteris
paribus aliis grauius puniuntur. In illo tpr
respondens ihs dixit confiteor tibi pat̃ etc.
Sequitur. Et reuelasti ea paruulis. Magnus
honor ex hoc est humilibus veris. qr sc̃
de secreto consilio summi regis. et quia humilibus
omnia paciencer sustinentibus frequenter imponunt̃
grauia io indigent recreacõe diuina
pp̃ quod subditur. Venite ad me omnes qui
laboratis et onerati estis

vij In illo tpr abiit ihus p sata etc. p
sata pt intelligi gentilium doctri-
na in qua sunt multe spice. i. dicta phi-
losophica. sentencia grana veritatis paleis
tñ vanitatis et falsitatis admixta. Igit̃
discipuli cũ xpo p sata transeunt qñ xpiani
fidei zelo doctrina philozophica stu-
dendo transcurrunt ut ibi reperiant aliqua
fidei xpi accomoda et esurientes spi-
ritus vellicant qñ veritates ibi contentas
ab erroneis et friuolis separant et comme-
dunt qñ in ventre memorie recondunt
secundum illud augustini de doctrina xpiana. Si
in dictis infidelium inueniatur uera fidei
accomoda no solum no sunt abhorrenda
sz et ab ipis tanqm ab iniustis possessoribus
accipienda et i nrm usum vendicanda. p
phariseos aut scdm discipulorum arguentes
significant̃ aliqui doctores indiscreto zelo
quod ignorant reprobantes. sz saluator ro-
nabiliter excusat. Nam omne verum a quo-
cumque dicatur a spu sco est. Et ecce [...] [margin: Nota]
etc. Sequitur. Ecce homo manum habens aridam
etc. p quem auarus significatur cuius manus
ad opa pietatis et largitatis est inualida
sz ut sanet̃ p opa caritatis extendi com-
titur sanat̃. Exeuntes aut pharisei con-
silium faciebat etc. Sequitur. Et precepit eis ne
manifestum eum facerent. per hoc ondes quod
pdicator humana no debet querere laude
neque ad obstinatos contencõem io subditur
de eo neque contendet neque clamabit etc.
Tunc oblatus est ei demoniacus habens cecus
et mutus. possessus a demone p peccatum
mortale cecus est in hiis que ad suam pti-
nent salutem. et mutus ad pnunciandum lau-
dem diuinam. sz cũ curat̃ a xpo uidet
sibi pficua et pnunciat diuina pconia. Omne
regnum diuisum contra se desolabit̃. Tale
regnum est aïa hominis mali cuius sensualitas
racioni rebellat cor et hoc regnum desolat̃
qr xpus qui est rex pacis inde recedit
et dyabolus ingreditur. Si aut i spu
dei eicio demonia. demonem in spu dei
eicitur qñ gre donum diuinitus infun-
ditur et tunc xpc qui dei regnum est
ingredit̃. Aut quomodo pt quis intrare i
domum fortis etc. Fortis iste dyabolus
est de quo dicit̃ Job. vbi no est ptas sup
terram que ei compareť. hunc aut alliga-
bat apli qñ prohibebat eũ dare rnsa
pplo ydolorum cultori et tunc eius vasa di-
ripiebant̃ qñ ydolatre ad fide xpi con-
uertebantur. Qui no est mecum p fide
forma caritate contra me est. qm est cũ
dyabolo aduersario xpi. Aut facite ar-
borem bonam etc. augustinus. hoc preceptum
salubre est cui obediendum neccia est
Qui aut dicit. Aut facite arborem mala

Duobus modis crucem xpi baiulat

no est preceptu ut faciatis s[ed] monitio ut
caveatis Bonus homo de bono thesauro
suo iste thesaurus e[st] fides caritate forta
ex qua procedit operatio bona. malus the
saurus est infidelitas aut voluntas mala
de qua procedit actio prava De omni verbo ocio
so etc. Gregorius verbum ociosum est quod utilitate
aut recte iuste necessitatis caret Cum immundus
spiritus exierit ab homine per istud significatur peccator
curatus per dei bonitatem. s[ed] propter ingrati
tudinem suam septem demoniis cadere in
ypocrisim pravitate et sic fiunt novissima
hominis huius peiora prioribus sicut dicitur
Iudas Emulatur sanctitas duplex est iniquitas
tas Adhuc eo loquente ad turbas ecce mater
eius etc. per hoc quod salvator non destitit propter
adventum suae matris et fratrum sibi loqui volentium
declaravit manifeste quod opus dei preponendum est
negociis familiarium personarum

viij In illo die exiens ihesus etc. Se[quitur] exiit qui
seminat Gregorius omelia viija h[aec] lectio
expositione non indiget s[ed] admonitione quia
veritas per semetipsam exposuit. hanc
exponere humana fragilitas non presumit
id de alia expositione taceo. alia parabola
etc. s[ed] de zizania seminata in medio tritici
et de ista parte dici sicut de prima quia ipsam
salvator exposuit sicut primam unde eam inter
posita aliis duabus parabolis ideo de alia ex
positione presumo excepto eo quod salvator inex
positam dimisit s[ed] cum aut[em] dormirent homines
hec autem dormicio superiorum negligentia
significat et custodia gregis sui et similiter negli
gencia cuiuslibet et custodia proprie persone
utrasque enim negligencia explorat dyabolus
et sic per suggestiones malas zizania seminat
in humanis cordibus Alia parabola etc. Se[quitur]
Simile est regnum celorum grano sinapis
istud moraliter exponi potest de virtute
humilitatis que fundamentum est aliarum vir
tutum et sic habet proprietatem principiorum istius
quod sit minima quantitate et maxima virtu
te ideo subditur Cum autem creverit maior
est omnibus oleribus et fit arbor ideo scribitur luc.
xiiij. qui se humiliat exaltabitur et volu
cres celi veniunt. id est angeli sancti qui ad
consolationem humilium descendunt et habitant
in ramis eius per ramos istos possunt in
telligi xij humilitatis gradus quos ponit
in regula beatus benedicti primus est cor
de et corpore semper humilitatem ostendere de
fixis in terra aspectibus. 2us ut pauca verba
et racionabilia loquatur aliquis non clamosa
voce. 3us ut non sit promptus ad risum
4tus taciturnitas usque ad interrogationem
5us tenere quod habet communis monasterii regula 6us
credere et pronunciare se omnibus viliorem 7us
ad omnia indignum et inutilem se confiteri et
credere. 8us confessio peccatorum. 9us pro obedientia in
duris et asperis paciam amplecti. decimus
ut cum obediencia se subdat maiori. undecimus
ut propria voluntate non delectetur implere

duodecimus ut deum timeat et memor sit omnium que
precepit Simile est regnum celorum thezauro ab
scondito in agro etc. thesaurus iste sapientia
est de qua dicitur sap. vij Infinitus enim the
saurus est hominibus etc. ager autem est sacra
scriptura sub sensu literali sensus misticos
huius absconditos tanquam thesaurum preciosum
quem inveniunt qui sollicite eam studere et de
vote et sic pro isto thesauro vendit omnia que habet
quia in eius comparatione ea parvipendit sap. vij.
et preposui illam regnis et diuicias nichil esse
duxi in comparatione illius Iterum Simile est regnum
celorum homini negociatori querenti bonas marga
ritas. iste margarite sunt virtutes inter quas
una est preciosa s[cilicet] caritas sicut dicitur p[rima] cor. xiij
maior autem horum est caritas ad habendum ipsam
omnia sunt exponenda cant. viij si dederit
homo omnem substanciam domus sue pro dilectione quasi
nichil despiciet eam Iterum simile est regnum
celorum sagene misse in mari etc. Ista sa
gena regularis est disciplina mittens eam
est inducens seculares ad religionis ingressum
trahens autem ad littus. est recipiens ad professi
onis votum et illos qui probati sunt de bonitate
debet recipere alios autem reicere Omnis scriba doc
tus etc. sequitur profert de thesauro suo nova
et vetera thezaurus iste est sacra scriptura
continens novum et vetus testamentum quorum summa
secundum augustinum est amor et timor Igitur predicator
doctus de thezauro suo profert vetera quando
predicat terrencia ad incussionem divini ti
moris et nova quando predicat demulcencia in
ducens ad amplexum divini amoris Unde huic
sapientia hec etc. hoc autem dicebat de christo
contemptibiliter propter parentum paupertatem unde sub
ditur hic est fabri filius etc. isti autem similes
sunt qui doctrinam pauperum religiosorum con
tempnunt et divitum veneratione contra illud eccl.
xiij dives locutus est omnes tacuerunt et verbum
illius usque ad nubes perducent pauper locutus
est et dicunt quis est hic

viiij In illo tempore audivit herodes etc. dicebat
illi ihesus etc. non omittens dicere veritatem
propter potestatem herodis nec propter insidiationem
herodiadis et in hoc dedit exemplum predicatoribus
ecclesiasticis ut propter talia non omittat constanciam
veritatis predicande Die autem natalis etc. per hoc
quod in convivio Johannes precipitur decollari ad sal
tatricis petitionem sue matris adultere moni
tione ostenditur quod multa mala fiunt propter crapu
lam et mulierum maliciam eccl. xix vinum et
mulieres apostatare faciunt et sapientes
quod cum audisset ihesus secessit inde non propter timo
rem herodis. s[ed] ut ostenderet quod aliquando dandus
est locus ire et condescendens fidelibus
infirmis qui fugituri erant tempore persecucionis
Et cum audissent turbe secute sunt eum etc.
ad hunc populares et pedestres magis vadunt
ad sermones quam divites et equestres Et statim
compulit ihesus discipulos ascendere in naviculam
sicut exponitur in Iu. Tu autem cum oraveris
intra cubiculum etc. Et turba dimissa

ascendit solus orare per ascensione in naviculam sig-
nificatur principio ad animarum curam quam nullus
debet assumere nisi compulsus superioris auctoritate hebre.
v° nec quisquam assumit sibi honorem sed qui vo-
catur a deo tamquam aaron Navicula autem in
medio mari iactabatur per persecutoribus quarta autem vi-
gilia noctis venit ihesus etc. permittit enim suos
aliquando perturbari sed non debellari faciens cum temptatione
proventum ut possint sustinere ut dicitur prima ad corinthios x.
Respondens autem petrus. per hoc autem quod timens
cepit submergi requiritur reprimi aliquorum presumpcio
qui ardua petunt et deficiunt

xv. Tunc accesserunt ad eum etc. per scribas et
phariseos multum sollicitos de mundicia
exteriori et modicum de interiori signatur ypo-
crite falsi arguentes frequenter alios de modicis
cum tamen sint infecti gravibus peccatis Quare et
vos transgredimini mandatum dei etc. simile
fit hodie in multis locis in quibus maior sol-
licitudo adhibetur circa custodiam mandatorum
hominum quam circa custodiam divinorum preceptorum et
gravius punitur transgrediens mandatum
principis vel prelati quod tamen frequenter non est ma-
lum nisi quia prohibitum quam transgrediens dei man-
datum quod de se semper est illicitum populus
hic labiis me honorat etc. hoc potest dici de
hiis qui docent bene et male vivunt egressus
inde ihesus in partes tyri etc. per mulierem
chananeam cui dicitur a domino mulier magna est
fides tua potest ratio superior intelligi que legibus
eternis inspiciendis et consulendis intendit
secundum augustinum xii de trinitate. per filiam eius ratio infe-
rior. per demonium autem. ipsa sensualitas
que est per serpentem signata ut dicit augustinus
ibidem sic igitur filia mulieris chananee a
demonio vexatur quando per sensualitatem inferior
ratio ad consensum peccati mortalis impellitur cuius sa-
natio per merita. i. rationem superiorem a domino pe-
titur. nam ratio superior semper ad optima depre-
catur et sicut dominus distulit exaudire de-
precationem mulieris chananee ut eius fides
clarius appareret. sic et dominus aliquando dimittit im-
pulsu rationis inferioris per sensualitatem diu-
tius pertrahi ut augeatur meritum temptati
sicut patet de paulo petenti stimulum carnis a se
removeri dicit dominus secunda ad corinthios xii. virtus in infir-
mitate perficitur etc. Et cum transisset inde etc. se-
Et accesserunt ad eum turbe multe ducentes
secum claudos etc. Cecos autem illuminat cum ig-
norantibus cognitionem sue salutis infundit
mutos autem curat cum eorum linguas in lau-
dem sui creatoris solvit sic claudos cum
in via iusticie gressus eorum dirigit debi-
les fortificat cum pigros et accidiosos
operari bonum viriliter facit Turbe vero mirantur
et deum glorificant cum ex talibus mutationibus
que sunt dextre excelsi deum laudant misere-
or turbe etc. per quatuor hominum milia qui xp̄m
in deserto sunt secuti signatur multitudo
credentium in xp̄m de quatuor partibus mundi di-
mittere eos ieiunos nolo. ne deficiant in via

secundum quod dicit gregorius in presenti vita qui in via sumus
qua ad patriam pergimus igitur ne fideles
in hac via deficiant pascendi sunt per pre-
latos pane sacre scripture et eucharistie
quo augentur septiformis gratia spiritus sancti propter
quod dicitur hic quod fuerunt vii panes et pauci
pisces. per quos signantur sacre scripture
sive a piscatoribus ecclesie cum labore conquisite
xvi. Et accesserunt ad eum pharisei etc. Et
interrogabat discipulos suos dicens quem
dicunt homines esse filium hominis etc. origenes
hoc dedit exemplum ut nos sic sciremus qualis
opinio sit apud homines de nobis si quid mali
dicitur de nobis occasiones illius precidamus si
quid autem boni occasiones illius augeamus Nota
Caro et sanguis non revelavit tibi etc. si-
gnificat nos prece nobis revelare quod est in
celis quando sive conversacio nostra in celis fuit con-
fessi fuerimus ihesum xp̄m esse dei vivi fi-
lium et nobis dicetur Tu es petrus etc. pe-
trus enim est omnis ymitator petri Et quodcumque
ligaveris etc. Istud locum episcopi et presbiteri ma-
le intelligentes aliquid de phariseorum assu-
munt supercilio ut vel dampnent innocen-
tes vel solvere se noxios putent cum apud
deum non sententia sacerdotum sed reorum vita que-
ratur Tunc precepit discipulis suis etc.
dans aliis exemplum ut non querant sed magis
fugiant gloriam hominum Exinde cepit ostende-
re etc. ad hoc enim ignominiam sue passionis
et resurrectionis sue gloriam dixit ut eius
exemplo passionis timorem tolleret et eos
ad considerandum sue resurrectionis gloriam
elevaret Et assumens eum petrus etc. hoc
fecit petrus ex affectu carnali propter quod
dixit ei vade post me etc. qui dicit non de-
bes impedire passionem meam. sed magis sequ-
i eam Tunc ait discipulis suis si quis
vult post me venire etc. maximus in ser-
mone de sancto Johanne baptista duo autem
abstinentie et crucis sunt genera unum corporale
et aliud spirituale unum a potu et epulis
temperare appetitum gule a delectationibus et
mollissimis suavitatibus coartare et ab
hiis que tactu gustu visu decipiunt
sensum viriliter revocare. ac violenter ab-
strahere alterum abstinentie et crucis genus
est preciosius atque sublimius motus ani-
mi regere et perturbationes illius modestie
tranquillitate placare. nec ac superbie impe-
tus quasi feram bestiam refrenare lingue
cotidie contra vicia increpare se quadam
censura ac austeritate virtutis et ipsa
quodammodo cum homine maiore conterere
Qui enim voluerit animam suam salvam facere
etc. i. vitam animalem voluptatibus expo-
nere perdet eam eternaliter qui autem per-
diderit i. a voluptatibus retraxerit
inveniet eam ad gloriam ordinatam
Quid enim prodest homini etc. qui diceret

nichil. ꝟ multi nocet. na aia ronalis ymago
trinitatis insignita preciosior e omibꝫ ter
renis filius eni hois zc. So9 Timeo mor
tem audi gliam triumphantis. vereris cruce
ausculta angeloꝝ misteria. Sunt qd' de h'
statibꝫ cu dno hic stant. qui ꝓ ipo passi
ones hic paciet' sustinet. z isti morte ali
pe ul' gehene no gustat ꝟ cu xpo tri
seut ad gliam sempi'na (visibilis

Evan. Et post dies sex zc. sex diebꝫ fcus e
mundus igr' qui trascendit oms res
mudi visibiles pt ascende' excelsu mo
tem z aspice' gliam uerbi dei Et ecce ap
paruerut eis moyses z helyas cu eo lo
quetes Origenes si quis intelligit spua
lem lege cuenientem smoibꝫ ihu z i pphis
sapiam abscondita dei ille uidet moyse
z helia in glia cu ihu bonu e nos hic
ee. s. in oteplacois dulce'ne faciam9 h' tria
tabernacula q oteplats moralit' fcit qu
legem z pphas z elban'm practice legedo
dispoit. s. corde credendo. ore ofitedo. ope
adiplendo Et ecce nubes lucida. i. cog
nicio uera io subd' hic e filius me9
dilcus zc io subd' Et ceciderut discipli
in facie sua. na sic illumati venerat'
maiestate sua Neim dixitis visione
zc. q dina misteria no st' ꝑ. ꝟ loco et
tpe debitis publicada Et cu veniss ad
turba zc. dne miserere filio meo q lunaticus e
per que instabilis designat' sicut d' ecc' pvbij
vt luna mutat' io sequit' Et frequet' cadit in
igne. s. iracudie na ira e accensio sanguis
circa cor z cerebo in aqua s. voluptatis car
nalis z luxurie z de hoc d' s'. h' genus
demonij no eicit' n' ꝓ oroem z ieiunu
jo9 per ieiuniu aut curatur pestes cor
poris z ꝓ oroem pestes mentis
In hora illa accesserut ad ihm zc n'
covsi fueritis. s. a supbie fastu et ef
ficiamini sicut puuli imitates eoꝝ hmilita
tem non intrabitis in regnu celoꝝ na an
gusta e porta ut d' b. bn ppe' grossi
ꝑ supbiam trasire no pnt ꝓ ypam ꝟ hu
miles tm io ocludi' qcuq' g° hmiliauit
se zc. qui susceperit tlem puulu in noie
meo me suscipit na ab eo vere suscipi'
qui ab ei oformat' qui aut scandaliza
uerit vnu zc. se' expedit ut suspendat'
mola azinaria eligibilius eni est corpo
ralit' affligi q et'nalit' cruciari Si aut ma9
tua scandalizat te zc. ꝓ manu q est orga
orgnoꝝ intelligi' opus boni de gnie qd'
tn no est neciu ad salute z si tale bonu sit
occasio ruine uepote supbie ul' alic9 mali
dꝫ dimitti ꝓ pedem uo pt intelligi gressus
honestus no nec ad salute nre z si sit oc
casio mali dꝫ dimitti Et si ocul9 tuus sca
dalizet te zc. ꝓ oculu pt intelligi scia se
cularis que licꝫ sit bo' tn si sit occasio mali
debꝫ dimitti sicut d' beus greg' de sco
bndo qui liberiori gne ex puincia nursie
ortus rome liberalibꝫ literaꝝ studiis tra
ditus fuit. ꝟ cu eis multos ire ꝓ abrupta
viciorꝝ cerneret eu que qi i ingressu mudi
posuerat retraxit pedem. recessit g°
scieter nescius z sapienter indoctus Videte
ne otepnatis zc. graue eni est otempne'
que deus honorat angelo custode z ꝓꝑ
cui9 salute dei filius voluit in mudu ve
nire z hec roes tagutur cu d' dico eni
vobis q angeli eoꝝ zc. si aut peccauit in
te frat' tuus. i. te sciete aug9. quid e in te
peccauit n' tu scis q peccauit vade z cor
ripe eu int' te z ipm solu jo9 corripied9
e eni seorsu se ne si semel verecudia ami
serit pmaneat in pcco Si te audierit lu
cratus es frem tuu ꝓ salute eni alti9 nob
quoq' acqrit' salus. si aut te no audierit ad
hibe tecu vnu ul' duos ut si dixerit no
ee pccm pbent illud ee peccatu Qd si no
audierit eos dic ecclie eccle9. i. his qui
presut ecclie Si aut eccliaz no audierit
sit e ethnicus. aug9. i. gentilis z paganus i
mio fem no oputad9 Amen dico vobis
qcuq' allegaueritis zc. aug9 de uba dni i morte
cepisti habe' frem tuu tamq' ethnicu z pub
licanu liga illu in tra. ꝟ ut iuste liges eu
vide na iniusta vincula dirupit iusticia
Iterꝝ dico vobis q si duo ex vobis oseserit
zc. submtelliged' est si pcauerit pie pseue
rant z ꝓ se Dne quocies peccabit in me
frat' meus z dimittam ei z subd' usq'
septuagies septies. aug9 omnino quociescuq'
peccauit ignostas io assilatu e regnu ce
loꝝ hoi regi. i. xpo qui e rex regu qui
voluit roem pone cu seruis suis. hmi9
enu regis serui sut oms hoies z cu eis roꝫ
ponet na om actus dilige' disucit oblatu
est ei vnus. i. qulibꝫ pctor qui pncialit' sibi
assistit qui debebat ei decemilia talentu
i. debitu valde magnu q tanta e offensa qncq'
e ille qui offendit' Cu no haret vn redderet
q pctor no hꝫ vn possit satisfacere deo
iussit eu dns eius vendi zc. ꝓ q signr' de
tnnacio eius ad pena debitam. ꝓ vxore
aut eius signr' delacio pna z ꝓ filios
actus mali pcedetes inde ꝑ quibꝫ e pu
niendus pcidens aut suus ille rogabat ic
vt sibi daret spaciu vite in quo ꝑ pniam
sibi satisfaceret misertus aut dns zc. pl9
eni dat dns q rogetur Egressus aut suus
ille egredi' a dno pccm reiterando inuenit
vnu de osuis suis. i. de pctoribꝫ qui ei
tenebatur in modico respectu z crudelit'
cogebat eu redde' videtes aut osui eius
ꝓ quos oms angeli intelligutur vn apo
calypsi xxij dixit angelus bto Johanni oseru9 tu9
su z frm tuoꝝ z coia reputat frat' homi
Serue nequa nonne oportuit z te misereri
oserui tui zc. q. d. s'. remigi9 suus iste illu
legit' responsu dno dedisse in quo demo
strat' q in die iudicij z statim post hac uita
cessabit accusacio pcti Et iratus dns eius
tradidit eu tortoribꝫ. i. demoibꝫ quousq'

reddet vnusquisque debitum usque in perpetuum nam in inferno nulla est redempcio

.xix. Et factum est cum consumasset ihesus etc. Et accesserunt ad eum pharisei temptantes eum etc.
Origenes temptatio autem domino nullus discipulorum eius qui potius est ad docendum convenit ferat si temptaciones fiunt a quibusdam sed temptatoribus videat || Dogma pietatis qui dixit illis non omnes capiunt verbum istud sed quibus datum est sapientie viri cognouit quod non possum esse continens nisi deus det qui potest capere capiat cum adiutorio dei Ieronimus hortantis dei vox est milites suos ad pudicitiam premium gratiantis qui dicit qui potest pugnare pugnet ac superet et triumphet Tunc oblati sunt ei parvuli etc. discipuli autem eius prohibebant eos etc. sinite parvulos venire ad me etc.

|| z potest

Ieronimus nam si sunt virtutes scilicet quid vetatis filios venire ad prem si autem peccatores ut quid sinam condempnationis profertis cum culpa videatis Et cum imposuisset illis manus etc. Remigius hunc dixit signum quod huius manibus impositis bene dixit signum quod humiles spiritu digni sunt eius gratia et benedictione Et ecce vnus accedens si vis ad vitam ingredi serva mandata Remigius duplicatur hunc verbis quod lex suis impletoribus non solum bona temporalia dabat sed et vitam eternam suo tempore contemplationem dabat sed et vitam Secundum quosdam Et si vis perfectus esse vade etc. Genadius de ecclesiasticis dogmatibus bonum est facultates cum dispensacione erogare sed melius est intencione sequendi christum totum simul donare et absolutum a sollicitudine cum christo egere Origenes non tamen sic intelligendum est quod in ipso tempore quo bona sua tradiderit pauperibus fiat omnino perfectus sed ex illa die incipiat speculacio dei adducens eum ad omnes virtutes ideo subditur Et veni et sequere me Ieronimus scilicet dominum qui imitator est eius et per illius vestigia graditur Et cum audisset verbum adolescens abiit tristis Crisostomus non enim similiter detinentur qui pauca habent et qui multis habundant quia adiectio diviciarum maiorem accendit flammam et violencior est cupido ideo sequitur Amen dico vobis quia dives difficile intrabit in regnum celorum Crisostomus quod quidem dixit non pecunias detrahens sed eis qui detinentur ab ipsis et discipulos pauperes existentes non debere verecundari propter inopiam Apud deum autem omnia possibilia sunt Remigius hoc non est sic intelligendum quod possibile sit apud deum ut divites cupidus et avarus superbus intret in regnum celorum sed ut convertatur et intret Ecce nos reliquimus omnia etc. Gregorius omnium christi multum dimisit qui cum re possessa et concupiscentiis renunciavit. tanta ergo a sequentibus dimissa sunt quanta non sequentibus concupisci potuerunt Vos qui secuti estis me etc. Ieronimus non dixit qui reliquistis omnia. hoc enim socrates phylosophus fecit et multi alii divicias contempserunt sed qui secuti estis me. quod proprie apostolorum est atque credencium In regeneratione etc. sequitur sedebitis et vos super sedes .xii. Crisostomus quod sunt ex tunc quando gentes credere ceperunt in christo regnante ex tunc enim apostoli sederunt super .xii. thronos .i. in omnibus principatibus omnibus non qui est caput verbum per sic tronus per .i. vide de aliis

apostolis est dicendum Iudicantes .xii. tribus israhel Ieronimus condempnantes nam apostolis credentibus iudei contra credere noluerunt Et omnis qui reliquerit domum etc. sequitur centuplum accipiet Origenes in hoc seculo quia pro fratribus carnalibus multos invenit secundum fidem scilicet presbiteros et episcopos et sacerdotes et filios scilicet iuniores credentes et sorores scilicet omnes qui christo se exhibuerunt virgines castas et agros quia de agris multorum fidelium pascitur sufficienter et hoc modo angelus christo de civitate dei exponit illud apostoli tanquam nichil habentes et omnia possidentes

.xx. Simile est regnum celorum etc. Et ascendens ihesus Ierosolimam etc. Ieronimus dominus crebro de passione sua discipulis antea predixit ne cum veniret persecucio subita crucis ignominia scandalizaret In 3 die resurget Crisostomus quod quidem huius gratia dixit ut cum viderent tristia esse resurrectionem expectarent Tunc accessit ad eum mater filiorum zebedei etc. Ieronimus pro istos qui primo inter peciit a christo pre ceteris discipulis honorari eo quod erat eius consanguineus sicut ambiciosi qui habentes placitum consanguineum volunt pro hoc in ecclesia preceteris promoveri quibus bene videtur ne sit quod peccatis nam honores ecclesie non sunt dispensandi ex propinquitate sanguinis sed ex ydoneitate personarum eos scire et virtutis ideo subditur potestis bibere calicem etc. .i. sustinere martirium propter deum Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus Crisostomus sicut duo carnaliter pecierunt ita et decem carnaliter contristati sunt nam velle super omnes esse vituperabile est sustinere autem alterum super se nimis gloriosum est Non ita erit inter vos etc. Crisostomus principes mundi ideo sunt ut dominentur minoribus suis et subiciant serviturti principes autem ecclesie sunt ut serviant minoribus suis et ministrent eis quecumque a christo receperunt et suas utilitates negligant et illorum procurent et mori non recusent pro salute inferiorum

.xxi. Et cum appropinquasset Ierosolimam. per asinam que erat oneribus assueta significatur iudea que legis erat oneribus subiecta de quo dicit petrus actuum .xv. quod temptatis imponere iugum super cervicem discipulorum quod neque nos neque patres nostri portare potuimus per pullum non de quo dicitur marci .xi. in quo nemo sedit significatur populus gentilis qui non erat subiectus oneribus legis Christus autem super utrumque sedit quia ex ambobus unam ecclesiam subiectam sibi fecit Et imposuerunt vestimenta sua etc. scilicet apostoli per quorum vestimenta significatur eorum doctrina que recepta a iudeis et gentilibus sedet in eis christus Plurima autem turba straverat vestimenta sua etc. Crisostomus omnium rerum est sicut eterna omnia non queda cor

poris indumenta vestimenta ig^r i via
sterne e in via p^ntis vite bona tē[m]pora
paupibz erogare ramos de arboibz cede
est sctoꝝ ex^a accipe osanna clamare est
salute supna a dño postulare na osanna
interpretatur obsecro salua Et cu intrasset
ihūs ihrlm commota e vniusa ciuitas
d. quis est hic. p ho signat sunt qui tñte
ihū ihrlm celeste angeli dicūt erant
quis e iste rex glie Et intrauit ihūs i
templa dei crisos hoc erat xpm boni filii
intrare in domu patris et tu imitator xpi
factus cu aliqua ciuitate fueris igressus
p^m ad eccl^az curras 2 cathedras ven
dencii columbas euertas .i. dignitates ecce
obtentas symoniace domus mea domus
oronis vocabit. s nūc domus dissoc. pot
vocari 2 domus cupiditatis Et uidens fici
arborē. per arbore ista fructu vacante
s folia hñtem signatur doctor vel pdica
tor vanus vel curiosus qrens auditoꝝ ap
plausu 2 no fructu. ppē q dei maledcoz
incurrit 2 p deuocois defectu exsiccat^r
2 igne jehenne finale cremat^r Oia
quecuqz petieritis ac hoc em fit semp
qn oro e p se 2 pseuerās ac de ptinentibz
ad salute homo quidam habebat duos
filios xc p p^m filiu qui p^mo renuit pa
tris pceptu s postea fecit signatur pec
cātes qui peccātes qui penitet postea
vilie operātes per s^m vo filiu q' fuit
volūtatem patris pmisit 2 no fecit sig
ficatur illi qui opari virtuose pmittunt
s no faciunt. de quibus st^t multi religiosi
pfitētes seruare magna. s elbanus consilia
cu tu no obsuent et pcepta. ppē q secu
lares et peccātes tñ postea penitētes
eis cora dño ppomittūt vt cu d^r q pub
licani 2 meretrices pcedent vos i regnu
dei. homo erat pat^r familias qui plātau^t
vinea xc s^m sensu allegoricū ho iste x^s
est qui plantauit ecclam de suo latere
formatam et sepe circūdedit ei i. doctrinam
elbanus et fodit in ea torcular. i. martiris
paciencia qua roborata e eccla Et edi
ficauit turrem i. contepla^o confessoꝝ 2 doctoꝝ
Et locauit eam agricolis xc Rabanus mo
raliter hec vinea cuiuqz locat^r cu bap
tisterium sibi da^r ut bn opando in ea
exerceat^r mitti^r s^rus vnus alt^r 3^s ad leg
psalmus pphia legi^r s missus cedit^r et
eicit^r cu s^rmo cōtepnit^r vel q peius e blas
phemat^r heredem no cōtēpnit in se e oc
cidit qui filiu dei conculcauit 2 sp^m grē
cōtumelia fecit pdito malo cultore vinea
alii dat^r cu donu grē qd' supbus spreuit
humilis accipit Et cu audissent pncipes
sacerdotu xc crisos. h^c est dīa bonoꝝ
hominu 2 maloꝝ bonus eñ apphensus sūt
in pctō gemit malus aut fremit no
q peccauit s q cōphensus in peccato

Simile est regnu celoꝝ hoi regi qui xxii.
fecit nupcias. istud nupciale conui
uiu est Eucha^e sacramentu ad qd' populus
inuitauit iudeos jo. v. d. no moyses ded^t
vo. pa. de celo xc 2 illud conuiuiu in cena
dñi fuit patu p tauros 2 altilia. signi^r
scti spūs dona que cōferuntur in hmo sa
cramenti pcepcoe deuota Et misit ser
uos suos s. aplos aliosqz discipulos di
cere inuitatis s iudeis a xpo iam inuitatis
quoꝝ aliqui renuerūt venire 2 aliqui
xpi seruos occiderūt s stephanu jacobu
fratre Johis xc ut habet^r in actibz aploꝝ
Et missis exercitibz suis i. romanis qui di
cuntur exercitus dei q venerūt eius inflictu
in vlcione mortis xpi pdidit homicidas
illos xc Tunc ait s^ruis suis sc^r [illegible] ite
ad exitus viaꝝ xc hoc fuit ipletu act
xiii. cu paulus 2 bernabas dixerūt
cōstanter iudeis vobis oportebat p^mu
loqui verbu dei xc ut dcm e s^r iudicibus
xiiii. Tunc abeuntes pharisei xc sc^r ma
gister scimus q verax xc crisos hec e nota
ypocritaꝝ p^a silacio q laudat quos
pdere volūt Reddite q st^t cesaris
cesari xc orig^s mundi princeps cesar di
ci pt no em deo reddē possumus q sua
sūt n^i s^rus pncipi mundi reddiderimus q st^t
sua i. n^i deposuerimus maliciā vniusam magr
q est mandatu magnu in lege crisos de
magno mandato interrogat qui nec minimu
obseruat In his duobz mandatis tota lex pen
det 2 pphete. q tota sac^r scriptura ad dilcom
dei 2 pximi ordinat^r

Tunc locutus e ad turbas xc Oia q^e que xxiii
cuqz dixerint vobis ꝫseruate 2 faci
te s^m opa aut eoꝝ nolite facere. h^o aut
intelligendu e de omnibus bn docētibz
2 male viuētibz na eoꝝ doctrina dz accep
tari 2 vita repudiari Alligant em onera
grauia xc Jd9. hoc cōualiter dz adulisy omis
magros qui grandia iubet 2 minora no
faciut crisos tales aut st qui grauë pōdus
venientibz ad pniam iponūt 2 sic dum pñs
pena fugit^r cōtepnit^r futura si em fasce
sup humeros adolescentis quē no pot
portare posueris necē hz ut aut fasce
reiciat aut sub pondē cōfringat^r sic 2 hoi
cui graue pondus pnie imponis necē e
ut aut pniam reiciat aut suscipiens dū
ferre no pt scandalizat9 amplius pec
cet deinde si erramus modica pniam im
ponēdo none melius e ppē miam red
dere roem q ppē crudelitate ubi pat^r Frequentes nesciant et ca
familias largus e dispensator no debz
ee tenax Omnia no opa sua faciut ut
videant^r ab hominibus xc crisos in oi re
instituit^r q eam cōsummat sic in ligno
vermis 2 in vestimento tinea bn sacerdotu
ministeriu qui positi st ad edificacoem
sanctitatis corrumpē cōabo9 nitit^r ut hoc

ipm bonu dn ppt hoes sit fiat malu Amat p° os
recubitus in cenis Ista recipe et exhibere or-
dinate no est malu. s ipa cupiste Ve vobis
scribe pharisei et ypocrite qui clauditis regnu
celorum an hoes etc. hoc faciunt illi qui nequit
repellunt predicatores et confessores viam salutis
aperire peccatoribus volentes et sile illi qui ful-
minant indiscrete snas excoicacois suspensio-
nis aut interdicti Ve vobis scribe et phari-
sei qui decimatis mentam. p hoc arguit illos qui
modica diligenter observant et negligunt ma-
iora. sicut aliqui religiosi plus ponderant et pu-
niunt silencii fractione et inclinacois omis-
sione quam defraudacoem proximi ut aliqui hmoi
monasterii sim utilitate tpali Ve vobis scribe et
pharisei ypocrite qui mundatis quod de foris est calicis
Calix est vas ad potu et paropsis ad cibu sermo
g° p que spualiter potamur et ois narraco p
qua nutrimur vasa sunt potus et cibi q. g° studz
sermone compositum proferre quam magis quam sensu
salutari repletum calix eius a foris est mundatus
intus aut vanitatis sordibus est repletus Ve
vobis scribe et pharisei ypocrite qui similes estis
sepulchris etc. Crisost. ut quid vis apparere
quod no vis esse nam quod turpe est apparere turpius
est esse aut g° esto quod appares aut appare
quod es Itaque testimonio estis vobismetipsis qui
filii estis eorum qui prophetas occiderunt Illi se fi-
lios esse malorum testantur qui mores eorum se-
quuntur s tunc implent eorum mensuram qui exce-
dunt eorum malitia et sic fecerunt iudei quorum
patres occiderunt prophetas et ipi dnm prophetarum
Et egressus ihus de templo etc. sequitur non
relinquetur hic lapis sup lapidem etc.
Orig. ois homo qui suscipit in se verbu dni
templu est et si post peccatum adhuc salvat exre
vestigia fidei et religis templu est ex pte
destructum et ex pte consistens qui aut postquam
peccavit curam sui no hz paulatim minuitur
donec ad plenum recedat a deo viventi et sic
no relinquetur lapis sup lapidem mandatorum
dei quis putas est fidelis servus hic est bonus
platus qui subditos sibi pascit pabulo sacre
scripture et eucharistie quem si dns invenerit vigi-
lante sup pprone sue gregis et sui custodia
sup oia bona sua constituet eu dando ei
se ipm et p quis ome bonu Si aut dixit
malus ille servus in cor. s. moram facit dns
venire etc. de adventu eius in morte nichil
cogitando et cepit percutere s. luxuriose et gulose
veniet dns servi illius etc. repetens mortis
debitu repentine sicut scriptura accidere consuevit
Nunc sile est regnum celorum decem virginibus
segregabit oves ab edis etc. sequitur esuri-
vi in membris meis desiderantibus eucharistiam et
dedistis in vos sacerdotes bn ministrando sitivi
potu sapie salutaris et dedistis mi bibere vos
doctores et predicatores hospes eram i. exclu-
sus a civitate ecclie et collegistis me vos pii
iudices absolventes me nudus fui operimento
virtutis et operuistis me reducendo ad virtutis
bonu Infirmus infirmitate passionis inordinate
et visitastis me supportando caritate In
carcere eram. ligatus prava consuetudine et venistis ad
me solvendo a tali ligamine E converso vero
dicitur malis Esurivi et no dedistis mi manducare
ex quo pz ex dcis p negacoem collacois
dictorum beneficiorum et sicut conferentes digni sunt p-
miacone ita et denegantes et dare potentes
punicione io dicitur in fine et ibunt hii in sup-
plicium eternum
Et fortun est etc. Accessit ad eu mulier
1° cor. xi. dicitur caput xpi deus itaque
xpi caput ungit qui ad honore dei
omnia opa facit sim id. i. cor. x oia ad
gloriam dei facite Videntes aut discipuli
indignati sunt etc. p hoc detractores
designantur bonorum opa denigrantes Cena-
tibus aut illis accepit ihus pane aug. de
uno pane petrus accepit et iudas s petrus
ad vitam iudas ad morte Et accipiens calice
etc. ad significandum pfectam aie refectoem sicut
ex cibo et potu fit pfecta corporis refectio
separatim tu fecit corporis et sanguinis consecracoem
quod sanguis erat in cruce a corpore separandus
Et ymno dicto. inito de tanto quinimmo merito
gre reddende erant deo Tunc dixit illis
ihus vos omnes scandalu patiemini etc.
Remigius. quod ille dixit puidendo ipe dene-
gat amando. ubi moraliter instruimur ut
confidimus de fidei fervore sem timeamus
de humana fragilitate ubi tu petrus incep-
cusabilis quod contradixit et quod alius se proposu-
dices et si omnes scandalizati fuerint etc.
et 3° qui totu sibi attribuit. s. quod esset
fortis perseveraturus ut hic igitur in eo sanaret
ret primsit fieri casu eius non explens impellens
ad negandum s eu deserens et humana
fragilitate de natura convincens Tunc venit
ihus cu illis in villam que dicitur getsemani
que interpretatur vallis pinguedinis Remi-
gius. pulchre appinquans passioni in
valle pinguedinis orasse dicitur ut demonstra-
ret quod per vallem humilitatis et pingue-
dinem caritatis morte p nobis suscepit
moraliter et nos instruxit ut non geste-
mus cor aridum a pinguedine caritatis Se-
dete hic donec vadam illuc et orem. Crisost
consuetudo enim erat illi sine discipulis ora-
re hoc aut faciebat erudiens nos in
oracionibus quiete conquirere i solitudine
Transeat a me calix iste hilarius. p hiis
orat qui post se passuri erant. dicens transeat
a me calix iste. i. quo bibitur a me ita
ab eis bibatur sine dira spei metuque mortis
Verumptamen no sicut ego volo. leo papa.
hec vox omnes instruxit omnes confessores
accendit omnes martires coronavit
nam mundi odia temptacionum turbines
persecutores quis posset superare nisi xpo
in omnibus et p omnibus patri diceret fiat
voluntas tua spiritus quidem promptus est.
hilaremus itaque spiritu de ardore fidei co

corr. xxiiij
xxv
xxvj
ipellens

fidimq tm de carnis fragilitate timeamus
quemcumque osculatus fuero. Jo. dicit sacerdos. dic de
rite quo eisdem labiis deosculari filium virgi-
nis quibus deosculatus es filiam meretricis. O iuda
osculo filium hominis tradis. Et ecce vnus ex hijs
percuciens servum principis sacerdotum. Jeronimus populus
iudeorum servus factus est impietatis dexteram
perdidit auriculam ut litere veritatem audiret
in sinistram. Converte gladium tuum in locum suum
Rabanus oportuit ut actor gracie paci-
enciam suo doceret exemplo et potius ad sustinendum
adversa fortiter instrueret quam ad vindicandum
provocaret. Tunc discipuli omnes relicto eo
fugierunt. sicut predixerat eos scandalum
passuros. hic dixit possum destruere templum
dei etc. Jo. falsus testis est qui non eodem sensu
dicta proponit. salvator dixit solvite templum
hoc. isti commutant et aiunt possum destruere tem-
plum dei. Ipse dixerat ~~solvite~~ excitabo illud
quod est vivencium corporis et non lapidei. Jhesus
autem tacebat. augustinus ex hoc autem loco discimus
calumpniancium et falsorum testium voces ut
nec responsione dignas habeamus maxime ubi
magis est libere fortiter quam sustinere quam contende-
re sine ullo profectu. At ille negavit co-
ram omnibus. rabanus in hac autem negacione
petri discimus non solum negare xpm qui dicit
eum xpm non esse. sed qui cum sit se negat
esse xpianum

Mane autem facto etc. se videns iudas quod dap-
natus esset etc. origenes si autem locum penitencie
requisisset et tempus penitencie observasset forsitan
invenisset eum qui dicit nolo mortem peccatoris
sed ut magis convertatur et vivat. Emerunt
ex illis agrum figuli in sepulturam peregrinorum
augustinus peregrinis inquit qui sine domo et
patria in toto urbe exules iactantur re-
quies xpi sanguine providetur. Istos autem pe-
regrinos esse dicimus devotissimos xpianos
qui renunciantes seculo et nichil possiden-
tes in mundo in xpi sanguine requiescunt.
Jhesus autem stetit ante presidem etc. Et
non respondit ei ad ullum verbum. ideo dicta est ca-
pucia secundum augustinum. Jo. ideo nichil respondere voluit
ne crimen dilueret dimitteretur a preside et
crucis utilitas differretur. Innocens ego sum
a sanguine iusti huius. leo papa. Excessit quidem
prelati culpam facinus iudeorum sed non ipse
evasit reatum qui reliquit proprium iudicium
et in crimine transit alienum. Tunc milites
presidis suscipientes ihm etc. Crisostomus quae igitur
erit nobis cura de cetero si contumelias ab
aliquo paciamur postquam xpus hec passus
est. Extremum quod fiebat in xpo ultimus contume-
lie generis erat. non una particula sed universum
corpus paciebatur iniurias. caput per
coronam et arundinem et colaphos. facies con-
spuebatur. gene et alapis cedebantur. corpus
totum per flagella denudatum et circumdacione
clamidis ad fictam adoracionem. manus per
arundinem quam dederunt ei pro sceptro ac si ti-
meretur ne permitteretur ~~ad~~ gravissime
puncionis. moraliter. rabanus. caput xpi

deus. igitur calamo caput eius percuciunt qui divinitati
eius contradicentes errorem suum auctoritate sacre scripture
que calamo scribitur firmare conantur. spuunt
in faciem eius qui presencia gracie sue verbis expe-
crandis respuunt. falso eum illum adorant
qui eum credunt. sed perversis actibus despiciunt.
Et adduxerunt eum ut crucifigerent. exposicio
ut per hoc ostenderetur quod pro tocius mundi
salute paciebatur. Et dederunt ei bibere
vinum cum felle mixtum etc. hoc moraliter fa-
ciunt qui membra eius amaritudinibus affligunt.
Tunc crucifixi sunt cum eo etc. Remigius. per istos
duos latrones designantur omnes qui arctiorem
vite continenciam apprehendunt. quicumque enim intencione
placendi deo hoc faciunt designantur per illum qui
a dextris crucifixus est. qui vero pro appetitu
laudis humane vel aliqua minus digna in-
tencione per illum qui a sinistris. Si filius
dei es descende de cruce. Rabanus. si autem tunc
de cruce descenderet virtutem paciencie non de-
monstraret. sed expectavit paululum irrisionem
sustinuit. et qui de cruce descendere noluit
de sepulcro surrexit. A sexta autem hora
etc. sicut moyse extendente manus in celum
facte sunt tenebre super egipcios. sic et xpo
hora sexta manus extendente in cruce ad
celum super populum qui clamaverat crucifige
eum facte sunt tenebre et ab luce privati sunt
in signum futurarum tenebrarum que apprehensure
erant iudaycam gentem. Deus meus ut quid
dereliquisti me. glosa. subtraxit protectionem
sed non solvit unionem. sic martires in manibus
carnificum dereliquit quos tamen caritate fortis-
sima sibi univit. Jhesus autem clamans voce
magna emisit spiritum. ostendens ex amore
singulari quod eo maxima tradidit caritate
nostre salutis precium. Et ecce velum templi scis-
sum etc. dei templum est fidelis anima. i. cor.
iii templum dei sanctum est quod estis vos. cuius ve-
lum scinditur. cum velamen ypocrisis dissipatur.
Terra movetur. cum terrenum desiderium in amore eterne
celestis commutatur. Et petre scinduntur. cum duricies
cordis per pietatem emollitur. Et mortui resurgunt
cum sompnus desidie ad boni operis exercitum ex-
citatur. Cum sero factum esset etc. sed et peciit
corpus ihu. Ille corpus domini postulat qui pro
digna suscepcione eucharistie deum suppliciter
exorat. Et involvit in sindone munda. cum re-
cipit mente pura. Et posuit in monumento
novo. i. in corpore per graciam renovato et
advolvit saxum magnum ad ostium. cum post
diligens obstaculum contra peccati recidivum. Et mu-
lieres sedentes contra sepulcrum etc. nondum quod vo-
lentes impedire divina providencia contra sua
intencionem promovet illam sicut fratres joseph
vendiderunt ipsum ne adoraret eum et per
hoc compulsi sunt eum adorare secundum providenciam or-
dinis divini. sic principes iudeorum volentes
impedire celebritatem nominis xpi fuerunt valde
diligentes de custodia sepulchri et per hoc cele-
brata est fama de veritate sue resurrectio-
nis et per quos sui nominis. Et erit novissimus
error peior priore. veritate ignorata dixerunt
sicut et cayphas. nam error eorum quod milites

pecunia corrumperunt ut furatum xpi corpus me-
tiretur peior fuit errore quo petiuerunt
custodiam sepulcri ne discipuli corpus xpi
furarentur
xxviii Vespe aut sco etc. Angelus aut dni
descendit de celo. Angelus iste significat
boni prelatum de quo dr malach 2° Angelus
dni exercitus est qui descendit de altitudine
contemplationis diuine propter releuationem ueritatis
fraterne Et reuoluit lapidem. i. pedimentum
tollens accedendi ad xpm Aspectus eius
sicut fulgur (sua obstinatos terret Vesti-
menta eius sicut nix. que penitentes demulcet
et in signum huius subditur Pre timore aut eius
exterriti sunt custodes. mulieribus dr Nolite
timere precedet vos in galilea que transmi-
gratio interpretatur / quia xpus transmigrans ab
ad celestia precessit ad preparandum electis
suis loca ibi eum uidebitis facie ad faciem
in gloria Et occurrit illis ihus. Raban. per hoc
ondit omnibus uirtutum iter inchoantibus ut ad
salutem perpetuam peruenire queant adiumento
se occurrere (Undecim discipuli abierunt in
galilea in monte etc. hilarius In monte quidem
apparuit eis dnus ut significaret quod corpus
quod de communi genus humani terra nascendo
susceperat iam super omnia terrena sublena-
bat et ut admoneret fideles si illic celsi-
tudinem resurrectionis eius cupiunt uidere hic
ab infimis uoluptatibus studeant ad superna
desideria transire

Explicit Matheus
Incipit Marcus Ewangelista

j Initium ewangelii ihu xpi filii dei Fuit
Johes in deserto etc. Jos. vestis aut Johis et
cibus et potus austera uita pre-
dicatorum designat (ut plenius dictum est s. c. iij
Et preteriens ihus secus mare etc. Sequitur
et stupebant in doctrina eius erat enim do-
cens quasi potestatem habens. i. sua doctrina con-
firmans operibus miraculorum (et non si-
cut scribe qui sua doctrina confirmabant
iactantia uerborum (per hoc ondit quod
predicator ewangelii non debet doctrinam
suam sustentare uerborum affluentia. sed
eam firmare per opera sua Et erat in sina-
goga eorum homo in spiritu inmundo. per
quem significatur homo pollutus carnis ui-
cio de quo dr et discerpens eum quod ui-
cium carnalium curatur non termino afflic-
tione ut per que peccat quis per hec et
torqueatur Vespe aut sco afferebant
eum omnes male habentes etc. Sequitur Non sine-
bat ea loqui etc. Crisost. in hoc docens nos
non credere demonibus / et si uera dicant
quia si aliquos sibi credentes inuenerint ue-
ritatibus mendacia miscent Et diluculo
ualde surgens abiit in desertum locum ibi.

Nota demonibus non credendum

quod orabat / per hoc ondens quod predicato-
res ewangelii redire debent ad orationis
secretum ut ibi hauriat quod postea populis
effundat
ij Et iterum intrauit capharnaum etc. Sequitur
Et uenerunt ad eum ferentes pa-
ralyticum. per quem significantur torpentes ociosi
lectus aut in quo iacet praua consue-
tudo portatores eius ut sanetur a xpo sunt quatuor
que salutis portatores. s. monens se-
crete. predicans publice / orans pro eo et
terrens exemplo / et sic ante dnm locatur
et de corpore nunc (si in obice non ponat
sed magis consentit sanatur et tollit lectum
male consuetudinis per exercitium boni
operis. et sic procedens de uirtute in
uirtutem uadit ad domum suam celes-
tem. Illi uero qui in murmurat signi-
ficant demones qui in ualde dolent
Et factum est iterum cum dnus sabbatis
ambularet per sata etc. per sata significantur
sacri libri in quibus sunt semina uerbi di
signantur discipuli per sata cum xpo ambulat
cum sacras scripturas deuote studet
et hoc fit sabbatis (quia studium hoc quiete
exigit mentis / spicas aut uellunt
cum ibidem uite panem inueniunt sed
cum manducant eum s. per implectionem ope-
ris incorporat et hec refectio a
malignantibus reprobatur. sed a xpo uera-
citer approbatur
iij Et intrauit ihus etc. Et si regnum
in se diuidatur. regnum aie diuiditur
quando sensualitas rationi contrariatur Et si domus
super se ipsam dispertiatur etc. hoc contingit
quando in eodem homine habitus malus
inclinat cui contraria recalcitrat Ne-
mo potest uasa fortis diripere. iste for-
tis est fomes qui fortiter inclinat
ad malum. sed per rationem fortior alligatur
quando uirtutes habitus irascibilis et concu-
piscibilis per bonum exercitium firmantur et tunc
eius uasa .i. opera dissipantur
iiij Et iterum cepit ihus docere etc. Sic
est regnum dei si iaciat homo se-
mentem in terra etc. Greg. Cum desi-
deria bona concipimus. semen in terra
iactamus Cum operari recta incipimus
herba sumus. Cum ad perfectum boni
crescimus ad spicam peruenimus. Cum
in eiusdem operationis perfectione solida-
mur / iam plenum frumentum in spica
proferimus (messio uero falcis. tempus est
bone mortis Cui assimilabimus regnum
dei etc. Sequitur sicut granum sinapis quod se-
minatum est. etc. seminacio est boni pro-
positi conceptio. profectus seminis incipit a
timore (qui principium est sapientie / et
est minimum inter septem spiritus sancti dona. sed
fit maximum introducta caritate quia

maior est omnibus virtutibus i cor. xiii. Et
facit ramos per opera caritatis distinctos In
quibus aves celi i. angeli sancti requiescunt
Et ista est perella magna etc. Navis quam
xpus ingreditur est anima iusti que ab eo
per gratiam inhabitatur. perella vero surgens
est tribulatio que frequenter insurgit pre
dominantibus in xpo. Sed xpus dormit cum
talia permittit. Sed excitatur cum oro pacienter
exauditur. et fit tranquillitas cum pro
secutio cessat vel meremus quod deus sustinenti
pacienciam prestat et hec tranquil-
litas est melior quam prima sicut dominus
fuit paulo 2o co. xii. sufficit tibi gratia
mea. propterea quod subiungit libenter igitur glo-
riabor in infirmitatibus meis ut inhabi-
tet in me virtus xpi

Et egressus inde Abiit in patriam vi.
suam etc. Vide hic oratio. Isti similes erant
rustico qui crucifixum adorare nolebat
eo quod lignum creverat in orto suo Et
vocavit xii. etc. sequitur Et precepit eis ne
quid tollerent etc. Beda per pera onera
seculi. per pane delicie corporales. per es
in zona. sapiencie occultacio designatur
quia quis qui officium doctoris accipit neque
oneribus secularium negociorum deprimi neque
deliciis carnalibus resolui neque commissum
sibi talentum verbi sub ociolenti corporis debet
abscondere quocumque intraveritis in domum
etc. Ioannes de gula stringet eos reprehendi
ab aliis in alios transeuntes Et audivit rex
herodes etc. sequitur postea contristatus est rex propter
iusiurandum etc. Beda dissilator mentis
sue tristiciam profert in facie cum leticiam
habet in mente scelus quod excusat iuramento
ut sub occasione pietatis magis impius
fieret Et cum iam hora multa fieret Be-
da. inclinata die turbas salua-
tor reficit quia cum sol iusticie pro nobis oc-
cubuit a spiritualis tedie tabe sumus sal-
vati producit apostolos ad fractionem panis
signas quod per eos gemuit corda nostra sint
pascenda corporis scilicet legis et exemplis. per quinque
panes quinque moysi libri. per duos pisces
prophete et psalmi figurantur. xii. cophini
sunt xii. fructus spiritus sancti quibus reficimur
in eucharistie sacramento Et cum dimisisset eos
abiit in montem orare. per hoc ostendens quod
orans non debet in terrenis desideriis iacere
Erat namque in medio maris etc. Navis
est corpus humanum in quo sunt placi-
tos anima est sicut nauta in navi que
fluctibus passionum vexatur et corporistet que
sunt in organis corporalibus frequenter impelluntur
et aliquando pelluntur contra motus passionis
aliquid subvertit ut non venit. Sed tertia vigilia
que terminatur in luce matutina xpus venit
quia cum mentis ad superni luminis oculos erigitur
passionum impetus conquiescit. et tunc fit ap-
plicatio ad terram genesareth i. gignentis
auram. per quam significatur xpus aure lenis ubi
est deus 3. reg. xix. et sana infirma a
languore peccati

Et conveniunt ad eum pharisei etc. Quibus vii.
spiritualiter illotis manibus manducare
et tamen de sumere eucharistiam tractat Po-
pulus hic labiis me honorat etc. labiis
non corde deum honorare est bene loqui et
male vivere Et in surgens etc. mulier cum
statim ut audivit etc. et hec expositio est sed
dominica post. Et adducunt ei surdum et mutum
etc. spiritualiter surdus est inobediens mu-
tus laudes dei debitas omittens. Sed tactu
xpi utrumque tollitur impedimentum quia cum xpus
sua gratia tangit cor hominis fit humiliter obe-
diens et devote deum laudans. quod autem sur-
sum xpus aspiciens ingemuit. fuit ad os-
tendendum quod deus remedium est in cura-
tione querendum Et precepit eis ne cui
diceret ad ostendendum quod homo de suis bonis
actibus non debet querere laudem hominum

In illis diebus etc. sequitur misereor super tur-
bam quia ecce iam triduo sustinent
me nec habent quod manducent. Triduo non
dominum sustinent qui contriti et confessi et satisfa-
cientes per posse dei bonitatem expectant quod eorum
misereatur et pascit eos septem panibus i. vii
donis spiritus sancti ne deficiant in via huius
mundi. per septem sportas remanentes
significantur. vii dotes que reservantur vade
post hanc vitam que sunt clara dei visio fruitio
et tertia quantum ad animam impassibilitas subtilitas
agilitas et claritas quantum ad corpus in
resurrectione Videte et cavete a fermento
etc. Crisostomus fermentum vocat doctrinam cor-
ruptam. herodiani doctores erant qui
herodem xpm esse dicebant Interrogabat
discipulos suos dicens. quem me dicunt esse ho-
mines etc. expositio est sed dominica post Et ce-
pit docere eos quia oportet filium hominis pati etc.
sequitur vade retro me etc. per hoc ostendit quod in
quantum detinetur affectu carnali ad hoc ap-
quam non sit eum sequi. propterea quod petenti quod permit-
teret eum primo sepelire patrem suum dixit
dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Sequitur
viii si quis vult post me sequi. Deus
sempiterne etc. Beda persecutionis tempore po-
est anima pacis autem tempore fragenda sunt de-
sideria terrena

Et dicebat illis sequitur Sed quid de hac sta- viii. xxx
tibus etc. hec expositio est dominica post
et post magister attuli filium meum ad te
quod ab infancia separat a demone
significatur peccatore ab infancia mutus prius
habentem spiritum mutum. quia illis correctionis
ad bonum fruitur qui ubicumque eum apprehenderit
illidit illum. quia cedit omnibus temptationibus demo- non
nis et spumat per castrimargiam et stridet de-
tibus per iracundiam et arescit per ignaviam
hunc discipuli curare non possunt quia compunt
monitiones hominis sed solus deus aliquem
de gratia spirituali curat etc. io sab. Ergo etc.

papio epi ab eo z amplius no introeat i
eu. q fit qn ex dei adiutorio no patiur
recidiui. ad q designadu sub3 Jhesus aut
tenes manu ei3 etc Docebat aut discipulos
suos etc sc3 et 3a die resurget etc ihs9
postq͠ uero superat q erat triste admp°
q letificat ut discimus ex h° q post an
gustias letitie sequerer. Responde inte se i
via disputauerat quis eoru maior eet etc
Jd9 ubi nom̄ q illi cutes disputabat de
principatu. ipe u° sedes docet humilitate
q principes laborat z humiles requiesunt
Et accipies puez etc z Beda in quo ma
licia puulos ee suadet. ut simplicitate
sine arrogatia. caritate sine inuidia. deuocoz
sine iracudia osueti. Et si scandalizauit
te manus tua etc Sicut Job xxxi dc ocu
lus fui ceco z pes claudo. i. osiliarius ig
noranti z adiutor ipotenti. Ergo manu
abscide z oculu erue ne scandalizet e
hoem ptinencia sibi utile in tpalibz a sua
societate expelle si sibi sit ad piculu eterne
in spualibz Omis eni igne salietur. p igne
intellige possumus spus sci uertute qn datus
fuit aplis in spe ignis. p que ois salit
q ei discretoe ad bonu dirigit. q sc° dr
sap viij. inicte sr pudencie nostre
Et ois victima salietur sale. i. op9 deo
acceptu condit spus sci discretoe q si sal
insulsu fuit etc. i. si huana discrecio careat
spu sco no pficit. s aliqn magis officit. q
facit hoem nimis ofidere de seipo
Et inde exurgens etc sc3 si licet viro
uxore dimitte. uxor ista pt itelligi
sapia philosophica z hec no est a doctoribz
phil theologicis simplr expelleda. nã in mo
multis v3 ad fidei osolatoem z dispu
tandu hereticis ad ei defensioz. s si fornicet
e repudianda. z hoc fit qn p roes phi
losophicas incipit quis dubitare de fide
que est sr roem. Magister bone q faciam
etc ipm interrogabat. q licet credet eu
hoem puru tamen reputabat in lege pe
ritu Ipse q xpus rndit. d. quid me dicis
bonu ex quo me credis hoem puru. p
cepta nosti etc qi. d. eoru obseruacio suffi
cit ad salute. s no ad euangelicas pfecoez
io subd3 Vnu t deest Jesus aute videns etc
z Beda. no pte tm sicut ananias z saphi
ra act. v. z da paupibz. no amicis car
nalibz. n fuerit indigentes Et habebis
thesauru in celo. p hoc ondit q plus red
dit. qnto magis est celu q tra Qui contristatus
abiit merens. ipeditus a pfecoe quia
querebat possessionu amore. z Beda Jnt
pecunias habere. z amare. magna e dista
unde salomon no qn het. s qui amat di
uicias fructu no capiet ex eis. z accipe
amare p fine in dictis pone Ecce nos
dimisimus oia etc exponitur e s° cap° xix
multi erut nouissimi primi q decepti er terrenoru
amore inordinata. primi sr in ho seculo. s
erut nouissimi in futuro Ecce ascedimus
ihrosolimam etc expo ut s cap° xx Et accedut
ad eu Jacobus z Johannes etc inde s cap° x
xx Et pficiscete eo etc Bartimeus cecus se
debat. etc z Bartimeus qui filius pgnue
interpretatur sigt hoem in delicijs carna
libus nutritu. io dr cecus. s. sapie luce
priuatus de qua dr Job xxviij q no inuem
in tra suauit vinecu q delicie carna
les ebetat intellem Qui cu audisset etc cu
eu audit de saluatore d3 clamare p oracz
deuota ut ab eo recipiat sapie lumie clarq
qui dat omnibus affluenter salte de necis
ad salute
Et cu appropiqret ierosolimis etc sc3 ut
mittit duos ex discipulis. p binariu
insinuas q discipli sui habe deb3 geminam
caritate. s. dei z pximi Jte in castellu
. i. i mundu ad predicandu illic inuenietis
pullu ligatu. i. hoem dissolutu pua co
sue ne ligatu sup que no sedit. q nulli
obedire voluit. Soluite. monitis verbis
cohentes eu de sua pua osue ne et ad
ducite illu ad ofessione fidei xpiane
scz z iposuerut illi vestimeta sua. i. vir
tutu opa. z sedit xps sup eu. p obedie
actu. Multi aute strauerat vestimeta
sua z alij frondes. per istos sigtur
illi qui gaudent z deu laudat de mu
tacone tali Et intrauit Jherosolimam
templu. z Beda forma nobis religiois
qua sequamur donat ut cu quelibz lo
ca in quibz sit domus oracois intraueri
hat primo diuitimus Cuque vidisset ficu a
longe habentem folia tm. apparecia sicut
z no opa pter q dei maledcoem in
currit Et cu intrasset cepit eice vende
tes. etc quo audito principes sacerdotum
. ad hu durat ista psecucio q detestatur
vicia eoru z Baptismus Johis etc sc3 ut ego
dico vobis etc z Beda . q. d. no dico vo
bis q scio que no vltis dice s q scitis
duabz aut de causis maxie scia ueritatis
est occultanda querentibz. s. ob q quit
no e capax ad intelligendu q quit aut
indignus e ut ei debeat aperiri z h° utriq
ouenebat
Et cepit illis parabolice loqui Vinea pas
tinauit homo . i. xps plantauit
ecclesiam in sanguine suo z circumdedit sepe
. i. euangelica doctrina z fodit locu . i.
habundante spus sci gre defluxu Et
edificauit turri . i. speciale angeloru
custodia Et locauit eam agricolis . i.
xpianis z pegre pfectus est. z Beda q
no loci mutatoe. s abire dr q vinea q
vinitoribz liberu operandi arbitriu de
reliquit Et misit seruos suos ad agri
colas . i. bonos epos ad malos xpianos
arguendu Et aliquos occiderut ut Jo
damascenu qui absciderut manu Et
seuerinum gemellus afflictu z s
thomam cantuarien occisu z de plibz

alus filia loquitur Ad hunc q° vind hns filiu
etc hic e pp̄us qui mittit invisibilit a pre
qui aliquē instigat ad bonum. s aliqui sunt
ingrati eius instictu no solu repellētes
s et pessime agētes pp̄ter q cō rei eis
est occidut eu de quibz d hebrei vi tur-
su crucifigētes filiu dei z sic dei iusticia
mali pduntur Et vinea locat alus. eu
coꝝ loco boni subrogatur magr semy
q verax es etc gtr d qui vult scit unge
ꝫ scit pingere. ppt q iminicoēs vn-
gunt oleo oliue lanceolas suas ut melius
possit vena pingere et sic fecerunt isti
ꝫ aly pdicores Reddite q° que sūt cesaris etc
Electi reddē debent deo devocōem z mūdo
vita exemplare Et sedes ihus q gazo-
philaciū aspiciebat quo turba iactaret es
in gazophilaciū etc. magis ponderas q̄n-
titate devocōis q̄ muneris. qui vidua
pones duo minuta plus laudat ab eo
q̄ divites ponētes munera magna
Et cū egrederetur de teplo. teplū di
quelibz religio pt dici. q sic destruit
q no remanz lapis sup lapide qn no
remanz ibi qformitas ad primi funda-
toris Cū aut audieritis bella etc ab9 sūt
cuit z alia bella que vir sentit ypiang
s dm̄ꝫ pecia cupiditatū studioꝫ q̄z co-
flictus. multo gvīores sūt hostes domes-
tici q̄ exi̇̄ Sicut homo qui pegre pfec-
tus est etc hoc de deo d. eo q a nobis
in pnti no videtur z dedit suis ctuq
ptatem opis. h° d q dimittit hoies
agere sm libertate sue volūtatis Et
ianitori pcepit ut vigilet. i. roi que
vigil debet ee ad claudendū ostiū co-
sensus dyabolo z ad apiendu xpo q
ad ostiu pulsat. qn ad bonū nos in-
vitat Sero an media nocte etc per
mane significat iuventus. p gallicātu
status virilis. p mediam nocte senec-
tus. z p sero seniu. Et q dm̄ aduētus
est nobis incertus io vigilādu est
in omibz etatibz ut in morte veien-
tem recipiamus p bona volūtate
Erat aut pascha etc ih°. voluit em
deus in paschate crucifigi q ipe
erat veru pascha Venit mulier hns
alabastrū. mulier ista rōnalis e aīa
que frangit alabastru tu rōnabile dōt
corpus pp̄riu e qui hoc cedit ad ho-
norem dei effundit sup caput xpi
i. cor sui. caput xpi deus Et iudas
scarioth etc Beda. multi hoc scelus iude
s. q dnm ac mgrm dm q suu pecunia
vendidit velud imane ac nepharium
abhorrent. n° tn cavz ꝫ na ci p muneribz
caritatis z veritatis vita spnt dm qui
caritas e z veritas sperit Et p° die azi-
moꝝ sc mittit duos de discipulis
suis s. petru z Johem ut d luc xxii
per petru significatur actio bona p Johez
ꝯtemplacō devota q pparat pascha. s. cū
disponit ad xpi corpus devote sumēdū
Parat aut in cenaculo. i. in hoie per
drōem in dm elevato grandi. longitu-
ne longanimitatis Lato. latitudine caritatis
strato. valetate virtutis Et manduca-
tibus illis accepit ihus pane etc per
ihm qui salus interpretatur intelligit
bonus prelatus xpi vicarius z de sua sub-
ditoꝝ q̄z salute sollicitus hic accipit pane cu
diligēter studet sacra sciptura accip aut i
manibus. qn ea implet opibus Et bndixit
qn deo attribuit intelligēcia Frangit aut
z dat. devote pdicando eo° de ingrate
d tn x° parvuli pecierunt pane z no fuit
qui frangeret Et ait illis ihus omēs vos
scandalisabimini etc Crisos9 carnale e cadē.
s dyabolicū est iacē Petrus aut ait illi z
si omēs scandalisati fuerit etc gtr accidit
q illi qui alus sē in virtute pferunt tpius
alus cadut io subdr amen dico tibi Quēq
osculatus fuero etc amicicie signis pdito-
res utuntur ut eoꝝ dolus lateremus pagat
Sumi uo sacdotes z oe qsiliu querebat
adusus ihm testioniu. modus aut judicioꝝ
iniquoꝝ est adusus inocētes qrē testio-
ia z recipe falsa Et ceperunt qspuere i eum
etc Jo9 ut sputamibz recepis facie aie nrē
lavaret z velamie faciei sue velame
cordiu nroꝝ auferret et colaphis qbz
in capite pcussus est. caput huani genus
qd e adam sanaret Et statī itēꝝ gall9
cantavit etc Jo9 Gallus luces imenus q e
n spus scus cuius voce in pphetis z aplis
nos de tua negatōe excitamur ad amarissi-
mos post lapsu fletus qui male de deo
cogitavimus z male locuti sumus de pximo
z male fecimus ad nos ipos
Et interogavit eu pilatus etc iuste s dici
sūt romano exercitui qui salvatore
tradiderunt romanoꝝ pside ita ut mirare-
tur pilatus. s. de eius paciēcia que audie-
rat periciu in lege z potente ad oia rende
Pilatus aut volens satisface populo etc
sic faciut mali iudices p favore huano
iusticia subvertētes Et ceperunt salutare eu
ita faciut multi in ecclia devote salutātes
eu in apparēcia. s eu exspoliat bonis z af-
fligut in membris suis Et angariaverūt
quepiā. sic multi hodie portant i angaria
crucem pnie Diviserut sibi vestimēta sua
rapientes bona simpliciu xpianoꝝ Deus
meus ut quid dereliquisti me pp̄ q xpia-
nis non debz mirari si a deo pmittit
p malos tribulari q sic suo capiti qfor-
mat Et velu templi scissum e i. cor.
3° d templu dei scm est q estis vos z
io velu templi huius scinditur. qn per
qpassione mortis x̄ fideles ab oi terre-
noꝝ inordinato amore separatur Videns
aut centurio etc per hoc q iste gentilis
qsitebatur in xpo veritatem divinitatis

Nō digni

xviii

figurata fuit futura gentium illuminatio et excecatio iudeorum. Venit joseph ab arimathia etc. sequitur et petiit corpus ihesu etc. moraliter joseph qui interpretatur accrescens corpus ihesu petit quia per bona crescens in virtutibus eucharistiam sumit. Et involvit in sindone. quia devocionem suam abscondit ab humana laude etc. ut dictum est ca. xxxv.

xvi. Et cum transisset sabbatum etc. sequitur ut venientes ungerent ihesum. gregorius nos autem in eum qui mortuus est credentes si odore virtutum referti cum opinione bonorum operum dominum querimus ad monumentum ipsius cum aromatibus venimus. Vident revolutum lapidem. per hoc reserato misteriorum xpi significatur que velamine legis in lapide scripte tegebatur. precedet vos in galileam etc. quod transmigratio interpretatur. xpc quem sumus videre dominum videre de virtutibus ad virtutes transmigrare et nemini quicquam dixerunt. thomas mulieribus non audire non loqui datum est dicere non docere. Predicate ewangelium omni creature. id est omni homini indifferenter sine personarum acceptione. Signa eos qui crediderint etc. In nomine enim eius demonia eicient qui demonum temptationes fide et signo crucis repellunt sicut legitur de sancta iustina. linguis loquentur novis qui verba fac[ta] hunc in ore dimissis fermonibus et immundis. Serpentes tollent qui detractores efficaciter reprehendunt. mortiferum biberint non eis nocet. qui persuasiones mortiferas audiunt. sed non consentiunt. Super egros manus imponent et bene habebunt. qui per bona verba et opera alios a peccatis retrahunt et in bono confirmant et hec sunt spiritualia sed corporalibus meliora quanto que sunt anime corporalibus preferuntur.

Explicit marcus ewangelista

Incipit lucas ewangelista

i. Fuit in diebus herodis regis iudee sacerdos quidam etc. hunc ewangelistam lucam figuratur per misticum vitulum. vitulus quod est animal immolatum quia predicat xpm pro nobis immolatum. immolare vero pertinet ad sacerdotis officium. xpc quoque sacerdos. ewangelium incipit. Erant autem ambo iusti ante deum. bene ex iustis accepit originem qui iudicare venerat iustitiam confirmatam ante deum non sicut ypocrite qui fingunt iusticiam ante mundum. In mense autem sexto missus est angelus gabriel etc. sequitur et bene angelus ad virginem mittitur quia semper est angelis cognata virginitas. Et nomen virginis maria. que interpretatur maris stella. bernardus o quisquis te intelligis in hoc seculi profluvio inter turbines et procellas magis fluctuare quam super aquam ambulare respice stellam voca mariam. Et ingressus angelus ad eam. bernardus qui ingressus in secreto cubiculo ubi orabat patrem in abscondito etc. ambrosius discite virgines moribus que sola in intimis penetralibus quam nemo virorum videret solus angelus reperiret. Ave gratia plena. quia ceteris

per partes datur gratia marie vero tota simul se infundit plenitudo gratie. Que cum audisset turbata est. etc. quod turbata fuit virginalis fuit verecundie quod non perturbata constantie quod cogitavit qualis esset ista salutatio prudentie. unde canit ecclesia. virgo prudentissima quo progrederis. Ne timeas maria etc. solent virgines que vere virgines sunt semper esse pavide et nunquam secure et ut timenda caveant etiam tuta pertimescunt. Dicitur in libro etc. pnj quod thamar cum fratre suo credens esse secura fuit ab eodem violenter deflorata. Ecce concipies in utero etc. iam enim eum per fidem et devocionem conceperat in corde suo et hoc modo debemus eum concipere per fidem et devocionem et parere per sanctam operacionem. Et regnabit in domo iacob in eternum etc. qui interpretatur supplantator. In illis enim qui supplantant passiones inordinatas et vicia regnat xpus. In illis autem qui supplantantur ab eis dyabolus. Spiritus sanctus superveniet in te etc. spiritus enim in ea venerat in sua sanctificatione et supervenit in filii conceptione. Ecce ancilla domini. bernardus que est tam sublimis humilitas que cedere nescit honoribus insolescere gloria nescit. mater dei eligitur et ancillam se nominat. Exurgens autem maria in diebus illis abiit in montana etc. ambrosius quo iam deo plena nisi ad montana contenderet cum festinatione. ambrosius discite virgines non circumcursitare per alienas edes non demorari in plateis non aliquos in publico contexere sermones. Ecce maria in domo sera festinat in publico. Et intravit domum zacharie etc. ambrosius discite vos sancte mulieres quid debeatis pregnantibus exhibere cognatis maria que antea in intimis penetralibus constabat non eam a publico virginitatis pudor non asperitas a studio asperitas monium ab officio pluvitas itineris retardavit. discite et virgines humilitate marie. venit proxima ad proximam iunior ad seniorem non solum venit sed et prior salutavit. decet enim ut quanto castior virgo tanto sit humilior. noverit deferre senioribus sit in gratia humilitatis in qua est professio castitatis. quia superior venit ad inferiorem ut inferior adiuvet. maria ad elizabeth xpus ad iohem. Et repleta est spiritu sancto elizabeth. Audita salutatione marie quia clemencie ipsa respicit oculo clemencie recepit a deo donum gratie et laudem reddit marie loco sub. Et exclamavit voce etc. Et ait maria magnificat etc. quoniam si deus nec augmentum nec detrimentum recipere potest quid est quod maria loquitur magnificat anima mea dominum sed si consideremus dominum salvatorem ymaginem esse invisibilis dei et animam meam factam ad eius ymaginem ut sit ymago ymaginis tunc videbo exemplo eorum qui solent ymagines pingere qui

magnificantes aiam mea ope cogitatione sermone. sic ymago dei grandis efficitur et ipe dns cuius ymago e anima mea magnificatur Et exultauit spus meus zc. crisos ille aut dm magnificat qui digne sequitur xpm et dn xpianus vocatur non minuit dignitate magna et celestia opando. et tunc spus eius i. spuale cursina exultabit et non mortificatur quia respexit humilitate ancille sue zc. augi O uera humilitas que deu hominibus pepit vita mortalibus edidit celos inouauit mundu purificauit paradisu apuit et hom aias liberauit. Ista est marie humilitas scala celestis. p qua deus descendit ad tras. Quia fecit m magna qui potes est zc. crisos. d. aut qui potes est ut si quis diffidat i concepcionis negocio dn virgo manes concepit retorqeat miraculu ad potenciam operatis Et mia eius a pgenie in pgenies timentibus eu. q. d. no m soli s et i oi gente que timet dm acceptus e illi Fecit potencia in brachio suo zc. origes timetibz aut sic fecit potecia in brachio suo q licet infimus ad dm accesseris si timueris cu pmissa virtute ofequeris Deposuit potentes zc. circulus magna sapiebat demones gentiliu et sapietes phaisei et scribe iudeorum hos tn deposuit erexit q se humiliates sub potenti manu eius dans illis virtute calcandi serpetes et scorpiones et oem ptate inimici Esurientes impleuit bonis zc. qui etna toto studio qi esurientes desiderat saturabunt cu xps apparuit in gla. s qui in terenis gaudet in fine tocius vitudinis inanes dimittent Suscepit ysrael puerum suum zc. Beda puerum sui obediete. s. et humilem. nā qui otepnit humiliari no poterit saluari Sicut locutus est ad pres nros abraham et semini eius zc. Beda. d. no tm ornem pgenies q fidei eius vestigia secutis quibz aduentus saluatoris in seculo e pmissus Benedictus dns deus ysrael i. oium. q uisitauit in sua natiuitate in qua uisitauit nos oriens ex alto ut d. s. Et fecit redepcoem plebis sue i. in sua passione Et erexit cornu salutis in sua resurrecoe et ascensione. In domo dauid q de illa natus fuit Sicut locutus e zc. act. x. huic omis pphe testimoniu phibent Salute ex inimicis nris. s. demonibus et tirannis Ad faciendum miam cu patribz nris. in limbo patrus detentis Et memorari testamenti sui sci et quid sit illud testamentum subdit Iusiurandu qd iurauit ad abraham. gen. xxij. bndicentur in semine tuo omes gentes terre q impletu e in xpo Ut sine timore zc. s. seruili seruiamus illi In sanctitate zc. q ipe est fons scorum Et tu puer ppheta zc. Gregorius quis quis

aut predicado a sordibz vicorum audiencium corda mundat diu uenientis ad cor via parat et sic pz q p Johem predicator euangelii designatur Ad danda sciam salutis et non curiositatis in remissione pctorum. q fit p dnm operante et p predicatore disponete io subdit p viscera mie dei nri in quibz uisitauit nos. in sua natiuitate et ad huc cotidie visitat illustrcoe sue gre io subdit Illuminare hiis qui in tenebris et in umbra mortis sedent. i. in culpa mortali q e umbra pene infernalis Ad dirigendos pedes nros in via pacis i. affectus fraterne et superne in qua dirigetur liberati a pcto mortali Puer aut crescebat zc. beda predicator pmitur ut liberius auditores suos a mundi illecebris ~~audiendo~~ erudiendo sbstollat i deserto pmencia transiuit uita zc.

Factum e aut in diebz illis zc. Ascendit aut et Joseph zc. p maria ecclia designatur. p Joseph sposus eius eps. ppe q in desponsacois signu anulu ht sicut sponsus. et sicut maria fecundata fuit. no tn a Joseph sposo suo. s a spu sco. sic et ecclia fecunditate gre ht a deo Ascendit aut i bethleem ciuitate sua. s. celeste. bethleem. domus panis interpretatur et i celesti ciuitate panis viuus in ppa spe degustacione et pficietur omi impatori se seruire Et pepit filiu suu zc. ecclesia uigo filium parit in qualibz bona psona. que bonum prius conceptu pducit ad effectu Et pannis inuoluit qui ab humanis laudibz hoc abscondit Et in psepio reclinat qui ex ope bono no eleuatur. s se magis humiliat et pastores erant zc. hii st boni prelati et curati qui vigilant sup ppria vita ne delinquant et custodiunt vigilias noctis sup grege suu ne luporum infernalium morsibz pereat et iuxta illos stat angelus ad corum custodiam et claritas dei circumfulget illos ad sua et subditorum directionem et timet timore filiali ppe q eis d. Natus e uobis hodie saluator. qui timetibz dm spualiter nascitur p gre sue influxu malachie x. orietur vobis timetibz nomen meum sol iusticie Pastores loquebantur ad inuicem transeamus in bethleem in sacre e scriptura sacram diliget studere Et uideamus hoc verbu nam in ea uidetur verbu caro factum Et venerunt festinantes i. cu desiderio feruenti Et inuenerunt mariam et Joseph. p mariam que interpretatur amarum mare signatur amaritudo penitencie et p Joseph qui interpretatur accrescens signatur augmentu virtutis et gre et ad hec duo inducit studium sacre scripture

mÿne

ij

Et infante posit(um) in p(rese)pio. q(uod) e(st) max(imum) mira-
bile ad dicat se p(ro)p(he)ta celu(m) (et) t(er)ra ego im-
pleo Et o(mn)es qui audierunt (et)c(etera) pastores
e(ni)m ecc(les)ie (et) doctores debent alijs (com)m(en)tare
que didicerunt ab angelis. i. p(er) studiu(m) sac(re)
sc(ri)pture p(er) angelos revelate Et reversi sunt
pastores (et)c(etera) nam doctores ecc(les)ie post alior(um)
doctrina(m) debent ad (con)siderandu(m) p(ro)p(ri)a (con)sc(ienti)am
reverti (et) laudare bonitate(m) dei Et postq(uam) (con)sum-
mati s(un)t dies octo ut circu(m)cideretur puer.
vij cui debem(us) (con)formari no(n) circu(m)cisione carnis s(ed)
ment(is) 10. 2(o) no(n) q(uod) in mat(er) iudeus est (et)c(etera)
Vocatu(m) est nomen eius Ihesus. i. salus q(uia) fe-
cit salute(m) in medio terre Impleti s(un)t dies
purgac(i)o(n)is. (et)c(etera) p(er) hoc ondi(tur) q(uod) x(r)pianus d(ebe)t
a vicijs custodi (et) t(un)c p(er) devoc(i)o(n)em appa-
rere in (con)spectu dei (et) offerre par turtur(um)
i. castitate ment(is) (et) corpor(is) et duos pul-
los columbar(um). i. multiplicac(i)o(n)em bonor(um) op(er)um
eo q(uod) columbe s(un)t aves in p(ro)le fecunde Et
ecce ho(mo) erat in Ih(e)r(usa)l(e)m (et)c(etera) Symeon q(ui) obedi-
enc(i)s i(n)terp(re)tat(ur) bonu(m) religiosu(m) sig(nificat) (et) hic
manet in iher(usa)l(e)m que i(n)terpretat(ur) pacifica
q(ui)a m(a)n(e)t in pace in t(er)r(e)na (et) f(rate)rna (et) iu(ste) d(icitu)r
iustus s(cilicet) ad p(ro)x(imu)m et timoratus ad d(eu)m. ex-
spectans (con)solac(i)o(n)em in ysr(ah)el. i. divina(m) visio-
nem eo q(uod) ysr(ah)el i(n)t(er)pretat(ur) videns deu(m) et
sp(iritu)s s(an)c(t)us est in eo — p(ro) sue (et)c(etera) visione(m)
Et cu(m) induceret puer(um) Ih(esu)m parentes e(ius)
Auctoritas pater e(ni)m [struck through] me impetuo(se) i(n)du-
xit ih(esu)m ut detur devoc(i)o(n)is dulcis a(m)plexand(u)m
et sic cu(m) simone de tanto visu(?) b(e)n(e)di-
cit d(omi)n(u)m (et) desiderat exire de h(oc) mundo
ut eis detur ad p(er)fecte fruendu(m) sicut et
paulus dicebat phil(ippenses) 1(o) desideriu(m) h(ab)e(n)s
dissolvi (et) e(ss)e cu(m) x(ris)to Et erat anna p(ro)phe-
tissa (et)c(etera) Ista mor(um) e(st) exemplar no(n) viduis
s(ed) mulieribus alijs primo q(ua)ntu(m) ad castitate(m)
cu(m) virgo ... (et) post per t(em)p(u)s longu(m) 2(o)
q(ua)ntu(m) ad devoc(i)o(n)em q(uia) in obs(er)vac(i)o(n)ib(us) et
ieiunijs d(icitu)r h(ec) s(er)viens die ac nocte 3(o)
q(ua)ntu(m) ad loq(ue)ndi modestia(m) q(uia) no(n) de fabul(is)
s(ed) de x(rist)i misterijs loquebat(ur) p(ro)pt(er) que
et alia bona dono p(ro)ph(et)ie r(e)plebatur
Puer aut(em) crescebat (et)c(etera) s(ecundu)m corpus
(quia) s(ecundu)m a(n)i(m)am ab instanti (con)cepc(i)o(n)is
fuit totali(ter) p(er)fectus s(ed) hanc per-
fec(ti)o(n)em no(n) ostendebat n(is)i p(ro)ut co(n)-
veniencia t(em)p(or)is exigebat s(ecundu)m illud
ec(clesiasti)ci viij. t(em)p(u)s (et) r(espon)sione(m) cor sapi-
ent(is) intelliget Et cu(m) fact(us) esset
ih(esu)s annor(um) xij. p(er) hoc ondit(ur)
q(uod) a pu(er)icia debent assuefieri
boni(?) ad divina (et) ad idem fuit
q(uod) alijs recedentibus in loco di-
vini cultus remansit Et req(ui)-
rebant eu(m) int(er) notos (et) cognatos
(et) no(n) requirebat eu(m) (et)c(etera) p(er) hoc
ondit(ur) q(uod) sp(irit)ualit(er) no(n) i(n)venit(ur)
in carnali societate s(ed) in t(em)plo
q(uo)d est locus orac(i)o(n)is (et) sacre
erudic(i)o(n)is. p(er) hoc aut(em) q(uod) i(n)ventus

fuit post triduu(m) significat(ur) q(uod) post triduu(m)
(con)tric(i)o(n)is (con)fessio(n)is (et) satisf(a)c(ti)o(n)is a fide-
libus sp(irit)ualit(er) i(n)venit(ur). Et descendit cu(m)
eis (et) venit nazareth (et) erat subdit(us) illis
ex hoc arg(uitu)r humana sup(er)bia q(uia) fre(quen)t(er)
renuit subici superiorib(us) suis iiij
Anno aut(em) xv imp(er)ij (et)c(etera) Fac(tu)m e(st) v(er)bu(m)
d(omi)ni sup(er) Joh(ann)em (et)c(etera) p(er) Joh(ann)em sig(nifica)t(ur) (quo)-
predicator ewangelij ut d(icitu)r e(st) 6 ca(pitul)o
Vox clamant(is) in deserto. amb(rosius). i. in gen(ti)li
populo qui desertu(m) d(icitu)r eo q(uod) pecc(at)or(um) sp(i)nis
impletur Parate via(m) d(omi)ni (et)c(etera) p(er) pre-
dicatore(m) e(ni)m ho(minu)m corda p(re)parant(ur) ut
ip(s)a deus p(er) gra(ti)am ingrediat(ur) O(mn)is val-
lis i(m)plebit(ur) (et)c(etera) hoc fit qu(ando) pecc(at)or lapsus
in p(ro)fundu(m) pecc(at)or(um) in spem sue salut(is)
erigit(ur) et mons (et) collis humiliatur. q(ua)n(do)
sup(er)bus obediencie dei subicitur. (et) p(ra)va
fuit in directa. q(ua)n(do) distorcio iusticie
ad rectitudine(m) p(re)paratur et aspera i(n)
vias planas. q(ua)n(do) p(er) spaciu(m) bonu(m) effi-
citur leve q(uod) prius erat dur(um) (et) sic dis-
ponit(ur) auditor verbi divini ad videndu(m)
salutare dei Dicebat (er)go ad turbas. h(oc) s(ecundu)m
sensu(m) litteralem dicebat p(ro)pt(er) pha(ri)seos et
saduceos in malo obstinatos ut p(ate)t mat(hei)
2(o) de quibus sub(dit)ur genimina viperar(um) q(ui)s
ondet nobis fugere a ventura ira q(ue)
d(icitu)r nullus q(uia) sup(er)i(us) iudex erit irat(us) infe-
rius horrendu(m) chaos infern(i). a dex-
tris pecc(at)a accusancia a sinistris demonia
ad interitu(m) trahencia. foris mundus
ardens intus (con)sc(ienc)ia vrens. pecc(at)or sic de-
prehensus quo fugere poterit. latere erit
i(m)possibile apparere aut(em) intollerabile id
sub(dit)ur Facite (er)go fructus dignos p(eniten)cie
h(ec) e(st) e(ni)m via mala euadendi p(re)dicta
et ne cepitis dicere p(at)rem habem(us) abra-
ham (et)c(etera) inde s(equitu)r ca(pitul)o 2(o) Iam e(ni)m securis
ad radice(m) arbor(is) posita est. Ista secur(is)
p(otes)t dici calor naturalis qui (con)tinue (con)-
sumit aridu(m) radicale quo (con)sumpto ar-
bor mala p(er) qua(m) sig(nifica)tur pecc(at)or excid(itu)r
per morte(m) (et) q(ua)ntu(m) ad a(n)i(m)am mittit(ur) in
ieh(en)na(m) Qui h(abe)t duas tunicas det vna(m)
no(n) h(ab)enti (et) qui habet escas si(mi)l(ite)r faciat
Iste sp(irit)uales s(un)t sacre sc(ri)pture quas
h(abe)n(te)s d(ebe)nt p(ro)x(imu)m sp(irit)ualiter pasce(re) Hero-
des aut(em) tetrarcha. Iste qui Joh(ann)em li-
gavit eo q(uod) de malis suis arguebat
eu(m) caritative (et) q(ui) s(imi)lia faciunt s(un)t sic(ut)
frenetici qui p(ro)p(riu)m medicu(m) percutere
vel occidere querunt Ih(es)u baptizato (et) ora(n)-
te apertu(m) e(st) celu(m) (et)c(etera) Beda. no(n) ei ap(er)-
tu(m) est celu(m) cui(us) oculi cernebat interiora
celor(um) s(ed) virtus baptismat(is) ondit(ur) de
quo qu(i)c(um)q(ue) egredit(ur) ei regnu(m) celest(e) (et)c(etera)
ianua aperitur Et descendit sp(iritu)s s(an)c(t)us (et)c(etera) no(n)
p(er) apparic(i)o(n)em t(ri)u(m) p(er)s(on)e t(ri)nitat(is) in bap-
t(is)mo x(rist)i. sig(nifica)tu(m) fuit q(uod) eius fideles i(n) s(an)c(t)issi-
me trinitat(is) nomine baptizari debe(n)t

z ipe ihus erat incipiens q̄i annorū xxx.
p hoc insinuat q officium predicādi nō
dz aliqs exequi an perfectam etatē sicut
nō legit an predicasse

iiij. Ihesus aut plenus spu sco rc̄ sc̄ z age-
bat a spu in deserto. rc̄ expo. ē s
ch̄ 3°. z in sinagoga erat ho hns demo-
niū rc̄ per hoc q xpus increpauit de-
monē qui sua ptatem gferebat z sua-
tem ei silem ponēs docuit nos fugē
laudes turpiū psonarū. ut sc̄ seneca libro
de uirtutibz. tm tristē tibi sit laudari a tur-
pibus q si laudaris ob turpia Socrus
aut simonis tenebat magnis febribus
rc̄ per quā significatur psona irata die
calore laboris. sz qua stat ihus cū istas
passiones mitigat et cū ei deuote mi-
nistrat Facta aut die egressus ibat i
desertū locū. dans in hoc exemplū pdicato-
ribus reuertendi ad solitudinē gteplacōis
post labore predicacōis. Et ut deo grās
agat de pfectu pterito z se disponat
p futuro

v. Factū ē aut cū turbe irrueret rc̄ sc̄. Et
uidit duas naues. rc̄. beda due naues
mistice signāt circūcisionē z pputiū quas
uidit dns. qa in utroqz populo nouit
q sc̄ eius z ad futurē uite tranquillitatē
q ad litꝰ uidendo hoc ē misericordit
uisitando puehit. Dut i altū z laxate re-
tia ura rc̄. cuiꝰ mistice aut nauis pet
sm matheū fluctuat sm lucā replet piscibz
et pricipia fluctuat ecclie z posteriora copu-
lerant agnoscās nō turba illa que iudam
hz in utraqz cū petrus sc̄ q suis mitf firmꝰ
est turbat alienis caueamꝰ qo pditore ne
p eū plimi fluctuēt Et cetē uiri porta-
tes in lco hoem paraliticū rc̄ expositū ē s
ch̄ 2°. et post h exijt z uidit publicanū
rc̄ Et fecit ei magnū conuiuiū rc̄ Leui q
xpus qlibet genus remedij exhibebat et
nō solū disputando z prestando sanitatē
remedia ul et redarguēdo emulos sz et
gmededo cū nullos curatiū dirigebat inde
nos instruēs q qlibet opus z tēpus pt
nobis utilitatem afferre z publicanorū p-
ticipacōem nō uitauit ppt utilitatē bodi
medici more q n saniem tangēt a morbo
nō liberaret Et discipuli ihois frequēter
ieiunāt rc̄ sc̄ nūqd potestis filios sponsi
dū cū illis est sponsus facē ieiunare q̄i di-
ud. ppt q apud pbatissimos egipti mo-
nachos statutū fuit ut nullus ieiunaret
a pascate usqz ad ascensionē ppt gaudiū
resurrectōis xpi quo tpe frequēter discipul
apparuit z cū eis comedit ut dr in col-
lacōibz prm col. 1 theone abbate

vj. Factū ē aut in sabbo rc̄. p spicas grenerū
intelligi pnt figure ueteris testamenti
gtinētes sub uelamine lre grana spualia
nouit sub pcepto carnalis circūcisionis
uitalis sic igit spicas uelle ē beam otti-
dente tollere z spualem sensū eruere

q fecerūt apli aliūqz discipuli z sic mandu-
ducabat Factū ē aut in alio sabbo rc̄ sc̄
man' arida ad opandū est inualida sz
p hoem manū aridam hntem signatur pi-
ger et ociosus. sz cū ad uerbū xpi stat in
medio uirtutis manꝰ eius sanat z i bonis
opibus exercetur Factū est aut in diebz illis
rc̄ xpus aplos electurus orauit plure di-
cit z erat pnoctās in oracōne p hoc onderet
q epi qui sūt successores aplorū nō sc̄ eligēdi
p inductiones falsas z pmissiones. sz per
deuotas oroēs Et ois turba qrebat eū
tangē beda tactus saluatoris est opus sa-
lutis que tangē ē in eū fideliť credē z ab
eo tangi est eius uulnera sanari. Et ipe ele-
uatis oculis rc̄ ab hoc loco usqz ad fine
capli ch̄. 5. 6i z 7 satis expositū

vij. Cum aut iplenisset rc̄ sc̄ centurionis
cuiusdā seruus rc̄ p istū centurionē
signatur rō cuiꝰ sūmus ē sensus appetitus
qui dz obedire rōi ut dr i. ethi. sz ex cor-
rupcōe nē infirmꝰ ē ad obediēdū ppt q
hō per rōem cognoscens sua infirmitatē
in suo appetitu sensitiuo p se z p alios ro-
gare dz dnm ut sanet seruū suū z sic puer
eius sanat. Et factū est deinceps rc̄ sc̄ Ecce
defunctus efferebat filius rc̄ p istū defunctū
signatur mortuus per mortale pctm. mr
est ecclia. portatores huiꝰ funeris sc̄ sto ul
uerbo fouētes hoem in pctis. porta p qua
effertur mortuus ē exterior sensus pctm
manifestatiuꝰ ysa. in pctm suū sicud sodo-
ma predicauerat nec abscondert. Hūs cum
mortuus p pctm mortale suscitat miseri-
cordit a deo p pces ecclie Et nunciauerūt
Johi discipli eius rc̄ exp ch̄ xi Rogabat
aut illū quidam phariseus rc̄ p mulierē
peccatricē ad dni pedes accedentē. sign
quelibz psona uere de pctis suis penitens
z gtrita ad q requiritur q sicut dnm of-
fendit p corpus suum ita seruiat ei p pmam
Ro. 6i sicut exhibuistis mēbra ura seruire
imundicie z iniquitati ad iniquitatē ita ex-
hibete nunc iusticie in sctificacōem z sic fe-
cit mulier ista. und dr greg om ppps. No de magdalena
liquet fcēs q illicitis actibus prius mulier
intenta unguentū sibi p odore carnis ad-
hibuit. qd ergo turpiť sibi exhibuerat
hoc ia deo laudabiliť offerebat. Oculis
terrena gcupierat. sz hos ia p pniam
gterens flebat. Capillos p gposicōe uultꝰ
exhibuerat. sz ia capillis pedū maculas
tergebat. Ore sup ba dixerat. sz pedes
dni osculans hoc in redempcōis sue uestigia figē- vestigia
bat. Quot g in se habuit oblectamēta
tot de se inuenit holocausta. ut totū
seruiret deo in pnia. qcqd ex se dnm gt-
tepserat in culpa. ppt q sibi dr Remit-
tuntur tibi pcta tua rc̄

Et factū est deinceps rc̄ Nemo ac-
cendit lucernā rc̄. h lucerna dr sac
scriptura ps cxviij lucerna pedibus

meis uerbu diuj (i. lumen) semite meis. Hanc aut lucernam opit vase qui ubis cuctos et copnens exponit ea ad iactancia sue fame. Ille vero sub lecto ponit qui igne heresis ex sua expone prusa accendit sicut lucerna sub lecto posita accendit stramina et de hac accensione dicit Isid. et habetur in decret. xxiiij. q. iij. secta de arrius in alexandria una scintilla fuit sed quia non

oppressa statim fuit oppressus eius flama totu fere orbem depopulata est. Illi aut ponunt sup candelabrum qui per bona uitam sicut efficacie verbu suu sicut econuerso illi vase operiunt qui per mala uita doctrina sua contemptibile reddunt. Et nunciatu est ei mater tua et fratres tui etc. secundum sensum literale male nunciatu fuit ei ut si per adventu matris et fratrum predicacionem dimitteret arguetur homo preuenus ue pote affectione carnali motus propterea quia racionabiliter imposuit nuncianti silencium dicens mater mea et fratres mei etc. Et factum est in una dierum et ipse ascendit in nauiculam etc. expone ut supra viij. v. et vi. Nauigauerunt aut ad regione gerasenorum etc. per hominem obsessu a demone significatur populus gentilis longo tempore seruiens demonibus in ydolis et vestibus non utebatur quia nudus erat uirtutu ornamentis. Superat et cathenas et vincula legis naturalis sed domino iubente per predicacionem apostolorum demones ab eis eiecti et ad sana mente sunt reducti et virtutu uestibus sunt ornati per hoc aut quod demones porcos intrauerunt et in mari demiserunt. significatur quod demones intrant detractores qui tamquam porci pascuntur immundiciis aliorum et corrodunt vitam bonorum. propterea quod cum demonibus demerguntur in infernum. Et mulier que erat in fluxu sanguinis etc. per quam significatur persona peccatrix longo tempore que tu remedium querit a domino dicens libera me de sanguinibus etc. et ipsa sola dicitur dominum tetigisse scilicet spiritualiter per fidem et deuocionem licet multi eum comprimerent per tactu corporalem propter quod ei singulariter dicitur filia fides tua te salua fecit etc.

Conuocatis aut ihesus xij. aplis etc. sequitur Et quicumque non receperint vos exeuntes de ciuitate illa excutite puluere. per que significatur leues motus impaciencie qui solent esse in viris perfectis ex hoc subito surgere qui statim sunt excuciendi per uirtute paciencie. Et reuersi apli etc. per hoc ostenditur quod predicatores post predicacionis discursu redire debet ad contemplacionis secretu et opa sua coram deo discutere ut de bonis suis graciam agat et de defectibus veniam petat. Et accedentes xij. dixerunt ei dimitte turbas. per quinque panes quinque libri moysi. per duos pisces prophete et agiographa. per xij. cophinos noui testamenti doctrina per xij. aplos scripta et predicata designantur quibus fideles spiritualiter nutriuntur. Et ipse interrogauit illos dicens quem me dicunt esse turbe etc. hoc aut quesiuit ut falsas opiniones a suis discipulis remoueret et ueritate melius informaret. Oportet aut filium multa pati etc. predixit passionem sua et consequenter induxit ad ipsius

imitacionem dicens. Si quis uult post me uenire etc. et factum est post hoc uerbum etc. per petrum in fide feruentissimum significatur fidei feruor per iacobum inter aplos primus martirizatum constancie vigor per iohannem uirginem mundicie decor. ista tria ostendere faciunt cum christo in montem contemplacionis et in videre speciem transfiguracionis et audire uerbum illud mentis auditu hic est filius meus dilectus etc. et dicere per experienciam dulcedinis diuine bonum est nos hic esse. Magister obsecro te respice in filium meum. expone ut supra in marco ix. excepto primo quod dicitur cum accederet ad eum demon allisit eum et conturbauit. per quod significatur quod cum peccator maxime dum uult reuerti ad dominum dyabolus suscitat omnes affectiones ad ipsum impediendum. vidimus quendam in nomine tuo eicientem demonia. per hanc eieccionem licet aliquando fiat a malis hominibus ut dicitur mt. vij. significatur bonum opus de genere. non tamen prohibendi sunt hoc facere pure. Nolo prohibere eum qui bonum facit si ualeas et ipse bene facit. licet enim opus tale non sit meritorium sine caritate tamen est disposicio ad emendacionem uite. Nemo mittens manum ad aratrum etc. Beda sicut ait secundum domum discipulus quia domum renunciare uelit arguitur quid fiet illis qui non uolentes gracia sepius visitat domus eorum quos in domo relinquerunt.

Post hec designauit dominus ihesus et alios septuaginta duos etc. misit illos binos. in signum mutue caritatis in omnem ciuitatem quo erat ipse uenturus. Messis quidem multa. Predicacio penitencie et sic ad habitaculum mentis dominus uenit. Messis quidem multa i. credencium multitudo. operarii pauci sunt. quia licet multi sunt predicatores questuarii tamen querentes animarum salutem sunt pauci propterea quod rogandus est dominus ut eos multiplicet atque mittat. Ecce mitto vos sicut agnos etc. i. mansuetos inter crudeles prophetas ... Cum his qui oderunt pacem eram pacificus etc. Nolite portare sacculum i. predicare propter questum neque calciamenta i. exempla dare mortifera nam calciamenta fiunt de pellibus mortuorum. Et neminem per viam salutaueritis i. nullum extrem in via prius uite salutem dixeritis sicut aliqui propter questum aliquos assecurant de sua salute futura cum tamen sit ualde dubia. Dicite pax huic domui i. in ea habitantes ad pacem interna et fraterna. Et si ibi fuit filius pacis i. predestinatus ad pacem eternam ueniet sup illum pax uestra i. a uobis nunciata. Si autem reuertetur ad uos i. non eritis priuati merito uestro. In eadem aut domo manete etc. non mutantes hospicium propter laucius prandium habendum. In quamcumque ciuitatem intraueritis et non receperint vos exeuntes etc. ostendentes quod ipsos contempnebatis et non sua. Dico aut uobis quod sodomis remissius erit etc. expone ut supra mt. x. Ecce dedi uobis potestatem etc. calcare serpentes serpentes est subiecte carni sensualitatem ...

aug. sigr p serpente gen 3° Et calcic
cem virtute inimici est. abiicie oem occasi-
one pcci mortalis Beati oculi q vident q
vos videtis zc Videntes em xpm p fide
caritate formatam bti st in spe z si pseuera-
uerit bti erunt in re Homo quida descen-
debat a ihrlm zc p ihrlm status innoce
designatur z io p hoem descendete a ihrlm
in iherico peccor designatur qm incidit i
latrones i demones spoliates eu gratuit
z i naliby vulnerates sacdos aut z le-
uita ptransentes absq mia. st eccle
mali ministri curates tm de lena-
pecunie z no de sanatoe culpe Samari-
tanus aut e predicator z confessor
motus ex caritate Alligans vulnera
sanat p sanum consiliu Infundens oleu
me z vinu iusticie z imponens illum
in iumentu. qz no solu incite pbz
exemplu s et ponit pt corpe qd est
aie iumentu Et duxit in stabulu
eccle ubi dat pabulu verbi dei z
sacramti eucharistie Et altera die ptulit
duos denarios zc p quos designantur
in pnti gra z in futura glia dan-
dos bono curato faciet debitu sui
ce peccorem sibi subditu Et dedit sta-
bulario i dandos demoniaut Et quodcq
supererogaueris. Factndo ce subditorz
bonu ad q no tenet curatq Redda
tibi. i reddendu dominio Et ipe
intrauit in qudda castellu zc p qd
z et p domu in qua receptus fuit
ecca designatur de qua d canc vio Ter-
ribilis ut castrorz acies ordinata
In hac aut domo st tres status. s.
actiuorz qui status signatur p martha
de qua d q satagebat ce frequens
ministeriu. et contemplatiuorz qui p maria
de qua d q sedebat ce pedes dni zc
Et 3us status est pncipu z platorz ad
utrorumq defensionem z sig p lazarz
militem

Et factu est cu eet in loco quoda
orans zc se cu oratis dicite pr nr
zc aug. scificet nomen tuu in nobis
ut ad nos possit eius scificatio puenire
Adueniat regnu tuu aug. tuc em ue
regnu dei qn eius suma gram conse-
cuti Panem nrm supsubstancialem da no-
bis hodie aug. accipe cotidie qd co-
tidie t psit. sic viue ut cotidie merea-
ris accipere Et dimitte nobis debita
nra zc hoc aut petitio additur e qd
eo q nullus sine pecco inuenitur impe-
dimentu a sacra coione xpe huana
pecca Et ne nos zc expositur ut s in
qus vbu hz amicus zc per epm-

satiem q po h Noli m molestus ee zc
Exigitur dilacio qua deus no statim dat
q petit ut eius donu carius conseruetur
qd aut sub Et si no dabit illi surgens
eo q amicus sit ppt ipbitatem eius zc
no ht locu in deo qui nichil dat ex te-
dio. s ex amicicia. tn est hic argumentu
qd si homo preuenerat petenti dat ex te-
dio multomagis deus petenti preuenerat
dat ex amicicia io subd Petite z dabit
vobis zc Et erat ihus eiciens demoniu
z illud erat mutu s effectiue tm eo
qd obsessum ab eo fecerat mutu h° aut
fit spualiter qn gram hns pdicandi uel
ecclesiam officiandi cessat ab istis instigante
dyabolo q inimicus s cu dei gra uisitatur
eicit demon z os eius ad pdicandu ul
dm laudandu apitur Omne regnu
in se diuisu zc p qd signatur dis congregacio
carens concordia Cu fortis armatus cus-
todit atriu suu zc hoc lralit expo
de dyabolo moralit aut pt expon de
peccatore obstinato qui defendit pccm
suu contra reprehendente sicut saul contra samu-
elem i° zc s aliqu tlis cu dei adiutorio
vincit qui aufert arma sua i roes qbz
defendit pcca z spolia distribuit. qn eius
actus z mebra ad bonu conuertit Cu immundus
spus. i pcci carnalis appetitus exierit ab
hoie. per uirtute pnie ambulat p loca ari-
da zc i p corda huane mollicie caren
in quibz fornicationis spus requie no inue-
et tuc ad locu pristinu redit qn penite-
tens patit recidiuu Et tuc eius nouis-
sima fiunt peiora prioribz qz ppt mag-
nitudinem doni pnie precedentis ag-
grauat pccm Regina austri zc p qua sig-
ficat racionalis aia q si bn regat vires
inferiores scdm dictamen legis nec d regina
s si hoc faciat ex caritatis feruore tuc d
regina austri eo qd ab austro puenit feruor
caloris signus feruore caritatis Et hc regina
uenit ad uerum salomonem ihm xpm per
deuocoem offerens ei aurum sapie gemas
virtutum z ornameta bone fame istis
utendo ad honore diuinu Nemo accedit
lucerna zc scdm sensu lralem hic acci-
lucerna p intencone q est actus volun-
tatis psupposito tn actu racionis z io ad h° qd i-
tencio sit recta requitur fidei lumine i rec-
z feruor caritatis in voluntate z lucerna
no abscondi p falsam simulacoem n rstim
que sub modio p carnale affecoem
s in alto po p debitam dn volutate
z totu corpus i congeries opacionum
lucidu est i dco gradu Si aut nequa
fuit zc qz si merito fuit prisa eo
congeries opacionum erit mala Ve uob

phariseis qui decimat etc. hoc totum expositum est supra
capitulo xi

xij Multe autem turbis etc. scilicet homines congregati dimittit
per istum intelligitur omnis homo congregans
et congregans bona temporalia ut inde vivat ociose
et subditur dicam anime mee quiesce et gu-
lose ac delicate id est comede bibe et epu-
lare et frequenter contingit quod tales subito mo-
riuntur et sic a proposito defraudatur propter
quod concluditur Sic est qui sibi thezaurizat
et non est in deum dives. Et sole intendit di-
uine portarie de hoc seculo eum hinc
Nolite solliciti etc. scilicet sollicitudine superflua
sicut expositum est supra capitulo vi. Sint lumbi
vestri precincti cingulo castitatis et lucerne
ardentes in manibus vestris. per quas sig-
nificatur opera bona de gratia et ex caritate
facta aliter enim extincte. Et vos similes ho-
minibus expectantibus dominum suum pati sustine
nunc ut cum venerit et pulsaverit. Pulsat nam
deus animam hominis cum eam inducit ad melius
propositum cum confestim aperit per bonum consensum con
et per perfectionem effectum et tali servo ministrat
dominus gratiam in presenti et gloriam in futuro
Et si venerit in secunda vigilia etc. per istas vi-
gilias possunt intelligi tria tempora scilicet iuventutis
senectutis et etatis medie in quibus per-
severantes in bono beati sunt in spe et postea
erunt in re. quod si dixerit servus nequam hoc
malus moram facit dominus meus expositum
ut supra capitulo xxiiij. Ille autem servus qui cog-
novit voluntatem domini sui etc. eiusdem maior
status fit pene maioris occasio sacerdos
enim peccans ex populo multo gravior pa-
cietur. Putatis quod veni pacem mittere etc.
expositum est ut supra capitulo x. Cum autem vadis cum
adversario tuo ad principem etc. adversarius
iste dici potest sinderesis remurmurans malo
et sic adversatur peccatori qui si non consentiat
sinderesi resiliens a malo condempnabitur
per omni iudice et mittetur in iehenna

xiij Aderat autem quidam etc. Arborem fici ha-
buit quidam plantatam. per arborem fici
significatur quelibet persona in ecclesia dei pla-
tata ut fructificet ibi. Per tres annos
in quibus non facit fructum significantur iuven-
tus etas media et senectus propter quod me-
ruit succidi per mortem de vita presenti
per cultorem angelus custos huius hominis
significatur qui rogat ut ad huc uno anno
in senio sinere dimittatur ut per cordis dul-
cedinem celestem homo fructificet alio-
quin succidatur et in igne gehenne dimittatur
Mulier que habebat spiritum infirmitatis plurimos
annos etc. per quam significatur peccator pro-
que longo tempore perdurate diabolo sic ad
mordinatum amorem terrestrem inclinata est
quod propter longam consuetudinem aspicere non potest sur-
sum. sed ihesus eam erigit in sabbato quod con-
silio predicatoris vel confessoris bonum quiescit
a peccato et sic erigitur sursum per celestium ap-
petitum

regnum dei simile est etc. licet fermentum in scriptura
frequenter accipiatur in malo sicut hic accipitur
in bono et propter virtutem alterandi significat ubi
ewangelium quod ad fidem tum simulavit mag-
nam partem mundi et ad huc amplius tun
mutabit. unde in figura huius in pentecoste
quod celebratur a iudeis propter datum legis dari
te quod fuit ewangelium figura offerebant
domino panes de simula fermentata ut
habetur levitici xxiij. hic autem fermentum po-
situm est in satis tribus. id est in tribus mundi
partibus a tempore apostolorum et amplius ponetur
donec fermentetur totum. Simile est grano
sinapis etc. expositum ut supra in xvij et capitulo iij.
Contendite intrare per angustam etc. non enim
potest fieri sine conatu magno quod hostis ter-
renus fiat civis in celo. Cum autem intra-
verit paterfamilias et clauserit ostium etc. quod
in morte cuilibet clauditur quod tempus suum
merendi finitur. Domine aperi nobis. per hoc
non significatur possibilitas intrandi. sed volun-
tas si possibile esset. Nescio vos. scilicet per ap-
probationem manducavimus coram te. scilicet ibi
eucharistie. Et bibimus potum salutarem
sapientie. Et in plateis nostris docuisti per
predicatores et doctores ecclesie. Et subditur
nescio vos. unde sitis. quod hic non perficiunt de-
functi sine gratia. Et venient ab oriente etc.
per quod significatur tempus iuventutis. per occidentem vero
tempus senectutis nam aliqui veniunt ad di-
vinum in breviori tempore et aliqui contingit quod
aliqui tarde venientes magis proficiunt quod
primo id est subditur. Et ecce sunt novissimi
erunt primi etc. Beda multi prius fervi-
tes postea torpent et multi prius tepi-
di subito inardescunt

xiiij Et factum est cum intraret etc. Et ecce
homo quidam ydropicus etc. per ydro-
picum qui cum plus bibit plus sitit signi-
ficatur cupidus et avarus qui cum plus accipit
ad acquirendum amplius inardescit. unde
Crescit amor nummi quantum ipsa pecunia
crescit. et iste stat ante ihesum cum convertitur
ad deum paratus acceptam dispensare ad bo-
norem divinum et recuperat sanitatem quod de
cupiditate mutatur in liberalitatem. Cum
invitatus fueris ad nuptias etc. omnis ca-
tholici sunt ad christum et ecclesie nuptias invi-
tati. sed illi in primo loco recumbunt qui
in dignitatibus ecclesie se ingerunt quos
sponsus ecclesie christus deicit ab ecclesie triumphante
et aliqui et ab ecclesie militante humiles non re-
cumbunt in novissimo loco et sponsus exaltat
in celo. Si quis venit ad me et non odit
patrem suum etc. Gregorius omelia xxxvij. quia per odium
diligitur qui carnaliter sapiens dum prava nobis
ingerit non auditur et odiendi sunt non solum
domestici sed et anima propria dum prius sensibus
nobis ingerit inhonesta. Et qui non baiulat
crucem suam etc. Crucis non ut trabem sup
humeros apponamus sed ut semper post morte

tm oculos habeam⁹ Quis aut ex vobis volēs tri
edificare turris h est eccła que d̄ turris dauitica
quā edificant boni doctores ꝛ predicatoꝛes suscipiens
aut hui⁹ edificacois st̄ spūaliū stāꝝ intelli-
gencia ꝛ exemplaris vita quibꝫ carētes st̄ ad h⁰
edificiū ipotētes Aut quis rex iturꝰ comittere
bellū ꝛc̄ rex veniens ꝯ nos cū xx milibꝫ
est dns noster ihus xpus veniens ad iudiciū
cū angelis ꝛ ptatibꝫ cui⁹ ptā resiste nō
valem⁹ ꝛ io dū ad huc ē longe mitta-
mus ad eū legacoem lacimaꝝ ꝛ opm bo-
noꝝ ut eū placare possim⁹ Bonū ē sal
.i. discrecio que condit opa nr̄a Si aut sal
euanuit ꝛc̄ .i. si discrecio ab opibus nr̄is
bonis deficit nō erūt deo accepta
in cui⁹ figura sal in oī sacrificio pone-
batur

pb. Erat aut appropinquātes ꝛc̄ ho quidā duos
habuit filios ho iste xpus est cui⁹ aut
filii st̄ oms xpiani p e⁹ baptismū regenati
quoꝝ tn̄ aliqui st̄ iusti ꝛ aliqui peccores
Et dixit adolescencior p que sigñr qlibꝫ
peccor qꝛ iuuenis ē moribꝫ Pat̄ da m
porcoem sbe. per h⁰ sigñr qꝛ peccor re-
cedit a dei pris lege ut agat p libito
voluntatis sue et diuisit ill' subam qꝛ ds
dimittit qlibꝫ opari scdm arbitriū liberta-
tem Adolescencior filius pegre pfectus ē
p elongacoem peccī clongans se a pria
celesti ꝛ ibi dissipauit sbam sua ꝛc̄ bō
gratuita pdendo ꝛ nālia peiorādo Et
postq̄ ꝯsumasset oīa fcā est pestis valida
in regione illa. nā in regione peccī fit
magnus defectus pabuli diuini cepit ege-
re nā exns in mortali pcō fit egens
spūali bono Et adhesit vni ciuiū regionis
illius .i. dyabolo qui ciuis ē in regione
vmbre mortis Et misit illū in villa sua
.i. in peccoꝝ societate in qua dñatur s⁰
in ppria villa vt pasceret porcos .i. imu-
dicie pccā Et cupiebat iplere ventre
de cibo porcoꝝ qui ē carnalitas ꝛ nēo
illi dabat. qꝛ nullus utens toc ꝯcedit
carnalē vitā In se aut reūsus .r. p ppa
ꝯsciam p rōis dcamen a qua recesserat
seqndo sensualitatem dixit qnti mercenarii
.i. deo seruientibꝫ habūdat panibꝫ ubi di-
uini ꝛ sacramēti eucharistie Ego aut hic
fame pereo. puatus oī bono surgā de
luto culpe ꝛ ibo ad prem p conatū
operādi bn ꝛ dicā ei Pat' peccaui re-
cognoscendo culpā ꝛ petēdo veniā Cū
aut ad huc longe eēt .i. attritus ꝛ nō p-
fecte ꝯtritus ad qd' reqrit' gra dei pre-
ueniēs io subdit' Vidit illū pr illius
oculo clemencie Et accurrens cecidit sup
collū eius ꝛ osculatus ē eū .i. in signū re-

consiliacois pfecte Et dixit ad suos su-
os .i. eccłie ministros quibus xpus pcipit
benigne recipe penitentes ꝛ ꝯtritos
Cito pfto stolam pmā ꝛc̄ administrādo sibi
eccłie sacramēta ut sicut pm⁹ honorabilit'
adornet' Et adducite vitulū saginatū
.i. eccłie sacramētū xpm ꝯtinens imolatū
Et epulem' ꝛc̄ qꝛ peccor ve penitens de
pccīs ad mensā xpi recipit' cū aliis xpi-
anis Erat aut filius senior in agro ꝛc̄
per que sigñr xpianꝰ pseuerās in ius-
ticia remisse tn̄ operādo ꝛ ttis aliqn
miratur qꝛ deus magis respicit peccore
ꝯuersū dando ei sencioꝝ forcius operādi
ꝛ ttis admiracio indignacio dici pt large
loqndo qꝛ pabola qdam ē silitudo nō ꝯ
currit in oī̄ mo Pat' aut amonet hac
admiracoem vel indignacoem qn deus p
se vel p aliū ondit iusto qꝛ qn qꝛ opatur
iusticia sit licꝫ hoibꝫ aliqn aliter videatur

·xvi· Dicebat aut ad discipulos suos ho qdā
ꝛc̄ pabola ista litteralit' exposui de
mala dispensacoe bonoꝝ fortune nūc
aut eā exponā de mala dispensacoe bo-
noꝝ nature q st̄ claritas itelligēcie ca-
pacitas memorie vivacitas sensuū exte-
rioꝝ ꝛ integritas ꝛ sanitas mēbroꝝ
quibus homo pt bn ꝛ male uti ꝛ ma-
lus usus ē dispensacio mala ꝛ tāto peior
altera qnto bona nālia bonis fortune
st̄ meliora ppt' qꝛ a dño iuste reprehend'
dicens qd hic audio de te ꝛc̄ h⁰ aut dns
ei dicit qn terrore mortis imittit Ait
aut villicus int' se quid faciā ꝛc̄ h⁰ aut
dr̄ qn nō solū mortem timet corpalē
sꝫ et eternā Scio qꝛ faciā ꝛc̄ p alios bonos
pcurabo mi salutē Conuocatis itaqꝫ singlis
debitoribꝫ dni sui ꝛc̄ oms aut qcūqꝫ
iusti st̄ debitores dei. homo vero dota-
tus predcīs nālibus bonis de cursu
cōi habūdans est .i. fortune diuiciis
quaꝝ tn̄ nō ē dns. sꝫ dispensator. io qn
de illis dat paupibꝫ donat de bonis dni
sui ꝛ p eoꝝ merita acqrit salutē sibi
io ꝯcludit' Et laudauit dns villicū inqui-
tatis ꝛc̄ d' aut villicus iniquitatis ppt'
dispensacoem mala bonoꝝ nature sed
laudat' a dño qꝛ prudent' dispensauit
bō fortune. ppt' qꝛ inducit alios ad silē
d. Facite nobis amicos de mamona ini-
quitatis .i. de tpalibꝫ diuiciis q sic noiant'
nō qꝛ st̄ mala. sꝫ qꝛ frequēt st̄ occasiones
maloꝝ .i. thī. vi. qui volūt diuites fieri
fieri incidūt in laqueū dyaboli ꝛc̄ Audie-
bāt hec oīa pharisei qui erāt auari ppt'
qꝛ irridebāt xpm eo qꝛ laudabat dispensiōꝫ
bonoꝝ tpalium Homo quidā erat diues ꝛc̄ q induebat' ppura ꝛ bisso
scdm doctores nō po' h' pabola sꝫ res ges-
ta narratur

cor

xvii Et ad discipulos ait impossibile est ut non veniant
scandala .i. difficile sic enim uno modo est impossibile ut habeat o metha ve autem homini illi
rex crisos per scandalisantes autem pena bravium
ubi salvatis addiscere .n. enim unius dic salus eet
sibi minime cure non comminare scandalisantibus
tibus tanta pena Si peccavit in te frater
tuus et si penitentiam egerit dimitte illi .s. toties
quoties quod per septies significatur eo quod per septenarium
tenarium universitas designatur Si autem habueritis
bueritis fidem sicut granum sinapis comparat autem
grano sinapis ipsam fidem eo quod granum sinapis
pis tante virtutis est quod crescit in arborem
et sic virtus fidei caritate fortis est magna
in operatione ideo sequitur diceretis huic arbori
moro cuius fructus liquore sanguineo
silem emittit unde primo machabeorum vi ostenderent
derent elephantis sanguinem uve et mori et
ideo arbor mori crucem significat cuius fructus
scilicet ipse christus in ea suo sanguine rubricatus
hanc autem arborem transtulerunt apostoli de terra
iudee et plantaverunt in mari .i. in latitudine
gentium que per dicitur mare eo quod est aquarum
congregatio et apocalipsis xvii dicitur aque multe
populi multi cum fidem christi predicaverunt
gentibus dimissis iudeis quibus paulus et
bernabas constanter dixerunt actuum xiii vobis
oportebat primum loqui verbum dei etc ut sepe
allegatum est sed Occurrerunt ei decem viri
leprosi per decem leprosos occurrentes christo
significatur universitas peccatorum penitentium
quos ut vidit per effectum remissionis
peccatorum dixit ite ostendite vos sacerdotibus
quia licet peccatum dimittatur in contritione tamen tenetur
homo ea confiteri Unus autem ut vidit quia
mundatus est etc hoc autem dicitur ad significandum
quod pauci sunt respective qui grati sunt de beneficiis
neficiis largitatis divine et hic erat samaritanus
ritanus qui custos interpretatur ita illi sunt
grati deo qui se custodiunt a peccato recidivo
xviii Dicebant autem et parabola etc afferebant autem
ad illum infantes etc sunt talium est enim
regnum celorum et beda signat dicitur talium
et non illorum ut ostenderet non etatem regnare
sed mores et hiis qui similem habent innocentiam
et simplicitatem premia repromittit Magister
bone quid faciam vitam eternam possidebo etc exponatur
ut supra capitulum xiv et xx.
xix Et ingressus ihesus perambulabat iericho
cho et ecce vir nomine zacheus pro diminutione
tione staturae quereret videre christum sed impedietur
diebatur per turba et stature sue parvitate
te significatur quilibet dives qui de salute sua
sollicitatur sed perturbatio fantasmatum et
negocia temporalia et ipsorum compulsione impeditur
propter quod ascendere debet in arborem .i. ad christum
per orationem que secundum damascenum est ascensio
mentis in deum et sic ihesum videre meretur
et partem bonorum suorum pauperibus dedit et si quid
defraudavit fideliter restituit homo quidam
nobilis hic est christus secundum divinitatem dei

patris et secundum humanitatem david regis filius
abiit in regionem longinquam .i. in celum empireum
pireum accipere sibi regnum super ordines
angelorum et reverti ad generale iudicium et
ad particulare quod est in cuiuslibet hominis morte
Et vocatis servis suis .i. christianis dedit
illis decem mnas per quas intelligitur universitas
versitas donorum dei propter perfectionem denarii
xii Cives autem eius oderant eum .i. mali
christiani qui dicuntur cives absolute eo quod
sunt in numero maiori mathei xx multi sunt vocati
pauci vero electi Et miserunt legationem
post illum dicentes nolumus hunc regnare
super nos hec autem legatio est malorum
operum multiplicatio per quam dicunt facto
mali christiani nolle se christo subici Et
factum est ut rediret particulariter in cuiuslibet
hominis morte vel generaliter in mundi fine
Et operantes bonum de donis suis remunerat
nerat sed torpentes a bonis operibus dampnat
nat vario autem modo secundum quantitatem meriti
vel delicti Et hiis dictis precedebat
ascendens iherosolimam etc exponatur ut supra capitulum
xx Et factum est in una dierum etc xxi xxii pi xix
exponatur ut supra capitulum xxi et mathei xxi cepit
quid dicere etc sed homo quidam plantavit
vineam etc exponatur ut supra capitulum xxi et mathei xii
xxi respiciens autem ihesus vidit eos qui mittebant
bant munera sua in gazophilacium exponatur
ut supra capitulum xii
xxii Appropinquabat autem dies festus azimorum
etc exponatur ut supra mathei xxvi et marci xiv
Intravit autem sathanas in iudam etc Iam antea
intraverat ipsum cum esset fur et loculos habens
ut dicitur Io. xii. sed tunc intravit ipsum amplius
possidendum ex quo patet quod in omni mortali peccato
dyabolus intrat hominem ut ipsum de novo
possideat vel amplius quam ante Et ait illis
Desiderio desideravi hoc pascha manducare
ducare vobiscum hoc est eucharistiam sacram
quod nos per fidem spiritualiter manducamus
et ipse manducat nobiscum incorporando
nos sibi per istud sacramentum quod alloquens augustinus
dicit cibus sum grandium non me mutabis
in te sed tu mutaberis in me Vos autem
estis qui permansistis mecum etc permanentes
enim fortiter in tribulationibus cum christo disponit
ad fruitionem beatam in celesti regno Ait
autem dominus simoni ecce sathanas expetivit
tivit vos per hoc patet quod dyabolus fideles
les temptare non potest nisi ex dei licentia sicut
de sancto iob dicitur iob primo ut cribraret sicut
triticum Ex hoc habetur quod dyabolus homines
mines sanctos magis satagit gravare temptationibus
tationibus quam alios unde refert gregorius
dyalogorum quod dyabolus ille qui per magnum
tempus andream episcopum temptando de quadam
muliere ipsum ad hoc induxerat quod illius

mulier ergo blandiendo manum percusserat plus sunt a suo principe comendati qui illi qui patraverint homicidia vel alia Ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides tua etc. Exposicio non autem dixit rogavi ut non neges sed ut fidem non deseras/ira et si paululum agitandus sis habes tamen reconditum semen fidei Et tu aliquando conversus confirma fratres tuos. ita illi qui conversi sunt adeo dominum tunc debet quantum possunt in bono ceteros roborare qui dixit ei domine paratus etc. exposicio ut supra capitulo xxi et in xxii. Et egressus ibat etc. scilicet ad locum ubi stiebat (?) Et dicitore venturo et obtulit se primo xpm pro fervore oracionis ut subditur Et factus est sudor sicut gutte sanguinis decurrentis in terram ex fervore orandi et ex apprehencione imminentis tormenti Et cum tetigisset auriculam eius sanavit eum sicut per scisionem auricule servi pontificis significavit inobedienciam iudaici populi ad xpm/sic eius sanatio significat eius obedienciam in fine mundi sicut tunc tanget xpus sua clemencia corda iudeorum Et ait illis si vobis dixero non credetis michi. hoc est in malis obstinati veritatem dicentibus non credunt

xxiij. Et sequebatur multitudo eorum etc. usque hunc invenimus subvertentem gentem nostram. etc. id est quia xpm apostolo erant simul scilicet pilatus et herodes quia pilatus invenit nichil in eo cause in hoc homine etc. Ex hoc patet quod aliquando iusticia agitur in curia laycali quam clericali principes enim sacerdotum xpm condempnaverat tamquam mortis reum quem pilatus pronunciat inocentem et iustum Nolite flere super me sed super vos. secundum sensum litteralem fletus ad quem inducit xps mulieres fuit propter miseriam per romanos super iudeos ventura dicebat pater dimitte illis etc. et beda neque putandum est hoc eum frustra orasse. sed in eis qui post eius passionem crediderunt quod orabat impetrasse/notandum sane quod non pro eis orabat qui quod filium dei crucifigere intellexerunt quam confiteri maluerunt sed pro eis qui nescierunt quod fecerunt zelum dei habentes sed non secundum scienciam unde subditur non enim sciunt quod faciunt. cetera exponuntur ut supra capitulo xvij in vi. Unus autem de hiis latronibus qui pendebant etc. per istos duos significantur illi qui pro peccatis suis expiandis cum xpo crucifiguntur per professionem in religionis statum sed aliqui recidunt actu et si non habitu ad vitam secularem de quibus dicitur Jo. 2o. nomine dei per vos blasphematur inter gentes quia scandalisant seculares et isti significantur per latronem

blasphemantem Alii vero professi crucem penitencie devote sustinent et isti significantur per latronem xpm confitentem et eius graciam postulantem propter quod sibi subditur hodie mecum eris in paradiso quia tres iam cum xpo sunt per graciam et erunt per gloriam in futuro Videns autem centurio etc. Ambrosius O duriora saxis pectora iudeorum/iudex arguit/credit minister/proditor scelus suum morte condempnat/elementa fugiunt/terra concutitur/monimenta reserantur/iudeorum/tamen inmobilis avaricia/manet orbe concusso Et ecce vir nomine Joseph etc. exponitur ut supra capitulo xxviij et in vi. Et dies erat parasceves etc. beda quia autem dominus sexta die crucifigitur et septima die in sepulcro quievit significatur quod in sexta mundi etate nos pro domino pati in mundo crucifigi necesse est in septima vero post mortem corpora quidem in tumulis/anime vero cum domino requiescunt

v. Una autem sabbati etc. Et ecce duo ex illis ibant etc. et ipsi loquebantur ad invicem de hiis omnibus que acciderant. scilicet de ihesu condempnacione et eius morte ut patet ex textu sequenti Et ipse ihesus appropinquans ibat cum illis ita ipse dixit matthei xviij ubi sunt duo vel tres congregati in nomine meo in medio eorum sum propter quod istorum exemplo cum per viam gradimur mediante de salutiferis loqui debemus ut xpm nobiscum presentem habeamus docere sed iste duobus discipulis cum quibus ibat et prophetarum scripturas aperiebat. sed quod auditores non iustificantur sed factores/ideo eorum oculi non fuerunt apti scripturas audiendo. sed opera pietatis faciendo xpm in specie peregrini trahendo ad hospicium et apponendo cibum ut subditur et aperti sunt oculi eorum. scilicet cordis et corporis ad cognoscendum xpm dixit eis quid turbati estis etc. secundum sensum litteralem certificavit eos de sua resurrectione per tria. scilicet per visum dicens videte manus meas et pedes etc. per tactum scilicet palpate et videte quia spiritus carnem et ossa non habet et per gustum ibi habetis aliquid quod manducetur. misterice vero xpm resurrexisse videt qui resurrexionis eius gloriam meditatur/xpm vero tangit et palpat qui se caritate copulatur in eo primo qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. pisces assum offerunt ei qui paciencia in igne tribulacionis decocta sunt pro nomine xpi. sed illi offerunt favum mellis qui membris eius exhibent opera pietatis de quibus dicitur matthei xxv. Esurivi et dedistis michi manducare Tunc aperuit illis sensum ut intelligerent scripturas. Ex quo patet quod sacre scripture non possunt sufficienter intelligi

nisi ille aperiat qui habet clavem david. Vos autem sedete in civitate etc. Licet enim dedisset eis scripturarum intellectum et commisisset predicationis officium, tamen distulit executionem predicandi usque ad spiritus sancti receptionem in signo visibili. Per hoc insinuans quod predicatores actu debent prius habere sufficientem sacre scripture noticiam et gratiam spiritus sancti per coniecturam, scilicet quod non sit conscius de peccato mortali. Et eduxit eos foras ut videret eum ascendentem. Per hoc significatur quod civitas tumultuosa non est locus aptus ad divinorum contemplationem. Et erant semper in templo orantes devote pro receptione spiritus sancti sicut erat eis promissum a Christo, et sic debemus orare ut possimus eum recipere. Matthei VII: Si vos cum sitis mali nostis bona data dare filiis vestris, quanto magis pater vester celestis dabit spiritum bonum petentibus se.

Incipit evangelium Johannis

In principio erat verbum etc. Sicut dixi in expositione litterali hic ponuntur quatuor de divinis personis. Primum est inmensa verbi processio cum dicitur In principio erat verbum. Secundum est patris et personalis distinctio cum dicitur Verbum erat apud deum. Tercium est eorum substantialis indistinctio cum dicitur Deus erat verbum. Quartum est coeterna duratio cum dicitur Hoc erat in principio apud deum. 4um est.

Per primum eliditur presumptio philosophorum qui nichil voluerunt recipere nisi probatum fuit humana ratione, que tamen est valde deficiens. Nam esse sensibile et parvum ut folium arboris vel aliquid huiusmodi humana ratio non comprehendit quantum ad omnes eius conditiones, scilicet quare sit talis figure vel coloris et huiusmodi. Propter quod medici de virtute ignis sanativa dicunt quod est a tota specie, nescientes eam nominare eo quod eam non comprehendunt. Propter quod dicitur Ecclesiastes primo: Cuncte res difficiles nec potest homo explicare eas sermone. Per secundum excluditur error Sabellii qui sicut in divinis est una essentia ita dixit patris et filii unam esse personam, quod est falsum quia nulla res gignit se ipsam, et ideo inter patrem et filium est distinctio personalis et eadem ratione inter utrumque et eius ymaginem est verbum. Per tercium repellitur error Arrii qui dixit quod pater et filius essentialiter distinguuntur sicut et personaliter, quod est erroneum quia sic filius non esset deus, sed tamen participatione, cum essentia divina sit indivisibilis, et de ipso dicitur I Johannis V: ut cognoscamus verum deum et simus in filio eius. Hic vero est verus deus et vita eterna. Per quartum eliminatur error Ebionitarum qui dixerunt ipsum ante Mariam non fuisse et sic eum non fuisse ab eterno, cum tamen ipsemet dicat de se ipso Johannis VIII: Ego principium qui et loquor vobis, et ibidem: Antequam Abraham fieret ego sum. Per hoc etiam excluditur error Manichei qui posuit duo principia, unum bonum et alterum mali, et hec inferiora corruptibilia dixit esse a deo malo, et per consequens non sunt a verbo sed tamen ipsum. Et sic per quartum in ipso vita erat; nam omnis creatura in ipso perspicit intelligibile intelligere, enim est viventis et intellectus vita. Et vita erat lux hominum, id est verbum dei manifestatum deum quod ab hominibus cognoscitur. Per quod tollitur error dicentium quod divina providentia non extenditur ad hec inferiora. In quorum persona dicitur Job XXII: Circa cardines celi perambulat nec nostra considerat, quod replicatur ibidem cum dicitur: Horum sententia longe fiat a me. Philosophus etiam primo de anima reprehendens Empedoclem, scilicet pro inconveniens (?) quod aliquid cognoscamus et deo sit ignotum. Fuit homo missus a deo. Per Johannem Baptistam, quem significatur predicator evangelii, ideo dicitur hic homo, id est vivens secundum rationem et non vita bestiali. Cui nomen erat Johannes, qui interpretatur in quo gratia. Ad hoc enim quod predicator conveniens et utiliter annunciet verbum dei requiritur gratia spiritus sancti. Hic venit in testimonium ut testimonium perhiberet de Christo qui est lux per essentiam. Non erat ille lux, quia predicator non docet mentem, ut mentem illustrando, sed deus, ideo subditur: Erat lux vera que illuminat omnem hominem etc. Lumen quantum est de se, sed mali non illuminantur eo quod ponunt obicem huic illuminationi, de quibus dicitur Job XXIIII: Ipsi fuerunt rebelles lumini. Et mundus eum non cognovit, id est homines mundiales vincti (?) qui sunt intellectu et affectu defixi in terris, et sic avertuntur a divinis. In propria venit et sui eum non receperunt. Licet autem omnes sint sui, magis tamen proprie sunt clerici qui dicuntur a cleros, id est sors, eo quod sunt de sorte dei, et tamen eorum multi non recipiunt ipsum, sed magis abiciunt. Quotquot autem receperunt eum per fidem caritate formatam, dedit eis potestatem filios dei fieri per adeptionem gratie. De plenitudine eius omnes accepimus, ex nobis nichil habentes, et gratiam pro gratia; nobis dedit gratiam ut per eam gloriam consequamur, que est gratia formata. Deum nemo vidit umquam comprehensive. Unigenitus qui est in sinu patris, id est sibi consubstantialis, vidit illo modo; ideo subditur: Ipse enarravit in lege et prophetis sub velaminibus pronunciata.

Et die tercia nuptie facte sunt etc. Solvite templum hoc. Quod intelligitur litteraliter de solutione corporis Christi per mortem ut dicitur in littera, et quod significatum fuit quod iudei post ascensionem Christi conarentur solvere corpus eius mysticum, sed in tribus diebus suscitatum, per quos dies significantur doctrine, miracula et exempla vite in apostolis aliisque discipulis per hoc ecclesiam illuminantibus. Ipse autem Ihesus non credebat

semetipm eis. i. no revelabat eis altio-
ra misteria scdm sensum lralem qr aliq
erat imperfecti no poterent ea capere
z aliqui ficti querentes ea deride
iij Erat aut homo ex phariseis ecc. Neo
ascendit in celu nisi qui descendit
de celo. hoc dicitur de xpo ad lram que doc-
tor ewangelicus dz imitari scilicet in celu
ascendendo p contemplacoem diuinorum
z in descendendo p erudicoem pximorum
Sic enim deus dilexit mundu ecc. hoc enim
nobis amorem debet ee diuinum excitatiuum
Non enim misit deus filium suum ut iudicet
mundum. i. condempnet z nos multo minus de-
bemus condempnare pximum et peccatore
qr qualis sit futurus nobis penitus e
ignotum. hoc est aut iudicium. i. ro condep-
nacionis reproborum qr lux venit i mundu
et dilexerunt hoies magis tenebras qm
lucem. beda moralit illi magis tenebras
qm lucem diligunt qui suos predicatores
bn docentes odiunt z detractoribus insequntur
iiij Ut cognouit ihus ecc. scz. Jhus aut fa-
tigatus ex itinere sedebat sup pu-
teum ecc. Et venit mulier de samaria hau-
rire aqua. per hanc mulierem que gentilis
erat intelligi pt vniuersitas studencium
in doctrina gentilium. de qua subditur Omis
qui biberit ex hac aqua. i. ex gentilium
doctrina sitiet iterum na phi de felici-
tate loquentes no attigerunt ad aliqd qd eet huma-
ni generis quietatiuum qd tm e de rone felicitatis
Illi io qui magis appinquerunt veritati
posuerunt felicitate hois in speculacoe pe
cause q tm speculacio est p creaturas de
qua dicitur etm est p experiencia qd hois desi-
derium no quietat qui aut biberit ex aq
qua dabo ei no sitiet in etnm qr doctrina
ewangelica felicitate pfectam que consistit
in visione z fruicione dei ondit z gra
que datur credentibus ewo ad illa perducit
io subditur Sz aqua qua ego dabo fiet
in eo fons aque salientis i vitam etna
v Post hec abiit ihus ecc. scz et cu sub-
levasset ihus oculos i. ca refecto mag-
ne multitudinis de quinqz panibz z duobz
piscibus expo fuit mistice m. vi z luc
ix. Jhus igr cu cognouisset qr venturi
erant ut raperent eu z facerent eu rege
fugit ecc. cu aut conctum ad passione vo-
luntarie se optulit z querentibz se manifes-
tauit. dicens. Ego sum ut habetur s. p hoc
ondens qd virtuosus dz ee tardus ad
honores z pmptus ad bonos labores
sic aut fecerunt preses mei vmbo. Greg
augus z alij multi qui dignitates ecce re-
fugerunt quod bono mo potuerunt z labo-
res viriliter execuci sunt Et cu ascendisse
nauim venerunt trans mare ecc. exponitur ut
s. m. xiiij z m. vi. Amen amen dico vobis
queritis me non qr vidistis signa. sz qr ma-
ducastis ex panibus. greg. s. no p signis
diuinis sz p panibus querere e ad officiu
religionis no p augendis virtutibz. sz p
requirendis subsidiis tpalibz inhiare. opa-
mini cibu qui no perit. sz qui permanet
in vita etna ecc. Crisos. q. d. vos esq-
ritis escam tpalem ego aut corpora vestra
nutrivi ut p hoc exquireretis illam escam
no tpalem sz etnam que tribuit vitam
hec aut est xpi corpus i eucharistia
prout pz p lram sequentem in qua loquitur
satis diffuse de sacramento eucharistie vn in eode
capitulo dicitur Caro mea vere est cibus z sanguis
meus vere est potus. p qd tollitur error
berengarij qui dixit xpi corpus i hoc
sacramento tamqm in signo contineri ppter qd dom
suu tamqm erroneu revocauit
vi Post hec aut ambulabat ihus ecc. scz In
nouissimo aut die magne festiuitatis sta-
bat z clamabat. ex hoc innoteuit qd tribus
sit predicatio stando z magis clamose
claustralibz aut z capliis sedendo z magis
remisse eo qd dicitur m. v. Et cu sedisset ac-
cesserunt ad eu discipuli eius Et aperiens
os suu docebat eos. sz turba hec q non no-
uit legem maledicti sunt. s. augus. in me sit
hec maledictio ita et nunc e in ecclia qd
simplices z layci aliqn sunt deuociores
scdm illud ysa. Cognouit bos posses-
sore suu z asinus psepe dni sui ysrl aut
me no cognouit
vij Ihesus aut prexit ecc. scz dixit ergo eis ihus
cu exaltaueritis filium hois in cruce tc.
cognoscetis qr ego sum ecc. post mortem
enim xpi z eius ascensione vna die p
dicante petro crediderunt sil z semel de
iudeis quinqz milia z alia die quatuor milia
Si vos filius liberauerit. p° a culpa postea
a penali miseria vere liberi eritis ro. viij. ipa
creatura liberabitur in libertate glorie filiorum
dei Si filij abrahe estis opa abrahe fa-
cite ecc. ex hoc appz qd frustra gloriatur
aliquis qd sit filius scdm habitum alicuius sci
vt benedicti vl francisci vl alterius sci nisi
opa ipius scdm sua possibilitate operetur
Cu loquitur mendacium. ex ppriis loquitur
qr mendax est z pr eius .i. inventor men-
dacij ex quo pz qd mendax in loquendo z
mendacia fingendo ppietate dyaboli as- No
sumit Tulerunt ergo lapides ut iacerent
in eu beda. mistice aut qm malas cogi-
taciones quas assiunt qui tot lapides i ihesu
mittunt ac deinde qm ad se ptinz si ad
deliberacoem venerit ipm extingunt Ihus
aut abscondit se. quid aut abscondendo
se dns significat nisi qd eis ipa veritas absco-
ditur qui eius verba sequi contempnunt ea

quippe qui non inuenit similem ueritas sugg'
mente q' aut nobis h' ex' loqm' cui ee
resiste possu' ira sup bienciu simlit' decli
nemus s' beda.

viii. Et pteriens ihus v' s' dixit eis ihus
si ceci eets no habetes pcm ex q' p3 q'
scientes scripturas z no obseruantes eas gra
uius delinquut z gmore pena incurrut
luc. s'uus qui sciuit uolutate dni uapu
labit mult' plag'

ix. Amen dico uobis qui no intrat p ostiu
ad ouile v' p ouile ouiu pt intelli
gi claustru cui' ostiu est melioris uite
firmu ppositu ostiarius aut est sps
scus qui inspirat ipm intras aut aliude
est ingrediens religione sb pposito laua
oris uel honorabilioris uite sicut st' aliqi
paupes de humili plebe qui querut ingredi
religione magnas possessiones hntem
no ut seruiat xpo deuote s3 ut mag' xps
seruiat eis de bonis illius ecclie z isti
st' fures z latrones p bnd' spetack' et
mactat z pdiit z dignitates uel officiu am
biut z sic ulterius distensioes faciut per
quas corrupit' caritas fratna in qua co
sistit spualis uita i' io 3' qui no diligu
manz in morte qui aut intrat p ostiu
i' hns stm ppositu in ingressu z ipm co
tinuas in pgressu pastor e ouiu i' dig'
nus rege monasteriu z tales pmoco
est a spu sco io sub' huic ostiari' apit
i' spus scus z oues uoce ei' audiut i'
humiles obediut et pprias oues uocat no
minati i' diligete cura de ipis gerendo
et educit eas ad pastu ecne uiriditatis
p degustacoem celestiu sibi subditos
uerbis et exeplis inducendo io sub'
et cu eas uadit uia ondendo z oues illu
sequutur doctrina pastoris imitando
Ego z pr unu sumus a carib'di z scilla
liberaberis q' d' unu libeat ab arrio qui
d' sumus a sabellio

x. Erat quida languens p que sig' e
templacoem paciens s3 talis aliqu' p
actu pcti mortalis mori pmittit' ab eo
qui e tante bonitatis z potencie q' sit z
pt de malis bo' elice p ihm aut q' salus
intptat' predicator uel cofessor salute
marie sciens significat qui pctore no solu
mortuu reppit per culpam s3 et q' du fe
tente p infamia z sepultu sub lapide
p obstinacoem z tu deo pncipale ope
rante p bona monicoem redut' eu ad
uita gre z tollit' obstinaco z mors culpe
et fetor infamie atq' suauis odor redit'
bone fame

xi. Ihus g' an sex dies pasche aliui
i' instite q' an sex dies paste bethania
ma uenit sig' q' ille qui sex diebus
oia fecerat z septo die hoem creaue
rat ipse septa mudi etate septa feria

sex hora mudu redime uenerat Maria
g' accepit libra ungenti expo' ut s' m'
xp z in' xxvi. Cogitauerut aut pncipes
sac' dotu ut lazarum int' ficeret. aug' O
ceca seuicia q' dns suscitare potuit mortuu
z no posset occisu ecce utruq' dns fecit
na lazaru mortuu z se ipm occisu dns
suscitauit Si exaltatus fuero a tra
oia traha ad meipm v' na amore q'
p nobis passus e trahit nos ad ipm si
magnes lapis trahit ad se ferru z sic
oia trahit ad se na ho d' ois creatura
q' ulterio predicate elbam' ou creature
i' oi hoi dixit g' eis ihus ad huc mo
dicu lumen in uobis est moralit' attri
tus de pctis modicu lumen he' xpo q' usq'
ad gratie em perfectam dz pcedere ne
cprehendant eu tenebre per rcidiuu
mortalis culpe dilexerut em mag' glo
ria hom q' gliam dei isti hodie multos
sunt segetes p' p mudi glia se z sua pdi
gale exponetes z pax aut nichil p'
mereda dei glia facietes

xii Ante diem festu pasche v' Pascha
tu sciens z nos festu hoc debere cele
brare i' ad a uiciis ad uirtutes uel a mori
bus bonis ad maiora transire Amen dico
uobis no est seruus maior dno suo l3
oms xpiani st' serui xpi spalit' tn epi
qui st' successores aplorum xpi q' no debz
se face maiores xpo z tu aliq' qui ad
aliq' faciut grauia na precepta sua z sta
tuta l3 fecept' sit de indifferetibz seruai
strictius faciut q' diuina s3 ut impleat scri
ptura ps ps qui manducat pane u' ista
s' plati clici z religiosi qui laute uiuut
de pcionio crucifixi z tu eorum plimi
leuat calcaneu g' xpm i' membr' sua
affligetes sua calupniis z exactionibz
iniustis

xiii Et aut discipulis suis ego su uia ueri
tas z uita hilari' no em nos in
erratica atq' i' inuia deducit ille q' uia
est neq' illudit p falsa q' ueritas e
neq' relinquit i' horrore mortis q' uita
e Quodcuq' pecieritis prem i' noie
meo v' shus intpretat' salus z io q'
no petu' ad salute no petit' i' noie ei'
ymo xps uis denegado peticoes ondit
se saluatore sicut bonus medicus ondit' se
dilige salute infimi qui nociua denegat
postulati Si diligitis me mandata
mea seruate Greg' pbaco dilectois
exhibico e opis spm ueritatis que mu
dus no pt accipere. greg' sps aut
sco oem que repleuit ad inuisibilia
desiderada accendit z qui mudana
corda sola uisibilia diligut hunc mudus

non accipit quia ad diligenda invisibilia non assurgit. Seculares etenim mentes quanto se foras per desideria dilatant, tanto ad receptionem illius sinum cordis angustant. **Non vos relinquam orphanos venio ad vos.** Orphanus proprie utroque caret parente. Secundo orphani sunt qui parentibus carnalibus in malis non assentiunt propter quod parentes eos derelinquunt. Christus tamen propter verbum et suis consolationibus refovet atque nutrit. **Et ad eum veniemus et mansionem faciemus.** Gregorius. In quorundam etenim corda venit et mansionem non facit quia per compunctionem quidem respectum dei percipiunt sed temptationis tempore hoc ipsum quod compuncti fuerant obliviscuntur atque ad perpetrata peccata redeunt ac si ea minime planxissent. Qui ergo deum vere diligit, in eius cor dominus venit et mansionem facit quia sic eum divinitatis amor penetrat ut ab hoc amore temptationis tempore non recedat. **Paraclitus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo ille vos docebit omnia.** Gregorius. Nisi autem spiritus cordi assit audientis, otiosus est sermo doctoris. Nemo ergo doctori homini tribuat quod ex ore docentis percipit, quia nisi intus intelligit qui docet, doctoris lingua exterius in vacuum laborat.

xvii **Et locutus est ihesus etc. Opus consummavi quod dedisti mihi ut faciam.** Hoc legant et timeant instabiles qui bonum inceperunt sed non perseverant.

xviii **Hec cum dixisset ihesus etc. Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum** quia frequenter ihesus venerat illuc cum discipulis suis inter quos erat iudas ut christum traderet sicut sathan fuit inter filios dei ut sanctum Job afflictionibus molestaret. **Ihesus autem sciens omnia que ventura erant super eum processit etc.** Quesitus autem a turbis ut facerent eum regem fugit solus in montem docens in hoc fugere mundanos honores et prompti esse ad labores. **Adducunt ergo ihesum a cayffa in pretorium** scilicet pilati **et ipsi non introierunt ut non contaminarentur.** Isti similes qui faciunt conscientiam magna de minimis et multo graviora committunt. Sic isti timebant contaminari per ingressum pretorii pilati qui gentilis erat, et tamen toto conamine procurabant mortem christi qui innocentissimus erat.

xix **Tunc apprehendit eum Pilatus etc. Ave rex iudeorum.** Sic faciunt illi qui in exterius signa devotionis ostendunt et cito post iniurias graves christo in membris suis faciunt. **Clamabant crucifige etc.** Una obstinata nequicia non emollitur. Inde cetera de passione domini exponuntur ut habetur supra in aliis evangeliis exposita sunt.

xxi **Postea manifestavit se iterum ihesus etc. Symon Iohannis diligis me plus hiis.** Ex hoc patet quod promovendi ad curam animarum sunt examinandi de fide et dilectione, et non de temporali potestate. **Pasce agnos meos.** Ter dominus est pasce ad significandum quod hiis curam gerere debet subditos pascere pabulo ubi doctrine et boni exempli, et prout potest subsidio temporali. Sed illud quod dicitur hic pasce etc. aliqui male mutant in tondere quia multum student a subditis exactiones temporalium excerere et de pastu eorum triplici non curare.

Explicit evangelia

Apocalipsis iohannis etc. Sicut dicunt fuit in expositione literali beatus Johannes in principio huius libri reddit auditores benivolos dociles et attentos per libri autem istum qui dicitur apocalipsis id est revelatio potest intelligi tota sacra scriptura que est divinitus revelata ad quam redduntur auditores dociles per fidem que aperit ipsius intelligentiam sicut dicitur Ysaie vii secundum aliam translationem: Nisi credideritis non intelligetis, et hebreorum xi dicitur: Credere enim oportet accedentem etc. et sic est etiam in aliis scientiis in quibus oportet discipulum in multis doctori credere que postea intelliguntur ab ipso. Attenti non redduntur auditores per spem que est certa expectatio future beatitudinis cuius via ostendit sacra scriptura. Quilibet autem attentus est ad considerandum viam que ducit ad terminum desideratum. Et benivoli non redduntur auditores per caritatem que facit ad deum conformari. Iohannis i iiii: **Qui manet in caritate in deo manet et deus in eo.** Propter quod talis benivolus est ad audiendum dei verba que traduntur in sacra scriptura. **Et conversus vidi vii candelabra aurea etc.** Secundum sensum litteralem per similem filio hominis existentem in medio candelabrorum aureorum intelligitur christus existens in medio ecclesiarum per orbem diffusarum ad confirmationem et consolationem earum sicut promisit matthei ultimo: Ecce vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. Moraliter autem per christum potest intelligi quilibet bonus prelatus eo quod est eius vicarius, propter quod dicit luce x: Qui vos audit me audit. Ideo prelatus debet esse similis filio hominis id est christo cuius debet esse vicarius conformari quantum potest fragilitas mea pati. **Vestitum podere** id est tunica linea

alba usque ad talum pertingente per qua significatur casti-
tas perseverans usque ad finem vite Et precinctum
ad mamillas zona aurea. per zonam auream
significatur caritas que preciosior est virtutibus aliis sicut
aurum ceteris metallis et bene dicitur zona que iungit
et stringit hominem cum deo et proximo dilectio
firma et dicitur esse circa mamillas i. prope cor quia qui
caritatem diligit corde habetur Caput eius et
capilli candidi. per quod significatur maturitas morum
et etatis Et oculi eius tamquam flamma ignis
per quod significatur sinceritas intellectus in cogni-
tione veritatis Et pedes eius similes auricalco
sicut in camino ardenti. per quod significatur fervor
perfectionis ad promovendum honorem dei et salutem
proximi Et vox illius tamquam vox aquarum multarum
per qua significatur efficacia ubi tam in predicando
quam in corrigendo que debet esse in prelato Et habebat in
dextera stellas vii. per stellas significantur sapientes
alios dirigentes dan. xii. qui ad iusticiam eru-
diunt plurimos fulgebunt quasi stelle in perpetuas
eternitates. Et quia vii diebus omne tempus revol-
vitur recte numero septenario universitas designatur
prelatus igitur stellas vii habet in sua dextera
cum sapientes sue diocesis sunt de consilio ac fa-
miliaritate sua Et de ore eius gladius ex
utraque parte exiebat acutus. per quod ostenditur quod
sententia prelati debet esse sic iusta quod non faveat
indebite uni parti vel alteri Et facies eius
sicut sol nam aspectus talis superioris est delec-
tabilis omnibus bonis de quo potest dici id
eccl. xi dulce lumen et delectabile est oculis
videre solem Et cecidi ad pedes eius. per quod
significatur reverencia que bono prelato debetur
Et posuit dexteram suam super me. quia sicut
subditus debet prelatum revereri sic iusta vice
prelatus debet subditum consolari. Ego sum primus
et novissimus. quia bonus prelatus debet esse primus
ad laborem et ultimus ad requiem temporalem unde
super illud pauli qui episcopatum desiderat bonum
opus desiderat dicit quedam glosa hoc dictum fuit
quia is qui plebi preferebatur primus ad tormenta
ducebatur et hoc est per effectum si tempore ecclesie pri-
mitive ad memoriam reducatur Et sum vivus
vita gracie. nam et si bonus prelatus de hoc non
habet certitudinem habet tamen probabile coniecturam Et
aliquando certus est per revelacionem divinam
Et fui mortuus. saltem morte originalis
culpe Et ecce sum vivens in secula seculorum
quia iustus proprie non moritur. sed transit de
vita gracie ad vitam glorie sempiternam. propter
quod obitus sanctorum natale dicitur Et habeo cla-
ves mortis et inferni. quia prelatus potestatem habet
malignos excommunicandi

11 Et angelo ephesi ecclesie scribe etc. ephe-
sus. consilium meum interpretatur. id habet
scriptura moraliter dirigitur illorum congrega-
cioni qui non solum ad precepta decalogi sed
etiam ad evangelii consilia saltem aliqua sunt obli-
gati cuiusmodi proprie sunt religiosi hec dicit qui
tenet septem stellas in dextera sua. i. xpus
secundum sensum litteralem Scio opera tua. i. approbo
nam bonorum religiosorum opera a deo sunt appro-

bata Et paciam tuam. que religiosis est necessa-
ria in religione quamvis sunt aliqua gravia
sustinenda Et non potes sustinere malos
nam in religione bene disposita servatur disci-
plina regularis que puniuntur delicta
Et temptasti eos qui se dicunt apostolos per
istos intelligi possunt ypocrite qui sub
specie maioris sanctitatis graviter latenter pec-
cant et qui de talibus experimentum habere
cupiunt quia mendaces inveniuntur quia tamen tales
aliquando habent potentes defensores inde est
quod arguentes eorum malicia aliquando sustine-
bunt iniuriam propter quam tamen non debet deficere
a veritate Sed habeo adversum te pauca quod
caritatem tuam primam reliquisti i. fervorem
devocionis ad deum et pietatis ad proximum
Omnis enim religio quantumcumque bene steterit
in observanciis regularibus multum decli-
nasse videtur a patrum institucionibus propter quod
non dicitur hic caritatem reliquisti absolute sed ca-
ritatem primam. i. aliquem perfectionis gradum a
primis patribus observatum unde debemus recor-
dari et ad primum gradum a primis patribus
observatum quantum possumus reverti id subditur
memor esto itaque etc. Si autem venio tibi
et movebo candelabrum tuum etc. i. non habe-
bis coram deo tantum meritum sicut si redires
ad statum pristinum Sed hoc habes bonum quia re-
liquisti facta nicolaitarum. Isti secundum sensum
litteralem dicebant quod uxores debebant esse
aliis comunes sicut alie res de quibus dicitur act.
xo Erant enim illis omnia comunia et ideo per istos
nicolaitas significantur illi qui sunt nimis ad luxu-
riam relapsi et in omni religione isti sunt Nota
odio Qui habet aures s. cordis et cor-
poris audiat. s. cum effectu implecionis
et subditur primum cum dicitur vincenti s. temptaciones
mundi carnis et dyaboli dabo ei edere
de ligno vite. i. dabo ei fruicionem bonitatis
xpi qui est vere lignum vite Et angelo
ecclesie smirne. Smirna interpretatur can-
ticum et mirra propter quod moraliter hec scriptura
dirigitur illis qui tribulaciones paciente sus-
tinent nec franguntur per impaciencia sed magis
aliquando de virtute paciencie gloriantur sicut dicitur
act. vo Ibant gaudentes apostoli a conspectu con-
silii quoniam digni habiti sunt pro nomine ihesu con-
tumeliam pati et talibus dicit xpus Scio
tribulacionem tuam. i. approbo et paupertatem
tuam in temporalibus sed dives es in spiritualibus
Et blasphemaris ab hiis qui se dicunt
esse iudeos et non sunt etc. hoc nomen iudeus
ad xpianitatem est translatum sicut dicitur ro. 2o
non enim qui in manifesto iudeus est neque
que in manifesto est in carne circumcisio
cordis in spiritu non littera cuius laus
non est ex hominibus sed ex deo. Igitur per
illos qui se dicunt esse iudeos et non sunt
significantur mali xpiani qui xpm verbo confi-
tentur sed moribus non sequuntur de quibus dicitur tit.
2o confitentur se deum nosse et tales per-
sequuntur propter blasphemantes innocentes af-
flictos dicentes quod meruerunt maiora

pati et permittit aliquos corpore penas augmen-
tum io subditur Ecce missurus est diabolus etc. hoc
enim facit diabolus per malos homines qui sunt eius
membra Et habebitis tribulacionem diebus decem
per quos significatur totum tempus usque ad seculi fine
eo quod omnes mundi sex etates denarium sunt implica-
tiones ipsius et penarum suarum. Undecim enim sunt
decem et unum et sic generatur ad xx. quod sunt bis
x. Et per hoc perseccutio bonorum a malis dicitur
et hic 1° omnes qui pie volunt vivere in christo
persecucionem paciuntur. Sed primum paciencie sub-
iungit dicens Esto fidelis usque ad mortem etc. Et
angelo ecclesie pergami etc. pergamus interpretatur
divisio cornuum. Est autem duplex cornu
moraliter loquendo scilicet cornu constancie et cornu
superbie. propterea quod hec septima pars dicitur ad con-
gregacionem in qua sunt aliqui constantes pro
veritate sustinendo et aliqui arrogantes per
sua ambicione promoveda io subditur Hec dicit
qui habet rumpheam ex utraque parte acutam
quod christus sui gladium sua protegit constantes
et occidit arrogantes. Et quantum ad arroga-
tes subditur Scio ubi habitas quod sathanas
est rex super omnes filios superbie ut dicitur Job
xl. et pro constantibus subditur Et tenes nomen
meum etc. post exemplum in particulari cum dicit Et
in diebus illis antiphas erat testis meus
etc. qui interpretatur dans consilium. Nam ille
qui pro necessitate constat moritur ipse dat aliis
exemplum consendi per eundem passum Sed habeo adver-
sum te pauca quod habes illic tenentes
doctrinam balaam id est habes aliquos similes
illis de quibus subditur Ita habes et tu tene-
tes doctrinam nicholaytarum qui nimis
lapabant carnis vicium et per istos de quibus
hic dicitur significatur quod inter constantes pro fide sunt
aliquando aliqui lubrici in carne. Sicut de
sancto bonifacio dicitur homo quem commissus ad
ultimum est et ebriosus et tamen erat constatissime
passus Et illi primam agere. de hoc quod est
peccatum qui vicerit temptacionem carnis
dabo ei manna absconditum id est fruicionem
bonitatis divine que abscondita est hominibus
propter vitam Et calculum candidum id est christum
qui dicitur lapis per exemplum lapidem quem rep-
robaverunt edificantes hic factus est in caput
anguli et est candidus ex forma corpo-
ris gloriosa Et in calculo nomen nomi-
natum scilicet emanuel quod interpretatur nobiscum deus
Et angelo tiatire que interpretatur illumina-
ta et io significat ecclesiam aliquam particularem
fide christi illuminatam et bonis operibus ador-
natam de quibus subditur Novi opera tua et
fidem etc. Sed ignorancia vel negligencia
presidentis seu presidencium permittit aliqua
mala de quibus subditur Sed habeo adversus
te pauca quod permittis mulierem iezabel per
quam significantur divinatrices et sortilege

que decipiunt simplices et faciunt sunt mediat-
rices luxurie. io subditur fornicari et man-
ducari de ydolotitis. ydolum autem luxuriosi
est mulier concupita propterea quod ydolotitum dicitur
illud quod per eius concubitu donatur Et dedi
illi tempus ut penitenciam ageret etc. quod tales
vetule in malis veterate vix aut nunquam
volunt ad bonum redire Vobis autem dico
ceteris qui tyatire estis qui doctrinam talem
pestiferam non receperunt Non mittam super
vos aliud pondus. per quod significatur pena
jehenne gravissima Id quod habetis tene-
te id est in bono quod habetis perseverate Et
qui vicerit etc. sequitur dabo ei potestatem super
gentes etc. per gentes qui interpretantur geni-
tales significantur motus carnales qui sunt
constringendi virga ferrea id est pena du-
ra Et dabo illis stellam matutinam id est christum
in primum qui dixit de seipso in ultimo capitulo
Ego sum radix et genus david stella sple-
dida et matutina

Et angelo ecclesie Sardis qui interpretatur
princeps pulchritudinis et significat ypo-
critam qui gloriatur in exteriori pulcri-
tudine virtutis apparens io subditur Nomen habes
quod vivas in gratia Et mortuus es
morte culpe Esto vigilans ut possis
resurgere Non enim invenio opera tua
plena sed vacua merito. nam de talibus
dicitur matthei vi° Amen dico vobis receperunt
mercedem suam In mente quo habe qualiter
acceperis scilicet a deo bona nature et bona gracie
date et bona fortune. q. d. ista non acce-
pisti ut inde servias mundo carni vel dya-
bolo sed deo tuo Si ergo non vigilaveris op-
pressus sompno gravi peccatorum veniam ad
te tamquam fur id est subito te auferam de pre-
senti mundo et tunc non poteris emundari
de peccato Sed quod inter malos sunt semper aliqui boni
nam ecclesia est sicut sagena nondum ad
litus tracta habens pisces bonos cum ma-
lis admixtos io subditur Sed habes pauca
nomina in sardis qui non inquinaverunt vesti-
menta sua id est paucas personas ab ypo-
crisi mundas Ambulabunt mecum in albis quia
impugnatores enim eiusdem ambulant sil
ipsius autem vicium ypocrisis multipliciter in-
pugnavit ut patet ex evangelio Dicitur si
propterea quod illi qui impugnant hoc vicium asse-
ripsimus vel ab aliis repellendo digni sunt
ambulare cum christo Et angelo phila-
delphie etc. qui interpretatur salvans ad-
herentem deo io per ipsam significatur humi-
litas vera que est custos virtutum et per
quam salus deo adherentium propterea quod humili-
bus dicitur hec dicit sanctus et verus qui habet
clavem david qui aperit humilibus sua secreta

Nota

·iii·

Nota bona nature gratie et for-
tune qualiter acceperis
et cum inde servire me
rearis

et claudit ea arrogantibus unde Matth. xi Confiteor tibi
pater celi et terre quia abscondisti hec a sapi-
entibus et revelasti ea parvulis. Scio opera
tua .i. approbo. Ecce dedi coram te ostium apertum
scilicet glorie quod superbis clauditur quia modicam habes
virtutem secundum tuam opinionem sed realiter magnam
quia vere humiles parum aut nichil sentiunt
de se ipsis. Luc. xvii° Cum omnia bene feceritis di-
cite servi inutiles sumus. Et dabo tibi de
sinagoga sathane .i. de malis christianis
et superbis eos ad tuam humilitatem convertendo
unde sequitur. Ecce faciam illos ut veniant et adorent
ante pedes tuos et ego te servabo ab hora
temptationis que ventura est et iam venit
omni hora diabolus insidiatur fidelibus ut
eos preter. Et qui vicerit faciam illum colum-
nam in templo dei mei .i. firmum et sta-
bilem in gloria de cuius robore et securitas
unde subditur et foris non egredietur amplius
et scribam super eum. quia conscriptus erit inter
cives celestes. Et angelo laodicie ecclesie
qui interpretatur fuit in dominum et significat
accidiosum qui ingressus religionem ex hoc
reputat se salvandum sicut ille episcopus laodi-
censis dicebat fidem sine operibus sufficere
ad salutem et sic nec frigus timoris nec ca-
lor caritatis eum excitant ad bonum opus
propter quod est abhominabilis deo et angelis eius
vel per contrarium de consorcio sanctorum evomendus.
Et dicis quia dives sum in spiritualibus eo quod habes
habitum religiosum et nescis quia miser es et pri-
vatus bonis spiritualibus magis quam secularis
et malus ceteris tibi paribus. Suadeo tibi
a me emere per exercitacionem in bono opere
aurum ignitum .i. caritatis incendium. Et non
appareat confusio nuditatis tue in iudicio fi-
nali et collirio inunge oculos tuos .i. stu-
dio sacre scripture quod illuminat intellectum emu-
lare ergo .i. imitare bonos tecum parentes.

iiij Post hoc vidi et ecce ostium apertum per quod
intelligitur christus qui dicit de se ipso Io. x°
Ego sum ostium et istud ostium dicitur apertum quia
christus paratus est semper ad recipiendum
omnes penitentes. sed quia eius misericordia non est sine
iusticia unde sequitur. et ecce sedes posita scilicet pro
iudicantis hoc dicit predicator qui per iohem
sufficienter attente videre et populo nunciare
ne de christi misericordia nimis confidant vel de ri-
gore iusticie desperent. Et in circuitu sedis
sedilia xxiiij .i. societas electorum ad tres
angelorum gerarchias assumptorum secundum tres
ternarios in xxiiij conectos. Ternarius non
quietem beatitudinis significat. Et septem lampades
.i. angelorum societates unde subditur qui sunt
vij spiritus dei .i. universitas angelorum. Nam per
septenarium universitas sicut frequenter dictum est

figuratur. Et in conspectu sedis quasi mare vi-
treum .i. baptismi sacramentum sine quo
non est accessus ad dei conspectum. Io. 3°
nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu
sancto non potest introire regnum dei. Et in
medio sedis et in circuitu eius quatuor
animalia .i. quatuor evangeliste. Et ani-
mal primum simile leoni nam evangelium marci
qui per leonem significatur evangelium petri dicitur quia
marcus scripsit evangelium sicut petrum refe-
rente audivit ut habetur libro illustrium
virorum et simile ibidem dicitur quod cum paulus in
epistolis suis evangelium suum notat intelligitur
de luce volumine ut dixerunt aliqui docto-
res et petrus et paulus sunt apostoli principes
unde evangelium marci et luce hic primo ponitur
Io. autem ultimo scripsit evangelium ut habetur in pre-
dicto libro unde ponitur hic in quarto loco sub
similitudine aquile. Et per consequens evangelium ma-
thei tenuit tercium locum in facie hominis. Et
quatuor animalia singula habebant alas
senas. Prima ala est lex secunda prophete tercia agio-
grapha quarta evangelium quinta doctrina apostolorum sexta
instituta priorum. Istis autem alis debent ec-
clesie predicatores et doctores volare ad pre-
dicandum et docendum de quibus dicitur ysa. lx.
qui sunt isti qui ut nubes volant etc. Et
assimilari debent quatuor animalibus predictis leoni
per constanciam vitulo per pacienciam quia est immo-
lativum homini per mansuetudinem et aquile
per contemplacionis altitudinem. Et cum darent
illa quatuor animalia gloriam scilicet procedebant
quatuor .xx. seniores nam ex eorum
doctrina sancti ecclesie militantis adorant dominum
viventem in secula seculorum.

Et vidi in dextera sedentis super tronum
librum scriptum etc. secundum sensum litteralem
hic liber est dei presciencia eorum que futura
erant in ecclesia. moraliter hic liber est sacra
scriptura que divinata est a sapientia divina
et dicitur hic liber scriptus intus et foris. forte
quantum ad sensus historicos et patentes sig-
nificatur quantum ad misticos et latentes et sig-
natus sigillis septem. Circa quod sciendum quod ad
hoc scriptura sigillatur ut magis autentica
reddatur. Septem autem sunt que sacram scriptu-
ram pre ceteris autenticam reddunt quia sunt
agentis auctoritas que est spiritus sanctus. subiecti nobili-
tas quod est ipse deus. forme tractandi ve-
ritas quia nullum patitur falsum. finis boni-
tas qui est ineffabile gaudium. sine
multitudo nam sub una littera plurimos
habet sensus. continentie latitudo nam hec scrip-
tura quodammodo se extendit ad omnia
in quantum habent habitudinem ad deum qui est
eius subiectum. operis figure aptitudo. unde
gregorius in prologo moralium divinus sermo
sicut in misteriis prudentes exercet

sit plerumque in superficie simplices resonet/ hic
in publico verbo parvulos nutriat/ servat in
secreto verbo mentes sublimium in admiratione
suspendit. Est enim quasi quidam fluvius planus
et altus in quo et agnus ambulat et ele-
phas natat. Quis dignus est aperire librum
etc. q. d. nullus nisi Christus. Unde Ieronimus in epistola
ad Paulinum. Quanti hodie putant se nosse
litteras tenent signatum librum nec aperire possunt
nisi ille reseraverit qui habet clavem David/ qui
aperit et nemo claudit/ claudit et nemo aperit
propter quod nulla legitur magis profecisse in in-
tellectu sacre scripture per orationem quam per studii
continuacionem

vi [V]Idi cum aperuisset agnus etc. sequitur Et ecce
equus albus et qui sedebat super eum. mo-
raliter per album equum designatur homo cas-
tus candore castitatis dealbatus/ per sesso-
rem autem eius angelus bonus custos ipsius
per viam mundicie ducens eum sicud sessor equum.
Unde dici potest illud Romanos qui spiritu dei aguntur
illi filii dei sunt. habebat arcum .i. virtutem re-
pellendi spiritum malignum impellentem ad
luxurie casum Et data est ei corona. quia
angelus custodibus ex salute traditorum
sue custodie augetur gloria et exivit vincens
ut vinceret. sunt enim prompti ad protegendum tra-
ditos sue custodie secundum voluntatem dei Et
cum aperuisset sigillum secundum etc. sequitur exivit alius
equus rufus. per quem moraliter significatur homo
igne luxurie adustus Et qui sedebat super
eum. per hunc sessorem significatur spiritus malignus
impellens ipsum ad hoc vicium/ Et quia ex hoc
vicio frequenter oriuntur sediciones homicidia
et guerre communes. sicut patet de bello troya-
no famosissimo/ quod ortum habuit de raptu
helene/ et simile contingit multociens ex vicio
luxurie. propter quod sequitur Et datum est ei .i. permis-
sum est dicto maligno spiritui ut sumeret
pacem de terra etc. Et cum aperuisset sigil-
lum tercium etc. sequitur Et ecce equus niger. per quem
significatur prelatus de vicio symonie notatus
et sic fama denigratus Et qui sedebat
super illum. per quem significatur demon ipsum impel-
lens ad hoc vicium/ et eius sequitur instinctum
habebat stateram in manu sua. quia inducitur
ad ponderandum multum temporalia et modicum
eterna Et audivi tamquam vocem .i. infamiam
currentem de predicta symonia bilibris tri-
tici denario uno etc. quia prelatus symoniacus
beneficia secundum valorem temporalem reddituum vult
habere magis vel minus precium Et vinum et
oleum ne leseris. per vinum quo conficitur san-
guis christi eucharistie sacramentum. per oleum vero
quod ponitur in pluribus aliis sacris certum sacra-
mentum significatur per hoc ergo quod dicitur vinum et oleum
ne leseris. significatur quod prelatus symoniacus
scilicet quod quamvis exerceat sacramenta et eius ordinaciones
nichil facit Et cum aperuisset sigillum quartum

etc. sequitur Et ecce equus pallidus. per quem significatur
homo vicio invidie lividus Et qui sede-
bat super eum .i. dyabolus cuius sequitur instinc-
tum nomen illi mors. unde sapientie 2o invi-
dia dyaboli mors intravit in orbem terrarum
Et infernus sequebatur eum .i. inferni pena
ad recipiendum deceptos per eum Et data est illi po-
testas per quatuor partes terre etc. quia hoc vicio singu-
lariter spiritualiter multi in omnibus terre partibus
et aliqui etiam corporaliter Et cum aperuisset sigillum
quintum vidi subtus altare animas interfectorum
etc. Interfector alicuius dicitur non solum auferens
eius vitam corporalem sed et substanciam de qua
debet vivere. propter quod per animas hic clamantes
contra suos interfectores significantur anime in purgatorio
existentes que clamant contra heredes bona execu-
cionum suarum detinentes/ de quibus deberent re-
fici per orationes bonorum et elemosinas in sustentacione
pauperum/ et sic anime cicius transferrentur ad vitam glorie
propter tales fraudatores puniuntur. sicut animarum
homicide/ Ad hoc habetur exemplum in historia karoli
magni in cuius exercitu cum esset in hyspania
erant duo milites ad invicem propinqui/ quorum
unus moriens commisit alteri bonum quem habebat
ut venderentur et precium pauperibus pro anima eius
distribueretur. Ille autem considerans quod equus mor-
tui erat bonus et fortis illum sibi retinuit/ nec
pro eo aliquid pauperibus dedit. Postea vero anima de-
functi apparuit illi arguens illum de infidelitate
et quod propter ipsum fuerat detenta in gravi pena et eidem
minans quod cicius puniretur/ et tunc audite
sunt voces horribiles quasi ursorum et ferocium bes-
tiarum et ille miserabiliter expiravit Et cum
aperuisset sigillum septimum ecce terremotus factus est
In morte vero prelati notabilis in sciencia et virtute
fit spiritualiter motus terre/ et quando succedit ei malus
prelatus sol factus est niger tamquam saccus cilici-
nus. propter defectum lucis sciencie et vite/ et luna tota
fit sanguis/ quia ecclesia cui presidet repletur to-
sanguineis filiis indignis Et stelle ceciderunt de
celo. quia bone persone non habent locum in illo col-
legio et omnis montes et insule de locis suis
mote sunt. per montes contemplativi. per insulas impulsis
maris circumdatas activi significantur et dicuntur de loco
suo moveri quia tempore mali prelati a suis bonis
aliquo modo impediuntur Et reges terre et principes
etc. .i. homines laici cuiuscumque status pro consilio animarum
suarum recurrunt ad loca claustralium quia non inveni-
unt in ecclesiis propter presidentes malum quoniam venit
dies magnus ire. permissio enim mali prelati
signum est ire dei contra populum Job. xxxiiii
propter peccata populi regnare facit hominem ypocritam vo

[P]Ost hec vidi quatuor angelos etc. hec littera vii
exposita de quatuor ventis/ moraliter potest
exponi de quatuor ventis impedientibus hominis salutem
Circa quod sciendum quod nativitas hominis potest dici ori-
ens. mors vero occidens. prosperitas temporalis eius
auster/ et adversitas eius aquilo secundum illud Jeremie 1o
ab aquilone pandetur omne malum Ortus ac
hominis est vitalis. propter quod inde flare dicitur spiritus hu-

liuatis que impedit superbia / mors autem uel eius
occasus est cum angustia et in circuitu mee. propter
quod inde flare dicitur uentus timoris que impedit
fatua spes longe uite / ab austro uero prosperitatis
dicitur flare gratiarum actio que flatum impedit mag-
nitudo / Ab aquilone aduersitatis dicitur flare pa-
ciencia ex consideratione diuinorum beneficiorum exemplo beati
Job dicentis Si bona suscepimus mala quare non sus-
tineamus. sed hunc flatum impedit contemptus diui-
norum iudiciorum Et uidi alterum angelum ascen-
dentem ab ortu solis habentem signum dei uiui
per quem generaliter signari potest predicator quilibet
alter angelus est annunciator uerbi diuini Et in
principio predicationis signat se signo crucis / spe-
cialiter autem significari potest beatus franciscus stig-
matibus christi consignatus. ipsi uero et alij pre-
dicatores predicare debent contra uicia peccatorum
et clamare per ordinem contra malignos spiritus de e^or
bris p dcis temptantes Et audiui numerum
signatorum. per istos signatos significantur illi qui
predicatione ad bonum conuersi non solum operantur
bonum quod est necessitatis sed et aliqua supererogationis
De tribu iuda. per hoc significantur eminentes in lau-
dibus diuinis quia iuda confitens interpretatur siue
laudans per tribu ruben. eminentes in contempla-
tione quia ruben interpretatur filius uisionis per
tribu gad. eminentes in bello contra demones quia
gad interpretatur accinctus per tribu aser qui
interpretatur beatus sencientes dulcedinem beatitu-
dinis per tribu neptalim qui interpretatur latitudo
effusi in operibus pietatis per tribu manasse qui
interpretatur obliuio illi qui obliuiscuntur iniurie
consuetudinis per tribu simeon qui interpretatur au-
diens auditores deuoti diuini sermonis per
tribu leui qui interpretatur additus illi qui student
addere bona bonis per tribu ysachar qui
interpretatur merces habentes oculum ad mercedem
eterne retributionis per tribu zabulon qui in-
terpretatur habitaculum preparantes deo habi-
taculum sue mentis per tribu ioseph qui in-
terpretatur accrescens proficientes in augmento
uirtutis per tribu beniamin qui interpretatur filius
dextre illi qui dicuntur filii christi ratione alicuius
specialis assimilationis post hec uidi turbam
magnam per istos significantur illi qui conuersi ad bonum
seruant ea que sunt necessaria ad salutem Et credendum
autem quod cum dicitur hic de tribu iuda xij milia signati
ponitur numerus determinatus pro numero indeterminato
sicut frequenter fit in isto libro
·viij· Et cum aperuisset sigillum septimum factum est
silencium. hoc litteraliter exposui de tempore iulia-
ni apostate qui claudi fecit ecclesias ne solem-
niter celebrarentur diuina per quem contrarium ad hoc
significatur prelatus qui terram supponit interdicto
sine ratione bona Et alius angelus uenit et
stetit ante altare etc. qui ad litteram dicitur fuisse
damasus papa qui ordinauit ut clerus
nocte et die psalmos caneret in ecclesijs et
per ipsum significatur quilibet superior religiosus
uel secularis qui sollicitus est de diuinis
deuote celebrandis ideo subditur Et data sunt
ei incensa multa. per se alios deuotos et quia

non solum sollicitus est de celebratione officij sed
et de predicatione uerbi diuini ideo subditur Et
accepit angelus thuribulum et facta sunt toni-
trua. id est predicatores terrentes qui sunt de di-
uinis iudicijs et punitionibus Et uoces id est
predicatores demulcentes qui sunt de diuinis pro-
missionibus et fulgura id est predicatores ab amo-
re mundi diuidentes Et terremotus id est predi-
catores ad timorem dei inducentes Et primus
angelus tuba cecinit etc. per vij angelos qui
dicuntur hic tuba canere secundum sensum litteralem
significantur septem heresiarche qui fuerunt angeli
sathane et per ipsos moraliter significantur homines ma-
liciosi et maligni / primus fuit arrius qui diuisit
unitatem essencie in diuinis personis / ideo per illum
moraliter significatur diuisor personarum pacem ad
inuicem habentium / de quo dicitur eccli. xxviij Susurro
et bilinguis maledictus multos enim turbant
pacem habentes Et facta est grando id est tempestas
grandis que fit ad turbationem pacis Et
ignis. scilicet iracundie. nam ira est accensio sanguinis
circa cor mixta sanguine nam ad istam sequitur
sanguinis effusio Et tercia pars terre combusta est
id est layci qui sunt tercia pars populi / alie due partes
sunt clerici et religiosi / in turbatione uero pacis
layci puniuntur corporaliter quia pugnant manu-
aliter Et tercia pars arborum id est religiosorum Et omne
fenum uiride. id est clerici generaliter in turbatione
namque pacis omnes isti leduntur Et secundus angelus etc.
Iste fuit macedonius qui dixit spiritum sanctum non
esse deum et ipsum repulit a deitate / et ideo per
ipsum significantur illi qui repellunt uiam spiritus
sancti in electione prelatorum et sic peruertunt litigia
aduocatorum Et tamquam mons magnus igne
ardens missus est in mare. per hoc significatur
talis repulsor spiritus sancti qui dicitur mons magnus
per elationem et ardens per ambitionem presentis
seculi per diaboli procurationem Et facta est tercia
pars maris sanguis. quia talia lingua procedunt
aliquando ad sanguinis effusionem Et tercia pars cre-
aturarum etc. ista creatura sunt pisces per quos sig-
nificantur in aquis uoluptatum uiuentes Et
tercia pars nauium per quos intelliguntur habentes
curam animarum qui alios debent deferre ad
portum salutis / et plures talium pereunt in tempta-
tionibus predictis Et tercius angelus etc.
Iste fuit pelagius qui dixit beatitudinem
posse haberi sine gratia. ideo per istum moraliter
significatur presumptuosus ideo sequitur Et cecidit
de celo stella etc. presumptuosus non est celestis stel-
la secundum suam estimationem / tamen cadit propter
suam presumptionem / et ardet propter ambitionem
Et flumina et fontes. per que significantur magistri
et scolares qui sic inficiuntur eius doctrina et
sic alios inficiunt doctrina peruersa Et quartus
angelus. iste fuit eutices qui dixit unam
naturam factam in christo ex diuinitate et
humanitate quod est impossibile / et ideo per ipsum
moraliter significatur ille qui confingit ea que non

debent cungi s. fideles simplices cum infidelibus
sua per hoc de facili corrumpuntur unde 2a
cor vi. nolite iugum ducere cum infidelibus
que enim participacio iusticie cum iniquitate etc.
Et percussa est 3a pars solis et 3a pars lune et 3a
pars stellarum Et per dictam gniccoem simplicium
cum infidelibus diminuitur fides et deuocio
ad christum qui est sol iusticie et ad beatam vir-
ginem et ad alios sanctos per lunam et stellas fi-
guratos et eadem sententia signatur per hoc quod subditur
Et non luceret 3a pars diei etc. quia nox et dies
non habent lucem nisi a sole luna et stellis Et
audiui vocem unius aquile per quam signatur
predicator constans contra peccatores et dicens ve
ve ve. corporalis miserie s. culpe et jehenne
habitantibus in terra i. in terrenis affectibus
habentibus corda defixa

Et quintus angelus secundum literalem sensum iste
fuit valens imperator arriana perfidia
dampnatus a quo wandali pecierunt ut mit-
teret eis sacerdotes christianos qui eos instru-
erent et baptizarent Et ipse misit eis sa-
cerdotes arrianos qui eos heresi arriana
corruperunt et ideo per ipsum signatur episcopus malus
qui ad regimen ecclesiarum mittit sacerdotes
in moribus et sciencia deficientes per quorum
exempla mala subditi peiorantur Et dicit
vidi stellam i. christianum malum qui stella dicitur racione
officii ut habetur 6o capitulo stelle vii angeli
ecclesiarum sunt i. episcopi de celo cecidisse in terram
per terrenorum cupiditatem Et data est ei cla-
uis abissi quia permittitur abuti potestate
episcopali et aperuit puteum abissi aperiendo
viam simonie que abissus est culpe Et
ascendit fumus i. infamie et obscuratus
est sol i. populus in quem redundat quodammodo
iste fumus sua aliquando homines murmurant contra
eum eo quod permisit promoueri talem prelatum Et
de fumo putei exierunt locuste i. sacerdotes
et ministri simoniace promoti Et data est
illis potestas etc. s. ledendo populum subditum
verbis malis et per exemplis Et preceptum
est illis ne lederent fenum terre i. homines vire-
tes sancta conuersatione et radicatos in fide
tales enim non leduntur malis eorum quia scandali-
zari est pusillorum ideo subditur Nisi tantum homines qui
non habent signum in frontibus suis i. qui non sunt
firmi fide caritate formata ad ostendendum
constanter ipsum opere et sermone Et datum est eis
ne occiderent eos s. corporaliter ut dicit glossa Sed
ut cruciarent eos mensibus quinque mensis dicitur a
mene quod est defectus et per hoc significatur quinque defectus
qui sunt in malis sacerdotibus s. sciencie vite eloquencie
... me et iusticie per quos subditis bona debita
subtrahuntur et opposita mala inferuntur
Et in diebus illis querent homines mortem non
homines zelum dei habentes videntes talia di-
cunt aliquando turbati utinam non vidissemus talia
mala sicut primo mach. 3o dicitur melius est
nobis mori in bello quam videre mala gentis

nre i. secundum similitudines locustarum etc. quia tales
sacerdotes parati sunt ad faciendum mala Et sup
capita eorum tamquam corone quia propter tonsuram
clericalem et ordinem homines deferunt eis hono-
rem Et habebant capillos sicut capillos
mulieris. eis utendo sicut possunt ad ornatum
illicitum Et dentes. per quod signatur crudelitas
ipsorum Et habebant loricas i. falsas excu-
sationes malorum suorum Et vox alarum etc. iste
ale sunt potencia temporalis et superbia ex quibus
procedunt verba irritatiua et contenciosa Et ha-
bebant caudas etc. i. familiares malos eos
sequentes et potestas eorum nocere etc. sicut prius
expositum Et habebant super se regem etc. s. dya-
bolum cuius sequuntur instinctum Post hec et sextus
angelus etc. hic ad literam dicitur fuisse laure-
cius qui per contencione conatus est papatum
obtinere ex quo secuta fuit magna turbacio
ecclesie et per ipsum signatur ambiciosus quilibet
qui per contencionem iniquam obtinere nititur ecclesie
dignitatem et per hoc soluuntur quatuor angeli
sathane quibus nititur propositum obtinere s.
falsitas aduocatorum per eo loquencium malignitas
detractorum contra impedientes ipsum duplicitas ad-
ulatorum ipsum falso commendancium et cupiditas
magnatorum ipsum per muneribus sustinencium
de quibus dicitur solue quatuor angelos etc.
Effratum frugifer interpretatur et ideo significat cu-
mulacionem diuiciarum cuius appetitu ligati sunt
predicti quatuor angeli et ideo cum dantur eis mu-
nera soluuntur ad lapsum per malicia promouenda
qui parati erant in horam et diem etc. i. continue
ut occiderent etc. ad vicem litigancium quorum
vna pars habet iusticiam et alia pars opponitur 3a pars
est iudicatiua pre hoc iusta parti sunt per mune-
ribus contra possunt impugnare Et numerus equestris
etc. per hoc designatur multitudo magna talium
et ponitur hic numerus determinatus pro indeterminato
Et ita vidi equos etc. per hoc intelliguntur predicti
quatuor qui dicuntur equi eo quod sequuntur instinctum de-
monis sicut equus sessoris ideo sequitur et qui sede-
bant super eos habebant loricas igneas etc.
quia demones inflammant eos igne cupiditatis
quod signatur per loricas igneas Et colorant eos
fraudulencia iusticie apparentis quod signatur per
iacinctina eo quod iacinctus est coloris celestis
Et fedant eos fetore luxurie et carnalitatis
quod per sulphureas et capita equorum etc. per hoc
designatur crudelitas istorum qui sequuntur ha-
benas demonum Et de ore eorum procedit ig-
nis dissencionis inter homines et fumus vanitatis
et sulphur feditatis infamie Et ab hiis
plagis occisa est 3a pars hominum s. iustorum non
predestinatorum Potestas enim equorum in ore eorum
non aduocati detractores et adulatores in
iusticia sustentantes verbis suis faciunt dicta
mala Et in caudis eorum i. in famulis eorum
que eis assiduntur in malicia et ceteri homines
qui a predicti mali et cetera alii ut frequenter

prosperatur in vita presenti. Posset autem per hoc aliquis credere quod euaderent punitionem dei ideo hoc remouetur cum dicitur Et ceteri homines qui non sunt occisi in hiis plagis id est qui non sunt tribulati per impugnationes malorum neque penitentiam egerunt de malis suis que cum magis complicantur eum dicitur Ut non adorarent demonia sed magis in eis obstinati permanserunt et subintelligitur quod grauius in inferno punientur. Quia quidem quantitas complicat non potest verbis enarrari. Ideo ad hoc significandum hic tacetur

X Et vidi alium angelum fortem etc. hoc ad litteram exposui de imperatore Iustiniano. Moraliter autem potest exponi de summo pontifice qui imperiali pilleo coronatur. Et dicitur angelus fortis propter magnitudinem potestatis. Et descendens de celo quia datur a deo. Amictum nube id est diuina protectione. Et yris in capite eius. Sicut enim yris signum est diuini federis, sic papa bonus a deo datus signum est quod deus est ecclesie propiciatus. Et pedes eius tamquam columpna ignis. Nam eius affectiones accense sunt igne caritatis. Et habebat in manu sua libellum quia potestatem habet malos coarcendi per bullam. Et posuit pedem suum super mare quia potestas sua se extendit ad habitantes in terra et nauigantes in mari. Et clamauit voce magna etc. excommunicando hereticos et rebelles. Et cum clamasset locuta sunt vii tonitrua etc. per septenarium tonitruorum significatur vniuersitas prelatorum qui potestatem habent excommunicandi subditos contumaces. Per hoc autem quod Iohannes prohibetur hoc scribere significatur quod huiusmodi censure non sunt multiplicande sed solum utendum est eis in magna necessitate. Et iurauit per viuentem in secula seculorum id est firmiter disposuit quod tempus amplius non erit sicut dixi in expositione litterali. Hoc non intelligitur de cessatione temporis simpliciter sed quantum ad heresim arrianam. Et tale papa debet destruere omnem heresim et erroneam doctrinam. Vade accipe librum etc. hoc fuit dictum Iohanni per quem predicator significatur quibus a papa potestatem excipiendi officium predicandi. Et istud officium dulce est propter spem premii sed cum postea predicator percipit quod secundum suam predicationem non viuitur amaritatur conscientia arguitur propria culpa et sicut dicit poeta Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum.

Xi Et datus est mihi calamus etc. hoc litteraliter exposui de Felice papa qui festum dedicationis ecclesie instituit solempniter celebrandum. Moraliter autem templum dei mens est cuiuslibet christiani i ad Cor. 3o Templum dei sanctum est quod estis vos. Hoc autem templum metiendum est propter diligentem conscientie discussionem ne ibidem aliquid lateat quod oculis diuine maiestatis offendat. Per altare quod est quadratum significatur quadratura cardinalium virtutum per adorantes in eo bone cogitationes in animo. Secundum ista disponi debet in quolibet christiano. Atrium autem quod est foris etc. per hoc autem significatur quod nullum officium exterius sine vnitate caritatis factum est deo acceptum

eiusmodi sunt infidelium oblationes et hereticorum. Quantum possunt calcant ecclesiam omni tempore, quod significatur per menses plurimos accipiendo numerum determinatum pro indeterminato sicut frequenter fit in hoc libro. Et dabo duobus testibus meis scilicet predicatoribus meis potestatem arguendi falsitatem hereticorum et infidelium et dicitur duobus quia secundum Gregorium 39 omelia dominus binos misit discipulos ad predicandum ut per hoc insinuaret quod qui caritatem erga alterum non habet predicationis officium nullatenus suscipere debet. Amicti saccis per quod significatur asperitas vite que in predicatoribus esse debet i ad Cor. 9o castigo corpus meum et in seruitutem redigo etc. Hii sunt due oliue per affluentiam caritatis. Et duo candelabra per refulgentiam castitatis. In conspectu domini terre stantes per constantiam predicationem virtutis. Et si quis voluerit eos nocere predicationem eorum impediendo. Ignis exiet de ore eorum id est feruens predicatio. Et deuorabit inimicos eorum scilicet deuotandos eos igne gehennali denunciabit. Et si quis voluerit eos ledere corporaliter sic oportet eum occidi spiritualiter et eternaliter. Hii habent potestatem claudendi celum hoc fit quando predicatores cessant predicare propter maliciam populi sicut dictum fuit Ezechiel 3o Eris mutus nec eris vir obiurgans quia domus exasperans est. Et potestatem habent super aquas id est hereticorum doctrinas de quibus dicitur pro. 9o aque furtiue dulciores sunt. Conuertendi eas in sanguinem id est ostendendi eorum falsitatem. Et percutiendi terram id est cupidos et auaros omni plaga id est inferni pena quia predicatores pronunciant plagam peccatores quando denunciant penam super eos uenturam. Et cum finierint testimonium suum id est predicationem que terminabitur circa finem mundi ideo subditur bestia que ascendet de abisso etc. id est antichristus qui per se et suos satellites interficiet plures potiores ecclesie predicatores et aliquorum corpora dimittentur insepulti in contemptum christi. Et inhabitantes terram id est durantes in ea antichristo erunt amici et complices eius. Gaudebunt super illos quia nullus audebit predicare contra illos. Et post tres dies et dimidium id est post persecutionem antichristi qui tribus annis durabit. Spiritus vite a deo intrauit in eos id est intrabit nam aliqui qui timore antichristi non audebunt predicare fidem christi sed occultabunt se manifeste apparebunt et predicabunt et est hic similis modus loquendi sicut psalmo 12o Circundederunt eos non quarebat eum non idem numero sed in specie quia predicatores occisi non quiescebant. Si propter hoc dicti de predicatoribus dandi. Et audierunt vocem etc. quod intelligi potest de voce christi qua dicet venite benedicti etc. ut habetur Matth. 25. Et in illa hora. Istud litteraliter exposui de persecutione gothorum qua persecuti sunt ecclesiam et per eos mistice possunt intelligi spiritus maligni qui spiritualiter eam persequuntur contra

ubi d[icitur] illa hora .i. quatuor fuit terremo
tus magnus. nam insultus demonum movet
corda terrenorum. Et decima pars civitatis ce
cidit. nam per impulsum demonum multi xpi
ani qui erant de civitate dei cadunt a
statu gratie et fiunt de statu diaboli. et hec
multitudo cadencium per decimam partem civitatis
et vii milia occisorum in terremotu signatur. eo quod ut
minus universitatem signat ut dictum est in pluribus
locis. et post hic numerus determinatus pro indeter
minato ponitur. per hoc signatur magna multitudo
Et reliqui in timore missi sunt. nam illi qui
non ceciderunt a statu gratie debent sibi de
casu timere. Et dederunt gloriam deo celi. quia
suum statum attribuere debent gratie divine. Et
septimus angelus. istud litteraliter exponitur de
iustino imperatore qui per precepta ab eo
missum gothos debellavit. mistice expo
nitur de deo patre qui per filium ab eo missum de
malignis spiritibus triumphavit de quo trium
pho magna fit solempnitas in ecclesia mili
tante specialiter in solempnitate paschali et
multo maior in ecclesia triumphante. ideo subditur. Et
facte sunt voces magne in celo dicentes factum
est regnum etc. sicut dicitur in ewangelio. data est mihi
omnis potestas in celo et in terra. Et irate sunt
gentes .i. demones qui gentes dicuntur. ideo
quia a gentibus in ydolis colebantur. vel quod litteraliter
gentes .i. romani imperatores qui multum co
nati sunt destruere fidem xpi
xii Et apertum est templum etc. hoc litteraliter exponitur de
institutione solempnitatis purificacionis in qua
xpus fuit oblatus corporaliter. mistice vero
potest exponi de institutione festivitatis eucharistie in
qua xpus offertur sacramentaliter et sic dicitur. Et
apertum est templum .i. militans ecclesia ad congaudendum
in hac solempnitate populum xpianum. Et visa est
archa testamenti .i. xpus in sacramentali qui
dicitur archa testamenti. quia sicut archa testamenti
continebat manna tabulas testimonii virgam
aaron. Sic xpus continet dulcedinem mire ple
nitudinem scientie celsitudinem dignitatis sacer
dotalis ac regie. et facta sunt fulgura .i. lumina
refulgencia que debent adhiberi in tanta so
lempnitate. et voces multe laudis divine
et tonitrua predicacionis auctoritate et grando
magna que propter suam frigiditatem signat timo
rem ne aliquis aliud obmittat de debitis
in tanta festivitate. Et signum magnum apparuit
in celo. hoc litteraliter fuit expositum de ecclesia que
afflicta fuit tempore cosdre. moraliter potest ex
poni de qualibet devota persona que vita
et merito membrum est ecclesie. ideo dicitur mulier
amicta sole. per appetitum celestium. Et luna sub
pedibus eius. per contemptum bonorum mutabi
lium. Et in capite eius corona stellarum xii
per quas signatur xii fructus spiritus sancti qui
ponuntur ad gal. v. Et in utero habens .i. in animo
conceptum boni propositi. Et cruciatur ut pa
riat. per quod signatur intensum desiderium im
plendi in opere quod concepit in mente. Et
ecce draco magnus et ruphus .i. dyabolus
superbus et malitiosus habens capita vii .i.
infinitorum demonum universitate. Et cornua
x .i. universos modos impugnandi naturam
humanam. quia per septenarium et denarium univer
sitas designatur. Et in capite eius vii dya
demata .i. multa quia per spiritus malignos sibi
subiectos frequenter debellat plurimos. Et cau
da eius trahebat terciam partem stellarum et misit
eas in terram. quia magnam partem angelorum
traxit secum. Et draco stetit ante mulierem
quia insidiatur cuilibet bone persone ad impe
diendum suum eius propositum. Ut cum pepe Nota
risset devoraret eum etc. quia quando impedire
non potest conceptum boni quin exeat in opus
nititur illud per vanam gloriam devorare. Et pe
perit masculum. scilicet propositum. nam ipse dicit mat. xii.
quicumque fecerit voluntatem patris mei hic me
us frater soror et mater est. qui non boni
conceptum producit ad effectum ipse facit voluntatem
patris. et sic est mater xpi spiritualis pariendo
raptus est filius eius ad deum. quia bonum opus
per angelos presentatur ante deum. similiter xpus
corporaliter est assumptus in celum. Et mulier
fugit in solitudinem .i. ecclesia pressurarum multitudine
et ibi pascit eam diebus m. cc. lxxxx. v.
doctrina. qua docuit tribus annis et dimidio
qui continet dies mille cc. et lxx. Et factum est pre
lium. per hoc signatur repressio demonum per
angelos sanctos ne impugnent bonos homines et
devotos sicut vellent. ideo quia precipitur sic demones ab eis
deiciuntur. de quorum eieccione deus est laudandus
ideo subditur. Et audivi vocem magnam de celo .i.
in ecclesia triumphante et militante et de malis
hominibus qui subiciuntur demonibus. Ve terre et
mari etc. .i. cupidis bonorum terrestrium. et
diversis in aquis voluptatum. Et persecutus est mul
tiludinem quia nititur perimere bonum conceptum
quantum potest perturbare. Et date sunt mulieri due
ale. que sunt amor dei et proximi. per quas evo
lat a facie dyaboli. Et aperuit terra os suum
etc. hec est virgo maria de qua dicitur ysaie
Aperiatur terra et germinet salvatorem. ipsa
nam sibi devotos adiuvat contra demones. bernar
dus super missus est. in periculis in angustiis in
rebus dubiis. respice stellam. voca mariam
Et abiit prelium facere cum reliquis etc. quia quando
dyabolus ab uno sancto devincitur vadit ad
alium impugnandum. Et stetit super arenam maris
per quam signantur steriles in bono super
quos stat tamquam in proprio loco
xiii Et vidi de mari bestiam ascendentem etc. hec
ad litteram describitur persecucio ecclesie sub fi
lio cosdre qui cum precedenti vocatus est dra
co. ideo per eius filium signatur tirannus qui est diaboli
filius per eius imitacionem. et dicitur hec bestia
vii habens cornua. per quod signatur septem vicia
capitalia et decem cornua .i. universos
modos impugnandi bonos. Et super cor
nua decem dyademata .i. omnem spem sub
iciendi sibi iusticiam. Et super capita nomina
blasphemie. quia semper est paratus deum et eius
membra blasphemare. Et bestia quam
vidi erat similis pardo. quia confirmatus est
in malo. ier. xiii. si mutare potest ethiops pellem

Jheremie

no

sua z pardus varietate colorum sunt z vos poteritis bn facere cu didiceritis malu. Et pedes
eius sicut pedes ursi. qui sunt lati ad calcandum
sic tirannus studet calcare populu. Et os
eius sicut os leonis. qr querit deuorare bonos
aliorum. Et dedit draco uirtute sua. qr dyabolus tales adiuuat ad faciendum suam maliciam. Et uidi unu de capitibz suis occisu zc. qr
pp̄ter infirmitate ul aliud malu superueniens
tirannus tritus aliquid recipit emendacionem. sed
illo malo transeunte reuertitur ad pristina nequicia uel maiore. Admirata est uniuersa terra
de tali euasione boni. qr cum hominibz bonis
non contingit. Et adorauerunt draconem. qr venerando tirannu venerentur dyabolu cuius e
membrum. Et datu est ei os .i. permittitur loqui
superba z blasphematoria. Et data e ei ptas
facere menses xlii. mensis d a mene qd e
defectus z ideo facere menses est deficere tirannus aut deficit in obseruancia decalogi et
ewangelii z duplicis dileccionis qd signatur p menses
xlii. na quadraginta sunt quater decem z signat decalogu z ewangelium quadruplicat de septem z per
duos superadditos duplex caritatis preceptu.
Et data est illi ptas in omnem tribum zc .i. super
multos bonos z est prophetica locucio. Si quis
habet aurem audiat zc. q. d. sicut tirannus bonos
captiuat z occidit temporalit sic eternale captiuabitur z ad morte iehenne ducetur. Et uidi
aliam bestiam ascendentem de terra. hoc litteralit exponitur de machometo qui lege statim dedit
hismaelitis. id mistice pt exponi de quolibet
heresiarcha qui doctrina erronea dat discipulis suis id est. Et habebat duo cornua
similia agni. i. xpi cuius duo cornua sunt duo
testamenta quorum vetus dedit p prophetas nouu aut p seipm sicut d hebre .i. Olim deus
loquens patribus in prophetis zc. heresiarcha non
doctrina sua nititur defendere p scriptura
veteris z noui testamenti qr tn ea male allegat non d habere cornua duo agni sed
similia cornibz agni. Et loquebatur sicut draco .i. sicut
dyabolus suggerit ei. Et ptate prioris bestie
zc. p qua tirannus sig ut dcm est cuius amicitiam z familiaritate querit heresiarcha ut
ad defensione sue heresis utatur eius potencia sicut
legitur de arrio z plibus z sic ptate eius facere
d in cptu ea ad malu utitur. Et fecit terram
et habitantes in ea adorare bestiam prima
.i. tirannu inducens ppłm ad eius reuerenciam
ut sic magis habeat eius amiciciam. et fecit
signa magna. ita ut ignem faceret descendere
hoc fuit in pelagio cuius discipuli dixerunt
qd fuit spus scus qui est ignis z qr hoc fuit
falsum. id subd in conspectu hominum .i. secundum falsam
opinionem credencium. dicens habitantibz in
terra ut facerent ymaginem zc .i. facerent
reuerenciam filio tiranni qui e ymago naturalis
ut sic ad defensione sue heresis succederet
pred. Et datu est illi ut daret spm ymagini
.i. voluntatem sic tuendi sua heresi nobis z fris

xiiii. Et uidi et ecce agnus stabat zc. istud
expositu litteralit de xpo suscipiente ciuitatis

in̄ fectorum ahomar successore machometi
moralit exponi pt de pio pontifice xpi vicario qui dilatat fouet z nutrit obseruantes
castitate q est quedam martirium spaliter in iuuenibus z maxime qn
firmatur p uotu solepne z sic d. Et uidi z
ecce agnus .i. pastor pius stabat sup montem
syon .i. ecclesiam militante de qua d ps 86
diligit dns portas syon sup omnia tabernacula iacob. Et cu eo centum quadraginta quatuor milia .i. uniuersi continentes
uoto solepni id subd habentes nomen eius et
nomen patris eius scriptu zc in quo designatur
firmitas continencie per uotu solepne. Et
audiui uocem de celo zc. p qd signatur continencium
laus deo accepta. Et uocem qua audiui sicut
citharedorum. Est aut cythara figura
triangularis per qd signatur fides trinitatis
sine qua laus non est deo grata. Et cantabant canticum nouum .i. pertinentes ad nouum
testamentum. Ante sedem dei. ad honore dei
et omnium scorum z non ad laude hominum. Et
nemo poterat dicere canticum. qr continentes habent
aliquid meritum spale qd non habent alii. hii sunt
qui cum mulieribz non sunt coinquinati hoc pt intelligi simplr secundum oe tpus z sic e virginitas pprie alio modo a tpe uoti continencie z
pt virginitas dici large qui sequuntur agnum
s. mente z corpore fide z ope. hii sunt ex
omnibus primicie deo .i. grosi in conspectu
dei sicut primi fructus sunt aliis magis grati
Et uidi alterum angelum. hoc ad litteram d de
sco bonifacio qui missus a papa predicauit
populo turingie z austrie z frisie z conuertit
multos ad dominum. moralit aut pt exponi de quolibz predicatore magnum
fructum faciente id subd. volatem p medium celi .i. pp̄ter discurrentem ad predicandum uerbu dei. habente ewangelium
eternum .i. predicantem ad eternitatem glorie p
ducente. Ut ewangelizaret sedentibz sup
terram. na predicatio debet esse communis omnibz
d. magna uoce timete dnm qr prior e z
z principale dz inducere ppłm ad cultum diuinum z p cons ad destructionem ydolatrie
et omnium ad ipsam pertinencium z id subd. Et
alius angelus secutus e d. cecidit babilon
que interpretatur confusio. id signatur ydolatria
et pertinencia ad ipsam z qr non solum dz ydolatriam destruere ostendendo vilitatem culpe
sed et grauitate pene. id sequitur. Et tercius angelus
secutus est eos d. si quis adorauit bestiam
.i. exercuit ydolatriam uel aliquid pertinens ad
ipsam. bibet de uino ire dei zc .i. valde
grauiter z eternalit punietur ut patet p litteram
sequentem licet aut hic nominentur tres angeli
tn iste tres denunciaciones ul predicaciones
pnt uni z eidem predicatori conuenire sicut d glossa
sup locum istum. Et audiui vocem zc. eodem
opposita in se porta magis elucescunt id

post denunciacionem punicionis peccatorum h' p° premiorum scorum cum d'. Et scribe beati mortui qui etc. Est enim beatitudo status omnium bonorum aggregatione perfectus ut d' b'. de consolatione. Opera enim illorum sequuntur illos quia s'm quantitatem meritorum sequitur quantitas premiorum. Et vidi et ecce nubem etc. h' tra... p duas falces destribuuntur due passiones tirannorum moralis aut significantur duo modi quibus puniuntur mali opprimentes primus est per excommunicacionem qua persequuntur a corone ecclesie propter sua contumaciam vnde d' hic mitte falcem tuam quia aruit messis terre. per istam ariditatem significatur induracio sue contumacie propter qua excommunicacio est ferenda. Secundus modus est per opinionem siue gladium materialem et per iudicem secularem et de ista subdit. Et exiuit sanguis de lacu

Et vidi et s' angelos vij habentes septem plagas. per quas significatur omnis pene in generali que s' peccatoribus infligende eo quod septenario vniuersitas figuratur et magis explicantur c° septimo primitur hymnus laudis iustorum de euasione dictarum penarum et de diuine iusticie impletione cum d'. Et vidi tamquam mare vitreum igne. per istud significatur baptismus eo quod confertur in aqua et spiritu sancto qui est ignis diuinus. Et habentes citharas dei. i. laudes diuinas de sua euasione et diuine iusticie impletione in malorum punicione et post sequitur

Et abiit primus et effudit phialam suam in terram. per quod h' punicio cupidorum qui despiciunt per amorem terrenorum angustiantur diligunt terram terra es. Et factum est vulnus seuum. i. punicio grauis que est infernalis in omnes qui habebant caracterem bestie. i. tiranni vt s' dictum est et s' isti cupidi quia sicut tyranni aliorum bona rapiunt violenter ita cupidus fraudulenter per vsuras et calumpnias et alias fraudes exquisitas. Et secundus effudit phialam in mare. per quod significatur punicio inuidorum nam sicut mare est amarum sic inuidi amaricantur de bono aliorum. Et omnis anima viuens est mortua in mari quia licet inuidus viuat corporaliter tamen iam mortuus est spiritualiter et morti secunde que est mors inferni deputatus eternaliter. Et tercius effudit phialam super flumina et super fontes. per quod significatur punicio carnalium qui delectantur in aquis voluptatum. Et factus est sanguis quia delectacio voluptatum vertitur eis in amaritudine penarum. vnde d' inf'. quantum glorificauit se et in deliciis fuit tantum date ei tormentum et luctum quia sanguinem scorum apostolorum. i. iniuriorum tuorum effuderunt voluptate et similiter vnde ope na homines voluptuosi illos oderunt qui eorum vicia reprehendunt. Et quartus angelus effudit phialam suam in solem. per quod significatur punicio malorum platorum. platus enim dz esse sicut sol illuminans et confortans populum sibi subiectum. s' malus facit contrarium vnde subd'. Et datum

est illi et primissionem dyabolo percate (?) Et tunc affligere homines etc. nam et sua cupiditate affligunt subditos eorum bona iniustis extorsionibus rapiendo et eos sua vita mala scandalizando vnde subd'. Et blasphemauerunt nomen dei. na homines sic afflicti ex impaciencia prorumpunt aliquando in blasphemiam dei sicut d' de dauid 2° Reg. xij quia fecit homines blasphemare nomen dei quia propter adulterium eius cum bersabee et homicidium vrie plurimi dicebant deum iniuste egisse reprobando saul et eligendo dauid et saul eligendo. Et quintus etc. hic ponitur punicio malorum principum vnde s' super regnum bestie. i. principatus tirannicum qua bestia d' q. vastia a vastando. Et factum est regnum eius tenebrosum.

quia per hoc ducuntur ad tenebras geheme et populus sibi subiectus patitur tenebras angustie vnde sub'. commanducauerunt linguas suas per dolore. modus enim hominis irati est labia et linguam mordere. Et blasphemauerunt etc. exponitur ut prius. Et sextus. hic ponitur punicio superborum qui excedunt metas suas. sicut eufrates inundat ultra ripas suas. Et siccauit aquam. aqua eufrates siccatur quando superbi potencia tollitur seu defalcatur vt prepareretur via regibus ab ortu solis

per istos intelliguntur significati homines contenciosi na in ortu solis iusticie qui christus est pax clamata fuit per angelos dicentes gloria in altissimis deo et in terra pax hominibus bone voluntatis ab hoc ortu recedunt contenciosi qui veniunt contra superbum quando videt ipsum in potencia diminutum. Et vidi de ore draconis. i. diaboli qui d' bestia a vastando et draco ab insidiando et pseudo magnus menciendo exisse spiritus tres immundos etc. per istos tres significantur mali relatores aduocati dolosi et adulatores qui sua verbositate mundi potentes excitant ad contenciones. Et septimus angelus effudit phialam suam in aerem etc. per quod significatur punicio malorum doctorum quia suis verbis peruersis verberat aerem errores et hereses seminando. Et exiuit vox magna de templo a throno etc. per templum significantur prelati fauentes heresi et per thronum principes sicut l' de pluribus prelatis principibus arriane heresi adherentibus et catholicos grauiter persequentibus vnde sub'. Et facta sunt fulgura etc. i. tempestas in ecclesia qualis numquam fuit quantum ad omnes eius condiciones sicut de quolibet confessore cantat ecclesia non est inuentus similis illi. Et facta est ciuitas. i. ecclesia que debet esse vnitas in 3es personas. na aliqui adherebant arrij doctrine aliqui vero doctrine ecclesie

et aliqui erant dubii de utroque Et civitates
gentium ceciderunt. quia aliqui gentiles ad
fidem conversi videntes tale dissensionem retur-
nabant ad pristinam infidelitatem Et ba-
bilon magna .i. arrii perfidia venit in me-
moriam etc. quia ex ordinatione dei ipsa est
destructa Et omnis insula fugit etc. quia ar-
riani non habuerunt refugium hic vel ibi
Et grando magna etc. .i. grandis pena ex
dei ordinatione cecidit super arrianos
.s. pena gehenne ubi blasphemant dei
iustitiam
xvii Et venit unus de septem angelis ostendam
tibi dampnationem meretricis moraliter
exponendo. hec mulier de qua dicitur zach
v. hec est impietas. bestia vero super quam se-
det est congregatio malorum quia bestialiter
vivunt. hec autem mulier et bestia dicuntur
ornate preciosis quia talia quibus reprimuntur
in malis. vii capita huius bestie sunt vii
vitia capitalia que dicuntur reges quia multa
vitia sub se continent et montes. et hoc propter
superbiam que continetur in eis. quia in omni peccato
mortali est contemptus dei. per decem cor-
nua ipsius significatur omnimoda persecutio decem
preceptorum dei Et bestia quam vidisti
fuit et non est et ascensura est de abisso
.i. impietas non fuit maior ante tempus christi quam
post propter ydolatriam que vigebat in toto
orbe paucis valde exceptis ideo dicitur fuisse
ante tempus christi quia non est tanta licet sit multa
malitia. tempore antichristi erit valde magna
secundum quod dicitur in math xxiiii habundabit iniquitas
et refrigescet caritas multorum ideo dicitur quod
ascensura est de abisso. quia antichristus habe-
bit demonem privatum cuius tollet se instinctu
Et mirabuntur inhabitantes terram etc. quia
videntes potentiam antichristi et signa miracula
que faciet admirabuntur et ipsum sequentur
exceptis electis ideo sequitur quorum nomina
non sunt scripta in libro vite et reges vii sunt
etc. Et hoc refertur ad tempora seu etates in quibus
et erit iniquitas seu malicia. primum fuit
a peccato ade usque ad diluvium. secundum a di-
luvio usque ad abraham. tertium inde usque
ad moysen. quartum inde usque ad david. quintum in-
de usque ad christum ideo sequitur quinque ceciderunt. quia
quinque tempora transierunt. sextus est .s. tempus vel tempus
christi. et alius nondum venit .s. tempus antichristi
et cum venerit oportet eum breve tempus manere
quia sicut dicitur math xxiiii dies illi propter electos
breviabuntur. veruptamen iniquitas erit tunc tam
intensa ex iniquorum multitudine in tantum
quod poterit equiparari illis temporibus duobus ideo dicitur
Et bestia que erat et non est et ipsa octa-
va est et de vii est. quia unum tempus computatur
pro duobus et in interitum ibit. quia in finali
videto omnis malicia extenditur in inferno
Et decem cornua que vidisti per que significantur
omnes modi persecutionis decalogi sicut pre-
dictum est decem reges sunt qui nondum
acceperunt regnum .s. quantum ad suam maxi-
mam potestatem quia licet modo persequantur iusti-
ciam que in decalogo continetur multum
invaluerunt tamen antichristi tempore erunt in maxima
sua potestate. hii unum consilium habent etc. .s.
impugnandi iustitiam modo predicto et
potestatem suam bestie tradent. succedentes in
iniustitie et iniquitati ad iniquitatem hii
cum agno pugnabunt. fidem christi quantum
poterunt impugnando Et agnus vincet eos
aliquos ipsorum simpliciter dampnando et ali-
quos per fidem sibi subiugando de quibus
subditur hii odient fornicariam .i. iniquitatem
quam dilexerant Et desolatam faciet eam
etc. .i. desolationem eius futuram annuntiabunt
constanter contra vitia predicando
Post hec vidi alium angelum etc. hoc litteraliter xviii
exponitur de ademaro episcopo podiensi.
moraliter autem potest exponi de quolibet prelato
vel doctore qui per bonam vitam et scientiam
illuminat ecclesiam et predicat contra quod civitas
dyaboli que est congregatio malorum dicitur cecidit
cecidit babilon et dicitur bis cecidisse. primo propter
casum culpe. et secundo propter casum gehenne Et
audivi aliam vocem quia predicator vel doctor
non solum debet denuntiare vilitatem culpe et
magnitudinem pene future civitatis dya-
boli. sed et monere populum ut fugiat de ea ne
involvatur malis eius et penis futuris ideo subditur
Exite de illa populus meus etc. Et exprimuntur
in speciali principes cum dicitur et plangent se super
illa reges terre sub quibus intelliguntur
milites et tractatores et negotiatores
terre sub quibus intelliguntur mercatores artifi-
ces in mari vel terra de negotiatione
viventes ut patet littera satis diffuse per quod
insinuatur quod predicatio debet esse communis
Post hec audivi vocem magnam etc. hic xix
prosequitur laus sanctorum de sua evasio-
ne a predictis malis et de impletione di-
vine iustitie in dampnatis secundum illud ps. Le-
tabitur iustus cum viderit vindictam manus
suas lavabit in sanguine peccatoris Et
describitur ista laus quantum ad ecclesiam
triumphantem et quantum ad militantem que debet
quantum potest triumphanti conformari secundum quod dicitur
in illa prosa Superne matris gaudia
representet ecclesia que ab aliquibus dicitur esse de
beati gregorii ab aliis autem hugonis de
sancto victore ideo dicitur dicentium alleluia
pro ecclesia triumphante et subditur post Et
iterum dixerunt alleluia pro militante Et
cecidi ad pedes eius etc. per hoc ostenditur quod
non solum gratia debet reddi deo de suis

beneficiis/ et suis ministris per quos revelat
hominibus veritatem vel alia beneficia submi-
nistrat Et dixit michi vide ne feceris etc.
per hoc arguuntur homines superbi qui querunt inde-
bite ab aliis honorari Post hoc vidi celum
apertum hoc litteraliter intelligitur videtur de Christo per
ea que sequuntur Moraliter autem potest exponi de
quolibet bono cuius vitatio in spiritualibus cuius-
modi sunt prelati vel temporalibus cuiusmodi sunt princi-
pes terreni corporis subditi bonis qui parati sunt
eis obedire in licitis et honestis etc. Et
exercitus qui sunt in celo sequebantur eum in equis
albis id est in corporibus mundis Et ipse cal-
cat torcular id est bonus Christi vicarius punit
iuste malefacta Et habet in vestimento et in femore
suo scriptum rex regum et quia sub se plures
habet regentes habet qui reges dici possunt a re-
gendo Dicitur autem hoc scriptum in vestimento et in femore
suo. Femur est intrinsecum homini vestimentum
autem extrinsecum. In actibus autem intrinsecis et
extrinsecis talis talis superioris apparet quod velit po-
pulum sibi subditum debito modo gubernari
Et vidi unum angelum stantem in sole per solem
potest intelligi claritas iustitie de qua dicitur v° ethicorum
quod neque hesperus neque lucifer est ita admirabilis
Angelus igitur stans in sole est predicator co-
stanter predicans contra obstinatos severitatem di-
vine iustitie ideo subditur dicitur ambabus id est demonibus qui
sunt executores divine iustitie in dampnatis
Quod autem per aves significantur demones patet verbo
salvatoris in parabola seminantis Ut mandu-
cetis carnes regum etc. id est obstinatorum in cul-
pa ideo sunt Et apprehensa est bestia et cum
illa pseudo prophete etc. sunt missi sunt in stag-
num ignis ardentis

XX. Et vidi angelum descendentem de celo
per istum angelum intellige quemlibet bonum
sapientem Christi servitorem qui amore iustitie
non timet ligare vinculo excommunicationis vel medi-
cantes persequentes iustitiam dei Et vidi
sedes superiores prelati et bonorum suffra-
ganeorum in repressione malitie tirannice
sibi constanter assistentium Et animas decollatorum
sustinentium dampna rerum vel corporum pro ve-
ritate de quibus fuit sanctus thomas can-
tuariensis et consimiles Et vixerunt vita gratie
Et regnaverunt regendo iuste in presenti et
postea regno glorie Ceteri vero mortuorum qui
propter Christum nichil passi sunt vel receperunt carac-
terem bestie id est demonis quod beatus martinus
cruentam bestiam nominat non vixerunt
vita gratie vel glorie donec consumentur mille
anni id est numquam sicut potest exponi. Dicitur Sede a dex-
tris meis donec ponam inimicos etc. Et
non intelligendum quod Christus cesset sedere ad dex-
tram patris cum eius inimici totaliter subdentur
in iudicio finali sic in proposito per li donec non
est intelligendum quod consummatis mille annis

dampnari debeat vivere vita gratie vel glorie
Hec est resurrectio prima scilicet de peccato ad
gratiam vel de corporali morte ad gloriam
anime contra ad illos qui non habent aliquid ideo subditur
In hiis secunda mors non habet potestatem scilicet mors
inferni Sed erunt sacerdotes dei id est sacrificantes
laudes deo dantes Et regnabunt cum eo
mille annis id est tempore a deo prefinito ita quod po-
nitur numerus determinatus pro indeterminato sicut
frequenter fit in hoc libro sicut patet supra dictum Et
cum consummati fuerint mille anni solvetur sa-
thanas etc. hoc ad litteram dicitur de antichristo Mo-
raliter autem exponi potest de quolibet tiranno
et de adherentibus sibi de quibus dicitur prima Johannis 2°
iam antichristi multi sunt Et descendit ignis
de celo id est de sententia condempnans eos ad
ignem gehenne ubi bestia et pseudo
prophete cruciabuntur id est bestialiter viventes et
predicatores mendaces Et vidi thronum
magnum hoc litteraliter exponitur de iudicio finali
Moraliter autem potest exponi de iudicio discre-
tionis quo reprobi discernuntur a bonis
quod quidem iudicium est in presenti secundum quod dicitur Johannis 12°
Nunc iudicium est mundi etc. Et per thronum hic potest
intelligi auctoritas et potestas iudicandi divina
ideo thronus iste dicitur magnus quia ad omnes
se extendit Et candidus quia clare discer-
nit color enim candidus plurimum habet de
luce Et sedentem super eum a cuius conspectu
fugit terra etc. quia respectu dei nichil est omnis
creatura Et vidi mortuos magnos et pu-
sillos. omnes scilicet viventes in mundo mortui
dicuntur propter necessitatem moriendi ex dicto fuit
Ade Genesis 2° Quacumque die comederis ex eo
morte morieris propter necessitatem moriendi
quam incurret comedendo Et iudicati sunt
ex hiis qui scripti erant in libris scilicet conscientiarum
Et dedit mare mortuos suos etc. per hoc
significatur quod nichil occultabitur per iudicium divinum
Et infernus et mors id est homines in peccatis obstinati
qui dum ad huc vivunt dicuntur dyaboli missi
sunt in stagnum ignis id est ad mittendum puniti
propter quod et viventes dicuntur stipula inferni
Et vidi celum novum etc. hoc litteraliter exponitur XXI.
de renovatione mundi sensibilis futura
potest autem moraliter exponi de renovatione
spirituali hominis qui dicitur a philosophis minor mundus
cuius terra est corpus et celum anima quia sicut
terra germinat ex influentia celi sic corpus
movetur et vivit ex anime virtute hoc est celum
scilicet anima renovatur cum per penitentiam veram perfecte
purgatur et terra scilicet corpus cum munde
servatur Et mare iam non est id est amaritudo
peccatorum per penitentiam est ablata Et ego Jo-
hannes vidi civitatem Jherusalem id est quamlibet fi-
delem personam devotam que dicitur Civitas
id est civium unitas propter concordiam virium inferi-
orum ad rationem Et sanctam id est Christi sanguine
lotam in baptismo Et Jherusalem id est pacificam propter
concordiam dictam Et descendentem de celo propter

gre infusione in eius aug^to Adeo paratam et diui-
nis carismatibus adornatam. ppt quod de ea sub-
Ecce tabernaculum dei etc. nam in talibus deus
habitat per gratiam Et absterget deus omnem
lacrimam transferendo tales ad gloriam Et dixit
qui sedebat in throno ecce noua facio omnia
i. in resurrectione quando sancti habebunt corpora glo-
riosa Et dixit mihi factum est. i. consummatio ho-
minis primi. Ego sum alpha etc. i. princi-
pium a quo cuncta oriuntur et finis ad que
ordinantur Ego sitienti dabo de fonte aque
uiue i. de uera beatitudine gratis sicut dicitur. Ro. 6.
gratia dei uita eterna qui uicerit etc. i. mundum
carnem. dyabolum. timidis autem. timore malitie
humilitate et incredulis ueritati diuine Et ex-
ecratis. i. iuste separatis a sacris ecclesie. et ueni-
ficis et omnibus mendacibus. pars eorum erit. pars illorum
i. participatio eorum cum demonibus in gehenna
Et uenit ad me etc. quia boni non mouent
nisi aliquo modo cognitum idest quilibet fidelis debet
considerare statum superne ciuitatis ut afficiatur
ad ipsam idest subditur. ueni et ostendam tibi uxorem
agni i. ecclesiam triumphantem Et sustulit
me in spiritu in montem magnum. i. in contempla-
tionis excessum Et ostendit mihi ciuitatem etc. i. ierusalem
celestem descendentem de celo. hoc dicitur quia non
possumus ascendere ad gloriam nisi prius ad
nos descendat per gratiam. propter quod petimus in
oratione dominica cum dicimus adueniat regnum tuum
habentem a deo claritatem i. dei claram uisionem
Et lumen eius simile lapidi precioso. i. christo homini
qui dicitur lapis abscisus de monte sine mani-
bus. Dan. 2. eius enim gloriae conformatur electi
sui sicut membra capiti tamquam lapidi iaspidis
in quo est uarietas colorum designans in homine
christo uarietatem carismatum et donorum. sicut
cristallum. quod dicitur cedare sitim et christus sua
diuinitate sedat totaliter desiderium humanum Et
habebat murum magnum. per quem significatur se-
curitas passionis habentem portas xii
per quas significantur. x. precepta decalogi cum
duobus preceptis caritatis per que tamquam per
portas est ingressus superne ciuitatis Mt. 19.
si uis ad uitam ingredi serua manda-
ta Et in portis xii angelos. nam per angelorum
ministerium inducuntur electi ad regnum ce-
lorum Luc. 16. factum est autem ut moreretur
mendicus et portaretur ab angelis in sinum
abrahe Et nomina inscripta que sunt nomina
xii tribuum filiorum ysrahel. i. bonorum christia-
norum ad quos deuoluta sunt nomina ysrahel
ut habetur Ro. 2. Ab oriente porte tres
etc. nam per fidem trinitatis descriptam a quatuor
euangelistis est introitus superne felicitatis
euangelista uero matheus dicitur ab oriente eo quod
describit christi ortum. lucas uero ab occidente
quia describit christi occasum passionis. iohannes
uero ab austro ubi est maior refulgentia
lucis quia describit claritatem diuinitatis
Marcus uero ab aquilone quia describit ...

indicatiua potentiam qui leuicit frigus tem...
Et qui loquebatur mecum habebat mensuram etc.
per hoc significantur diuersi gradus ecclesie
secundum bonorum merita qui assumuntur ad ordines
angelorum idest dicitur in fine mensura hominis
que est in se angeli Et erat structura
muri eius ex lapide iaspide. per quem significatur
christus ut predictum est cum muro ibi locatur
omnis qui ibidem ponitur sicut dicitur act. 4.
non est in alio aliquo salus ipsa uero ciuitas
aurum mundum simile uitro mundo nam ibi est
perfecta caritas et uisionis claritas funda-
menti ciuitatis etc. ista fundamenta sunt apostoli qui
post christum dominum ecclesie fundatores fuerunt
dicitur. Et murus ciuitatis habens fundamenta xii
et in ipsis nomina apostolorum et agni funda-
mentum primum iaspis. per quod potest intelligi petrus qui
uicarius. propter quod eius signaculo quod est per
iaspidem ut dictum est signatur petrus 2m. sa-
phirus. qui est coloris celestis significat paulum
qui fuit raptus usque ad 3m celum Calce-
donius. qui ualet contra illusiones demonum idest
significat iohannem dicentem Noli credere omni spiritui. sed
probate spiritus utrum ex deo sint 4. sma-
ragdus. ualens contra morbum caducum ideo
significat iacobum qui primus inter apostolos sustinuit
martirium et sic fuit alius firmior ex... 5m. sardonix. faciens humilem et pudicum
idest significat iacobum minorem ex utero matris
sanctum 6m sardius. qui gaudium attendit
et pellit timorem. idest significat andream qui uidens
a longe crucem sibi paratam dixit. O bo-
na crux diu desiderata etc. 7m crisolitus
qui pellit timores nocturnos idest significat
matheum qui a sponsa christi repulit ethiopie
tenebrosum 8m berillus. qui reddit mitem
et facit benignum idest significat simonem qui audi-
ens interpretatur mitis enim et benignus proprium
est audire pacifice quod dicitur 9m topasius qui ualet
contra lunaticam passionem idest significat bertholomeum
qui filiam regis polemii ab hac passione curauit
et baptizauit 10m crisopassus. qui ualet contra
lepram idest significat thomam qui per diligentiam
inquirendi ueritatem resurrectionis repulit
a nobis lepram infidelitatis Vndecimum iacinctus
qui dat membris uigorem idest significat philippum
qui debilitatos et egrotantes ex flatu dra-
conis restituit ad uigorem perfecte sanitatis
Duodecimum ametistus. qui facit uigilem et
reddit repellit a nobis mala cogitationum
idest significat iudam qui interpretatur confitens sine lau-
dans nam confessio culpe et laudis diuine
uigilem facit et cogitationem malam expellit
Iste uero proprietates lapidum accepte sunt de libro
qui dicitur de proprietatibus rerum Et singule porte
erant ex singulis margaritis etc. Sicut apo-
stoli sunt fundamenta. sic primi doctores porte et ex-
ponentes eis predicte margarite sicut iam
sunt exposite Et templum non uidi in ea. etc. nam
in ciuitate celesti nichil figurale erit. sed
deus in se ipso adoratur

xxij Ostendit m[ihi] flumen aque vive etc. h[oc]
moraliter expositum de processu sp[irit]us s[an]c[t]i qui
a s[an]c[t]is in p[rese]nti videtur licet non comp[re]-
hendatur. vita n[am] celestis in sacre scripture
studio inchoatur sicut d[icit] Jo[hanne]s in ep[isto]la ad
paulinum de omnibus sacre scripture libris
Oro te frater carissime inter hec vive. ista
meditari. nichil aliud nosse. nichil quam aliud
querere. Nonne videtur tibi iam h[ic] in terris regni
celestis habitaculum etc. per quod hoc flumen
dicitur p[ro]p[ter] sacra scriptura que per revelacionem
procedit de sede dei et agni aque vive. na[m]
ab eo qui est vita per essenciam fluit per reve-
lacionem et refluit per clara visione. ipsa
enim est fons saliens i. salire faciens in
vitam eternam io[hannis] 4o. sicut aque naturales a
mari fluunt et ad mare revertuntur. Et
ex utraque parte fluminis lignum vite i. xp[istu]s
utraque enim pars huius fluminis est vetus tes-
tamentum et novum et in utroque describitur
xp[istu]s in novo tamen magis clare afferens
fructus xij. qui exprimuntur gal. v. fructus
sp[irit]us caritas est gaudium etc. Per menses
singulos. mensis d[icitu]r a mene quod est defectus
isti n[am] fructus relevant singulos defectus
Et folia ligni vite ad sanitatem gencium
Ista folia dicuntur pure xp[ist]i verba quibus mul-
titudo gencium ab infidelitate est sanata Et
omne maledictum non erit amplius. nichil
enim continetur in sacra scriptura quod non sit in-
ductivum ad bonum. Sed sedes dei et agni in
illa erunt. na[m] in ipsa utrique reperitur descriptus
Et servi eius i. devote studentes servient
ei predicando populo et deum colendo Et
videbunt faciem eius. per speculum et in enig-
mate in presenti et facie ad faciem in futuro
Et nomen eorum scriptum in frontibus eorum
per fidelem et aptam confessionem Et nox
ultra non erit i. nulla obscuritas. sed visio
clara. cetera patent usque ibi Et postquam au-
dissem etc. exponuntur sicut supra xix capitulo

In nomine ihesu xpi Amen Incipit tractatus petri Blesensis sup Job

HEnrico dei gra illustrissimo
Anglorum regi duci nor-
mannie et Equitanie Com-
iti Andegavie Suus Petrus
Blesensis Bathoniensis Archi-
diaconus Salutem Gras
ago grē largitori quia gratanter au-
ditis ea que edificant ad salutem Dumqz
curialium sollicitudinum scrupulosa et in-
tricatos negociorum laberintos eua-
ditis libenter meditam in lege dm
Et de diuersis laboribus in sacre pa-
gine lectione respiratis Glorio-
sum siquidem est in principe coti-
dianos actus suos et ab eo incipere
et finire in eo qui est principium et
finis Qui est principium sine prin-
cipio et iudicat fines terre Prece-
pistis michi ut ad similitudinem trac-
tatuum quos feceram de transfiguracione
dm Et de conuersione sti pauli vitam
sti Job summatim et sub compendio de-
liberare ea dumtaxat inserens que
ad pacienciam et ceteras virtutes
vos plenius informaret hec sane
credo vro est diuinitus instillatum Cor
enim regis in manu dei est quocumqz
voluerit vertet illud vt uitam sti
Job et aliorum veterum patrum velitis
deducere an oculos mentis vre quibus
erudiri possitis secundum q precepit dns
per prophetam Erudimini qui iudicatis
terram etc Exemplo siquidem confir-
matur fides spes erigitur nutritur
caritas deprimitur superbia hu-
militas custoditur Augetur deuocio
Et bonum operandi desiderium excitatur
hinc est q nomina filiorum ysrahel
scribi fecit dns in racionali iudicii ut
omnibus appareret ut uitam atqz
conuersionem ceteri sibi traheret in
exemplum Opus itaqz arduum et sar-
cinam aggredior magne molis non
q simus sufficientes sicut dicit apls
cogitare aliquid a nobis quasi a nob
Sz sufficiencia nra ex deo est ab eo qui
dicit aperi os tuum et implebo illud
Et iterum dum steteritis ante reges etc
Incipiam ergo in ipius benedicto noie
qui est benedictus in secula magnifi-
cencie supplicans vre similiter et ob-
nixe ut exhortacionem nram deuotis-
sime sustinere uelitis Recolentes q
cum moyses eet princeps in pplo dei
petri et gratiam consilium admisit

Petrus aut princeps aplorum pauli
correctionem non respuit Balaam
vocibus asine acquieuit Dauid rex
et propheta natan moris prophete in-
crepacionem humiliter supportauit Ihe-
sus et cum remansisset in iherusalem
et diceret q oportebat eum esse in
hiis que patris erant Secutus est
nazareth rex seruos Magister dis-
cipulos verbum et sapiencia fabrum et
feminam Et erat subditus illis sicut
ewangelista subiungit hystoria lec-
torem et rogo ut hic eliminat opus
non querat ornatum sermo siquidem
et inurbane erudite hunc angustia
temporis hinc angustie curiales occu-
pant Pro negociis et cantuari-
ensis ecclie militam ad tempus
et in castris curiam sequor ubi nec
habeo corporis quietem nec pacem
anime nec librorum copiam nec
spacium scribendi nec studendi opor-
tunitatem nec expeditum animi iudi-
cium nec plenam arbitrii libertatem
Opus itaqz ex hiis tm conficio q
ministrat in dulcedine sua paupi
deus

VIr erat in terra hus noie Job
Et erat vir ille simplex et rec-
tus et timens deum Tria hic
ponuntur Simplex Rectus et times
deum Et quia timor dei in causa est quare
recedamus a malo Ideo subiungitur Et
recedens a malo Scriptura enim testatur
qui deum timet facit bona et facientibus
mala non est timor dei an oculos eorum
In tribus comendatur Job In simpli-
citate in rectitudine in timore Est autem
simplicitas et est simplicitas Simpli-
citas est que fatuitati cognata est
Et est simplicitas que in ewangelio
comendatur Estote inquit prudentes sicut serpentes
et simplices sicut serpentes columbe
Erat itaqz Job simplex p innocenciam
Rectus per iusticiam Timens ad cautelam
Simplex ad seipsum Rectus ad proximum
Timens ad deum non est aliquis rectus
si recte non diuidat Bene offerebat
cayn Sed pessime diuidebat deo
offerebat cayn hostias secum perseques
innocentem Non est rectus qui lingua
deo iram offert dyabolo Non e rectus
cuius caput supgresse sunt iniquitates

eius et sicut omnes inique iniquitate sunt super
eum. Non est rectus quem avaricia con-
trahit, quem torquet ambitio, quem vo-
luptas mentitur. Rectus est qui dat
voci sue vocem virtutis, bene loquens
et melius agens. Melior est enim
vox operis quam vox oris. Merito Job
rectus erat cuius verbis opera respon-
debant. Merito iustus quem non infla-
bat ambitio vel elacio, quem non de-
primebat iniquitas, quem non fran-
gebat adversitas. Sequitur. Et ti-
mens deum. Non timebat eos qui cor-
pus occidunt et postea ut dicit
ewangelium non habent quid faciant.
Sed timebat eum qui corpus potest
occidere et animam perdere in iehen-
nam. Timebat non serviliter propter
penam sed filiali affectu ob graciam.
Quatuor timores in sacro eloquio
distinguuntur: mundanus, servilis, inicia-
lis et filialis sive castus. Mundanus
timor est quo pericula corporis aut
rerum temporalium dispendia formidamus.
Servilis est quo timemus dolores
eternos et angustias iehennales.
Inicialis est quo quis incipit delec-
tari in observacione mandatorum
dei cum iam ea que duriora ipsi fue-
rant et angustiora dulcescunt.
De illo timore dicit apostolus quod caritas
foris mittit timorem, quia timor in
caritate non est. Castus autem sive
filialis est quo uxor virum suum
quem super omnia diligit veretur offen-
dere aut filius aliquid facere quod dis-
pliceat in oculis amantissimi patris
sui. Iste timor testimonio prophete per-
manet in seculum seculi. Timebat
igitur Job non serviliter. Beatus enim qui
timet dominum. Hoc in veritate frequen-
ter expertus sum. Nichil esse efficacius
ad graciam promerendam, recuperandam,
retinendam, quam si inveniatur aliquis
semper non alta sapere sed timere.
Beatus enim homo qui semper est pavi-
dus. Erat itaque Job, quod interpretatur
dolens, in terra hus, quod interpretatur con-
silium, simplex ac rectus ac timens deum,
qui interiores dolores et importabi-
les divino solabatur consilio. Vincebat
sed hostem humani generis versutum,
impium et superbum in simplicitate et
iusticia et in timore. Nati sunt ei
septem filii et tres filie et fuit

Possessio eius septem milia ovium et
tria milia camelorum et fami-
lia multa nimis. In numerositate
filiorum, in possessionum multiplicitate
solet censeri felicitas huius mundi.
Deceptiva non est felicitas mundi in
hoc mundo. Transit enim mundus et
concupiscencia eius. Mundi vidi omnia
que sub celo sunt dicit sapiens et
omnia vanitas et afflictio spiritus.
Mundana hec omnia vilissima
reputabat miles iste fortissimus,
cuius numerositas in prole ac dilata-
cio in bonis temporalibus. Ideo recen-
setur ut ostendatur quante fuit
constancie nec tot filiorum morte
contutari nec tot possessionum amis-
sione perturbari. Sic examinat
in fornace iusticie dominus aurum
suum. Sic probat in adversitate
servum suum ut eum perducat ad coro-
nam et tam principibus quam prelatis
sic paciencie constancie et humilitatis
exemplum. Infelix ego homo, quis
dabit capiti meo aquam et oculis
meis fontem lacrimarum. Hii enim
qui beato Job imitatores esse debu-
erant et sequaces mentes accidi-
neas habent, omni flatui cedunt, omni
spiritui credunt, omni circumferuntur
vento. In iudiciis favore liques-
cunt. In consilio pavore deficiunt.
Turbantur tristicia et avaricia con-
trahuntur. Ambicione perturbantur,
inquietantur suspicionibus. Luribus exas-
perantur. Tabescunt odio. Mordentur
invidia. Honoribus tument. Oculos
habent ad munera. Pupillo et vi-
due non intendunt. Immo quod longe
gravius est et quod sine miserabili
gemitu explicare non possum, Christi
opprobria, sputa, flagella, clavos,
lanceam, crucem, hec omnia prelati
in fornace avaricie conflant. Pecu-
niam suam sub marsubiis includentes,
precium crucifixi aut suis nepoti-
bus erogant, aut in usus inordi-
natos dilapidant et dispendunt.
Nonne considerat infelices quod mori-
turi sunt? Nonne cogitet quod requiret
dominus ab unoquoque racionem villi-
cacionis sue aut sui principatus
honore? Propter quid irritavit
impius deum? Dixit enim in corde suo
non requiret. Sed certe requiret.

expectissime usq ad novissimu q
drante et retribuet habundant
facientibus superbia. Malos itaq
male perdet et vineam suam lo
cabit aliis agricolis. Ve pas
toribus qui numerat in sinistra
cum edis. Ve pastoribus qui cum ma
lis piscibus eiciant foras. Ve
cultoribus dum tempus messis qui cum
palea comburatur. Isti sunt pasto
res quibus ysayas imperat dicens
Pastores erant et intelligentiam
ignorabat. Et Jeremias tenentes
legem nescierunt me. In eo for
sitan sunt pastores quod se pas
cunt. Quatenus enim ad curam omnium
pertinet tonsores potius sunt quam
pastores. Lac et lanam querunt in
omnibus et non salutem. Sane in
leuitico precipit ut sacerdos habe
at in sacrificiis armum dextrum et
separatum ut sicut opaco plati non solum
sancta sit. Quod significat per armum
dextrum quod eius sit precipua et me
rito singularis ut tamen precellat
subditos opere quantum preminet
dignitate. Agnoscat quod unus
quisq sue vocationis dignitatem ho
norem. Sciat quod angelus domini ex
ercituum est. Sciat quod est sal terre
et lux mundi. Recordetur nichilominus prelati
quos antecessores habuit et quorum
retinet dignitatem. Habet enim
primatum abel patriarchatum ab
rahe ordinem melchisedech guber
nacionem noe dignitatem aaron
auctoritatem moysi virtutem samuelis
potestatem petri unctionem christi.
Quid autem dicet de clericis qui in
finitas animas in cura suscipiunt et
de salute earum non curant. Ple
rique sunt qui non dicam animarum
de quibus respondere tenentur in die
iudicii. Sed vix ecclesiarum numerum
agnoverunt. Adiungunt ecclesiam
ecclesie. domum domui et agrum agro
copulat usq ad terminum loci. Et abba
cie. Ve qui multiplicat non sua
usq quo et aggravat contra se den
sum lutum. Clericia qui nichil pos
sidere debuerat omnia possidere
presumit. Non laborat non seminat
non edificant non navigat non
pugnat verbo presbiter vitam

In labore hominum non sunt et cum homi
nibus non flagellabuntur. Ideo tenuit
eos superbia. Infelices utinam saperent
ac intelligerent ac novissima pro
viderent. Utinam nunc saperent quid
portentat hoc verbum et cum hominibus
non flagellabuntur. Certe qui cum ho
minibus non flagellabuntur eterna sunt
cum demonibus flagella passuri. Mo
nachi autem et canonici regulares qui
viam vite arcioris et sanctioris cum ele
gerunt simplices quidem sunt sicut colum
be. Sed vultu quidem non actu habitu
non affectu. Veniunt inquit dominus ad
vos in vestimentis ovium intrinsecus
autem sunt lupi rapaces. Non est ho
die forum adeo venale vel iudiciale
cui veri religiosi se non inmisceat
et cum se importunissime ingerant
mundum enim quadam simulatoria
religione fallentes falluntur pessime.
Et mundo mortui negociantur et
venantur que mundi sunt. Nec si
ecclesia sit quod legitur regnum dei est
cum ipsi ecclesias vel violencia vel ve
nalitate invadant. Securi inferro
quod regnum dei vim patitur et violenti
rapiunt illud. De regibus et prin
cipibus qui iusticiam et rectitudinem
Job debuerat imitari. Apostolus dicit
quod non sine causa gladium portant
ad vindictam malefactorum laudem
vero bonorum. Unde constituti sunt patres
orphanorum viduarum iudices pu
niores excessuum religionis advo
cati ecclesie defensores. Audi quid
dicat Job Pater eram pauperum
conterebam molas impii et de dentibus
impii auferebam predam. Non ne
gabam pauperibus quod volebant et
petencium oculos expectare non feci.
Novissima clausula huius verbi spe
cialiter illos principes tangit
qui cum de facili possent negocia
pauperum expedire se differunt et
expectancium oculos longa pro
crastinacione suspendunt. Ne dicas
dicat salomon vade et revertere
et cras dabo tibi cum statim possis
dare. Quia sicut nigre menus ele
gantissime dicit denigrat munus
dantis mora supra quam raptum nimia
plus laudis plusq favoris habet

Quecumque potest manus tua dicit salomon
instanter operare nescimus quid ven-
tura pariat dies. De morte quidem
certissimi sumus nichil autem incertius
hora mortis Jam venimus ad canos
et mortis preambulos festinantes
accepimus Sicut dicit Apostolus ad
Corinthios Quod antiquatur et senes-
cit prope interitum est Incerti quia
sumus qua hora dominus venturus
sit quia sicut fur ita veniet Cum
autem dixerint pax et securitas tunc
repentinus veniet interitus et sicut
dolor in utero habentis et non effu-
gient Et in proverbiis salomone prosperitas
stultorum perdet eos hinc est quod apostolus
ad thimotheum ait divitibus huius seculi
precipe non superbe sapere nec
sperare in incerto divitiarum Sed in-
certo dormierunt dicit psalmista Et nich-
il invenerunt omnes viri divitiarum
in manibus suis Sequitur

**Et ibant filii eius et faciebat con-
uiuia per domos unusquisque in
domo sua et mittentes vocabat
sorores suas ut comederent et
biberent cum eis** Cum pro divisione
hereditatis sortis frequenter soleat
esse zelus et contentio inter fratres
Pater prudens Job quod sic unam
instemperat filiorum ut se mutua
caritate diligerent et sese ad
amica convivia per vicissitudines
invitarent Ecce quam bonum et iocundum
est habitare fratres in unum Quia
quanto gratior est in conspectu dei et
hominum amor fraternus tanto enormius
est si inter eos dissensiones et scis-
mata oriantur propter hoc dicit apostolus
obsecro vos fratres ut idipsum
dicatis omnes et non sint in vobis
scismata. Erat itaque concordia
inter filios et filias ad patrem ut
secundum apostolum servarent unitatem spiritus
in vinculo pacis Si enim a patre
filii dissentirent iam non esset inter
eos caritas quia non observassent patri
debitam caritatem Avelle a sole
solis radium non lucet Precide a
fonte rivum et arescit Abscinde ra-
mum ab arbore arescit membrum a
corpore et putrescit Separa filium
a devotione paterna et iam non est
filius sed pater et collega eorum de
quibus dicitur Vos ex patre dyabolo
estis In principio ysaye legitur
filios enutrivi et exaltavi ipsi
autem spreverunt me Ultimum autem
verbum huius prophetie est Vermis
eorum non morietur et ignis eorum
non extinguetur In veteri testamento
precipiebat comedi in una do-
mo ut esset inhabitantibus conso-
nancia morum Et affectium forma-
retur ydemptitas Sicut scriptum est
Qui habitare facit unius moris
in domo Idipsum itaque beatus Job ad
aliarum virtutum cumulum accede-
bat quod filios nutriebat in amore
et vagos motus adolescentie
sub ferula cohibuerat discipline
Heli enim licet alias iustus esset
ideo visus est reprobatus a domino
Sella que eversa in qua sedebat
collo confracto cecidit quia filios
non correxit Dilexisti inquit
filios tuos plusquam me Periit
ergo quia circa correctionem filiorum
negligens fuit et filii eius ophni
et finees sunt occisi Caveant ergo
patres spirituales qui in cathedris
sedent ne ob negligenciam ipsorum
filii sui occidantur ne destruatur
ecclesia ne in ipsorum confusionem
et perniciem cathedre evertatur

**Cumque transissent in orbem
dies convivii mittebat Job
et sanctificabat eos** Septem
erant filii Ideoque septem dies con-
uivii et septem diebus completis
mittebat Job et sanctificabat
eos Septenarius numerus statum presentis
vite significat quia septem dierum
circulis volvitur et distinguitur
hoc tempus Septem igitur diebus elap-
sis Job filios suos sanctificabat
quia post vite presentis excursum vocem
illam sanctificacionis et gratie expec-
tamus qua dicet ipsus Venite be-
nedicti patris mei percipite regnum
quod vobis paratum est ab origine
mundi **Consurgensque dilucu-
lo offerebat holocausta per sin-
gulos dicebat enim ne forte
peccaverint filii mei et benedix-
erint in cordibus suis domino**

Ne forte dicat temerarium enim est
de corde alieno pferre sniam homo
videlicet in facie de corde aut iu-
dicatur enim omne cor patet qui solus
scrutatur corda et renes dicit enim
aplus Pro minimo michi est ut
a nobis iudicer aut ab humano
die Offerebat Job holocausta per
singulos dies timens ne in con-
uiuijs suis dno detraxissent / So-
lent siquidem ex comessacionibz
oriri detractiones Nisi enim dedi-
tos gule dicit beatus Gregorius
raperet inmoderata loquacitas di-
ues ille qui epulabatur cotidie
splendide grauius non arderet in lin-
gua dicens Pater abraham mi-
serere mei et mitte lazaru ut ex-
tremum digiti sui intictat in aquam
ut refrigeret lingua mea quia crucio-
or in hac flamma lingua siquide
modicum membru est et mobile
cetera quam mebra quasi multiplici ma-
lignitate contaminat Est enim
lingua dissoluta in verbis ociosis
inpudica in ignominie verbis mag-
niloqua in supbia et in abusione
pxima scurrilitate Seda lascivie
tua arrogantie famulatur / Et
quid est detestabilius lingua illa
babilonij regis qua dicebat None
hic est babilon magna qua edifi-
caui in medio regni mei in forti-
tudine mea in gloria decoris
mei Unde in breui cum alis derectos
similari meruit illius pricipis
presumptuosa clamacio Homo cum
in honore esset non intellexit co-
paratus est iumentis insipientibz
et silis factus est illis Certe si
boues et azini loquerentur possent
dicere Ecce nabuchodonosor sicut unus est tamquam
unus ex nobis Verebatur itaque
Job ne lubricum lingue filios suos
traheret in pctm ut in cordibz
suis bndicerent idest maledicerent
dno In corde suo dno maledicit qui
recta intencione bona opa non facit
In corde suo deo maledicit qui quod
a deo habet sibi et non deo ascribit
Putrissime pulvis et vento
turbinis dispergende quid habes
unde possis aut debeas gloriari
Qui gloriatur in dno glorietur
Si enim ex aliqua parte tibi usur-

pas gloriam fur es / eam enim xpo
surripis et furaris Si osculatus
sum manum mea dicit Job quod est
summa iniquitas et abnegatio in
deum est manum suam osculari de
operibus suis gloriari Ad eum
ergo sola gloria referatur qui so-
lus gloriosus est in secula Non nobis
dne non nobis dicit ps sed noi tuo
da gloriam Solus habeas gloriam
qui solus pugnasti Solus in pati-
bulo triumphasti Torcular inquit
calcaui solus et de gentibz non sunt
vir mecum / Da nobis dne pace
et sufficit nobis loquitur dne pace
in plebem tua et fiat pax in
virtute tua Scimus enim quod pru-
dentissime distinguebat angelus
cum dicebat Gloria in excelsis deo
et in terra pax. h. b. v. Offere-
bat itaque Job holocausta pro filiis
sciebat enim quod ex comessatione frequenter
surgit ebrietas / et ex ebrietate te-
meritas Comessacio aie sensum
turbat / Ebrietas confundit rationis
iudicium Temeritas precipitat in rea-
tum Ideo aplus comessationes et
ebrietates multiplex interdicit Quorum
enim deus venter est et gloria
in confusione eorum Esca ventri
et venter escis deus autem hunc et
illam destruet / legitur autem quod nabu-
zardan rex cocorum destruxit mu-
ros ihrlm quia plures eueniunt ut me-
rita eorum destruat vitium gule et
subuertat qui viam religionis et
sancte pacis elegerunt Illud pre ceteris
michi materiam doloris importat
quod hodie viri religiosi et sancti or-
dinis pfessores de ferculorum mul-
tiplicate contendunt Si inuenit reli-
giosus circa se aut pulsu velocem
aut venam inuersam aut ebetum ap-
petitum concludit medicos examinat consulit
species electuaria facit mille viri
salsamenta que non condita sunt
ex cinamomo gariofolo et nucemus-
cata O quam odiosum est in homine
qui de ierarchia celesti loqui debu-
erat de ierapigra et ierologodion dis-
putare dicit religiosus discipulus
pocius epicuri quam xpi hoc capiti ex
stomacho hoc oculis meis nocet
Butiru inconvertibile est Ceruisia

ventos faciunt. Caules melancolici
sunt porri coleram accendunt pi-
sa guttam generant lentes exce-
cant. Caseus umusalit ꝯ pessimus
duorare nimis debilitat. Seminare
perturbat cerebrum vigilare desic-
cat. Nunquid incommoditatis iste differe-
ntie in evangelio an in prophetis. Certe
non hoc habet institutio beati Be-
nedicti. Sed miserum hoc revelat cor-
pus et sanguis hec de commessatio-
nibus. De ebrietate que est comes-
sationis pedissequa illud succincta
brevitate perstringat quod sicut adam
gule. Sic noe et loth ebrietate
subiacuerunt. Certe dicit ambrosius
numquam fuisset servitus si ebrietas
non fuisset. Quid autem dicemus de
illis perdite mentis hominibus qui
potando decertant qui plus biberit
victorem se arbitratur. Qui tunc feli-
ces se putant cum aut seanc socios
viderint titubare lingua et pedibus
qui tunc amplius bibunt cum minus
sitiunt et hominem detestantur qui in ebri-
etate non studet. Et si ebrii non
fuerint dormire non possunt.
Audi autem quid dominus dicat per or-
ganum spiritus sancti ysayam. Ve qui
potentes estis ad potandum et for-
tes ad miscenda ebrietate. Salomon
incomoda ebrietatis succincta brev-
itate et urbana concludit dicens
Cui
Cui vulnera sine causa cui suffusio
oculorum nonne hiis qui morantur in
vino student calicibus epotandis.
Sequitur. Sic faciebat Iob cunctis
diebus. In quo perseverantia boni
operis designatur. Perseverantia hec
prerogativam habet quod cum omnes vir-
tutes currant ad bravium sola
perseverantia coronatur. Quid enim
valet deprecatio iusti assidua quod in
oratione moysi manifeste liquet.
Dum enim oraret dum manus erigeret
vincebat populus dei. Cum autem dimit-
tebat manus dum ab oratione cessa-
bat Abimelech prevalebat. Ideoque
Iob cunctis diebus offerebat holocau-
sta pro filiis quod scilicet cotidianis commissis
peccandi materia ingerebatur. Opor-
tebat enim continuum esse remedium
ubi cotidiana erat occasio et pronitas
ad peccandum. Sequitur.

Quadam autem die cum venissent
filii dei ut assisterent coram
domino affuit inter eos sathan.
Similiter et curie et aliquis sathan
invenitur in singulis. Si autem
qui est actor bonorum sicut damp-
nator occultus omnium adversarius
et quasi anguis inter anguillas le-
gatur. Ferentes in hug... et quod for-
te sibi ascribit ad gloriam dei indico
imponit ad laborem missi in ministe-
rium propter eos qui hereditatem capi-
unt verbum salutis. Mittuntur
et mali angeli ad vexationem ma-
lorum ut fiant sicut dicit propheta
Immissiones per angelos malos
mittuntur ad probationem bonorum ad
virtutis exercitium. Ad augmentum
gratie in eis. Qua vero fronte qua
audacia presumpsit ille filius superbie
ille angelus apostata inter filios
dei apparere. Sed quod superbiendo cecidit
superbiendo ascendit semper. Super-
bia quidem ratione celestis est. In celo
concepit dolorem et peperit iniquitatem
atque illuc libenter tendit unde cecidit.
Nec ideo apparet sathan inter ange-
los dei ut videat vultum eius in quem
conspicere angeli concupiscunt. Cuius
faciem angeli semper vident quem qui-
dem videbit et semper vivet. Abla-
tus est peccator ne videat gloriam
dei. Apparet ergo coram domino ut videa-
tur ab eo quem non potest. Sicut cecus
qui est in radio solis et beneficio solis
non videt. Hoc solum videri permittitur
quod sibi reputet ad tormentum. Tor-
quetur enim invidia in morte amenitate
Angelorum felicitate et prosperitate
fidelium intabescet iuxta illud Peccator
videbit et irascetur dentibus suis
fremet et tabescet. Querit autem
dominus a sathan non ignorans unde ve-
niat quod sicut dicit iustum nescire me-
tiri eo quod mentiri non velit et men-
tiri non affectat. Sic dominus nomi-
viam iniustorum et iter ipsorum igno-
rat. Circuivi inquit terram
et perambulavi eam. In circuitu
impii ambulant. Adversarius
enim ut circuit querens quem devoret
corpus libenter devorare acceptat quos
vite sanctiores agnovit sicut scrip-
tum est. Cibus eius electus...

Dixit qz dns ad eu nuquid consi
derasti servum meu Job qd non e
similis ei in terra simplex et rec
tus ac timens deu A comendacone
incepit no em qui seipm comendat
ille pbatus est Sed que deus co
mendat illas virtutes ei pposuit
quas amplius habebat exposas ut
inimicu vehementius torqueat
et pvocet ad temptandu Vlle
em dns suos forcit teptari ut
faciat eu ceptacone pveniu Gau
det princeps miliciae si cu adusario
forti milite sum pugnatem cspexe
rit Exultat xpus cu marticem
sum uidet nuc flagellari nuc i ecu
leo levari nc ferreis laniari vn
guibus nuc sagittis expom nuc
mebris trudari nc ignibus suppo
m Stat martir afflictus quidem
sed invictus Videnqz sanguinez sum
ex diversis partibz corpis ebul
lire no sua sed redemptois vul
nera attendat mit amplectates
qo tripudias et triumphans dolo[r]es
corpis lacerati no sentit qz pere
grinatur a corpe Nec facit hec
stupor sz amor nec est dolor Ez
p xpo contepnit Sic dns et pos
sessiones et persona servi sui Job
maliciae temptatoris expoit ut p
interiora et exteriora afflictus
vnribus eu dnd a dexteris et a si
nistris certat in gra et pficiat
ad corona

Respondit sathan nuquid
Job frustra timet deu nonne
vallasti eu et domu eius et uni
versam substantiam eius per circui
tum operibz manuu suarum
benedixisti et possessio eius
crevit in terra Qa in bono sco
sathan mali no invenit que accuset
bona convertit in mala false et
maliciose vicia magnitudis ei uoles
imitere que alit non poterat tep
tare qsi diceret no te timet qz nigtus
est que te timeat qz vallasti eu
et domu eius tota Dem qz timo
ris ac reverentie materia in eo ab
scidisti Sciebat adversarius viciu
magnitudis esse ppt qd homo
poterit dampnari et amplius

deo displicet Ingratitudo est ventus
urens siccans fonte pietatis ro
rem mie fluenta gre Ingratitudo
est dispersio virtutu vnificoz per
dicio exinanico meritoz homo
quid ante passione xpi labora
bat ingratitudinis vicio dicebat n
homo creatus sz nondu redemptus
no amplius teneor credere qz
cetere creature dixit em et feus
sum no plus in me qz in aliquo
brutoz animaliu laborat Simule
bat itaqz humana iprietatis occasio
nem magnitudinis de materia gra
ciaz Sed obstructu est hodie os
loquenciu iniqua et no est magni
tudinis locus Solus em deus in
sola redempcone homis laboravit
qna in tota mudi fabricatone Fcus
est namqz de dno servus de divi
te paup de immortali mortalis
de verbo caro de filio dei filius
homis Sustinuit em opprobria
exprobrantibus passus insidiatores
in factis Contradictores in verbis
Illusores in angustiis necessitates
carnis horrore mortis ignominia
crucis Illud amantissime princeps
excellencia vram rogo et rogado
consulo ut iugiter habeas in mete
quanta fecit dns vobis de comite
in ducem de duce in regem vos
extulit Postmodu reges et mul
tos et maximos cu eoz pvinciis
vre dnacioni subegit subiecit Et
qz miseracio eius sup omnia opa
eius singulis diebus laude queso
pprias et spales gras illi referatis
de ima qua vobis in vroz disten
sione exhibuit Recesserat a vob
caro vra viscera vra amissa a
vobis erant Omes circuiacentes
principes et ppli omes vrantes
in vrm anhelabat excidiu Erat
qz sicut dicit pphta inimici omes
domestici eius Reges eoru in
compedibus et nobiles eoz i ma
nicis ferreis Ipse em corda filioz
convertit ad patrem eoz qz ad
subiectoem et humilitate pedibus
vris inclinavit ut iam no dubitet

pro nobis vniuersos subire labores
et pro vro honore offerre se mor
ti. no ergo vobis ascribatis hec
s; dno ne iudaicu illud opprobriu no
cere vobis no fuerunt memores
bnficiorum et mirabilium eius que os
tendit eis Absit a corde et ab
ore vro illa pestifera et in auri
bus altissimi odiosa Manus nra
excelsa et no dns fecit hec omia
Audi quid sapiens dicat Quanto
maior es humilia te in omibz. hu
miliamini sub potenti manu dei
sub eo per que reges regnant
que nosse viuere est Cui seruire
regnare est Sine cuius gra nec
princeps honore nec populus hz
pacem nec aia quiete nec eccia
libertate. Tange inquit omia
que possidet nisi in faciem bn
dixerit tibi et facies dni miseri
cordia est. Vnde inquit ps Facie
dne (margin) tua et salui erimus Et alibi idem
De vultu tuo iudiciu meu pdeat Et
vultu tuu dne requiram. No itaq
nisi in facie maledicit qui gram eius
quam in pspitate seruauerat in
rerum temporalium subtraccione aut
corporis afflictione contempnit
Dixit ergo dns ad sathan Ecce
vniuersa que habet in manu tua
sunt tantum in eum ne extendas manu
tuam. no fauore aut prece incli
natur dns vt ipius temptacionem
seruum suum velit exponere s; serui
pspitate pspicit et honore mit
tens militem suum ad prelium quem
nouit reportaturum de prelio
gloriam et triumphum Justissimu
quidem est iudiciu dei et humlium pes
simus malleatur. Dns iustos punit
int malleum et incudem fabricet
eis coronas ppetuas. Et qui omes
temptat vincere vincatur ab om
nibus. Vt etiam stis multiplicatur
ad gloriam et ad confusionem et ig
nominia conuertat Tamen in eum
inquit ne extendas manu tua
Possessiones Job inimico expon
corpus ptegit deus Corpus tn
postmodum traditurus ex altissima
dispensacione hec faciens Sciebat
enim qd forcius resisteret vni temptacioni
qm duabus Et qd ex victoria prime
pugne animus Job ad alterius tep
tacionis tolleranciam constancius fir
marent Non enim sicut dicit Aplus
permittit suos temptari sup id qd
possunt Sed facit etiam cum temp
tacione puentum Tollitq dns
virgam pctorum sup sortem iustorum
vt no extendant iusti ad iniqui
tatem manus suas. Egressus qz
est sathan a facie dei. vere egressus
qui in veritate no stetit qui in
superbia corruit qui in gloria
non permansit
Cum aut filii eius et filie com
mederent et biberent vinu
in domo fratris sui pmogeniti
nuncius venit ad Job qui diceret
Boues arabant et asine pasce
bantur iuxta eos et irruerant
sabei tulerunt qz omia et pueros
percusserunt gladio et euasi ego
solus ut nunciarem tibi. oportu
nissimum tempus temptacionis
elegit cum simul et filios et filias
Job. comedentes inuenit et bibe
tes Adhuc inquit esca eorum erat
in ore ipsorum et Jra dei ascen
dit sup eos Et quia comessacio
nes vix pnt esse sine pctis co
messacionibus se libenter ingerit
Orone et ieiuniu semp odit qz
demoniorum genus est qd no nisi
orone ieiunio expellit. Et nondu
qd no cibu sumere Sed in cibo
delectari pctm est Quisq aliqn
no minus gulosus e in cibis vi
lissimis quam alius in epulis de
licatissimis. Legr Jonathan pec
casse in gustu mellis Esau in
edulio lentis Sodomitas in sa
turitate panis Ergo teste Jero
no cibus s; appetitus in culpa e
Consideranda sunt in cibo sumendo
tempus modus et qualitas. tps
ne preueniat hora. modus ut
sumatur cibus cum moderacione
inculpata. Qualis ut no sit tibi sit (margin)
nimium exquisiti aut nimium sup
tuosi. Comedere post saturitate
supfluum est an esuriem ociosum
in esurie licitum Post esurie me
ritorium Certe no credo in hoie
incolumi ieiuniu esse alicuius me
riti si esuries no precedat Je
iunare est ieiunio no affligi.
no habet vim ieiunandi aut me
ritum si instant aplorum vigilie

aut talia tpa que indicant Ieiunandi
necessitate precedenti die in plenius
et ingurgitamus nos varietatibz fer-
culorum atque in fraudem venturi ie-
iunii nris ventribus tm imponimus
quod sufficienter posset sustentari per
dies plures sobrius dispensator
Non est hoc dicit dns p pphetam
ieiunium qd elegi. Sunt enim ieiu-
nia que reprobavit dns et sunt ie-
iunia que elegit. Ieiunat alii ppter
nature ipotencia. Alii ppter avari-
ciam ad apparenciam. Alii ad appa-
renciam. Alii ad corporis sanita-
tem. Alii ad vitam eterna. Ieiunat
egrotus ut convalescat ypocrita ut
appareat. Avarus ut parcat. In om-
nibus intencio tua opi tuo nome
imponit. In omnibz discrecio servanda
est. Auriga virtutum et operum atque
cogitacionum optima mediatrix
Cum adhuc ille loqueretur venit a-
lius et dixit Ignis dei descendit
de celo et tactas oves pueros que
combussit et evasi ego solus ut
nunciarem tibi. Adhuc ille loq-
batur et ecce alius venit et dix
Caldei fecerunt tres turmas et
camelos invaserunt et tulerunt
eos necnon et pueros percusserunt
gladio et evasi ego solus ut nun-
ciarem tibi. Adhuc eo loquente
venit alius et dixit Filiis tuis
et filiabus vescentibus et bibe-
tibus vinum in domo fratris sui
primogeniti repente ventus ve-
hemens irruit a regione deser-
ti et concussit quatuor angulos
domus que corruens oppressit
filios tuos et mortui sunt et
ego evasi solus ut nunciarem tibi
Sathan ad multiplices temptandi
artes. ad varia temptandi argu-
menta suas convertit astucias. Sunt
enim multe eius astucie dicit aplus
non ignoramus astucias sathane
Facit enim dampna inopinata et
subita nunciari. ut Job ex continuo
dampnorum eventu vehemencius
contristaretur. Addit vulnera sup
dolore vulnerum ut ad tumultum sup
vehementis mali preteritorum me-
moria provocetur et ut inveniat

iniquitas eius ad odium. Igne de ce-
lo ventus ex aere et in terris i-
petum producat hostilem ut sit ille
superbie filius in celo et in aere et
in terris videretur habere potestatem
verum non ex sua sed ex dei ptate ad
usum nequicie sue. Contra Job ele-
menta movere pmittitur ut Job
inter flagellorum pressuras in mo-
dum sinapis dum plus conteritur
magis inardescat et dum adversariis
omnia nocendi gnia experitur in omnibz
superetur
Tunc surrexit et scidit vesti-
menta sua. Ecce flagellum sen-
sit divinum et statim in vestimen-
torum scissione signa doloris ex-
hibuit. Et tonso capite corru-
ens in terram cecidit et adora-
vit et dixit nudus egressus sum
de utero matris mee. nudus
revertar illuc. dns dedit dns
abstulit sicut dno placuit ita fac-
tum est sit nomen dni bndictum
Commotum est vas pigmentarium
et dedit suavitate odoris. Contri-
ta sunt aromata et fragrantia
emiserunt. Afflictus est Job et ad
laudes dni se convertit. Qui dum
fuit in die psperitatis sue offere-
bat cotidie holocausta. In nocte
vero adversitatis canticum laudis
offerre non cessavit. iuxta vocem
psalmiste In die mandavit dns
bndictone et nocte canticum eius
Et nondum quod tonso capite in
terra corruens adoravit. In eo enim
quod tondet caput quod in terra cor-
ruit quod adorat. Nota humilitas que in
Job precipue commendabilis est in
habitu in ope in affectu Nota est nonnum
quod tondentur clerici quod in capite coro-
nantur. Exemplum tonsure habemus in Job.
Exemplum corone habemus in xpo qui spi-
nea corona in signum humilitatis
gestavit in capite suo. Quidam et
gentiles petro aplo caput radif-
se dicunt in oppa opprobrium et contep-
tum quod ipse tamen non immemor spinee
corone xpi paciens et prompta vo-
luntate sustinuit. In humilitatis me-
moria priscilla et aquila se post
sicut in actibz aplorum legitur coton

totonderat paulus et cetera totondit itaque Job in signum humilitatis considerans quod se conteri et flagellis humiliari amplius se humiliabat et manum adiuvat flagellantis. **Nudus egressus sum de ventre matris mee nudus revertar illuc.** Ad memoriam Job reducit condicionis humane miseriam ut hoc ipsum ad solacium ei cedat quod quasi nichil habuit. Sciat quod de rerum temporalium amissione non esse dolendum quia cicius acquiruntur et cicius evanescunt. Homo de terra conditus in terram revertitur sicut dictum est in primo genesis homo cinis es et in cinerem reverteris. Quod ideo dixi fuisse cedoming ut quamdiu militat homo in hac vita mortali, immo pocius in hac morte vitali recordetur originis sue et memoriter teneat unde venerit aut quo vadat. Terra terra terra audi sermones meos dicit propheta. Tercio vocat hic hominem esse terram quia homo triplici modo terra est. Terra est creatione, terra est conversatione, terra morte vita et sepultura. Et quod hoc sepius iteratur ideo sponsus sunamiti ut de terra dissimilitudinis ad terram similitudinis ad terram viventium revertatur. Revertere revertere sunamitis revertere ut intueamur te. Revertere de terra dissimilitudinis ad terram similitudinis. Revertere de terra peccati ad terram libertatis. In terram gracie in terram glorie. Infelix quid homo unde potest obrepere misero homini elationis occasio qui de immundo conceptus est semine et iam immundissimus pulvis fiet. Cuidam querenti a quodam philosopho quid fui quid sum quid ero legitur primum respondisse vile sperma vas stercorum cibus vermium. Audiant hoc queso milites et firmiter retineant hoc verbum qui de viribus et sua pulchritudine gloriantur. Certe non possemus credere miseriam mei corporis esse tantam miseriam nisi experiencie libus oculata fide assidue nos doceret. Videmus enim viros strenuissimos armis mulieres elegantissimas forma principes potestate terribiles tota die mori et terre infodi ut quod terra fuit in terra vertatur.

st

Ille sub quo hodie tremuit mundus quem tremuit populi quem provincie aliene formidant si hodie moriatur infra breve tempus redigetur in vilissimum pulverem flatu quod levissimo poterit exsufflari. Ubi est nunc Julius Cesar, ubi est Alexander magnus, Carolus vero magnus optimam partem elegit. Alii ergo in tormenta perpetua sunt dampnati sicut scriptum est potentes potenter tormenta pacientur. Verumptamen Carolus qui in ipsum credidit licet in iuventute sua graviter deliquisset delicta tamen iuventutis sue per confessionem et penitenciam lavit et in vespera vite conversus ad dominum seipsum obtulit deo sacrificium vespertinum. Attende prudentissime princeps quod iam advesperascit tibi iam vite tue dimidium aut plus pertransisti. Considerabat rex ezechias quod descendebat ad inferos ideo dicebat Ego dixi in dimidio dierum vadam ad portas inferi et subiungit: Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. Vade et tu fac similiter. Deterreat te quorundam principum similis opinio de quibus dicit. Quid quanto magis vanitatibus convenerunt tanto magis et illecebris huius mundi et lascivie corporis indulserunt. Adimpleatur queso illa prophecia merlini in vobis: Erit magnus in initio gressus eius et fines eius ad superos tenduntur. Si peccasti quiesce; quod si peccasti optimus modus penitendi est a peccato cessare. In animo tuo forte disponas et ordinas adhuc. Adhuc expectabo et differam donec sim etate maturior et impotencior ad peccandum. Dic queso que gracia tibi a domino si tunc desistis a peccato cum peccare non possis. Festina queso domine agere non differas non expectes. Plus propheta de populo obstinato hic dicit: Nondum est tempus edificandi domum domini. Et alibi iniquitandi domum dominum et cum repleta sunt iniquitatibus meis et cum considerabo vias meas malis considerabo vias meas. Illud volo et consulo ut hac iactancia semper habeas apud deum et hec ei semper possis obicere.

te pro amore illius aliquid dimisisse
peccatum. Duo sunt que mirabiliter serv-
vant hominem a peccatis: frequens con-
fessio et frequencior disciplina. Verumptamen
quidam ita teneri sunt et delicati et
ligati consuetudine peccati quod sicut numquam
abhorrent sacerdotem quam latro iu-
dicem. Quid dubitas modice fidei?
Times tu quod peccata tua dominus non di-
mittet? nonne manibus suis cru-
cifixa affixit? Ipse passus est pro pec-
catoribus non pro iustis. Audi
quid propheta dicat ad dominum: Dixi
confitebor et tu remisisti. Si peccatum
tuum aperias dicit dominus ego operio.
Si confiteris ego ignosco. Si ac-
cusas excuso. Si te iudicas et te
contempnis et ego te non condempno
nec iudico. Si nos ipsos iudicaremus
non utique iudicaremur ut dicit
Apostolus. Adulter David et proditor
et homicida cum Nathan arguente
illum peccata sua humiliter recognovit
audire meruit: Transtulit a te
dominus peccatum tuum. Saul vero quia
Samueli ipsum arguenti superbe res-
pondit audire meruit: transtulit
a te dominus regnum tuum. Ab altero
peccatum ab altero translatum est regnum.
Hoc ideo moneo et consulo et exo-
bet Job sinus mercedes condicionis
bre. Nudus enim in mundum intras-
tis et nudus exibitis. Quando autem
dicat psalmista: divites cum interierit
non sumet omnia neque descendet
cum eo gloria domus eius. Illud solum
vobiscum reportabitis quod in celestes
thezauros per manus pauperum
premisistis. Sequitur

Dominus dedit dominus abstulit
sicut domino placuit ita factum est.
Sit nomen domini benedictum.

Job mel miscet absinthio persecucio-
nis gratiam et benediccionem ut in gra-
ciarum accione persecucionis ama-
ritudo dulcescat. Nec tamen fiat
pocius in lacrimis sine mensura
sed ex afflictionis absinthio et
melle gracie nectar acceptabile
condiatur. Potasti nos dicit pro-
pheta vino compunctionis sive tribu-
lacionis. Sed hinc vino Job de tor-
rente voluptatis apponit et con-
sociat verbis apostoli dicentis: libenter
gloriabor in infirmitatibus meis

quando enim infirmor tunc potens sum
et forcior. Firmat animum suum ad
omnium malorum tolleranciam et de suis
infirmitatibus gloriabor. Legitur
quod Aboth filius Iera ambidexter
utraque manu pugnabat cuius ex-
pressam similitudinem Job gerit quia
non minus sinistra quam dextera pug-
nabat et fortis in prosperis for-
cior in adversis. Talis erat apostolus
sciens habundare et penuriam
pati gloriam in infirmitatibus
suis incedens medius per infa-
miam et bonam famam per
gloriam et ignobilitatem. Adversa
sine murmuracione sustinens et
faciens in omnibus de necessitate
virtutem.

In omnibus hiis non peccavit
Job labiis suis neque stultum
quid contra deum locutus est.

Stulte loquitur contra deum qui de
se contra meritorum suorum exigen-
ciam flagellari et quasi suam
allegans innocenciam super se accu-
sat iusticiam flagellantis.

Factum est autem cum quadam
die essent filii dei stantes coram
domino venit et Sathan et dixit
ergo dominus ad Sathan unde venis?
Qui respondens ait: Circuivi
terram et perambulavi eam.

Tacet Sathan de dampnis que intulit
sancto viro et de constancia quam invenit
in eo victum enim et confusum se
reputat dum hominem quem ad male-
dicendum deo dampnis et dolo-
ribus instigabat eidem deo bene-
diccionem et hostiam laudis of-
ferre considerabat.

Et dixit dominus ad Sathan numquid
considerasti servum meum Job quod
non sit similis ei in terra vir simplex
et rectus ac timens deum et rece-
dens a malo et adhuc innocen-
ciam suam retinet.

Dominus multas
sui virtutes enumerat addicionis
insuper eius innocencia atque in op-
probrium temptatoris malicia ipsius
eidem latenter insinuat quasi dicat:
Innocenciam quam amisisti dum
esses in celesti beatitudine in splen-

doribus sctoꝝ et angelica dignitate
homo licet natura fragilis et mise
re condicionis et in afflictione ser
uauit. Sic dns dyabolo prudent
et urbane illudit. Draco ille que
formasti dne ad illudendum ei. Illudi
tur ab homine a te ab angelo. Ab
homine dum permittis nocere ei. ut no
cendo pficiat. Ab angelis illuditur
quos consideras sublimes in gloria
habundantes in gra. fulgentes cla
ritate celesti diuinis laudibz resul
tantes. Recordat unde cecidit et de
aliorum gaudiis ingemiscens. Ira et
liuore tabescit. Sequitur

Tu aut commouisti me aduersus eum ut affligerem eum frustra. Id est
sine causa sine pctis in eum pcede
tibus que flagella tante aduer
sationis exigunt. uel frustra quantum
ad ppositum tuum. In eo enim es utilis
in quo nocere intendis. **Tu aut com
mouisti me.** Non est credendum quod
sathan commouit deum apud quem non
est transmutatio nec uicissitudinis
obumbratio. Et sicut ipse dicit ego
sum deus et non mutor. Sed quod
dei ipius flagellum est. flagellat enim
dns. In furore. in ira. In ira. In
furore flagellauit dyabolum. In ira
hoiem. Ambo enim iniquitate medi
tati sunt. Ambo affectauerunt ex
tollencia. Ille potencie supbie. Ille
sciencie. Flagellauit aut dns in fu
rore dyabolum. qui eum sine repa
cionis remedio de cathedra pesti
lencie qua ad aquilone erexerat
degradauit. Vidi inquit sathan tamquam
fulgur de celo cadentem. cuius ideo dns
non miserebit quia inuenta est
iniquitas eius ad odium. Flagella
uit in ira hominem dum eum de uoluptatibz
paradisi eiecit. Verumptamen quia per se
non cecidit homo sed alio instigante
et impulsus euersus est. Constituit
ei tempus miserendi eius. Et licet
flagellaret eum in ira. Iratus tamen
misericordie noluit recordari. Con
flagellum ire et flagellum furoris
plurimum timendum est. et utrumque
grauissimum. Concultam eos dicit
pphetia in furore meo. et concul
caui eos in ira mea. Et ps utrumque
abhorrens dicebat. Dne ne in
furore tuo arguas me. neque in
ira tua corripias me. Tercium
flagellum est. quod fit ad uite pbacoes

Ad pfectum uirtutum. Ad augmentum
gre. Corpus hominis affligitur. aut
bona tpalia subtrahuntur. hoc flagello
flagellat deus omnem filium quem reci
pit. Ego inquit quos amo castigo
et arguo. hoc flagello percutiebat
dns filios ysrahel qui peccauerunt
in adinuencionibz. et erat illis mi
flagella ppicius. de quo dicit ps
Tu ppicius fuisti eis et ulciscens
omnes adinuenciones eorum. dulcio
ra sunt uerba diligentis quam blan
diciae adulantis. utinam corripiat
me iustus et in mia increpet me.
Oleum aut peccatoris non impinguet
caput meum. Est peccatoris oleum
mollicies adulacionis. Mollia inquit
sunt sermones eius sup oleum et
ipi sunt iacula. Video qui uir
gam salicis blande et secrete cor
repcionis exercere debuerat. adu
latores fieri et olei uenditores
laudatur peccator in desideriis aie
sue et iniquus benedicit. Id circo
ego gemens et oculus meus dedu
cens aquam. O impudentissimi canes
non ualentes immo uolentes latrare
uos qui iudicatis iniquitate et
facies peccatorum sumitis. Facie aute
peccatorum sumere est se pmissione
et consensu peccatoribz conformare
Scit quidem pcta hominis non corri
pitis. Amplius huius rei certissimam
rone assignat. ppterea inquit non
corripitis quia eadem sepius facitis

Respondit sathan. pelle pro pelle et cuncta que habet homo dabit pro anima sua.
pelle pro pelle dat qui unum membrum
pro alio dignior lesione exponit
ut cum aliquis brachium sinistrum gla
dio uenienti opponit ne uulneretur
in capite. Quasi dicat sathan. Job
exteriora dampna omnia et equa
nimiter et pacient sustinet ne
grauius uulneretur. Quasi dicat sathan
exterius non timet. mallet enim
exterioribz dampnis affici quam ad
uite periculum in corpore flagel
lari. et hoc est pellem non anima
lium sed et filiorum dabit homo pro
anima sua idest pro uita. Quamquam uo
cammus animam hominis partem dig
niorem que post diem iudicii
in corpore glorificabit in eternum

de ista dr̄. Andit aīa mea dn̄e
et adhesit anima mea post te et huioi.
Qui odit aīam suā in hoc mūdo ppt̄
me in vitam eternā custodit eam.
Qui amat aīam suā perdet eā. Cer/
te bonū est vniuicuiqz sic perdere aīam
suā ne perdat. Malo aīam meam
perdere ut custodiam quam custodire
vt perdam. Huius sētē erat ille rex
magister et optimus existimator pau/
lus aplus qui cum paratus esset eam nō
solū alligari in iherusalem sed etiam
pro nomine ihesu xpi. Non facio inquit
aīam meā preciosiorē quam meipm.
Nouimus quendam vidi huius sētē discipulū
Gerardū noīe carthusiē ordinis
fratrem. Iste sup oīa desiderabilia sua
iam per septenniū desiderabat mori
cupiens exire de corpore et a vī/
culis carnis huius sicut dr̄ ppheta
Educ de carcere etc. Confidens itaqz
de meritis suis sed amplius de mīa
redemptoris cupiebat dissolui et esse
cū xpo. Certe nō minus exosā ha/
bebat vitā presentem quam nos miseri
mortē. Nō minus abhorrebat viuē
quam nos mori. Singulis diebꝫ ī prīn/
cipio vigiliarum suarum surgebat ymo
anticipabat vigilias noctis. Ego et
quidam alii eramus cū eo dabamus
requiē corporibus meis et oculis meis
dormitacionem. Ipse autem protrahebat
vigilias noctis semper cū fletu et ge/
mitu. Vix aliqua hora comedebat
panē sine lacrimis sed poculū suū
cū fletu miscebat. Et in oī tpe suo
speranti sperabat ad xpm despiciens
terrā et suspiciens celū. Vtens mūdo
quasi nō mūdo mūdi vtenda et fruenda
quedā intimo sapore discernens.
Cū in sitoriis transitorie vtebatur. Eterna
quasi quedā eterno amplectabatur. Ad ea quasi
eterno quasi quadam eternitatis ymago
est constans et firma et inuolsa mentis
equalitas. Et licet laycus esset et
litteras nō nouisset habebat tamen ī cor/
de suo scripta dei digito sciam vite
et disciplīe. Hanc docuerat eum qui
docuit hoīem sciam et vtinā layci
essent oēs docibiles deo et influxisset
eis gra qua nō contulit disciplina.
Deo michi teste crusecte sit et sane
de articulis fidei respondebat quasi maxi/
mam sue vite parte in scolis pari/
siensibus expendisset. In scola siquidem
illius eruditus fuerat qui docuit et
inflamauit aplos de qua legitur. Cuius
ignis in syon et caminus eius in ihe/
rusalem. Erat itaqz consolaris
aplorum et illius pphete qui dicit de
excelso misit ignem in ossibꝫ meis
et erudiuit me. Sic loquebatur quasi
sermones dei habebat. Ergo semper ad
manū verba uite. Dicant nunc quo
inei legiste quid eis ad salutē cōfert
ille tirulis et pictatuus loquendi mo/
dus. Ille babiloniē calix quo inebri/
antur peccatores terre. Ille principū
leges quibꝫ ego infelix multa quidem
licet tamen vsus earū vite hoīs vtilis
esset nisi bonitate ipsarum abuteretur hu/
mana malitia. Vnus est rex et illius
vna lex. ps. lex īmaculata conuer/
tens animas et sapiam prestans
puulis. Ipsa puulis et mediocribꝫ
et magnis conformat. Condescendit
necessitatibꝫ pauperū. Impietas op/
pressorū. Turbacionibꝫ tristiū. Culpis
delinquentiū. Suauissima est pfectis.
Compaciens impfectis. Mediocribus
mitis. Tollerabilis delicatis. Fortibꝫ
sufficiens. Moderata infirmis. Humilibꝫ
blanda. Penitentibꝫ misericors. Puersis
seuera. Bonis optima. Lex ista instruit
et informat ad vitā. Sapiencia huius
mūdi stulticia est apud deum. Et quod
pfuit Aristotili et sequacibꝫ eius mū/
dane phie ventosa loquacitas. Inflat
sciencia. Ista dīm oīb ignorabat. Ab
ipso erant sed nō cū ipso. Per ipm vi/
uebat. Et nō ipsi. Ex ipso sapiebat
sed nō ipm. Sapiencia mea et phia
mea sit phia fratris mei Gerardi
qui nichil habebat aliud in corde et
morte nisi xpm ihm et hunc crucifi/
xum. Sequitur

Alioquin mitte manū tuā et tange
os eius et carnē eius et tunc vi/
debis quod in faciē benedixerit tibi

Quasi diceret Iob oīa sustinuit paci/
enter et deo in omnibꝫ benedixit dūmo
in corpore nō ledatur. Alioquin quasi dicet
si hoc nō credis experiencia te docebit.
Mitte ergo manū tuā et tange os eius
et carnē idest flagella eū et affflige
in corpore et videbis quod in faciem
benedixerit tibi. Attende quam malicosus
quam temerarius sit ille angelus apostata. Vide
quam maliciose subuersionū hoīs machinetur
quod impudenter mentiatur iniquitas sibi et
id euenturum dicit permittit quod deus aliter
euenire disponit. Sequitur

Dixit ergo dominus ad sathan ecce in manu tua est verumptamen animam eius serva. Permittit dominus inimicum desevire in homine innocente ut secundo victus maiore ignominia confundatur et homini afflicto cumulatius cedat ad gloriam redempta victoria. Dixit ergo Ecce in manu tua est verumptamen animam eius serva. Licet Job una cum eis de quibus dicit dominus Nullus eas de manu mea eruet eam tamen in manu adversarii ponit. Sed positum non derelinquit. Sicut ergo militem non deserit quem deserendo custodit ne temptationibus vincatur. Ecce inquit in manu tua est verumptamen animam eius serva. Serva ne in animam eius aliquid temptare presumas. Cum multe sint tribulationes iustorum. per multas enim tribulationes oportet nos ingredi in regnum celorum. Torquentur sanctorum corpora. Sed anime non turbantur. Concutitur lucerna lutea. Sed lumen non extinguitur. Conteritur palea non leditur frumentum. Thezaurus quem portamus in vasis fictilibus fracto vase non perditur. Posito itaque Job in manu hostili et tormentis exposito anima conservatur in dampnis. Iustorum enim anime in manu dei sunt et non tanget illos tormentum malicie.

Egressus est sathan a facie domini percussit Job ulcere pessimo a planta pedis usque ad verticem capitis. Superbus hostis vulnerat vicem suam. Sed tu bone ihesu vulnera que infligit reflectes in eum humiliabis sicut vulneratum superbum in brachio virtutis tue et vertetur iniquitas eius in ipsum. Erit ad hoc qui contereret arcum et confringes arma et scuta comburet igni. Sathan siquidem vulnerat virum iustum in corpore quem liberius vulneraret in anima. Utinam domine vulnera que habeo in anima haberem in corpore et sanata esset anima mea. Fac domine in bona voluntate tua ut animam meam sanes a vulneribus suis. Sana domine animam meam quia peccavi tibi. Cum vulneribus anime mee prime adhibui medicinam beneficio confessionis in cicatrices obducta sunt vulnera. Postmodum vero me per insipientiam meam recidente in ipsum ad vomitum revertente recrudiunt dolor et periculosior quam prius recidivavit infirmitas. Poteram dicere cum propheta. Putruerunt et corrupte sunt cicatrices mee a facie insipientie mee. Tunc vero occurrere oportebat ad consuetum suffragium medicine ad eum videlicet qui sanat contritos corde et alligat contritiones eorum. Ipse enim pater misericordiarum et deus totius consolationis qui consolatur nos in omni tribulatione mea et misericordie eius non est finis. Scio quia prestabilis est super malitia et maior misericordia quam peccata mea. Nemo tantis vulneribus sauciatus est in anima. nemo tot afflictus ulceribus que non sanet serpens in eneus si ad eum mentis mee oculus convertat. Pone quod laboret quis multiplici vitio sit superbie elatus sit inanis gulosus avaritia contractus ambitione estuans ad iracundia preceps ad homicidium pronus. libidine sordens. Tabescens invidia detractionibus studens. frenos acube indomite mentis lingue prodigus. fictus et gule indulgens. Sit turbator pacis. suspiciosus. incentor odii. Emulator duplex in verbis operibus inhonestus. litium seminator molestus sociis onerosus proximis. accusator fratrum proditor adulter. contemptor ecclesie. oblitus dei immemor anime sue et in reprobum sensum datus. Sit aliquis tot vulneribus afflictus. vulnera et vulneribus et iniquitate apponet iniquitati. tamquam debitor inconsultus qui semper ere alieno se onerat donec obruatur usuris sicut scriptum est. mutuabitur peccator et non solvet. Tamen si ad redemptorem orlacrimis revertatur. dominus ex usuris et iniquitate redimet animas eorum. Quia apud dominum est misericordia et copiosa apud eum redemptio. Ipse est qui dicit Quacumque hora ingemuerit peccator vita vivet et non morietur. Ipse est qui propter peccata mea mortuus est et qui omnia vulnera nostra sanare velit et possit et novit. Ipse est qui non horruit latronem in cruce pendentem. non lacrimantem peccatricem. non chananeam supplicantem. non

adultera deprehensa, non sedentem in theloneo non publicanum, non persecutorem discipulum suum, non ipsos irrisores suos etc.

Job testa saniem radebat sedens in sterquilinio. Testa saniem radere est per penitentiam et disciplinam abstergere iniquitatem. Per testam enim que aspera est figuratur vite asperitas et austeritas discipline. Testa siquidem que terra sine humore est significat animam peccatricem que nec rore celesti compluta est nec amore caritatis imbuta, sicut dicit propheta: Anima mea sicut terra sine aqua tibi. Et alibi: Aruit tamquam testa virtus mea. Sedens itaque in sterquilinio saniem testa radit qui recordatur misere et immunde ymaginis sue. Recogitans quod de immundo conceptus est semine, de putredine genitus, dabitur in cibum vermibus. Et putredo in putredinem revertetur. Sicut sanctus adleta de se ipso commemorat dicens: Qui quasi putredo consumendus sum et quasi vestimentum quod comeditur a tinea. Consequenter siquidem recordatione mee misere condicionis radit saniem interioris vulneris et male operandi voluntates abscindit etc.

Dixit autem uxor sua: Adhuc permanes in simplicitate tua? Benedic deo et morere. Adversarius qui Job filios et possessionem abstulit, solam ei reliquit uxorem non ad solacium vivendi sed ad sue consummationem malicie, ut per feminam vinceret quem persecutione non vicerat. Et quod verberibus non poterat verbis mulieris efficeret. Non videbat ei liberior et oportunior nocendi occasio quam per familiarem ministram et domesticam proditorem. Scriptum est enim: Ab ea que dormit in sinu suo custodi claustra cordis tui. Sciebat enim quod natura mulieris quanto fragilior tanto ad culpam est flexibilior et ex quadam dampnatione innata proclivior est ad nocendum. Per feminam Joseph incarceratus est, Naboth occisus est, Sampson victus, Ysboseth interfectus, precursor domini et baptista decollatus, Salomon fuit apostata, David homicida et proditor, Sysara clavo perfossus. Salomon maliciam mulieris vehementius exprimens ait: Melior est iniquitas viri quam mulier benefaciens. Per feminam mors intravit in mundum et per dei filium ordinata est redemptio. Presenciebat hostis quod in morte Christi nostre redemptionis dispensatio adimplebatur. Salutem totius humani generis machinatus est impedire. In uxore Pilati visiones deceptorias et fantasticas illusiones immisit, ita ut Pilato mortem Christi dissuadendo mandaret: Nichil tibi et iusto illi. Multa enim hodie passa sum per visum propter illum. Sequitur.

Tamquam una de stultis mulieribus locuta es. Si bona suscepimus de manu domini, mala autem quare non sustineamus? Nunc apponit stipulas temptationum inimicus ut incendat flammas iracundie domino dei. Nunc aquilonis venti turbinis et vexationis immittit. Confirmat autem iustos dominus et in electis suis mittit radices ut securi venti temptationis excipiant nec evellantur. Job itaque arma inimico tollit et fiant ei arma virtutis, unde et uxorem corripit ut subiecta et correcta exigatur ad salutem. Si bona inquit suscepimus de manu domini, mala autem quare non sustineamus? ac si dicat: quam equo animo tolleranda est correptio salvatoris qui bona placito suo et prospera largitur et adversa immittit. Non possum iuste conqueri de iusticia eius cuius misericordiam expecto. Et misericordia me preveniet deus meus, dicit psalmista. Misericordia eius preveniet me et misericordia eius subsequetur me omnibus diebus vite mee. Non habemus bona nisi ea que contulit. Si exinaniti et pauperes facti sumus speremus in eo qui est spes nostra. Omnia replebimur bonis domus tue. Fatua mulier, quid scis si convertatur deus et ignoscat et relinquat post se benedictionem et exultationem? Thezaurisat dominus super eos quos affligit. Et sicut est ad flagella severus ita est ad remedia mansuetus, quemadmodum sponsa dicit in canticis: Amicus meus bibit vinum cum lacte et severitatem temperat ad mansuetudinem. Sequitur.

In omnibus his non peccavit Job labiis suis

Dupliciter peccamus labiis. Aut cum tacenda
dicimus, aut cum dicenda tacemus. Job
adversus deum nichil superbe respondit
Sed uxorem perversum suadentem cor-
rigendo et erudiendo cohibuit. Co-
siderans itaque sathan quod Job non vin-
citur rerum temporalium dampnis nec plis
orbitate, nec suggestione corporis
excitat tres amicos Job ut eum affi-
ciant contumeliis, quibus ad iracundiam
provocatus in verba malicie prosiliat
et deum humilitatis offendat.

Igitur audientes tres amici Job
omne malum quod acciderat ei et ve-
nerunt singuli de loco suo Elephat
themanites. Baldat suites. et
Sophar nahamatites. Vbi est

dne cuius auxilium est abs te, non enim co-
tumeliis turbatur, nec iniuriis fran-
gitur, nec vincitur dapnis, nec abdu-
citur blandiciis, nec fallaciis seducitur
nec angustiis superatur. Contempnit
siquidem omnia adversa que accidunt
in hoc mundo. Ponens in salutari fidu-
cialiter agens in eo. Et nondum quod licet
amici iob ei verbis insultaverint con-
tumeliose credendi sunt tamen ex igno-
rancia hec fecisse potius quam ex malicia
Esset enim reprehensibile in viro tam
prudenti et sancto contumeliosos habere
amicos, cum viro honesto abhominanda
sit consorcia iniquorum. Qui enim tangit
picem inquinabitur ab ea. In paralipomenon
Josophat qui de amicicia vita inultis
attollebatur prophetis de archiis regis
aciis increpat. Impio inquit prebes
auxilium et hiis qui oderunt dominum ami-
cicia coniungeris. Ideoque ira domini me-
rebaris nisi quia bona opera inventa
sunt in te eo quod de terra inda lucos
abstulisti. Tradunt plerique quod elephat
eciam filius ezau themanorum princeps
fuit. Baldat fanteorum tirannus So-
phar mimorum rex. Venientes autem
tres amici elevantes oculos exclamant
et plorant spergunt que pulvere super
caput suum, sedentes cum eo septem
diebus et septem noctibus non loquebantur
ei verbum exhibentes ei doloris faciem
et compassionis affectum. Ad hoc enim ut
consolacio afflictorum dolori rencleet flere
cum flentibus et gaudere cum gaudentibus
oportet. Septem diebus continue tacent

Postremo multiloquos affluentes in
quo notatur quod plerumque qui tardius
loquitur finem imponere verbis nescit
Quia sicut dicit sapiens consueta
silencii nutritor est verbi. Qui-
dam per amicos Job qui eum ma-
tant ad peccandum intelligere volunt
varias cogitaciones. Carnis deside-
ria. illecebras huius mundi. Hec nam
assistunt nobis familiariter et mul-
tipliciter blandiuntur. Vane siquidem
cogitaciones statum anime spoliantes
deum dissipant et confundunt. Vnde
et unus illorum amicorum vocatur
Sophar id est dissipacio specule. De-
sideria carnis vero adversus animam no-
vi hominis qui secundum deum creatus est
omnino mortificant. Vt anima totius
novitatis oblita solam sapiat ve-
tustatem. Vnde et secundus amicus vocatur
baldath quod interpretatur vetustas
sola. Animo itaque dissipato et turbato
in eo iudicio desideriis invalescentibus
deum contempnere incipit. Peccator enim
cum venerit in profundum iniquitatum
deum contempnit. Vnde et tercius ami-
cus vocatus est eliphat quod est con-
temptus dei. Istos amicos ampo
cius domesticus inimicos viri reli-
giosi et qui viam vite arctioris in-
gressi sunt frequenter experiuntur. Cum
itaque quisque dominum aliquis contemplacioni
devocius vacat inmiste moientes
suavitatem benedicti perdant quod vane
cogitaciones turbantes quietem contempla-
cionis obrepunt et mediantibus carnis
desideriis suscitant amorem seculi
dei contemptum. Religiosus itaque qui
paulo ante totis desideriis in celum
anhelabat, que inflamabat cari-
tas, que sui ordinis delectabat obser-
vancia. paulatim incipit celestium obli-
visci et cogitare que mundi sunt et
oblivisci que dei sunt. Turbatur in eo
animi iudicium occupatur sensus indi-
cii, obducitur lumine cordis, refrigesc-
it devocio. libertas spiritus evanesc-
it. Sollicitat misere paupertatis timor
vana spes decipit, trahit ambicio
Subtrahitur gracia, prohibitur spes vite
longioris, blanditur voluptas,
allicit mundus, fallit securitas
renovatur antiqua consuetudo. dissi-
mulatur lex, abdicatur ius fas
proscribitur, derelinquitur timor domini

dicitur impudenter manus et attempta
Saltus ille apostatice saltus ille ig-
nominiosus et turpis de excelso in
abissum de throno in sterquilinium de
celso in cenum de paradiso in infernum
de claustro in seculum. Nichil dico in
sigillacione monastici ordinis quem
sanctissimum reputo. Sed erubescat
queso deterior religiosus in claustro
quam in hoc seculo fuit. Non resumat
quod eiecit nec repetat quod reliquit
Erubesce sydon ait mare verbum
ysaye est. Erubescat claustralis
vite secularis esse in claustro qua
diu in huius mundi fluctibus versari
consuevit

Post hec aperuit Job os suum
et maledixit diei nativi-
tatis sue. Pereat inquit dies in
qua natus sum. Duo sunt modi
maledicendi. Primus fit consideracione
iusticie. Secundus livore vindicte. Primus
modus licitus est. Secundus prohibitus.
Secundum primum modum dicit dominus ade
Maledicta terra in opere tuo. Et abra-
he Maledicam maledicentibus te. De secundo
maledicendi modo dicit apostolus. Nolite
maledicere. Et maledici regnum dei
non possidebunt. Maledicit itaque Job
diei nativitatis sue instinctu racionis et
iusticie motu, non zelo ultionis aut
iniurie appetitu aliene. Est enim na-
tivitas hominis dampnata. Est nati-
vitas iustificata. Est et beata. Prima
hominis nativitas nature. Secunda est gracie
tercia glorie. In prima est peccatum
in secunda meritum in tercia premium. Prima
est ut quis vivat. Secunda ut iuste vivat
Tercia ut bene vivat. Maledicit
itaque Job diei nativitatis sue in qua homo
conceptus est per culpam genitus
ad miseriam natus ad penam. Dum
siquidem animadversionis antiquum
iudicium sequens condicionem humane
nature dampnatam a mundi ex-
ordio in se dampnat non ut male-
dicat creature dei aut dei que
iam in rerum natura non erat. Sed
ut merito se afflictum divine sive
recognoscat

Sed quia de beneplacito vestro est
sanctissime princeps ut vita
sancti Job in sucincta et in expe-
dita brevitate perstringam verba eius
et responsiones amicorum atque ocul-
ta in eis sacramentorum involuta per-
termitto. Veritus ne delicatas
excellencie vestre aures prolixiori
sermone offenderem si illud immen-
sum pelagus attemptarem. Beatus
siquidem Gregorius papa in mora-
libus suis ad unguem universa ex-
planat. nec dubitandum est quin trac-
tatum illum in corde ipsius digito dei
scripsit qui eundem quasi angelico modo
loquendi eciam columba predicante in
publicum propalavit. Restat itaque
diffusi operis prolixitate succisa ad com-
pendium et recisione verborum excur-
sa. iram altissimi recensere qua
servo suo multipliciter exhibuit, postquam
quod amici Job adversum eum commiserunt
eius oracione indulgens, sanans vul-
nera, dolores mitigans, auferens
temptaciones. Bona temporalia multiplicatas
producens vitam restauras filiorum dap-
na et pulcriores et meliores res-
taurans filios. Et hoc est quod circa fi-
nem libri textus historie sub ver-
borum paucitate declarat

Dominus autem benedixit no-
vissimis Job magis quam princi-
pio eius. Et facta sunt ei de-
cem milia ovium. Septem milia ca-
melorum. Centum quoque iuga
boum. Et mille asine. Job pre-
cesserat in diebus suis et in miser-
rimam incidit paupertatem. Sed ad-
huc multiplicabatur in senecta uberi
Quia secundum multitudinem dolorum eius
in corde suo consolaciones tue domine
letificaverunt animam ipsius. Dies super
dies regis adicies opponens paupertati
divicias et dierum longitudine senec-
tuti. Audite quam magnificata est misericordia
dei super nos. Si enim Job et aliis
servis temporalia bona dominus multiplica-
vit. Sperandum est in eo qui est
spes mea quia tempore gracie meliore
mensura nobis graciam largietur
Mensuram inquit bonam et
confertam et coagitatam et
supereffluentem dabunt in sinus
vestros. Mensura dei sine mensura
et modus sine modo est. hac men-
surabit dominus dicens. Qui reliquerit

prem suu aut mrem aut uxorem aut
filios. aut domos aut agros propter
me centuplu accipiet et uitam eter
nam possidebit. Vis uidere quo
exuberat et superfluit hec mensura
qui eius no est finis. Et una eius
permanet in eternum et ult

Vixit aut Job post hec flagella
Centu quadraginta annis. Per
numerum et denus totius consolationis fi
liu suu primo fecimus ab exilio mi
serie reuertente et leua supponit
et dextra complectitur et in temporalibus
eu sustentat et promonet ad eterna
ut possit cantare cu sponsa leua
eius sub capite meo et dextra eius
amplexabitur me. Per dexteram
siquidem significant eterna sicut
propheta commemorat delectationes
in dextra tua usque in fine. Una itaque
manu dns seruo suo Job accumu
lans diuicias et honores. Altera
manu longitudine dierum apponit
quia sicut scriptu est. In leua eius
diuicie et honores in dextra eius
longitudo dierum. Et no quod dicit post
flagella hec. Et mag quippe mi
ru diuine gre dispensatione
processit afflicto ut post merore
gaudiu post naufragiu portus
post labore requies. Post ama
ritudine suauitas. post pressuras
prosperitas arridet. Porro ideo
sup dorsu iusti qui positus erat
malleu et incudem de promissione
diuina. fabricat peccatores terre. ut
post dies malos quibus afflictus et
humiliatus est plenior leticia sub
sequatur sicut propheta dicit letati
sumus pro diebus quibus nos humiliasti
et annis quibus uidimus mala. Iuxta
illud sapientis uerbu. Ante ruinam
exaltabit cor. Et contraria gloriam
precedit humilitas. Humilitas enim
est uia ad exaltatione dolor ad
gaudiu. Persecutio ad felicitate
Gemitus ad risum. mors
ad uitam. Flagellat ut
dns suos ne flagellent
in posteru. Et temporaliter
eos punit ne eternaliter
puniant. Legit in libro regum
quod cu salomon edificaret templu dni
lapides omnes ex tonsi fuerant ut

in edificatione celestis templi sine
sonitu malleorum ponerentur. Sancti
enim per flagella tonduntur temporaliter
ut in edificatione celestis iherusalem
que edificatur ut ciuitas sine fla
gello discipline sine pene gemitu
caritatis uinculo uniantur. In illa
siquidem infernali miseria. In illis
ardoribus sempiternis. no e locus
uenia promerendi. quia ibi nulla est
redemptio. No crucifigetur iteru
xpistus. Sanguisque que in remissi
one peccatorum fudit iteru no fun
detur. Bibent ex eo omnes pec
catores terre. quia ex quadam
terra exempti sunt. Si culpa
sentu tuleeut mortale. neque mors
neque sanguis xpisti proderit ad
salutem eis

Et uidit Job filios filio
ru usque ad quarta progeni
em. et mortuus est se
nex et plenus dieru. Omnium
sanctorum felicitates homo mors con
cludit. Et cu predicamus fidem
abrahe. pietatem Joseph. Carita
tem moysi. Fortitudinem sampso
nis. uirtute dauid. zelu finees.
heliseí miraculu. prudencia
et sapientia salomonis. Semper
extrema luctus occupat. sine
quod historie. finis simul et ho
minis. Facit atque omnium bona con
sumis. In eo
clusio. Et mortuus est. In
ante quod senex et plenus dierum
mortuus est Job. Non dnm quod
quidam moriuntur dierum uacui
uacuus moritur qui in uita
sua uanitatibus huius mundi in
seruiens. uite eterne merita
moriendo secum no detulit.
Plenus uero dierum migrauit
a seculo. qui operam uirtutibus
dedit. qui impleuit desideriu
suu ex ipsis. et sic consumauit
dies transitorios ut in futura uita
dies eternitatis inueniret. Bo

siquidem est bn viue Ez longe
melius est bn mori / Aliqui
desiderat potius bn mori qm ad
virtutes conuerti quorum finis
interitus / horum siquidem finem
sampson succensis caudis vul-
pium presignauit Eorum enim finis
est ignis deputatus illi qui paratus
tus est dyabolo et angelis eius
/ Sunt plerique qui nolentes bn
viuere desiderant bn mori /
Sciunt enim quod preciosa est in conspectu
dni mors sanctorum eius / Sciunt
quod cum dederit dilectis suis sopnum
num Ecce hereditas / Sciunt quod
bti mortui qui in dno moriuntur
/ nolunt autem esse laborum participes
pes cum eis quibus dicit dns vos
estis qui permansistis mecum in
temptacionibus / volunt conregnare
nare sed cum xpo nolunt mori
/ Talis erat balaam ariolus qui
desiderans castra filiorum ysrael
et eterne promissione btitudinis
eis a dno factam intelligens
ait moriatur anima mea morte
iustorum et fiat nouissima mea horum
similia / finem eorum appetens
gloriosum labores eorum adhere-
bat quibus gloriam merebuntur
Verumptamen non metes nisi semines
/ non apprehendes brauium nisi curras
ras / non regnabis nisi mili-
tes / non gaudebis nisi doleas
/ non coronaberis nisi pugnes
/ putas ne quod aliquis in vita
presenti gaudeat quod turbat assi-
due amaritudine recepti resspergi-
tur / Nimis delicatus es si uten-
ris presentibus / Vti seculo et frui
xpo presentis mundi delicias carpe
et nichilominus celestis glorie diui-
tias optinere / Audi quid dicum
sit diuiti illi in ewangelio qui
cruciabatur in flamma et lingue
ardentis refrigerium postula-
bat fili recepisti bona in vita
tua et lazarus similiter mala / Me-
rito possemus reputare fatuos
aut valde deceptos sanctissimos re-
ges prophetas aplos martires con-
fessores teneras ac delicatissimas
virgines qui omnibus spretis di-
uiciis huius mundi seipsos obtulerunt
pro xpo tribulacionibus et morti /
Si gloriam quam adepti sunt in angus-
tia et dolore potuissent in diui-
tiis et voluptatibus optinere /
Subtrahe itaque amantissime prin-
ceps et furare tibi aliquid
singulis diebus de voluptatibus
huius mundi / Ingredere primo
viam nec tibi uideatur austerum si
ea prudenter omittis que tam-
ter placuerunt / Nichil prorsus re-
tante molestie in hac uita mor-
tali quod celestibus gaudiis ex quo
responde sufficiat / Non enim sunt
condigne passiones huius temporis
ad futuram gloriam que reuelabitur
in nobis / Florem iuuentutis mee
imolamus mundo / Saltem senec-
tutis feces imolamus altissimo
et de residuo breuis ac misere
vite mee regnum emamus eternum
/ Regnum enim tanti est quantum tu
eo ex desiderio cordis offeres /
Atque iuxta apli verbum quod leue est
momentaneum tribulacionis nostre
inmensum glorie pondus operatur
in nobis / In eo autem quantum ubertates
rimas offero regi regum qui vi-
ros liratos diligit qui sancte scrip-
ture libenter intendit / Qui quidam
dignitatis ymagine humiliatus superbos
bos humiles exaltatis populi no-
bis a dno commissi salute et quiete
celatis viduis et pupillis vos
affabile exhibeatis et mitem / Re-
ligiosos pauperes benigne suscipitis
promo preparacioni cordis eorum au-
diuit auris tua / Et quis per agi-
endo veritates eorum in verbis bene
actionibus prouenit hodie propter
hec spiritualiter usque ad remotissimas

nacones sicut unguentum effusum est nomen eius et elemosinas illius enarrat omnis ecclesia sanctorum. Agite itaque dum licet diffugite date pauperibus. Non huius rei peracionem uestris heredibus committatis decipere uos poterunt exempla multorum. Elemosinis propriis manibus nobis scalam et ascensorem erigatis ad illam superiorem ciuium mansione in qua est pax eterna quies inpermutabilis gaudium quod non desinit. lumen quod non extinguitur gloria que non transit. Quam uobis et nobis prestare dignetur altissimi filius ihesus christus Qui cum patre et spiritu sancto regnat et triumphat in seculorum secula

Explicit tractatus super librum Job. finitus et completus

Incipit de claustro Anime

Introduxit me rex in cellam vinariam Ordinauit in me caritatem. hec sunt uerba sponse fratres mei sponsi sui beneficia recolentis. ipse est rex regum dominus dominancium. Cella est regio spiritualis in qua celant boni a strepitu seculari. Et ideo dicitur vinaria quia corda letificat et deebriat et confortat. hic ordinat dominus et ad caritatem ordinandum claustri muralis et humane formacionis ordinacionem. Cuncto etenim bonorum operum septa forinsecus ambiuntur claustri spiritualis et clausa silencii porta egressus cohibet uage mentis. Et quia fides catholica fundamentum et principium debet esse bonorum operum a pracello incipiamus. pro eo quod eam maxime designat et spiritualiter quia uigore semper consistat et oculos recreat et confortat. In medio huius pracelli debet plantari palma sine laurus que est uictoria hec enim uictoria que mundum uincit fides nostra. Quatuor vero latera in primo debet esse claustro quorum unum est a parte orientis aliud a parte occidentis. aliud a parte australi Aliud a parte septentrionali In parte orientali stat qui paupertatem et vilitatem concepcionis et natiuitatis sue considerat. In parte occidentali stat qui morte sua et occasum mundi diligenter attendit. In parte australi stat qui uniuersa dei beneficia semper cogitat. In parte septentrionali stat qui peccata sua et insidias dyaboli semper ante mentis oculos habet. Claustri tabule subiectiones sunt uarie in religione obseruande. Videlicet seniorum vigiliarum disciplinarum huiusmodi obseruanciarum. Bases sunt paciencie ad portandum et sustinendum labores et omnes claustri necessitates. Columpne uero claustri potestates et illuminantes sunt ueteris et noui testamenti precepta et eciam regularia atque antiquorum tradiciones. Istud claustrum debet habere pauimentum septiforme varietate in laterum statione ordinatum. Primus est conteptus amicorum carnalium Secundus contemptus mundi Tercius contemptus temporalium. Quartus contemptus carnalis voluptatis. Quintus contemptus proprie voluntatis. Sextus conteptus proprie laudis. Septimus contemptus proprie promocionis. Sequitur de lute et septe confusoriis contra peccatorem excitatibus iuxta columpnas claustri debet ad ablucionem manuum lat collocari. Per que compunctio signatur aque in lute sunt lacrime precis que per meatus subterraneos cordis se debent fluere in cordis secretarium ne sit fistula in medio manifestet ab manus glie hos vid按 subtiliter incidat. videntibus et subtiliter incidat. uidendum eciam est ne fistula rumpatur per impacienciam uel terra impleatur per cupiditatem temporalium uel oppilatur per accidie ponderositatem vel eciam siccat per nimiam ariditatem. Eadem etiam tatis ex quisitionem debent aque id est lacrime in aluco cordis per rostrum columpne decurrere per gra spiritus sancti infimi

donte. Saltus aut aque st sin-
gultus gemitus suspiria que-
rulosa in gpunctione aque. ille
debent ee clare. idest sine de-
ceptionis fere et intencionis per-
uerse. debent etia dulces sine
iracundia et amore vindicte. In luce
vero septem infusoria sive canelle
debent esse enee ut si tacto vno
no fluant lacrime. salte p aliud
valeant emanare. Primu infu-
sorium est timor mortis. Secdm ti-
mor iudicij. Tercium timor sine q
erit Ite maledci in igne eterni
Quartu timor iehenne. Qntu
cogitatus peccatorum. Sextu memo-
ria passionis dnice. Septimu
anhelatio celestis religionis

Post compunctione debet sequi
confessio. Ab humilitate debet
sibi sumere exordiu et in
ea terminai per affectu. Huius aut
locus debet esse capitulum. huius uo
capli pauimentu nouem distinguit
speciebus ex nouem sunt que ptinet ad
confessione. debet eni esse vo-
luntaria. ppria. vera. festinata. in-
tegra nuda accusatoria pudi-
bunda. Iterata. Sedes huius capli
sunt detestacio peccati et concul-
cacio mali desiderij. In hoc caplo
intellectus est abbas. Racio prior
feruor religionis subprior. In ca-
pitulo zelus accusat. Perversitas
excusat. superbia defendit. In-
uidia contradicit. Innocencia con-
fitetur. discrecio iudicat. Nec tm
tantu in causa hic puerse tra-
huntur accones immo etia se inuice
accusant virtutes. Accusat .n.
iusticia irna qz manus usqz
ad crudelitate extendit q ira-
cundie uerba ptulerit q mansue-
tudinis silentiu tinuerit. Iusti-
cia vo accusat irnam q seueritatis
silentiu no induerit. Et pctm
impunitu dimiserit q saltem
delinquentem uerbis no incre-
pauerit. Item humilitas accusat
honestate q mediocritate ex-
cesserit q superfluitate secuta
fuerit q voluptuosis uisa sunt

honestas aut accusat humilitate
q nimiam diligat deiectione q
non ipendat corpori necessitate
q amat nuditate pannositatem
vilitate et egestatem. Sic eni
de aliis virtutibus pot agi in p-
clamacoinibz. Itm in hoc articulo
dolor et satisffacto puniunt delin-
quentes. Iusticia et religio re-
munerat bone vnictes. et rigor
disciplme expellit male vnictes

ix. De Orone et Oratorio

Post confessione sequit oro
et p oratorium designatur.
huius oratorij fundametu
est fides. parietes virtutu con-
stancia. In presbiterio honestas
sive reuerencia designat. P altare
cordis secretu intelligit. P pa-
uimentu qd septe speciebus laterum
debet ee coloratu. oro exprimit
Oro eni debet ee munda deuota
spualis ardens. simplex. assidua
et firma. In hoc oratorio psal-
modiat dei ~~oraco~~ laudacio. Intel-
lectus legit. Iubilus canit. tripu-
diu organizat. hic gemit p pec-
catis columba. Alauda creatorem
laudat. deu contemplat aquila.
carmen amoris variat philome-
na

x. De Cellario et cibis eius mense x

Facta igr orone ad lcione ita
que refectorio spualit co-
paratur. Sed quia in cellario
continet que aie refiaco appoir
ideo de cellario pmo dicat. Est
igo cellarium anime sacra scriptura
in qua continet panes ordeacei
veteris testamenti. Panes triticei
sancti ewangelij vinu predicaois
medo meditacionis ceruisia ex-
hortacionis. Acetu correpcionis
oleu consolacionis. Butiru cari-
tatis. lac simplicitatis. mel specu-
lacionis. legumina pietatis. Coquina
est ardor sive appetitus aie in
qua materialis aqua no debet de-
ficere qua decoquntur cibaria pe

Apre

nitent anime. In hoc refectorio cibi
degustantur novitate refectionis. Sed
nondum quia ibi tres mense debent
esse. hoc est hystoria allegoria
et moralis. hic virgines sacre
mappas extendunt. et mensalia
prophete et patriarche panes di-
vidunt. Apostoli vinum infundunt. Con-
fessores alea offerunt. Evangeliste
pisces inferunt. martires saporem
conficiunt. fructus odoriferos an-
geli apponunt. lectiones hic ad men-
sam legens. Augustinus. Gregorius
Ambrosius Jeronimus Beda ve-
nerabilis et alii doctores. Post
hoc venitur ad collocutorium quod non
aliud est nisi quedam collocucio partis
anime superioris ad partem inferi-
orem Irascibilis racionalis. concu-
piscibilis. contra licitum et illicitum re-
futatio vel electio. postea de tri-
bulacione temptacione hesitacione
et aliis huiusmodi quedam fit inquisicio
ibi respondit apostolus gentium
doctor magister Job qui precessit no-
vicijs. et alia diversa que ibi pro-
ponuntur de quibus sermo sive quilibet
respondet sanctus. Deinde itur
ad calefactorium. quod est exemplum
bonum quod proximum invitat ad bene
vivendum. Nec carere debet hoc spi-
ritale claustrum hospicio. per quod
liberalitas cordis designatur in quo
videlicet hospicio recepit hospites
misericordia cibat oracio potat la-
crimarum effusio visitat compassio
lectos parat dilectio conducit
pietas reducit veritas

Sequitur de dormitorio et
lampadibus in eo accensis

Completis hiis in dormito-
rium est ascendendum per quod
signatur pax anime. Sed nondum
per septem gradibus ad altitudi-
nem huiusmodi attingitur pacis
Primus est benignitas Secundus
tranquillitas Tercius caritas
Quartus affabilitas Quintus hy-
laritas Sextus bonitas
Septimus humilitas. Paramentum
vero per quod dormitorium illud
a pulvere conservatur et etiam
coloratur ex octo speciebus latere
ordinatur Primus est fuga pravi
amoris Secundus fuga rancoris
Tercius fuga perversi sterquilinii
Quartus fuga suspicionis. Quintus
fuga livoris Sextus fuga de-
tractionis Septimus fuga mor-
dacitatis Octavus fuga contencionis
Archa lecti est memoria mor-
tis Fenum sive stramen est no-
ticia corporee fragilitatis. Duo
panni lineï sunt mundicia cordis
et corporis. Pulvinar est spon-
tanea et benigna obediencia
Tres sunt lampades que dor-
mitorium illuminant pacis scilicet facul-
tas interpretacio boni discrecio ser-
monis. fidelitas bone operacionis
horalogium est sollicitudo di-
vine laudis. lanterne sunt frequens
recordacio mee corrupcionis.
lampas hic accensa est cogni-
cio mali ut debeat devitari. In
hoc ergo dormitorio anima dor-
miens et quiescens sompniat
et videt scalam usque ad celum
attingentem. idest continuacione
religionis districta virtutum gra-
dibus et angelos ascendentes
et descendentes vz et domini
innixum scale bona permittentem
celestis patrie. verum ipsa anima
ineffabilis amoris desiderio
accensa facilis caritatis vulnerata
febre dilectionis acuta corripitur
Quare oportet ut festinater
infirmariam ducatur et confor-
tetur

De infirmaria quo anima
confortetur

Infirmaria est defectus
corporalis. Infirmarius

vero est feruor religionis qui
animam febricitantem distalciat
operibus mortuis et post ip-
sam ponit in lecto quietis. Ibi
eam discrecio custodit. Memoria
storum cooperit. Spes confortat
et reficit. Puritas omistas ab-
igit. lucem prebet cognicio
manus lauat compunctio. dieta
seruat consilium. doctrina parat
albinum. Meditacio eam pascit et
panem album paciencia apponit
deinde carne soluta sancti Vincencii
Carne sancti stephani lapidatam
Carne assatam sancti laurencii
Carne oleo fusa sancti Johannis ewangeliste
Caput Johannis baptiste Et
mamillas sancte Agate et sic de aliis
multa sanctorum exempla curat
apponere. Item meditacio pas-
cit animam delicata perdicibus
humilitatis. Columbis simplicitatis
fasianis vigilancie et sagacitatis
plumalibus desiderii spiritualis. Pi-
ris regularis obseruancie. Po-
mis bone operacionis uel fame
potat eam autem deuocio dulcedinis
spiritualis potu amigdalino. Post
hec refectione hac salubri infir-
mitate non appetit anima huiusmodi
cibaria. Sed oportet quod utatur
syropo quo sustentatur. Ille quidem
conficitur ex ex oleo uiridissime
humilitatis ihesu christi ysopo absti-
nencie mirto sobrietatis nardo
pietatis. Rosis consolacionis
oleo uite. Croco diuinitatis
Cedro eternitatis. Palmis victo-
rie et virtutis. Et hec omnia
debent condiri succaro diuine
bonitatis et indeficientis eiusdem
dulcedinis. Sed etiam decoqui
debet igne diuine caritatis
Tandem vero sic cibatam
animam et potatam sopire fa-
cit Jubilus et melodia cordis
Et sic moritur mundo facta insen-
sibilis. Et angeli deducunt eam
in paradisum voluptatis et tri-

nitatis quod nobis prestare dig-
netur qui viuit et regnat
per interminata secula Amen

Incipit de vita solitaria

Uberet de singulis uite me-
ritis pauca perstringere
et quid de tanto vite
culmine senciam laudando
pocius quam disputando breuiter
intimare. Solitaria namque vita
celestis doctrine scola est ac
diuinarum arcium disciplina. Illic
deus est totum quod discitur. Via
qua tenditur usque ad summe ve-
ritatis noticiam peruenitur. Here-
mus namque est paradisus deli-
ciarum. ubi tamquam redolens species
pigmentorum uel rutilantes flo-
res aromatum sic flagrancia spi-
rant odoramenta virtutum. Ibi
sibi rose caritatis igneo rubore
flamescunt. Ibi lilia castitatis
niue candore candescunt cum quibus
et humilitatis violendum ymnis
contenti sunt nullis flatibus
impelluntur. Ibi mirra perfecte
mortificacionis exundat et thus
assidue oracionis indesinenter emanat
Et cur quecumque singula generatore
quamquam omnia illic diuersarum virtu-
tum germina diuersis venusta
coloribus rutilant et perpetue
viriditatis gracia incontemptabiliter
vernat. O heremus sanctarum
mencium delectacio et intimi gustus
exhausta dulcedo. Tu caminus
ille caldaycus ubi sancti pueri fu-
rentis incendii vires oracionibus
repriment et ardore fidei trepi-
dancium circa se flammarum glo-

bos extinguunt ubi s. et nexus vin-
tur et ardores mebra no senciunt
q3 et peccata solvuntur Et ad ym-
num laudis dne anima provocatur
dicens O disrupisti dne vincula
mea tibi sacrificabo hostiam laudis
Tu fornax ubi supernj regis va-
sa formantur et ad pfectum incu-
rem malleo pne percussit lima
salutifere correctionis erasa puerit
in qua nimirum absolute anime ru-
bigo consumitur Et peccatorum sco-
rie deponuntur Vasa siquidem figu-
li pbat fornax. homines iustos
temptacio tribulacionis. Cella nego-
ciorum celestium Apotheca in qua viz
illarum mercium summa conditur
Quibus terre vivencium possessio
comparatur Felix commercium ubi terre-
nis celestia transitoriis mutantur
eterna felices felices mq nudme
ubi venal eterna vita ppoint ad
qua emendam etia si est minimum quid
solum sufficit q habetur ubi brevis
afflicto carnis emit celeste gaudium
Et exigue lacrime risum capiunt
sempiternum Possessio terrena de-
trahitur et ad eterne hereditatis
premium pervenitur Cella spiritualis
exercicii mirabilis officina in qua ere
humana anima creatoris sui yma-
gine in se restaurat et ad sue
redit originis puritate ubi sensus
obtusi ad subtilitate sui acuminis
redeunt et viciate nature azima
sincera reparatur Tu das ut ieiuniorum
videant ora pallencia Et mens
divine gre sit pinguedine sagi-
nata Tu das ut homo mundo cor-
de deum conspiciat qui sinis obvolutus
tenebris deum et se ipsum prius ig-
norabat Tu homine ad suum
facis redire principium Et de exi-
lii deiectione ad antique dignitatis
renovas celsitudine Tu facis ut
homo in mentis arce constitutus cuncta
sub se terrena videat defluere
Semetipsum quoque in ipsa rerum
labencium prospiciat demissione tran-
sire Cella sacre milicie taber-
naculum pcinctus triumphatoris
exercitus castra dei turris david que
edificata est cum ppugnaculis mille
clipeis penderet ex te omnis ar-
matura fortium Tu campus di-
vini prelii spiritualis arena certa-
minis angelorum spectaculum. pal-
lestra fortium dimicancium lucta-
torum ubi spus cum carne pgre-
ditur Et fortis ab infirmiore
minime superatur Tu vallis
in expedicione terrencium Tu
municio fortium tu presidium cede-
nesciencium bellatorum Fremat hos-
tium circumfusa barbaries. atten-
dant amici falerati missilia pa-
tulenter vibrancium gladiorum silva
dense stat quam interfuerit lorica
fidei pmuniti sub imperatoris sui
invicta ptectione tripudiant Et
de hostium suorum certa iam devic-
cione triumphant Quibus nimi-
rum dr dns pugnabit p vobis
et vos tacebitis Vel si longius est
noli michi tu ne ples dum nobiscum
sunt quam cum illis O heremus
mors viciorum ac procul dubio
fames et vita virtutum te lex
attollit et pphetia miratur et qui-
cumque ad pfectione venerunt tua
premia cognoverunt Porro
moyses tibi dedit vel debet legis
accepte decalogum Per te helyas
cognovit dnm ptranseuntis
excursum Per te helizeus du-
plicem magistri sortitus est spm
Et quid amplius dicam quoniam
dem salvator mundi in ipso re-
dempcionis humane primordio
precone suum cui accola fecit
qui sub ipsa venerit seculi au-
rora exorte luciferi veritatis cu-
peret postquam plenus sol veniret
mundi caligine splendoris sui
radiis illustraret Tu scala illa
iacob que homines vehis ad
celum et angelos ad humanum
deponis auxilium Tu via aurea
que homines reducis ad patria
Tu stadium quod bn currentes pue-

his ad coronam. O vita heremitica, balneum animarum, mors criminum, purgatorium sordidorum. Tu mentium secreta purificas, squalores diluis scelerum atque aliud angelice nitore mundicie pervenire animas facis. Cella nempe est conciliabulum dei et hominum, compositum in carne degentium et spirituum supernorum. Illic namque superni cives ad colloquia humana conveniunt, ubi non tam lingue carnis verba componuntur, quam sine vocis strepitu facunda mentium archana patescunt. Cella denique conscia est secreti consilii quod habet cum hominibus deus. Quam pulchra rerum species cum frater in cellula constitutus nocturnas peragit psalmodias et quasi pro divinis castris militares custodit excubias. Contemplatur in celo cursus siderum, decurrit etiam per os eius ordo psalmorum. Et sicut precedentes ad subsequentes stelle ad diem suas vicissitudines alternando perveniunt, ita cum psalmi qui ex ore eius tamquam ex quodam oriente procedunt ad suum finem paulatim velut pariliter cum sideribus cominatione decurrunt. Iste sue servitutis exhibent ministerium, ille delegatum sibi exequitur officium. Ille psallendo intrinsecus ad lucem tendit inaccessibilem, illa sibi invicem succedendo eius exterioribus oculis visibilem reparant diem. Et dum usque ad suum finem diverso itinere properant, servo dei quodammodo ipsa elementa subserviendo concordant. Cella denique testis est quam divini amoris igne cor ferveat. Et utrum perfecte devocionis instancia quis faciem dei querat. Novit tum mens hominis celestis grecie voce profundit. Et per compunctionis fletum lacrimarum fluentibus non elongat. Quia quod ex ramo exterioris accidentie non colligit in ipsa

humilitate cordis virenti semper radice servat. Sufficit enim si mens sit flexibilis etiam si ingenio flere non possit. Cella est ergastulum ubi preciosi lapides poliuntur, quibus instructa templi postmodum sine ullo cudentis mallei sonitu disponatur. O cella dominice sepulture quodam modo emula, que in peccatis operatos suscipis mortuos et per flatum spiritus sancti dei reviviscere facis. Tu es ab humane vite turbida vexatione sepulcrum, sed celestis vite pandis introitum. Te portum tranquillitatis inveniunt qui naufragium mundani fluctus evadunt. Te potentes medici conclave decernunt qui vulnerati in prelio hostiles manus effugiunt. Hostium enim ut tui culminis umbra perfecto corde succubuerint, omnis sanctitatis aucte livor, omnis certe interioris hominis plaga curatur. Te Ieremias appetierat cum dicebat: bonum est viro cum portaverit iugum domini ab adolescentia sua; sedebit solitarius et tacebit, quia levabit se super se. Habitator etenim celle se elevat super se, quia deum esuriens anima a terrenarum se rerum obtutibus erigit et in divine se contemplacionis arce suspendit. Mundi se actionibus segregat atque in altum se celestis desiderii pennis liberat. Cumque illum qui est super omnia conspicere satagit, se supra semet ipsum homo cum religione mundane vallis dilatione transcendit. O cella spirituale spiritus sancti habitaculum, que de superbis humiles, de gulosis sobrios, de crudelibus pios, de iracundis mites, de odiosis reddis in fraterna caritate ferventes. Tu ociose lingue frenum, tu lumbis rebus angelicum adhibes munde castitatis. Tu facis ut leves quique ad gravitatem redeant, ut iocosi severitatibus pereant, ut garruli quique se sub districta silentii censura

constringant. Tu ieiuniorum
ac vigiliarum nutrix pacientie cus-
tos tu purissime simplicitatis
magistra ac omnino fraudulente
duplicitatis ignora. Tu vaces ut
vages quosque xpi cathedra coher-
ceat ut indisciplinati moribus a
sua se pravitate conpescant.
Tu nosti homines ad perfectionis
culmen evehere atque consumate
sanctitatis fastigium sublimare.
Tu facis ut homo sit teres atque
rotundus. Ut nullo semetipso
morum inequalitate dimisus. Tu
et hominem facis lapidem quadrum
construende videlicet celestis iherusa-
lem membris aptum qui nimirum
non ex levitate motum se ver-
satilem prebeat sed fixus semper
in sancte religionis gravitate
persistat. Tu homines a senzipis
extraneos reddis et vasa viciorum
flore virtutibus facis tu nigram
formosa sicut tabernaculum cedar
sicut pellis salomonis. Tu lava-
crum tonsarum sicut piscine in esebon
oculi tui sicut columbe super rivos
aquarum que lacte sunt lote et
resident iuxta fluenta plenissima.
Tu namque es speculum animarum ubi
se mens humana perspicacie in-
tuens quod minus invenerit impleat
quod superfluum reprimat quod obliquum
est dirigat quod deforme conponat.
Tu nupcialis es thalamus in quo
sibi sponsus arra attribuitur et celesti
sponso anima federatur. Recti di-
ligunt te et qui te fugiunt veritatis
luce privati quo processus ponere
debeant non agnoscunt. Adhereat
lingua mea faucibus meis si non
meminero tui si non proposuero te
in iherusalem in principio leticie
mee illud et decem de corde propheta
alacri libet voce cantaveris. Hec re-
quies mea in seculum seculi hic ha-
bitabo quoniam elegi eam. Quam pulcra
es et quam decora carissima in deli-
ciis sub figura tui rahelem decor
venusti vultus ornavit et marie
partem elegit que ~~non auferetur~~

ab ea nunquam auferetur. Tu areola
aromatum. Tu fons ortorum. Tu
malupunicum es decor. Licet enim
nesciendibus amara videaris in
cortice. Sed mastinum quod interius se-
latet cum pervenientum fuerit ad suavi-
tatem medulle. O heremus mundi
persequentis effugium laborancium
quies merencium consolacio. Ab estu
dieri refrigerium. Peccandi refu-
gium repudium. Inclusio corporis
libertas animarum. Te david pe-
tiit omni mundi mala perferret
cum timidi et tenebrosi cordis te-
nebras sustineret. Ecce inquit
elongavi fugiens et mansi in
solitudinem. Et amplius memo-
rem quemquidem ipse redemptor ho-
minum in exordio sue manifesta-
cionis te muisere ut propria te-
dignatus est habitacione sacrare.
Postquam aquam baptismatis qua
lotus est lavit. Ut ewangelista
testatur statim spiritus expulit
eum in desertum et erat ibi quadra-
ginta diebus et quadraginta noc-
tibus et temptabatur a sathane
erat quoque cum bestiis. Debitorem quoque
se tibi mundus agnoscat ut pro-
dicatureum ac miracula strorum non
suscepisse se deum non ignorat.
O heremus terribile malignis
spiritibus habitaculum ubi celle
monachorum vel tentoria ordinata
castrorum quasi turres syon
et quasi propugnacula iherusalem
eriguntur adversus assirios
et contra faciem damasci. Immo
et cum cellulis bone spiritu
tuo in eisdem cellulis diversa gerantur officia divina
dimersa gerantur officia divina
vero hic psallitur. Illic oratur et
in alia scribitur. Et in aliis vero
variis manuum operibus insudatur
Quis hec non verba divina
heremo congruencia videat quibus
dicitur. Quam pulchra tabernacula
tua iacob et tentoria tua ysra-
hel vt vallis nemorose orti iuxta
fluvios irrigui. ut tabernacula
que fixit dominus quasi cedri prope

aquas et quid de te dicam. O
vita heremitica. vita sancta. vita
angelica. vita benedicta. et bonarum
animarum exedra gemmarum celestium
curia spiritualium senatorium. Odor
tuus cunctorum aromatum flagran-
ciam superat. Sapor tuus
dulces distillantes favos super
omnia mella guttur illuminati cor-
dis obdulcat. Atque ideo quidquid
est quod de te dicitur dignitatis tue
meritis non equatur. Quia lin-
gua carnis nullatenus exprime-
re sufficit quod te spiritus invisibiliter
sentit. Et quod tu sapis in inte-
riori gustu. atque in medulla cor-
dis intus plenius explicat
vocis organum corporalis.
Illi te noverant qui te diligunt
Illi precoma tue laudis agnoscunt
qui in tui amoris amplexibus
delectabiliter requiescunt. Ceterum
qui ignorant se quod prevalent
nosse me et nihilominus tue lau-
dis imperite fautor. Sed unum pro
certo scio. O vita benedicta quod
de te indubitanter affirmo. quod quis-
quis in amoris tui desiderio per-
severant student ipse quidem ha-
bitator est tuus. Sed eius inha-
bitator est deus. dyabolus illi
suis temptacionibus fervit atque
illuc eidem cede unde ipse eiec-
tus est. genuit victor itaque demo-
num socius efficitur angelorum exul
mundi heres paradisi. Abnegator
sui sectator est Christi. Et qui nunc
prius vestigia graditur pacto
cursu sine dubio ad societatis
eius gloriam provehetur. Ad quod
ut idipsum fidenter dicam qui sin-
gularem vitam usque ad finem vite
pro divino amore tenuerit de ha-
bitaculo carnis egressus habi-
tacionem perveniet domus non
manufacte sed eterne in celis
Ipso prestante qui cum patre et spiritu
sancto in celis regnat per omnia se-
cula seculorum Amen

Explicit liber beati Blasii
de vita solitaria laus
deo

Genesis — l.
Exodus — viii
Leviticus — xxvi
Numeri — xxxiii
Deuteronomius — xxxvi
Josue — xxxix
Judicum — xli
Ruth — xliii
Regum — xlvi
R. ii — l
R. iii — lv
R. iiii — lix
Paralipomenon — lxvi
Paralipomenon ii — lxviii
Esdras — lxxv
Esdras ii — lxxvi
Hester — lxxviii
Expositio Job lxxii — Job — lxx
Usque ad expositionem Myrra et gutta et cassia a vestimentis. Expositio eiusdem Ps. — lxxxiii
Expositio Celi enarrant
Expositio super Laudate dominum de celis cum bonis et psalmis
Ysayas — lxxxv
Jheremias — xc
Lamentatio Jheremie — c i.
Ezechiel — cii
Daniel — cix
Osee — cxi
Joel — cxi
Amos — cxii
Jonas — cxii
Michaeas — cxiii
Naum — cxiii
Abbacuc — cxiii
Sophonias — cxiii
Aggeus — cxiii
Zacharias — cxiii
Malachias — cxvi
Evangelium Mathei — cxviii
Evangelium Marci — cxxiii
Evangelium Luce — cxxvi
Evangelium Johannis — cxxxi
Apocalipsis — cxxxiii

[illegible] de fratre Nycholao [illegible] Jheremie exposicio per Nycholaum de Lyra et [illegible] materia ut dicit [illegible]

Collige xiiii

DOMEIN-ARCHIEF
TE
UTRECHT.